ŠVENTASIS RAŠTAS

SENASIS TESTAMENTAS

PENKIAKNYGĖ

Pradžios knyga
Išėjimo knyga
Kunigų knyga
Skaičių knyga
Pakartoto Įstatymo knyga

Vertimas iš hebrajų kalbos

"KRIKŠČIONIS GYVENIME", PUTNAM, CT, JAV
1993

NIHIL OBSTAT
Vytautas Balčiūnas, CISS, STD
Censor deputatus

APPROBATUR
† VINCENTAS kardinolas SLADKEVIČIUS
Kauno arkivyskupas ir
Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas
Roma, 1993.02.22

Vertė
ir įvadus bei paaiškinimus parašė
kun. Antanas Rubšys

Vertimo kalbą tikslino
Jurgis Jankus ir
Albina Pribušauskaitė

Spaudai paruošė ir apipavidalino
Teresė Bogutienė
Kovas Desktop Publishing, Cicero, IL

Lietuviškas raidynas
Jono Bogutos

Korektorė Salomėja Narkėliūnaitė

Spaudė Concepts Unlimited, Inc., Acton, MA

Išleido "Krikščionis Gyvenime", Putnam, CT
1993

Kaina $12

Skiriu

TĖVYNEI
LIETUVAI

Vertėjas

TURINYS

LEIDĖJŲ ŽODIS

Visą Senojo Testamento Šv. Raštą išvertė į lietuvių kalbą iš lotyniškosios Vulgatos šio šimtmečio pradžioje arkivysk. Juozapas Skvireckas. Jis pridėjo taiklius ir išsamius paaiškinimus, kurie atspindi visa, kas gera buvo pasiekta pažangiose to meto Šv. Rašto studijose. Tai viena didžiausių, jeigu ne pati didžiausia, dovana lietuvių tautai nuo pat jos įsijungimo į krikščionybę pradžios. Bet žymi lietuvių kalbos ir Šv. Rašto vispusiškesnio pažinimo pažanga per paskutiniuosius 6-7 dešimtmečius šaukėsi naujo vertimo, naujų komentarų.

Ir štai su jais ateina "Krikščionio Gyvenime" knygų leidėjai, pradėdami spausdinti kun. prof. Antano Rubšio vertimą iš originalių kalbų gražia, sklandžia, žodinga lietuvių kalba. Trumpi, bet taiklūs įvadai į atskirų žanrų ir į pavienes ST Šv. Rašto knygas su palyginti nedaugeliu, bet daug pasakančiais kai kurių išsireiškimų paaiškinimais padaro šį vertimą nepralenkiamą.

Pradžioje šis ST vertimas bus spausdinamas atskiromis knygomis, vos išvertus jo dalį. Bus kelios tokios knygos, kiekviena apie 500 puslapių, Lietuvoje išleisto Naujojo Testamento formato. Jas išleidus ir galutinai paruošus tekstą, bus spausdinamas visas Senasis Testamentas vienoje knygoje.

Pateikdami mūsų skaitytojams taip laukiamo Senojo Testamento vertimo antrąjį vaisių — Mozės Penkiaknygę, jaučiame, kad šis vertimas bus panaši dovana dabarties lietuviškai visuomenei, kokia buvo arkivysk. Juozapo Skvirecko dovana savo meto tikintiesiems.

Šis Mozės Penkiaknygės leidinys yra plačios talkos rezultatas. "Krikščionio Gyvenime" knygų leidėjai nuoširdžiai dėkoja prel. dr. Juozui Prunskiui — leidinio mecenatui už $ 5000 paramą; Jurgiui Jankui ir Albinai Pribušauskaitei už rūpestingą vertimo kalbos ir stiliaus patikslinimą; Salomėjai Narkėliūnaitei už kruopščiai atliktą vertimo korektūrą; Teresei ir Jonui Bogutoms už patrauklų apipavidalinimą ir paruošimą spaudai; Marion Skabeikienei už techninę pagalbą vertėjui ir rūpinimąsi priemonėmis vertimo tekstui paruošti.

ŠV. RAŠTO KNYGŲ PAVADINIMŲ SANTRUMPOS

Abd	—	Abdijo knyga	—	ST
Ag	—	Agėjo knyga	—	ST
Am	—	Amoso knyga	—	ST
Apd	—	Apaštalų darbai	—	NT
Apr	—	Apreiškimas Jonui	—	NT
Bar	—	Barucho knyga	—	ST
Dan	—	Danielio knyga	—	ST
Ef	—	Laiškas Efeziečiams	—	NT
Est	—	Esteros knyga	—	ST
Ez	—	Ezekielio knyga	—	ST
Ezd	—	Ezdro knyga	—	ST
Fil	—	Laiškas Filipiečiams	—	NT
Fm	—	Laiškas Filemonui	—	NT
Gal	—	Laiškas Galatams	—	NT
Gg	—	Giesmių giesmė	—	ST
Hab	—	Habakuko knyga	—	ST
Įst	—	Pakartoto Įstatymo knyga	—	ST
Iš	—	Išėjimo knyga	—	ST
Išm	—	Išminties knyga	—	ST
Iz	—	Izaijo knyga	—	ST
Jdt	—	Juditos knyga	—	ST
Jer	—	Jeremijo knyga	—	ST
Jl	—	Joelio knyga	—	ST
Jn	—	Evangelija pagal Joną	—	NT
1 Jn	—	1-asis Jono laiškas	—	NT
2 Jn	—	2-asis Jono laiškas	—	NT
3 Jn	—	3-asis Jono laiškas	—	NT
Job	—	Jobo knyga	—	ST
Jok	—	Jokūbo laiškas	—	NT
Jon	—	Jonos knyga	—	ST
Joz	—	Jozuės knyga	—	ST
Jud	—	Judo laiškas	—	NT
1 Kar	—	1-oji Karalių knyga	—	ST
2 Kar	—	2-oji Karalių knyga	—	ST
Koh	—	Koheleto (Ekleziasto) knyga	—	ST
Kol	—	Laiškas Kolosiečiams	—	NT

1 Kor	—	1-asis laiškas Korintiečiams	—	NT
2 Kor	—	2-asis laiškas Korintiečiams	—	NT
1 Krn	—	1-oji Kronikų knyga	—	ST
2 Krn	—	2-oji Kronikų knyga	—	ST
Kun	—	Kunigų knyga	—	ST
Lk	—	Evangelija pagal Luką	—	NT
1 Mak	—	1-oji Makabiejų knyga	—	ST
2 Mak	—	2-oji Makabiejų knyga	—	ST
Mal	—	Malachijo knyga	—	ST
Mch	—	Michėjo knyga	—	ST
Mk	—	Evangelija pagal Morkų	—	NT
Mt	—	Evangelija pagal Matą	—	NT
Nah	—	Nahumo knyga	—	ST
Neh	—	Nehemijo knyga	—	ST
Oz	—	Ozėjo knyga	—	ST
Pat	—	Patarlių knyga	—	ST
Pr	—	Pradžios knyga	—	ST
Ps	—	Psalmynas	—	ST
1 Pt	—	1-asis Petro laiškas	—	NT
2 Pt	—	2-asis Petro laiškas	—	NT
Rd	—	Raudų knyga	—	ST
Rom	—	Laiškas Romiečiams	—	NT
Rut	—	Rutos knyga	—	ST
1 Sam	—	1-oji Samuelio knyga	—	ST
2 Sam	—	2-oji Samuelio knyga	—	ST
Sir	—	Siracido (Ekleziastiko) knyga	—	ST
Sk	—	Skaičių knyga	—	ST
Sof	—	Sofonijo knyga	—	ST
1 Tes	—	1-asis laiškas Tesalonikiečiams	—	NT
2 Tes	—	2-asis laiškas Tesalonikiečiams	—	NT
1 Tim	—	1-asis laiškas Timotiejui	—	NT
2 Tim	—	2-asis laiškas Timotiejui	—	NT
Tit	—	Laiškas Titui	—	NT
Tob	—	Tobijo knyga	—	ST
Ts	—	Teisėjų knyga	—	ST
Zch	—	Zacharijo knyga	—	ST
Žyd	—	Laiškas Žydams	—	NT

Skaitmenys po santrumpų žymi knygos ar laiško skyrių ir eilutes. Pavyzdžiui, Iz 1,1-5 — Izaijo knyga, 1-asis skyrius, nuo 1 iki 5 eil.; Jer 7,1.10.15-18 — Jeremijo knyga, 7-asis skyrius, 1, 10, 15 iki 18 eil.

ĮVADAS Į MOZĖS PENKIAKNYGĘ

Penkiaknygę sudaro penkios pirmosios Šv. Rašto knygos: Pradžios, Išėjimo, Kunigų, Skaičių ir Pakartoto Įstatymo. Penkiaknygė turi ir graikišką, ir hebraišką vardą. Graikiškasis vardas — Pentateuchas, kaip ir lietuviškasis Penkiaknygė, ženklina penkias pirmąsias Šv. Rašto knygas. O hebraiškasis vardas Tora, dažnai verčiamas žodžiu "Įstatymas", apima ir Mokymą apie Dievo užmojį žmogaus gyvenime ir žmonijos istorijoje — Apreiškimą, Dievo duotą savo tautai. Jėzus Naujajame Testamente kalba apie "Įstatymą ir Pranašus" (Mt 5,17) ir nurodo apaštalams, kad "turi išsipildyti visa, kas parašyta apie mane Mozės įstatyme, Pranašų knygose ir Psalmėse" (Lk 24,44; Jn 1,45). Taigi Penkiaknygė yra ne tik Įstatymas — įsakymų, įstatų bei įsakų rinkinys, bet ir pasakojimas apie Visatos ir Dievo tautos kūrimą: Abraomą bei Sarą ir tikėjimo protėvius bei promotes, Mozę ir hebrajų vergiją Egipte, Sinajaus sandorą ir Izraelio bendrijos gimimą, kelionę į Kanaano kraštą ir Mozės kalbas Moabo lygumose prieš pereinant Jordaną Pažado Žemės paveldėti.

Šios Penkiaknygės panoramos akiračių didingumas yra istorinio tikėjimo kraičio kruopštaus bei sudėtingo perdavimo ir užrašymo padarinys. Penkiaknygė prasideda Pradžios knyga — ilgoku įvadu į pasakojimą apie hebrajų Išėjimą iš Egipto vergijos. Pr 1-11 skaitiniai sutelkia domesį į Visatos, žmonijos, nuodėmės ir išganymo pradžią, o Pr 12-50 supažindina su tikėjimo protėviais ir promotėmis. Taigi pirmoji Pradžios knygos dalis yra hebrajų priešistorė, Izraelio teologų atkurta, o antroji dalis — atsiminimai apie Izraelio — Dievo tautos šaknis ir kilmę. Tikėjimo istorija prasideda Išėjimo knyga. Skaitant Pradžios knygą, svarbu turėti mintyje, kad skaitoma atkurta priešistorė ir atsiminimai. Mat hebrajų priešistorė ir atsiminimai apie tautos šaknis ir kilmę yra sąlygoti ir suprantami Izraelio bendriją sukūrusio nuostabaus ir likiminio Išėjimo iš Egipto XIII a. prieš Kristų šviesoje. Panašiai kaip nūdien mes, lietuviai, atsimename ir suprantame savo priešistorę Mindaugo valstybingumo šviesoje. Likiminiai Mindaugo amžiaus įvykiai yra tapę mums Lietuvos valstybingumo ir istorijos takoskyra. Hebrajai, išgyvenę Dievo užmojį išganyti Išėjimo įvykyje, atsekė savo ištaką iš Abraomo ir Saros, pirmųjų Hebrajų, ir atpažino savo išrinkimą

būti Dievo tauta kelionėje iš Mesopotamijos į Kanaaną. Išėjimas iš Egipto žemės yra raktinis Penkiaknygės įvykis. Čia yra tikroji Izraelio, Dievo tautos, pradžia — padrikų giminių tapimas tauta. Su Išėjimu iš Egipto prasideda veržli įvykių raida, apėmusi visą istoriją ir gamtą Dievo išganymo užmojyje.

Penkiaknygės parašymas turi ilgą istoriją. Iš pradžių likiminių įvykių liturginis šventimas — tikėjimo kraičio sudabartinimas vyko pasakojimu bei giesme šeimos ratelyje ir bendrijos iškilmėje. Ilgainiui tikėjimo kraitis buvo perduotas ir įsimintas įkvėptų autorių rašytu žodžiu. Moksliškas Penkiaknygės tyrinėjimas nūdien pripažįsta, kad ji yra sudėtinis veikalas keleto suaustų rašytų šaltinių — tradicijų. Atpažinta keturi rašyti tikėjimo kraičio šaltiniai: Jahvistinis, Elohistinis, Deuteronominis (Pakartoto Įstatymo) ir Kunigų. Įprasta juos ženklinti J, E, D, P (nuo vokiečių kalbos žodžio "Priester") raidėmis. Kiekvienas šaltinis teikia Penkiaknygei savo būdingus bruožus ir teologinį požiūrį — turtingą Išėjimo įvykio ir Sinajaus sandoros aiškinimo įvairovę, kurią atidus skaitytojas iškart pajus. Raidės "J" ir "E" Jahvistiniam ir Elohistiniam šaltiniams paženklinti vartojamos todėl, kad Jahvistiniam šaltiniui būdinga Dievą vadinti "Jahve{h}", o Elohistiniam — "Elohim{u}". Raidės "D" vartojimas Pakartoto Įstatymo knygai ženklinti siejasi su šios knygos turiniu "Deuteros nomos", t.y. "Pakartotas Įstatymas", kurį jai davė graikiškasis Septuagintos vertimas. O raidė "P" siejasi su vokiečių Šv. Rašto mokslininkų įžvalga į Kunigiškojo šaltinio būdingus bruožus ir teologinį požiūrį. Jiems pavadinus šią Penkiaknygės giją "Priester", t.y. Kunigų šaltiniu, pirmoji pavadinimo raidė "P" priimama sutartiniu ženklu Penkiaknygės studijose.

Dievo vardas "Jahvė" yra paties Dievo apreikštas. Lietuvių kalba galėtume jį versti veiksmažodžiu "Jis yra" (žr. Iš 3,1-14). Penkiaknygės vertime Dievo vardas Jahvė verčiamas žodžiu "VIEŠPATS" ir rašomas didžiosiomis raidėmis. "Elohim" yra semitinių kalbų žodis Dievybei ženklinti; šio žodžio prasmė — "Galybės". Jahvistinis šaltinis konkretus, vaizdus, — naudoja antropomorfizmus, t.y. apie Dievą kalba labai žmogiškai. Tai ryšku palyginus pasakojimą apie kūrimą Pr 2,4b-25 tekste su pasakojimu apie kūrimą Pr 1,1-2,4a tekste. Elohistinis šaltinis apie Dievą kalba santūriau ir pasižymi gilesne teologine įžvalga į doros reikalavimus. Kunigiškasis šaltinis pabrėžia genealogijas, aprašo aukas ir apeigas, pasižymi Sandoros teologija. Deuteronominiam šaltiniui būdingas pamokslo stilius (žr. Įst 5-11).

Penkiaknygė — penkios Mozės knygos, kurias nūdien skaitome, buvo galutinai apipavidalintos V a. prieš Kristų. Jahvistinio, Elohistinio,

Deuteronominio ir Kunigų šaltinių gijos buvo įkvėpto redaktoriaus suaustos į vieną knygą. Penkiaknygės kilmės samprata įgalina suvokti palaipsninį Šv. Rašto Mokymą apie Dievo užmojį — Apreiškimą ir tikėjimą. Turėdamas gilų ryšį su istorija, tikėjimas buvo nuolat gyvas ir pajėgus įsiminti, ko Dievas laukia iš žmogaus ir tikėjimo bendrijos. Penkiaknygės šaltiniai — JEDP — yra keturios Dievo įkvėptos teologijos ir liudija palaipsnį ir augantį pokalbį tarp Dievo ir žmogaus.

Šiuolaikinė Penkiaknygės įkvėpimo samprata neneigia Mozės vaidmens Penkiaknygės parašyme. Tiesa, ji nelaiko Mozės įkvėptuoju Penkiaknygės autoriumi šiuolaikine prasme. Bet ji neabejoja, kad Mozė šių šaltinių aprašomuose įvykiuose turėjo ypač svarbų vaidmenį kaip įstatymų leidėjas. Net vėlesni įstatai ir įsakai, paskelbti Deuteronominiame ir Kunigų šaltiniuose, yra laikomi Mozės palikimu. Mozė yra įstatymų davėjas tikra žodžio prasme, todėl ir visa vėlesnė teisėtvarka išreiškiama jo dvasioje ir jam priskiriama. Užtat, skaitant Penkiaknygę, žodžiai: "VIEŠPATS tarė Mozei: '...'". negali būti suprantami paraidžiui, nes Penkiaknygė yra šimtmečius vykusio Dievo tautos santykio su Sandoros VIEŠPAČIU kristalizacija.

Pakartoto Įstatymo knygoje Mozė kalba žmonėms apie Dievo ištikimumą Sandorai, nepaisant jų neištikimumo, ir apie žmonių pareigą atsiliepti į Dievo "ištikimos meilės" darbus. Pakartoto Įstatymo knygos gale, Mozei jau numirus, izraeliečiai dar tebėra pakeliui į Pažado Žemę. Taigi Mokymas apie Dievo valią — Apreiškimas lieka atviras, Penkiaknygė baigiasi Dievo tautai judant link Dievo ateities akiračių.

Įkvėptieji Penkiaknygės redaktoriai, redagavę Penkiaknygę Babilonijos tremtyje, buvo iš kunigijos. Jie praturtino visą pasakojimą apie Apreiškimą, duodami jam Dievo sandorų istoriją. Pirmoji sandora yra Kūrimo sandora, sudaryta su Nojumi ir, per jį, su visa kūrinija, gyvūnija bei pačia Žeme (žr. Pr 9,1-17). Antroji, sudaryta su Abraomu ir Sara, užtikrina Izraelio tautai žemę, palikuonis ir santykį su Dievu (žr. Pr 17,1-21). Trečioji sandora, — Sinajaus sandora, — sudaryta Mozei tarpininkaujant prie Sinajaus kalno, yra laikoma sandoros su protėviais patvirtinimu ir pratęsimu (žr. Iš 2,24). Kunigiškuoju požiūriu, nūn vyraujančiu Penkiaknygėje, šios sandoros yra "amžinos sandoros", kurios negali būti panaikintos. Nepaisant žmonių silpnybės ar nuodėmės, sandoros santykis bendrai su žmonija ir ypač su Izraeliu lieka tvirtas, nes jo pagrindas yra "{ištikima Dievo} meilė".

PENKIAKNYGĖ

PRADŽIOS KNYGA

Pradžios knyga yra pirmoji Šv. Rašto knyga. Hebrajų kalba ji prasideda žodžiu "BeRešit" — "Pradžioje". Žydai ją ir vadina BeRešit knyga. O graikiškasis Septuagintos vertimas ją vadina "Genesis" — "Pradžios" vardu, nes jos turinys siejasi su pasaulio, žmonijos ir Dievo tautos kilme. Krikščionys, vadindami ją Pradžios knyga, seka Septuagintos pavyzdžiu. Pradžios knyga priklauso Penkiaknygei — Penkių Mozės knygų junginiui.

Įprasta Pradžios knygą dalyti į dvi dalis: priešistorę — 1-11 skyrius ir pasakojimą apie Dievo tautos pradžią — 12-50 skyrius. Tai daroma remiantis skirtingu siužetu ir pasakojimo savybėmis. Paviršutiniškai žiūrint, atrodo, kad abi dalys sudaro vientisą pasakojimą, tačiau atidžiau įsiskaičius atsiskleidžia žymių skirtumų.

Pirmoji dalis, priešistorė, pasakoja apie Kūrimą ir žmonijos pradžią, o antroje savitai pasakojama apie istoriškos tautos kilmę — Izraelio tautos protėvius ir promotes. Priešistorėje kiekvienas pasakojimas aptaria Kūrėjo Dievo ir žmonių pasaulio santykių modelį, vedantį į tai, kas gera, ir į tai, kas bloga. Tuo tarpu pasakojimai apie protėvius ir promotes aprašo įvykius ir atsitikimus, sukūrusius Dievo tautos tapatybę.

Istoriškasis pasakojimų apie protėvius ir promotes fonas yra ankstyvieji Artimųjų Rytų II prieškristinio tūkstantmečio šimtmečiai (2000-1500), o visos Pradžios knygos tikslas yra pasakoti apie Kūrėjo Dievo rūpinimąsi pasauliu — žmonija — ir paaiškinti ypatingąjį Izraelio tautos vaidmenį, įgyvendinant istorinį jo užmojį. Istoriškasis Abraomo ir Saros pašaukimas įsitraukti į Kūrėjo Dievo užmojį Pradžios knygoje yra lemtingas įvykis (žr. Pr 12,1-3). Žmonija, darkoma nuodėmės — augančio žmogaus nedorumo, kurio net Tvanas nenuplovė, yra bejėgė. Kūrėjas Dievas atskiria iš šios trapios žmonijos vieną šeimą ir ilgainiui išsirenka Abraomą ir Sarą, pažadėdamas, kad jie ir jų palikuonys turės nepaprastą istorinę paskirtį, nes per juos Dievo palaima pasieks visas žmonijos tautas.

Pradžios knygoje yra daug labai svarbių tikėjimo tiesų: Dievas yra amžinas ir anapusinis, išmintingas ir geras; Dievas yra Kūrėjas: jis sukūrė ir palaiko Visatą; žmogus — vyras ir moteris — sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą; žmogus yra dužlus ir orus; žmogaus nuodėmė — įžūlus Dievo nepaisymas, nuodėmės padariniai ir žmogaus būklė. Nepaisant bausmės už nuodėmę, Dievas veda žmogų į susitaikinimą išganymo viltimi ir palaimos pažadu.

Abraomas gauna palaiminimą, nes tiki ir paklūsta. Jis bus palaiminimas ir visoms tautoms per palikuonis Izaoką, Jokūbą ir Jokūbo sūnus (Pr 12,3;18,18;22,18). Ilgainiui, Mesijas, didžiausia žmonijos palaima, gims iš jų (žr. Gal 3,8).

Nors Pradžios knyga ir turi aiškų planą ir tikslą, tačiau ji yra pernelyg sudėtinga, nes ją rašant dalyvavo ne vienas Mozė, bet keletas autorių. Šiuolaikinis jos tyrinėjimas rodo, kad galutinė knygos redakcija įvyko VI a. prieš Kristų Babilonijos tremtyje. Galutinis Pradžios knygos įkvėptas redaktorius pasinaudojo keletu rašytinių šaltinių. Penkiaknygės tyrinėtojai juos vadina Jahvistiniu (arba "J"), Elohistiniu (arba "E") ir Kunigiškuoju (arba "P") palikimu.

Jahvistinis palikimas yra svarbiausias šaltinis dėl savo senumo, mokymo ir tematinio nuoseklumo, kurį jis duoda visai Pradžios knygai. Taigi jis sudaro šventąją išganymo istoriją, nuolat atkreipdamas dėmesį į Dievo užmojo pasireiškimus įvykiuose ir žmonių gyvenime. Elohistinio palikimo nuotrupos buvo įkvėpto redaktoriaus įtrauktos į Jahvistinį pasakojimą, pavaizduojant Dievo veikimą per regėjimus ir sapnus. Elohistinio palikimo pasakojimuose angelai tarpininkauja tarp Dievo ir žmonių. Be to, Elohistiniame šaltinyje jaučiamas reikalas apsaugoti Dievo anapusiškumą. Jame vyrauja ir reiklesnis jautrumas doroviniam gyvenimui. O Kunigiškasis palikimas apima chronologiją, sąrašus, genealogijas — elementus, kurie sudaro Pradžios knygos rėmus bei vienija jos turinį. Į Jahvistinio ir Elohistinio šaltinių medžiagą jis įterpia teisinius nuostatus, liečiančius šabo poilsį, apipjaustymą ir sandoras tarp Dievo ir Nojaus bei Dievo ir Abraomo.

Naujajame Testamente yra daug nuorodų į Pradžios knygą: Kristus yra antrasis Adomas, nuodėmė ir mirtis atėjo į pasaulį per Adomą, o nuteisinimas ir gyvenimas per Kristų (žr. Rom 5,12-21). Nojaus arka tampa simboliu Bendrijos, per kurią žmonės yra apsaugomi nuo amžinos mirties krikšto vandeniu (1 Pt 3,20-22). Abraomo tikėjimas laikomas pavyzdžiu visiems tikintiesiems: sūnaus Izaoko auka rodo į Kristaus, Dievo Sūnaus, auką. Be to, Bendrijos liturgija sieja Abelio ir Abraomo asmenybes su Kristaus saviauka.

Pradžios knygos metmenys:

A. Priešistorė	1-11
B. Tikėjimo protėviai	12-50
Abraomas	12,1-25,18
Izaokas ir Jokūbas	25,19-36,42
Juozapas	37,1-50,26

PRADŽIOS KNYGA

A. PRIEŠISTORĖ

1

Pirmasis pasakojimas apie Kūrimą

[1]* Pradžioje Dievas sukūrė dangų ir žemę. [2] Žemė gi buvo
padrika ir dyka, tamsa gaubė bedugnę*, ir vėjas iš Dievo plazdeno
viršum vandenų.

[3]* Tuomet Dievas tarė: "Tebūna šviesa!" Ir šviesa pasirodė.
[4] Dievas matė, kad šviesa buvo gera, ir Dievas atskyrė šviesą nuo
tamsos. [5] Dievas pavadino šviesą Diena, o tamsą Naktimi. Atėjo va-
karas ir išaušo rytas, pirmoji diena.*

1,1-2,4a Šis skaitinys yra įvadas į visą Penkiaknygę. Iš pirmapradžio chaoso Dievas sukūrė tvarkingą pasaulį, suteikdamas žmogui — vyrui ir moteriai — ypatingą vietą.

1,2 "Bedugnė": pasak senovės semitų kosmogonijos, pirmapradis vandenynas.

1,3-5 Kūrimas žodžiu pabrėžia vispusišką Dievo suverenumą (žr. Ps 33,6) ir rodo į tikėjimo tiesą, kad pasaulis buvo Dievo sukurtas iš nieko (žr. 2 Mak 7,28). Pirmasis kūrinys yra šviesa (žr. 2 Kor 4,6), — ji prasiveržia net prieš saulės sukūrimą (žr. 14-18 eilutes) ir yra atskiriama nuo nakties, nesukurtos tamsos likučio.

1,5 Senovėje, kaip ir nūdien, pagal žydų mąstyseną, diena prasideda saulėlydžiu. Dievo veiksmai kuriant pasaulį rikiuojami į šešias dienas, norint išryškinti šabo poilsio šventumą septintąją savaitės dieną izraeliečių religijoje.

6 Dievas tarė: "Tebūna skliautas* viduryje vandenų ir teatskiria
vandenis nuo vandenų!" 7 Dievas padarė skliautą ir atskyrė vande-
nis, buvusius po skliautu, nuo vandenų, buvusių viršum skliauto.
Taip ir įvyko. 8 Dievas pavadino skliautą Dangumi. Atėjo vakaras ir
išaušo rytas, antroji diena.
9 Dievas tarė: "Tebūna sutelkti vandenys po Dangumi į vieną
vietą ir tepasirodo sausuma!" Taip ir įvyko. 10 Dievas pavadino
sausumą Žeme, o vandenų telkinį Jūromis.* Ir Dievas matė, kad tai
gera. 11* Dievas tarė: "Teželdina Žemė augmeniją: augalus, duo-
dančius sėklą, ir visų rūšių vaismedžius, nešančius žemėje vaisius
su sėklomis!" Taip ir įvyko. 12 Žemė išželdino augmeniją: augalus,
duodančius visų rūšių sėklą, ir visų rūšių medžius, vedančius vai-
sius su sėklomis. Ir Dievas matė, kad tai gera. 13 Atėjo vakaras ir
išaušo rytas, trečioji diena.
14 Dievas tarė: "Tebūna šviesuliai dangaus skliaute dienai nuo
nakties atskirti! Teženklina jie šventes, dienas ir metus, 15 tebūna jie
šviesuliai dangaus skliaute žemei apšviesti!" Taip ir įvyko. 16 Dievas
padarė du didžiulius šviesulius — didesnįjį šviesulį dienai valdyti
ir mažesnįjį šviesulį nakčiai valdyti — ir žvaigždes. 17 Dievas sudėjo
juos į dangaus skliautą šviesti žemei, 18 valdyti dieną bei naktį ir
atskirti šviesą nuo tamsos. Ir Dievas matė, kad tai gera. 19 Atėjo
vakaras ir išaušo rytas, ketvirtoji diena.
20 Dievas tarė: "Teknibžda vandenys nuo gyvūnų daugybės,
teskraido paukščiai viršum žemės po dangaus skliautu!" Taip ir
įvyko. 21 Dievas sukūrė didžiąsias jūros pabaisas bei visus judančius
visų rūšių gyvūnus, kurie knibžda vandenyse, ir visus visų rūšių

1,6-8 "Skliautas": buvo laikoma, kad erdvė yra standus skliautas, pajėgus atskirti vandenis.

1,9-10 Jūroms, pirmapradžio chaoso likučiams, buvo duotos ribos prie Žemės pakraščių (žr. Ps 139,9; Pat 8,29), kur jos nesiliauja grasinti Dievo kūrinijai (žr. Ps 104,7-9).

1,11-12 Augmenija buvo Dievo sukurta tik netiesiogiai, — Kūrėjo įsakymas davė motinai žemei galią būti vaisinga.

1,14-19 Saulė, mėnulis ir žvaigždės nėra dievai. Žmogaus likimo jie nelemia, kaip buvo tikima senovėje. Jie yra tik šviesuliai!

sparnuočius. Ir Dievas matė, kad tai gera. 22 Dievas palaimino juos,
tardamas: "Būkite vaisingi ir dauginkitės! Pripildykite jūrų vande-
nis, o paukščiai tesidaugina žemėje!" 23 Atėjo vakaras ir išaušo ry-
tas, penktoji diena.

24 Dievas tarė: "Tepagimdo žemė visas rūšis gyvūnų: galvijus,
roplius ir visų rūšių laukinius gyvulius!" Taip ir įvyko. 25 Dievas
padarė visų rūšių laukinius žemės gyvulius, visų rūšių galvijus ir
visas žemės roplių rūšis. Ir Dievas matė, kad tai gera.

26* Tuomet Dievas tarė: "Padarykime žmogų pagal mūsų pa-
veikslą ir panašumą; tevaldo jie* ir jūros žuvis, ir pądangių spar-
nuočius, ir galvijus, ir visus laukinius žemės gyvulius, ir visus že-
mėje šliaužiojančius roplius!"

27 Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą,
pagal savo paveikslą sukūrė jį;
vyrą ir moterį; sukūrė juos.*

28 Dievas juos palaimino, tardamas: "Būkite vaisingi ir daugin-
kitės, pripildykite žemę ir valdykite ją! Viešpataukite ir jūros žu-
vims, ir padangių paukščiams, ir visiems žemėje judantiems gy-
vūnams.

29 Dievas tarė: "Štai aš jums daviau visus, visoje žemėje sėklą
teikiančius augalus ir visus medžius, kurie veda vaisius su sėklo-
mis; jie bus jums maistas. 30 O visiems laukų gyvuliams, visiems pa-
dangių paukščiams, ir visiems žeme rėpliojantiems gyvūnams, tu-
rintiems gyvybės alsavimą, {daviau} maistui visus žaliuosius
augalus". Taip ir įvyko. 31 Dievas apžvelgė visa, ką buvo padaręs, ir
iš tikrųjų matė, kad buvo labai gera. Atėjo vakaras ir išaušo rytas,
šeštoji diena.

1,26 Iškilmingas Dievo pareiškimas pabrėžia, kad žmogaus sukūrimas yra Kūrimo viršūnė. Daugiskaita "mes" ir "mūsų" turbūt yra užuomina į dangiško Dievo dvaro būtybes (žr. 1 Kar 22,19; Job 1,6). "Paveikslas" ir "panašumas" ne fizinis, bet dvasinis giminingumas ir užduotis apreikšti Dievo viešpatavimą žemėje, panašiai kaip vaikas apreiškia tėvus (žr. Pr 5,3). "...tevaldo jie": žmonės, arba žmonija.

1,27 "...juos": vyrą ir moterį.

2

[1] Taip buvo atbaigti dangus ir žemė bei visa jų galybė. [2] Kadan-
gi septintą dieną Dievas buvo užbaigęs darbus, kuriais buvo
užsiėmęs, jis ilsėjosi septintą dieną nuo visų darbų, kuriuos buvo at-
likęs. [3] Dievas palaimino septintąją dieną ir padarė ją šventą, nes tą
dieną jis ilsėjosi nuo visų kūrimo darbų.
[4] Toks yra pasakojimas apie dangų ir žemę, kai jie buvo sukurti.

Antrasis pasakojimas apie Kūrimą

*Tą dieną, kai VIEŠPATS Dievas padarė žemę ir dangų, [5] kai
žemės laukuose dar nebuvo jokių krūmokšnių ir dar nebuvo išdy-
gusi jokia laukų žolė, nes VIEŠPATS Dievas dar nebuvo siuntęs
žemėn lietaus, ir žmogaus dar nebuvo dirvai arti, [6] tik versmė
trykšdavo iš žemės ir drėkindavo visą dirvos paviršių, — [7] tuomet
VIEŠPATS Dievas padarė žmogų iš žemės dulkių* ir įkvėpė jam į
nosį gyvybės alsavimą. Taip žmogus tapo gyva būtybė.
[8] VIEŠPATS Dievas užveisė sodą Edene,* rytuose, ir ten įkur-
dino žmogų, kurį buvo padaręs. [9] Iš žemės VIEŠPATS Dievas
išaugino įvairių medžių, gražių akims ir gerų maistui, su gyvybės
medžiu sodo viduryje ir gero bei pikto pažinimo medžiu.

2,4b-25 Šio skaitinio pagrindinis turinys yra žmogaus — vyro ir moters — sukūrimas. Jis yra daug senesnis už Pr 1,1-2,4a pasakojimą apie Kūrimą. Pasak jo, Dievas sukūrė žmogų anksčiau negu kitus savo kūrinius, sukurtus žmogaus labui.

2,7 Dievas vaizduojamas puodžiumi, lipdančiu žmogaus kūną iš molio. Hebrajų kalboje žaidžiama žodžiais "Adam" — žmogus ir "adama" — žemė. "Adam" dar nėra tikrinis daiktavardis, bet raiškus žodis, vaizdžiai susiejantis "adam/žmogų" su "adama/žeme." Žemė — dužli, dužlus žmogus, nes yra Žeminis, arba Žemės vaikas. "Gyvybės alsavimas" iš Dievo, padarantis Žemės vaiką didingą, vaizduojamas alsavimu. "Gyva būtybė", arba gyvūnas su gyvybės alsavimu/siela.

2,8 "Edenas": čia vartojamas pietinės Mesopotamijos sričiai paženklinti. Pats žodis yra iš sumerų kalbos ir reiškia "derlingą lygumą". Panašiai skambantis hebrajų kalbos žodis reiškia "malonumą". Todėl Edeno sodas buvo suprastas kaip "Malonumų sodas", mums žinomas kaip Rojus.

10* Upė išsilieja Edene sodui drėkinti. Už sodo ji skiriasi į keturias upes. 11 Pirmosios vardas yra Pišonas. Tai toji, vingiuojanti per visą Havilos kraštą, kuriame yra aukso. {12 To krašto auksas yra rinktinis. Ten yra ir bdelio bei lazurito.} 13 Antrosios upės vardas yra Gihonas. Tai toji, kuri vingiuoja per visą Kušo kraštą. 14 Trečiosios upės vardas yra Tigris. Tai toji, kuri teka į rytus nuo Asirijos. O ketvirtoji upė yra Eufratas.

15 VIEŠPATS Dievas paėmė žmogų ir apgyvendino jį Edeno sode, kad jį dirbtų ir juo rūpintųsi. 16 Ir įsakė žmogui VIEŠPATS Dievas, tardamas: "Nuo visų sodo medžių tau leista valgyti, 17 bet nuo gero bei pikto pažinimo medžio tau neleista valgyti, nes kai tik nuo jo užvalgysi, turėsi mirti".

18 VIEŠPATS Dievas tarė: "Negera žmogui būti vienam. Padarysiu jam tinkamą bendrininką". 19 Taigi VIEŠPATS Dievas padarė iš žemės visus laukinius gyvulius bei visus padangių paukščius ir atvedė juos pas žmogų pamatyti, kaip jis juos pavadins. Kokiu vardu žmogus pavadintų kiekvieną gyvą būtybę, toks turės būti jos vardas. 20 Žmogus davė vardus visiems galvijams, visiems padangių paukščiams ir visiems laukiniams žvėrims, tačiau sau tinkamo bendrininko nesurado.

21 Tuomet VIEŠPATS Dievas užmigdė žmogų giliu miegu ir, jam miegant, išėmė vieną jo šonkaulių, o jo vietą užpildė raumenimis. 22 O iš šonkaulio, kurį VIEŠPATS Dievas buvo išėmęs iš žmogaus, padarė moterį ir atvedė ją pas žmogų. 23* O žmogus ištarė:

"Ši pagaliau yra kaulas mano kaulų
ir kūnas mano kūno.
Ši bus vadinama Moterimi,
nes iš jos Vyro ji buvo paimta".

2,10-14 "Išsilieja": per potvynį išeina iš savo vagos. Edenas, pasak šio skaitinio, yra arti Persijos įlankos, kur Tigris ir Eufratas susijungia su dviem kitom srovėm, sudarydamos vieną upę. Kušo kraštas čia ir Pr 10,8 tekste yra ne Etiopija (Nubia), bet kasitų šalis į rytus nuo Mesopotamijos.

2,23 Hebraiškame tekste žaidžiama dviem panašiai skambančiais žodžiais: "iša" — moteris ir "iš" — vyras. Lietuviškai vysk. A Baranauskas bandė šį skambesį išreikšti "vyrienė" ir "vyras" vertimu. Liuteris — "Männin" ir "Mann". Angliškai — "woman" ir "man". Įkvėptasis autorius pabrėžia, kad vyras ir moteris turi tą pačią prigimtį: abu yra stiprūs/orūs, nes dalijasi "kaulo stiprumu", abu yra dužlūs, nes dalijasi "kūno trapumu".

[24] Todėl vyras palieka savo tėvą ir motiną, glaudžiasi prie savo žmonos, ir jie tampa vienu kūnu.*
[25] Jiedu buvo nuogi, žmogus ir jo žmona, tačiau jie nejautė jokios gėdos.

3

Pasakojimas apie nupuolimą: Pikto kilmė

[1] O žaltys buvo suktesnis už visus kitus laukinius gyvulius, ku-
riuos VIEŠPATS Dievas buvo padaręs. Jis paklausė moterį: "Ar
tikrai Dievas sakė: 'Nevalgykite nuo jokio medžio sode!'?" [2] Mo-
teris atsakė žalčiui: "Vaisius sodo medžių mes galime valgyti. [3] Tik
apie vaisių medžio sodo viduryje Dievas sakė: 'Jūs nuo jo neval-
gysite nei jo liesite, kad nemirtumėte!'" [4] Bet žaltys tarė moteriai:
"Jūs tikrai nemirsite! [5] Ne! Dievas gerai žino, kad kai tik jo užval-
gysite, atsivers jums akys, ir jūs būsite kaip Dievas,* kuris žino, kas
gera ir kas pikta". [6] Kai moteris pamatė, kad tas medis buvo geras
maistui, kad jis buvo žavus akims ir kad tas medis žadėjo duoti
išminties, ji skynėsi jo vaisių ir valgė, davė jo ir savo vyrui, bu-
vusiam su ja, ir jis valgė. [7] Tuomet abiejų akys atsivėrė ir jiedu su-
prato esą nuogi. Jie susiuvo figmedžio lapus ir pasidarė sau juos-
mens aprišalus.
[8] Išgirdę garsą VIEŠPATIES Dievo, vaikščiojančio sode
pavakario vėjeliui* dvelkiant, žmogus ir jo žmona pasislėpė nuo
VIEŠPATIES Dievo veido tarp sodo medžių. [9] Bet VIEŠPATS Die-
vas pašaukė žmogų ir paklausė: "Kur tu esi?" [10] Jis atsiliepė: "Iš-
girdau tavo garsą sode ir nusigandau, nes buvau nuogas, todėl pasi-
slėpiau". [11] {Dievas} jo klausė: "Kas gi tau pasakė, kad tu nuogas?
Ar valgei vaisių nuo medžio, kurio vaisių buvau tau įsakęs neval-
gyti?" [12] Žmogus atsakė: "Moteris, kurią tu man davei būti su ma-
nim, man davė vaisių nuo to medžio, aš ir valgiau". [13] VIEŠPATS

2,24 "Vienu kūnu": įkvėptasis autorius pabrėžia, kad moterystės ryšys yra Kūrėjo dovana.

3,5 "...kaip Dievas žino", arba "...kaip dievai, kurie žino", nes žodis "Elohim" gali reikšti ir tikrąjį Dievą ir pagonių dievus.

3,8 Palestinoje, prieš saulei leidžiantis, ima pūsti nuo jūros gaivus vėjas.

Dievas kreipėsi į moterį: "Kodėl tu taip padarei?" Moteris atsakė: "Žaltys mane apgavo, aš ir valgiau".

14 VIEŠPATS Dievas tarė žalčiui:
"Kadangi tu tai padarei,
esi prakeiktas
tarp visų gyvulių ir
tarp visų žvėrių.
Ant pilvo šliaužiosi
ir dulkes ėsi
visas savo gyvenimo dienas.
15 Aš sukelsiu priešiškumą
tarp tavęs ir moters,
tarp tavo palikuonių ir jos palikuonių;
jis kirs tau per galvą,
o tu kirsi jam į kulnį".*

16 O moteriai jis tarė:
"Aš padauginsiu tavo skausmus ir nėštumą, —
skausme gimdysi vaikus, —
bet aistringai geisi savo vyro,
ir jis bus tavo galva".

17 O žmogui jis tarė:
"Kadangi tu paklausei savo žmonos balso
ir valgei nuo medžio,
apie kurį buvau tau įsakęs
'Nuo jo nevalgysi!',
tebūna už tai pasmerkta žemė, —

3,15 "Jis kirs tau per galvą, o tu kirsi jam į kulnį": kadangi šis įvardis nurodo į kolektyvinį daiktavardį — "palikuonis", t.y. moters palikuonis daugiskaitoje — tikslesnis įkvėptojo autoriaus žodžių vertimas būtų: "Jie kirs tau per galvą...". Tačiau vėlesnė teologija čia matė kur kas daugiau negu priešiškumą tarp žalčių ir žmonių. Ilgainiui žaltys buvo suprastas kaip šėtonas (žr. Išm 2,24; Jn 8,44; Apr 12,9; 20,2), kurio būsimą nugalėjimą — sutriuškinimą vaizduoja galvos ir kulnies kontrastas. Kadangi "pasirodė Dievo Sūnus, kad velnio darbus sugriautų" (1 Jn 3,8), šis tekstas gali būti laikomas pirmuoju Atpirkėjo pažadu nupuolusiai žmonijai.

triūsu maitinsies iš jos
visas savo gyvenimo dienas.
18 Erškėčius ir usnis tau ji želdins,
maitinsies laukų augalais.
19 Savo veido prakaitu valgysi duoną,
kol sugrįši žemėn,
nes iš jos buvai paimtas.
Juk tu dulkė esi
ir į dulkę sugrįši!"

20* Žmogus pavadino savo žmoną Eva, nes ji buvo visų gyvųjų
motina. 21 VIEŠPATS Dievas padarė drabužius iš kailių žmogui bei
jo žmonai ir juos aprengė.
22 Tuomet VIEŠPATS Dievas tarė: "Tik pažiūrėk! Žmogus tapo
kaip vienas iš mūsų, žinantis gera ir pikta. Kad tik jis kartais ne-
tiestų savo rankos, nepasiimtų ir nuo gyvybės medžio, valgytų ir
gyventų amžinai!..." — 23 Todėl VIEŠPATS Dievas išsiuntė jį iš
Edeno sodo dirbti žemės, iš kurios jis buvo paimtas. 24 Išvaręs
žmogų, jis pastatė į rytus nuo Edeno sodo kerubus ir liepsna švyt-
ruojantį kalaviją* kelio prie gyvybės medžio saugoti.

4

Kainas ir Abelis

1* Žmogus pažino savo žmoną Evą, ji pradėjo ir pagimdė Kai-
ną. "VIEŠPATIES padedama, gavau berniuką", — ji pasakė. 2 Po to
ji pagimdė jo brolį Abelį. Abelis tapo aviganiu, o Kainas žemdirbiu.
3 Laikui bėgant, Kainas aukojo VIEŠPAČIUI žemės derliaus atnašą,
4 o Abelis savo ruožtu aukojo rinktines savo kaimenės pirmienas.
VIEŠPATS maloniai pažvelgė į Abelį ir jo atnašą, 5 bet į Kainą ir
jo atnašą nepažvelgė. Todėl Kainas buvo labai piktas ir prislėgtas.

3,20 Ši eilutė, atrodo, yra ne savo vietoje. Ji yra prasmingesnė po 24-osios eilutės. Hebraiškasis Evos vardas "Hawwa" yra giminingas žodžiui "haj/ja" — gyvasis/oji.

3,24 "Liepsna švytruojantis kalavijas": žaibas.

4,1 Vardas "Kainas" hebrajų kalba — "Qajin" — ir "gavau berniuką" — "qaniti" sudaro žodžių žaismą.

6 VIEŠPATS užkalbino Kainą: “Dėl ko tau taip pikta? Kodėl esi
taip prislėgtas? 7 Jei gera darai, argi nebūsi pripažintas? Bet jei
gero nedarai, prie durų iš pasalų tykoja nuodėmė.* Ji geidžia tavęs,
bet tu gali ją įveikti”.
8 Kainas tarė savo broliui Abeliui: “Išeikime į lauką...” Pasie-
kus lauką, Kainas pakilo prieš savo brolį ir jį užmušė. 9 Tuomet
VIEŠPATS paklausė Kainą: “Kurgi tavo brolis Abelis?” “Nežinau!
Argi aš esu savo brolio sargas!?” — jis atsakė. 10 O VIEŠPATS jam
tarė: “Ką tu padarei? Tavo brolio kraujas šaukiasi į mane iš žemės!
11 Todėl būk prakeiktas toli nuo žemės, kuri atvėrė savo burną pri-
imti tavo brolio kraują iš tavo rankos. 12 Kai tu dirbsi žemę, ji ne-
beduos tau daugiau savo derliaus. Tu būsi bėglys ir klajūnas žemė-
je”. 13 Kainas atsakė VIEŠPAČIUI: “Per daug didelė man bausmė,
jos pakelti negaliu! 14 Šiandien išvarei mane nuo žemės, aš turiu
slėptis nuo tavo veido ir tapti bėgliu bei klajūnu žemėje, — kas tik
mane sutiks, galės mane užmušti”. 15 Tuomet VIEŠPATS jam tarė:
“Taip nebus! Jei kas užmuštų Kainą, už Kainą bus atkeršyta septy-
nis kartus”. Ir VIEŠPATS paženklino Kainą žyme,* kad kas nors, jį
užtikęs, neužmuštų. 16 Po to Kainas paliko VIEŠPATIES artumą ir
apsigyveno Nodo krašte, į rytus nuo Edeno.

Kaino palikuonys

17* Kainas pažino savo žmoną, ji pradėjo ir pagimdė Enochą.
Po to jis pastatė miestą, kurį pavadino Enochu, savo sūnaus Eno-
cho vardu. 18 Enochui gimė Iradas, Iradas buvo Mehujaelio tėvas,
Mehujaelis — Metušaelio tėvas, ir Metušaelis — Lamecho tėvas.
19 Lamechas vedė dvi žmonas. Vienos vardas buvo Ada, o kitos
vardas Zila. 20 Ada pagimdė Jabalį. Jis buvo protėvis visų, kurie gy-
vena palapinėse ir laiko kaimenes. 21 Jo brolis buvo Jubalas. Jis bu-

4,7 Nuodėmė vaizduojama kaip piktoji dvasia.
4,15 “Žymė”: turbūt tatuiruotė. Tatuiruotę odoje naudojo visais laikais Artimųjų Rytų dykumų gentys kaip klano ženklą.
4,16 “Nodo kraštas”: ne geografinis vardas, tik “Klajoklių kraštas”.
4,17-22 12-16 eilutėse Kainas vaizduojamas kaip klajoklių tautelių prototipas. Šiame tekste įkvėptasis autorius perduoda kitą seną pasakojimą apie Kainą, darantį jį protėviu sėslių tautų, turinčių aukštesnę medžiaginę kultūrą.

vo protėvis visų, kurie valdo lyrą ir dūdą. 22 Zila savo ruožtu pa-
gimdė Tubal-Kainą, kuris kaldavo visokius žalvario ir geležies
įrankius. Tubal-Kaino sesuo buvo Naama.

23 Lamechas sakydavo savo žmonoms:
"Ada ir Zila, klausykitės mano balso;
jūs, Lamecho žmonos, išgirskite mano žodžius:
užmušiau žmogų už žaizdą,
bernioką už įdrėskimą.
24 Jei už Kainą atkeršijama septyngubai,
tai už Lamechą septyniasdešimt kartų septyngubai".

Setas ir jo palikuonys

25* Adomas vėl pažino savo žmoną, ji pagimdė sūnų ir pavadi-
no jį Setu, nes ji sakė: "Dievas parūpino man kitą palikuonį vieton
Abelio, kadangi Kainas jį užmušė". 26 Ir Setui gimė sūnus, kurį jis
pavadino Enošu. Tuo metu žmonės pradėjo šauktis VIEŠPATIES
vardu.

*5**

Žmonijos kartos nuo Adomo lig Nojaus

1 Toks yra Adomo kartų sąrašas. Kai Dievas sukūrė žmogų, jis
padarė jį panašų į Dievą. 2 Kaip vyrą ir moterį juos sukūrė. Kai jie
buvo sukurti, jis juos palaimino ir davė jiems vardą Žmonija.
3 Adomas buvo šimto tridešimties metų, kai jam gimė sūnus,
panašus į jį, pagal jo paveikslą, ir pavadino jį Setu. 4 Adomas po to,

4,25-26 "...parūpino": hebraiškai "šat" — žodžių žaismas su "Šet{u}". "Enošas": hebraiškai "Adomo" (žmogus) sinonimas. "Tuo metu ... VIEŠPATIES, t.y. Jahvės, vardu": žmonės pradėjo šauktis Dievo jo apreikštu — asmenišku vardu. Seniausias Penkiaknygės šaltinis, vadinamas Jahvistiniu, vartoja Jahvės vardą (mūsų verčiamą ir rašomą didžiąja raide VIEŠPATS) prieš Mozės laikus. Kitas senas šaltinis — Elohistinis (vartoja žodį Elohim — "Dievas" vietoje Jahvės prieš Mozės laikotarpį) laiko Mozę pirmuoju žmogumi, kuris šaukėsi Dievo VIEŠPATIES vardu. Žr. Iš 3,13-14.

5,1-32 Nors šis skyrius ir priklauso gana vėlyvam Penkiaknygės šaltiniui — VI a. prieš Kristų Kunigiškajam autoriui, — jo turinį sudaro pernelyg senas

kai jis tapo Seto tėvu, gyveno aštuonis šimtus metų ir jam gimė
sūnų bei dukterų. 5 Taigi viso Adomas gyveno devynis šimtus tris-
dešimt metų. Po to jis mirė.
6 Setas buvo šimto penkerių metų, kai jam gimė Enošas. 7 Eno-
šui gimus, Setas gyveno aštuonis šimtus septynerius metus ir jam
gimė sūnų bei dukterų. 8 Taigi viso Setas gyveno devynis šimtus
dvylika metų. Po to jis mirė.
9 Enošas buvo devyniasdešimties metų amžiaus, kai jam gimė
Kenanas. 10 Kenanui gimus, Enošas gyveno aštuonis šimtus penkio-
lika metų ir jam gimė sūnų bei dukterų. 11 Taigi viso Enošas gyve-
no devynis šimtus penkerius metus. Po to jis mirė.
12 Kenanas buvo septyniasdešimties metų, kai jam gimė Maha-
lalelis. 13 Mahalaleliui gimus, Kenanas gyveno aštuonis šimtus ke-
turiasdešimt metų ir jam gimė sūnų bei dukterų. 14 Taigi viso Ke-
nanas gyveno devynis šimtus dešimt metų. Po to jis mirė.
15 Mahalalelis buvo šešiadešimt penkerių metų, kai jam gimė
Jaredas. 16 Jaredui gimus, Mahalalelis gyveno aštuonis šimtus tris-
dešimt metų ir jam gimė sūnų bei dukterų. 17 Taigi viso Maha-
lalelis gyveno aštuonis šimtus devyniasdešimt penkerius metus. Po
to jis mirė.
18 Jaredas buvo šimto šešiadešimt dvejų metų, kai jam gimė
Enochas. 19 Enochui gimus, Jaredas gyveno aštuonis šimtus metų ir
jam gimė sūnų bei dukterų. 20 Taigi viso Jaredas gyveno devynis
šimtus šešiasdešimt dvejus metus. Po to jis mirė.
21 Enochas buvo šešiasdešimt penkerių metų amžiaus, kai jam
gimė Metušelahas. 22 Metušelahui gimus, Enochas ėjo su Dievu tris
šimtus metų ir jam gimė sūnų bei dukterų. 23 Taigi viso Enochas gy-
veno tris šimtus šešiasdešimt penkerius metus. 24 Enochas ėjo su
Dievu.* Po to jo nebebuvo, nes Dievas jį paėmė.

Babilonijos — sumerų ir hebrajų — istorijos kraitis. Jo pagrindinis tikslas yra sujungti kartas tarp Adomo ir Abraomo (žr. Pr 11,10-26). Adomo palikuonių kilmė siejama su Setu, bet keletas vardų Kaino kartų sąraše turi tuos pačius, arba bent panašius vardus (žr. Pr 4,17-26). Pernelyg ilga šių dešimties protėvių gyvenimo trukmė nėra istoriška, bet turi teologinę reikšmę. Ir babiloniečiai turi sąrašą dešimties karalių, valdžiusių prieš Tvaną, kurių gyvenimo trukmė nepaprastai ilga.

5,24 Užuot įprastai pasakius, "Po to jis mirė", skaitome: "Enochas ėjo su Dievu". Nuoroda, kad Enochas nemirė, bet kaip Elijas buvo paimtas gyvas į Dievo buveinę (žr. 2 Kar 11-12).

25 Metušelahas buvo šimto aštuoniasdešimt septynerių metų, kai
jam gimė Lamechas. 26 Lamechui gimus, Metušelahas gyveno sep-
tynis šimtus aštuoniasdešimt dvejus metus ir jam gimė sūnų bei
dukterų. 27 Taigi viso Metušelahas gyveno devynis šimtus šešias-
dešimt devynerius metus. Po to jis mirė.
28 Lamechas buvo šimto aštuoniasdešimt dvejų metų, kai jam
gimė sūnus. 29 Jis pavadino jį Nojumi,* tardamas: "Iš tos pačios že-
mės, kurią VIEŠPATS prakeikė, šis atneš mums atgaivos nuo mūsų
darbų ir mūsų rankų triūso". 30 Nojui gimus, Lamechas gyveno
penkis šimtus devyniasdešimt penkerius metus ir jam gimė sūnų bei
dukterų. 31 Taigi viso Lamechas gyveno septynis šimtus septynias-
dešimt septynerius metus. Po to jis mirė.
32 Nojus buvo penkių šimtų metų, kai jam gimė Šemas, Hamas
ir Jafetas.

6

Įžanga į pasakojimą apie Tvaną

1* Kai žemėje žmonės pradėjo daugėti ir jiems gimė dukterys,
2 Dievo sūnūs,* žiūrėdami į jas, matė kokios jos buvo gražios ir ėmė
iš jų sau žmonomis tas, kurios jiems patiko. 3 Tuomet VIEŠPATS
tarė: "Mano dvasia* nepasiliks amžinai žmoguje, nes jis yra ir kū-

5,29 Nojaus vardas hebraiškame tekste sudaro žodžių žaismą: daiktavardis "Noah" — atgaiva, paguoda — ir "jenahamenu" — atneš mums atgaivą. Žodžių žaismas susieja ir bausmę, Dievo uždėtą žemei už žmogaus nuodėmę (žr. Pr 3,17-19), ir Nojaus sėkmę žemdirbystėje, ypač veisiant vynuogynus vynui daryti (žr. Pr 9,20-21).

6,1-4 Atrodo, kad šis tekstas yra senos legendos nuotrupa, paskolinta iš senovės mitologijos. Įkvėptasis autorius įterpia jį į savo pasakojimą ne tik norėdamas papasakoti apie priešistorinius Palestinos milžinus, kuriuos izraeliečiai vadino "nefilim", bet ir kaip įžangą į pasakojimą apie Tvano priežastį — nuolat didėjantį žmonijos nedorumą.

6,2 "Dievo sūnūs": pažodžiui "dievų sūnūs", t.y. dangiškos būtybės mitologijoje.

6,3 "Mano dvasia": gyvybės alsavimas, apie kurį kalba Pr 2,7. "Jo dienos... metai": turbūt laiko tarpas prieš žmonijos sunaikinimą Tvanu, o ne pavienio žmogaus gyvenimo trukmė ateityje.

nas. Tebūna jų dienos šimtas dvidešimt metų". 4 Tomis dienomis,
— kaip ir vėliau,* — po to, kai Dievo sūnūs susijungė su žmonių
dukterimis, žemėje pasirodė milžinai. Jie buvo senovės galiūnai,
garsūs vyrai.

Pasakojimas apie Tvaną

5* VIEŠPATS matė koks didelis buvo žmonių nedorumas
žemėje ir kaip kiekvienas užmojis, sumanytas jų širdyse, linko visą
laiką tik į pikta. 6 Ir VIEŠPATS gailėjosi sukūręs žmogų žemėje, ir
jam gėlė širdį. 7 VIEŠPATS tarė: "Nušluosiu nuo žemės veido
žmones, kuriuos sukūriau, — žmones drauge su gyvuliais, ropliais
ir padangių paukščiais, — nes gailiuosi juos padaręs". 8 Bet Nojus
rado malonę Dievo akyse.
9 Tokie yra Nojaus palikuonys. Nojus buvo teisus vyras, savo
kartoje be dėmės, nes Nojus ėjo su Dievu. 10 Nojui gimė trys sūnūs:
Šemas, Hamas ir Jafetas.
11 Betgi Dievo akyse žemė buvo sugedusi ir pilna smurto.
12 Dievas matė, kad žemė buvo sugedusi, nes visi marieji buvo su-
darkę savo kelius žemėje. 13 Tuomet Dievas tarė Nojui: "Aš nu-
sprendžiau padaryti galą visiems mariesiems, nes per juos žemė
prisipildė smurto, — tikėk manim, sunaikinsiu juos drauge su žeme.
14 Statyk sau arką iš gofero* medžių, padaryk arkoje perdaras ir

---

6,4 "Kaip ir vėliau": Pasak Sk 13,33, kai izraeliečiai veržėsi į Palestiną ir rado ten aukštus vietinius "anakim" — milžinus, juos tapatino su nefilimais. Žr. Įst 2,10-11. Turbūt milžiniškų akmenų statiniai Palestinoje buvo priskirti milžinų rasei, kuriai, ateivių manymu, priklausė antžmogiška, pusiau dieviška jėga. "Senovės galiūnai": legendiniai senovės mitologijos asmenys.

6,5-8,22 Pasakojimas apie Tvaną yra supintas iš dviejų atskirų šaltinių: Jahvistinio (J) ir Kunigiškojo (P). Užtat jame yra pasikartojimų (pvz.: Pr 6,13-22/J ir 7,1-5/P), prieštaravimų (pvz.: kalbant apie įvairių gyvulių, paimtų į arką skaičių — Pr 6,19-20; 7,14-16/P ir 7,2-3/J; kalbant apie Tvano trukmę — 8,3-5.13-14/P ir 7,4.10.12.17b; 8,6.10.12/J). Abu šaltiniai — Jahvistinis ir Kunigiškasis remiasi senoviniu Mesopotamijos tvano pasakojimu, išsaugotu vienuoliktoje Gilgamešo epo lentelėje. Pastarasis kai kuriais požvilgiais yra pernelyg panašus į Šv. Rašto pasakojimą, bet kai kuriais — perdėm skirtingas.

6,14 "...iš gofero medžių": nežinomas medis, tik vieną kartą minimas Šv. Rašte. "Goferas" yra tik jo hebraiškas pavadinimas.

užglaistyk ją iš vidaus ir iš lauko derva. [15]* Šitokią ją padirbsi:
arkos ilgis bus trys šimtai uolekčių, jos plotis penkiasdešimt uo-
lekčių ir aukštis trisdešimt uolekčių. [16] Padaryk stoglangį* arkai ir
užbaik arką vienu uolekčiu viršum jo. Įtaisyk arkos šone angą ir
pastatyk arką su žemutiniu, antruoju ir trečiuoju deniu. [17] Tikėk
manim, užliesiu tvanu — vandenimis žemę po dangumi sunaikinti
visiems mariesiems, turintiems gyvybės alsavimą. Visa, kas žemėje,
pražus. [18] Bet su tavimi sudarysiu sandorą, — tu, tavo sūnūs, tavo
žmona, ir tavo sūnų žmonos įeisite į arką. [19] O iš visų gyvūnų, visų
marių, įvesk į arką po du — patiną ir patelę, kad jie išliktų gyvi
drauge su tavimi. [20] Iš paukščių pagal jų rūšį, gyvulių pagal jų rūšį,
visų žemės roplių pagal jų rūšį, — iš visų po du įeis su tavimi, kad
išliktų gyvi. [21] Taip pat apsirūpink įvairiu maistu, tinkamu valgyti,
ir jį pakrauk, kad būtų maisto atsargų tau ir jiems".
[22] Nojus tai padarė. Kaip Dievas buvo jam įsakęs, jis taip ir
padarė.

7

[1] Tuomet VIEŠPATS tarė Nojui: "Eik į arką su visa savo šei-
ma, nes iš šios kartos tik tave vieną radau teisų savo akivaizdoje.
[2] Paimk su savimi po septynias poras visų švariųjų* gyvulių, pati-
nus ir pateles, o visų nešvariųjų* gyvulių po vieną porą, patiną ir
patelę. [3] Taip pat po septynias poras padangių paukščių, patinus ir
pateles, kad išliktų jų rūšis gyva visoje žemėje. [4] Juk už septyneto
dienų siųsiu žemėn lietų keturiasdešimt dienų bei keturiasdešimt
naktų ir visus gyvūnus, kuriuos padariau, nušluosiu nuo žemės vei-
do". [5] Ir Nojus taip padarė, kaip Dievas buvo jam įsakęs.

6,15 Nojaus arkos matmenys buvo maždaug 156 m pločio, 26 m ilgio, ir 16 m aukščio. Gilgamešo epo pasakojime arka buvo kūbo formos: ilgis plotis ir aukštis buvo 120 uolekčių — apie 60 m.

6,16 "Stoglangis": hebraiškas žodis "sohar" tik vieną kartą tepasirodo Šv. Rašte ir verčiamas "stoglangis", arba "stogas". Turbūt juo paženklinama atvira vieta prie pat arkos viršaus orui ir šviesai įleisti.

7,2 Gyvulių skirstymas į švarius ir nešvarius rėmėsi ne jų prigimtimi, bet jų tinkamumu aukoms. Atrodo, kad gyvuliai, kuriuos pagonys aukodavo kaip atnašas stabų garbinimo apeigose, buvo laikomi nešvariais, t.y. netinkami kaip atnašos Viešpačiui pagarbinti.

6 Nojus buvo šešių šimtų metų, kai atėjo tvanas ir vandenys užliejo žemę. 7 Tuomet Nojus drauge su savo sūnumis, savo žmona ir savo sūnų žmonomis įėjo į arką išsigelbėti nuo tvano vandenų. 8 Iš švariųjų gyvulių ir gyvulių, kurie yra nešvarūs, paukščių ir visų žemės roplių, 9 po du, patinas ir patelė, įėjo į arką drauge su Nojumi, kaip Dievas buvo Nojui įsakęs. 10 Po septynių dienų žemė aptvino vandenimis.

11 Šeši šimtaisiais Nojaus gyvenimo metais, antrą mėnesį, septyniolikta mėnesio dieną, — tą dieną prasiveržė visi didžiosios bedugnės* šaltiniai ir atsivėrė visi dangaus skliauto šliužų vartai. 12 Lietus pylė ant žemės keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų. 13 Tą pačią dieną Nojus drauge su savo sūnumis — Šemu, Hamu ir Jafetu, su savo žmona ir trim sūnų žmonom įėjo į arką, — 14 jie ir visi visų rūšių žvėrys, visi visų rūšių galvijai, visi visų rūšių žemės ropliai ir visi visų rūšių paukščiai — visi paukščiai ir visi sparnuočiai. 15 Poros visų mariųjų, turinčių gyvybės alsavimą, įėjo į arką su Nojumi. 16 Įėjusieji buvo visų mariųjų patinas ir patelė. Jie įėjo kaip Dievas buvo Nojui įsakęs.

Tuomet VIEŠPATS jį uždarė iš lauko.

17 Tvanas žemėje tęsėsi keturiasdešimt dienų. Vandenys daugėjo ir taip iškėlė arką, kad ji pakilo virš žemės. 18 Vandenys žemėje labai patvino ir padaugėjo, o arka plūduriavo ant vandenų. 19 Aukščiau ir aukščiau virš žemės kilo vandenys, kol visi aukščiausi kalnai visur po dangumi liko apsemti. 20 Penkiolika uolekčių aukščiau pritvino vandenų, virš apsemtų kalnų. 21 Ir visi marieji, krutėję žemėje, žuvo — paukščiai, galvijai, žvėrys, visi gyvūnai, knibždantys žemėje, taip pat ir visi žmonės. 22 Sausumoje visi, turėję gyvybės alsavimą nosyje, mirė. 23 Jis nušlavė nuo žemės visus gyvūnus — ir žmones, ir gyvulius, ir roplius, ir padangių paukščius. Visi buvo nušluoti nuo žemės. Tik Nojus buvo paliktas ir tie, kurie buvo su juo arkoje.

24* Vandenys aptvindę žemę laikėsi šimtą penkiasdešimt dienų.

7,11 "Bedugnė": požeminis okeanas — vandenys. Žr. Pr 1,2 paaiškinimą.
7,24 Ši eilutė priklauso 7-ajam skyriui, bet jos turinys yra įžanga į 8-ąjį skyrių.

8

1 Tuomet Dievas atsiminė Nojų ir visus žvėris, ir visus galvijus,
buvusius su juo arkoje. Dievas pasiuntė vėją pūsti virš žemės, ir van-
denys atslūgo. 2 Bedugnės šaltiniai ir dangaus skliauto šliužų vartai
buvo uždaryti, liūtis iš dangaus buvo sulaikyta, 3 ir vandenys pamažu
traukėsi nuo žemės. Praslinkus šimtui penkiasdešimčiai dienų, van-
denys buvo taip nusekę, 4 kad septintą mėnesį, septynioliktą mėne-
sio dieną, arka sustojo Ararato kalnuose. 5 O vandenys vis labiau ir
labiau seko iki dešimto mėnesio. Dešimtą mėnesį, pirmą mėnesio
dieną, pasirodė kalnų viršūnės.
6* Praslinkus keturiasdešimčiai dienų, Nojus atidarė arkos langą,
kurį buvo įtaisęs, 7 ir išleido varną. Jis skraidžiojo šen ir ten, lauk-
damas, kol žemėje išdžiūvo vandenys. 8 Tuomet jis išleido iš arkos
balandį pažiūrėti, ar vandenys buvo nusekę nuo žemės veido. 9 Ba-
landis gi negalėjo rasti vietos sau kojoms pailsėti ir sugrįžo pas jį į
arką, nes vandenys dar tebebuvo ant visos žemės veido. Jis ištiesė
ranką, paėmė balandį ir įkėlė į savo arką. 10 Palaukęs dar septynias
dienas, jis vėl išleido iš arkos balandį. 11 Vakaro metu balandis su-
grįžo pas jį, ir štai jo snape buvo nuskintas alyvmedžio lapas! No-
jus nūn žinojo, kad vandenys žemėje jau buvo nusekę. 12 Tuomet jis
palaukė kitas septynias dienas ir vėl išleido balandį. Šį kartą tasai
pas jį nebesugrįžo.
13 Šeši šimtai pirmaisiais metais, pirmą mėnesį, pirmojo mė-
nesio pirmą dieną, vandenys pradėjo sekti žemėje. Nojus nuėmė
arkos dangą, apsižvalgė ir pamatė, kad žemės veidas džiūvo. 14 Antrą
mėnesį, dvidešimt septintą mėnesio dieną, žemė buvo sausa. 15 Tuo-
met Dievas tarė Nojui: "Eik iš arkos, drauge su savo žmona, savo sū-
numis ir savo sūnų žmonomis. 17 Išlaipink kartu su savim visus su

---

8,6 Jahvistiniame šaltinio originale, iš kurio šis tekstas yra paimtas, keturiasdešimt dienų yra paties Tvano trukmė (žr. Pr 7,4.17), tačiau dabartiniame kontekste keturiasdešimt dienų turi ryšį su laikotarpiu po datos, duotos iš Kunigiškojo šaltinio 5-oje eilutėje.

tavim esančius, gyvūnus, visus mariuosius: paukščius, gyvulius ir vi-
sus žemės roplius. Teužplūsta jie žemę, tebūna vaisingi ir tesidaugi-
na žemėje". 18 Išėjo tat Nojus drauge su sūnumis ir savo žmona bei
savo sūnų žmonomis. 19 Visi gyvuliai, visi ropliai ir visi paukščiai
— visa, kas juda žemėje, išėjo iš arkos šeimomis.

20 Tuomet Nojus pastatė VIEŠPAČIUI aukurą ir, parinkęs iš
visų švariųjų gyvulių ir visų švariųjų paukščių, paaukojo ant auku-
ro deginamąsias aukas. 21 Kai VIEŠPATS užuodė malonų kvapą,
VIEŠPATS sau tarė: "Niekad daugiau nebepasmerksiu žemės už
žmonių kaltes, nes žmogaus širdies polinkiai yra pikti nuo pat jau-
nystės.* Niekad daugiau nebenaikinsiu visų gyvūnų, kaip esu pa-
daręs.

22 Ligi tik žemė tvers,
sėja ir pjūtis,
šaltis ir šiluma,
vasara ir žiema,
diena ir naktis,
nesiliaus".

9

Dievo Sandora su Nojumi

1 Dievas palaimino Nojų bei jo sūnus ir jiems tarė: "Būkite
vaisingi ir dauginkitės, pripildykite žemę. 2 Bijos jūsų ir drebės prieš
jus visi žemės gyvuliai, visi padangių paukščiai — visa, kas juda
žemėje, ir visos jūros žuvys. Į jūsų rankas jie yra atiduoti. 3 Kas ju-
da ir yra gyva bus jums maistui. Duodu juos visus jums, lygiai kaip

8,21 "...širdies polinkiai...nuo jaunystės": "širdis" Šv. Rašte yra mąstymo ir nuosprendžio vieta ir ištaka. Žmogus, pasak Šv. Rašto, galvoja ir apsisprendžia širdimi. "Jaunystė" — žmonijos ir pavienio žmogaus.

9,3 Prieštvaniniai gyvūnai, įskaitant žmogų, vaizduojami vegetarais (žr. Pr 1,29-30). Jie tapo mėsėdžiais tik po Tvano.

daviau jums žaliuosius augalus.* [4] Tiktai mėsos su jos gyvybe, su
krauju joje, nevalgysite. [5] Taip pat ir už jūsų kraują, jūsų gyvybę*
reikalausiu atsiskaityti: iš kiekvieno gyvulio to reikalausiu, ir iš
žmonių — iš kiekvieno už artimo kraują — reikalausiu atsiskaityti
už žmogaus gyvybę.

[6] Kas išlieja žmogaus kraują,
to asmens kraują taip pat išlies žmogus,
nes pagal savo paveikslą
Dievas sukūrė žmogų.
[7] O jūs būkite vaisingi ir dauginkitės,
daugėkite žemėje ir ją užvaldykite!"

[8] Tuomet Dievas tarė Nojui ir su juo buvusiems sūnums:
[9] "Štai aš sudarau savo sandorą su jumis ir jūsų būsimais palikuo-
nimis, [10] su visais gyvūnais, esančiais su jumis — paukščiais, galvi-
jais ir visais su jumis buvusiais žemės gyvuliais, kurie tik išėjo iš
arkos. [11] Aš palaikysiu savo sandorą su jumis: niekad daugiau visi
marieji gyvūnai nebus tvano vandenų išnaikinti, niekad daugiau ne-
bus tvano žemei nuniokoti. [12] Ir šis, — Dievas pridėjo, — bus žen-
klas, kurį aš duodu visiems amžiams, mano sandoros tarp savęs ir
jūsų bei visų, su jumis esančių, gyvūnų: [13] Savo lanką padėjau į
debesis ir jis bus ženklas sandoros tarp manęs ir žemės. [14] Kai supū-
siu viršum žemės debesis ir pasirodys debesyje mano lankas, [15] aš
atsiminsiu savo sandorą, kuri yra tarp manęs ir jūsų bei visų
mariųjų gyvūnų, ir vandenys niekad daugiau netaps tvanu visiems
mariesiems sunaikinti. [16] Kai lankas bus debesyje, aš į jį pažvelgsiu
ir atsiminsiu sandorą tarp Dievo ir visų gyvūnų — visų žemėje
esančių mariųjų". [17] Dievas pasakė Nojui: "Tai bus ženklas san-
doros, kurią sudariau tarp savęs ir visų žemėje esančių mariųjų".

9,4 Kadangi gyvūnas nudvesia, o žmogus numiršta, kai netenka savo kraujo, kraujas buvo laikomas gyvybe, užtat šventu dalyku. Nors draudimas valgyti mėsą su krauju joje bemaž sutampa su Mozės įstatymo apeiginiais nuostatais, žydai laikė jį galiojančiu visiems žmonėms, nes buvo duotas Nojui, naujajam žmonijos protėviui. Pirmieji krikščionys kurį laiką jo laikėsi (žr. Apd 15,20.29).

Nojus ir jo sūnūs

18*Nojaus sūnūs, išėjusieji iš arkos, buvo Šemas, Hamas ir Jafe-
tas. Hamas buvo Kanaano tėvas. 19 Tie trys buvo Nojaus sūnūs ir iš
jų buvo apgyvendinta visa žemė.
20 Nojus, žemės artojas, buvo pirmasis, kuris įsiveisė vynuogy-
ną. 21 Jis gėrė vyno, pasigėrė ir gulėjo nuogas savo palapinėje. 22 Ha-
mas, Kanaano tėvas, pamatė savo tėvo nuogumą ir papasakojo savo
dviem broliams lauke. 23 Tuomet Šemas ir Jafetas paėmė drabužį,
užsidėjo jį ant abiejų pečių ir, eidami atbulomis, uždengė savo tė-
vo nuogumą. Kadangi jų veidai buvo nugręžti į kitą pusę, nuogo
savo tėvo jie nematė. 24 Kai Nojus išsiblaivė nuo vyno ir sužinojo,
ką jo jauniausias sūnus buvo jam padaręs, 25 jis tarė:

"Tebūna prakeiktas Kanaanas!
Jis bus žemiausias vergas
savo broliams".
26*"Ir pridėjo:
Šlovė VIEŠPAČIUI,
Šemo Dievui!
Tebūna Kanaanas jiems vergas!
27*Tepadaro Dievas vietos Jafetui,
teleidžia jam gyventi Šemo palapinėse,
o Kanaanas tebūna jų vergas".

28 Po tvano Nojus gyveno tris šimtus penkiasdešimt metų.
29 Iš viso Nojus gyveno devynis šimtus penkiadešimt metų. Po
to jis mirė.

9,18-27 Šis pasakojimas, atrodo, yra sudėtas iš ankstesnių šaltinių. Viename Hamas buvo kaltas, o tuo tarpu kitame — Kanaanas. Pasakojimo tikslas buvo pateisinti izraeliečių Kanaano užėmimą ir kanaaniečių pavergimą už jų nedoras lytines apeigas religijoje.

9,26 Turbūt originale buvo skaitoma: "Tebūna Šemas VIEŠPATIES laiminamas...", nes labiau atitiktų kontekstą.

9,27 Hebraiškajame tekste yra žodžių žaismas: "japt" — tepadaro... vietos ir "Jepet" — Jafetas.

10*

Tautų sąrašas

1 Tie yra palikuonys Nojaus sūnų — Šemo, Hamo ir Jafeto:
vaikai jiems gimė po tvano.
2 Jafeto palikuonys: Gomeras,* Magogas, Madajis,* Javanas,*
Tubalis, Mešechas ir Tyras. 3 Gomero palikuonys: Aškenazas,* Ri-
fatas ir Togarma. 4 Javano palikuonys: Elišas,* Taršišas, Kitimai* ir
Rodanimai.* 5 Iš jų išsklido salų tautos. {Tie yra Jafeto palikuonys}
jų kraštuose, su jų pačių kalba, pagal jų šeimas ir tautas.
6 Hamo palikuonys: Kušas,* Egiptas, Putas* ir Kanaanas. 7 Ku-
šo palikuonys: Seba, Havila, Sabta, Raama ir Sabteka. Raamos pa-
likuonys: Šeba ir Dedanas. 8 Kušui* gimė Nimrodas,* pirmasis ga-
liūnas žemėje. 9 VIEŠPATIES malone jis buvo galingas medžiotojas,

---

10,1-32 Šis skyrius apima pernelyg išsamų įvairių senovės izraeliečiams žinomų tautų sąrašą. Jo reikšmė yra teologinė, nes pabrėžia bendrą žmonijos ištaką ir vienybę. Ryšiai tarp tautų yra iš dalies kalbinio pobūdžio, iš dalies geografiniai ir iš dalies politiniai, pagal kalbas, kraštus ir tautas (žr. 31-ąją eilutę). Apskritai, Jafeto palikuonys yra indoeuropiečių tautos į šiaurę ir į vakarus nuo Mesopotamijos ir Sirijos (2-5 eilutės); Hamo palikuonys — hamitų kalbomis kalbančios šiaurinės Afrikos tautos (6-20 eilutės); Šemo palikuonys — semitų kalbomis kalbančios Mesopotamijos, Sirijos ir Arabijos tautos (21-31 eilutės). Bet yra ir daug išimčių, pavyzdžiui, semitų kalba kalbančios Kanaano tautos laikomos Hamo palikuonimis, nes tuo metu jas valdė hamitiškas Egiptas (6.15-19 eilutės). Šis skyrius yra supintas iš Jahvistinio šaltinio (žr. 8-19.21.24-30 eilutes) ir Kunigiškojo šaltinio (žr. 1-7.20. 22-23.31-32). Jahvistinio šaltinio data — maždaug 950 m. prieš Kristų, o Kunigiškojo — VI prieškristinis amžius. Turint tai omenyje, lengva suprasti, kodėl kai kurios Arabijos gentys yra ir Hamo (žr. 7-ąją eilutę) ir Šemo (žr. 26-27 eilutes) tautų šeimose.

10,2 "Gomeras": mitologinė cimerų tauta, gyvenanti tolimoje miglos ir tamsos karalystėje; "Madajis": medų tauta; "Javanas": graikai.

10,3 "Aškenazas": skitai.

10,4 "Elišas": Kipras; "Kitimai": dalis Kipro gyventojų; "Rodanimai": Rodos salos gyventojai.

10,6 "Kušas": šventraštinė Etiopija, šiuolaikinė Nubija; "Putas": arba Puntas rytinėje Afrikoje, arba Libija.

10,8 "Kušas": šiame tekste — kasitų tauta ir karalystė. Žr. Pr 2,10-14 paaiškinimą. "Nimrodas": turbūt Tukulti-Ninurta, asiras Babilonijos nugalėtojas ir garsus miestų statytojas (XIII a. prieš Kristų).

dėl to ir sakoma: “Kaip Nimrodas VIEŠPATIES malone galingas
medžiotojas”. 10 Jo karalystės pradžia buvo Babilonas, Erechas ir
Akadas — miestai Šinaro krašte. 11 Iš to krašto jis išėjo į Asiriją,
kur pastatė Ninevę, Rehobot-Irą,* Kalahą,* 12 bei Reseną tarp
Ninevės ir Kalaho. Pastarasis miestas buvo sostinė. 13 Egiptui gimė
ludimai, anamimai, lehabimai, naftuhimai, 14 patrusimai,* kasluhi-
mai ir kaftorimai.* Iš pastarųjų kilo filistinai.

15 Kanaanui gimė Sidonas, jo pirmagimis, ir Hetas;* 16 taip pat
jebusitai, amoriečiai, girgašitai, 17 hivitai, arkitai, sinitai, 18 arvadi-
tai, zemaritai ir hamatitai. Po to kanaaniečių klanai pasklido. 19 Ka-
naaniečių žemė driekėsi nuo Sidono Geraro kryptimi iki pat
Gazos, o Sodomos, Gomoros, Admos ir Zebojimų kryptimi iki pat
Lašos.* 20 Tie yra Hamo palikuonys pagal jų šeimas ir kalbas, pa-
gal jų kraštus ir tautas.

21 Taip pat ir Šemui, visų Ebero vaikų protėviui ir vyresniam
Jafeto broliui, gimė vaikų. 22 Šemo palikuonys: Elamas, Assūras,
Arpachsadas, Ludas ir Aramas. 23 Aramo palikuonys: Uzas, Hulas,
Geteras ir Mašas. 24 Arpachsadui gimė Šelahas ir Šelahui gimė
Eberas. 25 Eberui gimė du sūnūs: pirmojo vardas buvo Pelegas, nes
jo dienomis buvo padalyta žemė,* o jo brolio vardas buvo Jok-
tanas. 26 Joktanui gimė Almodadas, Šalefas, Hazarmavetas, Jerahas,
27 Hadoramas, Uzalas, Dikla, 28 Obalas, Abimaelis, Šeba, 29 Ofyras,
Havila ir Jobabas. Tie visi buvo Joktano palikuonys. 30 Jų gyvenvie-
tės driekėsi nuo Mešos iki pat Sefaro, iki kalnų krašto rytuose.
31 Tie yra Šemo palikuonys pagal jų šeimas ir kalbas, pagal jų kraš-
tus ir tautas.

32 Šios yra Nojaus sūnų šeimos, pagal jų kilmę ir tautas. Po
tvano iš jų tautos pasklido visur žemėje.

10,10 “Šinaras”: senoji Sumerija pietinėje Mesopotamijoje.

10,11 “Assūras”: Asirija; “Rehobot-Iras”: pažodžiui, “miestas su plačiomis gatvėmis” turbūt yra Ninevės epitetas, o ne kito miesto vardas. Žr. Jon 3,3.

10,12 “Kalahas”: asiriškai Kalhu, Asirijos sostinė IX a. prieš Kristų.

10,14 “Patrusimai”: pietinio Egipto gyventojai. Žr. Iz 11,11; Jer 44,1; Ez 29,14;30,14. “Kaftorimai”: Kretos gyventojai, nes Kaftoras buvo filistinų kilmės vieta. Žr. Įst 2,23; Am 9,7; Jer 47,4.

10,15 “Hetas”: hetitai. Žr. Pr 23,3 paaiškinimą.

10,19 “Laša”: turbūt “Bela”. Žr. Pr 14,2.

10,25 Hebraiškajame tekste yra žodžių žaismas: “Peleg” ir “niplega” — buvo padalyta.

11

Babelio bokštas

1* Visa žemė turėjo vieną kalbą ir tuos pačius žodžius. 2 Kai
žmonės kėlėsi iš rytų, jie rado slėnį Šinaro* krašte ir ten įsikūrė.
3 Vieni kitiems sakė: "Eime, pasidirbkime plytų ir jas išdekime". —
Akmens vietoje jie naudojo plytas, o vietoje kalkių bitumą. 4 "Ei-
me, — jie sakė, — "pasistatykime miestą ir bokštą* su dangų sie-
kiančia viršūne ir pasidarykime sau vardą, kad nebūtume išblaškyti
po visą žemės veidą".
5 O VIEŠPATS nužengė pamatyti miesto ir bokšto, kurį
mirtingieji buvo pastatę. 6 Ir VIEŠPATS tarė: "Žiūrėk! Jie yra
viena tauta ir visi kalba ta pačia kalba. Tai yra tik jų užsimanymų
pradžia! Ką tik jie užsimos daryti, nieko nebus jiems negalimo! 7 Ei-
me, nuženkime ir sumaišykime jų kalbą, kad nebesuprastų, ką sako
vienas kitam". 8 Taip tat VIEŠPATS išsklaidė juos iš ten visur po
žemės veidą, ir jie metė statę miestą. 9 Todėl jis buvo pavadintas Ba-
beliu,* nes ten VIEŠPATS sumaišė visos žemės kalbą ir iš ten
VIEŠPATS išsklaidė juos po visą žemės veidą.

11,1-9 Šį pasakojimą, paremtą pasakojimais apie Babilonijos šventyklų bokštus — ziguratus, įkvėptasis autorius panaudoja pavaizduoti didėjančiam žmogaus nedorumui, besireiškiančiam įžūliomis pastangomis sukurti miestų kultūrą be Dievo. Be to, pasakojimas vaizdžiai paaiškina kalbų įvairovę žemėje ir Babilono miesto vardą.

11,2 "Šinaras": žr. Pr 10,10 paaiškinimą.

11,4 "Bokštas su dangų siekiančia viršūne": tiesioginė užuomina apie pagrindinį Babilono zikuratą — "E-sag-ila" ("Namas, keliantis aukštai savo galvą"). Babilonijos ziguratai buvo ankstyviausi dangoraižiai.

11,9 "Babel": hebraiškasis Babilono vardas; "Bab-ili" reiškia "dievų vartai". Hebraiškas žodis "balal" — "jis {Dievas} sumaišė" panašiai skamba.

Žmonijos kartos nuo Šemo iki Abraomo

10* Šie yra Šemo palikuonys: Šemas buvo šimto metų, kai jam
po dvejų metų po tvano gimė Arpachsadas. 11 Arpachsadui gimus,
Šemas gyveno penkis šimtus metų ir turėjo kitų sūnų bei dukterų.
12* Arpachsadas buvo trisdešimt penkerių metų, kai jam gimė
Šelachas. 13 Šelachui gimus, Arpachsadas gyveno keturis šimtus tre-
jus metus ir turėjo kitų sūnų bei dukterų.
14 Šelahas buvo trisdešimties metų, kai jam gimė Eberas. 15 Ebe-
rui gimus, Šelahas gyveno keturis šimtus trejus metus ir turėjo kitų
sūnų bei dukterų.
16 Eberas* buvo trisdešimt ketverių metų, kai jam gimė Pele-
gas. 17 Pelegui gimus, Eberas gyveno keturis šimtus trisdešimt me-
tų ir turėjo kitų sūnų bei dukterų.
18 Pelegas buvo trisdešimties metų, kai jam gimė Reu. 19 Reui
gimus, Pelegas gyveno du šimtus devynerius metus ir turėjo kitų
sūnų bei dukterų.
20 Reu buvo trisdešimt dvejų metų, kai jam gimė Serugas. 21 Se-
rugui gimus, Reu gyveno du šimtus septynerius metus ir turėjo
kitų sūnų bei dukterų.

11,10-26 Ši skyriaus dalis tęsia Pr 5,1-32 genealogiją. Žr. Pr 5,1-32 paaiškinimą. Nors protėvių gyvenimo trukmė šiame sąraše ir yra nepalyginti trumpesnė už protėvių prieš Tvaną, bet metų skaičiai yra dirbtiniai ir neturi istoriškos reikšmės. Būdinga, kad samariečių Penkiaknygė ir Septuagintos vertimas daugeliu atveju skiriasi nuo hebraiškojo teksto metų skaičiais. Skaičių reikšmė yra teologinė: kuo daugiau nuodėmės žmogaus gyvenime, tuo trumpesnė žmogaus gyvenimo trukmė.

11,12 Graikiškoji Septuaginta įterpia Kenaną (žr. Pr 5,9-10) tarp Arpachsado ir Šelaho. Lukas seka Septuaginta (žr. Lk 3,36).

11,16 "Eberas": protėvis, davęs hebrajams, Ebero palikuonims, vardą "hebrajai". Žr. Pr 14,13 paaiškinimą.

22 Serugas buvo trisdešimties metų, kai jam gimė Nahoras.
23 Nahorui gimus, Serugas gyveno du šimtus metų ir turėjo kitų sūnų bei dukterų.
24 Nahoras buvo dvidešimt devynerių metų, kai jam gimė
Terahas. 25 Terahui gimus, Nahoras gyveno šimtą devyniolika metų ir turėjo kitų sūnų bei dukterų.
26 Terahas buvo septyniasdešimties metų, kai jam gimė Abramas, Nahoras ir Haranas.

Teraho palikuonys

27 Šie yra Teraho palikuonys: Terahui gimė Abramas, Nahoras
ir Haranas. O Haranui gimė Lotas. 28 Haranas mirė anksčiau už sa-
vo tėvą Terahą savo gimtajame krašte, kaldėjų Ure.* 29 Abramas ir
Nahoras vedė. Abramo žmonos vardas buvo Sarai, o Nahoro žmo-
nos vardas buvo Milka, duktė Harano, Milkos ir Iskos tėvo. 30 Sarai
buvo nevaisinga ir neturėjo vaikų.
31* Terahas pasiėmė sūnų Abramą, savo vaikaitį Lotą, Harano
sūnų, savo marčią Sarai, Abramo žmoną, ir išėjo su jais iš kaldėjų
Uro į Kanaano kraštą. Atėję lig Harano, jie ten apsigyveno. 32 Ter-
ahas gyveno du šimtus penkerius metus. Terahas mirė Harane.

11,28 "Kaldėjų Uras": labai senas sumerų, vėliau babiloniečių, miestas pietinėje Mesopotamijoje.

11,32 Kadangi Terahas buvo septyniasdešimties metų, kai gimė Abraomas (žr. 26-ąją eilutę), o Abraomas buvo septyniasdešimt penkerių metų, kai paliko Haraną (žr. Pr 12,4), Terahas gyveno Harane po Abraomo išvykimo šešiasdešimt metų. Pasak samariečių Penkiaknygės, Terahas mirė, būdamas šimto ir keturiasdešimt penkerių metų amžiaus, t.y. tais metais, kai Abraomas paliko Haraną. Šv. Steponas savo kalboje Sinedrijai sako, kad Abraomas paliko Haraną "po savo tėvo mirties" (Lk 7,4).

B. TIKĖJIMO PROTĖVIAI
ABRAOMAS

12

Abraomo pašaukimas ir kelionė

1 VIEŠPATS tarė Abramui:
"Eik iš savo gimtojo krašto,
iš savo tėvo namų,
į kraštą, kurį tau parodysiu.
2 Padarysiu iš tavęs didelę tautą
ir tave palaiminsiu;
išaukštinsiu tavo vardą
ir tu būsi palaiminimas.
3 Laiminsiu tave laiminančius
ir keiksiu tave keikiančius;
visos žemės gentys ras
tavyje palaiminimą".*

4 Abramas išėjo, kaip VIEŠPATS jam buvo paliepęs, ir Lotas
ėjo su juo. Abramas buvo septyniasdešimt penkerių metų, kai pa-
liko Haraną. 5* Abramas pasiėmė savo žmoną Sarai, savo brolio sū-
nų Lotą, visus turtus, kuriuos jie buvo sukaupę, ir visus asmenis,
kuriuos jie buvo Harane įsigiję. Jie leidosi į Kanaano kraštą ir į
Kanaano kraštą atkeliavo. 6 Tarpais sustodamas, Abramas per Ka-

---

12,3 "...ras tavyje palaiminimą": Dievo pažadas hebrajų kalba turbūt turėjo sangrąžinę prasmę, būtent: "...laimins save per tave", t.y. laimindami save, sakys: "...būk taip palaimintas, kaip Abraomas". Kadangi Naujajame Testamente šis Dievo pažadas yra suprantamas neveikiamąja prasme (žr. Apd 3,25; Gal 3,8), verčiant "...ras tavyje palaiminimą", norima apimti abi prasmes. Panašiai ir Dievo duoti palaiminimai Izaokui (Pr 26,4) ir Jokūbui (Pr 28,14).

12,5 "...asmenis": vergus ir išlaikytinius, buvusius plačioje Abramo ir Saros šeimynoje. "Sarai": pažodžiui "Mano princesė". Vėliau Sarai vardą Dievas pakeitė į "Sara" — "Princesė". Žr. Pr 18,15. Tekste vartojame Sarai, o paaiškinimuose Sara.

naano kraštą keliavo iki pat Morės ąžuolo vietovės prie Šechemo.
(Kanaaniečiai tuomet buvo krašte.)
7 VIEŠPATS pasirodė Abramui ir tarė: "Šį kraštą aš duosiu tavo palikuonims". Ten Abramas pastatė jam pasirodžiusiam VIEŠPAČIUI aukurą.
8 Iš čia jis pajudėjo link kalnų į rytus nuo Bet-Elio ir pasistatė savo palapinę su Bet-Eliu vakaruose ir Ai rytuose. Ir čia pastatė aukurą ir vardu šaukėsi VIEŠPATIES.
9 Po to Abramas, tarpais sustodamas, keliavo Negebo link.

Abramas ir Sara Egipte

10 Krašte kilo badas. Abramas kėlėsi į Egiptą gyventi kaip ateivis, nes badas krašte buvo nuožmus.
11 Prieš pat įeinant į Egiptą, jis kreipėsi į savo žmoną Sarai: "Žiūrėk, žinau kokia tu graži moteris.
12 Egiptiečiai, tave pamatę, pamanys: 'Tai jo žmona'. Mane jie užmuš, o tave paliks gyvą.
13 Prašyčiau tat sakyk, jog esi mano sesuo,* kad per tave man būtų gera ir tavo dėka gyvas išlikčiau".
14 Abramui įėjus į Egiptą, egiptiečiai matė, kad moteris buvo labai graži.
15 Kai ją pastebėjo faraono dvariškiai, ją labai išgyrė faraonui. Moteris tada buvo paimta į faraono šeimyną.
16 Per ją Abramui gerai sekėsi. Jis įsigijo avių, jaučių, asilų, vergų ir vergių, asilių ir kupranugarių.*
17 Bet už Sarai, Abramo žmoną, VIEŠPATS baudė faraoną ir jo šeimyną didelėmis nelaimėmis.
18 Faraonas pasišaukė Abramą ir jam sakė: "Ką tu man padarei! Kodėl man nepasakei, kad ji tavo žmona?
19 Kodėl man sakei: 'Ji mano sesuo'? O dabar štai tavo žmona! Pasiimk ir išeik!"
20 Faraonas davė savo vyrams nurodymų, ką daryti, ir jie išvarė jį drauge su žmona ir viskuo, ką jis turėjo.

12,13 "...esi mano sesuo": nors Abraomo melą ir sunku pateisinti, šie jo žodžiai buvo pusė tiesos. Mat Sara iš tikrųjų buvo Abraomo giminaitė, hebraiškai "sesuo". Žr. Pr 20,12. Be to, huritų visuomenėje, su kuria Abraomo klanas turėjo glaudžius ryšius Harane, vyrui buvo leista savo žmoną įteisinti kaip dukterį ir tuo suteikti jai daugiau pagarbos.

12,16 "Kupranugariai": Artimuosiuose Rytuose prijaukintus kupranugarius imta naudoti tik II prieškristinio tūkstantmečio gale. Taigi kupranugariai, minimi tikėjimo protėvių laikais, atrodo, yra anachronizmas. Žr. Pr 24,11-64; 30,43; 31,17.34; 32,8. 16; 37,25.

13

Lotas atsiskiria nuo Abramo

[1] Abramas, drauge su žmona ir viskuo, ką turėjo, iš Egipto
nusikėlė į Negebą. Kartu buvo ir Lotas. [2] Nūn Abramas turėjo labai
daug galvijų, sidabro ir aukso. [3] Iš Negebo, vienur kitur sustodamas,
jis nukeliavo iki pat Bet-Elio, tos vietos, kur iš pradžių buvo pasi-
statęs palapinę tarp Bet-Elio ir Ai, [4] — į vietą, kur pirmiau buvo
padaręs aukurą. Čia Abramas vardu šaukėsi VIEŠPATIES. [5] Lotas,
keliavęs kartu su Abramu, taip pat turėjo avių ir galvijų kaimenių
bei palapinių. [6] O kraštas negalėjo jų abiejų, gyvenančių drauge,
pakelti. Jų nuosavybė buvo tokia didelė, kad jie nebegalėjo liktis
kartu. [7] Be to, vaidai kildavo tarp Abramo galvijų piemenų ir Loto
galvijų piemenų. Krašte tuomet gyveno kanaaniečiai ir perizitai.
[8] Abramas tada tarė Lotui: "Prašyčiau, kad nebūtų vaido tarp
manęs ir tavęs, ar tarp mano piemenų ir tavo piemenų, nes esame
giminaičiai. [9]* Argi ne visas kraštas prieš tave? Prašyčiau atsiskirti
nuo manęs. Jei tu eisi į kairę, aš eisiu į dešinę, jei tu eisi į dešinę,
aš eisiu į kairę". [10] Lotas apsižvalgė aplinkui ir pamatė, kad Jordano
lyguma iki pat Zoaro buvo gerai drėkinama, — visa kaip paties
VIEŠPATIES sodas, kaip Egipto žemė {Tai buvo prieš VIEŠPAČIUI
sunaikinant Sodomą ir Gomorą.}. [11] Lotas pasirinko visą Jordano
lygumą ir nusikėlė rytų link. Jiedu taip ir atsiskyrė vienas nuo ki-
to. [12] Abramas apsigyveno Kanaano krašte, o Lotas įsikūrė tarp
Lygumos miestų, pastatydamas savo palapines prie Sodomos. [13] O
Sodomos gyventojai buvo nedori ir labai nusidėję VIEŠPAČIUI.
[14] Lotui atsiskyrus, VIEŠPATS tarė Abramui: "Nūn pakelk
akis ir pasižiūrėk nuo vietos, kurioje stovi, į šiaurę ir į pietus, į ry-
tus ir į vakarus, [15] nes visą kraštą, kurį matai, duosiu tau ir tavo pa-
likuonims amžinai. [16] Padarysiu tavo palikuonis gausius tarsi žemės
dulkes. Jei kas galėtų suskaityti žemės dulkes, tuomet ir tavo pa-
likuonys galėtų būti suskaityti. [17] Pakilk, pereik išilgai ir skersai

---

13,9-11 Žemės pažadas, Dievo duotas Abraomui, priklausė nuo Loto — žmogaus nuosprendžio! Lotas, Moabo ir Amono tautų protėvis, pasirinko derlingąją Lygumos žemę prie Sodomos.

kraštą, nes jį tau duosiu". 18 Abramas pajudino savo palapinę,
nusikėlė gyventi prie Mamrės ąžuolų, arti Hebrono. Ten jis pastatė
VIEŠPAČIUI aukurą.

14

Keturi karaliai

1 Šinaro karaliaus Amrafelio, Elasaro karaliaus Arjocho, Elamo
karaliaus Chedorlaomero ir Gojimų karaliaus Tidalo dienomis, 2 šie
karaliai išėjo į karą su Sodomos karaliumi Bera, Gomoros karaliu-
mi Birša, Admos karaliumi Šinabu, Zebojimų karaliumi Šemeberiu
ir Belos (tai yra Zoaro) karaliumi. 3 Pastarieji susirinko Sidimų slė-
nyje — nūdien Druskos jūra.* 4 Dvylika metų jie buvo vergavę Che-
dorlaomerui, bet tryliktaisiais metais jie sukilo. 5* Keturioliktaisiais
metais Chedorlaomeras ir jam artimi karaliai atžygiavo ir numalši-
no refajimus Ašterot-Karnajimuose, zuzimus Hame, emimus Šave-
Kirjatajimuose 6 ir horitus Seiro kalnuose iki pat El-Parano dyku-
mos pakraščio. 7 Grįždami, jie atėjo į En-Mišpatą (tai yra Kadešą)
ir numalšino visą amalekitų kraštą bei amoriečius, gyvenusius
Hazazon-Tamare. 8 Tuomet Sodomos karalius, Gomoros karalius,
Admos karalius, Zebojimų karalius ir Belos (tai yra Zoaro) kara-
lius išžygiavo ir stojo į mūšį Sidimų slėnyje 9 su Elamo karaliumi
Chedorlaomeru, Gojimų karaliumi Tidalu, Šinaro karaliumi Am-
rafeliu ir Elesaro karaliumi Arjochu — keturi karaliai prieš penkis.
10 O Sidimų slėnis buvo pilnas bitumo duobių. Sodomos ir Gomoros
karaliai, bėgdami {iš mūšio}, įkrito į jas, o likusieji pabėgo į kalnus.
11 {Priešai} pagrobė visus Sodomos ir Gomoros turtus bei visas jų
maisto atsargas ir pasitraukė, 12 pagrobdami ir Sodomoje gyvenusį
Abramo brolio sūnų Lotą su jo turtais.

13 Bėglys atnešė žinią Abramui hebrajui,* gyvenusiam prie
amoriečio Mamrės, Eškolo ir Anero brolio, ąžuolų. Jie buvo Abra-
mo sąjungininkai. 14 Abramas, išgirdęs, kad jo brolio sūnus buvo pa-

---

13,18 "Mamrė": Kanaano gyventojų šventa vieta. Ir nūdien čia didžiuojamasi senu Abraomo ąžuolu.

14,3 "Druskos jūra": Mirties jūra, nūdien vadinama Negyvąja jūra.

14,5-6 Penki karaliai žygiavo iš šiaurės į pietus per žemes rytuose nuo Jordano upės.

14,13 "...Abramui hebrajui": Senajame Testamente iki pat paskutinių prieškristinių amžių žodis "hebrajus" yra tik kitataučių lūpose, o izraeliečiai jį varto-

grobtas į nelaisvę, sutelkė tris šimtus aštuoniolika vyrų, — savo
išlaikytinių, gimusių jo šeimynoje, — ir vijosi iki pat Dano. [15] Nak-
tį, paskirstęs prieš juos savo vyrus, jis ir jo tarnai grobikus užpuo-
lė, nugalėjo ir nusivijo iki Hobos, šiaurėje nuo Damasko. [16] Jis atė-
mė visus turtus, atėmė taip pat ir savo brolio sūnų Lotą, ir jo
turtus, moteris ir kitus asmenis.

Melchizedekas palaimina Abraomą

[17] Kai Abramas sugrįžo nugalėjęs Chedorlaomerą ir su juo bu-
vusius karalius, Sodomos karalius išėjo jo pasitikti į Šavės (tai yra
Karaliaus slėnį). [18] Salemo* karalius Melchizedekas* gi atnešė
duonos ir vyno, — jis buvo Dievo Aukščiausiojo kunigas.
[19] Jis palaimino Abramą, tardamas:
"Tebūna Abramas palaimintas
Dievo Aukščiausiojo,* dangaus ir žemės Kūrėjo!
[20] Tebūna pašlovintas Dievas Aukščiausiasis,
kuris tau į rankas atidavė tavo priešus!"
Abramas* jam davė nuo visko dešimtinę. [21] Tuomet Sodomos
karalius tarė Abramui: "Duok man asmenis, o turtus pasiimk sau."
[22] Abramas Sodomos karaliui atsakė: "Aš prisiekiau VIEŠPAČIUI,
Dievui Aukščiausiajam,* dangaus ir žemės Kūrėjui, [23] kad neimsiu
nei siūlo galo, nei autuvo dirželio, nei ko nors, kas tau priklauso,
idant nesakytumei: 'Aš padariau Abramą turtingą'. [24] Tebūna man

---

ja tik kalbėdami su svetimtaučiais. Atrodo, kad žodis "hebrajus" buvo pravardė ir turėjo nemalonų "atėjūno" atspalvį. Turbūt šis pasakojimas apie "Abramą hebrajų" buvo paimtas ne iš izraeliečių šaltinių. Abraomas, karingas Palestinos šeichas, pasirodo kaip tikrai istoriškas pasaulinės istorijos asmuo.

14,18 "Salemas": įprasta Salemą tapatinti su Jeruzale (žr. Ps 76,3), tačiau hebraiškasis tekstas to nepatvirtina. Vietoje "melek Šalem" — Salemo karalius, originale galėjo būti "melek šelomo" — "karalius sąjungoje su juo (t.y. su Sodomos karaliumi). Žyd 7,2 tekste "Salemo karalius" yra paaiškinamas kaip "Taikos karalius". "Melchizedekas": vardas — "Mano karalius {yra} teisumas".

14,19 "Dievas Aukščiausiasis": hebraiškai "El-Eljon".

14,20 "Abramas jam davė...": pažodžiui, "jis jam davė". Abraomas yra sakinio veiksnys, nes dešimtinės buvo kunigams skirtoji dešimtoji dalis. Žr. Žyd 7,4-10.

14,22 Abraomas vartoja kanaaniečių dievo El-Eljon vardą — Dievas, tas Aukščiausiasis — kaip priedėlį prie tikrojo Dievo — Jahvės.

tiktai tas, ką suvalgė su manimi ėjusieji vyrai, ir su manimi ėjusiųjų vyrų — Anero, Eškolo ir Mamrės — dalis. Tebūna leista jiems pasiimti savo dalį".

15

Sandora su Abramu

1 Po šių įvykių VIEŠPATIES žodis atėjo regėjimo metu. Jis tarė:
"Nebijok, Abramai,
aš esu tavo skydas.
Tavo atpildas bus labai didelis".
2 Bet Abramas atsakė: "Viešpatie DIEVE, kas man iš tavo do-
vanų, nes aš lieku bevaikis ir mano namų įpėdinis yra damaskietis
Eliezaras!" 3 Abramas pridėjo: "Palikuonio man nedavei, todėl ver-
gas, gimęs mano namuose, bus mano įpėdinis". 4 Ir štai atėjo jam
VIEŠPATIES žodis: "Tas nebus tavo paveldėtojas. Tavo paveldėtojas
gims iš tavęs paties". 5 Išvedęs jį laukan, tęsė: "Pažvelk į dangų ir
suskaityk žvaigždes, jei gali jas suskaityti". Po to jis jam tarė: "Taip
gausūs bus tavo palikuonys". 6 Jis patikėjo VIEŠPAČIU, ir tai jam
VIEŠPATS įskaitė teisumu.*
7 Tuomet jis jam tarė: "Aš esu VIEŠPATS, kuris išvedžiau tave
iš kaldėjų Uro, kad duočiau tau šį kraštą kaip paveldą". 8 "Viešpatie
DIEVE, — jis paklausė, — kaip aš žinosiu, kad jį paveldėsiu?"
9 Jis atsakė: "Parūpink man treigę* telyčią, treigę ožką, treigį aviną,
purplelį ir jauną balandį". 10 Jis visus juos parūpino, perkirto per
vidurį ir suguldė puses vieną priešais kitą. O paukščių pusiau
neperkirto. 11 Plėšrieji paukščiai leidosi ant skerdienos, bet Abra-
mas juos nuvaikė.

15,6 Abraomo tikėjimas Dievo pažadais buvo jam įskaitytas kaip teisumo veiksmas. "Teisumas" yra Dievo rūpestis žmogaus išganymu, — Abraomas atsakė tikėjimu, priimdamas su pasitikėjimu Dievo teisumą savo gyvenime. Teisumo veiksmas — teisi žmogaus laikysena Dievo atžvilgiu. Dievas įskaitė tai Abraomui, t.y. davė jam "teisę" į pažadų įvykdymą. Apaštalas Paulius laiko Abraomo tikėjimą modeliu krikščionims (žr. Rom 4,1-25; Gal 3,6-9).

15,9 "...treigę/treigį": subrendusį apeiginiams reikalams.

12 Saulei leidžiantis, Abramą apėmė didelis miegas ir jį apgaubė
didelė, baisi tamsa. Tuomet VIEŠPATS tarė Abramui: "Tu turi
žinoti, kad tavo palikuonys bus ateiviai ne savo krašte. Ten jie bus
pavergti ir kentės priespaudą per keturis šimtus metų. 14 Bet tautą,
kuriai jie vergaus, aš teisiu. Po to jie išeis su dideliu lobiu. 15 O tu
nueisi pas savo protėvius ramybėje ir būsi palaidotas sulaukęs žilos
senatvės. 16 O jie sugrįš čia ketvirtoje kartoje,* nes amoriečių ne-
dorumo saikas dar nėra pilnas".

17 Saulei nusileidus ir tamsai įsiviešpatavus, rūkstantis žarijų in-
das* ir liepsnojantis deglas perėjo tarp anų skerdienos pusių. 18 Tą
dieną VIEŠPATS sudarė* su Abramu sandorą, tardamas: "Tavo pa-
likuonims duosiu šį kraštą nuo Egipto upės lig didžiosios upės —
Eufrato upės, 19 kraštą kenitų, kenizitų, kadmonitų, 20 hetitų, perizitų,
refajimų, 21 amoriečių, kanaaniečių, girgašitų ir jebusitų".

16

Išmaelio gimimas

1* Abramo žmona Sarai nebuvo pagimdžiusi jam vaikų. Ji
turėjo egiptietę tarnaitę vardu Hagara. 2 Sarai kreipėsi į Abramą:
"Žiūrėk, VIEŠPATS sulaikė mane nuo gimdymo. Todėl įeik pas
mano tarnaitę. Gal nors per ją aš turėsiu sūnų". Abramas paklausė
Sarai prašymo. 3 Taigi po to, kai Abramas buvo gyvenęs dešimt metų
Kanaano krašte, Abramo žmona Sarai paėmė savo egiptietę tarnaitę
Hagarą ir davė ją savo vyrui Abramui kaip žmoną. 4 Jis įėjo pas
Hagarą ir ji pradėjo. Pamačiusi, kad tapo nėščia, ji ėmė žiūrėti į sa-
vo šeimininkę su panieka. 5 Tuomet Sarai tarė Abramui: "Man

15,16 "...ketvirtoje kartoje": hebraiškasis žodis "dor" — karta reiškia ne tik kartos trukmę, bet ir įvairaus ilgumo laikotarpį.

15,17 "...rūkstantis žarijų indas": pažodžiui, "krosnis". Dūmai ir ugnis yra Dievo artumo simboliai. Nors tekstas to nemini, bet nėra jokios abejonės, kad Abraomas perėjo tarp padalytos skerdienos. Žr. Jer 34,18-20.

15,18 "...sudarė sandorą": pažodžiui, "sukirto sandorą." Vaizdūs žodžiai turi ryšį su sandoros patvirtinimo apeigomis.

16,1-6 Sarai veiksmai derinasi su tuometine teisėtvarka. Pagal Nuzi miesto-valstybės įstatymą, bevaikė žmona privalėjo leisti šeimos tarnaitei turėti lytinius santykius su vyru, kad duotų šeimai palikuonį. Sarai, norėdama palikuonio, elgiasi pagal šį huritų įstatymą.

daroma skriauda yra tavo kaltė! Daviau savo tarnaitę tau į glėbį, o
ji, pasijutusi nėščia, žiūri į mane su panieka. Tebūna VIEŠPATS ta-
vo ir mano teisėjas!" 6 Abramas atsakė Sarai: "Tavo tarnaitė tavo
rankose. Daryk su ja, kaip tau tinka". Sarai tat su ja taip šiurkščiai
elgėsi, kad ji nuo jos pabėgo.
7 VIEŠPATIES angelas* atrado ją prie vandens šaltinio dyku-
moje, — prie šaltinio pakeliui į Šūrą, — 8 ir tarė: "Hagara, Sarai
verge, iš kur ateini, ir kur tu eini?" Ji atsakė: "Bėgu nuo savo šei-
mininkės Sarai". 9 VIEŠPATIES angelas jai tarė: "Grįžk pas savo
šeimininkę ir paklusk jos šiurkščiai rankai, 10 nes, — kalbėjo toliau
jai VIEŠPATIES angelas, —

padarysiu tavo palikuonis taip gausius,
kad jie per daugumą bus nesuskaitomi".
11 VIEŠPATIES angelas tęsė, jai sakydamas:
"Žiūrėk, tu esi nėščia ir pagimdysi sūnų;
pavadinsi jį Išmaeliu,*
nes VIEŠPATS išgirdo tavo sielvarto šauksmus.
12 Jis bus smarkus žmogus,
su ranka prieš visus,
ir visų rankos prieš jį.
Pykdamasis su visa savo gimine gyvens".

13 Ji su ja kalbėjusį VIEŠPATĮ pavadino: "Tu esi 'Matymo
Dievas'*, nes, — sakė ji, — argi aš iš tikrųjų mačiau Dievą ir, jį
pamačiusi, išlikau gyva?" 14 Todėl šaltinis buvo pavadintas 'Šaltiniu
Gyvojo, kuris mane mato'.* Jis yra tarp Kadešo ir Beredo.
15 Hagara pagimdė Abramui sūnų. Abramas sūnų, kurį jam pa-
gimdė Hagara, pavadino Išmaeliu. 16 Abramas buvo aštuonias-
dešimt šešerių metų, kai Hagara jam pagimdė Išmaelį.

16,7 "Viešpaties angelas": Dievo apsireiškimas žmogišku pavidalu. 13-oje eilutėje Viešpaties angelas yra tapatinamas su pačiu Viešpačiu.

16,11 "Išmaelis": hebrajų kalba šis vardas reiškia "Dievas išgirdo".

16,13 "Matymo Dievas": hebraiškai "El-Roi" "...išlikau gyva": senovėje buvo tikima, kad žmogus, pamatęs Dievą, turi mirti. Žr. Pr 32,31; Iš 20,19; Įst 4,33; Ts 13,22.

16,14 "Šaltinis Gyvojo, kuris mane mato": hebraiškai "Beer-lahai-roi", t.y. šaltinis, kur galima matyti Dievą ir išlikti gyvam.

17

Apipjaustymo sandora

1 Kai Abramas buvo devyniasdešimt devynerių metų, VIEŠ-
PATS pasirodė jam ir tarė: "Aš esu Dievas Visagalis.* Eik mano
keliu ir būk be priekaišto. 2 Aš padarysiu sandorą tarp savęs ir tavęs;
padarysiu tave be galo gausingą". 3 Abramas parpuolė kniūpsčias, o
Dievas toliau kalbėjo: 5 "Tikėk manim, tai aš! Ši yra mano sando-
ra su tavimi: Tu būsi tautų daugybės protėvis. Daugiau nebūsi vadi-
namas Abramu,* bet tavo vardas bus Abraomas,* nes padariau tave
tautų daugybės tėvu. 6 Padarysiu tave be galo vaisingą, — iš tavęs
padarysiu tautas, iš tavęs kils karaliai. 7 Palaikysiu savo sandorą
tarp savęs ir tavęs, ir tavo palikuonių po tavęs per jų kartas, kaip
amžiną sandorą, būti tavo Dievu ir tavo palikuonių po tavęs. 8 Aš
duosiu tau ir tavo palikuonims po tavęs kraštą, — kuriame gyveni
kaip ateivis, — visą Kanaano kraštą kaip amžiną nuosavybę. Aš bū-
siu jų Dievas".
9 Dievas kalbėjo Abraomui: "O tu savo ruožtu, laikysies mano
sandoros, tu ir tavo palikuonys po tavęs per savo kartas. 10 Tokia
yra mano sandora, kurios laikysies, tarp manęs ir tavęs, ir tavo pa-
likuonių po tavęs: kiekvienas vyriškis iš jūsų bus apipjaustytas.
11 Apipjaustysite apyvarpio plėvę, ir tai bus ženklas sandoros tarp
manęs ir jūsų. 12 Per jūsų kartas, kiekvienas vyriškis iš jūsų, su-
laukęs aštuonių dienų, bus apipjaustytas; taip pat namuose gimęs
vergas ar pirktinis iš pašaliečio, kuris nėra iš tavo palikuonių. 13 Abu
— vergas, gimęs tavo namuose, ir nupirktas už tavo pinigus, turi būti
apipjaustyti. Taip bus mano sandora jūsų kūne amžina sandora".
14 Neapipjaustytas vyriškis, — kiekvienas, kurio apyvarpio plėvė
nėra apipjaustyta, — tas asmuo bus nukirstas nuo savo giminės. Jis
sulaužė mano sandorą".

17,1 "Visagalis": hebraiškai "El-Šaddai", t.y. "Dievas, Tas kalnų..." Turbūt Dievybės vardas Abraomo atsineštas iš Mesopotamijos.

17,5 "Abram...Abraham": du to paties vardo variantai. Abu reiškia: "Tėvas išaukštintas". Intarpas "ha" aiškinamas kaip liaudies etimologija, paimta iš "Ab-hamon-gojim", t.y. "Tėvas tautų daugybės".

15 Dievas kalbėjo Abraomui: "O savo žmonos Saros nebevadinsi
Sarai,* nes jos vardas Sara.* 16 Aš ją palaiminsiu ir, be to, duosiu
tau per ją sūnų. Aš ją laiminsiu, — ji duos pradžią tautoms, iš jos
kils karaliai". 17 Abraomas parpuolė veidu žemėn ir juokėsi,* širdy-
je galvodamas: "Argi gali kūdikis gimti šimtamečiui seniui? Argi
gali Sara, būdama devyniasdešimties metų, gimdyti? 18 Abraomas tat
Dievui ir sakė: "O kad Išmaelis gyvuotų tavo malone!" 19 O Dievas
tarė: "O vis dėlto Sara pagimdys tau sūnų, ir tu pavadinsi jį Iza-
oku. Aš palaikysiu savo sandorą su juo kaip amžiną sandorą jo pa-
likuonims. 20 Ir dėl Išmaelio tave išgirdau: Tikėk manim, laiminsiu
jį, padarysiu jį be galo gausingą. Jis bus dvylikos vadų tėvas, —
padarysiu iš jo didelę tautą. 21 Bet savo sandorą aš palaikysiu su
Izaoku, kurį Sara tau pagimdys šiuo laiku kitais metais". 22 Vos
pabaigęs kalbėtis, Dievas nukilo nuo Abraomo.

23 Tuomet Abraomas paėmė savo sūnų Išmaelį ir visus vergus,
gimusius jo namuose bei pirktus jo pinigais, — visus Abraomo na-
mų vyriškius, — ir tą pačią dieną, kaip Dievas jam buvo įsakęs,
apipjaustė jų apyvarpio plėvę. 24 Abraomas buvo devyniasdešimt
devynerių metų, kai jam buvo apipjaustyta apyvarpio plėvė. 25 O jo
sūnus Išmaelis buvo trylikos metų, kai jam buvo apipjaustyta apy-
varpio plėvė. 26 Tą pačią dieną buvo apipjaustyti Abraomas ir Išma-
elis. 27 Drauge su jais buvo apipjaustyti visi jo namų vyrai — ver-
gai, gimę namuose, ir pirktiniai iš pašaliečių.

18

Abraomo svečiai

1 VIEŠPATS pasirodė jam prie Mamrės ąžuolų, sėdinčiam pa-
čioje dienos kaitroje prie savo palapinės įėjimo. 2 Jis pakėlė akis ir
pamatė netoli savęs stovinčius tris vyrus. Juos pamatęs, jis nubėgo
nuo palapinės įėjimo jų pasitikti ir, nusilenkdamas iki žemės, 3 tarė:
"Mano viešpatie,* jei randu malonę tavo akyse, neaplenk savo tarno.

17,15 "Sarai...Sara": du to paties vardo variantai. Abu reiškia: "Princesė".

17,17 "...juokėsi": hebraiškai "Izhaq", t.y. Izaoko vardas hebrajų kalboje. Žr. Pr 18,12; 21,6.

18,3 Abraomas kreipiasi į trejukės vadą, kurio dar neatpažįsta Jahve — Viešpačiu, o tolesnėse trijose eilutėse jis kreipiasi į visus tris vyrus. Du iš jų vėliau tapatinami su pasiuntiniais — angelais (žr. Pr 19,1).

4 Tebūna atnešta truputį vandens, — nusiplaukite kojas ir pailsėkite
po medžiu. 5 Atnešiu kąsnį duonos, kad galėtumėte atsigaivinti. Po
to galėsite toliau eiti, nes juk užsukote pas savo tarną". Jie atsakė:
"Daryk, kaip sakai". 6 Abraomas nuskubėjo į palapinę pas Sarą ir
paliepė: "Greitai įmaišyk tris saikus gerų miltų, išminkyk ir iškepk
plokštainių". 7 Abraomas nubėgo prie kaimenės, paėmė veršį, jauną
ir rinktinį, padavė jį tarnui, kuris greitai jį paruošė. 8 Tuomet, paė-
męs varškės* bei pieno ir paruoštą veršieną, padėjo visa prieš
juos, o pats tarnavo jiems valgant po medžiu.

9 "Kurgi tavo žmona Sara?" — jie paklausė. Jis atsakė: "Va ten,
palapinėje". 10 Tuomet vienas jų* tarė: "Aš tikrai sugrįšiu pas tave
šiuo laiku kitais metais, ir tavo žmona Sara turės sūnų". Tuo tarpu
Sara, stovėdama jam už nugaros prie palapinės įėjimo, klausėsi.
11 Abraomas ir Sara buvo senyvo amžiaus, pažengę metuose. Sara jau
buvo liovusis sirgti mėnesinėmis. 12 Sara tat juokėsi* sau, sakyda-
ma: "Po to, kai nuvytau, negi patirsiu malonumo — mano vyras
toks senas?" 13 VIEŠPATS tarė Abraomui: "Kodėl Sara juokiasi, saky-
dama: 'Nejau aš iš tikrųjų dar gimdysiu, būdama tokia sena?' Argi
yra Dievui negalimų dalykų? Aš sugrįšiu pas tave šiuo laiku kitais
metais, ir Sara turės sūnų". 15 O Sara gynėsi, sakydama: "Aš nesi-
juokiau", nes ji buvo išsigandusi. Bet jis atsakė: "Tu tikrai juokeisi".

Abraomas užtaria Sodomą

16 Vyrai pakilo ir žiūrėjo kaip eiti Sodomos link. Abraomas
palydėdamas ėjo kartu su jais. 17 VIEŠPATS mąstė: "Argi aš slėp-
siu nuo Abraomo, ką žadu tuojau daryti, 18 žinodamas, kad Abrao-
mas taps didelė bei galinga tauta ir kad visos žemės tautos ras
jame palaiminimą? 19 Juk aš išrinkau jį, kad galėtų pamokyti savo
vaikus ir savo būsimą šeimą laikytis VIEŠPATIES kelio, darant kas
teisu ir teisinga, idant VIEŠPATS galėtų įvykdyti Abraomui, ką jis

---

18,8 "Varškė": minkštas sūris ar jogurtas.

18,10 " ...vienas jų": Viešpats. Dabar Abraomas, girdėdamas apie nuostabų sūnaus gimimą, tai pirmąkart suvokia. "...šiuo laiku kitais metais": tuo laiku, kai ateis Sarai laikas gimdyti. Sara tapo nėščia netrukus po Viešpaties pažado.

18,12 "Sara juokėsi": žr. Pr 17,17 paaiškinimą.

yra jam pažadėjęs". 20 Tuomet VIEŠPATS tarė: "Šauksmas prieš
Sodomą ir Gomorą taip padaugėjo ir jų nuodėmė yra tokia sunki,*
21 kad aš turėjau nužengti ir pamatyti ar jie iš tikro elgėsi pagal
mane pasiekusį šauksmą. O jei ne, aš žinosiu".
22 Iš ten tat du vyrai pasuko ir nuėjo link Sodomos. Tuo tarpu
Abraomas pasiliko stovėti prieš VIEŠPATĮ. 23 Abraomas priėjo ar-
čiau ir tarė: "Argi iš tikrųjų pražudysi teisųjį su nedorėliu? 24 Jei
mieste rastųsi penkiasdešimt teisiųjų, nejau pražudytum tą vietą ir
neatleistum jai dėl penkiasdešimties mieste esančių teisiųjų? 25 Ne
tavo būdas daryti tokį dalyką — žudyti teisųjį su nedorėliu ir
padaryti teisųjį lygų nedorėliui! Tai ne tavo būdas! Argi tas, kuris
yra visos žemės Teisėjas, nesielgs teisingai?" 26 VIEŠPATS atsakė:
"Jei rasiu Sodomos mieste penkiasdešimt teisiųjų, dėl jų pasigailė-
siu visos jų vietos". 27 O Abraomas vėl tarė: "Žiūrėk, kaip drįstu
kalbėti VIEŠPAČIUI, būdamas dulkė ir pelenai. 28 O jeigu trūktų
penkių lig penkiasdešimties teisiųjų? Argi dėl tų penkių sunaikin-
tum visą miestą?" Jis atsakė: "Nesunaikinsiu, jei rasiu ten keturias-
dešimt penkis". 29 Bet jis vėl jam kalbėjo, sakydamas: "O jei rastųsi
ten keturiasdešimt?" Jis atsakė: "Dėl keturiasdešimties to nedarysiu".
30 "Tenesupyksta ant manęs VIEŠPATS," — jis tarė, — "jei aš vėl
kalbu. O jei ten rastųsi trisdešimt?" Jis atsakė: "To nedarysiu, jeigu
ten rasiu trisdešimt". 31 Jis tarė: "Žiūrėk, kaip drįstu kalbėti VIEŠ-
PAČIUI. O jei ten rastųsi dvidešimt?" Jis atsakė: "Ir dėl dvidešim-
ties jo nesunaikinsiu". 32 Tuomet jis tarė: "Tenesupyksta ant manęs
VIEŠPATS, jei dar vieną kartą kalbėsiu. O jei ten rastųsi dešimt?"
"Jo nesunaikinsiu dėl dešimties," — jis atsakė.
33 Baigęs kalbėtis su Abraomu, VIEŠPATS nuėjo savo keliu, o
Abraomas parėjo į savo gyvenvietę.

18,20 Senasis Testamentas Sodomos ir Gomoros sunaikinimą vienbalsiai sieja su šių miestų nedorumu, bet skirtingai aptaria to nedorumo prigimtį. Pasak šio pasakojimo, kuris yra paimtas iš Jahvistinio šaltinio, Sodomos nuodėmė buvo homoseksualizmas (žr. Pr 19,4-5), žinomas kaip pederastija, bet pagal Izaiją jų nuodėmė buvo visuomeninio teisingumo stoka (žr. Iz 1,9-10; 3,9), o Ezekielis ją laiko nesirūpinimu vargšais (Ez 16,46-51), tuo tarpu Jeremijas ją supranta kaip dorovinį visuomenės supuvimą.

19

Sodomos sunaikinimas

[1] Anie du angelai atėjo į Sodomą vakare. Lotas sėdėjo Sodo-
mos vartuose. Juos pamatęs, Lotas pakilo jų pasveikinti ir, nusi-
lenkdamas iki žemės, [2] tarė: "Mano viešpačiai,* prašyčiau užsukti į
savo tarno namus pernakvoti ir nusiplauti kojas. Anksti galėsite at-
sikelti ir keliauti toliau savo keliu". Bet jie atsakė: "Ne. Praleisime
naktį aikštėje".
[3] O jis taip labai juos kvietė, kad jie pasuko pas jį ir įėjo į jo
namus. Jis tada paruošė jiems vaišes, iškepė neraugintos duonos, ir
jiedu papietavo. [4] Bet jiems dar neatsigulus, miesto vyrai —
Sodomos vyrai, jauni ir seni, — visi žmonės iki paskutinio, — ap-
supo namus [5] ir šaukė Lotui: "Kur tie vyrai, atėjusieji pas tave šį
vakarą? Atvesk juos mums, kad galėtume juos pažinti". [6] Lotas
išėjo pas juos už durų ir, uždaręs už savęs duris, [7] kalbėjo: "Mal-
dauju, mano broliai, nesielkite nedorai! [8] Žiūrėkite, aš turiu dvi duk-
teris, kurios dar nėra pažinusios vyro. Leiskite man jas jums
atvesti, darykite su jomis, kaip jums patinka, tik nedarykite nieko
aniems vyrams, nes jie įėjo po mano stogo pavėsiu". [9] Bet jie at-
sakė: "Pasitrauk į šalį! Šis žmogelis, — jie šaipėsi, — atkeliavo
čionai kaip ateivis, o jau elgiasi kaip teisėjas! Dabar su tavimi
pasielgsime pikčiau negu su jais!" Tuomet jie apniko su įniršiu
Lotą ir prisigrūdo prie durų jų išlaužti. [10] Bet anie vyrai iškišo ran-
kas, įtraukė Lotą pas save į vidų ir uždarė duris. [11] O žmones, bu-
vusius prie namų durų, — jaunus ir senus, — jie nuplieskė tokia
akinančia šviesa,* kad veltui jie stengėsi surasti duris.
[12] Tuomet anie vyrai klausė Lotą: "Ką daugiau iš savųjų turi
čia? Žentus, sūnus, dukteris ir bet ką iš savųjų — išvesk juos iš
šios vietos, [13] nes mes šią vietą tuojau sunaikinsime! Šauksmas prieš
Sodomos žmones, pasiekęs VIEŠPATĮ, pasidarė toks garsus, kad

19,2 "Mano viešpačiai": Gerbiamieji. Lotas dar nežino, kad šie oriai atrodantys vyrai yra angelai — Dievo pasiuntiniai. Žr. Pr 18,3.

19,11 "...akinanti šviesa": antgamtiškas reiškinys, kuris laikinai apakino nedorus žmones ir apreiškė Lotui tikrąją jo svečių prigimtį.

VIEŠPATS atsiuntė mus ją sunaikinti".
[14] Lotas tada išėjo ir kalbėjosi su savo žentais,* ketinusiais vesti jo dukteris: "Kelkitės, išeikite iš šios vietos, nes VIEŠPATS tuojau sunaikins miestą". Bet žentams atrodė, kad jis juokauja.

[15] Rytui auštant, angelai ragino Lotą, sakydami: "Skubėk, paimk savo žmoną ir abi čia esančias savo dukteris, kad nepražūtumėte už miesto kaltę".
[16] Bet jis vis delsė. Anie vyrai tat paėmė jį, jo žmoną ir abi jo dukteris už rankų, — VIEŠPATS buvo jam gailestingas, — išvedė jį saugiai už miesto.
[17] Kai jie buvo išvedę juos už miesto, vienas jų tarė: "Bėgdami gelbėkite savo gyvybę, atgal nesižvalgykite ir Lygumoje niekur nesustokite. Gelbėkitės kalnuose, kad nepražūtumėte!"
[18] O Lotas jam atsakė: "O ne, mano viešpatie!
[19] Tikėk manim, tavo tarnas rado malonės tavo akyse ir tu parodei man didelį gerumą, išgelbėdamas mano gyvybę! Tačiau gelbėtis, bėgdamas į kalnus, aš nepajėgiu iš baimės, kad nelaimė mane užklups ir aš numirsiu.
[20] Prašyčiau žiūrėti, va anas miestas yra gana arti nubėgti ir jis tokia maža vieta.* Leisk man ten nubėgti, — jis tokia maža vieta, ar ne? — ten išliksiu gyvas!"
[21] Jis atsakė: "Labai gerai! Suteiksiu tau malonę ir šiuo atveju, — miesto, apie kurį kalbi, nesunaikinsiu.
[22] Skubėk, gelbėkis ten, nes aš negaliu nieko daryti, kol tu ten neateisi". Todėl anas miestas buvo pavadintas Zoaru.
[23] Saulė buvo pakilusi virš akiračio, kai Lotas atėjo į Zoarą.

[24] Tuomet VIEŠPATS lijo ant Sodomos ir Gomoros siera ir ugnimi {nuo VIEŠPATIES iš dangaus}.
[25] Jis išgriovė* tuos miestus ir visą Lygumą, drauge su visais miestų gyventojais ir žemės augmeniją.
[26] Ir jo žmona, eidama iš paskos, dairėsi atgal ir pavirto druskos stulpu.

19,14 Nėra aišku ar Loto žentai jau buvo vedę jo dukteris, ar tik "susižiedavę" su jomis. Izraeliečių susižiedavimas buvo pirmoji vedybų dalis.

19,20 "...maža vieta": hebraiškai "miz'ar", pažodžiui, "mažas daiktas". Šis žodis turi tą pačią šaknį kaip "Zoar{o}" miesto vardas.

19,25 "...išgriovė": pažodžiui, "apvertė aukštyn kojomis." Atrodo, kad šiuo žodžiu paženklinama žemės drebėjimo padariniai. Žemės drebėjimą lydėjo gaisrai bitumo duobėse (žr. Pr 14,10).

27 Anksti rytą Abraomas nuskubėjo į tą vietą, kur buvo stovėjęs
prieš VIEŠPATĮ, 28* ir, žvelgdamas žemyn Sodomos ir Gomoros bei
viso Lygumos krašto link, jis matė tik kylančius nuo žemės dūmus,
tarsi dūmus iš krosnies.

29 Taigi, kai Dievas sunaikino Lygumos miestus ir sugriovė
miestus, kuriuose buvo gyvenęs Lotas, Dievas prisiminė Abraomą
ir išgelbėjo Lotą iš tikros pražūties.

Loto dukterys

30* Lotas pakilo iš Zoaro ir apsigyveno kalnuose su savo dviem
dukterimis. Zoare pasilikti bijojo. Gyveno tat su savo dviem duk-
terimis oloje. 31 Pirmagimė tarė jaunesniajai: "Mūsų tėvas sensta,
nėra kito vyro žemėje susidėti su mumis, kaip įprasta visame
pasaulyje. 32 Eikš, nugirdykime savo tėvą vynu, — gulėsime su juo,
idant turėtume palikuonį iš savo tėvo".

33 Tą naktį juodvi nugirdė savo tėvą vynu, pirmagimė įėjo ir
gulėjo su savo tėvu. Jis nežinojo nei kada ji atsigulė, nei kada ji atsi-
kėlė. 34 Kitą dieną pirmagimė tarė jaunesniajai: "Žiūrėk, praėjusią
naktį aš gulėjau su savo tėvu. Nugirdykime jį vynu ir šią naktį. Tu
įeik ir gulėk su juo, idant turėtume palikuonį iš savo tėvo". 35 Taigi
juodvi nugirdė savo tėvą ir tą naktį. Jaunesnioji pakilo ir gulėjo su
juo. O jis nežinojo nei kada ji atsigulė, nei kada ji atsikėlė. 36 Tokiu
būdu abi Loto dukterys tapo nėščios iš savo tėvo. 37 Pirmagimė
pagimdė sūnų ir pavadino jį Moabu,* — jis yra šiandienos moa-
biečių protėvis. 38 Ir jaunesnioji pagimdė sūnų ir davė Ben-Ami*
vardą, — jis yra šiandienos amoniečių protėvis.

19,28-29 Nuo aukštumos rytuose — nuo Hebrono Abraomas galėjo be vargo matyti pietinį Negyvosios jūros galą, kur buvo Lygumos miestai.

19,30-38 Izraeliečių padavimas apie rytinių Izraelio kaimynų kilmę. Moabas ir Amonas — dvi senovės karalystės buvo į rytus nuo Jordano upės ir Negyvosios jūros. Iš dalies padavimas išjuokia šias giminingas, bet ir priešiškas tautas, paaiškindamas vardus kandžia liaudies etimologija.

19,37 "Moabas": "iš mano tėvo". Hebraiškai "meabi" skamba panašiai kaip vardas "Moab".

19,38 "Ben-Ami": "sūnus mano giminės". Hebraiškai "ben-ammi" skamba panašiai kaip "bene-amon".

20

Abraomas ir Abimelechas

[1]* Iš ten Abraomas keliavo Negebo srities link, įsikūrė tarp
Kadešo ir Šūro. Gyvendamas Geraroje kaip ateivis, [2] Abraomas
apie savo žmoną sakė: "Ji yra mano sesuo". Užtat Geraros karalius
Abimelechas ją sau parsigabeno. [3] Naktį sapne Dievas atėjo pas
Abimelechą ir jam sakė: "Tu mirsi dėl moters, kurią pasiėmei, nes
ji yra ištekėjusi moteris". [4] O Abimelechas dar nebuvo jos palietęs,
todėl jis tarė: "Viešpatie, argi tu pražudytum nekaltą žmogų? [5] Ar-
gi ne jis pats man sakė: 'Ji yra mano sesuo'? Ir ji pati patvirtino:
'Jis yra mano brolis'. Kai tai padariau, mano širdis buvo dora ir
rankos nekaltos". [6] Tuomet sapne Dievas jam atsakė: "Taip, aš žino-
jau, kad tu tai darai dora širdimi ir nekaltomis rankomis. Be to, aš
pats sulaikiau tave, kad man nenusidėtum, todėl ir neleidau tau jos
paliesti. [7] Dabar tat sugrąžink vyrui žmoną, — kadangi jis yra pra-
našas,* jis tave užtars, — ir liksi gyvas. Bet jei nesugrąžinsi, žinok,
kad tikrai mirsi — pražūsi tu pats ir visa, kas tau priklauso".
[8] Abimelechas atsikėlė anksti rytą, susišaukė visus savo tarnus
ir jiems papasakojo visa, kas buvo įvykę. Žmonės buvo baimės pri-
blokšti. [9] Tuomet Abimelechas pasišaukė Abraomą ir jam tarė: "Ką
tu mums padarei! Kuo aš tau nusidėjau, kad tu užtraukei man to-
kią didelę kaltę ir mano karalystei? Padarei man dalykų, kurie ne-
turėtų būti daromi. [10] Ką gi tu galvojai, — klausė Abimelechas, —
darydamas tokį dalyką?" [11] "Aš pamaniau," — atsakė Abraomas, —
"kad šioje vietoje nėra visiškai Dievo baimės ir jie mane užmuš dėl
mano žmonos. [12] Be to, ji iš tikrųjų yra mano sesuo — duktė mano
tėvo, nors ir ne mano motinos duktė. Ji tapo mano žmona. [13] Kai
Dievas išvedė mane klajoti toli iš tėvo namų, aš jai sakiau: 'Prašy-
čiau tavęs, padaryk man šią malonę: į kokią tik vietą benueitume,
apie mane visur sakyk: Jis yra mano brolis'".

20,1-18 Šis pasakojimas yra iš Elohistinio šaltinio (žr. Pr 4,25 paaiškinimą). Jame sujungiami elementai, randami dviejuose labai panašiuose, bet skirtinguose Jahvistinio šaltinio pasakojimuose: Pr 12,10-20 ir 26,6-11.

20,7 "Pranašas": hebraiškai "nabi'" ir reiškia "(žmogus), kuris kalba už kitą". Pranašas kalba "už Dievą" — šiame tekste — arba "už kitą žmogų" — žr. Iš 4,16.

14 Abimelechas paėmė avių ir jaučių, vergų ir vergių, ir davė
juos Abraomui. Sugrąžino jam ir Sarą, jo žmoną. 15 "Mano kraštas
yra prieš tavo akis," — tarė Abimelechas, — apsigyvenk, kur tik
tau patiks". 16 O Sarai sakė: "Žiūrėk! Duodu tavo broliui tūkstantį
sidabro gabalų.* Tai tau tarnaus kaip apgynimas prieš visus,
esančius su tavimi, — tu esi visiškai išteisinta". 17 Tuomet Abra-
omas užtarė pas Dievą, ir Dievas išgydė Abimelechą. Jis pagydė ir
Abimelecho žmoną ir verges, idant vėl galėtų gimdyti, 18 nes VIEŠ-
PATS buvo padaręs visas Abimelecho namų moteris visiškai ne-
vaisingas dėl Saros, Abraomo žmonos.

21

Izaoko gimimas

1 VIEŠPATS pasielgė su Sara, kaip buvo sakęs, ir įvykdė, ką bu-
vo pažadėjęs. 2 Sara pradėjo ir pagimdė Abraomui jo senatvėje
sūnų tuo laiku, kurį Dievas buvo nurodęs. 3 Sūnui, kurį jam pagimdė
Sara, Abraomas davė Izaoko vardą. 4 Abraomas apipjaustė savo sūnų
Izaoką aštuntąją dieną, kaip jam buvo įsakęs Dievas. 5 Abraomas bu-
vo šimto metų, kai jam gimė jo sūnus Izaokas. 6 O Sara sakė:

"Dievas iškrėtė man juoką;
kas tik apie tai išgirs,
juoksis su manimi".

7 Ir ji pridėjo:

"Kas gi būtų galėjęs pasakyti Abraomui,
kad Sara žindys vaikus?
O vis dėlto pagimdžiau jam sūnų jo senatvėje".

8 Vaikas augo ir buvo nujunkytas. Tą dieną, kai Izaokas buvo
nujunkytas, Abraomas surengė didelį pokylį.

20,16 "...tūkstantį sidabro gabalų": ne skirtinga nuo gyvulių ir vergų dovana (žr. 14-ąją eilutę), bet piniginė gyvulių ir vergų vertė.

Hagaros ir Išmaelio išvarymas

9* Sara, pamačiusi egiptietės Hagaros sūnų, kurį ji buvo pa-
gimdžiusi Abraomui, žaidžiantį su jos sūnumi Izaoku, 10 sakė Abrao-
mui: "Išvaryk šią vergę su jos sūnumi, nes tos vergės sūnus nesi-
dalys paveldu su mano sūnumi Izaoku!" 11 Šis reikalas Abraomą
labai kankino, nes jis lietė jo paties sūnų. 12 Bet Dievas tarė Abra-
omui: "Nesikankink dėl berniuko ar dėl savo vergės. Ką tau sako
Sara, daryk kaip ji tau sako, nes per Izaoką bus tęsiami tavo pali-
kuonys. 13 Bet ir vergės sūnų padarysiu didele tauta, nes ir jis yra
tavo palikuonis".
14 Abraomas pakilo anksti rytą, paėmė šiek tiek duonos bei
vandenmaišį ir padavė Hagarai. Užkėlęs juos jai ant pečių, drauge
su vaiku, ją išsiuntė. Išėjusi ji klajojo Beer-Šebos dykumoje.
15 Išsibaigus vandenmaišyje vandeniui, ji padėjo vaiką po
vienu krūmu, 16 paėjėjo į šalį ir atsisėdo priešais atstu maždaug per
lanko šūvį, sakydama: "Negaliu žiūrėti, kai vaikas miršta". Sėdė-
dama priešais, ji pravirko graudžiomis ašaromis.
17 Bet Dievas išgirdo berniuko verksmą, ir Dievo angelas iš
dangaus pašaukė Hagarą, klausdamas: "Hagara, kas tau? Nebijok,
nes Dievas išgirdo berniuko verksmą iš ten, kur jis yra. 18 Eikš, pa-
kelk berniuką ir paimk jį už rankos, nes aš iš jo padarysiu didelę
tautą". 19 Tuomet Dievas atvėrė jai akis, ir ji pamatė vandens šal-
tinį. Nuėjusi, prisėmė vandenmaišį vandens ir pagirdė berniuką.
20 Dievas buvo su berniuku, jam augant. Jis gyveno dykumoje
ir tapo įgudęs lankininkas. 21 Parano dykuma buvo jo namai. Jo
motina gavo jam žmoną iš Egipto žemės.

21,9-19 Šis pasakojimas apie Hagaros išvarymą yra iš Elohistinio šaltinio. Žr. Pr 16,5-14 tekstą apie Hagaros išvarymą, paimtą iš Jahvistinio šaltinio. Nors pasakojama apie tą patį įvykį, pasakojimai yra pernelyg skirtingi.

Abraomo ir Abimelecho sandora

22* Atsitiko, kad tuo metu Abimelechas ir jo kariuomenės vadas
Fikolas sakė Abraomui: "Dievas yra su tavimi, ką tu bedarytum.
23 Todėl prisiek man šioje vietoje* dabar Dievo vardu, kad nesielgsi
su manimi ar su mano pažįstamais ir giminėmis apgaulingai, bet
elgsiesi taip palankiai su manimi ir su kraštu, kuriame gyveni kaip
ateivis, kaip aš elgiausiu su tavimi". 24 Abraomas atsakė: "Aš pri-
siekiu!"

25 Abraomui pareiškus skundą Abimelechui dėl vandens šuli-
nio, kurį buvo užgrobę Abimelecho tarnai, 26 Abimelechas atsakė:
"Aš nežinau, kas tai padarė. Iš tikrųjų, tu man nieko apie tai ne-
pranešei, o aš iki šiai dienai apie tai nebuvau girdėjęs". 27 Abrao-
mas paėmė avių ir jaučių, davė juos Abimelechui, ir juodu sudarė
sutartį. 28 Tuomet Abraomas atskyrė iš kaimenės septynis ėriukus.
29 Abimelechas klausė Abraomą: "Ką reiškia šie septyni atskirtieji
ėriukai?" 30 Jis atsakė: "Tu priimsi šiuos septynis ėriukus iš mano
rankų, idant būtum man liudytojas, kad aš iškasiau šį šulinį".
31 Todėl ta vieta buvo pavadinta Beer-Šeba,* nes ten jiedu padarė
priesaiką.

32 Taigi, sudarę Beer-Šeboje sutartį, Abimelechas ir jo kariuo-
menės vadas Fikolas pakilo ir sugrįžo į filistinų kraštą. 33 O
{Abraomas} pasodino Beer-Šeboje tamariską ir ten šaukėsi VIEŠ-
PATIES, Dievo Amžinojo* vardo. 34 Filistinų krašte Abraomas gy-
veno kaip ateivis ilgą laiką.

21,22 Abimelechas atvyko drauge su kariuomenės vadu Fikolu, norėdamas priversti Abraomą, kad jis būtų nuolaidus.

21,23 "...šioje vietoje": Beer-Šeboje (žr. 31-ąją eilutę). Abimelechas atkeliavo iš Geraros (žr. Pr 20,2), maždaug 48 km į vakarus nuo Beer-Šebos.

21,31 "Beer-Šeba": hebraiškas vardas reiškia "Septynių šaltinis", t.y. vieta, kurioje buvo septyni šuliniai, apie kuriuos daroma užuomina septynių ėriukų epizode (žr. 28-31 eilutes). Vardas gali būti suprastas ir kaip "Priesaikos šaltinis".

21,33 "Dievas Amžinasis": hebraiškai "El-`Olam", t.y. Dievas — Tas, kuris yra amžinas. Vardas Dievybės priešizraelitiškoje Beer-Šebos šventovėje, bet Abraomo vartojamas tik kaip Jahvės — Viešpaties titulas. Žr. Iz 40,28.

22

Abraomo auka ir bandymas

1 Po šių įvykių Dievas išbandė* Abraomą. Jis tarė jam: "Abrao-
mai!" Jis atsiliepė: "Aš čia!" 2 "Paimk savo sūnų, — jis tęsė, — sa-
vo vieninteli* sūnų Izaoką, kurį myli, nueik į Morijos kraštą ir
paaukok jį kaip deginamąją auką ten viename kalne, kurį aš tau
nurodysiu".
3 Pakilęs anksti rytą, pasibalnojo savo asilą, pasiėmė su savim
du tarnus ir savo sūnų Izaoką. Prisiskaldęs malkų deginamajai au-
kai, jis leidosi kelionėn į vietą, apie kurią buvo jam kalbėjęs Die-
vas. 4 Trečią dieną Abraomas pakėlė akis ir iš tolo pamatė tą vietą.
5 "Pabūkite čia su asilu, — jis paliepė tarnams, — berniukas ir aš
kopsime į ten. Pagarbinsime ir po to sugrįšime pas jus".
6 Abraomas paėmė malkas deginamajai aukai ir uždėjo jas sa-
vo sūnui Izaoko, o ugnį ir peilį nešėsi savo paties rankose. Jiedu tęsė
kelionę. 7 Izaokas kreipėsi į savo tėvą Abraomą: "Tėve!" "Aš čia,
mano sūnau", — atsiliepė. Jis tarė: "Ugnies ir malkų yra, bet kurgi
avis deginamajai aukai?" 8 Abraomas atsakė: "Dievas pats parūpins
avį deginamajai aukai, mano sūnau". Ir jiedu drauge ėjo toliau.
9 Jiedu atėjo į vietą, apie kurią buvo kalbėjęs jam Dievas.
Abraomas pastatė ten aukurą ir išdėliojo malkas. Jis surišo savo sū-
nų Izaoką ir paguldė jį viršum malkų ant aukuro. 10 Tuomet Abrao-
mas ištiesė savo ranką ir pakėlė peilį savo sūnui nužudyti. 11 Bet
VIEŠPATIES angelas sušuko jam iš dangaus, tardamas: "Abraomai!
Abraomai!" "Aš čia!" — jis atsiliepė. 12 "Nekelk rankos prieš
berniuką, — tęsė, — nieko jam nedaryk! Dabar aš žinau, kad tu
bijai Dievo, nes neatsisakei atiduoti man savo vienatinį sūnų". 13 Kai

---

22,1 "Dievas išbandė Abraomą": įrodyti Abraomo tikėjimo tvirtumą Dievo pažadu, kad per Izaoką visos žemės tautos ras palaiminimą. Žr. Pr 18,10.18; 21,12. Dievo išbandyme verta pastebėti dovaną — Izaoką ir Davėją — Dievą. Kas svarbiau Abraomui: Dovana sūnus ar davėjas Dievas? Žmogaus užmojo akiratis ar Dievo užmojo akiratis? Abraomo išbandymas kartojasi žmonių gyvenime.

22,2 "...vieninteli...": nepaprastai brangų, ypatingai mylimą. Galima hebraiškąjį žodį "jahid" versti žodžiu "mylimasis".

Abraomas pakėlė akis, jis pamatė aviną, ragais įstrigusį krūme.
Abraomas tada priėjo, paėmė aviną ir paaukojo jį kaip deginamąją
auką vietoje savo sūnaus. [14] O tą vietą Abraomas pavadino "VIEŠ-
PATS parūpins"* vardu, kaip ir nūdien yra sakoma: "VIEŠPATIES
kalne bus parūpinta".

[15] VIEŠPATIES angelas pašaukė Abraomą iš dangaus antrąkart
[16] ir tarė: "Prisiekiau pačiu savimi, — tai VIEŠPATIES žodis, —
kadangi tu tai padarei, neatsisakei atiduoti savo vienatinio sūnaus,
[17] todėl aš tikrai laiminsiu tave ir padarysiu tavo palikuonis taip
gausingus, kaip dangaus žvaigždės ir pajūrio smiltys. Tavo pa-
likuonys užims savo priešų vartus ir [18] visos tautos žemėje ras sau
palaiminimą per tavo palikuonis, nes tu buvai klusnus mano balsui".

[19] Abraomas po to sugrįžo pas tarnus. Jie pakilo ir drauge ėjo
į Beer-Šebą. Ir Abraomas likosi gyventi Beer-Šeboje.

Nahoro palikuonys

[20]* Atsitiko, kad po šių įvykių Abraomas gavo žinią: "Milka
irgi pagimdė vaikų tavo broliui Nahorui: [21] pirmagimį Uzą, jo brolį
Buzą, Aramo tėvą Kemuelį, [22] Kesedą, Hazo, Pildašą, Jidlafą ir
Betuelį". [23] Betueliui gimė Rebeka. Šiuos aštuonis pagimdė Milka
Abraomo broliui Nahorui. [25] O jo sugulovė, vardu Reuma, irgi pa-
gimdė vaikų: Tebą, Gahamą, Tahašą ir Maaką.

22,14 "Viešpats parūpins": hebraiškai "Jahve jire". Pažodžiui, "Viešpats matys", t.y. Dievas tuo pasirūpins.

22,20-24 Palikuonys aramiečių genčių, gyvenusių į rytus ir pietryčius nuo Izraelio. Panašiai kaip dvylika Izraelio giminių (Pr 35,23) ir dvylika Išmaelio giminių (Pr 25,12-16) skaičiuojama dvylika aramiečių giminių.

23

Tikėjimo protėvių kapai

1 Saros gyvenimas — Saros gyvenimo trukmė buvo šimtas
dvidešimt septyneri metai. 2 Sara mirė Kirjat-Arbos mieste (tai yra
Hebrone), Kanaano krašte. Abraomas Sarą apverkė ir dėl jos rau-
dojo. 3 Pasitraukdamas nuo savo mirusiosios, jis kreipėsi į hetitus:*
4 "Nors esu svetimšalis ir ateivis,* gyvenantis tarp jūsų, parduokite
man vietą kapui pas jus, kad galėčiau išnešti savo mirusiąją ir
palaidoti". 5 Hetitai Abraomui atsakė: "Viešpatie, klausykis mūsų! Tu
esi tarp mūsų Dievo išrinktasis. Laidok savo mirusiąją rinktinėse
mūsų kapinėse. Niekas iš mūsų neatsakys tau savo kapo tavo miru-
siajai palaidoti". 7 Abraomas atsikėlė, nusilenkė hetitams, krašto
gyventojams, 8 ir jiems tarė: "Jeigu jūs sutinkate, kad aš išneščiau
savo mirusiąją palaidoti, tai paklausykite manęs ir užtarkite mane
pas Zoharo sūnų Efroną. 9 Teparduoda jis man Machpelos olą, kuri
jam priklauso. Ji yra jo lauko pakraštyje. Teparduoda man ją už
visą kainą kapavietei tarp jūsų". 10 O Efronas sėdėjo tarp hetitų.
Hetitas Efronas atsakė Abraomui, girdint visiems hetitams —
visiems, ėjusiems pro jo miesto vartus, tardamas: 11 "O ne, mano
viešpatie, klausykis manęs! Aš duodu tau tą lauką ir duodu tau olą,
esančią jame. Aš tau ją duodu savo tautiečių akivaizdoje. Palaidok
savo mirusiąją". 12 Tuomet Abraomas nusilenkė krašto gyventojams
13 ir tarė Efronui, girdint visiems krašto gyventojams: "A, kad tu
manęs paklausytum! Aš duosiu tau lauko kainą. Priimk ją nuo
manęs, kad galėčiau ten palaidoti savo mirusiąją". 14 Abraomui

---

23,3 "...hetitai": ne semitinė tautelė Kanaane. Jos ryšiai su garsiąja hetitų imperija Mažojoje Azijoje nėra aiškūs.

23,4 "...svetimšalis ir ateivis": toks asmuo, paprastai, neturėjo teisės įsigyti nuosavybę. Tai kad, Abraomas pirko Machpelos lauką ir olą, turėjo didelę reikšmę, nes davė jo palikuonims teises į kraštą, kurį Dievas buvo pažadėjęs protėviui, kad jie ilgainiui paveldės jį kaip savo kraštą. Užtat Abraomas užsispyrusiai nori lauką nupirkti, atsisako jį kaip dovaną priimti.

Efronas atsakė: 15 "Mano viešpatie, paklausyk manęs! Žemės laukas
vertas keturis šimtus sidabrinių šekelių* — kas tai mudviem, ar ne
tiesa? Eik ir laidok savo mirusiąją". 16 Abraomas susiderėjo su
Efronu dėl kainos. Abraomas tat atsvėrė Efronui sidabrą, kurį jis bu-
vo išsilygęs hetitams girdint, — keturis šimtus sidabrinių šekelių,
pagal įprastinius pirklių svarsčius.*

17 Tokiu būdu Efrono laukas Machpeloje, priešais Mamrę, —
laukas su ola jame ir visais tame lauke buvusiais medžiais, — per-
ėjo 18 Abraomui kaip jo nuosavybė hetitų akivaizdoje — akivaizdo-
je visų, ėjusių pro jo miesto vartus. 19 Po to Abraomas palaidojo
savo žmoną Machpelos lauko oloje, priešais Mamrę (tai yra He-
broną), Kanaano krašte. 20 Laukas ir ola perėjo iš hetitų į Abraomo
nuosavybę kaip kapavietė.

24

Izaokas ir Rebeka

1 Abraomas buvo senas ir pažengęs metuose. O VIEŠPATS
Abraomą buvo laiminęs vispusiškai. 2 Abraomas tarė vyriausiajam
savo namų tarnui, buvusiam visų jo turtų valdytoju: "Padėk savo
ranką po mano šlaunimi* 3 ir aš prisaikdinsiu tave VIEŠPAČIU, dan-
gaus Dievu ir žemės Dievu, kad tu neimsi žmonos mano sūnui iš
kanaaniečių dukterų, tarp kurių aš gyvenu, 4 bet nuvyksi į mano
paties kraštą, pas mano giminę, ir parūpinsi žmoną mano sūnui
Izaokui". 5 Tarnas jam atsakė: "O jei moteris nesutiktų sekti mane į

23,15 "...keturi šimtai šekelių": atrodo, tai buvo pernelyg didelė suma. Jeremijas užmokėjo tik septyniolika šekelių už savo lauką Anatote (Jer 32,9). Be abejo, babiloniečių invazija buvo nuvertinusi nuosavybę.

23,16 "...pagal įprastinius pirklių svarsčius": šekelio vertė svyravo pagal vietą ir laikus.

24,2 "Padėk savo ranką po mano šlaunimi": šio veiksmo simbolinė reikšmė, atrodo, turi ryšį su hebraiška samprata, kad vaikai kyla iš jų tėvo šlaunies (žr. Pr 46,26; Iš 1,5). Turbūt buvo manoma, kad žmogus, padaręs tokią priesaiką, užsitrauktų ant savęs nevaisingumo prakeikimą, jeigu neįvykdytų priesaika duoto pažado. Jokūbas panašiai prisaikdino Juozapą (žr. Pr 47,29). Abiem atvejais priesaika buvo padaryta įvykdyti paskutinį žmogaus prašymą po jo mirties.

šį kraštą? Ar tada privalau nuvesti tavo sūnų į tą kraštą, iš kurio tu
atėjai?" 6 Abraomas jam tarė: "Jokiu būdu nevesk ten mano sū-
naus! 7 VIEŠPATS, dangaus Dievas, kuris paėmė mane iš mano tė-
vo namų ir iš mano gimtojo krašto, kuris priesaika patvirtino man
padarytą pažadą: 'Tavo palikuonims aš duosiu šį kraštą', jis pasiųs
angelą prieš tave, ir tu gausi iš ten žmoną mano sūnui. 8 O jei mo-
teris nesutiktų sekti tave, tuomet tu būsi laisvas nuo šios mano prie-
saikos, betgi mano sūnaus ten atgal nevesk!" 9 Tarnas tat padėjo sa-
vo ranką po savo šeimininko Abraomo šlaunimi ir prisiekė jam.

10 Tuomet tarnas paėmė dešimt savo šeimininko kupranugarių,
pasiėmęs su savimi iš savo šeimininko visokių rinktinių dovanų,
išvyko ir atkeliavo į Nahoro* miestą Aram-Naharajime. 11 Jis
suklupdė kupranugarius už miesto prie šulinio. Diena slinko vakarop.
Tuo metu paprastai moterys išeidavo semti vandens. 12 Tuomet jis
meldėsi: "VIEŠPATIE, mano šeimininko Abraomo Dieve, suteik
sėkmę šią dieną man ir parodyk ištikimą meilę mano šeimininkui
Abraomui. 13 Aš stoviu čia prie šulinio, o miestiečių dukros štai
ateina vandens semtis. 14 Jei mergaitė, kurios paprašysiu: 'Prašyčiau
palenkti savo ąsotį, duoti man atsigerti', atsakytų: 'Gerk, aš ir tavo
kupranugarius pagirdysiu', tebūna ji ta, kurią tu paskyrei savo tarnui
Izaokui. Tokiu būdu aš žinosiu, kad tu parodei ištikimą meilę
mano šeimininkui".

15 Vos tik jam pabaigus tarti šiuos žodžius, atėjo Rebeka,
Abraomo brolio Nahoro žmonos Milkos sūnaus Betuelio duktė, su
ąsočiu ant peties. 16 Mergina buvo labai graži, vyro nepažinta mer-
gaitė. Ji nusileido žemyn prie šulinio, prisipildė ąsotį ir išlipo.
17 Tuomet tarnas, pribėgęs jos pasitikti, paprašė: "Prašyčiau man
duoti gurkšnelį vandens iš savo ąsočio". 18 "Gerk, mano viešpatie"
— ji atsakė ir, skubiai nukėlusi ąsotį ant savo rankos, davė jam ger-
ti. 19 Jam sočiai atsigėrus, ji tarė: "Pasemsiu ir tavo kupranugariams,
kad ir jie atsigertų". 20 Skubiai išpylusi savo ąsotį į lovį, ji vėl bėgo
prie šulinio daugiau vandens semti, kol prisėmė visiems jo kupra-
nugariams. 21 Tuo tarpu anas vyras ją stebėjo tylomis, norėdamas
žinoti ar VIEŠPATS padarė jo kelionę sėkmingą ar ne.

24,10 "Nahoras": neaišku ar šis vardas ženklina vardą Abraomo brolio (žr. Pr 11,27) ir Rebekos senelio (žr. Pr 24,15), ar to paties vardo miestą (žinomą iš Mari karalystės radinių). "Aram-Naharajim{as}": sritis prie Harano, šiaurinėje Mesopotamijoje (žr. Pr 11,31).

22 Kupranugariams atsigėrus, anas vyras paėmė auksinį žiedą
nosiai, sveriantį pusę šekelio, ir dvi apyrankes jos rankoms, sverian-
čias dešimt auksinių šekelių. 23 "Prašyčiau man pasakyti, — klausė
jis, — kieno tu duktė? Ar yra vietos tavo tėvo namuose mums per-
nakvoti?" 24 Ji atsakė: "Aš esu duktė Betuelio, Milkos sūnaus, kurį
ji pagimdė Nahorui". 25 Ir ji tęsė: "Mes turime apsčiai šiaudų ir
pašaro namuose, taip pat ir vietos nakvynei". 26 Anas vyras žemai
nusilenkė ir pagarbino VIEŠPATĮ, 27 tardamas: "Tebūna pagarbintas
VIEŠPATS, mano šeimininko Abraomo Dievas, kuris niekad nepa-
gailėjo savo gerumo ir ištikimybės mano šeimininkui, nes VIEŠ-
PATS mane atvedė tiesiai į mano šeimininko brolio namus".

28 Tuomet mergaitė nubėgo ir visa tai papasakojo savo motinos
šeimynai. 29 Rebeka turėjo brolį vardu Labaną. Labanas išskubėjo
pas vyrą prie šulinio, 30 kai tik pamatė žiedą nosiai bei apyrankes
ant sesers rankų ir išgirdo savo sesers Rebekos žodžius: "Taip tas
vyras man kalbėjo". Kai atėjo pas vyrą, rado jį tebestovintį šalia
kupranugarių prie šaltinio. 31 "Užeik, VIEŠPATIES palaimintasis!
Kodėl dar stovi lauke, kai tau prirengiau namus ir vietą kupranuga-
riams?" 32 Vyras tat užėjo į namus, ir nuo kupranugarių buvo nuim-
tos naštos. Kupranugariai buvo pašerti šiaudais ir pašaru, o jam ir
vyrams, buvusiems su juo, atnešta vandens kojoms nusiplauti. 33 Bet
kai jam buvo paduota valgyti, jis tarė: "Aš nieko nevalgysiu, kol
nepasakysiu, ką turiu pasakyti". Labanas atsakė: "Kalbėk!"

34 "Aš esu Abraomo tarnas, — jis pradėjo, — 35 VIEŠPATS
mano šeimininką apsčiai palaimino, ir jis tapo turtingas: davė jam
avių ir galvijų, sidabro ir aukso, vergų ir vergių, kupranugarių ir
asilų. 36 Sara, mano šeimininko žmona, būdama senyvo amžiaus,
pagimdė mano šeimininkui sūnų, kuriam jis paskyrė visa, ką turi.
37 Mano šeimininkas prisaikdino mane, tardamas: 'Neimsi žmonos
mano sūnui iš dukterų kanaaniečių, kurių krašte gyvenu, 38 bet nu-
vyksi į mano tėvo namus, pas mano giminę, ir gausi žmoną mano
sūnui'. 39 Aš sakiau savo šeimininkui: 'O jei moteris nesutiktų sekti
manę'. 40 Betgi jis man sakė: 'VIEŠPATS, kurio keliais aš ėjau, pa-
siųs savo angelą su tavimi ir padarys tavo kelionę sėkmingą. Tu gau-
si žmoną mano sūnui iš mano giminės, iš mano tėvo namų. 41 Nuo
mano priesaikos būsi laisvas tik tada, kai nuvyksi pas mano giminę.
Net jeigu jie ir atsisakytų, būsi laisvas nuo mano priesaikos'.

42 Kai atvykau šiandien prie šaltinio, meldžiausi: 'VIEŠPATIE,
mano šeimininko Dieve, tebūna tavo valia padaryti mano kelionę

sėkmingą! 43 Aš stoviu čia prie vandens šaltinio. Tebūna ta jauna
moteris, atėjusi semtis vandens, kurios aš paprašysiu: 'Prašyčiau
pagirdyti mane gurkšniu vandens iš savo ąsočio', 44 ir kuri man at-
sakys: 'Atsigerk tu pats, aš pasemsiu vandens ir tavo kupranuga-
riams' — tebūna ji ta moteris, kurią VIEŠPATS paskyrė mano šei-
mininko sūnui'.

45 Man dar nebaigus širdyje kalbėti, išėjo Rebeka su savo ąsočiu
ant peties. Ji nulipo prie šaltinio ir pasisėmė vandens. Aš jos pa-
prašiau: 'Prašyčiau man duoti atsigerti'. 46 Ji skubiai nukėlė savo
ąsotį nuo peties ir tarė: 'Gerk! Aš pagirdysiu ir tavo kupranugarius'.
Aš atsigėriau, ji pagirdė ir mano kupranugarius. 47 Tuomet aš jos ir
paklausiau: 'Kieno tu būsi duktė?' O ji atsakė: 'Betuelio, Nahoro sū-
naus, kurį Milka jam pagimdė'. Užkabinau tat jai ant nosies žiedą
ir užmoviau jai ant rankų apyrankes. 48 Žemai nusilenkiau ir pa-
garbinau VIEŠPATĮ, mano šeimininko Abraomo Dievą, atvedusį
mane tiesiu keliu gauti mano šeimininko giminaičio dukterį jo
sūnui. 49 Dabar gi, jeigu ketinate parodyti mano šeimininkui ištikimą
gerumą, man sakykite, ir jeigu ne, man sakykite, idant galėčiau pa-
sukti į kairę ar į dešinę'.

50 Tuomet Labanas ir Betuelis atsakė: "Reikalas yra VIEŠ-
PATIES nuspręstas. Mes negalime nieko tau sakyti nei prieš, nei
už. 51 Žiūrėk, Rebeka stovi prieš tave, paimk ją ir keliauk. Tebūna
ji tavo šeimininko sūnaus žmona, kaip VIEŠPATS kalbėjo".

52 Kai Abraomo tarnas išgirdo šiuos žodžius, jis parpuolė
kniūpsčias prieš VIEŠPATĮ. 53 Po to tarnas ištraukė sidabro ir auk-
so brangenybes bei drabužius ir juos įteikė Rebekai. Jis davė taip
pat brangių dovanų jos broliui ir motinai.

54 Tuomet jis ir jo palydovai valgė ir gėrė. Jie ten ir pernakvo-
jo. Kai jie atsikėlė ryto metą, jis tarė: "Leiskite mane atgal pas sa-
vo šeimininką". 55 Bet jos brolis ir motina sakė: "Tepabūna mer-
gaitė su mumis dar valandėlę, bent dešimt dienų, o paskui tegu
keliauja". 56 "Neužlaikykite manęs, — jis prašėsi, — kadangi VIEŠ-
PATS padarė mano kelionę sėkmingą. Leiskite tat man grįžti pas sa-
vo šeimininką". 57 Jie atsakė: "Pasišaukime mergaitę, paklauskime,
ką ji sakys". 58 Pasišaukę Rebeką, jie klausė: "Ar nori eiti su šiuo
vyru?" Ji atsakė: "Eisiu". 59 Tuomet jie išleido savo seserį Rebeką
kartu su žindyve, drauge su Abraomo tarnu ir jo vyrais. 60 Laimin-
dami Rebeką, jie sakė jai:

"Tu, mūsų sesuo,
tapk tūkstančiais miriadų!
Tepaima tavo palikuonys
savo priešų vartus".

61 Tuomet Rebeka ir jos tarnaitės pakilo, užsėdo ant kupranu-
garių ir sekė paskui vyrą. Tarnas tada paėmė Rebeką ir išvyko.
62 O Izaokas buvo ką tik sugrįžęs iš Beer-Lahai-Roi apylinkės
ir buvo apsigyvenęs Negebe. 63 Vieną dieną vakarop Izaokas vaikš-
tinėjo* laukuose ir, pakėlęs akis, pamatė besiartinančius kupranuga-
rius. 64 Ir Rebeka pakėlė akis ir pamatė Izaoką. Skubiai nulipusi
nuo kupranugario, 65 ji klausė tarną: "Kas tas vyras, einantis mūsų
link, ten lauke?" Tarnas tarė: "Tai yra mano šeimininkas". Tuomet
ji, paėmusi šydą, apsidengė.
66 Tarnas papasakojo Izaokui visa, ką jis buvo atlikęs. 67 Izao-
kas tuomet nuvedė ją į savo motinos Saros palapinę, vedė Rebeką,
ir ji tapo jo žmona. Izaokas ją mylėjo ir rado paguodos po savo mo-
tinos mirties.

25

Keturos palikuonys

1* Abraomas vedė kitą žmoną vardu Ketura.* 2 Ji pagimdė jam
Zimraną, Jokšaną, Medaną, Midjaną, Išbaką ir Šuahą. 3 Jokšanui
gimė Šeba ir Dedanas. Dedano palikuonys buvo asšurimai, letuši-
mai ir leumimai. 4 Midjano palikuonys buvo Efa, Eferas, Hanochas,
Abida ir Eldaa. Jie visi buvo Keturos palikuonys.

24,63 "...vaikštinėjo": pažodžiui "išėjo". Šio žodžio prasmė hebraiškajame tekste nėra aiški.

25,1-18 Arabų genčių protėviai, įskaitant Midjaną (žr Iš 2,15b-22; 18,1), siejami su Abraomu per jo antrą žmoną Keturą.

5 Abraomas paliko visa, ką turėjo, savo sūnui Izaokui. 6 O sa-
vo sugulovių vaikams Abraomas davė dovanų dar prie savo gyvos
galvos, prieš juos išsiųsdamas tolyn nuo savo sūnaus Izaoko rytų
link, į Kedemo* kraštą.

Abraomo mirtis

7 Visa Abraomo gyvenimo trukmė buvo šimtas septynias-
dešimt penkeri metai. 8 Jis atsikvėpė paskutinį kartą, mirdamas
laimingoje senatvėje, sulaukęs ilgo amžiaus, ir buvo sujungtas su
savo gimine. 9 Izaokas ir Išmaelis, jo sūnūs, palaidojo jį Machpelos
oloje, Efrono, hetito Zoharo sūnaus, lauke, esančiame į rytus nuo
Mamrės, 10 — tame lauke, kurį Abraomas nupirko iš hetitų. Abrao-
mas ir jo žmona Sara buvo ten palaidoti. 11 Po Abraomo mirties,
Dievas laimino jo sūnų Izaoką. Izaokas apsigyveno prie Beer-La-
hai-Roi vietovės.

Išmaelio palikuonys

12 Toks yra kartų sąrašas Abraomo sūnaus Išmaelio, kurį Abrao-
mui pagimdė egiptietė Hagara, Saros vergė. 13 Šie yra Išmaelio
sūnų vardai, pagal jų gimimo eilę: Nebajotas, Išmaelio pirmagimis,
Kedaras, Adbėelis, Mibsamas, 14 Mišmas, Dumas, Masa, 15 Hadadas,
Tema, Jeturas, Nafišas ir Kedma. 16 Šie yra Išmaelio sūnūs ir šie
yra jų vardai, pagal jų gyvenvietes ir stovyklas, — dvylika vadų,
pagal jų gentis.

17 (Visa Išmaelio gyvenimo trukmė buvo šimtas trisdešimt sep-
tyneri metai. Kai atsikvėpė paskutinį kartą ir mirė, jis buvo su-
jungtas su savo gimine.)

18 Jie klajojo nuo Havilos prie Šuro, esančio arti Egipto, iki pat
Asirijos. Kiekvienas jų statėsi stovyklas* šalia visų savo giminių.

25,6 "Kedemo kraštas": arba "Rytų kraštas", t.y. sritis, kurioje gyveno kedemitai, arba rytiečiai (žr. Pr 29,1; Ts 6,3.33; Job 1,3; Iz 11,4). Vardai, minimi 2-4 eilutėse, ženklina Arabijos dykumos gentis.

25,18 "...statėsi stovyklas": pažodžiui, "užpuolė". Tas pats žodis Ts 7,12 vartojamas paženklinti priešiškai beduinų genties stovyklai. Žr. Pr 16,12.

IZAOKAS IR JOKŪBAS

Esavo ir Jokūbo gimimas

19 Ši yra Abraomo sūnaus Izaoko šeimos istorija. Abraomui
gimė Izaokas. 20 Izaokas buvo keturiasdešimties metų, kai vedė Re-
beką, aramiečio Betuelio iš Padan-Aramo dukterį, o aramiečio La-
bano seserį. 21 Izaokas maldavo VIEŠPATĮ už savo žmoną, kadangi
ji buvo nevaisinga. VIEŠPATS išklausė jo maldą, ir jo žmona Re-
beka tapo nėščia. 22 Bet kūdikiai taip grūmėsi vienas su kitu jos
įsčiose, kad ji prasitarė: "Jei taip, kam aš dar gyvenu?" Ji tat nuėjo
VIEŠPATIES pasiteirauti. 23 O VIEŠPATS jai atsakė:

"Dvi gentys yra tavo įsčiose,
dvi atskiros tautos kils iš tavęs.
Bet viena tauta bus stipresnė už kitą,
vyresnioji tarnaus jaunesniajai".

24 Atėjus metui jai gimdyti, paaiškėjo, kad jos įsčiose buvo dvy-
niai! 25 Pirmasis buvo rusvas,* o visas jo kūnas buvo tarsi plaukuo-
ta skraistė. Užtat jie pavadino jį Esavu. 26 Po to išėjo jo brolis, lai-
kantis ranka Esavo kulnį.* Užtat jie pavadino jį Jokūbu. Izaokas
buvo šešiasdešimties metų, kai jiedu gimė.
27 Kai berniukai užaugo, Esavas buvo įgudęs medžiotojas, laukus
mėgstąs vyras, o tuo tarpu Jokūbas buvo tylus, mėgstąs būti namie
prie palapinių. 28 Izaokas mylėjo Esavą, nes mėgo žvėrieną, bet Re-
beka mylėjo Jokūbą.

25,25 "...rusvas": hebraiškai "admoni", nuoroda į Edomą, kitą Esavo vardą (žr. 30-ąją eilutę; 36,1). Edomas iš tikrųjų buvo vardas krašto į pietus nuo Moabo, kur gyveno Esavo palikuonys. Jis buvo vadinamas "rusvu", arba "raudonu", dėl jo rusvo smiltainio kalnų. "Plaukuotas": hebraiškai "sear", nuoroda į Seirą, kitą Edomo vardą (žr. Pr 36,8). Galėtume sakyti: "Jie tat pavadino jį Seiru". Ir Esavas, hebraiškai "esav", reiškia "plaukuotas".

25,26 "Esavo kulnis": hebraiškai "baaqeb esav", nuoroda į Jokūbo vardą — "{tas}, laikantis {brolio} kulnį", t.y. "{kūdikis} sukčius nuo pat gimimo".

[29] Kartą, Jokūbui verdant sriubą, Esavas parėjo iš laukų. Jis
buvo labai išalkęs. [30] Esavas Jokūbui tarė: "Prašyčiau duoti man
nuryti to raudono* viralo, nes esu baisiai išalkęs!" (Todėl Esavas bu-
vo vadinamas Edomu.) [31] "Parduok man pirmiau savo pirmagi-
mystę",* — atsakė Jokūbas. [32] Esavas tarė: "Žiūrėk! Aš prie mir-
ties, kas man iš pirmagimystės?" [33] Bet Jokūbas užsispyrė: "Pirmiau
turi man prisiekti". Jis tada prisiekė ir pardavė savo pirmagimystę
Jokūbui. [34] Tuomet Jokūbas davė Esavui duonos ir lęšių sriubos. Jis
pavalgė, atsigėrė, pakilo ir nuėjo sau. Tiek Esavui terūpėjo jo pir-
magimystė.

26

Izaokas keliauja į Gerarą

[1] Krašte kilo badas, — skirtingas nuo ankstesnio bado, kilusio
Abraomo dienomis, — ir Izaokas išsikėlė į Gerarą pas filistinų
karalių Abimelechą. [2] VIEŠPATS buvo jam pasirodęs ir sakęs: "Neik
į Egiptą. Įsikurk krašte, kurį aš tau nurodysiu. [3] Gyvenk tame
krašte kaip ateivis. Aš būsiu su tavimi ir laiminsiu tave. Juk tau ir
tavo palikuonims atiduosiu visus šiuos kraštus, idant įvykdyčiau
priesaiką, duotą tavo tėvui Abraomui. [4] Aš padarysiu tavo palikuo-
nis taip gausius, kaip dangaus žvaigždės, atiduosiu visus šiuos kraš-
tus tavo palikuonims, idant visos tautos rastų per tavo palikuonis sau
palaiminimą [5] dėl to, kad Abraomas pakluso mano balsui ir vykdė,
ką buvau jam paliepęs: mano įsakymus, mano nuostatus, ir mano
įstatymus".

[6]* Izaokas todėl ir apsigyveno Geraroje. [7] Kai vietiniai vyrai
ėmė teirautis apie jo žmoną, jis sakydavo: "Ji mano sesuo". Mat jis
baiminosi sakyti: "Mano žmona", manydamas sau: "Šie vietiniai

---

25,30 "...raudono {viralo}": hebraiškai "adom", kita nuoroda — žaismas su žodžiu "Edom", "raudonas" kraštas.

25,31 "Pirmagimystė": teisė, davusi pirmagimiui sūnui garbės vietą šeimoje ir dvigubą tėvo turtų dalį.

26,6-11 Jahvistinis šaltinis pasakojimą apie žmoną-seserį prie Geraros susieja su Izaoku ir Rebeka. Tuo tarpu Elohistinis šaltinis pasakojimą apie žmoną-seserį susieja su Abraomu ir Sara. Žr. Pr 20,1-18.

vyrai gali mane užmušti dėl Rebekos, nes ji taip graži". [8] Atsitiko,
kad jam ten ilgesnį laiką pagyvenus, kartą karalius Abimelechas,
žiūrėdamas pro langą, pamatė jį glamonėjantį savo žmoną Rebeką.
[9] Abimelechas pasišaukė Izaoką ir sakė: "Tikrai ji tavo žmona! Dėl
ko tat sakei: 'Ji mano sesuo'? Izaokas jam atsakė: "Dėl to, kad aš
maniau, jog per ją aš galiu netekti gyvybės". [10] O Abimelechas
tarė: "Ką tu mums padarei! Kas nors iš žmonių galėjo su tavo
žmona prigulti, ir tu mums kaltę būtumei užtraukęs!" [11] Todėl Abi-
melechas įspėjo visus žmones, tardamas: "Kas užgautų šį vyrą ar
jo žmoną, tas bus nubaustas mirtimi".

[12]* Izaokas tame krašte sėjo javus ir tais metais susilaukė šim-
teriopo derliaus. VIEŠPATS jį laimino, [13] ir žmogus praturtėjo. Jam
vis labiau ir labiau sekėsi. Jis tapo labai turtingas, [14] įsigijo tiek
avių bei galvijų kaimenių ir tokią gausią šeimyną, kad filistinai jam
pavydėjo. [15] O filistinai, užpildami žemėmis, buvo užvertę visus
šulinius, iškastus jo tėvo tarnų, tėvo Abraomo dienomis. [16] Ir Abi-
melechas sakė Izaokui: "Pasitrauk nuo mūsų, nes pasidarei daug
stipresnis už mus".

[17] Todėl Izaokas iš tenai ir pasitraukė. Pasistatė palapines Gera-
ros slėnyje ir ten apsigyveno. [18] Izaokas atnaujino šulinius, iškastus
jo tėvo Abraomo dienomis, — filistinai buvo juos užvertę po Abrao-
mo mirties, — ir davė jiems tuos pačius vardus, kuriais buvo juos
pavadinęs tėvas. [19] Bet kai Izaoko tarnai, kasdami tame slėnyje, ap-
tiko šaltinio vandens šulinį, [20] Geraros kerdžiai susiginčijo su Izaoko
kerdžiais, sakydami: "Tas vanduo yra mūsų!" Todėl jis pavadino tą
šulinį Eseko* vardu, kadangi ten jie su juo ginčijosi. [21] Po to jie iška-
sė kitą šulinį. Ir dėl jo susiginčijo, užtat jį pavadino Sitna.* [22] Jis iš
ten išsikėlė ir iškasė dar kitą šulinį. Dėl jo jie nebesiginčijo. Užtat
pavadino jį Rehobotais, sakydamas: "Šį kartą VIEŠPATS davė
mums šiame krašte apsčiai vietos daugintis".

26,11-33 Jahvisto pasakojimo apie šulinius prie Beer-Šebos versija. Ir čia Elohisto versija yra siejama su Abraomu. Žr. Pr 21,22-23. Pradžios knygos redaktorius sujungė abu pasakojimus dviem įterptinėmis eilutėmis. Žr. 15-ąją ir 18-ąją eilutę.

26,20 "Esek[as]": Ginčas.

26,21 "Sitna": Trukdymas.

23 Iš čia jis nukilo į Beer-Šebą. 24 Tą pačią naktį pasirodė jam
VIEŠPATS ir tarė:

"Aš esu tavo tėvo Abraomo Dievas.
Nebijok, nes aš esu su tavimi!
Laiminsiu tave ir padauginsiu tavo palikuonis
dėl savo tarno Abraomo".

25 Tenai jis pastatė aukurą ir šaukėsi VIEŠPATIES vardo. Ten
pastatė ir savo palapinę, ten Izaoko tarnai ėmė kasti šulinį.

Sandora su Abimelechu

26 Ir Abimelechas atėjo pas jį iš Geraros su savo patarėju
Ahuzatu ir savo kariuomenės vadu Fikolu. 27 Izaokas jų paklausė:
"Ko atėjote pas mane, nes manęs nekenčiate ir atstūmėte mane nuo
savęs?" 28 Jie atsakė: "Dabar mes aiškiai matome, kad VIEŠPATS
buvo su tavimi, todėl mes siūlome, kad sudarytumėm sutartį su prie-
saika tarp mūsų abiejų pusių — tarp tavęs ir mūsų. Sudarykime san-
dorą su tavimi, 29 kad tu nedarytum mums nieko pikta, lygiai kaip
mes kad tavęs neužgavome, visad su tavimi tik gerai elgėmės ir lei-
dome tau iškeliauti taikingai. Nuo dabar būk VIEŠPATIES palai-
mintasis!" 30 Jis iškėlė jiems vaišes, — jie valgė ir gėrė. 31 Rytą jie
pakilo anksti, ir prisiekė vienas kitam. Tuomet Izaokas su jais at-
sisveikino ir jie atsiskyrė taikingai. 32 Atsitiko, kad tą pačią dieną
Izaoko tarnai atėjo pas jį su žinia apie jų iškastą šulinį ir jam
pranešė: "Radome vandens!" 33 Jis pavadino jį Šiba.* Todėl iki šios
dienos ir miesto vardas yra Beer-Šeba.

34* Esavas buvo keturiasdešimties metų, kai vedė hetito Beerio
dukterį Juditą ir hetito Elono dukterį Basematą. 35 Jos apkartino
Izaoko ir Rebekos gyvenimą.

26,33 "Šib'a": Septyni. Betgi ši pasakojimo versija nieko neužsimena apie septynis šaltinius (žr. Pr 21,28-31). Graikiškasis vertimas supranta hebraiškąjį žodį kaip "šebu'a", t.y. Priesaika, ryšium su šiuo pasakojimu.

26,34-35 Šios eilutės yra iš Kunigiškojo autoriaus šaltinio. Jos neturi nuoseklaus ryšio su šio skyriaus pasakojimu, bet tarnauja kaip įvadas į tolesnį pasakojimą apie Esavo pirmagimystės teisės praradimą, įteigdamos mintį, kad Esavas prarado savo pirmagimystės teisę dėl kanaaniečių žmonų.

27

Izaokas palaimina Jokūbą

1* Kai Izaokas buvo senas ir jo akys buvo taip aptemusios, kad
nebegalėjo matyti, jis pasišaukė savo vyresnįjį sūnų ir jam tarė:
"Mano sūnau!" O šis atsiliepė: "Aš čia". 2 Jam tarė: "Matai, kad jau
pasenau. Nežinau savo mirties dienos. 3 Taigi imk savo ginklus —
strėlinę ir lanką, išeik į laukus ir sumedžiok man žvėrienos. 4 Tuo-
met paruošk man gardų valgį, kaip aš mėgstu, ir atnešk jį man pa-
valgyti, idant tave prieš mirdamas palaiminčiau mano sielos palai-
minimu".*
5 O Rebeka klausėsi, kai Izaokas kalbėjosi su sūnumi Esavu.
Jam išėjus į laukus medžioti ir parnešti žvėrienos, 6 Rebeka tarė sa-
vo sūnui Jokūbui: "Ką tik nugirdau tavo tėvą sakant tavo broliui Esa-
vui: 'Parnešk žvėrienos ir paruošk man gardų valgį pavalgyti, idant
tave prieš mirdamas palaiminčiau VIEŠPATIES akivaizdoje'. 8 Dabar
gi, mano sūnau, paklausyk mano žodžio ir daryk, ką tau liepiu. 9 Nu-
eik tu prie kaimenės ir parnešk man iš ten du rinktinius ožiukus, o
aš iš jų paruošiu tavo tėvui valgį, kaip jis mėgsta. 10 Tu nuneši jį
savo tėvui pavalgyti, idant palaimintų tave prieš mirdamas". 11 "Bet-
gi mano brolis Esavas yra gauruotas vyras, — atsakė Jokūbas savo
motinai Rebekai, — o aš juk plikas! 12 Jei mane tėvas apčiupinės,

---

27,1-45 Ką Jokūbas padarė, apgaudamas mirštantį tėvą ir pirmagimį brolį, pasmerkia ne tik pranašai — Ozėjas (žr. 12,4) ir Jeremijas (žr. 9,3), — bet netiesiogiai ir pats Jahvistas savo pasakojime. Skaitydamas pasakojimą, pajunti užuojautą Esavui, nes jis buvo motinos ir brolio intrigų auka. Be to, Jokūbas ir Rebeka turėjo patirti skaudžius savo intrigų padarinius: gelbėtis, bėgant pas gimines į Mesopotamiją, ir skirtis vienas nuo kito iki pat gyvos galvos. Jahvisto pasakojimas atkreipia dėmesį į Dievo kelių paslaptį išganymo istorijoje: Dievas, rūpindamasis žmogaus išganymu ir įgyvendindamas savo užmojį, pasinaudoja silpnais ir nuodėmingais vyrais ir moterimis. Dievas kreivą žmogaus kelią padaro tiesų.

27,4 "...mano sielos palaiminimu": ypatinguoju palaiminimu. Žr. 19.25.31 eilutes. Pasak konteksto, šis palaiminimas buvo iškilmingas mirštančio tėvo palaiminimas. Buvo tikima, kad jis turi ypatingą poveikį. Be to, Izaokas perduoda savo, kaip Abraomo sūnaus iš Saros, palaiminimą savo pirmagimiui sūnui.

aš būsiu jo akyse sukčius ir užsitrauksiu ant savęs prakeikimą, o ne
palaiminimą!" 13 O motina jam tarė: "Tekrinta ant manęs tavo
prakeikimas, mano sūnau. Tik paklausyk mano žodžio, eik ir juos
man parnešk".

14 Taigi jis nuėjo, paėmė ir parnešė juos savo motinai, o jo
motina paruošė gardų valgį, kaip jo tėvas mėgo. 15 Tuomet Rebeka
paėmė geriausius savo vyresniojo sūnaus Esavo drabužius, namie
paliktus, ir apvilko jais savo jaunesnįjį sūnų Jokūbą. 16 Be to, jo ran-
kas ir pliką kaklo dalį apdengė ožiukų kailiais. 17 Po to padavė sa-
vo sūnui Jokūbui į rankas gardųjį valgį ir duoną, kurią buvo iš-
kepusi.

18 Jis įėjo pas tėvą ir tarė: "Mano tėve!" "Aš čia, — šis atsilie-
pė: Kas tu esi, mano sūnau?" 19 Jokūbas tėvui atsakė: "Aš esu Esa-
vas, tavo pirmagimis. Padariau, kaip buvai man liepęs. Dabar gi, pra-
šyčiau sėstis ir pavalgyti mano žvėrienos, idant mane palaimintum
savo sielos palaiminimu". 20 Bet Jokūbas savo sūnų paklausė:
"Kaipgi, mano sūnau, taip greitai suradai?" O jis atsakė: "VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, suteikė man laimę". 21 Tuomet Izaokas tarė Jo-
kūbui: "Eikš arčiau, kad galėčiau tave apčiupinėti ir žinoti, ar iš
tikrųjų tu esi mano sūnus Esavas, ar ne". 22 Jokūbas priėjo prie savo
tėvo Izaoko, kuris jį apčiupinėjo ir tarė: "Balsas yra kaip Jokūbo,
bet rankos yra kaip Esavo". 23 Taigi jo neatpažino, nes jo rankos bu-
vo gauruotos, lygiai kaip ir jo brolio Esavo. Todėl jį ir palaimino.

24 Jis paklausė: "Ar tu iš tikrųjų esi mano sūnus Esavas?" Ir
kai Jokūbas atsakė: "Aš esu", — 25 jis tarė: "Paduok man valgį,
idant pavalgyčiau savo sūnaus žvėrienos ir tave palaiminčiau mano
sielos palaiminimu". Jis padavė jam valgį, ir jis suvalgė, padavė jam
vyną, ir jis išgėrė. 26 Tuomet jo tėvas Izaokas jam tarė: "Mano sū-
nau, eikš arčiau ir pabučiuok mane". 27 Kai Jokūbas priėjo arčiau ir
jį pabučiavo, jis užuodė jo drabužių kvapą ir jį laimino, tardamas:

"Ai, kvapas mano sūnaus
tarsi kvapas laukų,
kuriuos VIEŠPATS palaimino.
28 Teduoda tau Dievas iš dangaus rasos,
iš žemės derlingumo,
ir apsčiai grūdų bei vyno.

29 Tetarnauja tau tautos
ir tesilenkia tau gentys.
Valdovu būk savo broliams, —
tesilenkia tau tavo motinos sūnūs.
Tebūna prakeiktas, kas tave keikia,
tebūna palaimintas, kas tave laimina!"

30 Vos tik Jokūbui palikus savo tėvą, — kai Izaokas buvo
pabaigęs laiminti Jokūbą, — parėjo iš medžioklės jo brolis Esavas.
31 Jis taip pat paruošė gardų valgį ir atnešė savo tėvui. "Teatsisėda
mano tėvas, — tarė savo tėvui, — ir tepavalgo savo sūnaus žvėrie-
nos, idant palaimintum mane savo sielos palaiminimu". 32 Jo tėvas
Izaokas paklausė: "O kas tu būsi?" "Tavo pirmagimis sūnus Esavas"
— jis atsakė. 33 Dabar Izaoką apėmė baisus drebulys. Jis ir vėl
klausė: "Betgi kas buvo anas, kuris sumedžiojo žvėrieną ir atnešė
ją man? Be to, aš suvalgiau ją prieš tau ateinant ir jį palaiminau!
Taip, jis bus palaimintas!" 34 Esavas, išgirdęs savo tėvo žodžius,
pratrūko garsiu ir karčiu kukčiojimu ir sakė savo tėvui: "Palaimink
mane! Taip pat ir mane, tėve!" 35 Bet tėvas atsakė: "Tavo brolis atėjo
apgaulingai ir paėmė tavo palaiminimą". 36 {Esavas} pratarė: "Argi
veltui jis buvo pavadintas Jokūbu? Juk mane jis du kartus apgavo!*
Pirma jis atėmė mano pirmagimystę, o dabar, žiūrėk, pasiėmė ir
mano palaiminimą!" Jis pridėjo: "Nejaugi nebeliko man jokio tavo
palaiminimo?" 37 Izaokas atsakė Esavui: "Matai, aš jį jau pasky-
riau tavo valdovu, padariau visus jo brolius jo tarnais ir jį praturti-
nau grūdais ir vynu. Ką tat dar begaliu padaryti tau, mano sūnau?"
38 Esavas maldavo savo tėvą: "Nejau tik vieną palaiminimą teturi,
tėve? Palaimink mane, taip pat ir mane, tėve!" {Izaokas nieko neat-
sakė,} o Esavas ėmė garsiai verkti.

27,36 "...mane...apgavo": hebraiškame tekste yra žodžių žaismas: "Jaaqob" — Jokūbas ir "vajjaqebeni" — "jis mane apgavo". Norint labiau sulietuvinti, galima būtų Jokūbo vardą versti žodžiu "Sukčius", o "jis mane apgavo" — "jis mane apsuko." Žaidžiama ir žodžiais "pirmagimystė" — "bekora" ir "palaiminimas" — "beraka".

39 Tuomet jo tėvas Izaokas jam atsakė:
"Žiūrėk, tavo buveinė bus toli nuo žemės derliaus
ir toli nuo rasos iš aukšto dangaus.
40 Iš kalavijo gyvensi
ir savo broliui tarnausi.
Bet, kai tu sukilsi,
nusimesi jo jungą nuo sprando".

41 Esavas tat nekentė Jokūbo už palaiminimą, kuriuo jo tėvas
buvo jį palaiminęs. Esavas galvojo: "Artinasi mano tėvo gedulo
dienos, tuomet aš užmušiu savo brolį Jokūbą". 42 Betgi vyresniojo
sūnaus Esavo žodžiai buvo persakyti Rebekai. Ji pasišaukė savo
jaunesnįjį sūnų ir jam pasakė: "Žiūrėk, tavo brolis Esavas niršta,
norėdamas tave nužudyti. 43 Todėl dabar, mano sūnau, paklausyk
manęs. Bėk tuojau pat pas mano brolį Labaną į Haraną. 44 Pasilik
pas jį kurį laiką, kol atauš tavo brolio įtūžis, 45 kol tavo brolio
įniršis prieš tave atslūgs, ir jis užmirš, ką tu jam padarei. Tuomet
pasiųsiu ką nors tave iš ten parvesti. Kam gi turėčiau netekti judviejų abiejų tą pačią dieną!"

Jokūbas išsiunčiamas pas Labaną

46* Tuomet Rebeka kalbėjo Izaokui: "Apkarto man gyvenimas dėl tų hetičių moterų. Jei ir Jokūbas vestų hetitę moterį, tokią kaip jos — kitą čiabuvę, kas gero man gyvenime beliktų?"

27,46-28,9 Ši dalis, priklausanti Kunigiškojo autoriaus šaltiniui ir tiesiogiai susijusi su Pr 26,34-35, nurodo Jokūbo kelionės į Padan-Aramą skirtingą priežastį: išsaugoti išrinktosios tautos rasinį grynumą. Pasakojimas apie Esavo vedybas paaiškina rasinį edomiečių tautos mišinį. Edomiečių tautos kilmė siejama ir su izraeliečiams gimingingomis gentimis, ir su su ankstesniais Edomo gyventojais — hetitais ir horitais, arba hivitais, ir su išmaeliečiais — arabų gentimis.

28

1 Izaokas tada pasišaukė Jokūbą, palaimino ir įsakė: “Neimk
žmonos iš kanaaniečių dukterų! 2 Keliauk tuojau pat į Padan-Aramą,
į Betuelio, tavo motinos tėvo, namus, ir ten paimk sau žmoną iš
Labano, tavo motinos brolio, dukterų. Telaimina tave Dievas Visa-
galis, tepadaro tave vaisingą ir gausų, idant taptum tautų bendrija.
4 Tesuteikia tau jis Abraomo palaiminimą — tau ir tavo palikuonims,
idant paveldėtum kraštą, kuriame dabar gyveni kaip ateivis, —
kraštą, kurį Dievas davė Abraomui”. 5 Izaokas išsiuntė Jokūbą, ir jis
iškeliavo į Padan-Aramą pas Betuelio Aramėjiečio sūnų Labaną, Re-
bekos, Jokūbo ir Esavo motinos brolį.

6 O Esavas pastebėjo, kad Izaokas palaimino Jokūbą bei išsiuntė
jį į Padan-Aramą gauti sau ten žmoną, kad, duodamas savo palai-
minimą, įsakė: “Neimk žmonos iš kanaaniečių dukterų” 7 ir kad Jo-
kūbas, paklusdamas tėvui ir motinai, buvo iškeliavęs į Padan-Ara-
mą. 8 Esavas tada pamatė, kad kanaanietės moterys labai nepatiko
jo tėvui Izaokui. 9 Todėl Esavas nuėjo pas Išmaelį ir prie savo turimų
žmonų dar paėmė sau žmona Abraomo sūnaus Išmaelio dukterį
Mahalatą, Nebajoto seserį.

Jokūbo sapnas prie Bet-Elio

10 Jokūbas paliko Beer-Šebą ir leidosi Harano link. 11 Pasiekęs
žinomą vietą,* jis apsistojo nakvoti, nes saulė jau buvo nusileidusi.
Paėmęs iš tos vietos akmenį, pasidėjo jį po galva ir toje vietoje atsi-
gulė miegoti. 12 Jis sapnavo: Žiūri, laiptai* stovi žemėje, o jų viršus
siekia dangų, ir Dievo angelai jais laipioja aukštyn ir žemyn. 13 Žiū-
ri, VIEŠPATS stovi prie jo ir sako: “Aš esu VIEŠPATS, Dievas ta-
vo senelio Abraomo, ir Dievas Izaoko. Žemę, ant kurios guli, duo-

28,11 “...žinomą vietą”: pažodžiui, “tą vietą”, t.y. užuomina į šventą vietą. Šiame tekste turima omenyje Bet-Elį (žr. 19-ąją eilutę) — šventovę jau nuo Abraomo laikų (žr. Pr 12,8).

28,12 “...laiptai”: hebraiškai “sullam”, t.y. pylimas, arba rampa. Įprasta šį žodį versti netiksliai žodžiu “kopėčios”. Jokūbo sapno vaizdiniai turi ryšį su Mesopotamijos zigguratu — šventyklos bokštu “su jo viršūne danguje” (žr. Pr 11,4) ir laiptais, vedančiais į mažą šventovėlę jo viršūnėje.

siu tau ir tavo palikuonims. 14 Tavo palikuonys bus taip gausūs kaip
žemės dulkės, tu išsiplėsi į vakarus ir rytus, į šiaurę ir pietus. Vi-
sos žemės gentys per tave ir tavo palikuonis ras sau palaiminimą.
15 Būk tikras, aš esu su tavimi! Globosiu tave, kur tik beeitum, ir
sugrąžinsiu tave į šią žemę. Niekad tavęs nepaliksiu, kol neįvykdy-
siu, ką tau pažadėjau".

16 Jokūbas pabudo iš miego ir tarė: "Iš tikrųjų VIEŠPATS yra
šioje vietoje, bet aš to nežinojau!" 17 Drebulio krečiamas, jis sakė:
"Kokia baugi ši* vieta! Tai* ne kas kita kaip Dievo namai ir dan-
gaus vartai".

18 Atsikėlęs anksti rytą, Jokūbas paėmė akmenį, kurį buvo
pasidėjęs po galva, pastatė jį kaip paminklą* ir užpylė ant jo viršaus
aliejaus. 19 O tą vietą jis pavadino Bet-Eliu,* nors ankstesnis to
miesto vardas ir buvo buvęs Luzas. 20 Tuomet Jokūbas padarė įža-
dą, sakydamas: "Jei Dievas pasiliks su manimi, saugodamas mane
kelionėje, kurią pradedu, ir duos man duonos valgyti ir drabužių ap-
sivilkti, 21 idant sugrįžčiau ramybėje vėl į tėvo namus, tuomet VIEŠ-
PATS bus mano Dievas, 22 ir šis akmuo, kurį pastačiau kaip pamink-
lą, bus Dievo namai. O iš viso, ką tu man duodi, tikrai atseikėsiu
tau dešimtinę".

28,17 "...ši {vieta}": akmuo, kurį Jokūbas buvo pasidėjęs po galva. Žr. 22-ąją eilutę. "Tai...": laiptai, kuriuos Jokūbas matė sapne.

28,18 "...paminklą": paprotys statyti tokius "šventus akmenis" — paminklus Palestinoje buvo žinomas prieš izraeliečių laikotarpį. Kadangi jie turėjo ryšių su pagonių religija, ilgainiui uždrausta juos statyti (žr. Kun 26,1; Įst 16,22) ir pradėta reikalauti sunaikinti pagonių "šventuosius akmenis" (žr. Iš 34,31; Įst 12,3).

28,19 "Bet-El{is}": "Dievo namai". Daroma užuomina į Dievo buveinę 17-oje eilutėje.

29

Jokūbas atkeliauja pas Labaną

[1] Jokūbas vėl leidosi kelionėn ir nuėjo į rytiečių kraštą.* [2] Ten
laukuose jis pamatė šulinį. Trys avių kaimenės būriavosi prie šuli-
nio, nes kaimenės buvo iš jo girdomos. Ant šulinio angos buvo
užristas didžiulis akmuo. [3] Tik kai būdavo ten suvarytos visos
kaimenės, piemenys nuritindavo akmenį nuo šulinio angos, pa-
girdydavo avis ir vėl užritindavo akmenį į savo vietą.
[4] Jokūbas juos prakalbino: "Mano broliai, iš kur jūs?" Tie at-
sakė: "Iš Harano". [5] "O gal pažįstate Labaną, Nahoro sūnų?" — jų
paklausė. "Taip, pažįstame", — jie atsakė. [6] Jis jų klausė: "Kaip jo
sveikata?" "Gera, jis sveikas, — jie atsakė, — štai jo duktė Ra-
chelė ateina su savo avimis". [7] Jis tarė: "Žiūrėkite, diena dar ilga, dar
ne laikas ginti gyvulius namo. Pagirdykite avis ir ginkite jas ganytis".
[8] "Mes negalime, — jie atsakė, — kol nėra suvarytos visos kai-
menės. Tik tuomet nuritiname akmenį nuo šulinio angos ir pagir-
dome avis".
[9] Jokūbui dar su jais tebesikalbant, atėjo Rachelė su savo tėvo
avimis. Ji buvo piemenaitė. [10] Kai tik Jokūbas pamatė Rachelę, sa-
vo motinos brolio Labano dukterį, ir savo motinos brolio Labano
avis, jis priėjo, nuritino akmenį nuo šulinio angos ir pagirdė savo
motinos brolio Labano kaimenę. [11] Tuomet Jokūbas pabučiavo Ra-
chelę ir pravirko balsu. [12] Jokūbas pasisakė Rachelei, kad jis yra jos
tėvo giminaitis, Rebekos sūnus. O ji nubėgo ir pasakė savo tėvui.
[13] Išgirdęs žinią apie savo sesers sūnų Jokūbą, Labanas atsku-
bėjo jo pasitikti. Apkabinęs ir išbučiavęs, parsivedė jį į savo namus.
Jokūbas papasakojo Labanui visa, kas buvo įvykę, [14] ir Labanas
jam tarė: "Esi iš tikrųjų mano kūnas ir kraujas!"*

29,1 "...rytiečiai": žr. Pr 25,6 paaiškinimą.

29,14 "...kūnas ir kraujas": pažodžiui "kaulas ir kūnas", t.y. artimas giminaitis. Žr. Pr 2,23.

Jokūbo vedybos su Lea ir Rachele

Jokūbui prabuvus pas Labaną vieną mėnesį, 15 Labanas pasakė Jokūbui: "Negi dėl to, kad esi mano giminaitis, turėtum man už nieką tarnauti? Sakyk man, kokia bus tavo alga?"

16 Labanas turėjo dvi dukteris. Vyresniosios vardas buvo Lea, o vardas jaunesniosios buvo Rachelė. 17 Lea turėjo švelnias akis,* bet Rachelė buvo dailiai nuaugusi ir graži. 18* Kadangi Jokūbas jau buvo pamilęs Rachelę, jis atsakė: "Tarnausiu tau septynerius metus už tavo jaunesniąją dukterį". 19 "Mieliau aš ją duosiu tau, negu kokiam pašaliečiui. Pasilik pas mane", — sutiko Labanas. 20 Jokūbas ištarnavo už Rachelę septynerius metus, bet jie atrodė jam tarsi keletas dienų, taip labai ją mylėjo.

21 Tuomet Jokūbas tarė Labanui: "Duok man mano žmoną, kad galėčiau su ja gyventi, nes mano laikas pasibaigė". 22 Labanas sukvietė visus vietos žmones ir iškėlė vestuves. 23 Bet, atėjus vakarui, jis paėmė savo dukterį Leą ir įvedė ją pas Jokūbą. Jokūbas tat ir suėjo su ja. 24 (Labanas paskyrė savo tarnaitę Zilpą būti tarnaite savo dukteriai Leai.) 25 Atėjus rytui, žiūri, šalia buvo Lea!* Jokūbas tarė Labanui: "Ką tu man padarei? Argi ne už Rachelę tau tarnavau?! Kodėl tat mane apgavai?" 26 Labanas atsakė: "Mūsų šalyje taip nesidaro, — jaunesnioji už vyro neišleidžiama prieš pirmagimę. 27 Su šia pabaik vestuvių savaitę, ir, jei man tarnausi kitus septynerius metus, mes duosime tau taip pat ir aną". 28 Jokūbas taip ir padarė. Pabaigė jos vestuvių savaitę. Tuomet Labanas davė jam savo dukterį Rachelę už žmoną. 29 (Labanas paskyrė savo tarnaitę Bilhą būti tarnaite savo dukteriai Rachelei.) 30 Jokūbas tada suėjo ir su Rachele; iš tikrųjų Rachelę mylėjo labiau negu Leą. O Labanui tarnavo kitus septynerius metus.

29,17 "...švelnios akys": būdvardis "švelnios" dažnai yra verčiamas "aptemusios" ar panašiai, bet "švelnios" turbūt yra tikslesnis Leos akių apibūdinimas.

29,18 Jokūbas siūlosi tarnauti (žr. Joz 15,16-17; 1 Sam 17,25; 18,17) vietoje įprastinio mokesčio už jaunąją (žr. Iš 22,16-17; Įst 22,29).

29,25 Jokūbas buvo nustebintas: Jis nebuvo atpažinęs Leos, nes jaunoji buvo apdengta šydu, kai ją atvedė pas jaunąjį. Žr. Pr 24,65.

29,27 "...vestuvių savaitė": vestuvės tęsdavosi septynias dienas. Žr. Ts 14,12.

Jokūbo vaikai

31 VIEŠPATS, pamatęs, kad Lea yra nemylima, padarė ją vai-
singą, o Rachelė tuo tarpu liko nevaisinga. 32 Lea tapo nėščia ir pa-
gimdė sūnų, kurį pavadino Reubenu.* Mat ji sakė: “Tai reiškia:
‘Dievas pažvelgė į mano kančią. Dabar mano vyras tikrai mane
mylės’”. 33 Ji vėl pastojo ir pagimdė sūnų, sakydama: “VIEŠPATS iš-
girdo, kad aš esu nemylima, todėl jis man davė ir šį sūnų”. Užtat jį
pavadino ji Simeono* vardu. 34 Vėl ji tapo nėščia ir pagimdė sūnų,
sakydama: “Nūn gi, šį kartą, mano vyras prisiriš prieš manęs, nes
aš jam pagimdžiau tris sūnus”. Todėl jis buvo pavadintas Leviu.*
35 Dar kartą ji pastojo ir pagimdė sūnų, sakydama: “Šį kartą aš pa-
garbinsiu VIEŠPATĮ”. Todėl ji pavadino jį Judo* vardu. Tuomet ji
nustojo gimdžiusi.

30

1 Rachelė, matydama, kad nepagimdė Jokūbui vaikų, pavydėjo
savo seseriai ir sakė Jokūbui: “Duok man vaikų, kitaip aš mirsiu!”
2 Įpykęs, Jokūbas jai atkirto: “Argi aš galiu būti Dievas, kuris neda-
vė tau įsčių vaisiaus?” 3 O ji atsakė: “Žiūrėk, turiu tarnaitę Bilhą.
Sueik su ja, idant ji pagimdytų ant mano kelių,* ir aš per ją turė-
čiau vaikų!” 4 Taigi ji davė jam savo tarnaitę Bilhą kaip žmoną,* ir

---

29,32 “Reuben{as}”: pažodžiui “Žiūrėkite, sūnus!” Bet šiuo atveju, kaip ir su visais kitais Jokūbo sūnumis, vardai turi simbolinę, o ne etimologinę reikšmę, nes vardai ir asmenys buvo glaudžiai siejami. Simbolinė Reubeno reikšmė, anot Jahvisto šaltinio, remiasi skambesio panašumu: “raa beonii”, t.y. “jis pažvelgė į mano kančią”. O Elohistiniame šaltinyje vardas paaiškinamas panašiai skambančiu “jeehabani”, t.y. “jis mane mylės”.

29,33 “Šimeon{as}”: liaudies etimologija siejama su “šama`”, t.y. “jis išgirdo”.

29,34 “Levi{s}”: siejamas su “jivalleh”, t.y. “jis prisiriš”.

29,35 “Juda{s}”: siejamas su hebraišku žodžiu “‘odeh”, t.y. “dėkingai pagarbinsiu”.

30,3 “...ant mano kelių”: senovėje, Artimųjų Rytų pasaulyje, tėvas paimdavo naujagimį ant kelių pareikšti, kad kūdikis yra jo. Rachelė pasinaudoja šia apeiga kūdikiui įsūnyti ir pareikšti į jį savo teises.

30,4 “...kaip žmoną”: hebraiškas žodis “išša” reiškia “žmona”, bet čia jis paženklina antrinio rango žmoną, neturinčią visų tikros žmonos teisių.

Jokūbas suėjo su ja. 5 Bilha pastojo ir pagimdė Jokūbui sūnų. 6 Ra-
chelė gi sakė: "Dievas mane apgynė, iš tikrųjų išgirdo mano balsą
ir davė man sūnų". Todėl ji pavadino jį Danu.* 7 Bilha, Rachelės
tarnaitė, vėl pradėjo ir pagimdė Jokūbui antrą sūnų. 8 Tuomet Ra-
chelė ištarė: "Ėjau grumtis su savo seserimi lemtingose varžybose
ir nugalėjau!" Užtat ji pavadino jį Naftaliu.*

9 Lea pamačiusi, kad ji nebegali gimdyti, paėmė savo tarnaitę
Zilpą ir davė ją Jokūbui kaip žmoną. 10 Tuomet Leos tarnaitė Zil-
pa pagimdė Jokūbui sūnų. 11 Lea sakė: "Kokia sėkmė!" ir pavadi-
no jį Gadu* 12 Leos tarnaitė Zilpa pagimdė Jokūbui antrą sūnų.
13 Lea pareiškė: "Kokia aš laiminga! Juk visos moterys vadins
mane laiminga!", ir pavadino jį Ašeru.*

14 Vieną dieną kviečiapjūties metu Reubenas, būdamas laukuo-
se, aptiko mandragorų* ir parnešė juos namo savo motinai Leai. Ra-
chelė tarė Leai: "Prašyčiau man duoti truputį tavo sūnaus mandra-
gorų". 15 Lea jai atšovė: "Nejau negana tau, kad atėmei mano vyrą?
Argi norėtum atimti ir mano sūnaus mandragorus?" Rachelė atsa-
kė: "Teguli jis šią naktį su tavimi už tavo sūnaus mandragorus".
16 Taigi vakare, Jokūbui grįžtant iš laukų, Lea išėjo jo pasitikti ir jam
paskelbė: "Tu turi pas mane ateiti, nes aš nusamdžiau tave už sū-
naus mandragorus". Jis tat gulėjo tą naktį su ja. 17 Dievas išklausė

30,6 "Dan{as}": paaiškinamas veiksmažodžiu "dananni", t.y. "{Dievas} mane apgynė."

30,8 "Naftali{s}": paaiškintas fraze "naptule elohim niptalti", t.y. "...ėjau grumtis lemtingose varžybose..."

30,11 "Gad{as}": paaiškintas žodžiu "begad", pažodžiui "sėkmėje", t.y. "Kokia sėkmė!"

30,13 "Ašer{as}": paaiškintas žodžiu "beošri", pažodžiui "mano geroje laimėje", t.y. "Kokia aš laiminga!" ir žodžiu "iššeruni", t.y. "jos vadins mane laiminga".

30,14 "...mandragorai": augalas, kurio šaknys senovėje buvo laikomos vaistu nevaisingoms moterims. Hebraiškasis žodis "duda'im" turi erotinius niuansus, nes skamba panašiai į "daddaim" (krūtys) ir "dodim" (lytiniai malonumai).

Leos, ji pastojo ir pagimdė Jokūbui penktą sūnų. [18] Lea gi sakė: "Dievas man atlygino už tai, kad daviau savo vyrui tarnaitę", todėl ir pavadino jį Issacharu.* [19] Kai Lea vėl tapo nėščia ir pagimdė Jokūbui šeštą sūnų, [20] Lea sakė: "Dievas man davė rinktinę dovaną. Šį kartą mano vyras atneš man dovanų, nes jam pagimdžiau šešis sūnus". Ir pavadino jį Zebulunu.* [21] Po to ji pagimdė dukterį ir pavadino ją Dina.

[22] Nūn Dievas atsiminė Rachelę, išklausė jos ir atvėrė jos įsčias. [23] Ji tapo nėščia ir pagimdė sūnų, tardama: "Dievas nuėmė nuo manęs gėdą!" [24] Ir ji pavadino jį Juozapu,* sakydama: "Teprideda man Dievas dar kitą sūnų!"

Jokūbo susitarimas su Labanu

[25] Kai Rachelė pagimdė Juozapą, Jokūbas kreipėsi į Labaną: "Išleisk mane eiti namo, grįžti į savo kraštą. [26] Atiduok man mano žmonas bei vaikus, už kuriuos tau tarnavau, ir leisk mane išvykti. Juk žinai, kiek savo darbu tau pasitarnavau". [27] Labanas betgi jam tarė: "O kad aš rasčiau malonės tavo akyse! Per būrimą sužinojau, kad VIEŠPATS laimino mane dėl tavęs. [28] Todėl, — jis tęsė, — nustatyk kokią tik algą nori iš manęs, aš mokėsiu". [29] O Jokūbas jam atsakė: "Tu pats žinai, kaip aš tau tarnavau ir kaip ėjosi tavo gyvuliams mano globoje. [30] Juk tas truputis, kurį prieš man ateinant turėjai, apsčiai padaugėjo, nes VIEŠPATS laimino tave per viską, ką tik aš bedariau. O dabar, kada aš begalėsiu aprūpinti ir savo paties namus?" [31] {Labanas} klausė: "Ką gi turiu tau mokėti?" Jokūbas atsakė: "Nieko man nemokėk! Jei man padarysi štai ką, aš vėl

---

30,18 "Issachar{as}": paaiškintas žodžiu "sekari", t.y. "mano atlyginimas" ir 16-ojoje eilutėje žodžiu "sekartika", pažodžiui "tave pasamdžiau", t.y. užmokėjau už tave.

30,20 "Zebulun{as}": turi ryšių su akadų kalbos žodžiu "zubullum", t.y. "jaunojo dovana" ir paaiškintas frazėmis: "zebadani...zebeb tob", — "atnešė man rinktinę dovaną," ir "jizbeleni", — "jis atneš man dovanų".

30,24 "Juozap{as}": paaiškintas žodžiu "josep" — "teprideda" ir 23-ioje eilutėje žodžiu "asap" — "jis nuėmė".

ganysiu ir rūpinsiuosi tavo kaimene: 32 Apeik šiandien visą savo
kaimenę, atskirk iš jos visas taškuotas bei margas avis, visus tam-
sios spalvos ėriukus,* ir margas bei taškuotas ožkas. Tokia bus mano
alga. 33 O vėliau, kai ateisi pats patikrinti mano algos, tepaliudija tau
mano sąžiningumas už mane: jeigu tarp mano ožkų bus nemargų
bei netaškuotų, ar avių, kurios ne juodos, tebūna jos laikomos vog-
tomis". 34 "Puiku, — atsakė Labanas, — tebūna, kaip sakai".

35*Tą pačią dieną tat Labanas atskyrė ožius, kurie buvo dryžuoti
bei taškuoti, ir visas ožkas, kurios buvo taškuotos bei margos — tu-
rinčias baltus lopus, ir visas juodas avis, ir padavė į savo sūnų ran-
kas. 36 Po to jis nustatė, kad tarp jo ir Jobūbo būtų trijų dienų kelio-
nės atstumas; o Jokūbas tuo tarpu toliau ganė likusią Labano kaimenę.

37 Tuomet Jokūbas pasirinko šviežių tuopos, migdolo bei pla-
tano lazdų ir išdrožė ant jų baltus dryžius, nulupdamas žievę iki
pat lazdų baltumo. 38 Ir nuluptas lazdas išdėliojo priešais kaimenes
loviuose — vandens girdyklose, iš kurių kaimenės ateidavo atsiger-
ti. Kadangi gyvuliai kergdavosi, kai ateidavo atsigerti, 39* tai ožkos
ir kergėsi priešais lazdas, ir vedė dryžuotus, margus bei taškuotus
jauniklius. 40 O avis Jokūbas atskyrė, kaimenės snukius nukreipė link
dryžuotųjų ir visiškai juodų gyvulių Labano kaimenėje. Tokiu būdu
jis auginosi sau kaimenes ir jų nemaišė su Labano kaimenėmis. 41
Be to, kai kergdavosi stipresnieji kaimenės gyvuliai, Jokūbas padė-
davo lazdas į lovius prieš gyvulių akis, idant jas matydami kergtųsi,
42 bet silpnesniesiems gyvuliams jis ten lazdų nepadėdavo. Tokiu bū-
du silpnieji teko Labanui, o stiprieji Jokūbui. 43 Taigi žmogus turtėjo
be galo ir įsigijo ne tik daug kaimenių, bet ir tarnų bei tarnaičių,
kupranugarių ir asilų.

30,32 "...tamsios spalvos ėriukus..., taškuotas ir margas ožkas": Artimuosiuose Rytuose paprastai avys yra pilksvos, o ožkos — tamsiai rusvos ir juodos. Taigi Jokūbas negalėjo tikėtis susilaukti daug avių bei ožkų.

30,35 Pavesdamas neįprastai skirtingus galvijus savo sūnums, Labanas ne tik atėmė nuo Jokūbo jo pradinę mažą algą, bet ir stengėsi užkirsti kelią tolesniam tamsios spalvos avių ir taškuotų bei keršų ožkų kergimui Jokūbui pavestoje kaimenėje.

30,39-42 Jokūbo gudrybė rėmėsi senovės žmonių įsitikinimu, kad galima sąlygoti gyvulių prieauglį matomais akstinais kergimo metu. Mat buvo tikima, kad lazdos su baltais dryžiais, matomos kergimo metu, sąlygos juodas ožkas vesti jauniklius su baltais lopais, o pilkos avys, matydamos juodas ožkas kergimo metu, ves ėriukus su juodais lopais.

31

Jokūbo pabėgimas iš Harano

1 Jokūbas nugirdo Labano sūnų kalbas: "Jokūbas paėmė visa,
kas priklausė mūsų tėvui, ir susikrovė visą šį turtą iš to, kas turėtų
priklausyti mūsų tėvui". 2 Be to, Jokūbas matė, kad ir Labanas
nebesielgė su juo taip palankiai, kaip anksčiau. 3 Tada VIEŠPATS
tarė Jokūbui: "Grįžk į savo tėvų kraštą, į savo gimtinę. Aš būsiu su
tavimi". 4 Taigi Jokūbas išsikvietė Rachelę ir Leą į laukus, kur bu-
vo jo kaimenė, 5 ir joms pasakė: "Aš matau, kad jūsų tėvas nebe-
sielgia su manimi taip palankiai, kaip anksčiau. Bet mano tėvo
Dievas buvo su manimi. 6 Jūs gerai žinote, kad aš tarnavau jūsų tė-
vui visomis savo išgalėmis, 7 nors jūsų tėvas dešimt kartų mane ap-
gavo ir man algą pakeitė, bet Dievas neleido jam manęs nu-
skriausti. 8* Jei jis sakė: 'Taškuotieji bus tau alga', tuomet visa
kaimenė vedė taškuotus, o jei jis sakė: 'Dryžuotieji bus tau alga',
tuomet visa kaimenė vedė dryžuotus. 9 Dievas tat atėmė kaimenes
iš jūsų tėvo ir jas atidavė man.

10 Kartą, kaimenių kergimo metu, sapne staiga pakėliau akis ir
mačiau, kad ožiai kaimenėje, kai jie poravosi, buvo dryžuoti,
taškuoti ir margi. 11 Tuomet Dievo angelas sapne man tarė: 'Jokūbai',
o aš atsiliepiau: 'Aš čia!' 12 O jis tęsė: 'Prašyčiau pakelti akis ir
įsidėmėti, kad visi ožiai kaimenėje, kai jie poruojasi, yra dryžuoti,
taškuoti ir margi, nes aš mačiau visa, ką tau darė Labanas. 13 Aš
esu Dievas, kuris pasirodė tau Bet-Elyje, kur tu patepei paminklinį
akmenį ir padarei man įžadą. Dabar tat palik tuojau pat šį kraštą ir
grįžk į savo gimtinę'".

14 Tuomet Rachelė ir Lea, atsakydamos jam, paklausė: "Argi
mes dar turime dalį ar paveldą savo tėvo namuose? 15 Argi jis ne-
laiko mus svetimomis? Juk jis ne tik mus pardavė, bet ir už mus
gautus pinigus surijo!* 16 Tikrai, visi turtai, kuriuos Dievas atėmė

31,8-12 Elohistinis pasakojimas apie nuostabų Jokūbo kaimenės padidėjimą šiek tiek skiriasi nuo Jahvistinio pasakojimo. Žr. Pr 30,32-42.

31,15 "...svetimomis": pažodžiui "svetimtautėmis", nes neturėjo vietinių moterų teisių. "...surijo": "sunaudojo", arba "išeikvojo". Jaunosios kaina, duota tėvui už dukters davimą žmona, buvo teisiškai skiriama jaunajai kaip jos asmeniškas kraitis.

nuo mūsų tėvo, priklauso mums ir mūsų vaikams. Tat daryk visa taip, kaip Dievas tau įsakė".

17 Po to Jokūbas užsodino savo vaikus ir žmonas ant kupranugarių, 18 suvarė visus savo gyvulius, pasiėmė visą savo sukauptą nuosavybę — visus gyvulius, įsigytus Padan-Arame, — ir pakilo eiti pas savo tėvą Kanaano krašte.

19 O Labanas buvo išėjęs avių kirpti. Rachelė tuo metu pasivogė
savo tėvo šeimos dievus.* 20 Jokūbas apgavo* aramėjietį Labaną,
neišsiduodamas jam, kad jis ketina bėgti. 21 Taigi jis išbėgo su
viskuo, ką turėjo. Pakilo ir, persikėlęs per Eufratą, pasisuko Gileado kalnų link.

Labanas vejasi Jokūbą

22 Trečią dieną Labanui buvo pranešta, kad Jokūbas pabėgo.
23 Pasiėmęs tat savo brolius, jis vijosi jį septynias dienas* ir prisivijo Gileado kalnuose. 24 Bet Dievas atėjo pas aramėjietį Labaną
naktį sapno metu ir jį įspėjo: "Saugokis, negrasink Jokūbui!"

25 Kai Labanas užklupo Jokūbą, Jokūbo palapinė buvo pastatyta aukštumose. Ir Labanas su broliais pasistatė savo palapines ten
pat, Gileado kalnuose. 26 "Ką tu padarei, — Labanas tarė Jokūbui,
— mane apgavai ir mano dukteris tarsi kalaviju pasigrobei į nelaisvę?!* 27 Dėl ko taip slapčia išbėgai, mane apkvailinai, ir man
nepasakei? Aš būčiau išleidęs tave su švente ir dainomis, su būgnelių žvangučiais ir arfomis. 28 Tu neleidai išbučiuoti man net savo
sūnų ir savo dukterų! Pasielgei tikrai kvailai! 29 Aš turiu galią jums
visiems žalos padaryti, bet tavo tėvo Dievas vakar naktį man pasakė:
'Saugokis, negrasink Jokūbui!' 30 Na tiek to, suprantu, tu turėjai iškeliauti, nes buvai labai pasiilgęs tėvo namų, bet kodėl tu pavogei

---

31,19 "...šeimos dievus": hebraiškai "terafim{us}", t.y. šeimos stabus, statulėles, kurios buvo naudojamos buriant (Žr. Ez 21,26; Zach 10,2). Be to, terafimai turėjo didelę reikšmę šeimos nuosavybės reikaluose.

31,20 "...apgavai": pažodžiui "pavogei {aramėjiečio Labano} širdį".

31,23 "...septynias dienas": pažodžiui "septynių dienų kelią", t.y. didelį nuotolį. Nuo Harano į Gileadą septynių dienų nebūtų užtekę kupranugarių karavanui.

31,26 "...kalaviju pasigrobei į nelaisvę": pažodžiui "moterys paimtos kalaviju". Užkariautosios tautos moterys buvo laikomos karo grobiu. Žr. 1 Sam 30,2; 2 Kar 5,2.

mano dievus?" 31 Jokūbas Labanui atsakė: "Dėl to, kad bijojau, nes
maniau, jog jėga atimsi iš manęs savo dukteris. 32 Bet tas, pas ką
savo dievus atrasi, neišliks gyvas! Mūsų giminių akivaizdoje paro-
dyk tai, kas pas mane tau priklauso, ir pasiimk!" Mat Jokūbas neži-
nojo, kad Rachelė buvo pasivogusi tuos dievus.
33 Labanas tat įėjo į Jokūbo palapinę, į Leos palapinę ir dviejų
tarnaičių palapines, bet jų nerado. Jis išėjo iš Leos palapinės ir įėjo
į Rachelės palapinę. 34 O Rachelė, paėmusi dievus, sudėjo juos į
kupranugario balną ir ant jų atsisėdo. Labanas išieškojo visą pala-
pinę, bet jų nesurado, 35 nes ji savo tėvui sakė: "Tenepyksta mano
viešpats, kad aš negaliu prieš tave atsistoti, nes mane užklupo mė-
nesinės". Taigi jis ieškojo, bet savo šeimos dievų nesurado.
36 Dabar Jokūbas įniršo ir pradėjo bartis ant Labano. Jokūbas
Labanui sakė: "Kuo aš nusikaltau? Kur mano nuodėmė, kad mane
taip įkandin vijaisi? 37 Nors tu ir visus mano daiktus išknisai, ką gi
iš savo šeimos daiktų suradai? Padėk čia tai prieš mano gimines ir
prieš tavo gimines, idant jie išspręstų mudviejų bylą. 38 Per tuos
dvidešimt metų, kai buvau po tavimi, tavo avys ir ožkos niekad ne-
persileido, ir aš nė sykio nesivaišinau tavo kaimenių avinu. 39* Aš
niekad nenešiau tau žvėrių sudraskytų gyvulių: aš pats pakėliau
nuostolį. Tu iš manęs išieškojai, nesvarbu ar tai buvo pagrobta die-
ną, ar buvo tai pagrobta naktį. 40 Taip būdavo su manimi: dieną
mane pribaigdavo kaitra, o naktį šaltis, negalėdavau sudėti akių.
41 Per tuos dvidešimt metų, kai buvau su tavimi, keturiolika metų
aš tarnavau tau už tavo dvi dukteris, šešerius už tavo kaimenę, nes
tu dešimt kartų pakeitei man algą. 42 Jeigu mano tėvo Dievas, Dievas
Abraomo, ir Izaoko Baimė, nebūtų buvęs su manimi, tuščiomis
rankomis tu mane būtumei išleidęs. Dievas matė mano sunkią būk-
lę ir mano rankų triūsą. Užtat praėjusią naktį tave sudraudė".

31,39 Labano veiksmai buvo priešingi senovės Artimųjų Rytų papročiams. Pasak Hamurabio teisyno: "Jei avidę užkluptų gamtos audra, arba jei liūtas sudraskytų avį, kerdžius turi pasiaiškinti prieš dievus, ir šeimininkas privalo priimti nuostolį". Žr. Iš 22,12.

Jokūbo ir Labano sandora

43* Labanas, atsakydamas Jokūbui, tarė: "Dukterys yra mano
dukterys, vaikai yra mano vaikai, kaimenės yra mano kaimenės, —
visa, ką matai, man priklauso. Betgi ką aš galiu su jomis ar su
vaikais, kuriuos jos pagimdė, šiandien daryti? 44 Dabar tat eikš,
sudarykime sandorą, tu ir aš, — tebūna ji liudytojas tarp tavęs ir
manęs". 45 Tuomet Jokūbas paėmė akmenį ir pastatė jį kaip pamink-
lą. 46 O savo giminėms Jokūbas sakė: "Parinkite akmenų!" Pririnkę
akmenų, jie padarė iš jų kauburį ir prie to kauburio laužė duoną.
47 Labanas jį pavadino Jegar-Sahaduta,* bet Jokūbas pavadino jį Gal-
Edu.* 48 "Šis kauburys, — tarė Labanas, — nuo šiandien bus tavo
ir mano liudytojas". Todėl jis buvo pavadintas Gal-Edu — 49 taip
pat ir Mizpa,* nes jis sakė: "Teprižiūri VIEŠPATS mano ir tavo
{sandorą}, kai mes vienas kito nematysime. 50 Jeigu tu skriausi
mano dukteris ar vesi dar kitas moteris be mano dukterų, — nors
ir nebūtų liudytojo su mumis, — atsimink, kad pats Dievas bus
mano ir tavo liudytojas".

51 Labanas tarė Jokūbui: "Žiūrėk, šis yra kauburys ir šis yra
paminklas, kurį aš pastačiau tarp tavęs ir savęs. 52 Šis kauburys yra
liudytojas ir šis paminklas yra liudytojas, kad nei aš žengsiu toliau
už šio kauburio ir už šio paminklo prieš tave, nei tu žengsi toliau
už šio kauburio ir už šio paminklo prieš mane, norėdamas pikta
daryti. 53 Tegu būna Abraomo Dievas ir Nahoro Dievas, — jų tėvų
Dievas, — mūsų teisėjas". Jokūbas tat prisiekė savo tėvo {Dievu}
Baime. 54 Tuomet Jokūbas paaukojo atnašą ant kalno ir pakvietė sa-
vo gimines pasidalyti valgiu. Jie dalijosi valgiu ir praleido naktį
kalnuose.

31,43-54 Šiame pasakojime apie Labano ir Jokūbo sandorą du šaltiniai — Jahvistinis ir Elohistinis yra glaudžiai suausti. Atrodo, kad kauburys priklauso Jahvistiniam šaltiniui, o paminklinis akmuo — Elohistiniam.

31,47 "Jegar-Sahaduta": aramėjiškai "Liudytojo kauburys". "Gal-Ed{as}": hebraiškai "Liudytojo kauburys". Pastarasis vardas paaiškina Gileado srities vardą.

31,49 "Mizpa": miestas Gileade. Žr. Ts 10,17; 11,11.34; Oz 5,1. Vardas Mizpa hebrajų kalba turi ryšį su "mizpa", t.y. "stebėjimo vieta" ir yra siejamas su "Jisep Jahveh", t.y. "Teprižiūri Viešpats..." bei su žodžiu "mazeba", t.y. "paminklas" — paminklinis akmuo.

32

[1] Pakilęs anksti rytojaus rytą, Labanas išbučiavo savo vaikaičius
bei dukteris ir juos palaimino. Po to Labanas leidosi kelionėn na-
mo. [2] Ir Jokūbas tęsė savo kelionę. Jį pasitiko Dievo angelai. [3] Juos
pamatęs, Jokūbas tarė: "Tai yra Dievo stovykla!" Užtat jis tą vietą
pavadino Mahanajimais.*

Jokūbas siunčia pasiuntinius pas Esavą

[4] Jokūbas pasiuntė pirm savęs pasiuntinius pas savo brolį Esa-
vą į Seiro kraštą, Edomo laukus, [5] ir jiems įsakė, tardamas: "Mano
viešpačiui Esavui taip kalbėsite: 'Taip kalbėjo tavo tarnas Jokūbas:
Aš gyvenau kaip ateivis su Labanu ir užsibuvau ten iki šiol. [6] Aš
įsigijau galvijų, asilų, avių kaimenių, tarnų ir tarnaičių. Aš siunčiu
šią žinią savo viešpačiui, idant rasčiau malonę tavo akyse'".
[7] Pasiuntiniai sugrįžo pas Jokūbą, sakydami: "Nuėjome pas ta-
vo brolį Esavą. Jis pats, lydimas keturių šimtų vyrų, ateina tavęs
pasitikti". [8] Jokūbas labai nusigando. Nerimaudamas, jis padalijo
žmones, buvusius su juo, avių kaimenes bei galvijų bandas, ir kup-
ranugarius į dvi stovyklas, [9] galvodamas: "Jei Esavas užpultų ir su-
naikintų vieną stovyklą, tuomet kita stovykla pabėgs".
[10] Tuomet jis meldėsi: "Dieve mano tėvo Abraomo ir Dieve
mano tėvo Izaoko, — VIEŠPATIE, kuris man sakei: 'Grįžk į savo
kraštą, į savo gimtinę, ir aš tau būsiu geras'. [11] Nesu vertas tos vi-
sos ištikimos meilės ir tos visos ištikimybės, kurią parodei savo
tarnui, nes kadaise tik su lazda rankoje perbridau šį Jordaną, o dabar
esu išaugęs į dvi stovyklas. [12] Prašyčiau išgelbėti mane iš mano
brolio rankos — Esavo rankos, nes aš jo bijau! Kitaip, aš bijau, jis
ateis ir parblokš mane, išžudys motinas ir vaikus. [13] Betgi tu pats
pasakei: 'Aš tau būsiu labai geras ir padarysiu tavo palikuonis kaip
jūros smiltis, kurių dėl gausumo negalima suskaityti'".

32,3 "Mahanajimai": miestas Gileade (žr. Joz 13,26.30; 21,38; 2 Sam 2,8 ir t.t.). Hebraiškasis vardas yra žodžio "mahane" dviskaita, t.y. "Dvi stovyklos".

14 Praleidęs tenai tą naktį, jis parinko iš to, ką turėjo po ranka,
dovaną savo broliui Esavui: 15 du šimtus ožkų ir dvidešimt ožių, du
šimtus avių ir dvidešimt avinų, 16 trisdešimt žindančių kupranugarių
su jų jaunikliais, keturiasdešimt karvių ir dešimt jaučių, dvidešimt
asilių ir dešimt asilų. 17 Juos perdavė į savo tarnų rankas, būrį po
būrio, ir tarnams tarė: "Eikite pirma manęs, bet laikykitės atstumo
tarp būrių". 18 O ėjusiam priekyje jis nurodė: "Kai mano brolis
Esavas sutiks tave ir paklaus: 'Kieno tu? Kur keliauji? Kieno visa
tai, ką tu varai?' 19 tuomet tu atsakysi: 'Jie priklauso tavo tarnui Jo-
kūbui. Tai dovana, kurią jis siunčia mano viešpačiui Esavui. Be to,
jis ir pats mums iš paskos ateina'". 20 Jis lygiai taip pat įsakė ir antra-
jam, ir trečiajam, ir visiems, variusiems būrius: "Jūs tą patį sakysite
Esavui, kai jį sutiksite. 21 Būtinai pridėkite: 'Be to, pats tavo tarnas
Jokūbas ateina paskui mus'". Mat jis galvojo: "Jei aš suminkštinsiu
jį iš anksto dovana ir po to jam pasirodysiu, galbūt jis man atleis".
22 Taigi dovanos ėjo pirma jo, tuo tarpu jis tą naktį pasiliko stovykloje.

Imtynės su Angelu

23 Tą pačią naktį jis atsikėlė ir, pasiėmęs abi savo žmonas,
drauge su dviem savo tarnaitėmis bei vienuolika vaikų, perbrido
Jaboko brastą. 24 Perkėlęs juos per upę, jis pergabeno taip pat visa,
ką turėjo. 25 Jokūbas pasiliko vienas. Tuomet kažkoks vyras* grū-
mėsi su juo iki pat aušros. 26 Tas vyras, matydamas, kad negali jo
įveikti, taip sudavė į jo šlaunies įdubą, kad Jokūbo šlaunis, jam be-
sigalynėjant su tuo vyru, išsinarino. 27 Tuomet jis tarė: "Paleisk
mane, nes jau aušta". Bet Jokūbas atsakė: "Paleisiu tave tik kai mane
palaiminsi". 28 O tas paklausė: "Kuo tu vardu?" "Jokūbas," — jis
atsakė. 29 Anas tarė: "Toliau tavo vardas bus nebe Jokūbas, bet Iz-
raelis,* nes ėmeisi su Dievu bei žmonėmis ir nugalėjai". 30 Tuomet
Jokūbas prašė: "Prašyčiau pasakyti man savo vardą". Anas atsakė:
"Kam gi klausi mano vardo?" Tai pasakęs, jis tenai jį palaimino.

32,25 "Kažkoks vyras": Viešpats žmogaus pavidalu. Žr. 29-33 eilutes.

32,29 "Izrael(is)": pirmoji hebraiškojo "Jisrael(io)" vardo dalis siejama su veiksmažodžiu "sarita", t.y. "tu ėmeisi", o antroji su pirmuoju "El(ohim)", t.y. "Dievas" žodžio skiemeniu. Žr. Oz 12,5.

31 Jokūbas tat pavadino tą vietą Penieliu,* tardamas: "Juk aš
mačiau Dievą veidas į veidą, tačiau mano gyvybė buvo apsaugota.*
32 Saulė tekėjo, kai jis, dėl išnarintos šlaunies šlubuodamas, praėjo
Penuelį. 33 Todėl iki šios dienos izraeliečiai nevalgo išijo raumens,
esančio šlaunies įduboje, nes anas sudavė Jokūbui į šlaunies įdubą
prie išijo raumens.

33

Jokūbas susitinka su Esavu

1 Besižvalgydamas, Jokūbas pamatė ateinant Esavą, lydimą ke-
turių šimtų vyrų. Tuomet jis išskirstė Leos, Rachelės ir abiejų tar-
naičių vaikus, 2 pastatydamas tarnaites su jų vaikais priekyje, Leą
su jos vaikais už jų, o Rachelę su Juozapu paskiausiai. 3 Pats gi ėjo
pirma visų ir nusilenkė lig žemės septynis kartus, kol priėjo arti prie
savo brolio.
5 O Esavas atbėgo jo pasitikti, — apkabino jį, puolė jam ant
kaklo ir jį išbučiavo. Jiedu apsiverkė. 6 Kai Esavas pakėlė akis ir
pamatė moteris bei vaikus, jis klausė: "Kas gi tie su tavimi?" Jokū-
bas atsakė: "Tai vaikai, kuriuos Dievas malonėjo duoti tavo tarnui".
7 Tada priėjo tarnaitės, jos ir jų vaikai, ir žemai nusilenkė, po jų
priėjo taip pat Lea su savo vaikais ir žemai nusilenkė, galų gale
priėjo Juozapas su Rachele ir žemai nusilenkė.
8 O Esavas vėl klausė: "Ką gi reiškia tas visas būrys, kurį su-
tikau?" Jokūbas atsakė: "Rasti malonę mano viešpaties akyse".
9 Esavas tarė: "Aš turiu gana, mano broli! Tau tebūna, ką turi".
10 Bet Jokūbas tarė: "Ne, prašau tave! Jei randu malonę tavo akyse,
priimk iš mano rankos dovaną. Iš tikrųjų man matyti tavo veidą yra
tarsi matyti Dievo veidą, — taip mane maloniai priėmei. 11 Prašy-
čiau priimti mano dovaną, kurią aš tau atvariau, nes Dievas man bu-
vo maloningas, aš ir turiu visko apsčiai". Taip raginamas, Esavas ją
priėmė.

32,31 "Peni-El{is}": žodžio "Penuel{is}" variantas (žr. 32-ąją eilutę); vardas miesto ant šiaurinio Jaboko upės kranto Gileade (žr. Ts 8,8-9. 17; 1 Kar 12,25). Vardas "Peniel" reiškia "Dievo veidą". "...mano gyvybė buvo apsaugota": žr. Pr 16,13 paaiškinimą.

Jokūbas atsiskiria nuo Esavo

12 Tuomet {Esavas} tarė: "Leiskimės į mūsų kelionę, aš eisiu
greta tavęs". 13 O {Jokūbas} jam atsakė: "Kaip mano viešpats žino,
vaikai yra silpni. Be to, avių kaimenės bei galvijų bandos turi žin-
duklius, ir man rūpestį kelia. Greičiau varant, jie išvargtų per vieną
dieną ir visi gyvuliai nugaištų. 14 Tekeliauja mano viešpats pirma jo
tarno, tuo tarpu aš keliausiu toliau pamažu, pagal žinginę priekyje
einančių galvijų, ir pagal žinginę vaikų, kol neateisiu pas savo vieš-
patį į Seirą".
15 Esavas tarė: "Leisk man bent palikti su tavimi keletą mano
žmonių". Bet jis atsakė: "Kam gi? Mano viešpats yra man per daug
geras". 16 Taigi Esavas tą dieną leidosi kelionėn į Seirą. 17 O
Jokūbas keliavo Sukotų link,* kur jis pasistatė sau namus ir padarė
pastoges savo gyvuliams. Todėl tos vietos vardas yra Sukotai.

Jokūbas atkeliauja į Šechemą

18 Taigi, parėjęs iš Padan-Aramo, Jokūbas saugiai atkeliavo į
Šechemo miestą, esantį Kanaano krašte, ir pasistatė palapines prie-
šais miestą. 19 Žemės sklypą, ant kurio jis buvo pasistatęs savo
palapinę, nupirko už šimtą aukso gabalų* iš Šechemo tėvo Hamoro*
sūnų. 20 Ten jis pastatė aukurą ir pavadino jį El-Elohe-Israel.*

33,17 "Sukotai": svarbus miestas prie Jaboko ir Jordano upių santakos (žr. Joz 13,27; Ts 8,5-16; 1 Kar 7,46). "Pastogės": hebraiškai "sukkot" — žodis, kuris skamba panašiai kaip miesto vardas.

33,19 "...aukso gabalų": hebraiškai "kesitai" — nežinomos vertės piniginis vienetas. "Hamoro sūnūs": hamoritų tautelė. Žr. Joz 9,28. Hamoras buvo laikomas Šechemo gyventojų protėviu, jo vardu save vadino šechemiečiai.

33,20 "El-Elohe-Israel{is}": "Dievas — Izraelio Dievas".

34*

Dinos išprievartavimas

1 Leos duktė Dina, kurią ji buvo pagimdžiusi Jokūbui, nuėjo
aplankyti kai kurių krašto moterų. 2 Šechemas, šalies vado hivito*
Hamoro sūnus, ją pamatė, pasigrobė ir privertė jėga su juo gulėti.
3 Jis lipte prilipo prie Jokūbo dukters Dinos, įsimylėjo mergaitę ir
stengėsi laimėti jos širdį. 4 Šechemas prašė ir savo tėvo Hamoro:
“Gauk tą mergaitę man žmona”.

5 Jokūbas išgirdo, kad Šechemas išniekino jo dukterį Diną. Bet-
gi jo sūnūs buvo laukuose su galvijais, todėl jis tylėjo, kol jie su-
grįžo. 6 Šechemo tėvas Hamoras atėjo pas Jokūbą pasikalbėti 7 kaip
tik tuo metu, kai jo sūnūs parėjo iš laukų. Išgirdę, kas buvo atsi-
tikę, vyrai buvo pritrenkti ir degė pykčiu, nes Šechemas, gulė-
damas su Jokūbo dukterimi, buvo padaręs gėdą Izraeliui. Tokio da-
lyko pakęsti negalima!

8 O Hamoras kalbėjo su jais, sakydamas: “Mano sūnus Šeche-
mas visa širdimi trokšta jūsų dukters. Duokite ją jam žmona. 9 Gi-
miniuokitės su mumis: duokite mums savo dukteris, imkite mūsų
dukteris sau! 10 Tarp mūsų įsikursite ir kraštas bus jums atviras:
gyvenkite, laisvai kilnokitės, įsigykite jame nuosavybę”. 11 Tada pats
Šechemas jos tėvui ir jos broliams sakė: “Leiskite man rasti ma-
lonę jūsų akyse! Aš mokėsiu, ko tik iš manęs pareikalausite. 12 Rei-
kalaukite iš manęs vedybų kraičio ir dovanų, kokių tik norite, mo-
kėsiu, ką tik iš manęs reikalausite. Tik duokite man mergaitę žmona”.

34,1-31 Pasakojimas apie Dinos išprievartavimą ir Jokūbo sūnų kerštą turbūt atspindi istorinį senos praeities įvykį, susijusį su ginkluotu konfliktu tarp pačių pirmųjų izraeliečių giminių, besiveržiančių į centrinį Kanaaną, ir Šechemo srities gyventojų — huritų.

34,2 “...hivito...”: graikiškasis tekstas turi “horito”, t.y. hurito. Atrodo, kad šie žodžiai ženklino huritus, arba kitus nesemitinius Palestinos gyventojus.

Jokūbo sūnų kerštas

13 Jokūbo sūnūs atsakė Šechemui ir jo tėvui, kalbėdami klastin-
gai, nes jis buvo išniekinęs jų seserį Diną. 14 Jie tat jiems sakė: "Mes
tokio dalyko negalime daryti, duoti savo seserį neapipjaustytam
vyrui, nes tai užtrauktų mums gėdą. 15 Tik su tokia sąlyga mes su-
tiksime su tavimi: jei jūs, apipjaustydami visus savo vyriškius, tap-
site kaip mes. 16 Tada mes duosime jums savo dukteris ir mes im-
sime sau jūsų dukteris, kursimės tarp jūsų ir tapsime viena tauta.
17 Bet jeigu jūs mūsų nepaklausysite ir nebūsite apipjaustyti, tuomet
mes pasiimsime savo dukterį ir eisime sau".

18 Jų žodžiai patiko Hamorui ir jo sūnui Šechemui. 19 Jaunuo-
lis nedelsė tai padaryti, nes jis žavėjosi Jokūbo dukterimi. Be to, jis
buvo labiau gerbiamas negu bet kas kitas savo tėvo namuose. 20 Tai-
gi Hamoras ir jo sūnus Šechemas nuėjo į miesto vartus ir kalbėjo
savo miesto vyrams, sakydami: "Tie žmonės yra mums draugiški.
Tesikuria jie krašte ir tesikilnoja jame laisvai, nes krašte jiems yra
apsčiai vietos. Galėsime imti jų dukteris į žmonas ir duoti jiems
savo dukteris. 22 Bet jie sutiks gyventi tarp mūsų ir tapti viena tau-
ta tik su šia sąlyga: visi mūsų vyriškiai turi būti apipjaustyti, kaip
ir jie kad yra apipjaustyti. 23 Argi tuomet nepriklausys mums jų
galvijai ir nuosavybė, — visi jų gyvuliai? Tik sutikime su jais, ir
jie gyvens su mumis". 24 Visi stiprūs miesto vyrai* sutiko su Hamoru
ir jo sūnumi Šechemu, visi vyriškiai buvo apipjaustyti — visi
stiprūs miesto vyrai.

25 Trečią dieną, kai jie dar kentėjo skausmus, du Jokūbo sūnūs
— Simeonas ir Levis, Dinos broliai, pasiėmę kalavijus, nelauktai
užpuolė miestą ir išžudė visus vyriškius. 26 Ir Hamorą bei jo sūnų
Šechemą nudūrė kalaviju, atsiėmė Diną iš Šechemo namų ir išėjo.
27 Tuomet kiti Jokūbo sūnūs, aptikę nužudytuosius, apiplėšė miestą
už tai, kad jų sesuo buvo išniekinta. 28 Jie pasiėmė jų avių kaimenes
ir galvijų bandas, jų asilus, ir visa, kas buvo mieste ir laukuose.
29 Visą jų turtą, visus jų vaikus ir jų žmonas, — visa, kas tik buvo
namuose, jie pasiėmė kaip belaisvius ir grobį.

34,24 "...stiprūs miesto vyrai": pažodžiui "tie, kurie išeina pro miesto vartus", t.y. vyrai, kurie išeina į karą. Apipjaustymu, padarydami juos kuriam laikui bejėgius, Jokūbo sūnūs sunaikino miesto gynybą.

30 Tada Jokūbas tarė Simeonui ir Leviui: "Užkrovėte man bė-
dą, padarydami mane bjaurų krašto gyventojams — kanaaniečiams
ir perizitams. Skaičiumi mano vyrų yra tik keletas. Jei jie susibūrę,
užpuls mane, aš būsiu sunaikintas — aš ir mano šeima". 31 Bet jie
atsakė: "Argi su mūsų seserimi turėtų būti elgiamasi kaip su kekše?"

35

Jokūbas sugrįžta į Bet-Elį

1 Dievas tarė Jokūbui: "Pakilk, eik į Bet-Elį ir ten apsistok.
Padaryk ten aukurą Dievui, kuris tau pasirodė, kai tu bėgai nuo sa-
vo brolio Esavo". 2 Užtat Jokūbas savo šeimai ir visiems buvusiems
su juo įsakė: "Atsikratykite svetimų dievų,* kuriuos turite prie savęs,
nusiplaukite ir apsivilkite šviežiais drabužiais. 3 Tuomet ateikite,
kilsime į Bet-Elį. Ten aš padarysiu aukurą Dievui, kuris išklausė
mane pavojaus dieną ir buvo su manimi, kur tik ėjau". 4 Jie tada ati-
davė Jokūbui visus svetimus dievus, kuriuos turėjo, ir iš ausų aus-
karus.* Jokūbas juos užkasė po ąžuolu prie Šechemo.

5 Kai jie vėl leidosi kelionėn, baisus klaikas iš Dievo taip ap-
ėmė visus aplinkinius miestus, kad jie nesivijo Jokūbo sūnų. 6 Tai-
gi Jokūbas atkeliavo į Luzą, tai yra Bet-Elį, Kanaano krašte, jis ir
visi su juo buvusieji žmonės. 7 Ten jis pastatė aukurą ir pavadino tą
vietą El-Bet-Eliu, nes ten jam buvo apsireiškęs Dievas, kai jis bė-
go nuo savo brolio.

8* Debora, Rebekos žindyvė, numirė ir buvo palaidota po ąžuo-
lu žemiau Bet-Elio. Užtat jis buvo pavadintas Verksmo ąžuolu.

9 Dievas vėl pasirodė Jokūbui, jam sugrįžus iš Padan-Aramo, ir
jį palaimino. 10 Dievas jam tarė:

"Tavo vardas yra Jokūbas.
Nebūsi daugiau vadinamas Jokūbu,
nes tik Izraelis bus tavo vardas".

35,2 "Svetimi dievai": pagonių stabai ir terafimai — šeimos stabai, atsinešti iš Mesopotamijos. Žr. Pr 31,19.

35,4 Auskarai dažnai nešiojami kaip amuletai ir turėjo ryšį su pagonių magija.

Taip jis pavadino jį Izraeliu. 11 Dievas jam tarė:
"Aš esu Dievas Visagalis.
Būk vaisingas ir daugėk!
Tauta, netgi tautų bendrija, išaugs iš tavęs,
ir karaliai kils iš tavęs.
12 Kraštą, kurį daviau Abraomui ir Izaokui,
dabar tau duodu.
Ir tavo būsimiems palikuonims
aš duosiu šį kraštą".
13 Tuomet Dievas pranyko nuo jo toje vietoje, kur jis buvo su
juo kalbėjęs. 14 Toje vietoje, kur buvo su juo kalbėjęs, Jokūbas pa-
statė paminklinį akmenį, atnašavo ant jo geriamąją auką ir apliejo
jį aliejumi. 15 Vietą, kurioje Dievas su juo kalbėjosi, Jokūbas
pavadino Bet-Eliu.

Rachelė miršta gimdydama

16 Tada jie iškeliavo iš Bet-Elio. Jiems dar tebesant netoli nuo
Efratos, Rachelė gimdė, ir jos gimdymas buvo sunkus. 17 Kai jos
gimdymo skausmai buvo nebepakeliami, pribuvėja jai tarė: "Nebi-
jok, nes dabar turėsi kitą sūnų". 18 Su savo paskutiniu atsikvėpimu,
— nes ji merdėjo, — ji pavadino jį Ben-Oniu.* Tačiau jo tėvas
pavadino Benjaminu.* 19 Rachelė numirė ir buvo palaidota prie ke-
lio į Efratą — tai yra Betliejų.* 20 Ant jos kapo Jokūbas pastatė
paminklinį akmenį. Tai yra Rachelės kapo paminklinis akmuo, esan-
tis ten iki šios dienos. 21 Izraelis keliavo toliau ir pasistatė savo pa-
lapinę už Migdal-Edero.

35,18 "Ben-Oni(u)": t.y. "Skausmo sūnumi"; Benjaminas, hebraiškai "Ben-Jamin", reiškia "Dešinės (rankos) sūnų". Šį vardą galima dvejopai paaiškinti: sūnus, kuris yra tėvo pagalba ir paspirtis; "pietietis", t.y. pietinės izraeliečių giminės protėvis. Hebrajų kalba, pietūs yra po dešine ranka; Benjamino giminės žemė buvo į pietus nuo kitų Rachelės sūnų giminių žemės.

35,19 "Betliejus": hebraiškai "Bet-Lehem" (Duonos namai). Šiame tekste "Betliejus" yra intarpas iš vėlesnio šaltinio, kuris tapatino Rachelės mirties vietą su Betliejumi, vadinamu Efrata (žr. Joz 15,59; Rut 4,11; Mch 5,1). Tikrovėje Rachelės kapas yra prie Ramos (žr Jer 31,15), keletas kilometrų į šiaurę nuo Jeruzalės, Benjamino giminės žemėje.

Jokūbo sūnūs

22 Izraeliui gyvenant tame krašte, Reubenas nuėjo ir gulėjo su
savo tėvo sugulove Bilha. Izraelis apie tai išgirdo.
Jokūbo sūnų buvo dvylika. 23 Leos sūnūs: Reubenas — Jokū-
bo pirmagimis, Simeonas, Levis, Judas, Issacharas ir Zebulunas.
24 Rachelės sūnūs: Juozapas ir Benjaminas.* 25 Bilhos, Rachelės tar-
naitės, sūnūs: Danas ir Naftalis. 26 Zilpos, Leos tarnaitės, sūnūs:
Gadas ir Ašeras. Šie buvo Jokūbo sūnūs, gimę jam Padan-Arame.

Izaoko mirtis

27 Jokūbas parėjo namo pas savo tėvą Izaoką į Mamrę, prie Kir-
jat-Arba, tai yra prie Hebrono, kur Abraomas ir Izaokas buvo gy-
venę kaip ateiviai. 28 Izaokas buvo šimto aštuoniasdešimties metų,
29 kai atsiduso paskutinį kartą. Jis mirė ir žiloje senatvėje, kupinas
metų, buvo sujungtas su savo gimine. Jo sūnūs — Esavas ir Jokū-
bas jį palaidojo.

36

Esavo palikuonys

1 Šie yra Esavo, tai yra Edomo palikuonys. 2* Esavas paėmė
sau žmonas iš kanaaniečių: Adą, hetito Elono dukterį, Oholibamą,
hivito Zibeono sūnaus Ano dukterį, ir Basematą, Išmaelio dukterį,
o Nebajoto seserį. 4 Ada Esavui pagimdė Elifazą, Basemata pagimdė
Reuelį, 5 o Oholibama pagimdė Jeušą, Jalamą ir Korahą. Šie yra
sūnūs, gimę jam Kanaano krašte.
6 Tuomet Esavas pasiėmė savo žmonas, sūnus, dukteris ir visus
savo namiškius, savo galvijus ir visus gyvulius, visą nuosavybę, ku-

---

35,24-26 Benjaminas laikomas gimusiu Padan-Arame, nes visi Jokūbo sūnūs laikomi vienu vienetu. Be to, 23-29 eilutės yra paimtos iš Kunigiškojo šaltinio ir skiriasi nuo 16-20 eilučių, paimtų iš Elohistinio šaltinio.

36,2-14 Esavo žmonų ir jų tėvų vardai šiame tekste pernelyg skiriasi nuo jų vardų kituose senuose šaltiniuose. Žr. Pr 26,34 ir 28,9. "Hivitas Zibeonas": 20-ojoje eilutėje jis laikomas "horitu". Žr. Pr 34,2 paaiškinimą.

rią buvo įsigijęs Kanaane, ir nusikėlė į kraštą, buvusį šiek tiek to-
liau nuo savo brolio Jokūbo. 7 Mat jų nuosavybė buvo tapusi per
didelė jiems kartu gyventi. Kraštas, kuriame jie buvo ateiviai, ne-
galėjo jų išlaikyti su tokiomis kaimenėmis. 8 Taigi Esavas apsigyve-
no Seiro aukštumose. Esavas yra Edomas.
9 Šie yra edomiečių protėvio Esavo palikuonys Seiro aukštu-
mose. 10 Tokie yra Esavo sūnų vardai: Elifazas, Esavo žmonos Ados
sūnus; Reuelis, Esavo žmonos Basematos sūnus. 11 Elifazo sūnūs bu-
vo Temanas, Omaras, Zefo, Gatamas ir Kenazas. 12 (Timna buvo
Esavo sūnaus Elifazo sugulovė, — ji pagimdė Elifazui Amaleką.)
Tie buvo Ados, Esavo žmonos, sūnūs. 13 Reuelio sūnūs buvo: Naha-
tas, Zerahas, Šama ir Miza. Tie buvo Basematos, Esavo žmonos, sū-
nūs. 14 Oholibamos, Zibeono sūnaus Ano dukters sūnūs: Esavui ji
pagimdė Jeušą, Jalamą ir Korahą.

Edomo gentys

15 Šios yra Esavo sūnų gentys. Elifazo, Esavo pirmagimio, pa-
likuonys yra: Temano gentis, Omaro gentis, Zefo gentis, Kenazo
gentis, 16 Keraho gentis, Gatamo gentis ir Amaleko gentis. Elifazo
gentys Edomo krašte yra kilusios iš Ados sūnų. 17 Esavo sūnaus
Reuelio palikuonys yra: Nahato gentis, Zeraho gentis, Šamos gen-
tis ir Mizos gentis. Reuelio gentys Edomo krašte yra kilusios iš Esa-
vo žmonos Basematos. 18 Ir šie yra Esavo žmonos Oholibamos pa-
likuonys: Jeušo gentis, Jalamo gentis ir Koraho gentis. Tos gentys
yra kilusios iš Esavo žmonos, Ano dukters, Oholibamos. 19 Šie yra
Esavo, tai yra Edomo, sūnūs, ir šios yra jų gentys.

Seiro palikuonys

20 Šie yra Seiro Horito* sūnūs, čiabuviai krašto gyventojai: Lo-
tanas, Šobalas, Zibeonas, Anas, 21 Dišonas, Ezeris ir Dišanas. Tai
horitų gentys — Seiro sūnūs Edomo krašte. 22 Lotano sūnūs buvo
Horis ir Hemanas, o Lotano sesuo buvo Timna. 23 Šobalo sūnūs yra:

36,20 "Seiras Horitas": pagal Įst 2,12 tekstą, Seiro aukštumos, prieš edomiečių atėjimą, buvo horitų valdos.

Alvanas, Manahatas, Ebalas, Šefo ir Onamas. 24 Zibeono sūnūs yra:
Aja ir Anas. {Jis yra tas Anas, kuris aptiko karšto vandens šaltinius
dykumoje, ganydamas savo tėvo Zibeono asilus.} 25 Ano vaikai yra:
Dišonas ir Ano duktė Oholibama. 26 Dišono sūnūs yra: Hemdanas,
Ešbanas, Jitranas ir Cheranas. 27 Ezerio sūnūs yra: Bilhanas, Zaa-
vanas ir Akanas. 28 Dišano sūnūs yra: Uzas ir Aranas. 29 Horitų
gentys yra: Lotano gentis, Šobalo gentis, Zibeono gentis, Ano gen-
tis, 30 Dišono gentis, Ezerio gentis ir Dišano gentis. Tos yra horitų
gentys, pagal jų gentis Seiro krašte.

Edomo karaliai

31 Šie yra karaliai, valdžiusieji Edomo krašte, pirma negu bet
koks karalius valdė izraeliečius.* 32 Beoro sūnus Bela karaliavo Edo-
me ir jo miestas buvo Dinhaba. 33 Bela mirė ir Zeraho iš Bozros
sūnus Jobabas jo vietoje tapo karaliumi. 34 Jobabas mirė ir Huša-
mas iš temaniečių krašto jo vietoje tapo karaliumi. 35 Hušamas
mirė ir Bedado sūnus Hadadas, — tas, kuris nugalėjo midjaniečius
Moabo krašte, — jo vietoje tapo karaliumi; jo miesto vardas buvo
Avita. 36 Hadadas mirė ir Samla iš Masrekos jo vietoje tapo kara-
liumi. 37 Samla mirė ir Šaulas iš Rehobotų ant {Eufrato} upės jo
vietoje tapo karaliumi. 38 Šaulas mirė ir Achboro sūnus Baal-Hana-
nas jo vietoje tapo karaliumi. 39 Achboro sūnus Baal-Hananas mirė
ir Hadaras tapo jo vietoje karaliumi; jo miesto vardas buvo Pau. Jo
žmona, Me-Zahabo dukters Matredos duktė, vadinosi Mehetabelė.
40 Esavo genčių vardai, pagal jų šeimas ir vietovių vardus yra
šie: Timnos gentis, Alvos gentis, Jeteto gentis, 41 Oholibamos gentis,
Elos gentis, Pinono gentis, 42 Kenazo gentis, Temano gentis, Mib-
zaro gentis, Magdielio gentis ir Iramo gentis. Tos yra Edomo gen-
tys, — tai yra Esavo, Edomo tėvo, pagal gyvenvietes jų užvaldytame
krašte.

36,31 "...pirma negu bet koks karalius valdė izraeliečius": šis tekstas buvo parašytas po pirmojo izraeliečių karaliaus laikotarpio.

JUOZAPAS

37

Juozapas ir jo broliai

1 Bet Jokūbas įsikūrė krašte, kuriame jo tėvas buvo gyvenęs
kaip ateivis — Kanaano krašte. 2 Šitoks yra pasakojimas apie Jokū-
bo šeimą.
Juozapas, būdamas septyniolikos metų, ganė su broliais avių
kaimenę, padėjo savo tėvo žmonų, Bilhos ir Zilpos, sūnums. Jis tė-
vui papasakojo apie jų blogus darbus.
3 Izraelis mylėjo Juozapą labiau negu bet kurį kitą savo vaikų,
nes jis buvo jam gimęs senatvėje. Jis buvo jam pasiūdinęs puošnų
apdarą su rankovėmis. 4 Broliai, matydami, kad jų tėvas myli jį la-
biau už kitus jo brolius, jo taip nekentė, kad vengdavo net pasi-
sveikinti.
5 Kartą Juozapas susapnavo sapną, kurį papasakojo savo bro-
liams. Jie ėmė dar labiau jo nekęsti. 6 "Prašyčiau paklausyti sapną,
kurį sapnavau!" — jis sakė jiems: 7 "Žiūriu, mes rišome lauke pė-
dus. Staiga mano pėdas atsistojo ir stovėjo, tuomet jūsų pėdai susi-
rinko aplink jį ir mano pėdui žemai nusilenkė!" 8 Jo broliai atsakė:
"Bene tu ketini tapti mūsų karaliumi? Bene iš tikrųjų tu ketini mus
valdyti?" Dėl kalbų apie savo sapnus, jie ėmė jo dar labiau nekęsti.
9 Jis sapnavo dar kitą sapną. Ir jį papasakojo savo broliams,
tardamas: "Tikėkite manim, aš sapnavau dar kitą sapną: saulė,
mėnulis ir vienuolika žvaigždžių man lenkėsi!" 10 Betgi, kai jis pa-
pasakojo jį savo tėvui ir broliams, tėvas jį apibarė. "Ką gi reiškia
tas tavo sapnas? Ką susapnavai? Negi mes turėsime ateiti — aš pats,
tavo motina ir tavo broliai, ir nusilenkti tau lig žemės?" 11 Broliai
jam pavydėjo, bet ir tėvas šio įvykio negalėjo užmiršti.

Broliai parduoda Juozapą

12 Kartą, kai jo broliai buvo nuvarę savo tėvo kaimenę ganytis
prie Šechemo, 13 Izraelis tarė Juozapui: "Tavo broliai, tu žinai, ga-
no prie Šechemo. Pasiruošk, siųsiu tave pas juos". "Pasiruošęs!", —
jam atsakė. 14 Izraelis tada jam paliepė: "Nueik ir sužinok, kaip

sekasi tavo broliams, kaip einasi su kaimene ir parnešk man žinių".
Jį taip išsiuntė iš Hebrono slėnio.
Kai Juozapas pasiekė Šechemą, [15] jį sutiko vienas vyras be-
klajojantį po laukus. "Ko ieškai?" — paklausė jo tas vyras. [16] "Sa-
vo brolių ieškau, — jis atsakė, — ar negalėtum man pasakyti, kur
jie gano kaimenę". [17] Vyras atsakė: "Jie iš čia pajudėjo. Girdėjau iš
tikro juos sakant: 'Eikime į Dotaną'". Juozapas tat pasekė savo bro-
lius ir atrado juos Dotane. [18] O šie pastebėjo jį iš toli ir pirma,
negu jis prie jų priartėjo, jie ėmė tartis jį nužudyti. [19] Vieni ki-
tiems jie sakė: "Va ateina tas svajotojas!" [20] Eime, užmuškime jį ir
įmeskime į kurią nors duobę. Sakysime, kad plėšrus žvėris jį su-
draskė. Tuomet pamatysime, kas iš jo sapnų išeis". [21]* Bet Reube-
nas, tai išgirdęs, stengėsi jį išgelbėti iš jų rankų ir sakė: "Ne-
atimkime jam gyvybės". [22] Reubenas jiems kalbėjo: "Nepraliekite
kraujo! Įmeskite jį va į aną duobę dykumoje, bet patys rankos prieš
jį nepakelkite!" Jis norėjo jį išgelbėti iš jų rankų ir sugrąžinti tė-
vui. [23] Taigi, kai Juozapas atėjo pas brolius, jie atėmė jo apdarą —
puošnųjį apdarą su rankovėmis, kuriuo buvo apsivilkęs, [24] o jį patį
įmetė į vandens duobę. Duobė buvo tuščia, vandens joje nebuvo.

37,21-36 Šis skyrius yra iš Jahvistinio šaltinio, išskyrus 21-24 ir 28b-36 eilutes, kurios priklauso Elohistiniam šaltiniui. Pastarajame Reubenas stengiasi išgelbėti Juozapą, — midjaniečiai jį pasiima be Reubeno žinios. Tuo tarpu Jahvistiniame šaltinyje Judas išgelbsti Juozapą, parduodamas jį Išmaelo žmonėms. Nors šie du pasakojimai ir skiriasi kai kuriomis detalėmis, abu sutinka, kad Juozapas buvo brolių parduotas iš pavydo ir pateko į Egiptą kaip vergas.

25 Jie susėdo valgyti. Žvalgydamies, pamatė išmaeliečių karavaną, ateinantį iš Gileado, su guma, balzamu ir sakais pakrautais kupranugariais, ir keliaujantį į Egiptą. 26 Tuomet Judas tarė savo broliams: “Kokia mums nauda, jei nužudome savo brolį ir nuslepiame jo kraują? 27 Eime, verčiau parduokime jį išmaeliečiams. Nekelkime rankos prieš jį, nes jis juk yra mūsų brolis, mūsų pačių kūnas!” Broliai jo paklausė. 28 Kai keletas midjaniečių pirklių ėjo pro šalį, jie ištraukė Juozapą, iškeldami jį iš duobės, ir pardavė jį išmaeliečiams už dvidešimt sidabrinių. O tie nusivedė Juozapą į Egiptą.

29 Kai Reubenas, vėl atėjęs prie duobės, pamatė, kad Juozapo duobėje jau nebuvo, perplėšė savo drabužius. 30 Jis sugrįžo pas savo brolius, sakydamas: “Berniukas dingo! Ką aš dabar turiu daryti?” 31 Tuomet jie paėmė Jokūbo puošnųjį apdarą, papjovė ožiuką ir pamirkė tą apdarą jo kraujyje. 32 Puošnųjį, ilgomis rankovėmis apdarą nunešdino tėvui, sakydami: “Mes jį radome. Prašom pasižiūrėti ar tai yra tavo sūnaus apdaras, ar ne”. 33 Tėvas pažino ir tarė: “Mano sūnaus apdaras! Plėšrus žvėris jį surijo! Juozapas buvo tikrai žvėries sudraskytas!” 34 Tuomet Jokūbas perplėšė savo drabužius, apsijuosė ašutine ir raudojo savo sūnaus daug dienų. 35 Visi jo sūnūs ir dukterys stengėsi jį paguosti, bet jis atsisakė būti paguostas ir sakė: “Ne! Aš liūdėdamas žengsiu į Šeolą* pas savo sūnų”. Taip tėvas jį apraudojo. 36 Tuo tarpu midjaniečiai buvo jį pardavę Egipte Potifarui,* vienam faraono pareigūnui, sargybos viršininkui.

37,35 “Šeolas”: Požemis, arba mirusiųjų buveinė. Buvo tikima, kad į Šeolą nužengia mirusiojo šešėlis (žr. 2 Sam 13,23; Ps 115,17). Kadangi šis pomirtinio gyvenimo buvimas buvo nykus, Jokūbo ėjimas pas sūnų į Šeolą nebuvo jokia paguoda.

37,36 “Potifar{as}”: Pr 41,45 ir 46,20 tekstai mini egiptiečių kunigą, vardu Potifera. Atrodo, kad abu vardai priklauso tam pačiam asmeniui, kurį vienas šaltinis laiko sargybos viršininku, o kitas kunigu.

38*

Judas ir Tamara

1 Atsitiko, kad maždaug tuo pačiu metu Judas nuo savo brolių
pasitraukė ir pasistatė sau palapinę arti kažkokio adulamiečio, var-
du Hira. 2 Ten jis pamatė vieno kanaaniečio, vardu Šua, dukterį, ją
vedė ir su ja gyveno. 3 Ji tapo nėščia ir pagimdė sūnų, o jis pavadi-
no jį Eru. 4 Vėl ji tapo nėščia ir pagimdė sūnų, kurį ji pavadino
Onanu. 5 Po to ji dar kartą pagimdė sūnų ir pavadino jį Šela. Ji bu-
vo Chezibe,* kai jį pagimdė.

6 Judas savo pirmagimiui sūnui Erui paėmė žmoną, vardu Ta-
mara. 7 Bet Eras, Judo pirmaginis, buvo nedoras VIEŠPATIES aky-
se. VIEŠPATS atėmė jam gyvastį. 8 Tuomet Judas tarė Onanui:
"Susieik su savo brolio žmona ir, atlikdamas jai svainio pareigą,
duok savo broliui palikuonį".* 9 Bet Onanas, žinodamas, kad pali-
kuonis nebus jam, kada tik susieidavo su brolio žmona, išliedavo
savo sėklą ant žemės, nes nenorėjo duoti savo broliui palikuonio.
10 Ką jis darė, buvo nedora VIEŠPATIES akyse. VIEŠPATS ir jam
atėmė gyvastį. 11 Tuomet Judas tarė savo marčiai Tamarai: "Gyvenk
kaip našlė savo tėvo namuose, kol užaugs mano sūnus Šela", nes jis
baiminosi, kad ir šis nenumirtų, kaip ir jo broliai. Tamara tat išėjo
ir gyveno savo tėvo namuose.

12 Praslinkus ilgokam laikui, mirė Judo žmona, Šuos duktė. Pra-
ėjus Judo gedulo metui, jis drauge su bičiuliu adulamiečiu Hira
nukilo į Timną pas savo avių kirpėjus. 13 Kai Tamarai buvo pasaky-
ta: "Tavo uošvis eina į Timną savo avių kirpti", 14 ji nusivilko naš-

---

38,1-30 Šis skyrius, paimtas iš Jahvistinio šaltinio, neturi nieko bendro su pasakojimu apie Juozapą, kuriame Judas dar tebegyvena su savo tėvu ir broliais. Įkvėptasis autorius įterpė šį nepriklausomą pasakojimą apie Judą į šią vietą, norėdamas pažymėti tą ilgą laiką, kai Juozapo šeima nežinojo nieko apie jo gyvenimą Egipte. Pats pasakojimas, atrodo, yra suasmeninta istorija Judo giminės, kuri giminiavosi su keletu kanaaniečių genčių.

38,5 "Chezib{as}": arba Achzib{as} — miestas Judo Šefeloje — priekalniuose. Žr. Joz 15,44; Mch 1,14.

38,8 "...duok savo broliui palikuonį": pažodžiui "išaugink sėklą savo broliui". Senovėje izraeliečiai levirato, t.y. svainio įstatymo moterystę, laikė svarbiu šeimos ramsčiu. Žr. Įst 25,5; Rut 2,20 paaiškinimus. Šiame tekste Onanas nusikalsta svainio įstatymui.

lės drabužius, apsigaubė šydu, ir atsisėdo prie įėjimo į Enaimus,
prie kelio į Timną. Ji matė, kad Šela jau buvo užaugęs, tačiau ji
nebuvo duota jam kaip žmona. 15 Judas, ją pamatęs, palaikė kekše,
nes ji buvo užsidengusi veidą. 16 Pasukęs prie jos į pakelę, tarė: "Na-
gi eikš, noriu su tavim sueiti", nes jis nežinojo, kad ji yra jo marti.
Ji gi užklausė: "O ką man duosi, kad sueitumei su manim?" 17 Jis
atsakė: "Ožiuką iš kaimenės atsiųsiu". Bet ji atsakė: "Turi man pa-
likti užstatą, kol atsiųsi". 18 Jis tarė: "Kokį užstatą turiu tau palik-
ti?" Ji atsakė: "Savo antspaudo žiedą,* juostą* ir lazdą, kurią turi
rankoje". Jis juos padavė jai, suėjo su ja, ir ji tapo nuo jo nėščia.
19 Tuomet ji pakilo ir nuėjo sau, nusiėmė savo šydą ir apsivilko sa-
vo našlės drabužiais.

20 Kai Judas pasiuntė ožiuką per savo bičiulį adulamietį, norė-
damas atsiimti iš tos moters rankų užstatą, negalėjo jos surasti.
21 Jis klausinėjo miesto žmones: "Kur gi yra ta šventovės kekšė,*
kuri buvo pakelėje prie Enaimų?" Bet jie atsakė: "Ten niekad ne-
buvo kekšės". 22 Jis tat sugrįžo pas Judą ir pranešė: "Jos neradau.
Be to, vietos žmonės sako, kad ten niekad nebuvo kekšės". 23 Judas
atsakė: "Tepasilaiko ji juos sau, kitaip žmonės ims iš mūsų juoktis.
Juk pats gi matai, aš siunčiau šį ožiuką, o tu negalėjai jos surasti".

24 Maždaug po trijų mėnesių Judui buvo pranešta: "Tavo marti
Tamara pasielgė kaip kekšė. Be to, per savo kekšystę ji tapo nėš-
čia". "Išveskite ją, — šaukė Judas, — tebūna ji sudeginta!" 25 Kai
ją vedė laukan, ji pasiuntė šią žinią savo uošviui: "Aš esu nėščia nuo
vyro, kuriam priklauso šie daiktai. Prašom patikrinti — ji pridėjo,
— kieno yra šie daiktai — antspaudo žiedas, juosta ir lazda". 26 Ju-
das juos atpažino ir tarė: "Ji teisesnė negu aš, nes aš jos nedaviau
savo sūnui Šelai". Jis daugiau su ja nebesuėjo.

38,18 "...antspaudo žiedą, juostą...": antspaudo žiedas būdavo kiauro cilindro formos. Pervėrus juostą virve, jis buvo nešiojamas ant kaklo kaip tapatybės pažymėjimas.

38,21 "...šventovės kekšė": hebraiškas žodis "qedeša", t.y."pašventinta moteris", paženklina moterį, kuri turėdavo lytinius santykius su vyrais pagonių apvaisinimo religijos apeigose. Žr. Įst 23,18; Oz 4,14. Adulamietis Hira vartoja žodį "qedeša", t.y. šventovės kekšė, o ne "zona", t.y. paprasta prostitutė, nes yra pagonis ir gerbia savo "šventąsias moteris".

27 Atėjus jos gimdymo metui, pasirodė, kad jos įsčiose buvo
dvynukai! 28 Jai gimdant, vienas kūdikis iškišo rankutę. Pribuvėja
paėmė ir užrišo ant jo rankutės raudoną siūlą, sakydama: "Šis išėjo
pirmasis". 29 Bet kaip tik tuo metu jis atitraukė savo rankutę ir išėjo
jo brolis. Pribuvėja ištarė: "Kokią spragą sau pasidarei!" Todėl jis
buvo pavadintas Perezu.* 30 Po to išėjo jo brolis su raudonu siūlu
ant rankutės. Jis buvo pavadintas Zerahu.*

39*

Juozapas ir Potifaro žmona

1 Kai Juozapas buvo nuvestas į Egiptą, iš ten atvedusių iš-
maeliečių jį nupirko Potifaras — egiptietis, faraono pareigūnas,
sargybos viršininkas. 2 Kadangi VIEŠPATS buvo su Juozapu, jam
labai sekėsi. Jį egiptietis šeimininkas priskyrė prie savo namiškių.
3 Kai šeimininkas pamatė, kad VIEŠPATS buvo su juo ir visa, ką
tik jis darė, VIEŠPATS laimino sėkme, 4 Juozapas rado malonę jo
akyse ir tapo jo asmeniškas tarnas. Ilgainiui jis padarė jį savo na-
mų užvaizdu ir patikėjo jam visa, ką turėjo. 5 Nuo to laiko, kai
šeimininkas padarė jį užvaizdu savo namų ir viso, ką turėjo, VIEŠ-
PATS laimino egiptiečio namus dėl Juozapo. Iš tikrųjų VIEŠPATIES
palaima lydėjo visa, ką jis turėjo ir namie, ir laukuose. 6 Pavedęs
Juozapui visa, ką turėjo, su Juozapu prie savęs, jis pats niekuo ne-
besirūpino, išskyrus savo valgiu.

38,29 "Perez{as}": Spraga, arba Plyšys.

38,30 "Zerah{as}": pagal liaudies etimologiją, "raudona aušros šviesa", t.y. užuomina į raudoną siūlą.

39,1-23 Šis pasakojimas tęsia Jahvistinio šaltinio pasakojimą, pradėtą 37-ajame skyriuje. Elohistinis šaltinis 40-ajame skyriuje perduoda tą patį dalyką tik šiek tiek skirtingai. Abu šaltiniai buvo suausti įkvėpto redaktoriaus su kai kuriais pritaikymais. Žr. užuominą apie Potifarą, sargybos viršininką, 1-oje eilutėje; taip pat Pr 37,36; 40,3.

O Juozapas buvo dailiai nuaugęs ir gražus. 7 Po kiek laiko, jo
šeimininko žmona užmetė akį į Juozapą ir jam tarė: “Pagulėk su
manimi”. 8 Jis atsisakė. “Žiūrėk, — jis tarė savo šeimininko žmo-
nai, — man esant čia, mano šeimininkas nieku nesirūpina namuo-
se. Sudėjo man į rankas visa, ką turi. 9 Šiuose namuose jis nėra
viršesnis už mane, nėra nieko, kas nebūtų man pavesta, išskyrus
tave, nes tu esi jo žmona. Kaipgi aš galėčiau taip nedorai pasielgti
ir nusidėti prieš Dievą?” 10 Nors ji meilinosi Juozapui diena iš
dienos, jis nesutiko su ja pagulėti ar su ja bendrauti. 11 Tačiau vieną
dieną, jam atėjus į namus atlikti savo darbų, viduje nesant kitų
namiškių, 12 ji įsikibo į jo drabužį, sakydama: “Pagulėk su manimi!”
Bet jis ištrūko ir išbėgo laukan, palikdamas savo drabužį jos ranko-
je. 13 Kai ji pamatė, kad jis, palikęs savo drabužį jos rankoje, išbėgo
laukan, 14 ji susišaukė savo tarnus ir jiems sakė: “Tik pasižiūrėkite!
Atvedė pas mus hebrajų mums įžeisti! Jis įsibrovė pas mane su ma-
nim pagulėti, bet aš šaukiau kiek galėdama. 15 Išgirdęs mane
klykiant visu balsu, jis paliko savo drabužį prie manęs, atsitraukė ir
išbėgo laukan”.

16 Drabužį ji pasidėjo prie savęs, kol parėjo namo jo šeiminin-
kas. 17 Tuomet ji papasakojo jam tą patį, sakydama: “Tas hebrajus
vergas, kurį tu pas mus atvedei, įsibrovė manęs įžeisti, 18 bet kai aš
tik pakėliau balsą ir pradėjau šaukti, jis paliko savo drabužį prie
manęs ir išbėgo laukan”.

19 Kai jo šeimininkas išgirdo savo žmoną sakant: “Taip ir taip
su manimi pasielgė tavo tarnas”, jis užsidegė pykčiu. 20 Šeimininkas
jį suėmė ir įmetė į kalėjimą, kuriame buvo laikomi karaliaus
kaliniai. Bet net tame kalėjime esant, 21 VIEŠPATS buvo su Juoza-
pu, parodė jam ištikimą meilę ir nuteikė kalėjimo viršininką malo-
niai su juo elgtis. 22 Kalėjimo viršininkas atidavė į Juozapo rankas
visus tame kalėjime buvusius kalinius. Ir kas tik ten buvo reikalin-
ga atlikti, per jį buvo padaryta. 23 Kadangi VIEŠPATS buvo su juo,
kalėjimo viršininkas pats neprižiūrėjo nieko, kas buvo Juozapui
patikėta. Ką tik jis darė, VIEŠPATS laimino sėkme.

40

Juozapas aiškina faraono tarnų sapnus

1 Praėjus kuriam laikui po šių įvykių, atsitiko, kad Egipto kara-
liaus vynininkas ir jo kepėjas nusikalto savo valdovui, Egipto kara-
liui. 2 Faraonas užpyko ant dviejų savo pareigūnų — vyriausiojo
vynininko ir vyriausiojo kepėjo — 3 ir įkalino juodu sargybos vir-
šininko namuose, tame pačiame kalėjme, kur buvo kalinamas Juo-
zapas. 4 Kalėjimo viršininkas paskyrė jiems Juozapą, ir jis jiems
patarnavo. Kalėjime jie sėdėjo ilgoką laiką.

5 Vieną ir tą pačią naktį abu, — kalėjime sėdį Egipto karaliaus
vynininkas ir kepėjas, — susapnavo sapną, kuris kiekvienam iš jų
galėjo būti reikšmingas. 6 Juozapas, atėjęs pas juos ryto metą, pa-
stebėjo, kad jie abu buvo paniurę. 7 Jis buvusius su juo šeimininko
kalėjime faraono pareigūnus pradėjo klausinėti: "Kodėl gi šiandien
tokie liūdni jūsų veidai?" 8 Jie atsakė: "Sapnavome sapnus, ir nėra,
kas mudviem juos išaiškintų". Juozapas jiems tarė: "Dievas tikrai
gali išaiškinti! Prašyčiau papasakoti juos man".

9 Tuomet vyriausiasis vynininkas papasakojo Juozapui savo
sapną. "Mano sapne, — jis sakė Juozapui, — prieš mane stovėjo
vynmedis. 10 Ant vynmedžio buvo trys šakos. Vos tik joms išspro-
gus, tuoj pasirodė ant jų žiedai ir iš jų kekių prisirpo vynuogės.
11 O aš rankoje laikiau faraono taurę, nuskyniau vynuogių, išspau-
džiau jas į faraono taurę ir padaviau taurę faraonui į ranką". 12 Juo-
zapas jam tarė: "Toks yra jo išaiškinimas: trys šakos reiškia tris die-
nas. 13 Dar trys dienos, ir faraonas pakels tavo galvą* ir sugrąžins
tave į savo tarnybą. Tu vėl padavinėsi taurę faraonui kaip anksčiau
kad darei, būdamas jo vynininku. 14 Betgi prisimink mane, kai tau
bus gera, prašom padaryti man tą malonę ir paminėti mane fara-
onui, kad mane išlaisvintų iš šios vietos. 15 Mat aš iš tikrųjų buvau
apgaule pagrobtas iš hebrajų žemės, o ir čia nesu padaręs nieko, už
ką jie būtų turėję mane įmesti į šią duobę".

40,13 "...pakels tavo galvą": dovanos tau bausmę.

[16] Vyriausiasis kepėjas, pamatęs, kaip palankiai jis aiškino, tarė
Juozapui: "Ir aš sapnavau sapną. Žiūriu, trys vytelių pintinės man
ant galvos. [17] Viršutinėje pintinėje buvo visokiausi kepėjo gaminiai
faraonui, bet paukščiai lesė juos iš pintinės ant mano galvos". [18] Juo-
zapas atsakė: "Toks yra jo išaiškinimas: trys pintinės reiškia tris
dienas. [19] Dar trys dienos, ir faraonas pakels tavo galvą* — nuo
tavęs! — pakabins tave ant stulpo, ir paukščiai les tavo kūną".
[20] Iš tikrųjų trečią dieną, savo gimtadienį, faraonas iškėlė vai-
šes visiems savo tarnams ir pakėlė vyriausiojo vynininko galvą bei
vyriausiojo kepėjo galvą savo tarnų akivaizdoje. [21] Jis sugrąžino vy-
riausiąjį vynininką į savo tarnybą, ir jis vėl padavinėjo taurę farao-
nui į ranką. [22] O vyriausiąjį kepėją pakabino ant stulpo, lygiai kaip
Juozapas buvo jiems išaiškinęs. [23] Tačiau vyriausiasis vynininkas
Juozapo neprisiminė, netgi jį pamiršo.

41

Juozapas aiškina faraono sapną

[1] Praėjus dvejiems metams, faraonas sapnavo sapną. Jis matė
save stovintį prie Nilo. [2] Žiūri, iš Nilo išbrido septynios karvės, gra-
žios ir riebios, ir ganosi meldyne. [3] Žiūri, paskui jas išbrido iš Nilo
ir kitos septynios karvės, bjaurios ir liesos, ir priėjo prie pirmųjų kar-
vių ant Nilo kranto. [4] Bjauriosios ir liesosios karvės ėmė ir suėdė
septynias gražiąsias ir riebiąsias karves. Tuomet faraonas nubudo.
[5] Jis užmigo ir sapnavo kitą sapną. Žiūri, septynios javų varpos,
pilnos ir sveikos, augo ant vieno stiebo. [6] Žiūri, po jų išaugo septy-
nios tuščios ir rytų vėjo nualintos varpos. [7] Tuščiosios varpos ėmė
ir prarijo anas septynias pilnąsias ir sveikąsias varpas. Tuomet fara-
onas nubudo ir suprato, kad tai buvo sapnas. [8] Rytą jo dvasia buvo
nerimo apimta. Jis įsakė sušaukti visus Egipto žynius ir išminčius.
Faraonas papasakojo jiems savo sapnus, bet nebuvo kas juos fara-
onui išaiškintų.
[9] Tuomet vyriausiasis vynininkas tarė faraonui: "Aš privalau
prisiminti savo kaltes šiandien. [10] Kartą faraonas supyko ant savo

40,19 "...pakels tavo galvą": pakabins ant stulpo, t.y. nubaus mirties bausme. Žr. taip pat 20-ąją eilutę.

tarnų ir įkalino mane bei vyriausiąjį kepėją sargybos viršininko na-
muose. [11] Mudu tą pačią naktį sapnavome po sapną, jis ir aš, kiek-
vienas kitokį, teturintį reikšmės tik tam, kuris jį sapnavo. [12] Ten bu-
vo su mumis jaunas hebrajus, sargybos viršininko tarnas. Kai mes
jam papasakojome, jis mums išaiškino mūsų sapnus, kiekvienam pa-
gal jo sapną. [13] Kaip jis mums išaiškino, taip ir įvyko. Aš buvau
sugrąžintas į savo tarnybą, o kepėjas buvo pakabintas ant stulpo".

[14] Faraonas įsakė pašaukti Juozapą, ir jis tuojau pat buvo išves-
tas iš kalėjimo. Kai nusiskuto ir pakeitė drabužius, jis atėjo pas
faraoną. [15] Faraonas tarė Juozapui: "Aš sapnavau sapną, ir nėra nė
vieno, kas galėtų jį išaiškinti. Betgi aš girdėjau apie tave, kad užten-
ka tau išgirsti sapną ir gali jį išaiškinti. [16] Juozapas atsakė faraonui:
"Ne aš! Dievas duos faraonui tikrą atsakymą".

[17] Faraonas tada papasakojo Juozapui: "Sapne aš stovėjau ant
Nilo kranto. [18] Žiūriu, iš Nilo išbrido septynios karvės, riebios ir
gražios, ir ganėsi meldyne. [19] Po to, žiūriu, paskui jas išbrido kitos
septynios karvės — kaulėtos, labai bjaurios ir sulysusios. Aš niekad
nebuvau matęs tokių bjaurių visame Egipto krašte! [20] Liesosios ir
bjauriosios karvės suėdė pirmąsias septynias karves. [21] Betgi ir kai
jos buvo jas suėdusios, niekas nebūtų galėjęs pasakyti, kad jos bu-
vo tai padariusios, nes jos atrodė lygiai taip prastai kaip pirma. Tada
aš nubudau. [22] Vėl užmigau ir sapne mačiau septynias javų varpas,
pilnas ir sveikas, augančias ant vieno stiebo. [23] Žiūriu, po jų išdygo
septynios varpos, susitraukusios, menkos, rytų vėjo nualintos. [24] Ir
menkosios varpos prarijo sveikąsias! Papasakojau savo žyniams, bet
nė vienas jų nepajėgė jo man išaiškinti".

[25] Tuomet Juozapas tarė faraonui: "Faraono sapnas yra tik vie-
nas. Dievas apreiškė faraonui, ką jis ruošiasi daryti. [26] Septynios
sveikos karvės reiškia septynerius metus ir septynios sveikos var-
pos reiškia septynerius metus. Sapnai tą patį reiškia. [27] Septynios
liesos ir bjaurios karvės, išbridusios po jų, reiškia septynerius me-
tus, lygiai kaip ir tuščios bei rytų vėjo nualintos septynios varpos.
Jos yra septyneri bado metai. [28] Taigi tai reiškia tą, ką jau sakiau
faraonui: Dievas parodė faraonui, ką jis ruošiasi daryti. [29] Tikėk
manim, ateis septyneri didelio pertekliaus metai visame Egipto
krašte. [30] Po jų užeis septyneri bado metai. Visas Egipto žemės
perteklius bus užmirštas, badas nualins kraštą. [31] Po to neliks
krašte jokio pertekliaus ženklo dėl to bado, nes jis bus be galo
sunkus. [32] O kad faraonas sapnavo tą patį sapną du sykius, reiškia,

jog reikalas yra Dievo nupręstas ir Dievas nedels jį įvykdyti. [33] Užtai dabar faraonas teparenka įžvalgų ir išmintingą vyrą ir tepadaro jį viso Egipto krašto valdytoju. [34] Tesiima faraonas žygių paskirti kraštui užvaizdus ir paimti vieną penktadalį Egipto krašto derliaus per septynerius pertekliaus metus. [35] Tesurenka šių ateinančių gerųjų metų maisto atsargas, tesukaupia grūdus miestuose maistui faraono valdžioje ir ten jį telaiko. [36] Tas maistas bus atsargos kraštui, idant nepražūtų kraštas nuo bado, kai Egipto kraštą ištiks septyneri bado metai".

Juozapas paskiriamas Egipto valdytoju

[37] Faraonas ir visi jo dvariškiai pritarė jo žodžiams. [38] Faraonas tarė savo dvariškiams: "Argi galėtume rasti kitą panašų į jį — vyrą, taip apdovanotą Dievo dvasia?" [39] Faraonas tarė Juozapui: "Kadangi Dievas tau visa tai nurodė, nėra kito taip įžvalgaus ir išmintingo kaip tu. [40] Tu būsi mano namų valdytoju, ir visi mano žmonės klausys tavo įsakymų. Vien tik sostu aš būsiu už tave viršesnis. [41] Žiūrėk, — sakė faraonas Juozapui, — aš skiriu tave viso Egipto krašto valdytoju". [42] Numovęs nuo rankos savo antspaudo žiedą,* faraonas užmovė jį ant Juozapo rankos, aprengė jį plonos drobės drabužiais ir uždėjo jam ant kaklo aukso grandinę. [43] Tuomet jis įsodino jį į savo vyriausio pareigūno vežimą ir priešais jį buvo šaukiama: "Priklaupkite!"* Taigi faraonas padarė jį viso Egipto krašto valdytoju. [44] Be to, faraonas Juozapui sakė: "Nors aš esu faraonas, tačiau be tavo sutikimo niekas nepajudins nei rankos, nei ko-

---

41,42 "Antspaudo žiedas": ant rankos piršto mūvimas žiedas, kuriame buvo įrėžtas antspaudas, skirtingas nuo Judo antspaudo žiedo. Žr. Pr 38,18. Ši detalė yra istoriškai autentiška. Gaudamas faraono žiedą, Juozapas buvo paskirtas Egipto viziriu (žr. 43-ąją eilutę). Egipto viziris buvo vadinamas "Žemutinio Egipto karaliaus antspaudo nešiotojas". Kita istoriška detalė yra aukso grandinė, aukšto pareigūno simbolis senovės Egipte.

41,43 "Priklaupkite!": hebraiškajame tekste "Abrek!" Atrodo, kad tai buvo pagarbos šauksmas.

jos visame Egipto krašte". [45] Faraonas pavadino Juozapą Zafenat-
Paneahu* ir davė jam žmona Asenatą,* Ono* kunigo Potiferos*
dukterį. Taip Juozapas gavo valdžią Egipte.
[46] Juozapas buvo trisdešimties metų, kai pradėjo tarnauti fara-
onui, Egipto karaliui. Juozapas paliko faraoną ir keliavo po visą
Egipto kraštą. [47] Per septynerius pertekliaus metus žemė davė
gausų derlių. [48] Jis surinko visą septynerių metų derlių, Egipto
krašto pertekliaus metų derlių, ir sukaupė jį miestuose, kiekviena-
me mieste padėdamas derlių iš apylinkės laukų. [49] Juozapas rinko
grūdus dideliais kiekiais, lyg pajūrio smėlį, kad liovėsi juos net
seikėti, nes nebebuvo įmanoma suseikėti.
[50] Prieš užeinant bado metams, Juozapas turėjo du sūnus, ku-
riuos jam pagimdė Asenata, Ono kunigo Potiferos duktė. [51] Pirma-
gimį Juozapas pavadino Manasu,* "nes, — jis sakė, — Dievas
padarė, kad visiškai užmirščiau visą savo vargą ir tėvo namus". [52] O
antrąjį jis pavadino Efraimu,* "nes Dievas padarė mane vaisingą
mano nelaimių šalyje".
[53] Septyneri pertekliaus metai, džiuginę Egipto kraštą, pasibaigė
[54] ir septyneri bado metai prasidėjo taip, kaip Juozapas buvo
pasakęs. Badas užėjo visuose kraštuose, tik visame Egipte buvo
maisto. [55] Kai ir visas Egipto kraštas pradėjo badauti, žmonės šau-
kėsi į faraoną, prašydami duonos. O faraonas visiems egiptiečiams
sakė: "Eikite pas Juozapą. Ką jis jums sakys, tai darykite". [56] Ka-
dangi badas buvo apėmęs visą kraštą, Juozapas atidarė visus atsar-
gų sandėlius ir dalijo grūdus egiptiečiams, nes badas buvo nuož-
mus Egipto krašte. [57] Iš tikrųjų visas pasaulis ėjo pas Juozapą į
Egiptą pirkti grūdų, nes badas slėgė visą pasaulį.

41,45 "Zafenat-Paneah{as}": hebraiškai perrašytas egiptietiškas vardas: "Dievas kalba; jis {naujagimis} gyvas", arba "Gyvybės kūrėjas". "Asenata": vardas, kuris reiškia "Priklausanti {egiptietei deivei} Netai". "Potifera": vardas, kuris reiškia "Tas, kurį Ra {Egipto dievas} davė". Trumpesne šio vardo forma vadinosi Juozapo šeimininkas (žr. Pr 37,36). "On{as}": Heliopolio miestas, maždaug 12 km į šiaurės rytus nuo šiuolaikinio Kairo, su Saulės dievo šventykla. Žr. 50-ąją eilutę; Pr 46,20; Ez 30,17.

41,51 "Manasa{s}": hebraiškai "Menaššeh". Hebraiškas posakis "niššani", t.y. "jis padarė, kad užmirščiau", yra Manaso vardo užuomina.

41,52 "Efraim{as}": vardas, turintis ryšį su hebraišku posakiu "hifrani", t.y. "{Dievas} padarė mane vaisingą".

42

Pirmoji Juozapo brolių kelionė į Egiptą

1 Jokūbas, sužinojęs, kad Egipte esama grūdų atsargų, tarė sa-
vo sūnums: "Dėl ko dairotės vieni į kitus? 2 Aš girdėjau, — jis
tęsė, — kad Egipte esama grūdų atsargų. Nueikite tenai ir nupirkite
grūdų mums, kad išliktume gyvi ir nemirtume". 3 Tada dešimt Juo-
zapo brolių nuėjo į Egiptą grūdų pirkti. 4 Betgi Juozapo brolio
Benjamino jis su broliais neišsiuntė, nes bijojo, kad jį gali ištikti
nelaimė. 5 Taigi Izraelio sūnūs buvo tarp atėjusiųjų į Egiptą pirkti
grūdų, nes badas buvo pasiekęs Kanaano kraštą.
6 Juozapas buvo krašto valdytojas. Jis pardavinėjo grūdus vi-
siems krašto žmonėms. Ir Juozapo broliai atėjo, lenkdamiesi jam
lig pat žemės. 7 Pamatęs savo brolius, Juozapas juos pažino, bet el-
gėsi su jais kaip svetimas ir šiurkščiai kalbėjo. "Iš kur jūs atėjote?"
— klausė. Jie atsakė: "Iš Kanaano krašto maisto pirkti". 8 Nors
Juozapas savo brolius ir buvo atpažinęs, bet jie jo nepažino. 9 Pri-
simindamas ir sapnus, kuriuos buvo apie juos sapnavęs, Juozapas
jiems tarė: "Jūs esate šnipai. Atėjote apžiūrėti silpnųjų krašto vie-
tų!" 10 "O ne, mūsų viešpatie! — jie sakė, — tavo tarnai iš tikrųjų
atėjo maisto nusipirkti. 11 Mes visi esame to paties vyro sūnūs; mes
esame dori žmonės. Tavo tarnai niekad nebuvo šnipai". 12 Bet jis
jiems atsakė: "Netiesa! Jūs atėjote apžiūrėti silpnųjų krašto vietų!"
13 Jie tvirtino: "Mes, tavo tarnai, esame dvylika brolių, sūnūs vieno
vyro Kanaano krašte. Tikėk mumis, jauniausias dabar yra su mūsų
tėvu, o vieno nebėra". 14 Bet Juozapas jiems sakė: "Kaip jums sa-
kiau, taip ir yra: jūs esate šnipai! 15 Štai kaip jūs būsite ištirti: pa-
kol neateis čia jūsų jauniausias brolis, prisiekiu faraono gyvybe, jūs
neišeisite iš šios vietos! 16 Pasiųskite vieną iš jūsų atvesti jūsų bro-
lį, o tuo tarpu likusieji bus uždaryti į kalėjimą, kol nebus ištirti jū-
sų žodžiai, ar tai, ką sakėte, yra tiesa, ar ne. Kitaip, prisiekiu fa-
raono gyvybe, jūs iš tikrųjų esate šnipai!" 17 Po to, jis įkalino juos
sargybos name trims dienoms.
18 Trečią dieną Juozapas jiems tarė: "Darykite, ką sakau, ir iš-
liksite gyvi, nes aš bijau Dievo. 19 Jei esate dori žmonės, tepasilie-
ka sargybos name, kur esate įkalinti, vienas iš jūsų brolių. O liku-
sieji eikite, neškitės namo grūdus savo badaujančioms šeimynoms
20 ir atveskite pas mane savo jauniausiąjį brolį, idant būtų patvirtin-

ti jūsų žodžiai ir jūs nemirtumėte". Jie sutiko tai padaryti, 21 saky-
dami vieni kitiems: "Vargas mums! Esame baudžiami už savo
brolį. Matėme jo širdies skausmą, kai jis maldavo mus, tačiau ne-
norėjome klausytis. Todėl šis skausmas mus ir užgriuvo". 22 Tuomet
Reubenas prabilo ir jiems pasakė: "Argi neįspėjau jus nedaryti nieko
blogo berniukui? Bet jūs nenorėjote klausyti! Dabar reikia atsiskai-
tyti už jo kraują". 23 Jie nežinojo, kad Juozapas juos suprato, nes jis
su jais kalbėjosi per vertėją. 24 Nuo jų nusigręžęs, jis verkė. Kai pa-
jėgė vėl su jais kalbėtis, jis paėmė iš jų Simeoną ir paliepė jį
surišti jų akyse. 25 Tada Juozapas įsakė pripildyti jų maišus grūdų,
sugrąžinti kiekvieno vyro pinigus į jo maišą ir aprūpinti juos mais-
tu kelionei. Taip ir buvo jiems padaryta.

26 Užkėlę ant asilų savo grūdus, jie iš ten iškeliavo. 27* Kai
nakties užeigoje vienas jų atidarė savo krepšį duoti pašaro asilui, pa-
matė pačiame jo viršuje savo pinigus. 28 "Mano pinigai man su-
grąžinti, — šaukė jis savo broliams, — žiūrėkite, jie mano krepšy-
je!" Jiems nusmelkė per širdį. Drebėdami, vienas kitą klausė: "Kas
gi tai yra, ką Dievas mums padarė?"

29 Parėję į Kanaano kraštą pas savo tėvą Jokūbą, jie papasako-
jo jam visa, kas jiems buvo atsitikę, sakydami: 30 "Ano krašto val-
dovas kalbėjo su mumis šiurkščiai ir apkaltino mus šnipinėjimu
krašte. 31 Bet mes jam sakėme: 'Esame dori žmonės, mes niekad
nešnipinėjome! 32 Mes esame dvylika brolių, sūnūs savo tėvo.
Vieno nebėra, o jauniausiasis dabar yra su mūsų tėvu Kanaano
krašte'. 33 Tada ano krašto valdovas mums pasakė: 'Šitaip aš suži-
nosiu, kad jūs esate dori žmonės: palikite vieną jūsų brolį su ma-
nimi, imkitės grūdų savo badaujančioms šeimynoms ir eikite namo.
34 Atveskite pas mane savo jauniausiąjį brolį, kad žinočiau, jog jūs
esate dori žmonės, o ne šnipai. Tuomet aš grąžinsiu jums jūsų bro-
lį, ir galėsite laisvai keliauti po kraštą'".

42,27-28 Šios dvi eilutės yra iš Jahvistinio šaltinio, tuo tarpu visas likusis skyrius priklauso Elohistiniam šaltiniui, kuriame visi broliai atranda pinigus maišuose tik, kai jie sugrįžta namo (žr. 35-ąją eilutę). Jahvistinis šaltinis kalba apie "krepšį", tuo tarpu Elohistinis apie "maišus".

35 Išpildami savo maišus, jie žiūri, kiekvieno maiše buvo jo
pinigai! Pamatę savo pinigų maišelius, jie ir jų tėvas nusigando.
36 Jų tėvas Jokūbas jiems tarė: "Jūs man vis atimate vaikus: nebėra
Juozapo, nebėra Simeono, norite atimti ir Benjaminą. Visa tai turi
mane ištikti!" 37 Tuomet Reubenas savo tėvui tarė: "Galėsi užmušti
abu mano sūnus, jei aš neparvesiu jo atgal pas tave. Duok jį į
mano rankas ir aš parvesiu jį atgal pas tave". 38 Bet jis atsakė: "Mano
sūnus negali eiti su jumis, nes jo brolis yra miręs ir tik jis vienas
tėra likęs. Jeigu ištiktų jį nelaimė jūsų kelionėje, jūs nustumtumėte
mano žilą galvą iš širdgėlos į Šeolą".

*43**

Antroji kelionė į Egiptą

1 Badas vis labiau slėgė kraštą. 2 Kai jie suvalgė iš Egipto
parsineštus grūdus, tėvas jiems tarė: "Nueikite vėl, nupirkite mums
šiek tiek maisto". 3 Bet Judas tėvui atsakė: "Tas vyras griežtai
įspėjo mus, sakydamas: 'Nepasirodykite prieš mane be savo bro-
lio!' 4 Jeigu esi pasiruošęs leisti mūsų brolį su mumis, mes nueisime
ir nupirksime tau maisto, 5 bet jei neleisi jo, mes neisime, nes tas
vyras mums pasakė: 'Nepasirodykite prieš mane be savo brolio!'"
6 Izraelis klausė: "Kam gi turėjote mane įskaudinti, pasakydami tam
vyrui, kad turite dar kitą brolį?" 7 Jie atsakė: "Tas vyras smulkiai
mus klausinėjo apie mus pačius ir mūsų giminę, sakydamas: 'Ar
tebėra gyvas jūsų tėvas? Ar turite kitą brolį?' Mes turėjome atsakyti
į jo klausimus! Kaip mes galėjome žinoti, kad jis pareikalaus:
'Atveskite čia savo brolį!'?" 8 Tada Judas ėmė raginti savo tėvą
Izraelį: "Leisk berniuką eiti su manim! Leiskimės į kelionę, idant
galėtume išlikti gyvi ir nemirtume nuo bado — ir tu, ir mes, ir

43,1-34 Šis ir tolesnis skyrius yra iš Jahvistinio šaltinio. Jame Judas, o ne Reubenas, kaip Elohistiniame šaltinyje, apsiima būti užstatas už Benjaminą.

mūsų mažyliai. 9 Aš pats būsiu laidas už jį. Gali mane laikyti už jį
atsakingą. Jei aš neparvesiu jo atgal pas tave ir nepastatysiu tavo
akivaizdoje, aš būsiu tau kaltas per visą gyvenimą. 10 Iš tikrųjų
jeigu nebūtume nudelsę, dabar jau būtume dusyk sugrįžę!"

11 Jų tėvas Izraelis jiems atsakė: "Jei taip turi būti, tada dar va
ką padarykite: įsidėkite į savo maišus geriausių krašto vaisių ir
nuneškite juos tam vyrui kaip dovaną — truputį balzamo ir truputį
medaus, gumos ir sakų, riešutų ir migdolų. 12 Pinigų dvigubai pasi-
imkite. Neškite atgal su savimi pinigus, grąžintus jūsų maišuose.
Galbūt tai buvo apsirikimas. 13 Pasiimkite taip pat savo brolį ir
leiskitės į kelionę pas tą vyrą. 14 Tesuteikia jums Dievas Visagalis to
vyro malonę, idant jis sugrąžintų jums aną jūsų brolį, taip pat ir
Benjaminą. 15 O aš, jei neteksiu savo vaikų, kentėsiu netektį". 15 Tai-
gi vyrai pasiėmė tą dovaną, dvigubai pinigų su savimi, pasiėmė ir
Benjaminą. Tada leidosi kelionėn į Egiptą ir nuėjo pas Juozapą.

16 Juozapas, pamatęs su jais Benjaminą, savo namų užvaizdui
paliepė: "Nuvesk šiuos vyrus į namus, paskersk gyvulį ir prirenk
vaišes, nes vidudienį šie vyrai pietaus su manimi". 17 Užvaizdas pa-
darė, kaip Juozapas jam buvo liepęs, ir vedė vyrus į Juozapo na-
mus. 18 Vedami į Juozapo namus, jie pradėjo nuogąstauti ir galvojo:
"Tai dėl pinigų, aną kartą grąžintų mūsų maišuose, mes esame veda-
mi. Tai dingstis mus užpulti, pagrobti kaip vergus ir pasiimti mūsų
asilus". 19 Priėję prie Juozapo namų užvaizdo, prakalbino jį namų
tarpduryje. 20 "Jums leidus, mūsų viešpatie, — jie kalbėjo, — mes
jau pirma buvome atėję čia maisto pirkti. 21 Kai mes pasiekėme nak-
ties užeigą ir atrišome savo maišus, ten buvo kiekvieno mūsų pini-
gai maišuose — visi mūsų pinigai! Dabar juos grąžiname savo ran-
komis. 22 Be to, mes atsinešėme ir daugiau pinigų maistui nusipirkti.
Mes nežinome, kas įdėjo anuos pinigus į mūsų maišus". 23 Jis at-
sakė: "Būkite ramūs ir nebijokite! Tikriausiai jūsų Dievas ir jūsų
tėvo Dievas bus įdėjęs lobį jums į jūsų maišus. O jūsų pinigus aš
gavau". Ir jis atvedė pas juos Simeoną.

24 Tuomet užvaizdas įvedė juos į Juozapo namų vidų. Jis padavė
jiems vandens kojoms nusiplauti, o jų asilams parūpino pašaro. 25 O
jie, laukdami Juozapo parėjimo vidudienį, išdėliojo dovanas, nes bu-
vo nugirdę, kad čia jie pietaus.

26 Kai Juozapas parėjo namo, jie įteikė jam dovanas, kurias jie
buvo įnešę į vidų, ir nusilenkė jam iki žemės. 27 Pasiteiravęs apie jų
sveikatą, jis jų paklausė: "O kaip einasi jūsų žilagalviui tėvui, apie

kurį kalbėjote? Ar jis dar gyvas?" 28 Jie atsakė: "Tavo tarnui, mūsų
tėvui, einasi gerai. Jis vis dar gyvas". Jie nulenkė galvas ir puolė
kniūpsčia. 29 Tuomet jis apsižvalgė ir pamatė savo brolį Benjaminą,
savo motinos sūnų, ir paklausė: "Ar tai šis yra jūsų mažasis brolis,
apie kurį jūs man kalbėjote?" Ir jis jam tarė: "Tebūna tau malonus
Dievas, mano sūnau!" 30 Tai pasakęs, Juozapas paskubomis išėjo, nes
jis buvo susijaudinęs dėl savo brolio iki ašarų. Jis nuėjo į atskirą
kambarį ir ten išsiverkė. 31 Tuomet, nusiplovęs veidą, vėl pasirodė
ir, valdydamasis, paliepė: "Paduokite valgius!" 32* Ir jam buvo
paduodama atskirai, ir jiems buvo paduodama atskirai, ir egiptie-
čiams, buvusiems pas jį, buvo paduodama atskirai, nes egiptiečiai
nevalgydavo kartu su hebrajais, kadangi egiptiečiams tai yra pasi-
bjaurėtina. 33 Kai jie buvo pasodinti, jo nurodymu, pirmagimis, pa-
gal savo pirmagimystę, ir jauniausias, pagal savo amžių, vyrai ste-
bėdamiesi žiūrėjo vieni į kitus. 34 Valgis buvo jiems paduodamos
nuo jo stalo, bet Benjamino dalis buvo penkis kartus* didesnė
negu bet kurio kito. Jie gėrė ir linksminosi su juo.

44

Juozapas dar kartą bando savo brolius

1 Tada Juozapas įsakė savo namų užvaizdui: "Pripildyk šių vy-
rų maišus maisto kiek jie gali panešti ir įdėk kiekvieno vyro pini-
gus maišo paviršiuje. 2 Padėk mano taurę, tą sidabrinę taurę, jau-
niausiojo vyro maišo paviršiuje kartu su jo pinigais už grūdus". 3 Jis
padarė, ką Juozapas jam buvo įsakęs. 3 Vos rytui prašvitus, vyrai su
jų asilais buvo išleisti į kelionę. 4 Jie buvo ką tik pajudėję iš miesto

43,32 Juozapas nevalgė kartu su kitais egiptiečiais dėl savo aukšto rango. Egiptiečiai nemėgo bendrauti su ateiviais iš Kanaano, nes jie negalėjo pakelti piemenų kvapo.

43,34 "...penkis kartus": kelis kartus didesnė.

ir truputį paėję, kai Juozapas tarė savo užvaizdui: "Tuojau pat vy-
kis tuos vyrus! Kai pasivysi, paklausk jų: 'Kodėl jūs atsilyginote pik-
tu už gera? Kodėl pavogėte mano sidabrinę taurę? 5 Argi ne iš jos
mano viešpats geria ir argi ne ją jis paprastai naudoja būrimams?*
Taip darydami, jūs nedorai pasielgėte'".

6 Juos pasivijęs, užvaizdas pakartojo jiems tuos pačius žodžius.
7 Jie jam atsakė: "Kaip gali mūsų viešpats sakyti tokius dalykus? Ta-
vo tarnai taip jokiu būdu nepasielgtų! 8 Žiūrėk, net pinigus, kuriuos
atradome mūsų maišų paviršiuje, mes atgal atnešėme iš Kanaano
krašto! Kam gi mes vogtume sidabrą ar auksą iš tavo viešpaties
namų? 9 Jei pas kurį iš tavo tarnų taurė būtų rasta, jis turės mirti,
o mes, likusieji, tapsime mūsų viešpaties tarnais". 10 Jis atsakė:
"Nors ir turėtų taip būti, kaip sakote, betgi tik tas, pas kurį ji bus
rasta, taps mano vergas, o kiti, likusieji, eisite sau nekalti". 11 Tuo-
met kiekvienas skubiai nukėlė savo maišą žemėn ir kiekvienas atrišo
savo maišą. 12 Jis ieškojo, pradėdamas nuo vyriausiojo ir baigdamas
jauniausiuoju. Taurė buvo atrasta Benjamino maiše. 13 Tai matyda-
mi, jie perplėšė savo drabužius. Kiekvienas vėl pasikrovė savo asilą
ir jie sugrįžo į miestą.

14 Judas ir jo broliai parėjo į Juozapo namus dar jam tebesant
namie. Jie sukniubo prieš jį ant žemės. 15 Juozapas jiems tarė: "Ką
jūs manėte taip elgdamiesi? Nejau nežinojote, kad žmogus kaip aš
imasi būrimo?" 16 O Judas atsakė: "Ką mums besakyti savo viešpa-
čiui? Ko mes begalime maldauti? Kaip mes begalime įrodyti savo
nekaltumą? Pats Dievas atidengė savo tarnų nusikaltimą!* Štai tat
mes esame mūsų viešpaties vergai — mes ir tas, pas kurį buvo ras-
ta taurė". 17 Bet Juozapas tarė: "To jokiu būdu nepadarysiu! Tik tas,
pas kurį buvo rasta taurė, bus mano vergas. O jūs galite eiti ramy-
bėje pas savo tėvą".

44,5 "...būrimams": ieškoti ženklų pilstant skysčius į taurę ar dubenį buvo įprasta Artimuosiuose Rytuose. Vėliau Izraelyje į būrimus buvo žiūrima įtartinai (žr. Kun 19,31). Įkvėptasis autorius nedvejoja priskirti būrimus Juozapui, išmintingiausiam vyrui Egipte. Šis tekstas liudija pasakojimo istoriškumą.

44,16 "...nusikaltimą": pastangas nužudyti jauną Juozapą.

[18] Judas priėjo prie jo ir tarė: "Prašyčiau, mano viešpatie, te-
būna leista tavo tarnui kreiptis į tave ir nesupyk ant savo tarno, nes
esi lygus faraonui. [19] Mano viešpats* klausė savo tarnų, sakydamas:
'Ar jūs turite tėvą ar brolį?' [20] O mes savo viešpačiui atsakėme:
'Turime tėvą, žilagalvį, ir jauną brolį, jo žilos senatvės vaiką. Ti-
krasis jo brolis mirė, jis yra likęs vienas iš savo motinos vaikų, už-
tat tėvas jį labai myli'. [21] Tuomet tu savo tarnams pasakei: 'Atves-
kite jį pas mane, idant savo akimis galėčiau į jį pasižiūrėti'. [22] Mes
savo viešpačiui sakėme: 'Berniukas negali tėvo palikti, nes jeigu tėvą
paliktų, jo tėvas numirtų'. [23] Tada tu mums, savo tarnams, pasakei:
'Jei jauniausiasis brolis neateis su jumis, jūs nematysite daugiau
mano veido'. [24] Kai mes sugrįžome pas tavo tarną, mūsų tėvą, mes
pasakėme jam mūsų viešpaties žodžius. [25] Kai mūsų tėvas liepė:
'Eikite vėl, nupirkite mums truputį maisto', [26] mes jam atsakėme:
'Mes negalime ten eiti! Tik jeigu mūsų jauniausiasis brolis eis su
mumis, mes ten leisimės. Juk mes negalėsime matyti to vyro veido,
jei nebus su mumis mūsų jauniausiojo brolio'. [27] Tada tavo tarnas,
mano tėvas, mums pasakė: 'Jūs žinote, kad mano žmona pagimdė
man du sūnus. [28] Vienas man pradingo ir aš sakiau: 'Deja, jis buvo
žvėrių sudraskytas!' Nuo tada jo iki šiol nebemačiau. [29] Jeigu jūs
taip pat ir šį nuo manęs paimtumėte ir jį ištiktų nelaimė, pasiųs-
tumėte mano žilą galvą iš širdgėlos žemyn į Šeolą'. [30] Taigi jei aš
grįšiu pas tavo tarną, mano tėvą, ir nebus su mumis mūsų jauniau-
siojo, — o jo gyvastis yra susijusi su jo gyvastimi, — [31] tuomet,
vos pamatęs, kad nėra jauniausiojo su mumis, jis numirs. Tavo tar-
nai pasiųstų tavo tarno, mūsų tėvo, žilą galvą su širdgėla žemyn į
Šeolą. [32] Juk tavo tarnas tapo laidu savo tėvui už jauniausiąjį, saky-
damas: 'Jei aš neparvedu jo atgal pas tave, būsiu kaltas prieš savo
tėvą per visą gyvenimą'. [33] Todėl dabar prašyčiau leisti tavo tarnui
pasilikti mano viešpaties vergu jauniausiojo vietoje, o jauniausiąjį
leisti grįžti su broliais. [34] Juk kaip aš galiu grįžti pas savo tėvą, jei
jauniausiojo nėra su manimi? Aš negalėčiau pakelti, matydamas sa-
vo tėvo kančią".

44,19 "Mano viešpats...tarnai:" dažnai kartojami posakiai Judo kalboje rodo karaliaus dvaro etiketą, kai pavaldinys kalbasi su aukštu pareigūnu.

45

Juozapas pasisako broliams, kas jis yra

1 Juozapas nebegalėjo ilgiau susivaldyti prieš visus savo patar-
nautojus. Jis sušuko: "Išeikite iš čia visi!" Taigi, kai Juozapas leidosi
broliams atpažinti, su juo nebuvo nė vieno kito. 2 Bet jis taip gar-
siai verkė, kad egiptiečiai galėjo girdėti ir tokiu būdu žinia pasiekė
faraono rūmus. 3 "Aš esu Juozapas! — savo broliams tarė Juozapas.
"Ar dar gyvas mano tėvas?" Bet jo broliai negalėjo jam atsakyti, taip
jie buvo apstulbinti jo akivaizdoje.
4 Tuomet Juozapas tarė savo broliams: "Prašom prieikite arčiau
prie manęs". Jie priėjo arčiau. "Aš esu jūsų brolis Juozapas, kurį par-
davėte į Egiptą", — tęsė Juozapas. 5 "O dabar nesikankinkite, ne-
priekaištaukite sau, kad į čia mane pardavėte. Juk iš tikrųjų Dievas
pasiuntė mane pirm jūsų išgelbėti gyvastį. 6 Jau dveji metai, kai
badas kilo krašte. Betgi dar per penkerius metus nebus nei ariama,
nei nuimama derlius. 7 Dievas mane pasiuntė pirm jūsų laiduoti jums
likutį žemėje ir išgelbėti jūsų gyvybes nepaprastu išvadavimu.
8 Taigi ne jūs mane į čia atsiuntėte, bet Dievas, — jis padarė mane
tėvu faraonui,* visų jo namų viešpačiu ir viso Egipto krašto val-
dovu. 9* Skubinkitės tat, kilkite pas mano tėvą ir jam sakykite: 'Taip
kalbėjo tavo sūnus Juozapas: Dievas padarė mane viso Egipto vieš-
pačiu. Atsikelk pas mane nedelsdamas. 10 Įsikursi Gošeno šalyje*
ir būsi arti manęs — ir tu, ir tavo vaikai bei tavo vaikaičiai, ir ta-
vo kaimenės bei bandos, ir visa, ką tik tu turi. 11 Ten aš tavimi pa-
sirūpinsiu, — nes dar ateina penkeri bado metai, — idant tau, ta-
vo šeimynai ir visam, ką tu turi, nereikėtų kęsti skurdo'. 12 Taigi
jūsų akys ir mano brolio Benjamino akys mato, kad iš tikrųjų

45,8 "...tėvu faraonui...": vizirio titulas senovės Egipte.

45,9-15 Šiose eilutėse, kaip ir Pr 46,31-47,5a skaitinyje, iš Jahvistinio šaltinio, Juozapas savo vardu pakviečia tėvą ir brolius atsikelti į Egiptą. Ir tik jiems atvykus į Egiptą, Juozapas duoda žinią faraonui. Betgi, Pr 45,16-20 tekste, kuris priklauso Elohistiniam šaltiniui, pats faraonas pakviečia Juozapo giminę keltis į Egiptą.

45,10 "...Gošeno šalyje": nūdienis Wadi Tumilat, t.y. Tumilato upės slėnis rytinėje Nilo deltoje.

mano paties burna jums kalba. 13 Turite papasakoti mano tėvui apie mano aukštą vietą Egipte ir apie visa, ką pamatėte. Bet skubinkitės ir atveskite čia mano tėvą". 14 Tai pasakęs, jis apkabino savo brolį Benjaminą ir verkė. O Benjaminas verkė ant jo peties. 15 Jis išbučiavo visus savo brolius, kiekvieną apkabindamas su ašaromis. Tik tada galėjo su juo broliai kalbėtis.

16 Faraono rūmus pasiekė žinia: "Juozapo broliai atėjo!" Faraonas ir jo dvariškiai džiaugėsi. 17 "Sakyk savo broliams, — tarė faraonas Juozapui: 'Tai darykite: apsikraukite savo gyvulius ir nedelsdami eikite į Kanaano kraštą. 18 Paimkite savo tėvą ir savo šeimynas ir ateikite čia. Aš paskirsiu jums Egipto krašte geriausią žemę, kur galėsite turtingai gyventi'. 19 Be to, tau liepta pasakyti: 'Tai darykite: pasiimkite iš Egipto krašto vežimų savo vaikams ir žmonoms, ir grįždami atvežkite savo tėvą. 20 Savo daiktų nesigailėkite, nes kas geriausia visame Egipto krašte bus jūsų'".

21 Izraelio sūnūs taip ir padarė. Juozapas davė jiems vežimų, kaip faraonas buvo įsakęs, ir aprūpino maistu kelionei. 22 Kiekvienam jų davė po naujus drabužius, bet Benjaminui jis davė tris šimtus sidabrinių ir penketą drabužių. 23 Be to, savo tėvui jis pasiuntė dešimt asilų, apkrautų geriausiais Egipto dirbiniais, ir dešimt asilių, apkrautų grūdais, duona ir maistu savo tėvo kelionei. 24 Tada jis išleido savo brolius. Jiems iškeliaujant, jis priminė: "Nesibarkite pakeliui!"

25 Jie pakilo iš Egipto ir parvyko pas savo tėvą Jokūbą Kanaano krašte. 26 Kai jie pasakė jam: "Juozapas tebėra gyvas! Taip, jis yra net viso Egipto valdytojas!" — nutirpo jo širdis. Jis negalėjo jiems patikėti. 27 Bet kai atpasakojo jam visa, ką Juozapas buvo jiems pasakęs, ir pamatė Juozapo atsiųstus vežimus jam atvežti, jų tėvo Jokūbo dvasia atgijo. 28 "Gana! — sakė Izraelis, — mano sūnus Juozapas tebėra gyvas. Aš turiu keliauti ir prieš mirtį jį dar pamatyti".

46

Jokūbas išsikelia į Egiptą

1 Izraelis leidosi į kelionę su viskuo, ką jis turėjo. Pasiekęs Beer-
Šebą, jis atnašavo aukas savo tėvo Izaoko Dievui. 2 Ten Dievas, kal-
bėdamas Izraeliui nakties regėjime, jį pašaukė: "Jokūbai, Jokūbai!"
Jis atsiliepė: "Aš čia!" 3 "Aš esu Dievas,* — tarė jam, — Dievas ta-
vo tėvo! Nebijok keltis į Egiptą, nes ten padarysiu tave didele tau-
ta. 4 Aš pats keliausiu su tavimi į Egiptą ir aš pats tave atgal parve-
siu. Paties Juozapo ranka užmerks tau akis".
5 Taigi Jokūbas pakilo iš Beer-Šebos. Izraelio sūnūs sukėlė sa-
vo tėvą Jokūbą, savo vaikus ir žmonas, į vežimus, kuriuos faraonas
buvo atsiuntęs jam atvežti. 6 Su savimi jie pasiėmė ir gyvulius bei
nuosavybę, įsigytą Kanaano krašte, ir atkeliavo į Egiptą pats Jokū-
bas ir visi jo palikuonys. 7 Jis atsivedė į Egiptą savo sūnus, dukteris
ir savo sūnų dukteris — visus savo palikuonis.
8 Šie yra vardai izraeliečių, Jokūbo ir jo palikuonių, kurie
atėjo į Egiptą.
Reubenas, Jokūbo pirmagimis, 9* ir Reubeno vaikai: Hanochas,
Palus, Hezronas ir Karmis. 10 Simeono vaikai: Jemuelis, Jaminas,
Ohadas, Jachinas, Zoharas ir Šaūlis, kanaanietės sūnus. 11 Levio
vaikai: Geršonas, Kehatas ir Meraris. 12 Judo sūnūs: Eras, Onanas,
Šela, Perezas ir Zerahas (Eras ir Onanas numirė Kanaano krašte.)
Perezo vaikai buvo Hezronas ir Hamūlis. 13 Issacharo vaikai: Tola,
Puva, Jašubas ir Šimronas. 14 Zebuluno vaikai: Seredas, Elonas ir
Jahleėlis. 15 Šie yra Leos palikuonys, kuriuos ji pagimdė Jokūbui
Padan-Arame drauge su jo dukterimi Dina. Iš viso jo sūnų ir duk-
terų buvo trisdešimt trys.
16 Gado vaikai: Zifjonas, Hagis, Šunis, Ezbonas, Eris, Arodis
ir Arėlis. 17 Ašero vaikai: Imna, Išva, Išvis, Berija ir jų sesuo Sera-
ha. Berijos sūnūs: Heberas ir Malchielis. 18 Šie yra palikuonys Zil-

---

46,3 "Aš esu Dievas": tikrinis Dievo vardas, o ne bendrinis daiktavardis. Hebraiškai" "Aš esu El".

46,9-27 Šis genealoginis sąrašas remiasi Mozės amžiaus izraeliečių klanų sąrašais (žr. Sk 26,5-50). Jis apima ir kai kuriuos vaikaičius, kurie vargu buvo gimę, nes Juozapas dar buvo pernelyg jaunas. Keturiolikos skaičius 22-oje eilutėje remiasi netiksliu genealoginiu sąrašu.

pos, kurią Labanas davė savo dukteriai Leai. Juos — šešiolika asmenų ji pagimdė Jokūbui.

19 Jokūbo žmonos Rachelės vaikai: Juozapas ir Benjaminas.
20 Juozapui Egipto žemėje buvo gimę Manasas ir Efraimas. Juos
pagimdė jam Asenata, Ono kunigo Potiferos duktė. 21 Benjamino
vaikai: Bela, Becheris, Ašbėlis, Gera, Naamanas, Ehis, Rošas, Mupimas, Hupimas ir Ardas. 22 Šie yra Rachelės palikuonys, gimę
Jokūbui, — iš viso keturiolika asmenų.

23 Dano vaikai: Hušimas. 24 Naftalio vaikai: Jahzeėlis, Gunis,
Jerzeras ir Šilemas. 25 Šie yra palikuonys Bilhos, kurią Labanas davė savo dukteriai Rachelei. Juos — iš viso septynis asmenis ji pagimdė Jokūbui.

26 Iš viso skaičius Jokūbo žmonių, atsikėlusių į Egiptą — gimusių iš jo paties, — neįskaitant Jokūbo sūnų žmonų, — buvo
šešiasdešimt šeši. 27 Juozapo vaikai, gimę jam Egipte, buvo du. O
iš viso Jokūbo namų asmenų, kurie atėjo į Egiptą, buvo septyniasdešimt.*

Jokūbo šeimyna Egipte

28 {Izraelis} buvo pasiuntęs Judą pirm savęs pas Juozapą, kad
pirma jo nuvyktų į Gošeną. Jiems atėjus į Gošeno žemę, 29 Juozapas įsakė pakinkyti jo vežimą ir pakilo į Gošeną pasitikti savo tėvo. Vos tik pamatęs jį prieš save, jis puolė jam ant kaklo ir jį apsikabinęs ilgai verkė. 30 O Izraelis sakė Juozapui: "Dabar jau galiu
mirti, pats pamatęs, kad tu dar gyvas". 31 Tada Juozapas savo broliams ir savo tėvo šeimynai tarė: "Nuvyksiu ir duosiu žinią faraonui, sakydamas: 'Mano broliai ir mano tėvo šeimyna, gyvenusi Kanaano krašte, atvyko pas mane! 32 Tie vyrai yra aviganiai, jie visuomet
užsiėmė gyvulių auginimu ir atsivarė savo avis ir galvijus bei visa,
ką jie turi'. 33 Kai faraonas pasišauks jus ir paklaus: 'Koks jūsų
užsiėmimas?', 34 jūs turite atsakyti: 'Tavo tarnai nuo pat savo jaunystės iki pat šiol užsiėmė gyvulių auginimu — ir mes, ir mūsų protėviai', idant galėtumėte kurtis Gošeno žemėje, nes visi aviganiai kelia egiptiečiams pasibjaurėjimą".

46,27 "...septyniasdešimt": arba suapvalintas skaičius, arba sudarytas įskaitant Jokūbą ir Juozapą su dviem sūnumis.

47

Jokūbo naujasėdija Gošene

1 Juozapas nuvyko ir faraonui pranešė: "Mano tėvas ir mano
broliai, drauge su savo kaimenėmis ir bandomis bei viskuo, ką jie
turi, atvyko iš Kanaano krašto; jie dabar yra Gošeno žemėje". 2 Ta-
da jis pristatė faronui penketą iš savo brolių, kuriuos jis buvo
parinkęs iš jų visų. 3 Faraonas jo brolių klausė: "Koks jūsų užsiė-
mimas?" "Tavo tarnai yra aviganiai, tokie pat, kaip buvo ir mūsų
protėviai," — jie atsakė. 4 "Mes atėjome, — jie kalbėjo faronui, —
apsigyventi laikinai kaip ateiviai, nes tavo tarnų kaimenėms dėl
didelio bado Kanaano krašte nebėra ganyklų. Prašome tat leisti sa-
vo tarnams įsikurti Gošeno žemėje". 5 Tada faraonas tarė Juozapui:
"Tavo tėvas ir broliai atėjo pas tave. 6 Egipto kraštas tavo žinioje,
apgyvendink savo tėvą ir brolius geriausioje krašto srityje. Tegyve-
na jie Gošeno žemėje! O jeigu tu žinai tarp jų sumanių vyrų,
paskirk juos vadovauti mano paties kaimenių priežiūrai".

7 Juozapas atvedė savo tėvą Jokūbą ir pristatė jį faraonui. Jokū-
bas faraoną palaimino. 8 Faraonas Jokūbą paklausė: "Kiek metų turi
tavo gyvenimas?" 9 Jokūbas atsakė faraonui: "Žemėje mano gyveni-
mas ateiviu turi šimtą trisdešimt metų.* Nedaug skaičiumi, bet
nelaimingi buvo tie mano gyvenimo metai; jie neprilygsta mano pro-
tėvių gyvenimo žemėje ateiviais metų trukmei". 10 Tada Jokūbas
palaimino faraoną ir išėjo.

11 Juozapas, kaip buvo įsakęs faraonas, apgyvendino savo tėvą
ir brolius, duodamas jiems žemės geriausioje Egipto krašto dalyje
— Raamses srityje.* 12 Jis aprūpino maistu savo tėvą, brolius ir tė-
vo šeimyną — visus iki pačių mažylių.

47,9 "...gyvenimas žemėje ateiviu": žmogus žemėje yra tik svečias. Žr. Ps 39,13.

47,11 "Raamses srityje": Gošeno žemė rytinėje Nilo deltos dalyje. Žr. Pr 45,10 paaiškinimą. Raamses vardas šiame tekste yra anachronizmas, nes šis faraono vardas nebuvo vartojamas prieš XIV amžių prieš Kristų. Juozapas iškilo Egipte hiksų dinastijoms valdant Egiptą, t.y. 1720-1550 m. prieš Kristų.

Siaučia badas

13 Tačiau nė viename krašte nebuvo maisto, nes badas buvo
labai didelis. Tiek Egipto kraštas, tiek Kanaano kraštas kentėjo nuo
bado. 14 Juozapas už parduodamus grūdus išrinko visus pinigus,
kurie tik buvo Egipto krašte ir Kanaano krašte. Pinigus Juozapas
perdavė į faraono rūmus. 15 Kai Egipto krašto ir Kanaano krašto
pinigai išsibaigė, visi egiptiečiai ėjo pas Juozapą, prašydami: "Duok
mums duonos, kad nemirtume tavo akyse, nes išsibaigė mūsų pini-
gai!" 16 Juozapas atsakė: "Atveskite savo galvijus, ir aš jums par-
duosiu už galvijus, jeigu išsibaigė jūsų pinigai". 17 Jie varė Juozapui
savo galvijus, o jis davė jiems maisto už arklius, avių bei galvijų
kaimenes ir asilus. Tais metais jis aprūpino juos maistu už visus jų
gyvulius. 18 Praslinkus tiems metams, jie atėjo pas jį kitais metais
ir sakė: "Negalime nuslėpti nuo savo viešpaties, kad mūsų pinigai
išsibaigė ir gyvulių kaimenės priklauso mūsų viešpačiui. Neliko
nieko kito mūsų viešpaties žinioje, išskyrus mūsų kūną ir mūsų
laukus. 19 Kam gi turėtume mirti tavo akyse ne tik mes patys, bet
ir mūsų žemė? Paimk mus ir mūsų žemę už duoną. Mes drauge su
savo žeme būsime faraono vergai. Tik duok mums sėklos, kad iš-
liktume gyvi ir nemirtume, ir kad žemė nepavirstų tyrais".

20 Juozapas supirko faraonui visą Egipto žemę. Visi egiptiečiai
pardavė savo laukus, nes badas juos labai prispaudė. Tokiu būdu
visas kraštas tapo faraono nuosavybe. 21 O pačius žmones Juozapas
pavertė vergais nuo vieno Egipto galo iki kito. 22 Vien tik kunigų
žemių jis nesupirko, nes kunigams buvo faraono skirtas davinys, ir
jie gyveno iš jiems faraono duodamo davinio. Todėl jie savo žemės
ir nepardavė.

23 Juozapas pasakė žmonėms: "Kadangi šiandien nupirkau jus
ir jūsų žemes faraonui, štai čia jums sėklos laukams apsėti. 24 Atėjus
pjūties metui, turėsite duoti faraonui penktadalį derliaus, pasilikda-
mi sau keturias dalis sėklai laukams, maistui sau patiems, savo
namiškiams ir savo mažyliams maitinti". 25 Jie atsakė: "Tu išgelbė-
jai mūsų gyvastį! Tebūna mums leista rasti malonę savo viešpaties
akyse, mes būsime faraono vergai". 26 Taigi Juozapas padarė tai
Egipto žemės įstatymu, iki nūdien tebegaliojančiu, kad penktadalis
turi priklausyti faraonui. Vien tik kunigų žemės netapo faraono nuo-
savybe.

Jokūbas palaimina Efraimą ir Manasą

27 Jokūbas apsigyveno Egipto žemėje, Gošeno srityje. Ten jie
įsigijo nuosavybės, buvo vaisingi ir labai dauginosi. 28 Egipto žemė-
je Jokūbas išgyveno septyniolika metų. Taigi Jokūbo dienos, jo gy-
venimo trukmė, buvo šimtas keturiasdešimt metų.
29 Artėjant Izraelio mirčiai, jis pasišaukė savo sūnų Juozapą ir
tarė jam: "Jei randu malonę tavo akyse, padėk ranką po mano
šlaunimi ir pažadėk, kad elgsiesi su manimi ištikima meile: Prašau
nelaidoti manęs Egipte. 30 Kai aš atsigulsiu su savo protėviais,
išnešk mane iš Egipto ir palaidok jų kape". Jis atsakė: "Padarysiu,
kaip tu sakai". 31 "Prisiek man!" — reikalavo tėvas. Ir Juozapas jam
prisiekė. Tada Izraelis palenkė galvą į lovos galvugalį.*

48

1 Netrukus Juozapui buvo pranešta: "Tavo tėvas silpnėja!" Jis
pasiėmė su savimi abu savo sūnus — Manasą ir Efraimą. 2 Kai
Jokūbui buvo pasakyta: "Žiūrėk, tavo sūnus Juozapas atėjo pas tave"
jis, sukaupęs jėgas, atsisėdo lovoje. 3 "Dievas Visagalis, — Jokūbas
tarė Juozapui, — pasirodė man prie Luzo,* Kanaano krašte, mane
palaimino 4 ir man pasakė: 'Aš padarysiu tave vaisingą, — padau-
ginsiu tave ir padarysiu iš tavęs tautų bendriją, o šį kraštą duosiu
tavo palikuonims po tavęs kaip amžiną nuosavybę'. 5 Todėl abu ta-
vo sūnūs, gimę tau Egipto žemėje, prieš man atsikeliant pas tave į
Egiptą, yra mano: Efraimas ir Manasas bus lygiai mano kaip yra
mano Reubenas ir Simeonas. 6 Bet palikuonys, gimusieji tau po jų,
bus tavo, o dėl paveldo jie bus žinomi jų dviejų brolių vardais.

47,31 Izraelis galvos palenkimu pareiškė dėkingumą. Graikiškasis Septuagintos vertimas hebraiškąjį žodį "mittah" — "lova" sumaišė su žodžiu "matteh" — "lazda" ir šią eilutę išvertė skirtingai: Jokūbas, t.y. Izraelis, "atsirėmė į savo lazdos drūtgalį". Žr. taip pat Žyd 11,21 eilutę, kurioje šis tekstas cituojamas pagal Septuagintos vertimą.

48,3 "Luz{as}": senasis Bet-Elio miesto vardas (žr. Pr 28,19).

7* Aš tai darau dėl to, kad, man grįžtant iš Padano, mano skausmui,
tavo motina Rachelė mirė Kanaano krašte kelionės metu visai arti
Efratos. Aš ją ir palaidojau ten prie kelio į Efratą, tai yra į Betliejų".
8 Izraelis, pamatęs Juozapo sūnus, paklausė: "O kas jie?" 9 "Jie
yra mano sūnūs, kuriuos man čia davė Dievas," — atsakė Juozapas
savo tėvui. O jis tarė: "Prašyčiau privesti juos prie manęs, kad
galėčiau juos palaiminti". 10 Izraelio akys buvo aptemusios nuo se-
natvės ir jis negalėjo matyti. {Juozapas} tat privedė juos arčiau
prie jo; jis juos pabučiavo ir apkabino. 11 Izraelis Juozapui tarė:
"Niekad nesitikėjau vėl pamatyti tavo veidą, ogi dabar Dievas man
ir tavo vaikus parodė!" 12 Tuomet Juozapas nukėlė juos nuo savo
tėvo kelių ir nusilenkė veidu iki žemės. 13 Juozapas paėmė juodu abu
— Efraimą dešine ranka Izraelio kairėje ir Manasą kaire ranka
Izraelio dešinėje ir privedė juos arčiau prie jo. 14 Bet Israelis ištiesė
savo dešinę ranką ir uždėjo ją ant Efraimo galvos, kuris buvo
jaunesnis, o savo kairę ranką ant Manaso galvos, sukryžiuodamas sa-
vo rankas, nors Manasas ir buvo pirmagimis. 15 Jis palaimino Juo-
zapą, tardamas:

"Dievas, kurio keliais ėjo
mano protėviai Abraomas ir Izaokas,
Dievas, kuris buvo
mano ganytojas nuo mano gimimo iki šios dienos —
16 angelas, kuris išgelbėjo mane
iš visų pavojų —
telaimina šiuos jaunuolius!
Tebūna juose mano vardas įamžintas
ir vardas mano protėvių Abraomo ir Izaoko!
Teišauga jie į didelę daugybę žemėje!"

17 Pamatęs, kad jo tėvas uždėjo savo dešinę ranką ant Efraimo
galvos, Juozapas pamanė, jog tai neteisinga. Jis tat paėmė savo tė-
vo ranką perkelti ją nuo Efraimo ant Manaso galvos. 18 Savo tėvui

48,7 Kadangi ankstyva Rachelės mirtis atėmė jai galimybę pagimdyti Jokūbui daugiau vaikų, jis jaučiasi teisus, elgdamasis su savo vaikaičiais lyg jie būtų jo paties vaikai.

Juozapas sakė: "Ne taip, mano tėve! Kadangi šis yra pirmagimis,
uždėk savo dešinę ranką ant jo galvos". 19 Tačiau tėvas nesutiko. "Aš
žinau, mano sūnau, aš žinau, — jis tarė, — jis taip pat taps tauta,
jis taip pat bus didis. Betgi jo jaunasis brolis bus didesnis už jį ir
jo palikuonys taps tautų daugybe". 20 Ir jis palaimino juos, saky-
damas:

"Per tave Izraelio {tauta} save laimins, tardama:
'Tepadaro tave Dievas
kaip Efraimą ir kaip Manasą!'"

Taip jis padarė Efraimą viršesniu už Manasą.
21 Po to Izraelis tarė Juozapui: "Žiūrėk, aš mirštu, bet Dievas
bus su jumis ir sugrąžins jus į jūsų protėvių kraštą. 22* Dabar gi aš
duodu tau viena dalimi daugiau negu tavo broliams, — dalį, kurią
atėmiau iš amoriečių rankos savo kalaviju ir lanku".

49

Jokūbo testamentas

1 Jokūbas pasišaukė savo sūnus ir jiems tarė: "Burkitės aplink,
kad galėčiau jums pasakyti, kas jus ištiks ateities dienomis. 2 Susi-
rinkite ir klausykitės, Jokūbo sūnūs, klausykitės savo tėvo Izraelio.

3 Tu, Reubenai, esi mano pirmagimis,
mano jėga ir pirmasis mano vyriškumo vaisius,
pranašus savo vieta, pranašus galia!
4 Ūmus kaip vanduo,
nebebūsi daugiau pranašus,

48,22 "...viena dalimi {arba vienu pečiu} daugiau": žaismas su žodžiu "Šechem". Jis yra dviprasmis: žodis yra Šechemo — svarbaus miesto vardas ir paženklina "petį" — kūno dalį ar kalno šlaitą. Užuomina į Jokūbo sūnų Šechemo užėmimą (žr. Pr 34,24-29). Šechemo miestas buvo arti ribos tarp Manaso ir Efraimo giminių teritorijų (žr. Joz 16,4-9; 17,1-2.7).

49,4 Reubenas neteko pirmagimystės teisių dėl to, kad nusikalto kraujomaiša. Žr. Pr 35,22.

nes įlipai į savo tėvo lovą
ir užsitraukei nemalonę.
Jis lipo į mano guolį!*

5 Simeonas ir Levis yra broliai,
jų peiliai* — smurto ginklai.
6 Tenedalyvauja mano siela jų taryboje,
tenebūna įjungta mano garbė į jų bendrystę,
nes kai jie įniršta, žudo vyrus,
ir kai jiems malonu, luošina jaučius.
7 Tebūna prakeiktas jų įniršis,
nes jis yra nuožmus,
ir jų pyktis,
nes jis yra žiaurus!
Padalysiu juos Jokūbe,
išblaškysiu juos Izraelyje.

8 Judai, tavo broliai girs tave;
tavo ranka visad ant priešų sprando, —
sūnūs tavo tėvo tau lenksis.
9 Judas yra tarsi liūto jauniklis;
nuo grobio pakilai, mano sūnau!
Jis priglunda, atsigula tarsi liūtas,
tarsi žvėrių karalius —
kas galėtų drįsti jį prikelti?
10 Skeptras nepaliks Judo,
nei valdovo lazda,
kolei neateis tas, kuriam tai priklauso
— tada jam turės paklusti tautos.*

49,5 "...jų peiliai": turbūt tai yra užuomina į peilius, naudotus apipjaustant Šechemo vyrus (žr. Pr 34,24; taip pat Joz 5,2).

49,10 "...kolei neateis tas, kuriam tai priklauso": skaitinyje pranašaujama apie Judo giminės pranašumą. Tai išsipildė Dovydo dinastijos iškilimu ir mesijiniu Jėzaus Kristaus, Dovydo sūnaus, atėjimu. Įprasta šiame skaitinyje atpažinti mesijinę reikšmę.

11 Judas riša savo asiliuką prie vynmedžio,
savo asilės jauniklį prie rinktinio vynmedžio;
jis skalbia savo apdarą vyne,
savo skraistę vynuogių sunkoje.*
12 Jo akys yra tamsesnės negu vynas,
o jo dantys baltesni negu pienas.

13 Zebulunas kursis palei jūrą
ir taps prieglobstis laivams,
o jo riba bus prie Sidono.

14 Issacharas yra stiprus asilas,
prigludęs tarp avidžių.
15 Pamatęs, kaip gera būti sėsliam
ir kaip smagus buvo kraštas,
jis palenkė savo petį naštai
ir pasidarė lažo vergu.

16 Danas valdys* savo žmones
kaip vieną Izraelio giminių.
17 Danas bus pakelės žaltys,
prie tako angis,
taip įkertanti į kulną arkliui,
kad jo raitelis krinta žemėn atbulas.

18 {Ilgiuosi tavo išganymo, VIEŠPATIE!}

49,11 "...vyne...vynuogių sunkoje": Judo drabužiai poetiškai vaizduojami persunkti vyno "krauju", traiškant gausų vynuogių derlių vyno spaudykloje. Žr. Iz 63,2.

49,16 "...valdys": pažodžiui, "įgyvendins teisingumą". Dano vardas turi tą pačią šaknį kaip veiksmažodis "įgyvendins teisingumą".

19 Gadas* bus puolamas užpuolikų,
betgi jis duos jiems į kulnus.
20 Ašero maistas bus gausus,
jis tieks karališkų skanėstų.

21 Naftalis yra į laukus paleista stirna,
gimdanti puikius stirniukus.

22 Juozapas yra vaisinga šaka —
vaisinga šaka prie šaltinio;
jo atžalos perlipa per mūrą.
23 Lankininkai piktai jį užpuolė;
šovė į jį ir jį labai kamavo.
24 Tačiau jo lankas liko įtemptas
ir jo ginklai buvo tvirti,
padedant Jokūbo {Dievo}, Galingojo, rankoms,
vardan Ganytojo, Izraelio Uolos, —
25*tavo tėvo Dievo, kuris padės tau,
Visagalio, kuris laimins tave
palaiminimais aukštojo dangaus,
palaiminimais po žeme slypinčios bedugnės,
palaiminimais krūtų ir įsčių.
26 Tavo tėvo palaiminimai yra tvirtesni
už palaiminimus amžinųjų kalnų —
viršija palaiminimus mano protėvių.
Tepasilieka jie ant Juozapo galvos,
ant kaktos išrinktojo tarp savo brolių!

27 Benjaminas yra plėšrus vilkas:
rytą jis ryja laimikį,
o vakare dalija grobį".

49,19 Vardas Gadas hebrajų kalboje turi panašų skambesį kaip ir mūsų kalboje "puolamas", "užpuolikai", "[užpuls] duos jiems...".

49,25-27 Panašus Juozapo giminių žemės derlingumo aprašas randamas Įst 33,13-16 tekste.

Jokūbo atsisveikinimas ir mirtis

28 Visi šie yra dvylika Izraelio giminių ir tapo tuo, ką jų tėvas
pasakė jiems, kai juos palaimino, laimindamas kiekvieną jiems
būdingu palaiminimu.
29 Tada jiems įsakė, tardamas: "Aš tuojau būsiu paimtas pas
savo giminę. Palaidokite mane su mano protėviais — oloje, kuri
yra hetito Efrono lauke, — 30 oloje, kuri yra lauke prie Machpelos,
priešais Mamrę, Kanaano krašte, lauke, kurį Abraomas nupirko iš
hetito Efrono kaip kapo vietą. 31 Abraomas ir jo žmona Sara ten
buvo palaidoti, Izaokas ir jo žmona Rebeka ten buvo palaidoti, ir
ten aš palaidojau Leą. 32 Laukas ir ola, esanti jame, buvo nupirkti
iš hetitų".
33 Jokūbas, užbaigęs nurodymus savo sūnums, įkėlė kojas į lovą,
atsiduso paskutinį kartą, ir buvo paimtas pas savo giminę.

50

Jokūbo laidotuvės

1 Juozapas metėsi ant savo tėvo veido, jį bučiavo ir verkė. 2 Gy-
dytojams, buvusiems jo tarnyboje, Juozapas įsakė išbalzamuoti jo
tėvą, ir gydytojai išbalzamavo Izraelį. 3 Tam jie praleido keturiasde-
šimt dienų, nes tiek laiko pareikalauja išbalzamavimas. Ir egiptiečiai
jo gedėjo septyniasdešimt dienų.
4 Pasibaigus gedulo metui, Juozapas kreipėsi į faraono dvariš-
kius, sakydamas: "Jei aš randu malonę jūsų akyse, prašyčiau per-
duoti faraonui šį mano prašymą: 5 'Mano tėvas prisaikdino mane,
tardamas: 'Aš mirštu, turi mane palaidoti kape, kurį sau išsikasiau
Kanaano krašte!' Todėl prašom leisti man keliauti palaidoti savo
tėvą. Po to sugrįšiu'". 6 Faraonas atsakė: "Keliauk ir palaidok savo
tėvą taip, kaip jis tave prisaikdino padaryti".
7 Taigi Juozapas iškeliavo savo tėvo palaidoti. Drauge su juo
keliavo visi faraono pareigūnai — jo dvaro seniūnai ir Egipto kraš-
to didžiūnai, 8 visa Juozapo šeimyna — jo broliai ir jo tėvo šeimy-
na. Vien tik jų mažyliai, avių kaimenės ir galvijų bandos pasiliko
Gošeno žemėje. 9 Ir vežimai, ir raiteliai keliavo su juo. Susidarė labai

didelė palyda. [10] Atvykus prie Goren-ha-Atado,* esančio anapus Jor-
dano, jie ten kėlė labai didelį ir iškilmingą apraudojimą, o Juoza-
pas savo tėvo gedulo laikėsi septynias dienas. [11] Kanaaniečiai, kraš-
to gyventojai, matydami gedulo iškilmes prie Goren-ha-Atado, sakė:
"Tai turi būti skaudus gedulas egiptiečiams". Todėl ta vieta buvo
pavadinta Abel-Mizrajimas.* Ji yra anapus Jordano.

[12] Taigi {Jokūbo} sūnūs padarė tėvui taip, kaip jis buvo jiems
įsakęs. [13] Jie nugabeno jį į Kanaano kraštą ir palaidojo Machpelos
lauko, esančio prie Mamrės, oloje, — lauko, kurį kapo vietai
Abraomas nupirko iš hetito Efrono. [14] Palaidojęs tėvą, Juozapas
sugrįžo į Egiptą drauge su broliais ir visais, su juo keliavusiais jo tė-
vo palaidoti.

Brolių prašymas atleisti

[15] Juozapo broliai, matydami mirusį tėvą, pradėjo baimintis:
"Galbūt Juozapas dar griežia ant mūsų dantį ir panorės mums atker-
šyti už visa pikta, kurį mes jam padarėme?" [16] Jie užkalbino Juoza-
pą, sakydami: "Prieš mirdamas, mūsų tėvas paliepė: [17] Sakykite
Juozapui: 'Aš prašau tave atleisti nusikaltimą ir nuodėmę savo bro-
liams, kurie taip nedorai su tavimi pasielgė'. Taigi dabar prašome
atleisti tavo tėvo Dievo tarnų nusikaltimą!" Jiems taip bekalbant,
Juozapas apsiverkė. [18] Tada pradėjo verkti ir jo broliai, parpuolė
prieš jį ir sakė: "Mes esame tavo vergai!" [19] Bet Juozapas jiems at-
sakė: "Nebijokite! Nejau aš esu Dievo vietoje? [20] Be to, nors jūs ir
sumanėte man pikta, Dievas pakeitė tai į gera — išlaikyti daugelį
žmonių, kaip jis šiandien ir daro". [21] Taigi būkite be baimės. Aš
pats aprūpinsiu jus ir jūsų mažylius". Taip maloniai jiems kalbė-
damas, jis juos užtikrino.

50,10-11 "Goren-ha-Atad{as}": "Atado{t.y. Gervuogių} klojimas". "Abel-Mizrajim{as}": "Egiptiečių gedulas". Vieta nėra archeologų aptikta. Be to, sunku suvokti, kodėl gedulo apeigos įvyko krašte anapus Jordano, kai pačios laidotuvės buvo Hebrone. Turbūt ankstesnis pasakojimo variantas kalbėjo apie gedulo apeigas anapus Egipto wadi — Egipto upės, įprastinės Egipto ribos su Kanaanu.

22 Juozapas pasiliko Egipte drauge su savo tėvo šeimyna. Juozapas susilaukė šimto dešimties metų. 23 Jis matė trečios kartos Efraimo vaikus; ir Manaso sūnaus Machiro vaikai gimė ant Juozapo kelių.

Juozapo mirtis

24 Po kurio laiko Juozapas tarė savo broliams: "Aš mirštu, bet Dievas tikrai aplankys jus ir išves jus iš šio krašto į kraštą, kurį jis pažadėjo, prisiekdamas Abraomui, Izaokui ir Jokūbui". 25 Tuomet Juozapas prisaikdino Izraelio sūnus, tardamas: "Po Dievo aplankymo,* pasiimkite iš čia mano kaulus".

26 Juozapas mirė, būdamas šimto dešimties metų; jis buvo išbalzamuotas ir paguldytas į karstą Egipte.

50,25 "Po Dievo aplankymo...": žmogaus gyvenimo ir istorijos įvykiai, žiūrint tikėjimo akimis, yra Dievo "aplankymas". Išėjimas iš Egipto yra suprantamas kaip likiminis Dievo aplankymas — išpirkimas iš vergijos.

IŠĖJIMO KNYGA

Antroji Penkiaknygės dalis yra Išėjimo knyga. Graikiškasis Septuagintos vertimas ją pavadino Eksodo — Išėjimo knyga, nes jos turinys yra likiminis išrinktosios tautos išėjimas iš Egipto ir likiminė Sandora su Dievu, kurio vardas yra Jahvė — Viešpats. Hebraiškai Išėjimo knyga vadinama pirmuoju knygos žodžiu: "{Ve'elle} Šemot", t.y. "{Šie yra}" Vardai".

Išėjimo knyga tęsia Pradžios knygoje pradėtą išrinktosios tautos istoriją. Ji pasakoja apie vis nuožmesnę Jokūbo palikuonių priespaudą Egipte ir Dievo nuostabų išgelbėjimą per Mozę, kuris juos išvedė iš Egipto per Nendrių jūrą ir nuvedė prie Sinajaus kalno, kur jie tapo dalyviai ypatingos Sandoros su Dievu — Viešpačiu. Taigi Išėjimo knyga liudija šių užuomazginių įvykių likiminę prasmę — Dievo veiksmus išlaisvinti padriką vergų būrį iš vergijos, sukurti iš jų bendriją, Sandora įsipareigojusią išgelbėjusiam Dievui. Per Mozę Dievas izraeliečiams davė Sinajaus kalne Įstatymą — doros, bendrijos ir kulto teisėtvarką, kad jie taptų šventa tauta, kurioje įvyktų visai žmonijai duotas Atpirkėjo pažadas.

Nors žinomi Egipto įrašai ir nemini Išėjimo knygoje aprašomų įvykių (vergų pabėgimo į Sinajaus dykumą), nėra abejonės, kad knygos pasakojimo ištakos yra tikri istoriški įvykiai. Remiantis įvairių šaltinių liudijimu, išėjimas iš Egipto įvyko valdant devynioliktajai Egipto dinastijai — maždaug tarp 1350-1200 m. prieš Kristų (žr. Iš 1,8 tekstą ir paaiškinimą). Pasakojimo fonas yra Egipto imperijos proveržis, paskatinęs didybės ieškančius faraonus panaudoti hebrajus kaip vergus savo pasaulinei politikai įgyvendinti, o pasakojimo tikslas yra išpažinti Dievą, kuris įsijungia į žmonijos istoriją ir žmonių gyvenimą.

Pasakojimas apie išėjimą iš Egipto yra Penkiaknygės šerdis, nes, išgyvendami išgelbėjimą iš vergijos ir tapdami šventa tauta prie Sinajaus, izraeliečiai suprato, kad Dievas turi užmojį juos išganyti, o jie turi ypatingą vietą Dievo užmojyje. Taigi išėjimo įvykis ir Sinajaus sandora Penkiaknygėje sudaro istorinę takoskyrą, nes jie įgalino izraeliečius suprasti savo praeitį — pasakojimus apie protėvių gyvenimo vingius Pradžios knygoje kaip įžangą į Dievo užmojį išganyti, — ir atsiverti į išganymo istorijos ateitį, kurią Dievas kuria, juos išgelbėdamas ir padarydamas savo ypatinga tauta.

Išėjimo knyga, kaip ir Pradžios knyga, yra įkvėptų redaktorių suausta iš pradinio Mozės amžiaus tikėjimo kraičio ir vėlesnių kartų tikėjimo įžvalgos į šiuos likiminius įvykius. Tikėjimo kraičio ir įžvalgų gyvenimiška vieta buvo liturginis išgelbėjimo įvykio ir Sandoros metinis šventimas šeimose ir Šventykloje. Pasakojimas yra liturginė dviejų veiksmų drama: 1) Izraelio išgelbėjimas iš Egipto vergijos ir kelionė prie Sinajaus kalno (1-18 skyriai) ir 2) Izraelis prie Sinajaus kalno, kur buvo sudaryta Sandora su Dievu ir paskelbti gyvenimo ir kulto nuostatai. Išėjimo knygoje atpažįstami trys rašyti šaltiniai: Jahvistinis (J), Elohistinis (E) ir Kunigiškasis autorius (P).

Likiminių įvykių centre stovi Mozė, kurio vardu buvo pavadintas ir nūdien skaitomas pasakojimas. Mozė tapo Dievo pašauktas būti pranašišku Dievo užmojo ir darbų aiškintoju ir kunigišku Sandoros tarp Dievo ir žmonių tarpininku. Vėlesnės religinės reformos, įvykusios Elijo laikais (žr. 1 Kar 19) ar karaliaus Jošijo laikais (žr. 2 Kar 22-23), buvo laikomos grįžimu prie Mozės tikėjimo kraičio. Jėzus Kristus ant Atsimainymo kalno kalbėjosi su Moze ir Eliju apie savo "išėjimą", būsiantį Jeruzalėje (žr. Lk 9,31).

Išėjimo knygos metmenys

A.	Izraeliečiai Egipte	1,1-12,36
B.	Išėjimas iš Egipto ir kelionė į Sinajų	12,37-18,27
C.	Sandora prie Sinajaus kalno	19,1-24,18
D.	Padangtė ir jos įrengimas	25,1-40,38

IŠĖJIMO KNYGA

A. IZRAELIEČIAI EGIPTE

1

Jokūbo palikuonys Egipte

[1] Šie yra vardai Izraelio sūnų,* atsikėlusių su Jokūbu į Egip-
tą. Kiekvienas jų atsikėlė su savo šeimyna: [2]* Reubenas, Simeo-
nas, Levis ir Judas; [3] Issacharas, Zebulunas ir Benjaminas; [4] Danas
ir Naftalis, Gadas ir Ašeras. [5] Visų asmenų, gimusių pačiam Jokū-
bui,* buvo septyniasdešimt. Juozapas jau buvo Egipte.
[6] Numirė Juozapas, išmirė ir visi jo broliai bei visa ana kar-
ta. [7] Bet izraeliečiai buvo vaisingi ir daugiavaikiai. Jie taip daugino-
si ir taip labai padaugėjo, kad jų buvo pilna visame krašte.

1,1 "Izraelio sūnūs": raidiškai pirmoji Jokūbo sūnų karta. Žr. 5-ąją eilutę. Bet Iš 1,7 tekste ta pati frazė "Bene 'Israel" yra verčiama "izraeliečiai", nes turima mintyje vėlesnių kartų palikuonis. Todėl nuo šio teksto ir tolesniuose skyriuose "Bene 'Israel" vardas bus verčiamas žodžiu "izraeliečiai". "Šeimyna": šeima plačiausia prasme, įskaitant visus namiškius — žmonas, vaikus ir tarnus.

1,2 Čia Jokūbo sūnūs įvardinami pagal jų motinas. Žr. Pr 29,31; 30,30; 35,16-26.

1,5 "...gimusių pačiam Jokūbui": asmenys, kurių tėvas buvo pats Jokūbas, neįskaitant žmonų ir tarnų. Žr. Pr 46,26.

Priespauda

[8] Ilgainiui Egipte iškilo naujas karalius, kuris apie Juozapą
nieko nebežinojo.* [9] "Žiūrėkite, — sakė jis savo žmonėms, —
izraeliečių tauta yra gausesnė ir galingesnė už mus. [10] Tai negerai!
Turime su jais pasielgti taip gudriai, kad nebedaugėtų. Kitaip, karo
atveju, jie gali susidėti su mūsų priešais, kovoti prieš mus ir pa-
sitraukti iš krašto". [11] Todėl buvo jiems paskirti prižiūrėtojai engti
juos lažo darbais. Jie statė faraonui* sandėlių miestus — Pitomą ir
Raamsesą. [12] Bet kuo labiau jie buvo engiami, tuo labiau jie dau-
gėjo ir taip plėtėsi, kad egiptiečiai pradėjo izraeliečių bijoti.
[13] Todėl egiptiečiai be gailesčio dar labiau krovė ant izraeliečių
darbus [14] ir kartino jiems gyvenimą sunkiu lažu prie molio, prie ply-
tų bei prie įvairių darbų laukuose. Apkraudami juos visokiais dar-
bais, egiptiečiai buvo negailestingi.

Įsakymas pribuvėjoms

[15] Egipto karalius kreipėsi į hebrajų* pribuvėjas, kurių viena
buvo vadinama Šifra, o kita Pua, [16] sakydamas: "Kada tik būsite pri-
buvėjomis hebrajų moterims, žiūrėkite į gimdymo kreslą:* jei gims-
ta berniukas, užmuškite jį, bet jei mergaitė, telieka gyva". [17] Tačiau
pribuvėjos bijojo Dievo ir nevykdė, ką Egipto karalius buvo joms
įsakęs, palikdavo gyvus ir berniukus. [18] Tuomet Egipto karalius
pasišaukė pribuvėjas ir jų klausė: "Kodėl taip padarėte ir palikote

---

1,8 "...kuris apie Juozapą nieko nebežinojo": nauja Egipto dinastija, t.y. 19-oji dinastija, buvusi valdžioje maždaug 1350-1200 m. prieš Kristų. Užuomina apie Seti I (1308-1290 m. prieš Kristų) ir Raamses II (1290-1224 m. prieš Kristų). Siekdami atgauti savo imperijos žemes Azijoje, jie perkėlė Egipto sostinę iš Tebų į Nilo deltą.

1,11 "...faraonui": egiptietiškai "per-aa", t.y. Didysis namas. Ne asmenvardis, bet Egipto karalių titulas, panašiai kaip "kaizeris" ar "caras".

1,15 "...hebrajų": ankstyvesnis ir platesnės prasmės žodis negu "izraeliečiai". Jį vartojo svetimieji, kalbėdami apie Abraomo giminę (žr. Pr 39,14.17; 40,15).

1,16 "...gimdymo kreslas": kreslas, ant kurio buvo sodinama gimdanti moteris. Septuaginta verčia laisvai: "kai jos gimdo", o šiuolaikiniai vertimai: "kai matote jas gimdant" ar panašiai.

berniukus gyvus?" 19 Pribuvėjos faraonui atsakė: "Dėl to, kad he-
brajų moterys nėra kaip egiptietės: jos yra tvirtos. Jos pagimdo
pribuvėjai nespėjus ateiti!" 20 Už tai Dievas buvo geras pribuvėjoms.
O tauta augo ir tapo labai stipri. 21 Kadangi pribuvėjos bijojo Die-
vo, jis davė ir joms gausias šeimas.
22 Tada faraonas įsakė visiems savo žmonėms: "Meskite į Nilą*
visus hebrajams gimusius berniukus, o mergaites gyvas palikite".

2

Mozės gimimas

1 Vienas vyras iš Levio giminės nuėjo paimti sau žmona vieną
iš Levio giminės moterų. 2 Moteris tapo nėščia ir pagimdė sūnų.
Matydama, kad jis buvo gražus kūdikis, tris mėnesius jį slėpė. 3 Ne-
begalėdama slėpti jo ilgiau, paėmė papiruso pintinę* ir ištinkavo ją
bitumu bei derva. Paguldžiusi į ją kūdikį, padėjo tarp nendrių Ni-
lo pakrantėje. 4 Jo sesuo atsistojo atokiau pažiūrėti, kas atsitiks.
5 Faraono duktė nusileido prie Nilo maudytis. Tuo tarpu jos
palydovės vaikštinėjo Nilo pakrante. Pastebėjusi tarp nendrių pin-
tinę, ji pasiuntė savo palydovę ją atnešti. 6 Kai pintinę atidarė, pa-
matė kūdikį. Žiūri, berniukas verkia! Jai pagailo jo. "Tai turi būti
vienas iš hebrajų vaikų", — ji tarė. 7 Tada kūdikio sesuo kreipėsi į
faraono dukterį: "Gal man nueiti ir parūpinti žindyvę iš hebrajų
moterų pažindyti vaiką?" 8 "Puiku, nueik!" — atsakė faraono duk-
tė. Mergaitė nuėjo ir pašaukė paties kūdikio motiną. 9 Faraono
duktė jai tarė: "Imk šį kūdikį ir žindyk jį man. Aš tau atsilygin-
siu". Moteris kūdikį paėmė ir jį žindė. 10 Kai kūdikis paaugo,* ji
atnešė jį faraono dukteriai, o ji priėmė jį kaip savo sūnų. Ji pavadi-
no jį Moze,* paaiškindama: "Aš ištraukiau jį iš vandens".

1,22 "Nilas": egiptiečiai Nilą vadino "Upe".

2,3 "...papiruso pintinę": tuo pačiu hebraišku žodžiu — "tebah" vadinama ir Nojaus arka Pr 6,14 tekste. Mozės "arka" buvo iš papiruso nendrių stiebų.

2,10 "Kai kūdikis paaugo": turbūt kai jis buvo nujunktas. "Mozė": hebraiškai "Moše", t.y. "ištrauktas iš {vandens}". Vardo paaiškinimas nesiremia moksliška etimologija, bet žodžių skambesiu: vardas Mošė siejamas su veiksmažodžiu "mašah" — "ištraukti". Etimologiškai vardas sietinas su egiptiečių žodžiu "vaikas {to}...", arba "gimęs {tam}..." Pavyzdžiui, faraonų vardai Ahmosis, Tutmosis... — "{Dievo}Tut vaikas", "{Dievo} Ah vaikas"...

Mozė pabėga į Midjaną

[11] Vieną kartą, kai Mozė jau buvo užaugęs,* jis nuėjo pas sa-
vo gimines. Stebėdamas jų lažo darbus, jis pamatė vieną egiptietį,
mušantį hebrajų — vieną iš jo giminių. [12] Apsidairęs aplinkui ir
nieko arti nematydamas, jis egiptietį užmušė ir paslėpė smėlyje.
[13] Kai jis vėl nuėjo kitą dieną, žiūri, mušasi du hebrajai! "Kodėl
muši savo bičiulį hebrajų?" — užklausė kaltąjį. [14] O jis atkirto: "Kas
gi padarė tave mūsų didžiūnu ir teisėju? Bene nori ir mane užmušti,
kaip kad užmušei egiptietį?" Mozė nusigando ir galvojo: "Aišku, tas
dalykas jau žinomas!" [15] Kai faraonas apie tai išgirdo, jis stengėsi
Mozę nužudyti.

Mozė nuo faraono pabėgo. Atkeliavo į Midjano kraštą ir atsi-
sėdo prie vieno šaltinio. [16] Midjano kunigas turėjo septynias duk-
teris. Jos atėjo vandens pasisemti ir pripildyti lovius tėvo kaimenei
pagirdyti. [17] Tuo tarpu atėjo keletas piemenų ir nuvarė jas į šalį.
Mozė pakilo, jas apgynė ir pagirdė jų kaimenę. [18] Kai jos sugrįžo
pas savo tėvą Reuelį,* tėvas klausė: "Kodėl šiandien taip anksti
parskubėjote?" [19] Jos atsakė: "Vienas egiptietis* išgelbėjo mus nuo
piemenų rankų. Jis net vandens mums pasėmė ir pagirdė kaimenę!"
[20] "Kur jis yra? Kodėl jūs palikote tą vyrą? Pakvieskite jį duonos
laužyti". [21] Mozė sutiko gyventi su tuo žmogumi, o jis davė Mozei
žmona savo dukterį Ziporą. [22] Ji pagimdė jam sūnų, kurį jis pa-
vadino Geršomu,* nes galvojo: "Aš buvau ateivis, gyvenantis sve-
timame krašte".

2,11 "...kai Mozė jau buvo užaugęs": Apd 7,23 mini keturiasdešimties metų laiko tarpą. Žr. Iš 7,7. "...mušantį": turbūt plakant, arba žudant.

2,18 "Reuel{is}": jis vadinamas ir Jetro — Jetru. Žr. Iš 3,1; 4,18; 18,1.

2,19 "...egiptietis": turbūt Mozė vilkėjo egiptietiškais drabužiais ir kalbėjo egiptiečių kalba.

2,22 "Geršom{as}": hebraiškai "Ger" — "ateivis" ir "šam" — "ten", t.y. Mozė sūnų pavadino "Ateivis ten" vardu.

Degantis krūmas

23 Po to praslinko daug laiko, mirė Egipto karalius. Izraeliečiai dejavo lažo slegiami ir šaukėsi pagalbos. Jų šauksmas iš vergijos pakilo lig Dievo. 24 Dievas, išgirdęs jų dejonę, atsiminė savo sandorą, sudarytą su Abraomu, Izaoku ir Jokūbu. 25 Dievas pažvelgė į izraeliečius ir Dievas atkreipė į juos dėmesį.

3

1 Mozė ganė savo uošvio Jetro, Midjano kunigo, kaimenę. Nuvaręs kaimenę už dykumos, jis atėjo prie Horebo — Dievo kalno.*
2 Viešpaties angelas* jam pasirodė degančio krūmo ugnies liepsnoje. Mozė žiūrėjo nustebęs, nes krūmas, nors ir skendo liepsnoje, bet nesudegė. 3 Mozė sau tarė: "Turiu eiti pasižiūrėti į šį nuostabų reginį ir pamatyti, kodėl tas krūmas nesudega".

Dievas pašaukia Mozę

4 Kai VIEŠPATS pamatė, kad Mozė pasuko pasižiūrėti, Dievas pašaukė jį iš degančio krūmo: "Moze, Moze!" "Aš čia!", — tas atsiliepė. 5 Tada jis tarė: "Neik arčiau! Nusiauk sandalus, nes vieta, kurioje stovi, yra šventa žemė! 6 Aš esu Dievas tavo tėvo, — jis toliau kalbėjo, — Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jokūbo". Mozė užsidengė veidą, nes bijojo pažvelgti į Dievą.*
7 O VIEŠPATS tęsė: "Aš mačiau savo tautos kančią Egipte, girdėjau jų skundo šauksmus prieš savo engėjus. Iš tikrųjų aš gerai

---

3,1 "Dievo kalnas": turbūt taip vadinamas dėl čia įvykusių Dievybės apsireiškimų, kaip antai šia proga ir vėliau, izraeliečiams išėjus iš Egipto.

3,2 "Viešpaties angelas": matomas paties Dievo apsireiškimas ir kreipimasis į žmones. Kitose vietose kalbama apie Dievo angelą, arba ir patį Dievą. Žr. Pr 16,7.13; Iš 14,19.24-25; Sk 22,22-35; Ts 6,11-18.

3,6 Dievo pasirodymas sukeldavo mirties baimę, nes buvo tikima, kad žmogus, pamatęs Dievą, negali išlikti gyvas. Žr. Pr 32,30. "Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jokūbo": Jėzus citavoši tekstą prisikėlimui įrodyti, nes protėviai jau seniai yra gyvi Dieve, kuris yra gyvųjų Dievas. Žr. Mt 22,32; Mk 12,26; Lk 20,37.

žinau, ką jie kenčia, 8 nužengiau* išgelbėti juos iš egiptiečių rankų
ir nuvesti iš to krašto į gerą ir erdvų kraštą, į kraštą, tekantį pienu
ir medumi,* į šalį kanaaniečių, hetitų, amoriečių, perizitų, hivitų
ir jebusitų. 9 Taip, izraeliečių šauksmas iš tikrųjų pasiekė mane. Be
to, aš mačiau, kaip juos egiptiečiai engia. 10 Dabar gi eikš! Aš sių-
siu tave pas faraoną, kad išvestum mano tautą — izraeliečius iš
Egipto". 11 Bet Mozė atsakė Dievui: "Kas aš toks, kad galėčiau*
eiti pas faraoną ir net išvesčiau izraeliečius iš Egipto?" 12 O jis
tarė: "Aš būsiu su tavimi! Ir tai bus tau ženklas, kad aš tave siun-
čiau: Kai būsi išvedęs tautą iš Egipto, jūs pagarbinsite Dievą prie
šio kalno".

Dievas apreiškia savo Vardą

13 "Betgi, — Mozė sakė Dievui, — kai nueisiu pas izraeliečius
ir sakysiu jiems: 'Jūsų protėvių Dievas atsiuntė mane pas jus', ir jie
manęs klaus: 'Koks yra jo vardas?', ką aš jiems pasakysiu?" 14* Die-
vas Mozei tarė: "Aš esu, kuris esu". Ir jis tęsė: "Tu taip kalbėsi
izraeliečiams: 'Aš Esu atsiuntė mane pas jus'". 15 Dievas vėl kal-
bėjo Mozei: "Taip tu kalbėsi izraeliečiams: 'VIEŠPATS, jūsų pro-
tėvių Dievas — Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jokūbo
atsiuntė mane pas jus'.

Šis bus mano vardas per amžius,
šiuo vardu į mane šauksis visos kartos.

3,8 "Aš nužengiau": stilistinė priemonė nepaprastam Dievo įsijungimui į žmonijos istoriją aprašyti. Žr. Pr 11,5.7. "...kraštą, tekantį pienu ir medumi": žemės derlingumo aprašas, tapęs patarle, kalbant apie Palestiną. Žr. Iš 13,5; Sk 13,27; Joz 5,6; Jer 11,5; 32,22; Ez 20,6.15.

3,11 "Kas aš esu, kad galėčiau...": Mozė nuvokia užduoties sunkumus. Be to, būdamas bėglys iš Egipto, netikėjo galėsiąs pasiekti faroną. Žr. taip pat Iš 2,14: jo paties tautiečiai su juo nesiskaitė.

3,14-15 "Aš esu, kuris esu!": šis Dievo pareiškimas yra asmeniško Dievo vardo "Jahveh" ištaka. Žodis "jahveh" yra veiksmažodžio "hajah" — lietuviškai "būti" — tretysis vienaskaitos asmuo: "jis yra". Taigi vardas "Jahveh" — "Jahvė" reiškia "Jis Yra". Kai pats Dievas apie save kalba, jis vartoja pirmąjį vienaskaitos asmenį, t.y. Aš Esu. Vardas Jahvė nepabrėžia amžinosios Dievo būties, bet rodo į Dievo įsijungimą ir artumą istorijos įvykiuose. Taigi galėtume sakyti, kad vardas Jahvė apreiškia Dievą, kurio vardas yra: "Aš

[16] Eik ir sušauk Izraelio seniūnus,* pasakyk jiems: 'VIEŠ-
PATS, jūsų protėvių Dievas — Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir
Dievas Jokūbo pasirodė man ir tarė: Aš tikrai stebėjau jus ir tai, kas
jums daroma Egipte. [17] Aš pažadu išvesti jus iš Egipto kančios į
kraštą kanaaniečių, hetitų, amoriečių, perizitų, hivitų ir jebusitų, į
kraštą, tekantį pienu ir medumi'. [18] Jie paklausys tavo balso. Tu ir
Izraelio seniūnai nueisite pas faraoną ir jam pranešite: 'VIEŠPATS,
hebrajų Dievas, apsireiškė mums. Tebūna tat leista mums nueiti tri-
jų dienų kelionę į dykumą, idant galėtume atnašauti auką VIEŠ-
PAČIUI, mūsų Dievui'. [19] Betgi aš žinau, kad Egipto karalius tol
neleis jūsų išeiti, kol nebus galingos rankos priverstas. [20] Todėl iš-
tiesiu ranką ir ištiksiu Egiptą visais savo nuostabiais darbais, kuriuos
jame padarysiu. Po to jis leis jums išeiti. [21] Netgi duosiu šiai tautai
tokią malonę egiptiečių akyse, kad jūs, išeidami, neišeisite tuščiomis
rankomis. [22] Kiekviena moteris paprašys savo kaimynę ar bet kokią
moterį, gyvenančią kaimynės namuose, sidabro bei aukso brangu-
mynų* ir drabužių. Jais apvilksite savo sūnus ir dukteris, apiplėš-
dami* Egiptą".

4

Dievas padrąsina Mozę ir suteikia jam galią

[1] Mozė atsakė, tardamas: "O jeigu jie netikės manim ir mano
balso neklausys, bet sakys: 'VIEŠPATS tau nepasirodė!' " [2] VIEŠ-
PATS jo paklausė: "Ką laikai savo rankoje?" "Lazdą", — jis atsakė.
[3] "Mesk ją žemėn," — paliepė Dievas. Jis numetė ją žemėn, ir ji

Esu {įvykiuose dėl jūsų}". Septuaginta jį vertė žodžiu "Kyrios", o Vulgata žodžiu "Dominus" — abu žodžiai reiškia "Viešpats". Dievo vardą Jahvė verčiame žodžiu "Viešpats" ir rašome didžiosiomis raidėmis VIEŠPATS. Žydai iš pagarbos šiam Dievo vardui ilgainiui jo nebetarė ir nūdien netaria, bet vietoje jo ir nūdien sako "Adonai", kurį versdami rašome mažosiomis raidėmis "Viešpats".

3,16 "Seniūnai": izraeliečių vadovai, paprastai vyresnio amžiaus vyrai, žmonių atstovai, vyresnieji.

3,22 "...brangumynų": turbūt įvairios puošmenos. "...apiplėšdami": izraeliečiai atsiims atlygį už savo ilgą vergiją, o ir patys egiptiečiai juos apdovanos. Žr. Iš 12,33-36.

pavirto gyvate. Mozė nuo jos atšoko. [4] Tuomet VIEŠPATS tarė Mo-
zei: "Ištiesk ranką ir nutverk ją už uodegos", — jis ištiesė ranką,
nutvėrė ją, ir ji vėl pavirto lazda jo rankoje. [5] "Taip įvyks, — {VIEŠ-
PATS tęsė}, — kad jie patikėtų, jog tau pasirodė VIEŠPATS, jų
protėvių Dievas — Dievas Abraomo, Dievas Izaoko ir Dievas Jo-
kūbo".

[6] VIEŠPATS vėl jam paliepė: "Įkišk ranką į savo užantį". Jis
įkišo ranką į užantį ir kai ją ištraukė, žiūri, jo ranka buvo raup-
suota — balta tarsi sniegas. [7] "Įkišk dar sykį ranką į užantį," — vėl
paliepė. Jis dar sykį įkišo ranką į užantį ir kai ją ištraukė, žiūri, ji
buvo tapusi tokia pat, kaip ir visas jo kūnas. [8] "Jei jie tavimi ne-
tikės ar nepaisys pirmojo ženklo, jie patikės antruoju ženklu. [9] Bet-
gi jeigu jie nepatikėtų nei šiais dviem ženklais ir nepaklausytų ta-
vo balso, pasemk iš Nilo vandens ir išpilk jį ant sausos žemės.
Vanduo, kurį pasemsi iš Nilo, ant sausos žemės pavirs krauju".

[10] Bet Mozė VIEŠPAČIUI tarė: "Ak, mano Viešpatie, aš nie-
kad nebuvau iškalbus, — nei praeityje, nei nuo dabar, kai tu pra-
kalbinai savo tarną. Aš esu lėtas atidaryti burną ir mano liežuvis
nerangus". [11] Tada VIEŠPATS jį paklausė: "O kas duoda burną
žmogui? Kas padaro jį nebyliu ar kurčiu, reginčiu ar aklu? Argi ne
aš, VIEŠPATS? [12] O dabar eik! Aš būsiu su tavo burna ir tave
pamokysiu, ką turi sakyti". [13] Tačiau Mozė atsakė: "Ak, mano Vieš-
patie, prašau siųsti ką nors kitą". [14] Tuomet VIEŠPATS supyko ant
Mozės ir tarė: "Ar tu neturi brolio, levito Aarono? Jis, aš žinau,
yra iškalbus. Kaip tik dabar jis ateina tavęs pasitikti. Tave pa-
matęs, džiaugsis jo širdis. [15] Tu kalbėsi jam ir dėsi žodžius į jo
burną, o aš būsiu su tavo burna ir su jo burna, ir pamokysiu judu,
ką daryti. [16] Iš tikrųjų jis žmonėms už tave kalbės: jis bus tau kaip
burna,* o tu būsi jam kaip Dievas. [17] Paimk į savo ranką šią laz-
dą,* — su ja ženklus turėsi daryti".

4,16 "...jis bus tau kaip burna": kalbės tavo vardu. Aaronas kalbės Mozės vardu lygiai kaip pranašas kalba Dievo vardu. Taigi santykis tarp Mozės ir Aarono yra sugretinamas su santykiu tarp Dievo ir jo pranašo. Žr. Iš 7,1.

4,17 "...šią lazdą": turbūt ta pati lazda, apie kurią kalbama 2-5 eilutėse. Kai kurie aiškintojai ją laiko skirtinga lazda, kurią Dievas davė Mozei.

Mozė grįžta į Egiptą

18* Mozė sugrįžo pas savo uošvį Jetrą ir jam tarė: "Prašyčiau
leisti man grįžti pas giminę į Egiptą ir pasižiūrėti, ar jie dar tebėra
gyvi". Jetras Mozei atsakė: "Eik ramybėje!" 19 Mozei Midjane
VIEŠPATS tarė: "Grįžk į Egiptą, nes visi žmonės, ieškoję tavo
gyvybės, išmirė". 20 Taigi Mozė pasiėmė savo žmoną ir sūnus, už-
sodino juos ant asilo ir leidosi kelionėn į Egipto žemę. Dievo lazdą
Mozė pasiėmė su savimi.
21 O VIEŠPATS Mozei tarė: "Kai sugrįši į Egiptą, žiūrėk, kad
atliktumei faraono akivaizdoje visus nuostabiuosius darbus, kuriuos
sudėjau į tavo rankas. Bet aš užkietinsiu jo širdį* ir jis neleis tau-
tai išeiti. 22 Tuomet tu sakysi faraonui: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS:
Izraelis yra mano pirmagimis sūnus. 23 Aš tau liepiau: leisk mano
sūnui išeiti, kad galėtų mane pagarbinti! Betgi tu atsisakei leisti
jam išeiti; tikėk manim, aš užmušiu tavo pirmagimį sūnų'".
24* Atsitiko, kad kelionės metu, nakvojant vienoje užeigoje,
VIEŠPATS pasitiko Mozę ir bandė jį užmušti. 25 Bet Zipora, paė-
musi titnagą, nupjovė savo sūnaus apyvarpio plėvę ir palietė ja
Mozės kojas, tardama: "Tu esi man iš tikrųjų kraujo sužadėtinis!"
26 O kai {Viešpats} nuo jo pasitraukė, ji pridėjo: "Kraujo sužadėti-
nis apipjaustymu".

4,18 Mozė nepasako savo uošviui pagrindinės priežasties, verčiančios jį grįžti į Egiptą, bet ir šis antrinis motyvas buvo jam svarbus.

4,21 "...užkietinsiu jo širdį": Dievas leido faraonui būti užsispyrusiam ir neišleisti izraeliečių iš Egipto. Žr. Rom 9,17-18. Dievas dalyvauja žmogaus nuosprendyje, nes be Dievo žmogus negali nieko padaryti. Žr. Iz 6,10; Mt 13,10-15. Šv. Raštas nedaro skirtumo tarp antrinių priežasčių ir visuotinės Priežasties, kylančio iš gamtos ar žmogaus nuosprendžio. Be to, laisvos valios problema, kuri yra taip aštri pošventraštinėje teologijoje, dar nebuvo problema Šv. Rašte. Čia pasitenkinama teigimu, kad, pirma, Dievas yra visuotinė Priežastis ir, antra, žmogus turi laisvą valią apsispręsti. Taigi Dievas, būdamas visagalis, savo visuotiniu veikimu yra ir antrinių Visatos ir istorijos įvykių priežasčių jėga. O žmogus Šv. Rašte laikomas atsakingas už nuosprendį. Dievo visagališkumas ir žmogaus galia laisvai apsispręsti yra ryškūs Šv. Rašte. Kaip žmogus gali laisvai apsispręsti savo santykyje su Dievu, nebuvo įkvėptųjų Šv. Rašto autorių problema. Jiems buvo svarbu parodyti, kad žmogus turi jam Kūrėjo duotą galią laisvai apsispręsti, bet negali išvengti savo nuosprendžio padarinių.

4,24-26 Atrodo, kad Mozė nesilaikė Dievo įsakymo, duoto Abraomui, dėl apipjaustymo. Žr. Pr 17,10-14. Mozės gyvastis buvo išgelbėta, kai Zipora apipjaustė jų sūnų.

Aaronas pasitinka Mozę

27 VIEŠPATS tarė Aaronui: "Nueik į dykumą Mozės pasitikti".
Aaronas nuėjo, pasitiko Mozę prie Dievo kalno ir pabučiavo.
28 Mozė papasakojo Aaronui apie visa, ką VIEŠPATS jį siųsdamas
buvo pasakęs ir apie visus jam pavestus ženklus. 29 Tada Mozė ir
Aaronas nuėjo ir sušaukė visus izraeliečių seniūnus. 30 Aaronas pa-
kartojo visa, ką VIEŠPATS buvo pasakęs Mozei, o Mozė padarė
ženklus visų žmonių akivaizdoje. 31 Žmonės įsitikino. Išgirdę, kad
VIEŠPATS parodė rūpinimąsi izraeliečiais ir pamatė jų kančią, jie
parpuolė kniūpsčia ir pagarbino.

5

Faraonas užsispiria ir lieka kietaširdis

1 Po to Mozė ir Aaronas nuėjo pas faraoną ir jam tarė: "Taip
kalbėjo VIEŠPATS, Izraelio Dievas: 'Leisk mano tautą eiti atšvęsti
man iškilmę dykumoje'". 2 Bet faraonas atsakė: "Kas gi tas VIEŠ-
PATS, kad aš turėčiau jam paklusti ir leisti Izraelį eiti? Nei aš tą
VIEŠPATĮ pažįstu, nei aš leisiu Izraeliui eiti!" 3 Tuomet jie tarė:
"Mums apsireiškė hebrajų Dievas. Prašom leisti mums nueiti į dy-
kumą trijų dienų kelionę ir ten atnašauti auką VIEŠPAČIUI, mūsų
Dievui, kad kartais jis neištiktų mus maru ar kalaviju". 4 Bet Egip-
to karalius atsakė: "Moze ir Aaronai, kam gi judu atitraukiate
žmones nuo darbų? Nešdinkitės prie savo lažo!" 5 Faraonas tęsė:
"Žiūrėkite, jie yra gausesni už krašto gyventojus, o judu norite
juos atleisti nuo lažo!" 6 Tą pačią dieną faraonas įsakė žmonių
prievaizdams ir jų prižiūrėtojams:* 7 "Nebeduokite daugiau
žmonėms plytoms dirbti šiaudų*, kaip iki šiol darėte. Teeina ir

5,6 "...prievaizdai ir prižiūrėtojai": prievaizdai buvo aukštesni pareigūnai — turbūt egiptiečiai, o prižiūrėtojai buvo žemesni pareigūnai, parinkti iš pačių izraeliečių. Žr. 14-ąją eilutę.

5,7 Kapoti šiaudai buvo maišomi su moliu, kad saulėje džiovintos plytos būtų tvirtesnės.

tepasirenka šiaudų jie patys! 8 Bet reikalausite iš jų to paties skai-
čiaus plytų, kaip jie anksčiau kad padirbdavo. Skaičiaus nesu-
mažinkite, nes jie yra tinginiai ir todėl rėkauja: 'Leisk mums eiti ir
atnašauti auką mūsų Dievui!' 9 Duokite vyrams daugiau darbo, te-
dirba ir tenepaiso melagingų pažadų".

10 Taigi žmonių prievaizdai ir prižiūrėtojai išėjo ir izraeliečiams
pasakė: "Taip kalbėjo faraonas: 'Nebeduosiu jums jokių šiaudų.
11 Jūs patys eikite ir pasirūpinkite šiaudų, kur tik galite jų rasti. Ta-
čiau darbas jums nė kiek nebus sumažintas'". 12 Tada žmonės pa-
sklido po visą Egipto žemę rinkti šiaudų ražienose. 13 O prievaizdai
spaudė, sakydami: "Atlikite savo darbą! Kasdieną turite padaryti tiek
pat, kiek padarydavote gaudami šiaudus". 14 Izraeliečių prižiūrė-
tojai, faraono prievaizdų paskirti juos prižiūrėti, buvo nuplakti. "Ko-
dėl, — klausė jų, — nepadarėte nei vakar, nei šiandien nustatyto
skaičiaus plytų, kaip pirma kad padarydavote?"

15 Tada izraeliečių prižiūrėtojai nuėjo pas faraoną ir skundėsi,
sakydami: "Kodėl taip elgiesi su savo tarnais? 16 Šiaudų tavo tarnams
nebeduodama, tačiau įsakoma: 'Dirbkite plytas!' Žiūrėk, kaip yra
tavo tarnai plakami! Tuo tarpu kalti yra tavo paties žmonės". 17 Jis
atsakė: "Jūs slunkiai, jūs tinginiai! Todėl ir sakote: 'Leisk mums
eiti atnašauti auką tam VIEŠPAČIUI'. 18 O dabar nešdinkitės prie
darbo! Šiaudų jums nebus duodama, bet jūs vis vien turite padirbti
tiek pat plytų". 19 Izraeliečių prižiūrėtojai pasijuto esą bėdoje, kai
jiems buvo pasakyta: "Kasdienio plytų skaičiaus nemažinkite!"
20 Išeidami iš faraono, jie susidūrė su Moze ir Aaronu, kurie stovėjo
jų laukdami. 21 "VIEŠPATS tepasižiūri į jus ir teteisia! Užtraukėte
mums nemalonę faraono ir jo pareigūnų akyse, įdėjote jiems į ran-
ką kalaviją mums nužudyti".

Dievas pakartoja savo pažadą

22 Mozė vėl kreipėsi į VIEŠPATĮ, sakydamas: "O Viešpatie,
kodėl taip blogai elgiesi su šia tauta? Kam gi mane iš viso siuntei?
23 Nuo to laiko, kai nuėjau pas faraoną kalbėti tavo vardu, jis engia
šią tautą, o tu nedarai nieko savo tautai išgelbėti".

6

1 Tuomet VIEŠPATS atsakė Mozei: “Nūnai pamatysi, ką aš
darysiu faraonui: iš tikrųjų galingos rankos priverstas jis leis jiems
išeiti, galingos rankos priverstas jis išvarys juos iš savo krašto”.
2 Dievas kalbėjo Mozei ir sakė jam: “Aš esu VIEŠPATS! 3 Aš
pasirodžiau Abraomui, Izaokui ir Jokūbui kaip Dievas Visagalis, bet
vardu ‘VIEŠPATS’ aš jiems nedaviau savęs pažinti. 4 Aš sudariau ir
savo sandorą su jais duoti jiems Kanaano kraštą — kraštą, kuriame
jie gyveno kaip ateiviai. 5 Aš išgirdau dejavimą izraeliečių, kuriuos
egiptiečiai laiko vergijoje, ir atsiminiau savo sandorą. 6 Todėl sakyk
izraeliečiams: ‘Aš esu VIEŠPATS! Išlaisvinsiu jus iš egiptiečių lažo
ir išgelbėsiu jus iš jų vergijos. Atpirksiu jus pakelta ranka ir teis-
mo rykštėmis. 7 Paimsiu jus sau kaip tautą ir būsiu jūsų Dievas. Jūs
žinosite, kad aš VIEŠPATS, jūsų Dievas, kuris išlaisvino iš egiptie-
čių vergijos. 8 Nuvesiu jus į kraštą, kurį prisiekiau duoti Abraomui,
Izaokui ir Jokūbui. Jį duosiu jums kaip paveldą. Aš esu VIEŠ-
PATS!’” 9 Taip Mozė kalbėjo izraeliečiams, bet jie Mozės nenorėjo
klausyti, nes jų dvasia buvo žiaurios vergijos palaužta.
10 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: 11 “Nueik ir sakyk Egipto ka-
raliui faraonui, kad leistų izraeliečius išeiti iš jo krašto”. 12 Bet Mozė
sakė VIEŠPAČIUI: “Žiūrėk, izraeliečiai manęs neklauso, negi farao-
nas manęs paklausys? Aš gi nesu iškalbus!” 13 Betgi VIEŠPATS
kalbėjo Mozei ir Aaronui apie izraeliečius ir Egipto karalių faraoną,
įsakydamas jiems išvesti izraeliečius iš Egipto krašto.

Mozės ir Aarono kilmės įrašai

14* Šie yra jų protėvių šeimų galvos: Reubeno, Izraelio pirma-
gimio, sūnūs: Hanochas, Palus, Hezronas ir Karmis. Jie yra Reube-
no šeimos. 15 Simeono sūnūs: Jemuelis, Jaminas, Ohadas, Jachinas,
Zoharas ir kanaanietės sūnus Šaūlis. Jie yra Simeono šeimos. 16 Šie
yra vardai Levio sūnų, pagal jų kilmės įrašus: Geršonas, Kehatas ir

---

6,14-27 Šios genealogijos tikslas yra atsekti Mozės kilmę Jokūbo sūnaus Levio giminės kartų sekoje. Reubenas ir Simeonas minimi dėl to, kad jie yra vyresni Levio broliai.

Meraris. Levis gyveno šimtą trisdešimt septynerius metus. [17]Geršono sūnūs: Libnis ir Šimejis, pagal jų šeimas. [18] Kehato sūnūs: Amramas, Izharas, Hebronas ir Uzielis. Kehatas gyveno šimtą trisdešimt trejus metus. [19] Merario sūnūs: Mahlis ir Mušis. Tai yra levitų šeimos pagal jų kilmės įrašus. [20] Amramas paėmė sau žmona savo tėvo seserį* Jochebedą. Ji pagimdė jam Aaroną ir Mozę. Amramas gyveno šimtą septynerius metus. [21] Izharo sūnūs: Korahas, Nefegas ir Zichris. [22] Uzielio sūnūs: Mišaelis, Elzafanas ir Sitris. [23]Aaronas paėmė žmona Elišebą, Aminadabo dukterį, Nahšono seserį; ji pagimdė jam Nadabą, Abihuą, Eleazarą ir Itamarą. [24] Koraho sūnūs: Assiras, Elkanas ir Abiasafas. Jie yra korakitų šeimos. [25] Aarono sūnus Eleazaras paėmė žmona vieną iš Putielio dukterų, ir ji pagimdė jam Finehasą. Tai levitų protėvių šeimų galvos pagal jų šeimas.

[26] Tai yra tas pats Aaronas ir tas pats Mozė, kuriems VIEŠPATS pasakė: "Išveskite izraeliečius iš Egipto žemės gretą po gretos". [27] Tai juodu — tas pats Mozė ir tas pats Aaronas — kalbėjo Egipto karaliui faraonui, kad išvestų izraeliečius iš Egipto.

[28] Tą dieną, kai VIEŠPATS kalbėjo Mozei Egipto žemėje, [29] jis pasakė jam: "Aš esu VIEŠPATS! Pakartok Egipto karaliui faraonui visa, ką aš tau sakau." [30] Bet Mozė atsikalbinėjo VIEŠPATIES akivaizdoje: "Žiūrėk, aš nesu iškalbus. Negi faraonas manęs klausys?"

7

[1] Mozei VIEŠPATS atsakė: "Žiūrėk, padariau tave tarsi Dievu faraonui, o tavo brolis Aaronas bus tavo pranašas.* [2] Tu pakartosi visa, ką aš tau įsakau, o tavo brolis Aaronas sakys faraonui leisti izraeliečiams išeiti iš jo krašto. [3] Betgi aš sukietinsiu faraono širdį ir padauginsiu savo ženklus ir nuostabius darbus Egipto žemėje. [4] Kai faraonas tavęs neklausys, aš uždėsiu ant Egipto savo ranką ir teismo rykštėmis išvesiu savo tautą, izraeliečius iš Egipto žemės,

---

6,20 "...savo tėvo seserį": ilgainiui tokios vedybos buvo uždraustos. Žr. Kun 18,12. Būdinga, kad Septuaginta ir Vulgata verčia "pusseserė".

7,1 Kaip Dievas įgalino savo pranašus kalbėti jo vardu, taip Mozė turės Aaroną savo "pranašu" kalbėti faraonui. Žr. Iš 4,16.

gretą po gretos. [5] Egiptiečiai žinos, kad aš esu VIEŠPATS, kai iš-
tiesiu ranką prieš Egiptą ir išvesiu iš jo izraeliečius". [6] Taip Mozė
su Aaronu ir padarė. Jie padarė lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo
jiems įsakęs. [7] Mozė buvo aštuoniasdešimties metų, o Aaronas
aštuoniasdešimt trejų, kai juodu kalbėjo su faraonu.

Lazda pavirsta gyvate

[8] VIEŠPATS tarė Mozei ir Aaronui: [9] "Kai faraonas, kalbė-
damas su jumis, pareikalaus: 'Padarykite stebuklą', tada sakyk Aaro-
nui: 'Imk savo lazdą ir mesk ją žemėn priešais faraoną!' Ji pavirs
gyvate". [10] Taigi Mozė ir Aaronas nuėjo pas faraoną ir padarė, kaip
VIEŠPATS buvo įsakęs. Aaronas numetė savo lazdą žemėn priešais
faraoną ir jo pareigūnus, ir ji pavirto slibinu. [11] Faraonas taip pat
sušaukė išminčius bei burtininkus ir jie — Egipto kerėtojai — pa-
darė tą patį savo kerais. [12] Kiekvienas jų metė žemėn savo lazdą, ir
jos pavirto slibinais, bet Aarono lazda prarijo jų lazdas. [13] Betgi
faraono širdis buvo užkietėjusi, ir jis neklausė jų, kaip buvo VIEŠ-
PATS pasakęs.

Pirmoji Egipto rykštė: vanduo pavirsta krauju

[14]* Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Faraono širdis yra užkietėjusi.
Jis atsisako leisti tautai išeiti. [15] Nueik pas faraoną rytą, kai jis eis
prie vandenų, ir, laikydamas rankoje lazdą, kuri buvo pavirtusi gy-
vate, atsistok prie Nilo kranto jo pasitikti. [16] Sakyk jam: 'VIEŠPATS,
hebrajų Dievas, atsiuntė mane pas tave pasakyti: 'Leisk mano tau-
tai eiti, kad galėtų mane pagarbinti dykumoje'. Betgi tu iki šiol
manęs nepaklausei'. [17] Taip kalba VIEŠPATS: 'Iš šios {rykštės} ži-
nosi, kad aš esu VIEŠPATS! Žiūrėk, lazda, kurią laikau rankoje,
suduosiu į Nilo vandenį ir jis pavirs krauju. [18] Išgaiš žuvys upėje,
ims dvokti pati upė, nebegalės egiptiečiai gerti vandens iš Nilo'".
[19] Mozei VIEŠPATS tarė: "Sakyk Aaronui: 'Paimk savo lazdą
ir ištiesk ranką viršum Egipto vandenų, — viršum jo upių, kanalų,

---

7,14 Dauguma Egipto rykščių, atrodo, buvo to krašto gamtos reiškiniai. Du bruožai rodo Apvaizdos ranką gamtos reiškiniuose: jų neįprasta apimtis ir pavaldumas Mozei.

kūdrų ir visų jo vandens tvenkinių, — kad jie pavirstų krauju.
Visame Egipte bus kraujo net mediniuose ir akmeniniuose induo-
se'". 20 Mozė ir Aaronas darė, kaip VIEŠPATS buvo įsakęs. Jis pa-
kėlė lazdą ir, faraono bei jo pareigūnų akivaizdoje, sudavė į Nilo
vandenį, ir visas vanduo upėje pavirto krauju. 21 Išgaišo upėje žu-
vys. Nilas taip dvokė, kad egiptiečiai nebegalėjo jo vandens gerti,
— kraujas buvo visur Egipte. 22 Betgi kai Egipto kerėtojai padarė
tą patį savo kerais, faraono širdis liko kieta, ir jis jų nepaklausė,
kaip VIEŠPATS ir buvo pasakęs. 23 Faraonas apsisuko ir nuėjo į sa-
vo rūmus, — net to jis nepaėmė į širdį. 24 O visi egiptiečiai turėjo
kasti visur prie Nilo, ieškodami vandens gerti, nes Nilo vandens jie
nebegalėjo gerti.

Antroji Egipto rykštė: varlės

25 Praėjo septynios dienos po to, kai VIEŠPATS ištiko Nilą.
26* VIEŠPATS tarė Mozei: "Nueik pas faraoną ir sakyk jam: 'Taip
kalbėjo VIEŠPATS: Leisk mano tautai eiti manęs pagarbinti. 27 Jei
atsisakai juos išleisti, žiūrėk, aš plaksiu visą tavo šalį varlėmis. 28 Ni-
las knibždės varlių, jos atšokuos į tavo rūmus, į tavo miegamąjį ir
į tavo lovą, į tavo pareigūnų ir tavo pavaldinių namus, į jų krosnis
ir į jų duonai minkyti dubenius. 29 Varlės šokinės ant tavęs, ant ta-
vo pavaldinių ir ant tavo pareigūnų'".

8

1 VIEŠPATS tarė Mozei: "Sakyk Aaronui: 'Ištiesk ranką su
lazda viršum upių, kanalų ir kūdrų, užleisk varlėmis Egipto kraš-
tą!'" 2 Aaronas ištiesė ranką viršum Egipto vandenų, varlės iššoko
ir užplūdo visą Egipto kraštą. 3 Betgi kerėtojai savo kerais padarė
tą patį, — užleido varlėmis Egipto kraštą.
4 Tada faraonas, pasišaukęs Mozę ir Aaroną, tarė: "Prašykite
VIEŠPATĮ, kad atitolintų varles nuo manęs ir mano pavaldinių, o
aš leisiu tautą eiti atnašauti auką VIEŠPAČIUI". 5 Mozė faraono pa-

---

7,26-8,28 Šis tekstas Vulgatos vertime yra Iš 8-asis skyrius. Žr. Arkivysk. J. Skvirecko vertimą iš Vulgatos.

prašė: "Malonėk man paskirti laiką, kada aš turiu už tave, tavo
pareigūnus ir pavaldinius prašyti, kad varlės būtų atitolintos nuo
tavęs bei tavo rūmų ir liktųsi tiktai Nilo upėje?" 6 Jis atsakė: "Ry-
toj!" Mozė tarė: "Tebūna kaip sakai! Kad žinotumei, jog nėra kito
kaip VIEŠPATS, mūsų Dievas, 7 varlės atsitrauks nuo tavęs ir tavo
rūmų, tavo pareigūnų ir pavaldinių. Jos pasiliks tiktai Nilo upėje".
8 Tada Mozė ir Aaronas pasitraukė nuo faraono. Mozė šaukėsi į
VIEŠPATĮ dėl varlių, kuriomis jis buvo užleidęs faraoną. 9 O
VIEŠPATS padarė taip, kaip Mozė prašė. Varlės išdvėsė namuose,
kiemuose* ir laukuose. 10 Jos buvo metamos į krūvų krūvas, visas
kraštas dvokė. 11 Bet kai faraonas pamatė, kad jau galima atsikvėp-
ti, jis sukietino savo širdį ir jų neklausė, kaip VIEŠPATS kad buvo
pasakęs.

Trečioji Egipto rykštė: uodai

12 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Sakyk Aaronui: 'Ištiesk savo
lazdą ir suduok į žemės dulkes, kad jos pavirstų uodais* visame
Egipto krašte!'" 13 Jie taip ir padarė. Aaronas ištiesė savo ranką su
lazda ir sudavė į žemės dulkes. Uodai apniko žmones ir gyvulius.
Žemės dulkės visame Egipto krašte pavirto uodais. 14 Kerėtojai pa-
našiai bandė savo kerais padaryti uodų, bet neįstengė. O uodai
knibždėjo ant žmonių ir gyvulių. 15 Kerėtojai sakė faraonui: "Tai
Dievo pirštas!"* Bet faraono širdis buvo sukietėjusi, jis nenorėjo jų
klausyti, kaip VIEŠPATS kad buvo pasakęs.

Ketvirtoji Egipto rykštė: musės

16 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Atsikelk anksti rytą ir pa-
sirodyk faraonui, kai jis eina prie vandens, ir sakyk jam: 'Taip
kalbėjo VIEŠPATS: 'Leisk mano tautai eiti manęs pagarbinti. 17 Nes,

8,9 "...kiemuose": arba sodybose.

8,12.17 "...uodai": hebraiškas žodis "chinnim" yra įvairiai verčiamas, pvz., mašalai, varmai, utėlės...

8,15 "Tai Dievo pirštas!" — šis pareiškimas yra randamas egiptiečių religinės magijos raštijoje. Žr. Lk 11,20.

jei neleisi mano tautai eiti, tikėk manim, užleisiu musių spiečiais
tave, tavo pareigūnus bei pavaldinius ir tavo rūmus. Egiptiečių na-
mai, netgi ir pati žemė, kurioje jie gyvena, knibždės musių spie-
čiais. 18 Bet tą dieną atskirsiu Gošeno šalį, kur gyvena mano tauta.
Ten musių spiečių nebus, kad tu žinotumei, jog aš esu VIEŠPATS
šiame krašte. 19 Aš padarysiu šį skirtumą tarp savo tautos ir tavo
tautos. Rytoj pasirodys šis ženklas'". 20 VIEŠPATS taip ir padarė.
Musių spiečių spiečiai apniko faraono rūmus ir jo pareigūnų namus.
Žemė visame Egipto krašte buvo nuniokota musių.

21 Tada faraonas, pasišaukęs Mozę ir Aaroną, tarė: "Eikite, at-
našaukite savo Dievui auką šiame krašte". 22* Bet Mozė atsakė:
"Tai daryti nedera, nes, ką mes aukojame VIEŠPAČIUI, mūsų Die-
vui, yra pasibjaurėtina egiptiečiams. Jeigu mes aukosime, kas yra pa-
sibjaurėtina egiptiečių akyse, argi jie neužmuš mūsų akmenimis?
23 Todėl mes turime nueiti trijų dienų kelią į dykumą ir atnašauti
auką VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui, kaip jis mums įsako". 24 O farao-
nas tarė: "Aš leisiu jus eiti atnašauti auką VIEŠPAČIUI, jūsų Die-
vui, dykumoje su sąlyga, kad jūs neisite per toli. Maldaukite ir už
manę". 25 Mozė atsakė: "Žiūrėk, kai tik nuo tavęs išeisiu, tuojau pat
maldausiu VIEŠPATĮ, kad musių spiečiai rytoj pasitrauktų nuo
faraono, jo pareigūnų ir pavaldinių. Tačiau tenesielgia faraonas vėl
apgaulingai, neleisdamas tautai eiti atnašauti aukos savo VIEŠ-
PAČIUI!"

26 Mozė, išėjęs nuo faraono, meldėsi į VIEŠPATĮ. 27 Ir VIEŠ-
PATS padarė, kaip Mozė prašė. 27 Jis pašalino musių spiečius nuo
faraono, nuo jo pareigūnų ir pavaldinių. Nė vienos neliko. 28 Betgi
ir šį kartą faraonas sukietino savo širdį: tautai eiti neleido.

8,22 Egiptiečiai būtų piktai reagavę į bet kokio šventu laikomo gyvulio kruviną auką. Egipte kai kurie gyvuliai buvo garbinami kaip įvairių dievų simboliai.

9

Penktoji Egipto rykštė: galvijų maras

1 Tada VIEŠPATS Mozei tarė: "Eik pas faraoną ir sakyk jam:
"Taip kalbėjo VIEŠPATS, hebrajų Dievas: 'Leisk mano tautą eiti
mane pagarbinti! 2 Nes jeigu neleisi jiems išeiti ir toliau juos stab-
dysi, 3 tikėk manim, VIEŠPATIES ranka ištiks baisiu maru tavo
galvijus laukuose — arklius, asilus, kupranugarius, galvijų bandas
ir avių kaimenes. 4 Betgi VIEŠPATS padarys skirtumą tarp izrae-
liečių ir egiptiečių galvijų, idant nenugaištų nė vienas iš tų, kurie
priklauso izraeliečiams'". 5 VIEŠPATS nustatė ir laiką, tardamas:
"Rytoj VIEŠPATS tai įvykdys šiame krašte!" 6 Kitą dieną VIEŠ-
PATS tai ir padarė. Visi egiptiečių galvijai išdvėsė, bet izraeliečių
galvijų nė vienas nenugaišo. 7 Faraonas pasiuntė pažiūrėti ir suži-
nojo, kad nė vienas izraeliečių galvijų nebuvo nugaišęs. Vis tiek
faraono širdis liko kieta: tautai eiti neleido.

Šeštoji Egipto rykštė: votys

8 Tada VIEŠPATS tarė Mozei ir Aaronui: "Pasisemkite kiek-
vienas po rieškučias suodžių iš krosnies. Mozė teberia jas į orą
faraono akivaizdoje. 9 Jos pavirs dulkelėmis virš Egipto žemės ir
sukels pūliuojančias votis žmonėms ir gyvuliams visoje Egipto
žemėje". 10 Taigi jie paėmė suodžių iš krosnies ir nuėjo pas
faraoną. Mozė išbėrė jas į orą ir jos sukėlė pūliuojančias votis
žmonėms bei gyvuliams. 11 Kerėtojai su Moze varžytis neįstengė,
nes votys kamavo kerėtojus lygiai taip, kaip ir visus egiptiečius.
12 Bet VIEŠPATS sukietino faraono širdį, jis neklausė jų, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei pasakęs.

Septintoji Egipto rykštė: kruša

13 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Atsikelk anksti rytą ir pasiro-
dyk faraonui. Jam pasakyk: 'Taip kalbėjo VIEŠPATS, hebrajų Die-
vas: leisk mano tautai eiti manęs pagarbinti! 14 Kitaip šį kartą sių-
siu visas savo rykštes prieš tave patį, prieš tavo pareigūnus ir
pavaldinius, idant žinotumei, kad nėra kito kaip aš visoje žemėje.
15 Juk aš būčiau galėjęs ištiesti ranką ir ištikęs tave bei tavo tautą

maru, ir tu būtum buvęs nušluotas nuo žemės. [16] Vis dėlto aš leidau tau gyventi, kad parodyčiau tau* savo galybę, kad mano vardas nuskambėtų per visą žemę. [17] Nejau tu vis dar užkirsi kelią mano tautai ir neleisi jiems išeiti! [18] Tikėk manim, rytoj šiuo laiku padarysiu, kad lytų tokia ledų kruša, kokios nėra buvę Egipte nuo jo įkūrimo iki šios dienos. [19] Todėl paliepk, kad visi tavo galvijai ir visa, ką turi laukuose, būtų suvaryta po saugia pastoge. Žmonės ir gyvuliai, esantys atvirame lauke be pastogės, žus, kai ant jų ims kristi ledų kruša'". [20] Kai kurie faraono pareigūnai, bijodami VIEŠPATIES žodžio, skubiai suvarė savo vergus ir galvijus į saugias pastoges. [21] O kiti, nepaisydami VIEŠPATIES žodžio, paliko savo vergus ir galvijus atvirame lauke.

[22] Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Ištiesk ranką dangaus link, tekrinta ledų kruša ant visos Egipto šalies — ant žmonių, ant gyvulių, ir ant visos laukų augmenijos Egipto žemėje". [23] Mozė pakėlė savo lazdą dangaus link, ir VIEŠPATS pasiuntė perkūniją ir krušą, žemėn liejosi ugnis. VIEŠPATS lijo ledų kruša ant Egipto žemės. [24] Kruša, su nesiliaujama žaibų ugnimi, buvo tokia nuožmi, kokios dar niekad nebuvo buvę visame Egipte krašte nuo jo tapimo tauta! [25] Kruša išmušė visa, kas buvo atvirame lauke per visą Egipto kraštą — ir žmones, ir gyvulius. Kruša sunaikino ir visą laukų augmeniją bei sutriuškino laukuose visus medžius. [26] Tik Gošeno srityje, kur gyveno izraeliečiai, ledų krušos nebuvo.

[27] Po to faraonas pasišaukė Mozę su Aaronu ir jiems tarė: "Šį kartą aš kaltas. VIEŠPATS yra teisus, aš ir mano tauta esame nedori. [28] Maldaukite VIEŠPATĮ! Gana jau Dievo griausmų ir krušos! Aš leisiu jums eiti. Nėra reikalo jums ilgiau pasilikti. [29] Mozė jam atsakė: "Kai tik išeisiu už miesto, aš pakelsiu rankas į VIEŠPATĮ. Perkūnija liausis ir ledų kruša nebekris žemėn, kad žinotumei, jog žemė priklauso VIEŠPAČIUI. [30] Betgi aš žinau, kad tu ir tavo pareigūnai VIEŠPATIES Dievo dar nebijote".

[31]* (Linai ir miežiai buvo nuniokoti, nes miežiai jau buvo išplaukėję, o linai jau žydėjo. [32] Bet kviečiai ir speltai* nebuvo nuniokoti, nes jie vėliau plaukėja.)

9,16 "...kad parodyčiau tau": kai kurie senieji vertimai verčia, "kad per tave parodyčiau". Žr. Rom 9,17.

9,31-32 Ši pastaba skliausteliuose paaiškina faktą, kad dar buvo likę augmenijos aštuntosios rykštės skėriams. "Speltai": ypatinga kviečių rūšis.

33 Mozė, palikęs faraoną ir išėjęs iš miesto, pakėlė rankas į
VIEŠPATĮ. Perkūnija ir ledų kruša liovėsi, nei lietus žemėn nebe-
pylė. 34 Tačiau kai faraonas pamatė, kad lietus, kruša ir perkūnija
liovėsi, jis vėl nusidėjo ir sukietino savo širdį — jis ir jo pareigū-
nai. 35 Taigi faraono širdis sukietėjo, — izraeliečių išeiti jis neleido,
kaip VIEŠPATS buvo pasakęs per Mozę.

10

Aštuntoji Egipto rykštė: skėriai

1 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Eik pas faraoną. Juk aš sukie-
tinau jo širdį ir širdis jo pareigūnų, idant parodyčiau per juos šiuos
savo ženklus 2 ir, kad tu galėtumei papasakoti savo vaikams ir vai-
kaičiams, kaip aš išjuokiau egiptiečius ir kokius ženklus jiems
padariau, — idant ir jūs žinotumėte, kad aš esu VIEŠPATS".
3 Taigi Mozė ir Aaronas nuėjo pas faraoną ir tarė jam: "Taip
kalbėjo VIEŠPATS, hebrajų Dievas: 'Kaip ilgai atsisakysi nusižemin-
ti prieš mane? Leisk mano tautai eiti manęs pagarbinti! 4 Nes rytoj
aš atvesiu skėrius į tavo kraštą, jeigu atsisakai leisti mano tautai iš-
eiti. 5 Jie taip apguls žemės paviršių, kad niekas nebegalės net že-
mės matyti. Jie surys visa, kas jums išliko nuo ledų krušos, surys
visus jūsų medžius, vėl dygstančius laukuose. 6 Be to, jie užplūs ta-
vo rūmus ir namus visų tavo pareigūnų bei visų egiptiečių, ko nei
tavo tėvai, nei tavo tėvų tėvai nematė nuo tos dienos, kai jie pasi-
rodė žemėje, iki šiai dienai'". Tai pasakęs, jis apsisuko ir paliko fa-
raoną.
7 Faraono pareigūnai jam sakė: "Kaip ilgai jis regs mums pin-
kles? Leisk tiems žmonėms eiti pagarbinti VIEŠPATĮ, jų Dievą! Ne-
jau dar nematai, kad Egiptas žūsta?" 8 Mozė ir Aaronas buvo vėl
pašaukti pas faraoną. Jis jiems tarė: "Eikite, garbinkite VIEŠPATĮ,
savo Dievą! Bet kas gi iš jūsų turi eiti?" 9 Mozė atsakė: "Mes eisime
su savo jaunuoliais ir seneliais, su savo sūnumis ir dukterimis, su sa-
vo kaimenėmis ir bandomis, nes mes turime švęsti iškilmę VIEŠ-
PATIES garbei". 10* Betgi faraonas jiems tarė: "VIEŠPATS iš tikrųjų

10,10 Pažodžiui "Tebūna VIEŠPATS su jumis tokiu pat būdu, kaip aš leidžiu jums...", t.y. įgeliamai pajuokiantis palaiminimas — sarkazmas, kuriuo prasmė yra prakeiksmas.

bus su jumis, jei aš kada nors leisiu jūsų vaikams eiti su jumis! Aiš-
ku, jūs ką nors pikta galvoje turite! 11* Ne, niekad! Teeina vien
jūsų vyrai ir tegarbina VIEŠPATĮ, nes to juk jūs ir prašote". Ir jie
buvo išvyti iš faraono akivaizdos.
12 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Ištiesk ranką viršum Egipto
žemės, kad ją užpultų skėriai ir surytų visą augmeniją krašte —
visa, kas yra likę nuo ledų krušos". 13 Mozė pakėlė savo lazdą vir-
šum Egipto žemės, ir VIEŠPATS sukėlė rytų vėją* per visą dieną
ir visą naktį viršum krašto. Išaušus dienai, rytys jau buvo atnešęs
skėrius. 14 Skėriai užplūdo visą Egipto kraštą ir apsėdo visą Egipto
žemę, — skėrių spiečius buvo toks tankus, kokio nebuvo buvę nei
anksčiau, nei iš viso kada nors vėl bus. 15 Jie taip apsėdo visą kraš-
to paviršių, kad pajuodo žemė. Jie surijo visą laukų augmeniją kraš-
te bei visus medžių vaisius, išlikusius nuo ledų krušos. Visame
Egipto krašte nebeliko nieko žaliuojančio — jokių medžių, jokių
augalų laukuose. 16 Faraonas paskubomis pašaukė Mozę su Aaronu
ir jiems tarė: "Nusidėjau VIEŠPAČIUI, jūsų Dievui, ir jums. 17 Pra-
šau atleisti mano nuodėmę ir šį kartą! Maldauk VIEŠPATĮ, savo
Dievą, kad bent nuo manęs atitolintų šią pragaištį". 18 Mozė išėjo iš
faraono ir meldėsi į VIEŠPATĮ. 19 VIEŠPATS pakeitė aną vėją į
galingą vakarį vėją, kuris pakėlė skėrius ir nupūtė juos į Nendrių
jūrą.* 20 Nė vieno skėrio neliko visoje Egipto žemėje. Bet Dievas
sukietino faraono širdį ir jis izraeliečiams eiti neleido.

10,11 Faraonas nuvokia, kad vyrai, išėję vieni į dykumą, sugrįžtų pas žmonas ir vaikus. Jis įtaria, kad hebrajai nemano grįžti.

10,13 "...rytų vėjas": rytys pučia per Arabijos dykumą, atnešdamas karštą siroką ir retkarčiais skėrius. Žr. Iš 14,21.

10,19 "Nendrių jūra": taip jūra vadinama hebraiškame tekste. Septuaginta ją vadina Raudonąja jūra, o ja seka ir Vulgatos vertimas.

Devintoji Egipto rykštė: tamsa

21 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Ištiesk ranką dangaus link,
kad Egipto kraštą apgaubtų tamsa* — tamsa, kurią būtų galima
pajusti". 22 Taigi Mozė ištiesė ranką dangaus link, ir visiška tamsa
tris dienas gaubė visą Egipto kraštą. 23 Žmonės negalėjo vieni kitų
matyti ir per tris dienas negalėjo pasijudinti iš vietos, bet ten, kur
gyveno izraeliečiai buvo šviesu. 24 Faraonas pasišaukė Mozę ir sa-
kė: "Eikite ir garbinkite VIEŠPATĮ. Tik jūsų kaimenės ir bandos
turi čia pasilikti. Net jūsų vaikai gali eiti su jumis". 25 Betgi Mozė
tarė: "Tu pats turi aprūpinti mus atnašų aukoms ir deginamosioms
aukoms atnašauti VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui. 26 Ir mūsų galvijai
turi eiti su mumis. Neliks čia nė nago, nes iš jų privalome parink-
ti, kuo pagarbinti VIEŠPATĮ, mūsų Dievą, ir mes dar nežinome, ką
panaudoti mūsų VIEŠPAČIUI pagarbinti, kol į ten nenueisime".
27 Tačiau VIEŠPATS sukietino faraono širdį, ir jis nenorėjo jų leisti
išeiti. 28 Tada faraonas suriko: "Nešdinkis nuo manęs! Saugokis
pamatyti mano veidą, nes tą dieną, kai pamatysi mano veidą, mir-
si". 29 Mozė atsakė: "Tebūna taip, kaip sakai! Aš tavo veido niekad
daugiau nebematysiu".

11

Dešimtoji Egipto rykštė: pirmagimių mirtis

1 VIEŠPATS tarė Mozei: "Dar vieną rykštę siųsiu faraonui ir
Egiptui. Po to jis išleis jus iš čia. Iš tikrųjų, kai jis leis jums išeiti,
jis varyte jus iš čia išvarys! 2 Nurodyk žmonėms, kad pasiprašytų
kiekvienas vyras iš savo kaimyno ir kiekviena moteris iš savo kai-
mynės sidabrinių ir auksinių daiktų". 3 VIEŠPATS davė žmonėms
malonę egiptiečių akyse. Be to, pats Mozė buvo įžymus vyras
Egipto krašte, faraono pareigūnų ir žmonių akyse.
4 Mozė tarė: "Taip kalbėjo VIEŠPATS: 'Maždaug apie vidur-
naktį aš pereisiu Egiptą. 5 Egipto krašte mirs visi pirmagimiai, nuo
faraono, sėdinčio savo soste, pirmagimio lig vergės, esančios prie

---

10,21 "Tamsa": audra iš pietų, vadinama "khamsin", kartais taip užtemdo Egip-to padanges smėliu iš Saharos, kad krašte viešpatauja tamsa, kurią galima net "pajusti" akimis bei dantimis, t.y. galima paliesti smėlį ore.

girnų, pirmagimio ir visi galvijų pirmagimiai. [6] Tada visame Egipte
pakils toks didelis klyksmas, kokio niekad nėra dar buvę, nei kada
nors bus. [7] Bet izraeliečių net šuo neurzgtelės nei prieš žmogų, nei
prieš gyvulį, kad žinotumėte, jog VIEŠPATS daro skirtumą tarp
Egipto ir Izraelio. [8] Tada tie visi tavo pareigūnai ateis pas mane ir,
puldami kniūpsčia prieš mane, sakys: 'Išeik nuo mūsų, tu ir visa
tauta, kuri tave seka!'. Po to aš išeisiu'". Ir, degdamas pykčiu, Mozė paliko faraoną.

[9] VIEŠPATS tarė Mozei: "Faraonas jūsų nepaklausys, idant mano nuostabieji darbai būtų gausūs Egipto žemėje". [10] Mozė ir Aaronas padarė šiuos visus nuostabius darbus faraono akivaizdoje, bet
VIEŠPATS sukietino faraono širdį, dėl to jis ir neleido Israelio tautai eiti iš jo krašto.

12

Perėjimo šventės įsakai

[1] VIEŠPATS tarė Mozei ir Aaronui Egipto žemėje: [2] "Šis mėnuo* jums žymės mėnesių pradžią, — jis bus jums pirmasis metų
mėnuo. [3] Sakykite visai Izraelio bendrijai, kad šio mėnesio dešimtą
dieną kiekvienas jų teparūpina savo šeimai avinėlį — vieną avinėlį
šeimai. [4] Jei šeima visam avinėliui yra per maža, tesideda ji prie
artimiausio kaimyno, kad avinėlį įsigytų, ir tesidalija juo,* atsižvelgiant į skaičių asmenų, kurie jį turės valgyti. [5] Jūsų avinėlis turi būti
be trūkumo, vienerių metų patinėlis; galite jį paimti iš avių ar iš
ožkų. [6] Laikysite jį iki šio mėnesio keturioliktos dienos, tada jis
turi būti papjautas sambrėškio metu, dalyvaujant visai susirinkusiai
Izraelio bendrijai. [7] Paėmę jo kraujo, jie paženklins juo abi durų
staktas ir sąramą tų namų, kur jis bus valgomas. [8] Avinėlis turi būti
valgomas tą pačią naktį; jis bus valgomas iškeptas ant ugnies su
neraugintा duona ir karčiosiomis žolėmis. [9] Nevalgysite iš jo nieko

---

12,2 "...šis mėnuo": hebraiškai "Abib{as}, t.y. "Prinokusių javų {mėnuo}. Žr. Iš 13,4; 23,15; 34,18; Įst 16,1. Pagal šiuolaikinį kalendorių — kovas-balandis, t.y. arti metų laiko, kai diena yra lygi su naktimi. Ilgainiui Abibo mėnuo imta vadinti Nisan{u}. Žr. Neh 2,1; Est 3,7.

12,4 "...tesidalija juo": turbūt "teprisideda" prie pirkimo kainos. Žr. Iš 12,10. Čia kalbama apie valgančiųjų skaičių.

nei žalio, nei išvirto vandenyje, bet valgysite ant ugnies iškeptą —
galvą, kojas ir vidurius. [10] Nepaliksite iš jo nieko iki ryto; jei kas
iš jo liktų iki ryto, sudeginsite. [11] Jį taip turėsite valgyti: susijuosę
juosmenį, su sandalais ant kojų ir lazda rankoje; valgysite jį
paskubomis. Tai yra VIEŠPATIES Perėjimas.* [12] Juk tą pačią naktį
aš pereisiu per Egipto žemę, užmušdamas visus Egipto krašto pir-
magimius ne tik žmonių, bet ir gyvulių; padarysiu teismą visiems
Egipto dievams — aš, VIEŠPATS! [13] Betgi kraujas paženklins na-
mus, kuriuose jūs esate. Matydamas kraują, jus praeisiu ir jokia
rykštė neištiks jūsų, kai aš niokosiu Egipto kraštą.

[14] Ši diena bus jums atminimo diena: švęsite ją kaip iškilmę
VIEŠPAČIUI per kartų kartas, švęsite ją kaip amžiną įsaką. [15] Per
septynias dienas valgysite nerauginta duoną; jau pirmą dieną paša-
linsite raugą iš savo namų, nes kas valgytų rauginta duoną nuo pir-
mosios iki septintosios dienos, bus nukirstas nuo Izraelio. [16] Pirmąją
dieną švęsite iškilmingą sueigą ir septintąją dieną švęsite iškil-
mingą sueigą. Tomis dienomis negalima dirbti jokio darbo, išskyrus
paruošimą maisto, kurio kiekvienam reikia pavalgyti.

[17] Švęskite neraugintos duonos iškilmę, nes tą dieną išvedžiau
jūsų gretas iš Egipto žemės: švęskite tą dieną per kartų kartas kaip
amžiną įsaką. [18] Pirmą mėnesį, nuo keturioliktos dienos vakaro iki
dvidešimt pirmos dienos vakaro, valgysite neraugintą duoną. [19] Sep-
tynias dienas jokio raugo neturi būti jūsų namuose, nes kas valgytų
rauginta duoną, tas, ar jis būtų ateivis ar krašto gyventojas, bus nu-
kirstas nuo Izraelio bendrijos. [20] Jūs nevalgysite nieko raiginto; vi-
sose gyvenvietėse jūs valgysite tik neraugintą duoną".

Perėjimo šventės paskelbimas

[21] Tada Mozė sušaukė visus Izraelio seniūnus ir jiems tarė: "Ei-
kite, parinkite savo šeimoms avinėlius ir papjaukite Perėjimo avi-
nėlį. [22] Paėmę izopo* šakelių pluoštą ir, pamirkę dubenyje esan-

---

12,11 "...VIEŠPATIES perėjimas": hebraiškai "Pesach", aramėjiškai "Pascha". Tolesnėse eilutėse ryškus veiksmažodis su ta pačia žodžio šaknimi: "pereiti", "apeiti"... Šio žodžio ištaka gali būti ir egiptietiškas žodis "pesach", kuris reiškia "smūgį", t.y. paskutinė Dievo rykštė, sunaikinusi egiptiečių pirmagimius.

12,22 "...izopas": augalas, kurio šakelės tarnaudavo kaip šlakstyklė.

čiame kraujyje, apšlakstykite dubenyje esančiu krauju durų sąramą
ir abi staktas. Nė vienas jūsų teneina pro savo namų duris iki ryto.
23 Juk pereis VIEŠPATS, užmušdamas egiptiečius! Pamatęs ant durų
sąramos ir staktų kraują, tas duris VIEŠPATS apeis ir neleis nai-
kintojui įeiti į jūsų namus jus užmušti. 24 Jūs švęsite šias apeigas
kaip amžiną įsaką jums ir jūsų vaikams. 25 Ir ateityje, atėję į kraš-
tą, kurį VIEŠPATS duos, kaip jis yra pažadėjęs, švęsite šias apeigas.
29 O kai jūsų vaikai jus klaus: 'Ką reiškia šios apeigos?', 27 at-
sakysite: 'Tai Perėjimo auka VIEŠPAČIUI, nes jis praėjo Egipte
izraeliečių namus, kai užmušė egiptiečius, bet apsaugojo mūsų na-
mus'". Tada žmonės nusilenkė ir parpuolė kniūpsčia pagarbinti.
28 Izraeliečiai išsiskirstė ir padarė lygiai taip, kaip Mozė ir Aaronas
buvo jiems įsakę.

Pirmagimių mirtis ir leidimas išeiti

29 Vidurnaktį VIEŠPATS užmušė visus Egipto krašto pirma-
gimius, — nuo savo soste sėdinčio faraono pirmagimio, ligi kalėji-
me esančio kalinio pirmagimio, ir visus gyvulių pirmagimius.
30 Nakties metu atsikėlė faraonas — jis, ir jo pareigūnai, ir visi egip-
tiečiai. Egipte girdėjosi didelis klyksmas, nes nebuvo namų, ku-
riuose nebūtų buvę numirėlio. 31 Naktį jis pasišaukė Mozę ir Aaro-
ną ir tarė: "Tučtuojau palikite mano žmones — judu ir izraeliečiai
su jumis! Eikite ir garbinkite VIEŠPATĮ, kaip sakėte. 32 Varykitės
ir savo kaimenes, ir savo bandas, kaip reikalavote. Nešdinkitės! Ir
mane palaiminkite!"

33 Egiptiečiai skatino žmones kuo greičiau išeiti iš krašto, sa-
kydami: "Mes visi išmirsime!" 34 Taigi žmonės nešėsi ant pečių sa-
vo dar neraugintą tešlą, savo minkymo dubenius, įvyniotus savo
apsiaustuose. 35 Izraeliečiai buvo padarę, kaip jiems Mozė buvo lie-
pęs, — jie buvo paprašę sau iš egiptiečių sidabrinių ir auksinių bran-
genybių bei drabužių. 36 O VIEŠPATS buvo padaręs, kad žmonės
rastų tiek malonės egiptiečių akyse, kad jie duotų jiems, ko tik jie
prašė. Tokiu būdu izraeliečiai apiplėšė egiptiečius.

B. IŠĖJIMAS IŠ EGIPTO IR KELIONĖ Į SINAJŲ

Išėjimas iš Egipto

[37] Izraeliečiai leidosi kelionėn iš Raamseso Sukotų link, maž-
daug šeši šimtai tūkstančių vyrų pėsčiomis, neskaitant vaikų. [38] Be
to, kartu su jais pakilo eiti padrika minia* ir labai daug galvijų —
kaimenių ir bandų. [39] Jie kepėsi neraugintus papločius iš tešlos, ku-
rią buvo atsinešę iš Egipto. Ji buvo nerauginta, nes jie buvo varomi
iš Egipto ir negalėjo delsti. Jie nebuvo apsirūpinę maistu kelionei.
[40] Izraeliečiai Egipte* buvo išbuvę keturis šimtus trisdešimt
metų. [41] Keturi šimtai trisdešimtųjų metų gale, tą pačią dieną, vi-
sos VIEŠPATIES gretos išėjo iš Egipto žemės. [42] Tai buvo VIEŠ-
PATIES budėjimo naktis, kai jis išvedė juos iš Egipto žemės. Taigi
tą pačią naktį visi izraeliečiai turi švęsti kaip budėjimą VIEŠ-
PAČIUI per visas kartas.

Perėjimo avinėlio apeigos

[43] VIEŠPATS tarė Mozei ir Aaronui: "Šie yra Perėjimo {avi-
nėlio} įstatai: nė vienas svetimtautis jo nevalgys. [44] Bet kiekvienas
už pinigus pirktas vergas gali juo dalytis po to, kai jį būsi api-
pjaustęs. [45] Įnamys ir samdytas tarnas jo nevalgys. [46] Jis turi būti val-
gomas viename ir tame pačiame name. Nieko iš jo mėsos neišme-
site laukan. Nesulaužysite nė vieno jo kaulų.* [47] Visa Izraelio
bendrija turi jį švęsti. [48] Jeigu pas tave gyvenantis ateivis nori
švęsti Perėjimo {avinėlį} VIEŠPAČIUI, visi jo vyriškiai turi būti
apipjaustyti. Tada bus jam leista jį švęsti, ir jis pats bus kaip čia-
buvis krašte. Betgi joks neapipjaustytas asmuo jo nevalgys. [49] Toks
pat įstatymas bus čiabuviui ir ateiviui, gyvenančiam tarp jūsų.
[50] Visi izraeliečiai padarė, kaip buvo jiems paliepę Mozė ir
Aaronas. [51] Tą pačią dieną VIEŠPATS išvedė izraeliečius iš Egipto
žemės greta po gretos.

12,38 "...padrika minia": mišrios šeimos — pusiau hebrajai ir pusiau egiptie-čiai. Žr. Sk 11,4; Kun 24,10-11.

12,40 "...Egipte": pagal kai kuriuos senus rankraščius, "Kanaane ir Egipte", t.y. skaičiuojant nuo Abraomo laikų. Žr. Gal 3,17.

12,46 "Nesulaužysite nė vieno jo kaulų": šių žodžių pritaikymas mūsų Viešpačiui rodo, kad Perėjimo avinėlis buvo pranašiškas ženklas Kristaus, paaukoto žmonėms iš nuodėmės vergijos išlaisvinti. Žr. 1 Kor 5,7; 1 Pt 1,19.

13

Pirmagimių pašventimas Viešpačiui

1 VIEŠPATS Mozei kalbėjo: 2 "Pašvęsk man visus pirmagimius!
Kas tik tarp izraeliečių pirmasis atveria motinos gimdą, žmogaus
ar gyvulio vaikas, tas yra mano".
3 Mozė tarė žmonėms: "Atsiminkite tą dieną, kurią išėjote iš
Egipto, iš vergijos namų, nes VIEŠPATS iš ten išvedė jus savo ran-
kos jėga. Rauginta duona nebus valgoma. 4 Šiandien, Abibo mė-
nesį, jūs išeinate! 5 Kai VIEŠPATS atves tave į kanaaniečių, hetitų,
amoriečių, hivitų ir jebusitų kraštą, kurį jis prisiekė jūsų protėviams
jums duoti, kraštą tekantį pienu ir medumi, atliksi šį mėnesį tokias
apeigas.
6 Per septynias dienas valgysi neraugintą duoną. Septintą dieną
bus iškilmė VIEŠPAČIUI. 7 Nerauginta duona bus valgoma per sep-
tynias dienas; raugintos duonos neturi turėti ir nieko rauginto ne-
turi būti visoje tavo žemėje. 8 Tą dieną paaiškinsi savo sūnui: 'Tai
dėl to, ką man padarė VIEŠPATS, kai aš išėjau iš Egipto'.
9 Tai tarnaus tau kaip ženklas ant rankos ir kaip priminimas ant
kaktos, kad VIEŠPATIES mokymas būtų tavo burnoje, nes VIEŠ-
PATS galinga ranka išvedė tave iš Egipto. 10 Atliksi šias įsakytas
apeigas metai iš metų joms skirtu laiku.
11 Kai VIEŠPATS įves tave į kanaaniečių kraštą, kaip jis buvo
prisiekęs tau ir tavo protėviams, ir atiduos jį tau, 12 tu atskirsi VIEŠ-
PAČIUI visa, kas pirmąkart atveria motinos gimdą. Visi jūsų vy-
riškosios lyties galvijų pirmagimiai priklausys VIEŠPAČIUI.
13 Kiekvieną pirmagimį asiliuką išpirksi avimi; o jeigu neišpirksi,
turi jam nusukti sprandą. Kiekvieną vyriškį pirmagimį tarp savo
vaikų turi išpirkti. 14 Kai ateityje tavo sūnus klaus tave: 'Ką tai
reiškia?', tu jam atsakysi: 'Galinga ranka VIEŠPATS išvedė mus iš
Egipto, iš vergijos namų. 15 Kai faraonas kietaširdiškai užsispyrė
neleisti mums išeiti, VIEŠPATS užmušė Egipto žemėje visus pir-
magimius, — ir žmonių pirmagimius, ir gyvulių pirmagimius. Todėl
aš ir paaukoju VIEŠPAČIUI visa, kas yra vyriškosios lyties ir pir-

mąkart atveria motinos gimdą, ir todėl aš išperku savo pirmagimį
sūnų'.* 16 Tai tarnaus tau kaip ženklas ant rankos ir juostelė tau ant
kaktos, nes galinga ranka VIEŠPATS mus išvedė iš Egipto".

Nendrių jūros link

17 Faraonui leidus tautai išeiti, Dievas jų nevedė filistinų kraš-
to keliu,* nors jis ir buvo arčiau, nes Dievas mąstė: "Jei tautai rei-
kėtų patekti į karą, ji pradės gailėtis ir sugrįš į Egiptą". 18 Todėl
Dievas vedė tautą aplinkiniu dykumos keliu Nendrių jūros link.
Izraeliečiai iš Egipto leidosi kelionėn mūšio gretomis. 19 Mozė
pasiėmė su savimi kaulus Juozapo, kuris buvo iškilmingai prisaik-
dinęs izraeliečius, tardamas: "Dievas tikrai ateis jūsų aplankyti. Ta-
da turite neštis su savimi iš čia mano kaulus". 20 Iškeliavę iš Suko-
tų, jie apsistojo Etame, arti dykumos pakraščio.
21 Dienos metu VIEŠPATS, rodydamas kelią, ėjo pirma jų
debesies stulpe,* o naktį ėjo ugnies stulpe,* duodamas šviesos, kad
jie galėtų keliauti dieną ir naktį. 22 Debesies stulpas dienos metu ir
ugnies stulpas naktį nepasitraukė iš savo vietos žmonių priekyje.

13,15 Pirmagimių išpirkimas apreiškia izraeliečių rūpinimąsi žmogaus gyvybe ir ypatingą pagarbą pirmagimiams. Jų kaimynai kanaaniečiai savo dievus garbino kruvina pirmagimių auka. Izraeliečiai to negalėjo pakelti (žr. Pr 22,1-19). Pirmagimius — žmonių ir gyvulių — laikė Dievo nuosavybe, kurią žmonės turėjo išpirkti. Žr. Lk 2,23.

13,17 "...filistinų krašto keliu": tiesiausias kelias iš Egipto į Palestiną palei Viduržemio jūrą. Šis kelias buvo lyg tiltas tarp Egipto ir Mesopotamijos ir nūdien yra istorikų vadinamas Via Maris — Jūros keliu.

13,21 "...debesies stulpe...ugnies stulpe": turbūt vienas ir tas pats antgamtinis reiškinys — dūmų gaubiama ugnies šerdis. Tik nakties metu buvo regima jo šviesi prigimtis. Žr. Iš 40,38.

14

[1] Tada VIEŠPATS tarė Mozei: [2]* "Liepk izraeliečiams grįžti ir
apsistoti priešais Pi-Hahirotus, tarp Migdolo ir jūros, priešais Baal-
Zefoną, — įsirenkite stovyklą priešais jį prie jūros. [3] Faraonas
tuomet pamanys apie izraeliečius: 'Jie klajoja be tikslo po kraštą.
Dykuma juos apglušino'. [4] Tada aš sukietinsiu faraono širdį, ir vysis
juos, idant būčiau pašlovintas per faraoną ir visą jo kariuomenę. O
egiptiečiai žinos, kad aš esu VIEŠPATS". Taip jie ir padarė.
[5] Kai Egipto karaliui buvo pranešta, kad tauta buvo pabėgusi,
faraonas bei jo pareigūnai apsigalvojo ir sakė: "Ką mes padarėme,
atleisdami Izraelį iš savo lažo!" [6] Tada faraonas įsakė pakinkyti
kovos vežimą ir pasiėmė su savimi kariuomenės, [7] — pasiėmė še-
šis šimtus savo rinktinių kovos vežimų, visus Egipto kovos vežimus,
su galiūnais kiekviename. [8] VIEŠPATS sukietino faraono, Egipto
karaliaus, širdį, ir jis vijosi izraeliečius. Izraeliečiai drąsiai žygiavo
tolyn, [9] o egiptiečiai juos vijosi — visi faraono žirgai ir kovos veži-
mai, jo vežimų vežėjai ir kariuomenė. Egiptiečiai užklupo izraeliečius
apsistojusius prie jūros — prie Pi-Hahirotų, priešais Baal-Zefoną.

Perėjimas per Jūrą

[10] Faraonas jau buvo arti, kai izraeliečiai žvalgydamiesi pamatė,
kad egiptiečiai juos vejasi. Siaubo apimti, izraeliečiai šaukėsi VIEŠ-
PATIES. [11] Ir Mozei jie skundėsi: "Nejau nebuvo kapams vietos
Egipte, kad išvedei mus mirti į dykumą? Ką gi tu mums padarei,
išvesdamas mus iš Egipto? [12] Argi ne tą patį mes sakėme tau
Egipte: 'Atstok nuo mūsų! Leisk mums tarnauti egiptiečiams?' Iš
tikrųjų būtų buvę geriau tarnauti egiptiečiams, negu mirti dyku-
moje". [13] Bet Mozė žmonėms sakė: "Nebijokite! Tvirtai laikykitės
ir pamatysite išgelbėjimą, kurį VIEŠPATS jums šiandien suteiks.
Egiptiečių, kuriuos nūn matote, daugiau niekad nebematysite.
[14] Pats VIEŠPATS kovos už jus, o jūs nutilkite".
[15] Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Ko tu manęs šaukies? Sakyk
izraeliečiams, kad eitų kaip ėję! [16] Tu gi pakelk savo lazdą, ištiesk

---

14,2 Nūdien žinome tik minimų vietovių vardus. Archeologai dar nėra aptikę nei šių vietų, nei jų griuvėsių. Spėliojama, kad Pi-Hahirotai buvo ant vakarinio, o Baal-Zefonas ant rytinio jūros kranto.

ranką viršum jūros ir perskirk ją, kad izraeliečiai galėtų pereiti
jūrą sausu dugnu. [17] Tada aš, tikėk manim, sukietinsiu egiptiečių
širdis, kad jie eitų iš paskos. Ir aš būsiu pašlovintas per faraoną ir
visą jo kariuomenę, per jo kovos vežimus ir jų vežėjus. [18] Egiptie-
čiai žinos, kad aš esu VIEŠPATS, kai būsiu pašlovintas per faraoną,
jo kovos vežimus ir jo kovos vežimų vežėjus".

[19] Dievo angelas, ėjęs izraeliečių gretų priešakyje, dabar paki-
lo ir nuėjo už jų; ir debesies stulpas pakilo iš jų priekio ir užsiėmė
vietą už jų. [20] Jis atsistojo tarp egiptiečių stovyklos ir Izraelio sto-
vyklos. Debesis tapo tamsus,* todėl naktis praėjo taip, kad vieni prie
kitų negalėjo prisiartinti per visą naktį.

[21] Tada Mozė ištiesė ranką viršum jūros. VIEŠPATS, pučiant
stipriam rytų vėjui per visą naktį, nuseklino jūrą, pavertė ją sausa
žeme. Kai vandenys buvo perskirti, [22] izraeliečiai žengė į jūrą sau-
suma, vandenims sudarant jiems mūrą iš dešinės ir iš kairės. [23] O
egiptiečiai, vydamiesi, žygiavo paskui juos į jūrą visi — faraono žir-
gai, kovos vežimai ir vežėjai. [24] Atėjus ryto sargybos metui, VIEŠ-
PATS metė žvilgsnį į egiptiečių kariuomenę iš ugnies ir debesies
stulpo ir sukėlė siaubą egiptiečių gretose. [25] Jis taip įklampino jų ve-
žimų ratus, kad jie vos besisuko. Egiptiečiai tarė: "Bėkime nuo iz-
raeliečių, nes VIEŠPATS kovoja už juos prieš Egiptą".

[26] Tada VIEŠPATS Mozei paliepė: "Ištiesk ranką viršum jūros,
kad vandenys sugrįžtų ant egiptiečių, jų kovos vežimų ir vežėjų!"
[27] Mozė ištiesė ranką viršum jūros. Auštant, jūra ėmė grįžti į savo
įprastą vietą, ir egiptiečiai bėgo nuo jos. Bet VIEŠPATS nubloškė
juos į jūrą. [28] Vandenys sugrįžo ir paskandino į jūrą kovos vežimus
ir vežėjus — visą faraono kariuomenę, žygiavusią paskui izraelie-
čius. Nė vienas jų neišsigelbėjo. [29] O izraeliečiai perėjo per jūrą
sausa žeme, vandenims sudarant jiems mūrą iš dešinės ir iš kairės.

[30] Taip VIEŠPATS išgelbėjo tą dieną Izraelį nuo egiptiečių. Iz-
raelis matė gulinčius negyvus egiptiečius ant jūros kranto. [31] Kai
Izraelis pamatė galingą ranką, kurią VIEŠPATS pakėlė prieš Egip-
tą, bijojo VIEŠPATIES, pasitikėjo VIEŠPAČIU ir jo tarnu Moze.

14,20 "Debesis tapo tamsus": šviesa, kuri paprastai apšviesdavo naktį, dabar būtų buvusi pagalba egiptiečiams. Tamsa buvo tarsi apsaugos skydas izraeliečiams. Vertimas yra laisvas: debesis — Viešpaties artumas ir nakties tamsa skyrė dvi priešiškas kariuomenes vieną nuo kitos.

15

Pergalės giesmė

1 *Tada Mozė ir izraeliečiai giedojo VIEŠPAČIUI šią giesmę:
"Aš giedosiu VIEŠPAČIUI,
nes jis šlovingai nugalėjo —
nugramzdino į jūrą žirgą ir vežėją.
2 VIEŠPATS yra mano jėga ir giesmė —
jis mane išgelbėjo!
Aš jį garbinsiu —
jis yra mano Dievas!
Aš jį aukštinsiu —
jis yra mano tėvo Dievas!
3 VIEŠPATS yra Galiūnas,
VIEŠPATS jo vardas!
4 Faraono kovos vežimus ir kariuomenę
nubloškė į jūrą —
Nendrių jūroje paskandino
jo rinktinius pareigūnus!
5 Bedugnės vandenys juos užliejo,
jie nugrimzdo į gelmes kaip akmuo.
6 Tavo dešinė, VIEŠPATIE, yra nuostabi jėga —
tavo dešinė ranka, VIEŠPATIE,
triuškina priešus!
7 Savo didybės šlove
nugalėjai priešininkus,
išliejai savo įniršį,
jis surijo juos kaip ugnis suryja ražienas.
8 Tavo narso alsavimu susitelkė vandenys
ir bangos atsistojo tarsi pylimas,
bedugnės vandenys sustingo viduryje jūros.

15,1-21 Ši giesmė, naudojama liturgijoje, švenčia Dievo galybę — stebuklingą savo tautos išgelbėjimą nuo priešų ir vedimą į Pažado žemę bei jos užkariavimą.

9 Priešas sakė: ‘Vysiuosi ir pasivysiu,
pasidalysiu grobį,
pasisotinsiu.
Išsitrauksiu kalaviją,
mano ranka juos sunaikins’.
10 Betgi tu papūtei savo vėju,
ir jūra juos apdengė,
jie nugrimzdo tarsi švinas į gilų vandenį.

11 Kas tarp dievų tau lygus, VIEŠPATIE?
Kas, kaip tu, nuostabus šventumu?
Baisus darbų šlove, darantis stebuklus,
12 kai ištiesei savo dešinę,
žemė juos prarijo.

13 Savo ištikima meile vedei tautą,
kurią tu išpirkai,
savo jėga juos lydėjai
į savo šventąją buveinę.
14 Tą girdėdamos drebėjo tautos,
skausmas apėmė Filistijos gyventojus.
15 Edomo vadai tapo baimės pagauti;
drebulys apėmė Moabo galiūnus;
nutirpo iš baimės visi Kanaano gyventojai.
16 Juos apėmė baimė ir klaikas;
tavo rankos galybe jie nutilo kaip akmuo,
kolei perėjo tavo tauta, VIEŠPATIE,
kolei perėjo tauta, kurią išpirkai.

17 Tu juos įvedei ir pasodinai savo paveldo kalne,
toje vietoje, VIEŠPATIE, kurią padarei savo buveine,
šventovėje, VIEŠPATIE, kurią pastatė tavo rankos.
18 VIEŠPATS karaliaus per amžių amžius”.

19 Kai faraono žirgai, jo kovos vežimai ir jų vežėjai įžygiavo į
jūrą, VIEŠPATS grąžino ant jų jūros vandenis, bet izraeliečiai per-
ėjo per jūros vidurį sausa žeme.

20 Tada pranašė Mirjama, Aarono sesuo, paėmė į ranką būgnelį
su žvangučiais. Visos moterys išėjo paskui ją, mušdamos būgnelius
su žvangučiais rankomis ir šokdamos ratelius.

[21] Mirjama joms užvedė:*
"Giedokite VIEŠPAČIUI,
nes jis šlovingai nugalėjo —
nugramzdino į jūrą žirgą ir vežėją".

Kelionė per dykumą

[22] Tada Mozė vedė Izraelį tolyn nuo Nendrių jūros. Jie ėjo gi-
lyn į Šuro dykumą. Tris dienas jie keliavo dykuma, nerasdami van-
dens. [23] Atėję į Marą, Maros vandens gerti negalėjo, nes jis buvo
kartus. Todėl ir vietovė buvo vadinama Mara.* [24] Žmonės murmėjo
prieš Mozę, klausdami: "Ką gi mes gersime!" [25] Jis šaukėsi VIEŠ-
PATIES. VIEŠPATS parodė jam medžio gabalą. Įmetus jį į van-
denį, vanduo pasidarė saldus.
Tenai VIEŠPATS juos išbandė, duodamas jiems įstatą ir nuo-
sprendį. [26] "Jeigu iš tikrųjų jūs klausysite VIEŠPATIES, savo Dievo,
balso, — jis tarė, — ir darysite, kas dora jo akyse, paisydami jo
įsakymų ir laikydamies visų jo įstatų, nevarginsiu jūsų jokia liga,
kuriomis varginau egiptiečius, nes esu jus gydantis VIEŠPATS".
[27] Po to jie atėjo į Elimus, kur buvo dvylika vandens šaltinių
ir septyniasdešimt palmių. Jie apsistojo ten prie vandens.

16

Sino dykuma

[1] Pakilusi iš Elimų, visa izraeliečių bendrija atkeliavo į Sino
dykumą, kuri yra tarp Elimų ir Sinajaus, antrojo mėnesio penkio-
liktą dieną* po išėjimo iš Egipto žemės. [2] Dykumoje visa izraeliečių
bendrija murmėjo prieš Mozę ir Aaroną. [3] Izraeliečiai jiems sakė:
"Verčiau būtume mirę nuo VIEŠPATIES rankos Egipto žemėje,
sėdėdami prie mėsos puodų ir prisivalgę duonos iki soties! Juk
išvedėte mus į šią dykumą visą bendriją badu numarinti!"

15,21 "Mirjama joms užvedė": Mirjamos refrenas, atliepimas, pakartoja pirmąjį giesmės posmą ir turbūt buvo giedamas kaip atliepimas po kiekvieno posmo.
15,23 "Mara": Kartybė, t.y. vietovė, vardu Kartybė.
16,1 "...antrojo mėnesio penkioliktą dieną": lygiai praėjus mėnesiui po išėjimo iš Egipto. Žr. Iš 12,2,51; Sk 33,3-4.

[4] Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Tikėk manim, aš lysiu jums
duona iš dangaus.* Kasdien žmonės teeina ir tepasirenka tik tiek,
kiek pakaktų vienai dienai, kad išbandyčiau, ar jie laikosi mano
mokymo ar ne. [5] Betgi šeštą dieną, kai jie ruoš, ką parsinešė, ras
dvigubai tiek, kiek jie paprastai prirenka kitomis dienomis". [6] Mozė
ir Aaronas tarė visiems izraeliečiams: "Vakare jūs patirsite, kad
VIEŠPATS išvedė jus iš Egipto žemės, [7] o rytoj rytą matysite
VIEŠPATIES šlovę, nes jis išgirdo jūsų murmėjimą prieš VIEŠ-
PATĮ. O mudu, kas mes tokie, kad turėtumėte prieš mus murmėti?
[8] Kadangi VIEŠPATS, — tęsė Mozė, — vakare duos jums mėsos
valgyti, o rytoj rytą duonos iki soties. VIEŠPATS išgirdo jūsų mur-
mėjimą, kuriuo prieš jį murmėjote. O mudu, kas mes tokie? Jūsų
murmėjimas nėra prieš mus, bet prieš VIEŠPATĮ!"

[9] Tada Mozė tarė Aaronui: "Sakyk visai izraeliečių bendrijai:
'Artinkitės prie VIEŠPATIES, nes jis išgirdo jūsų murmėjimą'".
[10] Aaronui kalbant visai izraeliečių bendrijai, jie dairėsi į dykumą
ir žiūri — debesyje pasirodė VIEŠPATIES šlovė! [11] VIEŠPATS
kalbėjo Mozei: [12] "Aš išgirdau izraeliečių murmėjimą. Sakyk
jiems: 'Temstant valgysite mėsą, o rytoj rytą turėsite duonos iki
soties. Tada jūs žinosite, kad aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas'".

[13] Vakare pasirodė putpelės ir apdengė stovyklą, o rytą visur
aplink stovyklą buvo užkritusi didelė rasa. [14] Rasai nukritus, žiūri
— dykumos paviršiuje gulėjo kažkas smulkaus, panašaus į grūde-
lius — taip smulkaus tarsi šerkšnas ant žemės. [15] Tai pamatę,
izraeliečiai klausė vieni kitų: "Kas tai yra?",* nes jie nežinojo, kas
tai buvo. Mozė jiems tarė: "Tai duona, kurią VIEŠPATS davė jums
valgyti. [16] Šitoks yra VIEŠPATIES įsakymas: 'Prisirinkite jos tiek,
kiek kiekvienam pagal asmenų skaičių reikia. Kiekvienam asmeniui
po vieną omerą. Kiekvienas aprūpina visus esančius savo palapi-
nėje'". [17] Izraeliečiai taip darė, kad vieni prisirinko jos daug, o kiti
mažai. [18] Bet kai paseikėjo omeru, daugiau prisirinkusiems nebuvo
per daug, o mažiau prisirinkusiems nebuvo per mažai. Visi buvo tiek

16,4 "...duona iš dangaus": kaip dovana iš Dievo, mana laikoma iškritusia iš dangaus skliauto. Žr. Ps 78,25; Išm 16,20. Ji yra gamtos reiškinys Sinajaus pusiasalyje, bet pasakojimo kontekste ji turi stebuklo pobūdį. Jėzus užsimena apie maną kaip Eucharistijos įvaizdį. Žr. Jn 6,32.49-52.

16,15 "Kas tai yra?": hebraiškai "Man hu?" Žmonių klausimas tapo žodžiu "mana". Kai kurie vertimai šį klausimą verčia: "Tai yra mana".

prisirinkę, kiek kiekvienam reikėjo. [19] Mozė jiems tarė: "Nė vienas
tenepalieka jos nė trupučio kitam rytui". [20] Betgi jie Mozės nepa-
klausė. Kai kurie pasiliko jos šiek tiek ir rytojui, bet ji sukirmijo ir
dvokė. Ant jų Mozė supyko. [21] Kas rytą jie rinkdavosi jos tiek, kiek
kiekvienam reikėjo, nes, saulei įkaitinus, ji ištirpdavo.

[22] Šeštąją dieną jie prisirinko maisto dvigubai — kiekvienam
po du omerus. Kai visi bendrijos vadovai atėjo pas Mozę ir jam
pranešė, [23] jis tarė jiems: "Šitoks yra VIEŠPATIES įsakymas: 'Ry-
toj yra iškilminga poilsio diena, šventas VIEŠPATIES šabas. Kiek
turite kepti, kepkite, kiek turite virti, virkite, o kas lieka, atidėkite
sau į šalį ir palaikykite rytojui'". [24] Jie kas liko atidėjo į šalį ryto-
jui, kaip Mozė buvo paliepęs, ir maistas nei dvokė, nei sukirmijo.
[25] Mozė tarė: "Valgykite jį šiandien, nes šiandien yra VIEŠPATIES
šabas. Šiandien ant žemės jo nerasite. [26] Kitas šešias dienas jo rink-
sitės, bet septintą dieną, kuri yra šabas, ant žemės jo nebus".

[27] Vis dėlto septintą dieną kai kurie žmonės išėjo jo pasirink-
ti, bet nieko nerado. [28] Tada VIEŠPATS sakė Mozei: "Kaip ilgai jūs
atsisakysite laikytis mano įsakymų ir pamokymų? [29] Įsidėmėkite!
VIEŠPATS davė jums šabą, todėl šeštą dieną jis duoda jums mais-
to dviem dienom. Septintą dieną visi turite būti namie ir niekur
neiti". [30] Taigi septintą dieną žmonės ilsėjosi.

[31] Izraelio namai pavadino tą duona mana. Ji buvo panaši į
koriandro* sėklą, balta, o jos skonis buvo panašus į meduolių skonį.
[32] Mozė tarė: "Šitoks yra VIEŠPATIES įsakymas: 'Tebūna vienas
jos omeras laikomas per kartų kartas, idant jos galėtų pamatyti duo-
ną, kuria aš maitinau jus dykumoje, kai išvedžiau jus iš Egipto
žemės'". [33] Mozė tarė Aaronui: "Paimk indą,* supilk į jį omerą
manos ir padėk jį VIEŠPATIES akivaizdoje, kad būtų laikoma per
kartų kartas". [34] Aaronas padėjo jį priešais Sandorą,* kad būtų
laikomas, kaip Mozei įsakė VIEŠPATS. [35] Izraeliečiai valgė maną
keturiasdešimt metų, kol atėjo į sėslų kraštą, kol atėjo prie Kanaa-
no krašto ribos. [36] Omeras yra dešimtoji efos dalis.

16,31 "...koriandro sėkla": maža, apvali, kvapsni, šviesiai rusvos spalvos sėkla. Koriandro sėkla palyginama su mana tik dydžiu ir išvaizda, bet ne skoniu ir spalva.

16,33 "...indas": pagal Septuagintos vertimą, jis buvo auksinis. Žyd 9,4 cituoja šį tekstą pagal Septuagintą.

16,34 "...priešais Sandorą": priešais dvi Dešimties įsakymų lenteles, kurios buvo laikomos Sandoros skrynioje.

17

Vanduo iš uolos

[1] Iš Sino dykumos visa izraeliečių bendrija keliavo sustodami,
kaip VIEŠPATS vedė. Jie apsistojo Refidimuose, bet čia nebuvo
vandens žmonėms atsigerti. [2] Žmonės barėsi ant Mozės ir sakė:
"Duok mums vandens gerti!" Mozė jiems atsakė: "Ko jūs mane
barate? Kam gi mėginate VIEŠPATĮ?" [3] Betgi čia žmonės troško
be vandens ir murmėjo prieš Mozę, sakydami: "Nejau išvedei iš
Egipto troškuliu nužudyti mus, ir mūsų vaikus, ir mūsų galvijus?"
[4] Mozė šaukėsi į VIEŠPATĮ ir sakė: "Ką aš turiu daryti su šia tau-
ta? Dar truputį, ir jie ims mane akmenimis mušti". [5] O VIEŠPATS
tarė Mozei: "Eik ir atsistok prieš žmones. Pasiimk su savim keletą
Israelio seniūnų, laikyk rankoje lazdą, kuria sudavei į Nilą, ir eik.
[6] Tikėk manim, aš stovėsiu ten prieš tave ant uolos prie Horebo.
Suduok į uolą, ir ištekės iš jos vanduo žmonėms atsigerti". Mozė
Izraelio seniūnų akivaizdoje taip ir padarė. [7] Jis pavadino tą vietą
Masa* ir Meriba* dėl to, kad izraeliečiai barėsi ir mėgino VIEŠ-
PATĮ, sakydami: "Ar yra VIEŠPATS tarp mūsų ar ne?"

Mūšis su Amaleku

[8] Tada atėjo Amalekas* ir kovojo su Izraeliu prie Refidimų.
[9] Mozė tarė Jozuei: "Parink mums vyrų, išeik ir kovok prieš
Amaleką. Rytoj aš atsistosiu ant kalvos su Dievo lazda rankoje".
[10] Jozuė padarė kaip Mozė jam liepė ir kovojo prieš Amaleką, o
Mozė, Aaronas ir Huras tuo tarpu palypėjo ant kalvos. [11] Kada tik
Mozė laikydavo iškeltą ranką, Izraelis buvo pergalingas, o kada tik
jis ranką nuleisdavo, Amalekas buvo pergalingas. [12] Mozės rankos
taip pailso, kad jiedu paėmė akmenį, padėjo prie Mozės, ir jis ant
jo atsisėdo. Aaronas ir Huras parėmė jo iškeltas rankas, vienas iš

17,7 "Masa...Meriba": hebraiški vietovardžiai — "Išmėginimo {vieta}" ir "Barnio {vieta}".

17,8 "Amalek{as}": amalekitai buvo senieji pietinės Palestinos ir Sinajaus pusiasalio gyventojai. Žr. Sk 24,20.

vieno šono, o kitas iš antro šono. Tokiu būdu jo rankos liko tvirtos
iki pat saulėlydžio. 13 Jozuė nugalėjo Amaleką ir jo tautą kalaviju.
14 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Įrašyk tai į knygą kaip atmi-
nimą ir, Jozuei girdint, perskaityk: 'Aš visiškai išnaikinsiu po dan-
gumi Amaleko atminimą'". 15 Mozė pastatė ten aukurą ir praminė
jį vardu "VIEŠPATS yra mano vėliava".* 16 Jis tarė: "VIEŠPATS ima
į ranką savo vėliavą. VIEŠPATS kovos prieš Amaleką per kartų
kartas".

18

Jetras pasitinka Mozę

1* Mozės uošvis Jetras, Midjano kunigas, išgirdo visa, ką Die-
vas buvo padaręs Mozei ir savo tautai Izraeliui: kaip VIEŠPATS
išvedė Izraelį iš Egipto. 2 Tada Jetras, Mozės uošvis, paėmė Ziporą,
Mozės žmoną, kurią jis buvo atsiuntęs pas jį, 3 ir jos du sūnus.
Vieno vardas buvo Geršomas, nes tėvas sakė: "Aš buvau ateivis
svetimame krašte", 4 o kito vardas buvo Eliezeris, nes tėvas sakė:
"Mano tėvo Dievas buvo man pagalba ir išgelbėjo mane nuo faraono
kalavijo". 5 Mozės uošvis Jetras, drauge su Mozės sūnumis ir žmona,
atėjo į dykumą prie Dievo kalno, kur buvo apsistojęs Mozė. 6 Jis
davė Mozei žinią: "Aš tavo uošvis Jetras, ateinu pas tave su tavo
žmona ir dviem jos sūnumis". 7 Mozė išėjo uošvio pasitikti, jam
žemai nusilenkė ir jį pabučiavo. Jiedu, vienas kitą pasveikinę, nu-
ėjo į palapinę.
8 Tada Mozė papasakojo savo uošviui visa, ką VIEŠPATS buvo
padaręs faraonui ir egiptiečiams už Izraelį, apie visus sunkumus, ku-
riuos jie buvo patyrę kelionėje, ir kaip VIEŠPATS buvo juos išva-
davęs. 9 Jetras džiaugėsi visu tuo gerumu, kurį parodė VIEŠPATS*
Izraeliui, išvaduodamas juos iš egiptiečių.

17,15 Hebraiškai "Jahvė nissi".

18,1-27 Jetras, Midjano kunigas, atvyko pas Mozę pasidžiaugti Dievo gerumu ir būti šeimininku aukos apeigose. Be to, jis davė Mozei patarimų apie teisėtvarką.

18,9-12 Jetras Dievą vadina Viešpačiu — Jahve, ypatinguoju, Mozei Dievo apreikštu vardu.

[10] Jetras tarė: "Tebūna pašlovintas VIEŠPATS, kuris išvadavo
jus iš egiptiečių ir faraono rankos, išgelbėjo savo tautą nuo Egipto
jungo. [11] Dabar aš žinau, kad VIEŠPATS yra galingesnis už visus
dievus, nes jis išvadavo tautą iš egiptiečių, kai jie įžūliai su ja elgė-
si". [12] Ir Mozės uošvis Jetras atnašavo deginamąją auką ir kitas au-
kas Dievui. Atėjo ir Aaronas su visais Izraelio seniūnais valgyti
aukų valgio VIEŠPATIES akivaizdoje.

Paskiriami teisėjai

[13] Kitą dieną Mozė sėdosi žmonėms teisėjauti. Stovėdami prie
jo, žmonės laukė nuo ryto lig vakaro. [14] Mozės uošvis, pamatęs
visa, ką jis dėl žmonių darė, tarė: "Ką gi tu ten žmonėms darai?
Kodėl sėdi vienas, ko tie visi žmonės, stovėdami aplink tave, laukia
nuo ryto lig vakaro?" [15] Mozė atsakė: "Ogi dėl to, kad žmonės
ateina pas mane atsiklausti Dievo. [16] Kada tik jie susiginčija, ateina
pas mane, aš išsprendžiu jų reikalą ir pasakau jiems Dievo įstatus
ir nurodymus". [17] Mozės uošvis jam tarė: "Kaip tu darai, nėra gera.
[18] Tu pats pervargsi, nuvarginsi ir šiuos žmones. Ta pareiga yra tau
per sunki, tu vienas jos negali atlikti. [19] Nūn paklausyk manęs.
Duosiu tau patarimą, ir tebūna Dievas su tavimi! Tu turėtumei būti
žmonių atstovas pas Dievą ir pateikti Dievui jų reikalus. [20] Mokyk
juos įstatų ir nurodymų, parodyk jiems kelią, kuriuo turi eiti, ir dar-
bus, kuriuos turi atlikti. [21] Be to, turėtum paieškoti visoje tautoje
pajėgių vyrų — vyrų, bijančių Dievo, patikimų ir sąžiningų. Paskirk
tokius vyrus jiems kaip pareigūnus tūkstančiams, šimtams, pen-
kiasdešimtims ir dešimtims. [22] Tegu jie pastoviai žmonėms teisėjau-
ja, — tepateikia tau tik ypatingus atvejus, o paprastus atvejus jie
patys teišsprendžia. Leisdamas jiems dalytis našta su tavimi, sau pa-
lengvinsi. [23] Jei taip padarysi, — ir Dievas tau taip įsako, — pajėg-
si ištesėti. O visi šie žmonės eis namo patenkinti".

[24] Mozė paklausė savo uošvio ir padarė taip, kaip jis buvo pa-
taręs. [25] Išsirinko pajėgių vyrų iš viso Izraelio ir paskyrė juos
žmonių seniūnais — pareigūnais tūkstančiams, šimtams, penkias-
dešimtims ir dešimtims. [26] Jie pastoviai teisėjavo žmonėms, sunkius
atvejus pateikdami Mozei, o lengvesnius patys išspręsdami. [27] Tada
Mozė išleido savo uošvį, ir jis iškeliavo į savo kraštą.

C. SANDORA PRIE SINAJAUS KALNO

19

Izraeliečiai ateina prie Sinajaus kalno

1 Trečią mėnesį po išėjimo iš Egipto, jo pirmąją dieną, izrae-
liečiai atėjo į Sinajaus dykumą. 2 Iškeliavę iš Refidimų, jie įėjo į
Sinajaus dykumą ir apsistojo dykumoje. Izraelis įsirengė stovyklą
priešais kalną, 3 ir Mozė užkopė pas Dievą. VIEŠPATS pašaukė
Mozę nuo kalno, tardamas: "Taip kalbėsi Jokūbo namams ir pa-
skelbsi Izraelio vaikams: 4 'Jūs matėte, ką padariau egiptiečiams,
kaip nešiau jus ant erelių sparnų ir pas save jus atsivedžiau. 5 O
dabar, jei paklusite mano balsui ir laikysitės mano sandoros, jūs
būsite mano nuosavybė, brangesnė man už visas kitas tautas. Iš
tikrųjų man priklauso visa žemė, 6 bet jūs būsite man kunigiška ka-
ralyste* ir šventa tauta. Šiuos žodžius turi pasakyti izraeliečiams".
7 Mozė nuėjo, sušaukė visus tautos seniūnus ir perdavė jiems
visus žodžius, kuriuos VIEŠPATS buvo jam liepęs pasakyti. 8 Žmo-
nės, visi kaip vienas, atsakė: "Visa, ką tik VIEŠPATS kalbėjo, da-
rysime!" 8 Mozė perdavė VIEŠPAČIUI žmonių žodžius. 9 Tada
VIEŠPATS tarė Mozei: "Žiūrėk, aš ateisiu pas tave tirštame debe-
syje, idant žmonės girdėtų mane su tavimi kalbantis ir tavimi vi-
suomet pasitikėtų".
Mozei perdavus VIEŠPAČIUI žmonių žodžius, 10 VIEŠPATS
Mozei tarė: "Eik pas žmones ir įspėk juos, kad būtų šventi šian-
dien ir rytoj. Paliepk jiems išsiplauti drabužius 11 ir paruošk juos
trečiajai dienai, nes trečią dieną VIEŠPATS nužengs ant Sinajaus
kalno visų žmonių akivaizdoje. 12 Apie visą kalną nustatyk žmo-

---

19,6 "...kunigiška karalyste": kadangi visa izraeliečių tauta buvo pašvęsta ypatin-
gu būdu Dievui, ji sudarė karališką bendriją kunigų, kurie dalyvavo
liturginėse aukose, nors pats aukų atnašavimas ir buvo išimtina aaroniškos
kunigystės teisė. Tokia pat padėtis yra Naujojoje sandoroje, visos krikščio-
niškosios tautos ir krikščioniškos kunigystės griežtąja prasme. Žr. Iz 61,6;
1 Pt 2,5.9.

nėms ribas, tardamas: 'Būkite atsargūs! Nelipkite į kalną, nelieskite
jo papėdės. Kas tik prisilies prie kalno, turės būti nubaustas mirti-
mi. [13] Tenepaliečia jų ranka: jie turi būti užmušti akmenimis ar
nušauti strėlėmis. Ar tai būtų gyvulys ar žmogus, jie negali išlikti
gyvi'. Tik ragui sugaudus ilguoju gaudesiu, jie galės lipti į kalną".
[14] Mozė nulipo nuo kalno pas žmones ir įspėjo juos, kad būtų
šventi; jie išsiplovė savo drabužius. [17] Mozė tarė žmonėms: "Būkite
pasiruošę trečiajai dienai. Nesueikite su moterimis".

Didysis apsireiškimas

[16] Trečiąją dieną, auštant rytui, daužėsi perkūnas, švytavo žaibai
ir tirštas debesis dengė kalną. Rago gaudesys buvo toks skardus, kad
visi buvusieji stovykloje žmonės drebėjo. [17] Mozė išvedė žmones iš
stovyklos Dievo pasitikti. Jie užėmė savo vietą kalno papėdėje.
[18] Dabar visas Sinajaus kalnas buvo dūmuose, nes VIEŠPATS buvo
nužengęs ant jo ugnyje. Nuo jo kilo dūmai tarsi iš krosnies, o vi-
sas kalnas baisiai drebėjo. [19] Rago gaudesys darėsi vis skardesnis.
Mozei kalbant, Dievas atsakė jam perkūno griausmu. [20] Kai VIEŠ-
PATS nužengė ant Sinajaus kalno, ant kalno viršūnės, jis pašaukė
Mozę pas save ant kalno viršūnės. Mozė užlipo. [21] Tada VIEŠPATS
tarė Mozei: "Lipk žemyn ir įspėk žmones, kad nesiveržtų pas VIEŠ-
PATĮ jo pamatyti. Kitaip daug kas iš jų pražus. [22] Net ir kunigai,
kurie iš arti tarnauja VIEŠPAČIUI, turi save pašventinti, idant
VIEŠPATS neatsisuktų prieš juos". [23] Mozė VIEŠPAČIUI atsakė:
"Žmonėms nėra leista lipti į Sinajaus kalną, nes tu pats įspėjai
mus, tardamas: 'Nustatyk ribas aplink kalną ir padaryk jį šventą'".
[24] VIEŠPATS jam tarė: "Lipk žemyn ir, atsivesdamas su savimi
Aaroną, vėl užlipk. Bet neleisk nei kunigams, nei žmonėms per-
žengti ribos ir lipti pas VIEŠPATĮ, idant jis neatsisuktų prieš juos".
[25] Mozė nulipo pas žmones ir tai jiems pasakė.

20

Dešimt Dievo įsakymų

1* Tada Dievas ištarė visus šiuos žodžius:
2 "Aš esu VIEŠPATS, tavo Dievas, kuris išvedžiau tave iš Egip-
to žemės, iš vergijos namų.
3 Neturėsi kitų dievų, tiktai mane.
4 Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslo, panašaus į tai, kas
yra aukštai danguje, ir kas yra čia žemėje, ir kas yra vandenyse po
žeme. 5 Jiems nesilenksi ir jų negarbinsi, nes aš VIEŠPATS, tavo
Dievas, esu pavydus* Dievas, skiriantis bausmę už tėvų kaltę vai-
kams — trečiajai ir ketvirtajai kartai tų, kurie mane atmeta, 6 bet
rodantis ištikimą meilę iki tūkstantosios kartos tiems, kurie mane
myli ir laikosi mano įsakymų.
7 Nenaudosi piktam VIEŠPATIES, tavo Dievo, vardo, nes VIEŠ-
PATS nepaliks nenubausto to, kuris naudoja piktam jo vardą.
8 Atsimink, kad švęstum šabo dieną. 9 Šešias dienas triūsi ir
dirbsi visus savo darbus, 10 bet septintoji diena yra VIEŠPATIES,
tavo Dievo, šabas: nedirbsi jokio darbo — nei tu, nei tavo sūnus
ar duktė, nei tavo vergas ar vergė, nei tavo galvijai, nei ateivis, gy-
venąs tavo gyvenvietėse. 11 Nes per šešias dienas VIEŠPATS pada-
rė dangų ir žemę, jūrą, ir visa, kas yra juose, bet septintąją dieną
jis ilsėjosi. Todėl VIEŠPATS septintąją dieną palaimino ir ją
pašventino.
12 Gerbk savo tėvą ir motiną, kad ilgai gyventumei krašte, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, tau skiria.
13 Nežudysi.
14 Nesvetimausi.
15 Nevogsi.
16 Neliudysi melagingai prieš savo artimą.
17 Negeisi savo artimo namų: negeisi savo artimo žmonos, ar
vergo ir vergės, ar jaučio, ar asilo, ar bet ko, kas priklauso tavo ar-
timui.

20,1-17 Tikslus šių įsakymų padalijimas į Dešimt įsakymų nėra tikras. Katalikams įprasta tekstą 1-6 eilutėse laikyti vienu įsakymu, o 17-ąją eilutę dalyti į du įsakymus. Žr. Įst 5,6-21.

20,5 "...pavydus Dievas": reikalaujantis išimtinio atsidavimo ir ištikimybės.

Dievo baimė

[18] Stebėdami perkūno griausmus ir žaibus, rago gaudesį ir kalną
dūmuose, visi žmonės buvo baimės apimti, drebėjo ir stovėjo iš to-
lo. [19] "Tu mums kalbėk, ir mes klausysime, — jie sakė Mozei, —
tenekalba mums Dievas, kad nenumirtume!" [20] Mozė tarė žmonėms:
"Nebijokite! Dievas atėjo tik tam, kad jus išmėgintų ir kad suža-
dintų jumyse savo baimę, idant nenusidėtumėte". [21] Žmonės liko sto-
vėti iš tolo, o tuo tarpu Mozė prisiartino prie tirštojo debesies, ku-
riame buvo Dievas.
[22] VIEŠPATS sakė Mozei: "Taip sakysi izraeliečiams: 'Jūs patys
matėte, kad aš kalbėjau su jumis iš dangaus. [23] Todėl nedirbsite
kitų dievų iš sidabro, nei dievų iš aukso nesidirbsite. [24] Tik aukurą
iš žemių man padirbsi ir aukosi ant jo savo deginamąsias atnašas
bei bendravimo atnašas, savo avis bei jaučius. Aš pas tave ateisiu
ir tave palaiminsiu kiekvienoje vietoje, kur noriu*, kad mano var-
das būtų minimas. [25] O jei statysi man aukurą iš akmens, nedirbk
jo iš tašytų akmenų, nes, panaudodamas kaltą, juos suterši. [26] Ne-
lipsi prie mano aukuro laiptais, idant nebūtų atidengtas tavo nuo-
gumas".

21

Nuostatai apie vergus

[1] "Šie yra nuostatai,* kuriuos tu jiems perduosi:
[2] Jei nusiperki vergą hebrajų, jis tarnaus šešerius metus, bet
septintaisiais jam bus duota laisvė be išsipirkimo. [3] Jei ateina neve-
dęs, jis išeis nevedęs; jei ateina vedęs, tada jo žmona išeis drauge
su juo. [4] Jei jo šeimininkas duoda jam žmoną, ir ji pagimdo jam
sūnų ir dukterų, žmona ir jos vaikai priklausys jos šeimininkui, o
jis išeis vienas. [5] Betgi jei vergas pareiškia: 'Aš myliu savo šeimi-

---

20,24 "...kur noriu, kad mano vardas būtų minimas": pažodžiui, "kur padarau sa- vo vardo atminimą", t.y. šventovė, kurioje Dievas nori būti garbinamas ir šlovinamas.

21,1 "...nuostatai": teisminiai nuosprendžiai, kurie gali būti pavyzdžiu ar pateisinimu panašiems įvykiams ar faktams. Ši įžanga yra antraštė Teisyno, kurį įprasta vadinti Sandoros knygos vardu. Žr. Iš 24,7; 21-23.

ninką, žmoną ir vaikus, aš nenoriu būti laisvas', [6] jo šeimininkas
nuves jį prieš Dievą.* Jis bus privestas prie durų ar durų staktų, ir
jo šeimininkas yla perdurs jo ausį.* Tada jis tarnaus šeimininkui
visą gyvenimą.
[7] Jei kas parduos savo dukterį kaip vergę, ji neišeis laisva, kaip
išlaisvinami vyrai vergai. [8] Jei ji nepatiktų savo šeimininkui, kuris
sau ją buvo pasiskyręs,* tada jis turi leisti ją išpirkti. Teisės ją par-
duoti pašaliečiams jis neturės, nes su ja apgaulingai pasielgė. [9] Jei
jis paskirtų ją savo sūnui, jis elgsis su ja kaip su dukterimi. [10] Jei
kas paimtų kitą žmoną, jis nesumažins pirmosios žmonos maisto,
drabužių ar vedybinių teisių. [11] O jei tų trijų dalykų jai nepadary-
tų, ji išeis laisvėn veltui, be išsipirkimo".

Smurto veiksmai

[12] "Kas mirtinai sumuša žmogų, turi būti nubaustas mirtimi.
[13] Jei tai padarė ne iš pasalų, bet Dievui leidus pakelė ranką, pa-
skirsiu tau vietą, į kurią jis galėtų pabėgti. [14] Betgi jei kas nors ap-
galvotai užpultų ir klastingai kitą užmuštų, paimsi jį net nuo mano
aukuro nubausti mirtimi.
[15] Kas užgauna tėvą ar motiną, bus nubaustas mirtimi.
[16] Kas pagrobia žmogų, — nesvarbu ar jį būtų pardavęs, ar dar
tebelaiko, — bus nubaustas mirtimi.
[17] Kas keikia tėvą ir motiną, bus nubaustas mirtimi".

Bausmės už sužalojimus

[18] "Jei vyrai susivaidytų ir vienas jų taip užgautų kitą akmeniu
ar kumščiu, kad užgautasis, nors ir nemirtų, bet turėtų gultis į lo-
vą, [19] jei jis išgytų ir vaikštinėtų, pasiremdamas lazda, po lauką, ta-
da užgavusysis nebus baudžiamas. Tačiau jis turės jam atlyginti už
laiko netektį ir pasirūpinti jo išgijimu.
[20] Jei savininkas primuštų savo vergą ar vergę lazda, ir vergas
tuojau pat mirtų, jis bus nubaustas. [21] Tačiau jei vergas išliktų die-
ną ar dvi gyvas, savininkas neturi būti baudžiamas, nes vergas yra
jo nuosavybė.

21,6 "...prieš Dievą": į Šventyklą. Pažodžiui "pas dievus", t.y. pas teisėjus. Žr. 82,1. "...perdurs ausį": posakis "turėti atvirą ausį" reiškia "paklusti". Taigi ausies lezgelio perdūrimas buvo senas paklusnumo įvaizdis. Žr. Ps 40,7.
21,8 "...sau ją buvo pasiskyręs": norėjo imti ją antrine žmona.

22 Jei besimušantys vyrai užgautų nėščią moterį, ir ją ištiktų
persileidimas, betgi kitokio sužalojimo nebūtų, kaltasis turės mokė-
ti tiek, kiek iš jo reikalaus moters vyras teisėjų akivaizdoje. 23* Ta-
čiau jei būtų sužalojimas, tuomet atiduosi gyvybę už gyvybę, 24 akį
už akį, dantį už dantį, ranką už ranką, koją už koją, 25 nudeginimą
už nudeginimą, žaizdą už žaizdą, mėlynę už mėlynę.

26 Jei savininkas duotų savo vergui ar vergei į akį ir ją išmuš-
tų, jis turės duoti vergui laisvę už akį. 27 Jei savininkas išmuštų sa-
vo vergo ar vergės dantį, jis turės duoti vergui laisvę už dantį.

28 Jei jautis subadytų mirtinai vyrą ar moterį, tas jautis turi
būti užmuštas akmenimis; jo mėsa nebus valgoma. Jaučio savininkas
bus nekaltas. 29 Betgi jei jautis, kuris praeityje buvo subadęs žmo-
nes, ir savininkas, nors ir įspėtas, nebuvo jo uždaręs, užmuštų vyrą
ar moterį, tuomet ne tik tas jautis turi būti užmuštas akmenimis, bet
ir jo savininkas turi būti nubaustas mirtimi. 30 Tačiau jei ant savi-
ninko būtų uždėtas išsipirkimas, tada jis sumokės tiek, kiek uždėta
jo gyvybei išpirkti. 31 Jei jautis subadytų mažametį — berniuką ar
mergaitę, su jo savininku bus pasielgta pagal tą patį nuostatą. 32 Jei
jautis subadytų vergą ar vergę, jaučio savininkas sumokės vergo sa-
vininkui trisdešimt sidabrinių šekelių, o jautis bus užmuštas ak-
menimis.

33 Jei kas paliktų atvirą duobę ar, iškasęs duobę, jos neuždeng-
tų, ir jautis ar asilas į ją įpultų, 34 tada duobės savininkas turės at-
silyginti, — sumokės kainą savininkui, bet pasiims sau nugaišusį gy-
vulį.

35 Jei kieno nors jautis sužeistų kaimyno jautį, ir jis nugaištų,
tada jiedu gyvąjį jautį parduos ir jo kainą pasidalys; nugaišusįjį jautį
irgi pasidalys. 36 Betgi jei buvo žinoma, kad tas jautis jau praeityje
buvo įpratęs badyti, ir savininkas nebuvo jo uždaręs, tada savinin-
kas turės atiduoti jautį už jautį, bet pasiims sau nugaišusį gyvulį.
37 Jei kas pavogtų jautį bei avį ir papjautų ar parduotų, vagis turės
atiduoti penkis jaučius už vieną jautį ir keturias avis už vieną avį".

21,23-27 Šis tekstas yra vadinamas lex talionis — atpildo, arba atkeršijimo, įstatymu. Šio įstatymo tikslas buvo ne tik įgyvendinti teisingumą, bet ir apriboti norą atkeršyti. Jėzus mini šį nuostatą, mokydamas savo sekėjus atsisakyti savo teisės reikalauti atpildo, arba keršto, ir vadovautis meilės įsakymu. Žr Mt 5,38-48.

22

1 "{Jei vagis, užkluptas besilaužiantis į namus, būtų mušamas
ir numirtų, nėra kraujo kaltės. 2 Bet jei tai įvyktų saulei patekėjus,
yra kraujo kaltė.}*

{Vagis} turės atsilyginti už vagystę, bet jei neturėtų kuo tai
padaryti, bus parduotas už savo vagystę. 3 Jei pavogtas gyvulys, —
ar tai būtų jautis, ar asilas, ar avis, — būtų rastas pas jį gyvas,
{vagis} turės atsilyginti dvigubai.

4 Jei kas paleistų savo galvijus ganytis kito žemėje ir tokiu būdu nuganytų lauką ir vynuogyną, jis turės atsilyginti tuo, kas geriausia jo paties lauke ir vynuogyne.

5 Jei kiltų gaisras ir taip persimestų į erškėtynus, kad sunaikintų ar javų gubas, ar nepjautus javus, ar patį lauką, kas ugnį užkūrė, turės už viską atlyginti.

6 Jei kas pavestų kaimynui saugoti pinigus ar daiktus, ir jie iš
kaimyno namo būtų pavogti, tada vagis, jei sugautas, turės atiduoti
dvigubai. 7 O jei vagis nebūtų pagautas, namų šeimininkas turės būti
nuvestas prieš Dievą* prisiekti, kad jis pats nepakėlė rankų į savo
kaimyno nuosavybę.

8 Visais neteisėto pasisavinimo atvejais, — ar tai liestų jautį, asilą, avį, drabužį, ar bet kokį nuostolį, apie kurį vienas teigia: 'Tai yra mano!' — abu pateiks savo bylą prieš Dievą. Tas, kurį Dievas pripažins kaltą, turės savo kaimynui dvigubai atlyginti.

9* Jei kas pavestų kaimynui saugoti asilą, jautį, ar bet kokį kitą gyvulį, ir gyvulys nugaištų, ar būtų sužalotas, ar būtų pagrobtas,
niekam nematant, 10 tuomet priesaika VIEŠPATIES akivaizdoje tu-
rės išspręsti tarp jų, kad saugotojas nepakėlė rankos į savo kaimy-

22,1-2 "{Jei vagis, užkluptas...}": atrodo, kad šis tekstas yra tik išsamesnio nuostato dėl įsilaužimų į namus fragmentas, įterptas į nuostatus apie galvijų vagystę. Šeimininkas, užmušęs įsibrovėlį naktį, būtų pateisintas, bet jei tai padarytų dieną, nebūtų pateisintas, nes dienos metu įsibrovėlis gali būti lengviau pagautas.

22,7 "...nuvestas prieš Dievą": žr. Iš 21,6 paaiškinimą; taip pat Iš 22,10.

22,9 Jei niekas nematė, kaip gyvulys nugaišo ar kaip jis buvo sužalotas, gyvulio saugotojas privalo prisiekti, jog jis nepasisavino kaimyno nuosavybės. Atrodo, kad žodis "pagrobtas" yra tik žodžio "sužalotas" pakartojimas.

no nuosavybę. Savininkas turės sutikti, o anam nereikės nuostolio
atlyginti. 11 Bet jei {gyvulys} buvo pavogtas iš jo, saugotojas turės
atlyginti jo savininkui. 12 Jei {gyvulys} buvo žvėrių sudraskytas, teat-
neša jį kaip įrodymą. Už tai, kas sudraskyta, nereikės atlyginti.
13 Jei kas pasiskolintų {gyvulį} iš kaimyno, ir jis, savininkui su
juo nesant, būtų sužalotas ar nugaištų, jis turės atlyginti. 14 O jei sa-
vininkas buvo su juo, tada atlyginti nereikės. Bet jei buvo pasam-
dytas, jam priklauso samdinio mokestis už darbą

Visuomeniniai nuostatai

15 "Jei kas suvedžiotų mergelę, kuri nėra susižiedavusi, ir su-
eitų su ja, turės mokėti už ją nuotakos kainą ir paimti žmona. 16 Bet
jei jos tėvas atsisakytų ją duoti suvedžiotojui, jis vis tiek turės mo-
kėti įprastinę nuotakos kainą, mokamą už mergeles.*
17 Nepaliksi gyvos kerėtojos.
18 Kas sueina su gyvuliu, turi būti nubaustas mirtimi.
19 Kas aukotų atnašas bet kokiam kitam dievui, o ne vienam
VIEŠPAČIUI, bus pasmerktas sunaikinti.
20 Nevarginsi ir nekamuosi ateivio, nes jūs patys buvote atei-
viai Egipto žemėje. 21 Neskriausite našlės ar našlaičio. 22 Jei tu juos
nuskriaustum, kai tik jie šauksis į mane, aš tikrai išgirsiu jų šauks-
mą. 23 Degsiu pykčiu ir išžudysiu jus kalaviju. Jūsų žmonos taps
našlėmis, o jūsų vaikai našlaičiais.
24 Kai skolinsi mano žmonėms, jūsų vargšams, nesielgsi su jais
kaip skolintojas, nereikalausi iš jų palūkanų. 25 Jei paimtumei savo
kaimyno apdarą kaip užstatą, turi jį sugrąžinti jam prieš saulei nusi-
leidžiant, 26 nes šis apdaras yra jo vienintelė antklodė apsikloti. Ei-
damas miegoti, kuo gi jis užsiklos? Todėl kai jis į mane šauksis, aš
išgirsiu, nes aš gailestingas.
27 Neplūsi Dievo,* nei keiksi savo tautos valdovo".

22,16 Įprastinė nuotakos kaina už mergelę buvo, anot Įst 22,29, penkiadešimt šekelių.

22,27 "Neplūsi Dievo...": pažodžiui "neplūsi dievų", t.y. teisėjų.

Pirmienos ir pirmagimiai

28 "Nenudelsi atnašų iš savo pjūties derliaus ir vyno iš spaudyk-
los srauto.
Atiduosi man savo pirmagimį sūnų. 29 Darysi tą patį su savo
jaučiais ir avimis. Per septynias dienas jis pasiliks su savo motina,
bet aštuntą dieną turi jį man atiduoti.
30 Jūs būsite man pašvęsti žmonės. Todėl nevalgysite jokios
žvėrių sudraskytos mėsos. Šunims ją išmesite".

23

Teisingumas ir dorumas

1 "Nenešiosi melagingų paskalų. Neištiesk rankos nedorėliui,
liudydamas už smurtą. 2 Neseksi daugumos pavyzdžiu kaip dings-
timi, darydamas pikta; nesiremsi dauguma, liudydamas byloje, ne-
pažeisi teisingumo. 3 Nebūsi byloje šališkas nei vargšui.
4 Jei užtiktum paklydusį savo priešo jautį ar asilą, parvesi jį
jam.
5 Jei pastebėtum pargriuvusį po našta savo priešininko asilą,
nepalik priešininko vieno, — turi jam padėti asilą pakelti.
6 Nepažeisi savo beturčių teisių jų bylose. 7 Saugokis ką nors
neteisingai apkaltinti, nežudyk nekalto ir teisaus žmogaus, nes aš
skriaudėjo nepateisinsiu. 8 Neimsi kyšių, nes kyšiai apakina parei-
gūnus ir iškraipo teisiųjų reikalą.
9 Neskriausi ateivio. Juk jūs gerai žinote, kaip jaučiasi ateivis,
nes jūs patys buvote ateiviai Egipto žemėje".

Religiniai nuostatai

10 "Per šešerius metus sėsi savo žemę ir imsi jos derlių, 11 bet
septintais metais leisi jai pasilsėti ir pūdymauti. Tesimaitina iš jos
jūsų beturčiai ir teėda laukiniai gyvuliai, kas nuo beturčių atliks.
Taip pasielgsite ir su vynuogynais, ir alyvmedžių sodais.
12 Per šešias dienas dirbsi savo darbus, bet septintą dieną turi
ilsėtis, idant tavo jautis bei asilas turėtų poilsio ir tavo vergas bei
ateivis galėtų atsigauti. 13 Įsimink visa, ką tau pasakiau. Kitų dievų
vardo neminėk, tenepasigirsta jo iš tavo lūpų.

[14]* Tris kartus per metus švęsi man iškilmę. [15] Švęsi Nerau-
gintos duonos šventę. Kaip tau įsakiau, valgysi neraugintą duoną per
septynias dienas Abibo mėnesį paskirtu laiku, nes tada tu išėjai iš
Egipto.
Nė vienas nepasirodys mano akivaizdoje* tuščiomis rankomis.
[16] Švęsi Pjūties šventę, — {šventę} pirmienų savo triūso ir
lauko pasėlių. Švęsi Derliaus šventę metų pabaigoje, kai būsi surin-
kęs iš laukų savo triūso vaisius. [17] Tris kartus per metus visi tavo
vyriškiai pasirodys Viešpaties DIEVO akivaizdoje.
[18] Neatnašausi mano aukų kraujo su rauginta duona, nei mano
iškilmės aukų taukus paliksi lig ryto.
[19] Į VIEŠPATIES, savo Dievo, Namus atneši rinktines savo
žemės pirmienas.
Nevirsi ožiuko jo motinos piene".*

Atpildas už ištikimybę

[20] "Tikėk manimi, aš siunčiu angelą pirma tavęs saugoti tave
kelyje ir nuvesti tave į vietą, kurią paruošiau. [21] Būk jam atidus ir
klausyk jo balso. Nemaištauk prieš jį, nes jis neatleis jūsų nusikalti-
mo. Mano vardas yra jame.*
[22] Bet jei paklusi jo balsui ir darysi visa, ką sakau, tada aš bū-
siu priešas tavo priešų ir nedraugas tavo nedraugų.
[23] Kai mano angelas, eidamas pirma tavęs, atves tave pas amo-
riečius, hetitus, perizitus, kanaaniečius, hivitus bei jebusitus, ir aš
juos išnaikinsiu, [24] tu nesilenksi jų dievams, jų negarbinsi ir nesek-
si jų apeigų, bet juos nuversi ir jų stulpus* sutrupinsi. [25] Garbinsite
VIEŠPATĮ, savo Dievą. Aš laiminsiu tavo duoną ir tavo vandenį.
Nuo tavęs atitrauksiu ligas. [26] Tavo žemėje nė viena moteris nekentės
persileidimo, nei nevaisingumo. Duosiu tau džiaugtis visa gyvenimo

---

23,14 Šios trys šventės kitose vietose yra vadinamos Išėjimo, Savaičių ir Palapinių šventėmis. Žr. Iš 34,18-26; Kun 23; Įst 16.

23,15 "...mano akivaizdoje": kitose vietose sakoma "pamatyti mano veidą". Žr. Iš 23,17; 34,23-24; Įst 16,16;31,11.

23,19 "Nevirsi ožiuko jo motinos piene": tai buvo kanaaniečių apeigų dalis. Draudžiama, nes buvo pagonių apeigos.

23,21 "Mano vardas yra jame": pats Dievas.

23,24 "...stulpus": kanaaniečių šventovių religinio pobūdžio reikmenys.

trukme. 27 Pasiųsiu savo baimę pirma tavęs, sugluminsiu visas tau-
tas, su kuriomis susidursi, ir priversiu tavo priešus nuo tavęs bėgti.
28 Pasiųsiu marą* pirma tavęs hivitams, kanaaniečiams ir hetitams
išvaryti. 29 Neišvarysiu jų tau iš akių per vienerius metus, kad kraš-
tas netaptų dykyne ir neprivistų tau žalingų laukinių žvėrių. 30 Pa-
mažu juos varysiu tau iš akių, kolei tu pagausėsi ir paveldėsi kraš-
tą. 31 Nustatysiu tavo sienas nuo Nendrių jūros iki Filistinų jūros*,
ir nuo dykumos iki {Eufrato} Upės. Tau į rankas perduosiu krašto
gyventojus, o tu juos išvarysi sau iš akių. 32 Nedarysi su jais ar jų
dievais jokios sandoros. 33 Tavo krašte jie neliks gyventi, kad neįves-
tų tavęs į nuodėmę prieš mane, nes, jei jų dievus imtum garbinti,
tai tau tikrai būtų spąstai".

24

Sandoros patvirtinimas

1 Tada Mozei jis tarė: "Užlipkite pas VIEŠPATĮ, tu ir Aaronas,
Nadabas bei Abihus, ir septyniasdešimt Izraelio seniūnų. Pagar-
binkite iš tolo. 2 Vien Mozė teprisiartina prie VIEŠPATIES. Bet ki-
ti nesiartins, nei žmonės lips su juo į kalną".

3 Mozė atėjo ir pakartojo žmonėms visus VIEŠPATIES žodžius
ir visus įsakus. Visi žmonės vienu balsu atsakė, tardami: "Mes
vykdysime visa, ką VIEŠPATS pasakė". 4 Tada Mozė surašė visus
VIEŠPATIES žodžius. Atsikėlęs anksti kitą rytą, jis pastatė kalno
papėdėje aukurą su dvylika akmeninių stulpų* dvylikai Izraelio gi-
minių. 5 Jis paskyrė keletą jaunų vyrų iš Izraelio vaikų atnašauti
deginamąsias aukas ir aukoti jaučius kaip bendravimo atnašas
VIEŠPAČIUI. 6 Pusę kraujo Mozė pasėmė ir supylė į dubenius, o
kitą pusę kraujo išliejo ant aukuro. 7 Tada, paėmęs sandoros knygą,
Mozė ją garsiai perskaitė žmonėms. O žmonės sakė: "Visa, ką

23,28 "...marą": hebraiškai "širšes". Maro, raupsų įvaizdžiu kai kurie vertimai laiko širšes. Žr. taip pat Įst 7,20; Joz 24,12; Išm 12,8.

23,31 "...Filistinų jūra": Viduržemio jūra. Tik Dovydo ir Saliamono laikais Izraelio teritorija turėjo tokias sienas.

24,4 "... dvylika akmeninių stulpų": akmenys, pastatyti kaip simbolis, kad kiekviena giminė priklauso šiai sandorai su Dievu. Žr. Iš 23,24; taip pat Pr 28,18 paaiškinimą.

VIEŠPATS pasakė, vykdysime ir būsime klusnūs". [8] Mozė paėmė
kraują ir juo pašlakstė žmones, tardamas: "Tai kraujas sandoros,
kurią VIEŠPATS sudarė su jumis, pagal visus šiuos žodžius".
[9] Tada Mozė ir Aaronas, Nadabas ir Abihus, ir septyniasdešimt
Izraelio seniūnų užlipo į kalną, [10] ir jie matė Izraelio Dievą. Po jo
kojomis buvo tarsi safyro asla, tarsi pats dangaus skaidrumas. [11] Die-
vas nepakėlė rankos prieš Izraelio tautos vadus, — po to, kai regė-
jo Dievą,* jie galėjo valgyti ir gerti.
[12] VIEŠPATS tarė Mozei: "Užlipk pas mane į kalną ir ten
lauk. Tau duosiu akmenines plokštes su mokymu ir įsakymais, ku-
riuos surašiau jiems pamokyti". [13] Taigi Mozė ir jo palydovas Jozuė
pakilo lipti. Mozė užlipo ant Dievo kalno. [14] Seniūnams jis buvo
pasakęs: "Laukite mūsų čia, kol pas jus sugrįšime. Žiūrėkite, turite
prie savęs Aaroną ir Hurą. Jei kam iškiltų koks reikalas, į juos te-
sikreipia".
[15] Tada Mozė užlipo ant kalno, ir debesis uždengė kalną.
[16] VIEŠPATIES šlovė apgaubė Sinajaus kalną, ir debesis jį dengė
per šešias dienas. Septintą dieną jis pašaukė Mozę iš debesies.
[17] VIEŠPATIES šlovės išvaizda izraeliečių akims atrodė tarsi ryjanti
ugnis kalno viršūnėje. [18] Mozė įėjo į debesį ir užlipo ant kalno.
Mozė išbuvo ant kalno keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt
naktų.

24,11 "... po to, kai regėjo Dievą": senovėje buvo manoma, kad pamatyti Dievą reiškė mirti. Žr. Iš 33,20; Pr 16,13; 32,31; Ts 6,22-23; 13,22. "... valgė ir gėrė": dalijosi aukos valgiu.

D. PADANGTĖ IR JOS ĮRENGIMAS

25

Rinkliava Padangtei statyti

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei: [2] "Paliepk izraeliečius atidėti man
atnašų. Priimsite man atnašą iš visų, kurių širdis skatina tai pada-
ryti. [3] Aukos, kurias man iš jų priimsite, yra tokios: auksas, sidab-
ras ir varis; [4] mėlynos, violetinės ir tamsiai raudonos spalvos ver-
palai; plona drobė ir ožkų vilnos; [5] išdirbti avinų kailiai, delfinų
oda* ir akacijų mediena; [6] aliejus lempoms, balzamas patepimų
aliejui ir kvapiajam smilkalui; [7] lazurito akmenys bei brangakmeniai
dėti į efodą bei krūtinės dėklą. [8] Tepadaro jie man šventovę, idant
galėčiau gyventi tarp jų. [9] Tiksliai, kaip tau rodau — pagal Padang-
tės ir viso jos apstatymo pavyzdį, taip turite ją padaryti".

Padangtė ir jos įrengimas
Sandoros Skrynia

[10] "Tebūna padaryta iš akacijos medžio skrynia, pustrečios uolek-
ties ilgio, pusantros uolekties pločio ir pusantros uolekties aukščio.
[11] Aptrauksi ją grynu auksu, — paauksuosi ją iš vidaus ir iš lauko,
— ir aplinkui uždėsi ant jos auksinį apvadą. [12] Nuliesi jai keturis
auksinius žiedus ir pritaisysi juos prie jos keturių kojų — du žie-
dus viename jos šone ir du žiedus kitame šone. [13] Padarysi iš aka-
cijos medžio karteles ir jas paauksuosi. [14] Karteles įversi į žiedus
skrynios šonuose skryniai nešti. [15] Kartelės liks nuolat skrynios
žieduose: jos nebus iš jų ištraukiamos. [16] Į skrynią padėsi Sandoros
lenteles, kurias tau duosiu.

25,5 "...delfinų oda": pažodžiui "tehašim(ų) oda". Žodžio "tehašim" prasmė nėra aiški. Spėjama, kad tai buvo jūrų gyvūno vardas. Septuaginta ir Vulgata "tehašim" verčia žodžiu "mėlynas".

[17] Tada iš gryno aukso padarysi malonės sostą*, pustrečios
uolekties ilgio ir pusantros uolekties pločio. [18] Nukalsi iš aukso du
kerubus,* — padirbsi juos iš plakto aukso prie abiejų malonės sos-
to galų. [19] Padirbk vieną kerubą viename jo gale ir kitą kerubą ki-
tame jo gale; padirbsi kerubus, sujungtus su malonės sostu prie
abiejų jo galų. [20] Kerubai turės išskleistus sparnus, — savo spar-
nais jie dengs malonės sostą. Jiedu bus vienas prieš kitą ir jų vei-
dai bus nugręžti į malonės sostą. [21] Malonės sostą uždėsi ant skry-
nios viršaus; į skrynią įdėsi Sandoros lenteles, kurias tau duosiu.
[22] Ten aš susitiksiu su tavimi ir nuo malonės sosto viršaus, — iš
tarpo dviejų kerubų, esančių viršum Sandoros skrynios, — pasa-
kysiu tau visa, ką noriu įsakyti per tave izraeliečiams".

Stalas atnašoms

[23] "Padarysi iš akacijos medžio stalą, dviejų uolekčių ilgio, vie-
nos uolekties pločio ir pusantros uolekties aukščio. [24] Aptrauksi jį
grynu auksu ir viršų aplenksi auksiniu apvadu. [25] Padarysi aplink jį
delno platumo briauną*, o aplink briauną auksinį apvadą. [26] Nuliesi
jam keturis auksinius žiedus ir pritaisysi ant keturių kampų prie jo
keturių kojų. [27] Žiedai, laikantys karteles stalui nešti, bus arti briau-
nos. [28] Karteles padirbsi iš akacijos medžio ir aptrauksi jas auksu.
Jomis bus nešamas stalas. [29] Stalo lėkštes* ir ir indus smilkalams*,
jo dubenis ir ąsočius vyno atnašoms pilti, padirbsi iš gryno aukso.
[30] Ant stalo nuolat mano akivaizdoje laikysi Artumo duoną".

25,17 "...malonės sostą": pažodžiui turima omenyje "dangtį", bet dėl jo ryšio su Permaldavimo dienos apeigomis Skrynios dangtis siejamas su malone. Žr. Kun 16,14-19.

25,18-20 "...kerubai": turbūt atrodė kaip sparnuoti liūtai su žmogaus pavidalo galvomis. Kerubai išskleistais sparnais viršum Skrynios buvo nematomo Viešpaties sostas. Žr. Ps 80,2. Kerubai šiek tiek skirtingai, bet išsamiau, aprašomi 1 Kar 6,23-28; 2 Kr 3,10-13.

25,25 "...briauną": turbūt žemai prie aslos stalo kojoms sutvirtinti. Taip vaizduojamas auksinis Herodo šventyklos stalas Tito vartų reljefe Romos forume.

25,29-30 Lėkštėse buvo laikoma Artumo duona — šventoji duona, kuri kas šabą buvo padedama ant stalo kaip atnaša Dievui ir vėliau kunigų suvalgoma. Smilkalais buvo pabarstoma duona. Žr. 24,5-9. Atnašų vynas buvo pilamas iš ąsočių ir dubenių. Šie visi indai buvo ant paauksuoto stalo.

Septynšakė žvakidė — menora

[31] "Padarysi iš gryno aukso žvakidę. Žvakidės stovas ir kotas
turės būti nukalti; jos taurelės, galvutės ir vainiklapiai turės būti iš
vieno gabalo. [32] Šešios šakos turės išeiti iš jos šonų: trys šakos iš
vieno jos šono ir trys šakos iš kito jos šono. [33] Trys migdolo žiedų
išvaizdos taurelės,* kiekviena su galvute ir vainiklapiais, ant vie-
nos šakos, ir trys migdolo žiedų išvaizdos taurelės, kiekviena su
galvute ir vainiklapiais, ant kitos šakos. Tokios bus visos šešios iš
žvakidės išeinančios šakos. [34] Ant žvakidės koto bus keturios migdo-
lo žiedų išvaizdos taurelės,* kiekviena su savo galvutėmis ir vai-
niklapiais. [35] Iš to paties gabalo galvutė bus žemiau pirmosios šakų
poros, galvutė iš to paties gabalo bus žemiau antrosios šakų poros
ir galvutė iš to paties gabalo bus po trečiosios šakų poros. Taigi
bus po galvutę visoms šešioms šakoms, išeinančioms iš žvakidės.
[36] Galvutės ir jų šakos bus iš to paties gabalo, visos nukaltos iš
gryno aukso. [37] Padarysi jai septynias lempas.* Lempos turi būti
ant jos padėtos taip, kad apšviestų vietą žvakidės priekyje. [38] Žnyp-
lės ir padėklai* turi būti iš gryno aukso. [39] Žvakidė ir jos reikme-
nys turi būti padirbti iš vieno talento* gryno aukso. [40] Žiūrėk, kad
juos padarytum pagal jų pavyzdį, parodytą tau ant kalno".

25,33 Žvakidės kotas, kaip ir jos šakos, buvo išpuoštas panašiai. Puošmenys ant kiekvienos žvakidės šakos buvo turbūt taip išdėstyti, kad vienas buvo šakos viršūnėje, o kiti du vienodai vienas nuo kito atskirti žemiau ant šakos. "Galvutės" — taurelės pavidalo žiedo sėklinė.

25,34-35 Žvakidės kotas turėjo keturis puošmenis. Vienas jo viršūnėje, o kiti trys žemiau kiekvienos iš koto išeinančios šakų poros.

25,37 Lempos, atrodo, buvo laivelių pavidalo, su dagtimi viename gale. Galas su dagtimi buvo atsuktas į žvakidės priekį.

25,38 "...padėklai": maži indai dakčių išdagoms.

25,39 "...{aukso} talentas": 34,2 kg.

26

Padangtė

Audeklai Padangtei

1 "Pačią Padangtę padarysi iš dešimties dangų,* plonos sukti-
nių siūlų drobės ir mėlynos, violetinės ir tamsiai raudonos spalvos
verpalų, su jose meistriškai išsiuvinėtais kerubais. 2 Kiekvienos dan-
gos ilgis bus dvidešimt aštuonių uolekčių, o kiekvienos dangos
plotis bus keturių uolekčių. Visos dangos bus vienodo dydžio.
3 Penkios dangos bus susegtos viena su kita; kitos penkios dangos
irgi bus susegtos viena su kita. 4 Pritaisysi mėlynų siūlų kilpas ant
vieno junginio galinės dangos pakraščio; tą patį padarysi ir ant ki-
to junginio galinės dangos pakraščio. 5 Penkiasdešimt kilpų pritai-
sysi prie vienos dangos galo ir penkiasdešimt kilpų ant pakraščio
dangos, esančios kitame junginyje. Kilpos turi būti viena priešais
kitą. 6 Padirbsi penkiasdešimt auksinių sagčių ir susegsi dangas
vieną su kita taip, kad pasidarytų Padangtė.

7 Tada iš ožkų vilnų padarysi dangas ir Palapinei viršum Pa-
dangtės;* padaryk vienuolika tokių dangų. 8 Kiekvienos dangos il-
gis bus trisdešimties uolekčių, o kiekvienos dangos plotis keturių
uolekčių. Visos vienuolika dangų bus vienodo dydžio. 9 Susegsi at-
skirai į viena penkias dangas ir atskirai šešias dangas. Šeštąją dan-
gą sulenksi dvilinką Palapinės priekyje. 10 Pritaisysi penkiasdešimt
kilpų ant galinės dangos pakraščio viename junginyje ir penkias-
dešimt kilpų ant galinės dangos pakraščio kitame junginyje.

11 Padirbsi iš vario penkiasdešimt sagčių, įtvirtinsi sagtis į kil-
pas ir visa taip sukabinsi, kad Palapinė būtų pastatyta. 12 O dalis,
kuri atlieka nuo Palapinės dangų — ana dvilinkoji danga — uždengs
Padangtės galą. 13 Panašiai Palapinės dangos turės vienos uolekties
pridėtinį ilgį prie abiejų kiekvienos dangos galų ir kabės nuleistos
lig žemės viename bei kitame Padangtės šone jai uždengti. 14 O
pačiai Palapinei padarysi priedangą iš šikšniškai išdirbtų avinų kai-
lių ir virš jos išorinę priedangą iš delfinų odos".

26,1 "...dangos": kilimo atkarpos, išaustos iš balto lino, su spalvotais siūlais išsiu-
vinėtais kerubais. Šios dangos buvo ištemptos ant Padangtės kaip jos stogas.

26,7 Padangtę dengė audeklas, išaustas iš ožkų vilnų.

Medinės Padangtės sienos

15 "Padirbsi lentas iš akacijos medžio Padangtės sienoms pa-
statyti. 16 Kiekvienos lentos ilgis turi būti dešimt uolekčių ir kiek-
vienos lentos plotis pusantros uolekties. 17 Kiekviena lenta turės
šonuose du įkaišus* lentoms sukabinti. Taip turės būti padirbtos
visos Padangtės lentos. 18 Padangtei padirbsi tiek lentų: dvidešimt
lentų pietinei sienai — pietų šonui; 19 nuliesi keturiasdešimt sidab-
rinių pastovų padėti po dvidešimčia lentų, po du pastovus po pir-
mosios lentos dviejų įkaišų ir po du pastovus po kitos lentos dvie-
jų įkaišų. 20 Ir antrajai Padangtės sienai — šiaurės šonui — padirbsi
dvidešimt lentų 21 su keturiasdešimt sidabrinių pastovų, po du pa-
stovus po pirmaja lenta ir po du pastovus po kitomis lentomis.
22 Užpakalinei Padangtės sienai — vakarų šono — padirbsi šešias
lentas 23 ir užpakalinės Padangtės sienos kampams dvi lentas. 24 Šios
dvi bus palaidos žemai, bet sujungtos viršuje prie pirmosios są-
varžos. Jos abi turės būti taip padarytos; jos sudarys abu kampus.
25 Taigi iš viso bus aštuonios lentos su sidabriniais pastovais — še-
šiolika pastovų, — po du pastovus po pirmąja lenta ir po du pa-
stovus po kitomis lentomis.
26 Padarysi iš akacijos medžio skersinius — penkis vienai Pa-
dangtės lentų sienai, 27 penkis skersinius kitai Padangtės lentų sie-
nai, ir penkis skersinius užpakalinės Padangtės vakarų sienos
lentoms. 28 Vidurinis skersinis eis lentų sienos viduriu nuo galo iki
galo. 29 Lentas apauksuosi ir nuliesi ant jų iš aukso žiedus skersi-
niams laikyti. Ir skersinius apauksuosi. 30 Pastatysi Padangtę pagal
ant kalno tau parodytą pavyzdį".

Padangtės uždangos

31 "Padarysi uždangą iš mėlynų, violetinių bei tamsiai raudo-
nos spalvos verpalų ir plonos suktinių siūlų drobės su joje meis-
triškai išsiuvinėtais kerubais. 32 Pakabinsi ją ant auksu aptrauktų
keturių akacijos medžio stulpų su auksiniais kabliais,* stovinčių

26,17 "...įkaišai": pažodžiui "rankos". Kuoleliai lentų galuose, kuriais jos buvo įtvirtintos į pastovų įdubas.

26,32 "...kabliai": turbūt arti stulpų viršaus laikyti virvei, ant kurios kabojo uždanga ir užuolaida.

ant keturių sidabrinių pastovų. [33] Uždangą pakabinsi žemiau sagčių ir į ten — už uždangos į vidų — įneši Sandoros skrynią. Uždanga atskirs jums šventąją vietą nuo šventų švenčiausios vietos. [34] Užkelsi malonės sostą ant Sandoros skrynios šventų švenčiausioje vietoje. [35] Pastatysi stalą šiapus uždangos, o žvakidę pietiniame Padangtės šone priešais stalą; stalą pastatysi šiauriniame šone.

[36] Padarysi užuolaidą Palapinės angai iš mėlynų, violetinių bei tamsiai raudonos spalvos verpalų ir plonos suktinių siūlų, raštais išsiuvinėtos drobės.* [37] Užuolaidai padarysi penkis akacijos medžio stulpus ir aptrauksi juos auksu. Jų kabliai turi būti auksiniai, o pastovus jiems nuliesi iš vario".

27

Deginamųjų aukų aukuras

[1] "Padarysi iš akacijos medžio aukurą penkių uolekčių ilgio, penkių uolekčių pločio — aukuras bus keturkampis — ir trijų uolekčių aukščio. [2] Ant jo keturių kampų turi būti padirbti ragai taip, kad jie išeitų tiesiog iš paties aukuro. Aptrauk jį variu. [3] Padirbsi jam puodus pelenams supilti, grandiklius, dubenius, šakutes ir keptuves. Visus jo reikmenis padarysi iš vario. [4] Padirbsi jam taip pat vario pinučių mezginį* ir ant pinučių mezginio pritaisysi keturis varinius žiedus prie visų keturių kampų. [5] Pritvirtinsi mezginį žemiau, po aukuro briauna, taip, kad jis nusidriektų žemyn iki pusės aukuro. [6] Padarysi aukurui kartis — akacijos medžio kartis ir aptrauksi jas variu. [7] Kartys turi būti perkištos per žiedus, kad, jį nešant, kartys būtų ant abiejų aukuro šonų. [8] Padarysi jį tuščią,* iš lentų. Kaip tau buvo parodyta ant kalno, taip jis turi būti ir padarytas".

26,36 "...raštais išsiuvinėtos": be išsiuvinėtų kerubų. Žr. 31-ąją eilutę.

27,4 "...pinučių mezginį": neaišku ar jis jungėsi su aukuru, ar buvo atokiau nuo jo. Jei pinučių mezginys buvo atokiau nuo aukuro, tarpas tarp aukuro ir pinučių mezginio bus buvęs išklotas akmenimis ir padirbta pakyla prie aukuro. Kitaip aukuras būtų buvęs kunigui per aukštas deginamųjų aukų apeigoms atlikti.

27,8 "...tuščią": apeigų metu turbūt jis buvo pripildomas žemių ar akmenų. Žr. Iš 20,24-26.

Padangtės kiemas

9 "Įrengsi Padangtės kiemą. Pietinėje pusėje — pietų šone —
Padangtė turės šimto uolekčių plonos suktinių siūlų drobės uždan-
gas 10 su dvidešimt varinių stulpų ir pastovų. Bet stulpų kabliai ir
sankabos turi būti iš sidabro. 11 Panašiai ir išilgai šiaurės šono turi
būti šimto uolekčių ilgio uždangos su dvidešimt stulpų ir dvide-
šimt pastovų iš vario, o stulpų kabliai ir jų sankabos iš sidabro.
12 Vakariniame kiemo pločio šone turės būti penkiasdešimties uo-
lekčių uždangos su dešimčia stulpų ir dešimčia pastovų. 13 Kiemo
plotis priekyje, iš rytų pusės, bus penkiasdešimties uolekčių.
14 Viename šone turės būti penkiolikos uolekčių uždangos su tri-
mis stulpais ir trimis pastovais. 15 Ir kitame šone bus penkiolikos
uolekčių uždangos su trimis stulpais ir trimis pastovais. 16 O kiemo
vartams turės būti dvidešimties uolekčių ilgio užuolaida iš mėlynų,
violetinių bei tamsiai raudonos spalvos verpalų, ir plonos suktinių
siūlų drobės, išsiuvinėtos raštais. Ji turės keturis stulpus su ketu-
riais pastovais. 17 Visi stulpai kieme bus su sankabomis ir kabliais
iš sidabro, o pastovus turės varinius. 18 Kiemo ilgis bus šimtas uo-
lekčių, plotis penkiasdešimt ir aukštis penkios uolektys. Tam turi
būti panaudota plona suktinių siūlų drobė, o pastovai turi būti iš va-
rio. 19 Visi Padangtės reikmenys, visoms jos apeigoms, lygiai kaip ir
visi jos kuoleliai ir visi kiemo kuoleliai, turės būti iš vario".

Aliejus Žvakidės lempoms

20 "Be to, idant nuolat degtų lempa, tu įsakysi izraeliečiams,
kad tai šviesai tau atneštų gryno, iš alyvų išspausto aliejaus. 21 Su-
sitikimo palapinėje vietą šiapus uždangos, esančios priešais San-
doros lenteles, Aaronas ir jo sūnūs prižiūrės nuo vakaro iki ryto
VIEŠPATIES akivaizdoje. Tai bus amžinas įsakas visoms izrae-
liečių kartoms".

28

Kunigų drabužiai

1 “Pasišauk iš izraeliečių savo brolį Aaroną drauge su jo sūnu-
mis tarnauti man kunigais — Aaroną ir Aarono sūnus Nadabą ir
Abihuą, Eleazarą ir Itamarą. 2 Pasiūdinsi savo broliui Aaronui
šventus drabužius, kad būtų oriai puošnūs. 3 Todėl nurodyk visiems,
turintiems įgūdžių, kuriems aš esu suteikęs išmonę, kad jie pasiūtų
Aaronui drabužius, kuriuose jis bus pašventintas tarnauti man ku-
nigu. 4 O drabužiai, kuriuos pasiūdinsi yra šie: krūtinės dėklas, efo-
das, skraistė, tunika su kutais, turbanas ir juosta. Siuvant šiuos šven-
tus drabužius tavo broliui Aaronui ir jo sūnums, kad jie tarnautų
man kunigais, 5 turi būti panaudota auksas, mėlyni, violetiniai bei
tamsiai raudonos spalvos verpalai ir plona drobė”.

Efodas ir krūtinės dėklas

6 “Efodą* padarys iš aukso, iš mėlynų, violetinių bei tamsios
raudonos spalvos verpalų ir iš meistriškai išsiuvinėtos plonos suk-
tinių siūlų drobės. 7 Jis turės prijungtas dvejas petnešas — prijung-
tas prie efodo abiejų galų. 8 Meistriškai išausta juosta, esanti ant
efodo, bus to paties darbo ir tokių pat medžiagų — iš aukso, iš
mėlynų, violetinių bei tamsiai raudonos spalvos verpalų ir iš plo-
nos suktinių siūlų drobės. 9 Paimsi du lazurito akmenis ir įraižysi
juose Izraelio sūnų vardus 10 — jų šešis vardus į vieną akmenį ir
šešis likusius vardus į kitą akmenį pagal jų gimimo eilę. 11 Kaip
brangakmenių pjaustytojas įraižo antspaudo žiedus, taip tu įraižysi
į anuos du akmenis Izraelio sūnų vardus. 12 Įrėminęs juos į aukso
rėmelius, pritvirtinsi abu akmenis prie efodo petnešų kaip atmini-
mo akmenis Izraelio sūnums. Aaronas nešios jų vardus atminimui
ant savo abiejų pečių VIEŠPATIES akivaizdoje. 13 Padirbsi aukso ro-
zetes 14 ir dvi grandinėles iš gryno aukso, susuktas kaip virveles.
Prie rozečių pritvirtinsi susuktąsias grandinėles.

28,6 “...efod{as}”: šis hebraiškas žodis paliekamas nesulietuvintas, nes juo pavadinamas savitas kunigiškas drabužis, kurio išvaizda ir paskirtis nėra tiksliai žinomos. Atrodo, kad jis buvo panašus į prijuostę, kurią ant kunigo pečių laikė petnešos ir per juosmenį perrišta išsiuvinėta juosta.

15* Padarysi ir nuosprendžio dėklą ant krūtinės, išsiuvinėtą
kaip ir efodas. Turi jį padaryti iš aukso, iš mėlynų, violetinių bei
tamsiai raudonos spalvos verpalų ir iš plonos suktinių siūlų drobės.
16 Krūtinės dėklas turi būti keturkampis ir dvilinkas, — turės sprin-
džio ilgį ir sprindžio plotį. 17* Aptaisysi jį keturiomis brangakmenių
eilėmis. Pirmoji eilė bus sardo, topazo ir smaragdo; 18 antroji eilė
bus granato, safyro ir ametisto; 19 trečioji eilė bus hiacinto, agato ir
krištolo; 20 ir ketvirtoji eilė bus berilo, lazurito ir jaspio. Įtvaruose
jie turi būti įrėmuoti auksu. 21 Akmenų skaičius atitiks vardus
dvylikos Izraelio sūnų — jie bus tarsi antspaudo žiedai, kiekvie-
name įraižytas vienos iš dvylikos giminių vardas.
22 Padirbsi krūtinės dėklui grandinėles iš gryno aukso, susuktas
kaip virveles. 23 Padirbsi krūtinės dėklui ir du žiedus iš aukso,
pritvirtinsi juos viršuje prie abiejų krūtinės dėklo kampų. 24 Dvi
auksines virveles įversi į tuos du žiedus prie dėklo ant krūtinės
kampų. 25 O kitus du virvelių galus pririši priekyje prie dviejų roze-
čių, pritvirtintų prie efodo petnešų. 26 Padirbsi iš aukso kitus du
žiedus ir pritvirtinsi juos apačioje prie dviejų krūtinės dėklo kam-
pų ant jo užpakalinės pusės prie pat efodo. 27 Tada padirbsi iš auk-
so dar du žiedus ir pritvirtinsi juos žemai efodo petnešų priekyje,
prie jo siūlės virš meistriškai išaustos efodo juostos. 28 Mėlyna
virvutė taip sujungs krūtinės dėklo žiedus su efodo žiedais, kad krū-
tinės dėklas gulėtų tiesiog ant meistriškai išaustos efodo juostos ir
negalėtų atsiskirti nuo efodo. 29 Aaronas nešios, eidamas į šventąją
vietą, Izraelio sūnų vardus nuosprendžio dėkle ant krūtinės viršum
savo širdies kaip nuolatinį atminimą VIEŠPATIES akivaizdoje. 30 Į
šį nuosprendžio dėklą ant krūtinės įdėsi Urimus ir Tumimus,* kad
ir jie būtų prie Aarono širdies, kada tik jis eis į VIEŠPATIES ar-
tumą. Taigi Aaronas nuolat nešios izraeliečių nuosprendį prie savo
širdies VIEŠPATIES akivaizdoje".

28,15-30 "Nuosprendžio dėklas ant krūtinės": panašus į šiuolaikinę altoriaus bursą — į kišenę panaši makštis laikyti Urimams bei Tumimams, neatskiriama efodo dalis. Žiedais ir virvelėmis pritvirtintas prie efodo.

28,17-20 Kai kurių šių brangakmenių hebraiški vardai yra sulietuvinti tik numaniu spėjimu.

28,30 "Urimai ir Tumimai": šių vardų prasmė ir jais paženklintų įrankių prigimtis yra pernelyg paslaptingi. Pažodžiui vardai reiškia "Šviesos ir Tobulybės"; jais izraeliečių kunigas (Įst 33,8) — Vyriausiasis kunigas (Iš 28,30; Sk

Kiti drabužiai

[31] "Efodo skraistę padarysi tik iš mėlynos medžiagos. [32] Jos viduryje bus skylė galvai, aplink šią skylę bus austa atsiūlė, kaip paprastai būna šarvų liemenėje, idant nesuplyštų. [33] Ant jos žemutinio apvado padarysi gumulus tarsi granatmedžių obuolius iš mėlynų, violetinių ir tamsiai raudonos spalvos verpalų aplink visą žemutinį apvadą — aplink visą apvadą tarp gumulų bus auksiniai varpeliai: [34] pirma auksinis varpelis, po to granatmedžio obuolys, ir taip pakaitomis aplink visą žemutinį skraistės apvadą. [35] Aaronas eidamas tarnybą ją vilkės, kad girdėtųsi jos skambesys, kada jis įeina į šventovę VIEŠPATIES akivaizdon ir kada jis išeina — idant nenumirtų.

[36] Padarysi iš gryno aukso rozetę ir įraižysi joje, kaip įraižoma antspaudo žiede, "Šventas VIEŠPAČIUI". [37] Pririši ją prie turbano mėlyna virvute taip, kad ji būtų turbano priekyje. [38] Ji bus Aaronui ant kaktos, ir Aaronas prisiims sau bet kokią kaltę, kilusią izraeliečiams atnašaujant ir pašventinant savo šventąsias dovanas. Ji turi būti nuolat jam ant kaktos, idant izraeliečiai gautų malonę VIEŠPATIES akivaizdoje.

[39] Pasiūsi kutuotą tuniką iš plonos drobės, padarysi turbaną iš plonos drobės, juostą išsiuvinėsi raštais. [40] Panašiai ir Aarono sūnums padarysi tunikas ir juostas, ir kepures — padarysi juos jų oriam puošnumui. [41] Apvilksi jais savo brolį Aaroną drauge su jo sūnumis. Patepsi juos, pripildysi jų rankas,* pašventinsi juos man tarnauti kunigais.

[42] Jų nuogam kūnui nuo juosmens lig šlaunų pridengti pasiūsi jiems linines apatines kelnaites. [43] Aaronas ir jo sūnūs turės jomis vilkėti, kai eis į Susitikimo palapinę ar artinsis prie aukuro tarnauti šventoje vietoje, kad neužsitrauktų sau kaltės ir nenumirtų. Tas įsakas bus amžinas jam ir jo palikuonims po jo".

27,21) galėjo duoti nuosprendį Dievo vardu. Todėl bursa, kurioje šie paslaptingi įrankiai buvo laikomi, ir vadinosi "nuosprendžio dėklas ant krūtinės".

28,41 "...pripildysi jų rankas": speciali frazė kunigų įvesdinimui į jų tarnybą paženklinti. Frazės kilmė siejama su tarnybos reikmenų dėjimu į kunigo rankas.

29

Kunigų pašventimas

1 “Pašventindamas juos tarnauti man kunigais, turėsi atlikti su
jais tokias apeigas. Paimk iš bandos jautuką ir du avinus be trūku-
mų. 2 {Paimk} taip pat neraugintos duonos, neraugintų su įmaišy-
tu aliejumi plokštainių ir neraugintų aliejumi apteptų tešlainių, —
kepsi juos iš rinktinių kviečių miltų. 3 Sudėsi į pintinę ir atnašausi
juos pintinėje. Atnašausi ir jautuką su dviem avinais. 4 Aaroną ir jo
sūnus atvesi prie Susitikimo palapinės įėjimo ir nuplausi juos van-
deniu. 5 Tada paimsi drabužius ir aprengsi Aaroną tunika, efodo
skraiste, efodu bei nuosprendžio dėklu ant krūtinės ir apjuosi jį
meistriškai išaustu efodo raiščiu. 6 Uždėsi jam ant galvos turbaną
ir pritvirtinsi ant jo šventąją diademą. 7 Pasiimsi patepimo aliejaus,
išpilsi jam ant galvos ir jį patepsi. 8 Po to paliepsi prieiti jo sū-
nums, apvilksi juos tunikomis, 9 apjuosi juostomis ir uždėsi jiems
kepures. Kunigo tarnyba bus jų amžinas įsakas. Tada įvesi į kunigų
tarnybą Aaroną ir jo sūnus.

Kunigų pašventimo aukos

10 “Dabar nuvesi jautuką priešais Susitikimo palapinę. Aaronas
ir jo sūnūs uždės rankas jautukui ant galvos, 11 o tu papjausi jį
VIEŠPATIES akivaizdoje, prie įėjimo į Susitikimo palapinę, paim-
si jautuko kraujo ir patepsi pirštu aukuro ragus, o kitą kraują išliesi
prie aukuro papėdės. 13 Paimsi visus taukus, dengiančius vidurius,
kepenų lezgį, abu inkstus su taukais, esančiais ant jų, ir paversi
juos dūmais ant aukuro. 14 O jautuko mėsą, jo odą ir atmatas sude-
ginsi ugnimi už stovyklos, nes tai yra auka už nuodėmę.

15 Tada paimsi vieną iš avinų. Aaronas ir jo sūnūs teuždeda ran-
kas jam ant galvos. 16 Papjauk aviną, paimk jo kraujo ir pašlakstyk
juo visus aukuro šonus. 17 Po to sukaposi aviną į dalis, apiplausi jo
vidurius bei kojas ir, pridėjęs juos prie kitų dalių ir galvos, 18 pa-
versi dūmais ant aukuro. Tai yra deginamoji auka VIEŠPAČIUI,
malonus kvapas — auka VIEŠPAČIUI ugnimi.

19 Paimsi ir antrą aviną. Aaronas ir jo sūnūs teuždeda rankas
jam ant galvos. 20 Papjauk aviną, paimk jo kraujo, patepk juo Aaro-
no dešinės ausies lezgelį bei jo sūnų dešinės ausies lezgelius ir jų

dešiniųjų rankų nykštį bei jų dešinės kojos didįjį pirštą, o likusiu
krauju pašlakstyk visus aukuro šonus. 21 Po to paimsi kraujo, esančio
ant aukuro, bei patepimo aliejaus, pašlakstysi Aaroną ir jo drabu-
žius, taip pat jo sūnus ir sūnų drabužius. Tada jis ir jo drabužiai bus
šventi, bus šventi ir jo sūnūs bei sūnų drabužiai.

22 Paimsi iš šio avino riebiąsias dalis — riebiąją uodegą*, vi-
durius dengiančius taukus, kepenų lezgį, abu inkstus su taukais,
esančiais ant jų, ir dešinę šlaunį, nes tai yra įvesdinimo į kunigų
tarnybą avinas. 23 Pridėk vieną kepalą duonos, vieną plokštainį, kep-
tą su aliejumi, ir vieną tešlainį iš neraugintos duonos pintinės, sto-
vinčios VIEŠPATIES akivaizdoje. 24 Padėk visa tai Aaronui bei jo
sūnums ant delnų ir atnašauk jas kaip pakylėjimo atnašą VIEŠ-
PATIES akivaizdoje. 25 Tada nuimsi jas nuo jų rankų ir paversi dū-
mais ant aukuro viršum deginamosios aukos kaip malonų kvapą
VIEŠPAČIUI. Tai yra auka VIEŠPAČIUI ugnimi.

26 Tada paimsi Aarono įvesdinimo į kunigo tarnybą avino krū-
tinę ir atnašausi ją kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES akivaiz-
doje. Tai bus tavo dalis. 27 Pašventinsi krūtinę, atnašautą kaip pa-
kėlimo atnašą, ir šlaunį, atnašautą kaip dovanos atnašą, įvesdinimo
į kunigo tarnybą avino — to, kuris buvo Aarono ir to, kuris buvo
jo sūnų. 28 Amžinu įsaku tai bus Aarono ir jo sūnų dalis, kurią jie
turės gauti iš izraeliečių. Nes tai yra atnašos — jos bus izraeliečių
atnaša, atnaša VIEŠPAČIUI iš jų bendravimo atnašų aukos.

29 Šventieji Aarono drabužiai po jo pereis sūnums, nes jais ap-
sirengę jie bus patepami ir jais bus jie įvedami į kunigo tarnybą.
30 Tas sūnus, kuris iš jo sūnų taps kunigu jo vietoje ir eis tarnauti į
šventovę Susitikimo palapinėje, vilkės jais septynias dienas.

31 Paimsi įvesdinimo į kunigo tarnybą aviną ir išvirsi jo mėsą
šventoje vietoje. 32 Aaronas ir jo sūnūs prie įėjimo į Susitikimo pa-
lapinę valgys avino mėsą ir pintinėje esančią duoną. 33 Tik jie val-
gys maistą, kuriuo yra atliktas permaldavimas, juos įvesdinant į
kunigų tarnybą ir pašventinant. Joks pasaulietis jo nevalgys, nes jis
yra šventas. 34 Jei liktų iš įvesdinimo į kunigų tarnybą {avino} mė-
sos ar duonos lig rytui, sudeginsi liekanas ugnimi. Jos neturi būti
valgomos, nes yra šventos.

29,22 "...riebiąją uodegą": net nūdien Palestinoje avys ir ožkos turi storus taukų sluoksnius uodegoje. Jų riebios uodegos laikomos skanėstu. Žr. Kun 3,9.

[35] Padarysi su Aaronu ir jo sūnumis taip, kaip tau įsakiau. Per
septynias dienas įvesdinsi juos į kunigų tarnybą. [36] Kasdien at-
našausi jautį kaip atnašą už nuodėmę permaldavimui. Atnašausi at-
našą už nuodėmę ir už aukurą, kai jį apvalysi*, — patepsi jį, kad
pašventintum. [37] Per septynias dienas darysi permaldavimą už
aukurą, kad jį pašventintum, ir aukuras bus ypač šventas. Kas tik
prie jo prisiliestų, taps pašventintas.
[38] Štai ką atnašausi ant aukuro: nuolat du vienmečius avinėlius
kas dieną. [39] Vieną avinėlį atnašausi rytą, o kitą avinėlį atnašausi
temstant. [40] Su pirmuoju avinėliu atnašausi vieną dešimtadalį saiko
rinktinių miltų, maišytų su vienu ketvirčiu hino aliejaus iš sugrūs-
tų alyvų, ir vieną ketvirtį hino vyno geriamajai atnašai. [41] O kitą
avinėlį atnašausi temstant, — atnašausi jį kaip ir rytą su valgių at-
naša bei geriamąja atnaša, — atnašą ugnimi dėl malonaus kvapo
VIEŠPAČIUI. [42] Tai bus nuolatinė deginamoji auka per jūsų kartas
VIEŠPATIES akivaizdoje prie įėjimo į Susitikimo palapinę, kur aš
pasitiksiu tave ir kalbėsiu su tavimi. [43] Ten prie aukuro, kuris bus
pašvęstas mano šlove, aš pasitiksiu izraeliečius. [44] Pašventinsiu Su-
sitikimo palapinę ir aukurą, pašventinsiu Aaroną ir jo sūnus tarnauti
man kunigais. [45] Gyvensiu tarp izraeliečių ir būsiu jų Dievas. [46] Ir
jie žinos, kad aš esu VIEŠPATS, jų Dievas, kuris išvedė juos iš
Egipto žemės tam, kad galėtų tarp jų gyventi. Aš esu VIEŠPATS,
jų Dievas".

30

Aukuras smilkalams

[1]* "Padarysi aukurą smilkalams atnašauti; padarysi jį iš akaci-
jos medžio. [2] Jis bus vienos uolekties ilgio ir vienos uolekties plo-
čio — keturkampis, aukščio turės dvi uolektis, iš jo paties išeis ra-
gai. [3] Aptrauksi jį grynu auksu — jo viršų, visus jo šonus bei ragus
ir padirbsi jam aplinkui auksinį apvadą. [4] Padirbsi jam ir du žiedus
iš aukso ir pritvirtinsi juos žemiau apvado ant abiejų jo šonų. Į
juos bus įvertos kartelės aukurui nešti. [5] Karteles padirbsi iš akaci-

---

29,36-37 Aukuro statymas žmogaus rankomis darė aukurą suteptą. Patepimu ir pašventinimu jis buvo nuvalomas ir padaromas šventas.

30,1-10 Smilkalų atnaša buvo senovinė apeiga (žr. Iz 1,13), turbūt perimta iš kanaaniečių.

jos medžio ir aptrauksi jas auksu. 6 Aukurą pastatysi priešais už-
dangą, esančią viršum Sandoros skrynios, priešais malonės sostą,
esantį viršum Sandoros lentelių, toje vietoje, kur su tavimi susitik-
siu. 7 Aaronas atnašaus ant jo kvapųjį smilkalą, — jį atnašaus kas
rytą, kai tvarkys lempas. 8 Ir temstant, kai Aaronas uždegs lempas,
jį atnašaus kaip nuolatinę smilkalų atnašą VIEŠPATIES akivaizdo-
je per visas jūsų kartas. 9 Ant jo neatnašaukite kitokių smilkalų,
nei degamosios aukos, nei valgio atnašų; neliekite ant jo nei ge-
riamųjų atnašų. 10 Kartą per metus Aaronas atliks permaldavimo
apeigas ant jo ragų. Per jūsų kartas jis atliks permaldavimo apeigas
už aukurą kartą per metus permaldavimo už nuodėmę atnašos krau-
ju. Šis aukuras yra ypač šventas VIEŠPAČIUI".

Mokestis Šventyklai

11 VIEŠPATS kalbėjo Mozei: 12 "Kai darysi izraeliečių sura-
šymą, kiekvienas, įrašomas į sąrašą, turės mokėti VIEŠPAČIUI
išpirkimo mokestį už savo gyvastį, kad būtų išvengta bet kokios
rykštės tarp surašomųjų. 13 Štai ką kiekvienas, įrašytas į sąrašus,
turės mokėti: pusę šekelio pagal šventovės šekelio vertę — šekelis
turi dvidešimt gerų. Šis pusės šekelio mokestis yra atnaša VIEŠ-
PAČIUI. 14 Kiekvienas, kuris yra įrašomas į sąrašą, dvidešimties
metų ar vyresnis, duos VIEŠPATIES atnašą. 15 Turtingas neduos
daugiau, o vargšas neduos mažiau, negu pusę šekelio, kai atnešite
šią VIEŠPATIES atnašą išpirkti savo gyvasčiai. 16 Paimsi šiuos
permaldavimo pinigus iš izraeliečių ir paskirsi juos Susitikimo pa-
lapinės reikalams. Tai tarnaus izraeliečiams VIEŠPATIES akivaiz-
doje kaip priminimas išpirkimo, duoto už jūsų gyvastį".

Varinis praustuvas kunigų apsiplovimams

17 VIEŠPATS kalbėjo Mozei: 18 "Padarysi varinį praustuvą su
variniu pastovu apsiplovimams. Pastatysi jį tarp Susitikimo palapi-
nės ir aukuro; pripilsi jį vandens. 19 Juo Aaronas ir jo sūnūs nusi-
plaus savo rankas ir kojas. 20 Eidami į Susitikimo palapinę ar artin-
damiesi tarnauti prie aukuro, atnašaujant ugnimi auką VIEŠPAČIUI,
jie turi nusiplauti vandeniu, kad nenumirtų. 21 Jie nusiplaus rankas
ir kojas, kad nenumirtų. Tai bus amžinas įsakas jiems — ir jam, ir
jo palikuonims per kartas".

Patepimo aliejus

[22] VIEŠPATS kalbėjo Mozei: [23] "Paimk rinktinių kvepalų: pen-
kių šimtų šekelių vertės skystos miros, pusę tiek, tai yra dviejų
šimtų penkiasdešimties šekelių vertės, kvepiančio cinamono, dviejų
šimtų penkiasdešimties šekelių vertės kvepiančios nendrės, [24] penkių
šimtų šekelių vertės, pagal šventovės šekelio vertę, kasijos ir vieną
hiną alyvmedžio aliejaus. [25] Iš jų pagaminsi šventąjį aliejų pa-
tepimui, tarsi jis būtų kvepalų gamintojo sumaišytas. Jis bus šven-
tas patepimo aliejus. [26] Patepsi juo Susitikimo palapinę ir Sandoros
skrynią, [27] stalą ir visus jo indus, žvakidę ir jos reikmenis, aukurą
smilkalams, [28] deginamųjų aukų aukurą su visais jo reikmenimis ir
praustuvą su jo pastovu. [29] Pašventinsi juos, idant būtų ypač šventi.
Kas tik prie jų prisiliečia, taps pašventintas. [30] Patepsi Aaroną ir jo
sūnus, pašventinsi juos, kad jie galėtų man tarnauti kaip kunigai.
[31] Izraeliečiams kalbėsi, sakydamas: 'Tai bus mano šventas patepi-
mo aliejus per visas jūsų kartas. [32] Jis neturi būti naudojamas pa-
prastam kūno patepimui, jūs negaminsite kito mišinio tokios su-
dėties kaip jis. Jis yra šventas, ir jūs turite laikyti jį šventu. [33] Kas
tik pagamintų į jį panašų, ar pateptų juo pašalietį, bus pašalintas iš
tautos'".

Smilkalas

[34]* VIEŠPATS tarė Mozei: "Paimk kvapių balzamų — natofo,
onychų ir galbano, — šių kvapiųjų balzamų, kartu su grynais smil-
kalais, po lygią dalį, [35] ir pagamink iš jų smilkalą, meistriškai
sumaišytą mišinį, pasūdytą, gryną ir šventą. [36] Šiek tiek jo sugrūsi
į miltelius ir jo dalį padėsi priešais Sandoros lenteles Susitikimo pa-
lapinėje, kurioje aš susitiksiu su tavimi. Jis bus jums ypač šventas.
[37] Kai darysite smilkalą pagal šio mišinio sudėtį, nedarysite jo sau,
— laikysite jį šventu VIEŠPAČIUI. [38] Kas tik darys nors truputį
tokio pat sau pauostyti, bus pašalintas iš tautos".

30,34-38 Formulė šiam smilkalui, kaip ir aliejui pagaminti, atrodo, buvo kunigiška paslaptis. Natofas — augalas, kurio syvai buvo kvapus miros aliejus; onychai — kvapūs Raudonosios jūros moliuskai; galbanas — kvapūs sakai augalų, atvežtų į Palestiną iš Persijos.

31

Meistrų parinkimas

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei: [2] "Žiūrėk, aš pašaukiau vardu Urio
sūnaus Huro sūnų Bezalelį iš Judo giminės, [3] pripildžiau jį dieviškos
dvasios* — nagingumo, išmonės ir visų amatų pažinimo, [4] įkvė-
piau jį sumanyti meniškus apmatus, ką galima padaryti iš aukso,
sidabro ir vario, [5] pjaustyti ir rėminti akmenis, drožinėti iš medžio,
mokėti bet kokį amatą. [6] Be to, tikėk manimi, aš paskyriau su juo
Ahisamacho sūnų Oholijabą iš Dano giminės ir įdėjau į širdį visų,
turinčių išmonę, išmintį, kad jie galėtų padaryti visa, ką tau įsakiau:
[7] Susitikimo palapinę, Sandoros skrynią ir ant jo esantį malonės
dangtį, visą palapinės apstatymą, [8] stalą ir jo reikmemis, gryno
aukso žvakidę ir visus jos reikmenis, aukurą smilkalų atnašoms,
[9] deginamosios aukos aukurą su jo reikmenimis, praustuvą ir jo
pastovą, [10] puošniuosius drabužius — Aarono šventuosius drabužius
ir jo sūnų drabužius kunigiškajai tarnybai, [11] patepimo aliejų ir
kvapųjį smilkalą šventajai vietai. Visa tai jie padarys lygiai taip,
kaip tau įsakiau".

Šabo poilsio įsakai

[12] VIEŠPATS kalbėjo Mozei: [13] "Tu turi pasakyti izraelie-
čiams: 'Stenkitės laikytis mano šabų*, nes tai yra ženklas tarp
manęs ir jūsų per visas jūsų kartas, duotas tam, kad žinotumėte,
jog aš, VIEŠPATS, jus pašventinu. [14] Todėl turite laikytis šabo, nes
jis yra jums šventa diena. Kas jį išniekintų, bus nubaustas mirtimi.
Kas jo metu bet ką dirbtų, bus iškirstas iš tautos. [15] Šešias dienas
bus dirbama, bet septintoji diena yra visiško poilsio šabas — šven-
ta diena VIEŠPAČIUI. Kas šabo dieną dirbtų bet kokį darbą, bus
nubaustas mirtimi. [16] Todėl izraeliečiai laikysis šabo, švęsdami šabą

31,3 "...dieviškos dvasios": Dievo dvasia buvo laikoma visos kūrybiškos išminties ir įgūdžių ištaka. Šiame tekste meistrų ir amatininkų išmonė bei gebėjimai laikomi dalyvavimu Dievo išmintyje.

31,13 Apie šabą jau užsimenama Iš 16,22-30 skaitinyje; šiame tekste šabo šventumas laikomas amžinu Dievo įsaku.

per visas savo kartas, kaip amžiną sandorą. 17 Amžinai jis bus žen-
klas tarp manęs ir izraeliečių, nes per šešias dienas VIEŠPATS pa-
darė dangų ir žemę, o septintą dieną sustojo ir ilsėjosi".
18 Pabaigęs kalbėti su Moze ant Sinajaus kalno, VIEŠPATS pa-
davė jam Sandoros lenteles — akmenines plokštes*, parašytas pa-
ties Dievo pirštu.

32

Aukso veršis

1 Žmonės, matydami, kad Mozė uždelsė nulipti nuo kalno, su-
sirinko prie Aarono ir sakė jam: "Eikš, padirbk mums dievą, kuris
mus vestų. Juk mes nežinome, kas nutiko Mozei — tam vyrui, kuris
išvedė mus iš Egipto žemės". 2 Aaronas jiems tarė: "Nuimkite auk-
so auskarus, kuriuos nešioja įkabintus į ausis jūsų žmonos, sūnūs
bei dukterys, ir atneškite juos man". 3 Visi žmonės nusiėmė auksi-
nius auskarus, kabojusius ausyse, ir atnešė juos Aaronui. 4 Jis, paė-
męs iš jų rankų auksą, suliejo į veršio panašumą, paskum raižy-
mo įrankiu padarė iš jo lietinį veršį. Tada jie sušuko: "Izraeli, šis
yra tavo Dievas, kuris išvedė tave iš Egipto žemės!" 5 Aaronas, tai
pamatęs, pastatė priešais jį aukurą ir paskelbė: "Rytoj bus VIEŠ-
PATIES šventė"*. 6 Žmonės kitą dieną pakilo anksti, aukojo degi-
namąsias atnašas, atnašavo bendravimo aukas, sėdosi valgyti ir ger-
ti, po to kėlėsi ūžauti.
7 VIEŠPATS tarė Mozei: "Skubėk tuojau pat žemyn! Tavo tau-
ta, kurią išvedei iš Egipto žemės, nedorai pasielgė". 8 Jie suskubo pa-
sukti iš kelio, kuriuo eiti buvau jiems įsakęs, nusiliejo sau veršį ir
jam aukoja, sakydami: "Izraeli, šis yra tavo Dievas, kuris išvedė tave
iš Egipto žemės!" 9 VIEŠPATS kalbėjo Mozei: "Matau, kad ši tau-

---

31,18 Lentelėse buvo įrašyti Dešimt Dievo įsakymų — Dekalogas, arba Sandoros sąlygos. Panašiai buvo daroma tuometiniame Artimųjų Rytų pasaulyje: sutartys tarp karalių buvo įrašomos į lenteles ir saugomos šventovėse.

32,5 Veršis ir "...VIEŠPATIES šventė": iš Aarono pareiškimo aišku, kad aukso veršis nebuvo stabas, bet paties Viešpaties simbolis. Artimųjų Rytų pasaulyje buvo įprasta dievų galybę reikšti jaučio įvaizdžiu. Tačiau izraeliečiams buvo uždrausta vaizduoti Sandoros Viešpatį bet kokiu simboliu. Žr. Iš 20,4.

ta yra kietasprandė. [10] Todėl dabar palik mane vieną, kad mano
įniršis prieš juos įsiliepsnotų ir juos sunaikinčiau, o iš tavęs padaryčiau didelę tautą".

[11] Bet Mozė maldavo VIEŠPATĮ, savo Dievą, ir sakė: "O VIEŠPATIE, kam gi dega tavo įniršis prieš tautą, kurią išvedei iš Egipto
žemės didžia jėga ir galinga ranka? [12] Kam gi egiptiečiai turėtų
sakyti: 'Pikto siekdamas, jis išvedė juos tik išžudyti juos kalnuose ir išnaikinti nuo žemės veido'? Atsigręžk nuo savo degančio įniršio, pasigailėk ir nesiųsk nelaimės savo tautai. [13] Atsimink Abraomą,
Izaoką ir Izraelį, savo tarnus, kaip tu jiems prisiekei pačiu savimi, sakydamas: 'Padauginsiu jūsų palikuonis kaip dangaus žvaigždes ir visą šį kraštą, kurį pažadėjau, duosiu jūsų palikuonims, ir jie paveldės jį amžinai' ". [14] VIEŠPATS pasigailėjo ir nesiuntė nelaimės,
kuria buvo grasinęs savo tautai.

[15] Po to Mozė apsisuko ir leidosi nuo kalno, nešdamas rankose dvi Sandoros lenteles — plokštes, prirašytas abiejose pusėse: vienoje ir kitoje pusėje jos buvo prirašytos. [16] Lentelės buvo Dievo darbas ir raštas buvo Dievo raštas, įrėžtas į lenteles. [17] Jozuė, išgirdęs
žmonių šauksmus, tarė Mozei: "Karo šauksmas stovykloje!" [18] Bet
jis atsakė:

"Tai ne pergalės šauksmas,
tai ne pralaimėjimo klyksmas.
Girdžiu tik ūžaujančių balsus..."

[19] Kai prisiartino prie stovyklos ir pamatė veršį bei šokius,
Mozė įniršo. Jis metė lenteles iš rankų ir sudaužė kalno papėdėje.
[20] Paėmęs jų padarytą veršį, įmetė į ugnį. Sutrynęs į dulkes, išbarstė į vandenį* ir pagirdė juo izraeliečius.

[21] Mozė tarė Aaronui: "Ką tau ši tauta padarė, kad užtraukei
ant jų tokią sunkią nuodėmę?" [22] Aaronas atsakė: "Neniršk, mano
viešpatie! Tu žinai, kad ši tauta yra linkusi į pikta. [23] Jie man sakė:
'Padirbk mums dievą, kuris mus vestų, nes mes nežinome, kas nutiko Mozei — vyrui, kuris išvedė mus iš Egipto žemės'. [24] Tada aš
jiems sakiau: 'Kas iš jūsų turi aukso, tenusiima!' Jie davė man, aš
įmečiau jį į ugnį, ir išėjo šis veršis!"

[25] Mozė, pamatęs, kad žmonės elgėsi palaidai, — Aaronas buvo jiems leidęs palaidai elgtis savo priešų pajuokai, — [26] atsistojo

32,20 "...į vandenį": į upelį, kuris tekėjo nuo Sinajaus kalno. Žr. Įst 9,21.

stovyklos vartuose ir tarė: “Kas už VIEŠPATĮ, teateina pas mane!”
Visi levitai susibūrė aplink jį. 27 Jis tarė jiems: “Taip kalbėjo VIEŠ-
PATS, Izraelio Dievas: ‘Prisijuoskite kalaviją prie šono, visi iki vie-
no! Eikite nuo vartų prie vartų, išilgai ir skersai per stovyklą, ir
žudykite savo brolį, kaimyną ir giminaitį’ ”.* 28 Levitai padarė kaip
Mozė įsakė, ir tą dieną krito apie tris tūkstančius žmonių. 29 Mozė
tarė: “Šiandien jūs pašventėte save VIEŠPATIES tarnybai,* nes
buvote kiekvienas prieš savo sūnų ar brolį, šiandien gavote sau
palaiminimą”.

30 O kitą dieną Mozė tarė žmonėms: “Nusidėjote sunkia nuo-
dėme. Betgi nūn aš užlipsiu pas VIEŠPATĮ. Galbūt pajėgsiu atly-
ginti už jūsų nuodėmę”. 31 Taigi Mozė sugrįžo pas VIEŠPATĮ ir tarė:
“Deja! Ši tauta nusidėjo sunkia nuodėme. Pasidarė sau dievą iš
aukso! 32 Dabar gi, jei tu tik atleistum jų nuodėmę..., bet jei ne,
ištrink mane iš knygos, kurią parašei!”* 33 Bet VIEŠPATS tarė
Mozei: “Tą, kuris nusidėjo man, tik tą ištrinsiu iš savo knygos.
34 Dabar eik, vesk tautą į tą vietą, apie kurią tau kalbėjau. Tikėk ma-
nimi, mano angelas ves tave. Betgi kai ateis bausmės diena, nubau-
siu juos už jų nuodėmę”.

35 Tada VIEŠPATS pasiuntė tautai rykštę už tai, kad privertė
Aaroną padirbti jiems veršį.

33

Viešpats įsako izraeliečiams keliauti

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei: “Eik, palik šią vietą, tu ir tauta,
kurią išvedei iš Egipto žemės, ir eik į kraštą, kurį prisiekdamas pa-
žadėjau Abraomui, Izaokui ir Jokūbui, tardamas: ‘Tavo palikuo-
nims aš jį duosiu’. 2 Siųsiu pirma tavęs angelą ir išvarysiu kanaa-
niečius, amoriečius, hetitus, perizitus, hivitus ir jebusitus. 3 Kilk į
kraštą, tekantį pienu ir medumi. Bet aš pats nekilsiu su jūsų gre-
tomis, kad jūsų nesunaikinčiau, nes esate kietasprandė tauta”.

32,27 “...žudykite savo brolį, ...”: tuos, kurie buvo nusidėję veršio — stabų garbinimu.

32,29 “...pašventėte save VIEŠPATIES tarnybai”: dėl jų uolumo tikrojo Dievo garbinimui, levitai buvo išrinkti būti ypatingais tarnais pamaldų apeigose.

32,32 “...iš knygos, kurią parašei”: Dievui artimų draugų sąrašas. Žr. Rom 9,3.

4 Kai žmonės išgirdo šiuos aštrius žodžius, jie apsivilko ge-
dulo drabužiais. Niekas nesipuošė papuošalais. 5 Mat VIEŠPATS bu-
vo pasakęs Mozei: "Sakyk izraeliečiams: 'Jūs esate kietasprandė
tauta. Jei eičiau su jūsų gretomis nors vieną akimirką, aš jus sunai-
kinčiau. Tad dabar nusiimk nuo savęs papuošalus, aš dar nuspręsiu,
ką turiu su tavimi daryti'". 6 Todėl izraeliečiai, keliaudami tolyn
nuo Horebo, nebesipuošė savo papuošalais.

Viešpaties Artumas Palapinėje

7* Mozė paimdavo Palapinę ir pastatydavo ją už stovyklos —
toli nuo stovyklos. Ji buvo vadinama Susitikimo palapine. Kai tik
norėdavo pasitarti su VIEŠPAČIU, eidavo į Susitikimo palapinę,
buvusią už stovyklos. 8 Kada tik Mozė eidavo į Susitikimo pala-
pinę, visi žmonės pakildavo ir atsistodavo, kiekvienas prie savo pa-
lapinės angos, ir lydėdavo akimis Mozę, kol jis įeidavo į Palapinę.
9 Mozei įėjus į Palapinę, nusileisdavo debesies stulpas ir stovėdavo
prie Palapinės įėjimo, o VIEŠPATS kalbėdavosi su Moze. 10 Kai
žmonės pamatydavo debesies stulpą, stovintį prie Palapinės įėjimo,
visi pakildavo ir puldavo kniūpsčia, kiekvienas prie savo palapinės
angos. 11 VIEŠPATS kalbėdavo su Moze veidas į veidą, kaip žmo-
gus kalba su savo bičiuliu. Po to jis sugrįždavo į stovyklą, bet jo
jaunas padėjėjas Jozuė, Nuno sūnus, nepajudėdavo iš Palapinės.
12 Mozė tarė VIEŠPAČIUI: "Žiūrėk, tu man liepei: 'Vesk į
priekį šią tautą', bet tu man nepasakei, ką pasiųsi su manimi. Be
to, tu sakei: 'Aš pažįstu tave vardu, tu iš tikrųjų radai malonę mano
akyse'. 13 Jei aš tikrai radau malonę tavo akyse, prašyčiau parodyti
man savo kelią, kad galėčiau pažinti tave ir nuolat rasti malonę ta-
vo akyse. Žiūrėk gi, juk šie žmonės yra tavo tauta". 14 Jis atsakė:
"Palengvindamas tau naštą, aš pats* eisiu su tavimi". 15 O Mozė jam
atsakė: "Jei tu pats neitum kartu, neversk mūsų keltis iš šios vie-
tos. 16 Juk kaip kitaip būtų žinoma, kad radome malonę tavo akyse,
— aš ir tavoji tauta, — jeigu neitum kartu su mumis? Argi ne tuo
mes — tavo tauta ir aš — būsime paženklinti tarp visų tautų,
esančių žemėje?"

33,7-11 Susitikimo palapinė čia minima, numatant jos pastatymą, aprašytą tolesniuose skyriuose.

33,14 "...aš pats": pažodžiui "mano veidas", t.y. Dievo artumas.

[17] Ir VIEŠPATS tarė Mozei: "Padarysiu ir tai, ko paprašei, nes
tu iš tikrųjų radai malonę mano akyse ir tave aš pažįstu vardu".
[18] Tada Mozė tarė: "Prašyčiau parodyti man savo šlovę". [19] O jis at-
sakė: "Aš padarysiu, kad praeis prieš tave visas mano gerumas ir
ištarsiu prieš tave vardą 'VIEŠPATS'; aš esu maloningas tiems, ku-
riems esu maloningas, ir pasigailiu tų, kurių pasigailiu. [20] Bet" —
jis tarė, — mano veido negali pamatyti, nes žmogus negali manęs
pamatyti ir likti gyvas". [21] Ir VIEŠPATS tęsė: "Žiūrėk, arti manęs
yra vieta. Atsistok ant uolos. [22] Praeinant mano šlovei, nukelsiu
tave į uolos plyšį ir uždengsiu ranka, kol praeisiu. [23] Tuomet nukel-
siu ranką ir tu pamatysi mano nugarą*. Bet mano veido niekas ne-
gali matyti".

34

Sandoros lentelių atnaujinimas

[1] VIEŠPATS tarė Mozei: "Nusitašyk iš akmens dvi lenteles,
tokias kaip buvo pirmosios. Aš įrašysiu į lenteles žodžius, buvu-
sius ant pirmųjų lentelių, kurias tu sudaužei. [2] Pasiruošk rytojaus ry-
tui, o ryto metą užlipk į Sinajaus kalną ir atsistok ten kalno viršūnė-
je prie manęs. [3] Tenekopia niekas kitas su tavimi, tenesirodo niekas
kitas niekur ant kalno; netgi tenebūna paleisti ganytis ties kalnu
avys ir galvijai". [4] Mozė tad atsiskėlė iš akmens dvi lenteles, tokias
kaip buvo pirmosios, ir, atsikėlęs anksti rytą, pakilo kopti į Sina-
jaus kalną, nešinas dviem akmens lentelėmis, kaip jam VIEŠPATS
buvo įsakęs. [5] VIEŠPATS, nužengęs debesyje, buvo ten su juo ir iš-
tarė savo vardą "VIEŠPATS". [6] Ir VIEŠPATS praėjo prieš jį, tarda-
mas:

"VIEŠPATS, VIEŠPATS,
esu gailestingas ir maloningas Dievas,
lėtas pykti, gausus gerumo ir ištikimybės,

33,23 "...pamatysi mano nugarą": žmogus gali matyti Dievo šlovę, kurią atspindi kūrinija, bet jo "veido", t.y. Dievo, koks jis pats yra, mirtingas žmogus negali matyti. Žr. 1 Kor 13,12.

7 lydintis gerumu lig tūkstantosios kartos,
atleidžiantis kaltę, nusižengimą ir nuodėmę,
tačiau nepaliekantis kaltųjų be bausmės,
bet baudžiantis vaikus už tėvų kaltę
ir vaikų vaikus
lig trečios ir ketvirtos kartos".

8 Mozė tuojau pat nusilenkė lig žemės ir pagarbino. 9 Jis tarė:
"Jei radau malonę tavo akyse, prašyčiau, Viešpatie, teeina Viešpats
su mumis, nors ši tauta ir yra kietasprandė. Atleisk mūsų kaltę ir
mūsų nuodėmę, priimk mus kaip savo paveldą".
10 {Viešpats} atsakė: "Žiūrėk, aš sudarau sandorą. Visai tavo
tautai regint padarysiu tokius nuostabius darbus, kokių nėra buvę
padaryta visoje žemėje ar kokioje nors tautoje. Visi žmonės, tarp
kurių gyveni, pamatys VIEŠPATIES darbus, nes tai, ką tau darysiu,
yra baimę keliantis dalykas.
11 Gerai tad įsidėmėk, ką tau šiandien įsakau. Tikėk manimi, iš-
varysiu tavo akivaizdoje amoriečius, kanaaniečius, hetitus, perizi-
tus, hivitus ir jebusitus. 12 Todėl saugokis, nesudaryk sandoros su gy-
ventojais krašto, į kurį eini, idant jie netaptų žabangomis tarp jūsų.
13 Nugriaukite jų aukurus, sudaužykite jų paminklinius akmenis,
nukirskite jų šventuosius stulpus.* 14 Negarbinsite kito dievo, nes
VIEŠPATS, vardu Pavydusis, yra pavydus Dievas.* 15 Nesudaryk
sandoros su krašto gyventojais, kad, jiems ištvirkaujant su savo
dievais ir aukojant jiems savo atnašas, vienas iš jų nepasikviestų
tavęs ir tu nevalgytum jų aukų. 16 O kai imsi žmonas savo sūnums
iš jų dukterų, jų dukterys, ištvirkaudamos su savo dievais, privers ir
tavo sūnus ištvirkauti su jų dievais.
17 Nedirbsi sau jokių lietinių dievų.
18 Švęsi Neraugintos duonos iškilmę. Per septynias dienas val-
gysi neraugintą duoną, kaip tau įsakiau Abibo mėnesį paskirtu me-
tu, nes Abibo mėnesį tu išėjai iš Egipto.

34,13 "...šventuosius stulpus": Ašera buvo kanaaniečių deivė. Jos garbei buvo statomi mediniai stulpai, hebraiškai "ašerot", lygiai kaip dievo Baalo garbei buvo statomi paminkliniai akmenys, hebraiškai "mazzebot". Vieni ir kiti buvo statomi prie aukuro kanaaniečių šventovėje.

34,14 Viešpats yra "Pavydusis": žr. Iš 20,5 paaiškinimą; taip pat Ez 39,25.

19 Kas tik pirmąkart atveria gimdą man priklauso: visi tavo
galvijų patinai — ar tai būtų karvės, ar avies pirmagimiai. 20 Asilo
pirmagimis turi būti išpirktas avimi. O jei jo neišperki, turi nusuk-
ti jam sprandą. Pirmagimį savo sūnų turėsi išpirkti.

Nė vienas nepasirodys mano akivaizdoje tuščiomis rankomis.

21 Šešias dienas dirbsi, bet septintą dieną turi ilsėtis. Netgi ari-
mo ir pjūties metu turi ilsėtis. 22 Švęsi Savaičių iškilmę,* pirmienas
kviečių pjūties, ir, metams baigiantis, Derliaus nuvalymo iškilmę.
23 Tris kartus per metus visi tavo vyriškiai pasirodys VIEŠPATIES
Dievo, Izraelio Dievo, akivaizdoje. 24 Kadangi aš iškeldinsiu tautas
prieš tau ateinant ir išplėsiu tavo ribas, niekas negeis tavo krašto, tau
einant pasirodyti VIEŠPATIES, tavo Dievo, akivaizdoje tris kartus
per metus.

25 Neatnašausi mano aukos kraujo su kuo nors raugintu, nepa-
liksi Perėjimo iškilmės aukos iki rytojaus.

26 Rinktines savo žemės pirmienas atneši į VIEŠPATIES, savo
Dievo, Namus.

Nevirsi ožiuko jo motinos piene".

27 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Užrašyk šiuos žodžius, nes pa-
gal šiuos žodžius aš sudariau sandorą su tavimi ir su Izraeliu".
28 Jis išbuvo ten su VIEŠPAČIU keturiadešimt dienų ir keturiasde-
šimt naktų, nevalgydamas nei duonos, negerdamas nei vandens. Jis
užrašė ant lentelių Sandoros žodžius — Dešimt įsakymų.

Mozė nulipa nuo Sinajaus kalno

29 Mozė nulipo nuo Sinajaus kalno. Nulipęs nuo kalno su dviem
Sandoros lentelėmis rankoje, Mozė nežinojo, kad jo veido oda
švytėjo dėl to, kad buvo kalbėjęsis su Dievu. 30 Aaronas ir visi iz-
raeliečiai, pamatę švytinčią jo veido odą, bijojo prie jo prisiartinti.
31 Bet Mozei juos pašaukus, Aaronas ir visi bendrijos vadovai priėjo.
Mozė su jais kalbėjosi. 32 Po to prisiartino visi izraeliečiai, ir jis per-

34,22 "Savaičių iškilmė": Padėkos šventė už pjūtį, švęsta septynias savaites, arba penkiasdešimt dienų, nuo pjūties pradžios. Graikiškai ši šventė buvo vadinama "Pentekoste", t.y. "Penkiasdešimt (dienų), ir sutapo su Įstatymo davimu ant Sinajaus kalno, penkiasdešimt dienų po pirmienų atnašavimo. Žr. Kun 23,10- 11; Įst 16,9.

davė jiems visa, ką VIEŠPATS buvo su juo kalbėjęs ant Sinajaus
kalno. [33] Pabaigęs su jais kalbėti, Mozė užsidengė veidą gaub-
tuvu.* [34] Bet kada tik jis eidavo pas VIEŠPATĮ kalbėtis su juo,
Mozė nusiimdavo gaubtuvą, kolei būdavo pas VIEŠPATĮ. O kai
išeidavo ir sakydavo izraeliečiams, kas jam buvo įsakyta, [35] tuomet
izraeliečiai matydavo, kad jo veido oda švytėjo. Tada Mozė vėl
užsidengdavo veidą gaubtuvu, kol vėl eidavo kalbėti su VIEŠ-
PAČIU.

*35**

Šabo poilsis

[1] Mozė surinko visą izraeliečių bendriją ir jiems sakė: Štai ką
VIEŠPATS įsakė jums daryti:
[2] "Šešias dienas bus dirbama, o septintoji diena bus jums
visiško poilsio šabas,* šventa VIEŠPAČIUI. Kas jos metu dirbtų bet
kokį darbą, turi būti nubaustas mirtimi. [3] Šabo dieną niekur savo
gyvenvietėse nekursite ugnies".

Aukos šventajai Padangtei

[4] Mozė sakė visai izraeliečių bendrijai: Štai ką VIEŠPATS
įsakė: [5] "Padarykite tarp savųjų rinkliavą VIEŠPAČIUI. Kiekvie-
nas, dosnios širdies skatinamas, teatneša VIEŠPAČIUI auką: auk-
so, sidabro ir vario; [6] mėlynos, violetinės bei tamsiai raudonos spal-
vos verpalų ir plonos drobės; ožkų vilnų, [7] išdirbtų avinų kailių ir
akacijų medienos; [8] aliejaus šviesai, kvepalų patepimų aliejui ir
kvapiajam smilkalui; [9] lazurito akmenų bei brangakmenių dėti į
efodą ir krūtinės dėklą.

34,33 "Mozė užsidengė veidą gaubtuvu": Apaštalas Paulius rašo, kad tikroji Mozės ir pranašų raštų prasmė dar tebėra paslėpta nuo netikinčių žydų. Žr. 2 Kor 3,7-18.

35—39 Ši Išėjimo knygos dalis kone pažodžiui pakartoja Iš 25-31 skyrius.

35,1-3 Žr. Iš 31,12-17. Šabo įstatymas pakartojamas, siekiant apriboti darbą šabo dieną prie Padangtės statybos.

[10] Kas tik iš jūsų yra nagingos išmonės, teateina ir tepadaro
visa, ką VIEŠPATS įsakė: Padangtę, [11] jos Palapinę su apdengimu,
jos sagtimis, lentomis, skersiniais, stulpais ir pastovais; [12] Skrynią su
jos kartelėmis, malonės sostą ir uždangą pertvarai; [13] stalą su jo kar-
telėmis bei visais reikmenimis ir Artumo duona; [14] žvakidę apšvie-
timui su jos reikmenimis bei lempomis ir aliejų šviesai; [15] aukurą
smilkalams su jo kartelėmis, patepimo aliejų bei kvapųjį smilkalą
ir užuolaidą ant įėjimo — ant įėjimo į Palapinę; [16] deginamosios au-
kos aukurą su jo variniais pinučiais, kartelėmis bei visais reikme-
nimis, praustuvą su jo pastovu; [17] kiemo uždangas, jo stulpus bei
pastovus, ir užuolaidą kiemo vartams; [18] Padangtės kuolelius ir
kiemo kuolelius su jų virvėmis; [19] drabužius, dėvimus tarnaujant
šventovėje, — šventuosius drabužius Aaronui ir drabužius jo sū-
nums jų kunigiškai tarnybai".
[20] Tada visa izraeliečių bendrija pasitraukė nuo Mozės. [21] O
atėjo visi tie, kurių širdis buvo dosni ir kuriuos skatino jų dvasia,
atnešdami VIEŠPAČIUI auką Susitikimo palapinės statybai, visai
jos tarnybai ir šventiesiems drabužiams. [22] Vyrai ir moterys — visi,
kurie buvo dosnios širdies, atnešė ir sagų, ir auskarų, ir žiedų, ir
karolių — visokių auksinių daiktų. Kiekvienas, kas tik galėjo, atne-
šė VIEŠPAČIUI aukso atnašą. [23] O visi tie, kurie turėjo ar mėlynų,
ar violetinių, ar tamsiai raudonos spalvos verpalų, ar plonos drobės,
ar ožkų vilnų, ar išdirbtų avino kailių, ar švelnios odos, atnešė juos.
[24] Kiekvienas, kas tik galėjo duoti sidabro ar vario atnašą, davė ją
kaip VIEŠPATIES atnašą; kiekvienas, kas tik turėjo akacijos me-
džio, tinkamo statybai, jį atnešė. [25] Visos nagingos išmonės moterys
verpė rankomis ir atnešė, ką buvo suverpusios — mėlynos, viole-
tinės bei tamsiai raudonos spalvos verpalų ir plonų lininių siūlų; [26] o
moterys, nagingai verpiančios ožkų vilnas, širdies skatinamos, ver-
pė ožkų vilnas. [27] Giminių galvos atnešė lazurito akmenų ir brang-
akmenių dėti į efodą ir krūtinės dėklą, [28] kvepalų ir aliejaus ap-
švietimui, patepimo aliejui bei kvapiajam smilkalui. [29] Taigi vyrai
ir moterys, kurių širdis paskatino juos ką nors atnešti VIEŠPATIES
per Mozę įsakytiems darbams atlikti, atnešė tai VIEŠPAČIUI kaip
savanorišką auką.

Šventovės meistrai

30* Tada Mozė tarė izraeliečiams: “Žiūrėkite, VIEŠPATS pašau-
kė vardu Bezalelį, Huro sūnaus Urio sūnų, iš Judo giminės, 31 pri-
pildė jį dieviškos dvasios* — nagingumo, išmonės ir visų amatų
pažinimo, 32 įkvėpė jį sumanyti meniškus apmatus, ką galima pa-
daryti iš aukso, sidabro bei vario, 33 pjaustyti ir rėminti akmenis, iš-
drožti iš medžio, — mokėti bet kokį amatą. 34 Jis suteikė jiedviem,
— jam ir Oholijabui, Ahisamacho sūnui iš Dano giminės, — ge-
bėjimą ir kitus pamokyti. 35 Juodu jis pripildė nagingos išmonės
atlikti darbą ir meistro, ir apmatų sumanytojo, ir siuvinėtojo mėly-
nais, violetiniais, tamsiai raudonos spalvos verpalais ir plonais lini-
niais siūlais, ir audėjo, — bet kokio meistro ir bet kokio nagingo
apmatų sudarytojo.

36

1 Todėl Bezalelis ir Oholijabas bei visi nagingos išmonės vy-
rai, kuriems VIEŠPATS davė nagingumo ir išmonės atlikti visus dar-
bus statant šventovę, imsis darbo ir įvykdys visa lygiai kaip VIEŠ-
PATS įsakė”.
2 Tada Mozė pašaukė Bezalelį ir Oholijabą bei visus nagingos
išmonės vyrus, kuriems VIEŠPATS buvo davęs nagingumo, — vi-
sus, kurių širdis skatino juos eiti ir imtis darbo. 3 Jie perėmė iš
Mozės visas savanoriškąsias aukas, izraeliečių atneštas šventovės
statybai. Betgi žmonės ir toliau kas rytą nešė Mozei savanoriškas
aukas. 4 Todėl visi meistrai, užsiėmę įvairiais šventovės darbais, pa-
liko savo darbą, atėjo 5 ir sakė Mozei: “Žmonės atneša kur kas
daugiau negu reikia darbui, kurį mums VIEŠPATS įsakė atlikti”.
6 Mozė tad davė įsakymą paskelbti stovykloje: “Niekas, — nei vy-
ras, nei moteris, — tegu nebesistengia aukoti ką nors daugiau šven-
tovei!” Tokiu būdu žmonės buvo sulaikyti nuo nešimo, 7 nes jau
buvo daugiau, negu gana po ranka viską padaryti.

35,30-36,7: žr. Iš 31,1-11.

Padangtės statyba

8* Tada nagingiausi darbininkai padarė Padangtę iš dešimties
dangų. {Mozė}* padarė jas iš plonos suktinių siūlų drobės ir mė-
lynų, violetinių bei tamsiai raudonos spalvos verpalų, su meistriš-
kai išsiuvinėtais kerubais. 9 Kiekvienos dangos ilgis buvo dvide-
šimt aštuonios uolektys, o kiekvienos plotis keturios uolektys. Visos
dangos buvo vienodo dydžio.
10 Penkias dangas jie susegė vieną su kita, ir kitas penkias dan-
gas susegė vieną su kita. 11 Pritaisė mėlynų verpalų kilpas ant pir-
mojo junginio galinės dangos krašto; tą patį padarė ir ant antrojo
junginio galinės dangos krašto. 12 Penkiasdešimt kilpų pritaisė prie
vienos dangos ir penkiasdešimt kilpų pritaisė prie krašto dangos,
esančios kitame junginyje. Kilpos buvo viena priešais kitą. 13 Pa-
dirbo iš aukso penkiasdešimt sagčių ir susegė dangas vieną su kita
sagtimis taip, kad išėjo Padangtė.
14 Jie padirbo ir dangas iš ožkų vilnų Palapinei viršum Padang-
tės. Dangų padirbo vienuolika. 15 Kiekvienos dangos ilgis buvo
trisdešimt uolekčių, o kiekvienos dangos plotis keturios uolektys.
Visos vienuolika dangų buvo vienodo dydžio. 16 Penkias dangas
susegė atskirai į viena, ir šešias dangas atskirai į viena. 17 Pritaisė
penkiasdešimt kilpų ant galinės dangos krašto viename junginyje ir
penkiasdešimt kilpų ant galinės dangos krašto kitame junginyje.
18 Padirbo iš vario penkiasdešimt sagčių dangoms sukabinti, kad
būtų galima Palapinę pastatyti. 19 Palapinei padarė iš išdirbtų avinų
kailių priedangą, o virš jos priedangą iš delfinų odos.

Medinių Padangtės sienų statyba

20 Tada jie padirbo akacijos medžio lentų Padangtės sienoms
apstatyti. 21 Kiekvienos lentos ilgis buvo dešimt uolekčių, o kiek-
vienos lentos plotis buvo pusantros uolekties. 22 Kiekviena lenta tu-
rėjo du, vieną su kitu suderintus, įkaišus, pritaikytus lentoms suka-
binti. Tą patį jie padarė su visomis Padangtės lentomis. 23 Pridirbo

36,8-38: žr. Iš 26,1-37. "{Mozė}": vienaskaita čia pakeičia daugiskaitą, — įkvėptasis autorius pakartoja Mozei duotus nurodymus, padarydamas reikalingus pakeitimus.

Padangtei lentų: dvidešimt lentų pietinei sienai — pietų šonui; [24] iš sidabro nuliejo keturiasdešimt pastovų padėti po dvidešimčia lentų, du pastovus po pirmąja lenta jos dviem įkaišams ir du pastovus po kiekviena kita lenta jos dviem įkaišams. [25] Šiaurinės pusės Padangtės šonui padirbo dvidešimt lentų [26] ir joms keturiasdešimt sidabrinių pastovų, du pastovus po pirmąja lenta ir du pastovus po kiekviena kita lenta. [27] O užpakalinei, vakarų šono, Padangtės sienai padirbo šešias lentas. [28] Padangtės užpakaliniams kampams padirbo po dvi lentas. [29] Žemai jos buvo palaidos, bet viršuje buvo sujungtos ties pirmąja sąvarža. Taip jas padarė abiejuose kampuose. [30] Taigi buvo aštuonios lentos su savo sidabriniais pastovais — šešiolika pastovų, kiekvienai lentai po du pastovus.

[31] Jie padirbo skersinius iš akacijos medžio: penkis vieno Padangtės šono lentoms, [32] penkis kito Padangtės šono lentoms ir penkis skersinius Padangtės užpakalinio, vakarų, šono lentoms. [33] Padarė taip, kad vidurinis skersinis eitų lentų sienos viduriu nuo vieno galo iki kito. [34] Lentas ir skersinius paauksavo, o skersiniams laikyti žiedus padarė iš aukso.

Padaroma Padangtės uždanga

[35] Jie padarė uždangą iš mėlynų, violetinių bei tamsiai raudonos spalvos verpalų ir plonos suktinių siūlų drobės su joje meistriškai išsiuvinėtais kerubais. [36] Jai pakabinti padirbo keturis stulpus iš akacijos medžio ir juos paauksavo. Stulpų kabliai buvo auksiniai, o pastovus stulpams nuliejo sidabrinius. [37] Palapinės angai padarė užuolaidą iš mėlynų, violetinių bei tamsiai raudonos spalvos verpalų ir plonos suktinių siūlų drobės, išsiuvinėtos raštais, [38] ir penkis stulpus su kabliais. Jų viršūnes ir apvadus aptraukė auksu, bet jų penki pastovai buvo iš vario.

37

Sandoros skrynia

1* Bezalelis padirbo akacijos medžio skrynią. Ji buvo pus-
trečios uolekties ilgio, pusantros uolekties pločio ir pusantros uolek-
ties aukščio. 2 Ją aptraukė grynu auksu iš vidaus ir iš lauko,
aplenkė auksiniu apvadu. 3 Keturioms jos kojoms nuliejo keturis
žiedus, du žiedus vienam jos šonui ir du žiedus kitam jos šonui.
4Padirbo akacijos medžio karteles, jas paauksavo, 5 ir skryniai nešti
perkišo jas per žiedus, esančius ant skrynios šonų . 6 Padarė malo-
nės sostą iš gryno aukso: pustrečios uolekties ilgio ir pusantros
uolekties pločio. 7 Iškalė iš suploto aukso du kerubus, pritaisė juos
prie abiejų malonės sosto galų, — 8 vieną kerubą prie vieno galo
ir antrą kerubą prie kito galo; kerubus pritaisė taip, kad jie buvo lyg
iš vieno gabalo su malonės sosto galais. 9 Kerubai laikė išskleistus
į viršų sparnus ir jais dengė malonės sostą. Stovėjo jiedu prieš vie-
nas kitą, bet jų veidai buvo nugręžti į malonės sostą.

Artumo duonos stalas

10* Jis padirbo ir stalą iš akacijos medžio, dviejų uolekčių il-
gio, vienos uolekties pločio ir pusantros uolekties aukščio. 11 Ap-
traukė jį grynu auksu ir padirbo auksinį apvadą aplinkui. 12 Padarė
aplinkui jį delno platumo briauną, o briauną aplenkė auksiniu
apvadu. 13 Nuliejo jam keturis auksinius žiedus ir pritaisė juos ant
jo kojų, esančių keturiuose kampuose. 14 Žiedai, laikantys karteles
stalui nešti, buvo arti briaunos. 15 Karteles stalui nešti jis padirbo iš
akacijos medžio; jas aptraukė auksu. 16 Reikmenis, kurie turėjo būti
ant stalo, — lėkštes ir indus smilkalams, dubenis ir ąsočius gėri-
mo atnašoms pilti, — jis padarė iš gryno aukso.

37,1-9: žr. Iš 25,10-25.
37,10-16: žr. Iš 25,23-30.

Septynšakė žvakidė — menora

[17*] Jis padirbo ir žvakidę iš gryno aukso. Žvakidės pastovas ir kotas buvo nukalti; jos taurelės, galvutės ir vainiklapiai vieno gabalo su žvakide. [18] Šešios šakos ėjo iš jos šonų: trys žvakidės šakos iš vieno šono ir trys žvakidės šakos iš kito šono. [19] Trys taurelės, padarytos tarsi migdolo žiedai, kiekviena su galvute ir vainiklapiais ant vienos šakos, ir trys taurelės, padarytos tarsi migdolo žiedai, kiekviena su galvute ir vainiklapiais, ant kitos šakos. Tokios buvo visos iš žvakidės šonų išeinančios šakos. [20] Ant pačios žvakidės koto buvo keturios taurelės, padarytos tarsi migdolo žiedai, kiekviena su savo galvute ir vainiklapiais. [21] Galvutė iš to paties gabalo buvo po pirmąja šakų pora, galvutė iš to paties gabalo buvo po kita šakų pora, ir galvutė iš to paties gabalo po paskutine šakų pora. [22] Galvutės ir jų šakos buvo iš to paties gabalo — visa nukalta iš vieno gryno aukso gabalo. [23] Jis padirbo ir jos septynias lempas, ir jos žnyples, ir jos padėklus iš gryno aukso. [24] Žvakidę ir jos reikmenis jis padarė iš vieno talento gryno aukso.

Aukuras smilkalams

[25*] Aukurą smilkalams jis padarė iš akacijos medžio. Jis buvo vienos uolekties ilgio ir vienos uolekties pločio — keturkampis, o aukščio turėjo dvi uolektis; iš to paties gabalo buvo jo ragai. [26] Aukurą jis aptraukė grynu auksu — jo viršų, visus jo šonus bei jo ragus, ir aplenkė jį auksiniu apvadu. [27] Žemiau apvado abiejuose aukuro šonuose pritaisė du auksinius žiedus kartelėms aukurui nešti. [28] Karteles padirbo iš akacijos medžio ir jas paauksavo.

[29*] Jis pagamino taip pat šventąjį patepimo aliejų ir kvapųjį smilkalą, tarsi jie būtų kvepalų gamintojo mišiniai.

37,17-24: žr. Iš 25,31-40.
37,25-28: žr. Iš 30,1-10.
37,29: žr. Iš 30,22-38.

38

Aukuras deginamajai aukai

[1] Iš akacijos medžio padarė ir deginamajai aukai aukurą. Jis bu-
vo penkių uolekčių ilgio, penkių uolekčių pločio — keturkampis, o
aukščio turėjo tris uolektis. [2] Ant jo keturių kampų padirbo keturis
ragus, išeinančius iš paties aukuro. [3] O visus aukuro reikmenis —
puodus pelenams, grandiklius, dubenius, šakutes ir keptuves padir-
bo iš vario. [4] Padirbo aukurui pinučius, vario mezginį po jo briau-
na, nutįsusį žemyn nuo briaunos iki pusės aukuro. [5] Nuliejo keturis
žiedus prie keturių varinių pinučių kampų kartims laikyti. [6] Kartis
padirbo iš akacijos medžio ir aptraukė jas variu. [7] Jam nešti per-
kišo kartis per žiedus aukuro šonuose. Aukurą padirbo tuščią, iš
lentų.

Varinis praustuvas kunigų apsiplovimams

[8] Jis padarė varinį praustuvą su variniu pastovu iš veidrodžių
tų moterų, kurios tarnavo* prie įėjimo į Susitikimo palapinę.

Kiemo įrengimas

[9] Jis įrengė kiemą. Pietinio šono — į pietų pusę kiemo uždan-
gos buvo plonos suktinių siūlų drobės, šimto uolekčių ilgio; [10] jų
dvidešimt stulpų su dvidešimčia pastovų buvo variniai, bet stulpų
kabliai ir sankabos buvo iš sidabro. [11] Šiaurinio šono uždangos bu-
vo šimto uolekčių ilgio; jo dvidešimt stulpų ir dvidešimt pastovų
buvo variniai, bet stulpų kabliai ir jų sankabos buvo iš sidabro.
[12] Vakarinio šono užuolaidos buvo penkiasdešimties uolekčių ilgio
su dešimčia stulpų ir dešimčia pastovų; stulpų kabliai ir jų sankabos
buvo sidabrinės. [13] Rytinio šono kiemo ilgis buvo penkiasdešimt uo-
lekčių. [14] Viename vartų šone uždanga buvo penkiolikos uolekčių
su trim stulpais ir trim pastovais. [15] Lygiai taip ir kitame šone, —
abiejų kiemo vartų šonų užuolaidos buvo penkiolikos uolekčių su
trim stulpais ir trim pastovais.

38,8 "...iš veidrodžių tų moterų, kurios tarnavo...": senovės veidrodžių paviršius paprastai būdavo iš nublizginto vario. Nežinia, kokia buvo moterų tarnyba prie įėjimo į Šventyklą. Žr. 1 Sam 2,22; 2 Kar 23,7.

16 Visos kiemo uždangos buvo iš plonos suktinių siūlų drobės.
17 Stulpų pastovai buvo iš vario, bet stulpų kabliai bei jų sankabos
buvo iš sidabro, o stulpų viršūnės buvo pasidabruotos. Visi kiemo
stulpai buvo apdengti sidabru. 18 Kiemo vartų užuolaida buvo
išsiuvinėta iš mėlynų, violetinių ir tamsiai raudonų verpalų ir plo-
nos suktinių siūlų drobės. Ji buvo dvidešimties uolekčių ilgio; jos
aukštis, arba plotis, buvo penkios uolektys, toks kaip ir kiemo dan-
gų. 19 Keturi stulpai ir jų keturi pastovai buvo variniai, o kabliai iš
sidabro. Stulpų viršūnės buvo pasidabruotos, o sankabos iš sidabro.
20 Palapinės ir kiemo kuoleliai buvo variniai.

Sunaudotų metalų kiekis

21 Čia yra Padangtės, Sandoros padangtės, apyskaita, kurią,
Mozei įsakius ir vadovaujant Aarono sūnui kunigui Itamarui, pada-
rė levitai. 22 O Bezalelis, Huro sūnaus Urio sūnus iš Judo giminės,
buvo padaręs visa, ką Mozei VIEŠPATS buvo įsakęs padaryti,
23 drauge su Ahisamacho sūnumi Oholijabu, iš Dano giminės, meis-
tru, dailininku ir turinčiu įgūdžių siuvinėti ploną drobę mėlynais,
violetiniais bei tamsiai raudonos spalvos verpalais.

24 Aukso kiekis, sunaudotas visos šventovės statybos darbams,
— auksas suaukotas kaip atnašos, — buvo dvidešimt devyni talen-
tai* ir septyni šimtai tridešimt šekelių,* pagal šventovės šekelio
vertę. 25 Sidabro kiekis, surinktas bendrijos surašymo metu, buvo
tūkstantis septyni šimtai septyniasdešimt penki šekeliai, pagal
šventovės šekelio vertę, — 26 viena beka* nuo galvos (tai yra pusė
šekelio, pagal šventovės šekelio vertę) kiekvieno, įrašyto į sąrašą ir
turinčio dvidešimt metų arba vyresnio, — šešių šimtų trijų tūks-
tančių penkių šimtų ir penkiasdešimties vyrų. 27 Šimtinė sidabro
talentų buvo sunaudota nuliedinti pastovus šventovei ir pastovus už-
uolaidai, — šimtas pastovų iš šimtinės talentų, po talentą kiekvie-
nam pastovui. 28 Iš tūkstančio septynių šimtų septyniasdešimt
penkių šekelių jis padirbo kablius stulpams, aptraukė jų viršūnes ir

38,24 "Talentas": piniginis vienetas — 34,2 kg. "Šekelis": piniginis vienetas — 11,4 g.
38,26 "Beka": piniginis vienetas — 5,7 g.

padarė jiems sankabas. [29] Vario buvo suaukota septyniasdešimt talentų ir du tūkstančiai keturi šimtai šekelių. [30] Iš jo jis padirbo pastovus Susitikimo palapinės durims, varinį aukurą su variniais pinučiais ir visus aukuro reikmemis, [31] visus pastovus kiemui ir pastovus kiemo vartams, visus kuolelius Padangtei ir visus kuolelius kiemui.

39

Vyriausiojo kunigo drabužiai

1* Iš mėlynų, violetinių ir tamsiai raudonos spalvos verpalų
jie išaudė puikius apdarus šventovės tarnybai. Jie pagamino šventuosius drabužius Aaronui, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Efodas

2 Efodą padarė iš aukso, mėlynų, violetinių bei tamsiai raudonos spalvos verpalų ir plonos suktinių siūlų drobės. 3 Išploję auksą
į lakštus, sukarpė į siūlus ir meniškus raštus jais išsiuvinėjo drauge su mėlynais, violetiniais bei tamsiai raudonos spalvos verpalais plonoje suktinių siūlų drobėje. 4 Padarė efodui petnešas, prijungtas
prie jo abiejų galų. 5 Išsiuvinėtoji juosta buvo iš tų pačių medžiagų ir to paties meistriškumo, kaip ir efodas. Ji buvo padaryta iš aukso, iš mėlynų, violetinių bei tamsiai raudonos spalvos siūlų ir iš plonos suktinių siūlų drobės, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.
6 Lazurito akmenys buvo paruošti, įrėminti aukso rėmeliais ir juose įraižyti Izraelio sūnų vardai, kaip įraižomas antspaudo žiedas.
7 Juos pritvirtino prie efodo petnešų, kad būtų Izraelio sūnums atminimo akmenys, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Krūtinės dėklas

8 Jis, kaip ir efodą, iš plonos suktinių siūlų drobės padarė krūtinės dėklą, meistriškai išsiuvinėtą auksu ir mėlynais, violetiniais bei tamsiai raudonos spalvos verpalais. 9 Jis buvo keturkampis. Krū-

39,1-31: žr. Iš 28,1-43.

tinės dėklą padarė dvilinką — sprindžio ilgio ir sprindžio pločio,
dvilinką. 10 Apdaigstė jį keturiomis brangakmenių eilėmis. Pirmoje
eilėje buvo sardas, topazas ir smaragdas; 11 antroje eilėje — gra-
natas, safyras ir ametistas; 12 trečioje eilėje — hiacintas, agatas ir
krištolas; 13 o ketvirtoje eilėje — berilas, lazuritas ir jaspis. Brang-
akmeniai buvo įrėminti aukso rėmeliais. 14 Akmenų skaičius atitiko
dvylikos Izraelio sūnų vardus, — jie buvo tarsi antspaudo žiedai,
kiekviename įraižytas vienos iš dvylikos giminių vardas. 15 Krūti-
nės dėklui padirbo grandinėles iš gryno aukso, suvytas tarsi virve-
les; 16 jam padirbo iš aukso dvi rozetes ir du auksinius žiedus.
Žiedus pritvirtino ant abiejų krūtinės dėklo kampų 17 ir įvėrė auk-
sines virveles į šiuos du žiedus krūtinės dėklo kampuose. 18 Abiejų
virvelių galus pritvirtino prie dviejų rozečių, pririšdami jas prieky-
je prie efodo petnešų. 19 Tada padirbo iš aukso du žiedus ir pri-
tvirtino juos abiejuose krūtinės dėklo galuose, užpakalinėje pusėje
prie pat efodo. 20 Padirbo kitus du žiedus iš aukso ir pritvirtino
juos žemai efodo petnešų priekyje, prie jo siūlės virš meistriškai
išaustos efodo juostos. 21 Tada, kaip VIEŠPATS buvo įsakęs Mozei,
jie sujungė mėlyna virvute krūtinės dėklo žiedus su efodo žiedais
taip, kad jis gulėtų ant meistriškai išaustos efodo juostos ir neatsi-
skirtų nuo efodo.

Kiti kunigų drabužiai

22 Efodo skraistę išaudė vien iš mėlynų verpalų. 23 Skylė gal-
vai skraistės viduryje buvo kaip skylė šarvų liemenėje su at-
siūlėjimu aplink skylę, idant nesuplyštų. 24 Ant žemutinio skraistės
apvado padirbo granatmedžių obuolius iš mėlynų, violetinių bei
tamsiai raudonos spalvos verpalų ir plonos suktinių siūlų drobės.
25 Padirbo taip pat varpelius iš gryno aukso ir pritvirtino tarp gra-
natmedžio obuolių ant žemutinio skraistės apvado, visur aplinkui
tarp granatmedžio obuolių. 26 Pakaitomis varpelis ir granatmedžio
obuolys, varpelis ir granatmedžio obuolys, visur aplink visą že-
mutinį apvadą skraistės, skirtos vilkėti atliekant tarnybą, kaip VIEŠ-
PATS buvo Mozei įsakęs.

27 Aaronui ir jo sūnums pagamino tunikas iš plonos drobės,
28 turbaną iš plonos drobės, kepures iš plonos drobės, lininius apa-
tinius drabužius iš plonos suktinių siūlų drobės 29 ir plonos suktinių
siūlų drobės juostą puošniai išsiuvinėjo mėlynais, violetiniais bei

tamsiai raudonos spalvos verpalais, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.
30 Padirbo iš gryno aukso rozetę — pašventinimo diademą —
ir, kaip įraižomas antspaudo žiedas, įraižė joje įrašą "Šventas VIEŠ-
PAČIUI". 31 Diademai prie turbano pritvirtinti užrišo mėlyną vir-
vutę, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Darbų užbaigimas

32* Taip buvo užbaigti visi Susitikimo palapinės Padangtės dar-
bai. Izraeliečiai padarė visa lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo
Mozei įsakęs.
33 Tada jie atnešė Padangtę su Palapine ir visais jos reikmenimis
pas Mozę: jos kablius, lentas, skersinius, stulpus bei jų pastovus;
34 šikšniškai išdirbtų avinų kailių dangas, delfinų odos dangas ir
pertvaros užuolaidą; 35 Sandoros skrynią su kartelėmis ir malonės
sostu; 36 stalą su jo visais reikmenimis ir Artumo duona; 37 gryno
aukso žvakidę su lempomis bei visais reikmenimis ir aliejų apšvie-
timui; 38 auksinį aukurą, patepimo aliejų bei kvapųjį smilkalą ir
užuolaidą Palapinės įėjimui; 39 varinį aukurą ir jo varinius pinučius,
karteles bei visus jo reikmenis; praustuvą su pastovu; 40 kiemo
dangas, jo stulpus bei pastovus, užuolaidą kiemo vartams su vir-
vėmis ir kuoleliais; visa, kas reikalinga Padangtės tarnybai Susiti-
kimo palapinėje; 41 puikius apdarus šventovės tarnybai bei šven-
tuosius drabužius kunigui Aaronui ir drabužius jo sūnums kunigų
tarnybai eiti. 42 Lygiai kaip VIEŠPATS buvo įsakęs Mozei, taip izra-
eliečiai buvo atlikę visus darbus. 43 Mozė, pamatęs, kad jie buvo
padarę visa lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo įsakęs, juos palaimino.

39,32-43 Užbaigiama "Susitikimo palapinės Padangtės" statyba. Tikėjimo kraitis, kadaise susietas arba su "Padangte", arba su "Susitikimo palapine", šiame tekste yra sujungiamas į viena. Palygink su Iš 26,7-14.

40

Šventovė pastatoma ir pašventinama

1 VIEŠPATS tarė Mozei: 2 "Pirmojo mėnesio pirmąją dieną*
pastatysi Susitikimo palapinės Padangtę. 3 Padėsi į ją Sandoros
skrynią ir ją atskirsi uždanga. 4 Įneši stalą ir jį padengsi. Tada įne-
ši žvakidę ir uždegsi jos lempas. 5 Auksinį aukurą smilkalams pa-
statysi priešais Sandoros skrynią ir pakabinsi Padangtės duryse
užuolaidą. 6 Deginamųjų aukų aukurą pastatysi Susitikimo palapi-
nėje priešais įėjimą į Padangtę, 7 padėsi praustuvą tarp Susitikimo
palapinės ir aukuro, pripilsi jį vandens. 8 Iš visų pusių įruoši kiemą
ir pakabinsi uždangą ant kiemo vartų.

9 Tada paimsi patepimo aliejaus ir patepsi Padangtę ir visa,
kas yra joje, — pašventinsi ją drauge su visu jos apstatymu, kad
būtų šventa. 10 Šventindamas deginamųjų aukų aukurą su visais jo
reikmenimis, patepsi ir jį, kad būtų ypač šventas. 11 Patepsi taip
pat ir praustuvą drauge su jo pastovu ir pašventinsi jį.

12 Tada privesi Aaroną ir jo sūnus prie Susitikimo palapinės du-
rų ir, apiplovęs juos vandeniu, 13 apvilksi Aaroną šventaisiais dra-
bužiais ir patepsi, šventindamas jį, kad jis man tarnautų kaip kuni-
gas. 14 Privesi taip pat ir jo sūnus, apvilksi juos tunikomis 15 ir
patepsi juos, kaip patepei jų tėvą, kad jie tarnautų man kaip kuni-
gai. Šis patepimas suteiks jiems amžiną kunigystę per visas kartų
kartas".

16 Tai Mozė padarė. Lygiai kaip VIEŠPATS jam buvo įsakęs,
taip jis padarė.

17 Taigi antrųjų metų* pirmąjį mėnesį, pirmąją mėnesio dieną,
buvo pastatyta Padangtė. 18 Mozė pastatė Padangtę. Jis padėjo jos
pastovus, sustatė lentas, uždėjo skersinius ir iškėlė stulpus; 19 po to
išskleidė Palapinę viršum Padangtės, uždėdamas virš jos Palapinės
dangą, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs. 20 Jis paėmė {San-

40,2.17 "Pirmojo mėnesio, pirmąją dieną...": kone metams praėjus nuo izraeliečių išėjimo iš Egipto.

doros} liudijimą ir įdėjo jį į Skrynią, pritaisė prie Skrynios karte-
les, užkėlė ant Skrynios viršaus malonės sostą 21 ir įnešė Skrynią į
Padangtę. Tada jis pakabino užuolaidą ir uždengė Sandoros skry-
nią, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs. 22 Stalą padėjo Susitikimo
palapinėje, prie šiaurinio Padangtės šono šiapus užuolaidos, 23 ir iš-
dėliojo ant jo padėklus duonos, kad ji būtų VIEŠPATIES akivaiz-
doje, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs. 24 Žvakidę padėjo Susiti-
kimo palapinėje priešais stalą prie pietinio Padangtės šono, 25 ir
uždegė lempas VIEŠPATIES akivaizdoje, kaip VIEŠPATS buvo
Mozei įsakęs. 26 Auksinį aukurą padėjo Susitikimo palapinėje
priešais užuolaidą 27 ir atnašavo ant jo kvapųjį smilkalą, kaip VIEŠ-
PATS buvo Mozei įsakęs. 28 Jis pakabino ir užuolaidą ant įėjimo į
Padangtę. 29 Aukurą deginamosioms aukoms jis pastatė Susitikimo
palapinėje prie įėjimo į Padangtę ir atnašavo ant jo deginamąsias
aukas bei javų atnašas, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs. 30 Tarp
Susitikimo palapinės ir aukuro jis padėjo praustuvą ir pripildė van-
dens, 31 kuriuo ir Mozė, ir Aaronas, ir jo sūnūs nusiplovė rankas ir
kojas. 32 Kada tik jie eidavo į Susitikimo palapinę ir kada tik artinda-
vosi prie aukuro, jie nusiplaudavo, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs. 33 Aplinkui Padangtę bei aukurą jis įruošė kiemą ir užkabino
užuolaidą ant kiemo vartų. Taip Mozė užbaigė darbą.

Dievo Artumas Padangtėje

34 Tada debesis uždengė Susitikimo palapinę ir VIEŠPATIES
šlovė pripildė Padangtę. 35 Mozė negalėjo įeiti į Susitikimo palapi-
nę, nes ją gaubė debesis ir VIEŠPATIES šlovė ją pripildė. 36 Kada
tik debesis pasikeldavo nuo Padangtės, tada izraeliečiai leisdavosi į
savo kelionę. 37 Bet jeigu debesis nepasikeldavo, jie tol nesileisdavo
į kelionę, kol jis nepasikeldavo. 38 Dienos metu virš Padangtės ma-
tėsi VIEŠPATIES debesis, o nakties metu viso Izraelio namų aki-
vaizdoje kiekvienoje jų kelionės sustojimo vietoje būdavo joje ugnis.

KUNIGŲ KNYGA

Trečiajai Penkiaknygės knygai vardą Kunigų knyga davė senieji graikiškosios Septuagintos vertėjai dėl to, kad jos turinį sudaro aukų ir apeigų nuostatai, kurių privalėjo laikytis kunigai iš Levio giminės. Ir lotyniškoji Vulgata ją vadina Leviticus — Kunigiškoji knyga. Hebraiškai ji yra vadinama pirmaisiais knygos žodžiais: Wajjikra — "Ir {VIEŠPATS} pasišaukė {Mozę}" (Kun 1,1).

Kunigų knyga yra Sandoros tautos apeigynas. Senovėje žydų rabinai šią knygą ir vadino Kunigų vadovu. Žydų tikėjimo kraitis Kunigų knygai skiria daug dėmesio ir rodo didelę pagarbą, nes ji apima didžiumą nuostatų ir įsakymų, kuriais judaizmas aptaria save bei savo gyvenimo būdą. Iš šešių šimtų trylikos įsakymų, kuriuos žydai suskaičiuoja Penkiaknygėje, du šimtai keturiasdešimt septyni randami Kunigų knygoje. Ankstyvieji rabinai — Kunigų knygos aiškintojai parašė daugybę knygų, nagrinėdami jos nuostatų bei įsakymų prasmę ir nurodydami, kaip jų laikytis. Išmintingieji Mozės įstatymo mokytojai pirmaisiais amžiais po Kristaus — nuo 70 iki 500 metų — tūkstančiais kelių, nepailsdami leidosi į Kunigų Knygos teisinių nuostatų prasmės svarstymus. Tai ypač stebina, nes, romėnams užėmus Jeruzalę ir sunaikinus Šventyklą, nebebuvo įmanoma vykdyti Kunigų knygos atnašų ir aukų nuostatų ir įsakymų. Tai rodo, kad judaizme Tora — Įstatymas nėra vien tik "įstatymas" šiuolaikine siaura prasme, bet yra "mokymas" apie žmogaus santykį su Dievu, arba "kelias" — ištikimas ėjimas Viešpaties keliu. "Laimingi, kurių nepeiktinas kelias, kurie eina Viešpaties keliu. Laimingi, kas jo įsakymų laikosi..." (Ps 118,1-2).

Šiuolaikiniai Penkiaknygės tyrinėtojai sutaria, kad Babilonijos tremtyje kunigai iš Levio giminės sutelkė ir suredagavo galutinį liturginio apeigyno tekstą: apeigyną kunigams, nuostatus apie kunigų šventimus, nuostatus apie tai, kas švaru ir kas nešvaru, ir "Šventumo teisyną" (Kun 17-26). Kunigų knyga yra daugiasluoksnė ir atspindi Sandoros tautos Dievo garbinimo apeigas nuo Mozės laikų iki tremties Babilonijoje. Visa Kunigų knygos medžiaga priklauso Kunigiškajam Penkiaknygės kraičiui — šaltiniui.

Daugumai krikščionių kruvinos aukos kelia siaubą, o klausimai apie švarius ir nešvarius valgius, — ką valgyti ar ko nevalgyti, — neturi prasmės. Daugeliui net koktu kalbėti apie žmogiškos prigimties švarias ir nešvarias buitines apraiškas. Nenuostabu, kad krikščionis skai-

tytojas ima Kunigų knygą į rankas iš anksto nusiteikęs, kad ji yra nuobodi, nesvarbi ir neturi ryšio su šiuolaikiniu gyvenimu. Betgi tai yra netikęs nusiteikimas, nes iš anksto užsikertamas kelias pažinti Kunigų knygos įžvalgą į Dievo paslaptį. Stengdamiesi įsiminti Kunigų knygos įžvalgą į Dievo paslaptį, turime kreipti dėmesį į dvi tos įžvalgos plotmes. Pirma, reikia pažinti Kunigų knygos nuostatų ir apeigų religinę įžvalgą ir prasmę senovės izraeliečiui. Antra, reikia įvardyti Kunigų knygos pagrindinę temą — nekintamą Dievo užmojį, duodantį kryptį ir gajumą Sandoros tautos ištikimybei ir liudijimui šimtmečių vingiuose. Nekintamasis Dievo užmojis duoda kryptį bei gajumą ir krikščionybės ištikimybei bei liudijimui jos sakramentais ir liturginėmis apeigomis. Savo esme visi Kunigų knygos nuostatai ir apeigos liudija, kad Dievas nori išganyti visą žmogų, nes visa žmogaus būtis ir buitis yra atvira Dievui, ilgisi ir laukia Dievo užmojo pilnatvės. Kunigų knygos turinio šerdis yra dažnai kartojamas Dievo mokymas ir iššūkis: "Būsite šventi, nes aš, Viešpats, esu šventas". Įvardijęs nekintamąjį Dievo užmojį Kunigų knygoje, krikščionis pajėgs geriau įsiminti Jėzaus mirties prasmę ir Eucharistijos auką.

Kunigų knygos metmenys:

A.	Aukų apeigos	1-7
B.	Kunigų šventimų apeigos	8-10
C.	Nuostatai apie apeiginį švarumą	11-16
D.	Apeiginio šventumo Teisynas	17-26
E.	Atnašų išpirkimas	27

KUNIGŲ KNYGA

A. AUKŲ APEIGOS

1

Deginamoji auka

1 VIEŠPATS pasišaukė Mozę ir kalbėjo jam iš Susitikimo
palapinės,* tardamas: 2 "Kalbėk izraeliečiams ir sakyk jiems: Kai
kas nors iš jūsų nori atvesti VIEŠPAČIUI gyvulio atnašą, atveskite
atnašą iš jaučių bandos ar iš avių bei ožkų kaimenės.*
3 Jei atnaša yra deginamoji auka* iš jaučių bandos, jis atves
sveiką jautį prie Susitikimo palapinės įėjimo, kad būtų priimtas jo
vardu VIEŠPATIES akivaizdoje. 4 Ten jis uždės ranką* ant galvos
deginamajai aukai, kad ji būtų priimta jo labui kaip išpirkimas už

1,1 Kunigiškuoju požiūriu Kunigų knygos nuostatai ir įsakymai buvo duoti Mozei iš Susitikimo palapinės, arba Padangtės, izraeliečiams esant dykumoje (žr. Kun 7,37-38; Iš 40,16-38).

1,2 "... iš jaučių bandos ar iš avių bei ožkų kaimenės": gyvuliai, tinkami kaip atnašos aukai, buvo arba iš jaučių bandos — jaučiai, karvės, veršiai, arba iš avių bei ožkų kaimenės — avys ir ėriukai, ožkos ir ožiukai. Aukai netiko ne tik laukiniai gyvuliai, bet ir "nešvarūs" naminiai gyvuliai — kupranugaris ir asilas. Žr. Kun 11,1-47.

1,3 "... deginamoji auka": pagrindinė, kasdienė auka (žr. Kun 6,9). Visas gyvulys, išskyrus odą, būdavo sudeginamas ant didžiojo aukuro kieme prie įėjimo į Susitikimo palapinę Dievui pagarbinti. (Žr. Iš 38; 40,6).

1,4 "...uždės ranką...": veiksmas, kuriuo žmogus save sutapina su atnašaujama auka. Žr. Iš 29,10.35-37.

jį. [5] Jautis bus papjautas VIEŠPATIES akivaizdoje, o Aaronas ir jo
sūnūs atnašaus kraują,* jį išliedami ant visų šonų aukuro, esančio
prie Susitikimo palapinės įėjimo. [6] Tada deginamoji auka bus nulup-
ta ir sukapota į dalis. [7] Kunigo Aarono sūnūs užkurs ant aukuro ugnį
ir apdės ugnį malkomis. [8] Po to Aarono sūnūs, kunigai, išdėlios
sukapotas dalis drauge su galva ir taukais viršum ugnies ir malkų,
esančių ant aukuro. [9] O viduriai ir kojos bus apiplauti vandeniu.
Tada kunigas pavers dūmais visą atnašą ant aukuro kaip deginamąją
auką — malonaus kvapo atnaša VIEŠPAČIUI ugnimi.

[10] Jei jo atnaša deginamajai aukai yra iš smulkių gyvulių —
avių ar ožkų kaimenės, jis atves sveiką aviną ar ožį. [11] Jis bus pa-
pjautas prie šiaurinio aukuro šono VIEŠPATIES akivaizdoje. Tada
Aarono sūnūs — kunigai išlies jo kraują ant visų aukuro šonų.
[12] Sukapotą į dalis, kunigas išdėlios jas drauge su galva ir taukais
viršum degančių malkų ant aukuro. [13] O viduriai ir kojos bus api-
plautos vandeniu. Tada kunigas atnašaus visa, paversdamas dūmais
ant aukuro. Tai yra deginamoji auka — malonaus kvapo atnaša
VIEŠPAČIUI ugnimi.

[14] Jei jo atnaša VIEŠPAČIUI yra deginamoji auka iš paukščių,*
jis parinks ją iš purplelių ar balandžių. [15] Kunigas jį atneš prie au-
kuro, nusuks jam galvą ir ant aukuro pavers jį dūmais. O jo krau-
jas bus nutekintas ant aukuro sienų. [16] Jis atskirs gurklį, su viskuo
kas jame, ir numes jį į pelenams skirtą vietą rytinėje aukuro pusė-
je. [17] Tada, perplėšęs paukštį per vidurį ir pusių neatskirdamas, ku-
nigas pavers jį dūmais ant aukuro, viršum malkų ant ugnies. Tai
yra deginamoji auka — malonaus kvapo atnaša VIEŠPAČIUI ug-
nimi".

1,5 "... atnašaus kraują": kraujas, žmogaus gyvybės paslaptis ir apraiška (žr. Kun 17,11; Įst 12,23; Pr 9,4), buvo laikomas šventas Dievui. Todėl, laikantis gyvybės auka už gyvybę dėsnio, buvo tikima, kad kraujo išliejimas yra veiksmingas nuodėmei atleisti ir žmogui su Dievu sutaikyti. Kraujo išliejimas ant aukuro simbolizuoja Dievo dalyvavimą išpirkimo apeigoje.

1,14-17 Deginamajai aukai atnaša, kurią pajėgė aukoti vargšai ir beturčiai.

2

Javų aukos

1 "Kai kas nors duoda javų atnašą* VIEŠPAČIUI, jo atnaša
turi būti rinktiniai miltai. Jis užpils ant jų aliejaus, apibarstys smil-
kalais 2 ir atneš Aarono sūnums — kunigams. Kunigas, paėmęs iš
jos saują rinktinių miltų ir aliejaus, drauge su visais smilkalais pa-
vers šią priminimo atnašą* dūmais ant aukuro, malonaus kvapo
auka VIEŠPAČIUI ugnimi. 3 O kas lieka nuo javų atnašos, bus
Aaronui ir jo sūnums, švenčiausia dalis atnašų VIEŠPAČIUI ug-
nimi.
4 Kai duosi javų atnašą, iškeptą krosnyje, ji turi būti iš rink-
tinių miltų: nerauginti papločiai, įmaišyti aliejumi, arba neraugin-
tos aliejumi apteptos bandelės. 5 Jei tavo javų atnaša yra kepta
keptuvėje, ji bus iš rinktinių miltų, išminkyta su aliejumi ir nerau-
ginta. 6 Padalyk ją į gabalus ir apipilk aliejumi. Tai yra javų at-
naša. 7 Jei tavo javų atnaša yra atnaša puode, ji bus paruošta iš
rinktinių miltų aliejuje.
8 Kai atneši VIEŠPAČIUI javų atnašą, paruoštą vienu iš šių
būdų, ji bus paduota kunigui, kuris ją padės ant aukuro. 9 Kunigas
paims iš javų atnašos priminimo dalį ir pavers ją dūmais ant au-
kuro kaip malonaus kvapo auką VIEŠPAČIUI ugnimi. 10 O kas
lieka nuo javų atnašos, bus Aaronui ir jo sūnums, — tai yra šven-
čiausia dalis atnašų VIEŠPAČIUI ugnimi.
11 Visos javų atnašos, kurias duodi VIEŠPAČIUI, turi būti ne-
raugintos, nes nei raugo, nei medaus* nepaversi dūmais kaip auką

2,1 Kruvinos galvijų ir javų aukų reikšmė buvo panaši, — viena ir kita buvo skiriama Dievui garbinti ir dėkoti. Javų aukos dažnai ėjo po kruvinų galvijų aukų (žr. Kun 7,11-14; 8,26; 9,4; Sk 15,1-10).

2,2 "... priminimo atnaša": užuot sudeginus visą javų atnašą, buvo sudeginama ant aukuro tik jos dalis. Tokiu būdu buvo įamžinamas Dievo akivaizdoje atnašaujantis žmogus. Nesudegintoji atnašos dalis yra "švenčiausia", nes tik kunigai galėjo ją valgyti. Atnašų dalis buvo skiriama kunigams išlaikyti, — valgydami sau skirtą atnašų dalį, tarnaudami Dievui, jie save sutapatino su atnašaujančiu žmogumi (žr. 1 Sam 2,13-17).

2,11 Medų buvo uždrausta atnašauti, nes buvo tikima, kad medus, kaip ir mielės, sukelia rūgimą.

ugnimi VIEŠPAČIUI. [12] Juos galite atnešti VIEŠPAČIUI kaip pir-
mienų atnašas, tačiau ant aukuro jie nebus dedami, kad duotų malo-
nų kapą. [13] Visas javų atnašų aukas pasūdysi druska. Tenestinga ta-
vo javų atnašoms tavo sandoros su Dievu druskos.* Su visomis savo
atnašomis turi atnašauti druskos.

[14] Jei neši VIEŠPAČIUI derliaus pirmienų javų atnašą, atneši
savo derliaus pirmienų šviežias ugnyje pagruzdintas varpas, kruo-
pas iš šviežių grūdų, kaip pirmienų javų atnašą. [15] Užpilsi ant jos
aliejaus ir apibarstysi ją smilkalais. Tai yra javų atnaša. [16] O kuni-
gas pavers dūmais jos priminimo dalį, — dalį šviežių grūdų su
aliejumi, drauge su smilkalais. Tai yra atnaša VIEŠPAČIUI ug-
nimi".

3

Bendravimo aukos

[1] "Jei kieno atnaša yra bendravimo auka,* ir jis atnašauja
gyvulį iš jaučių bandos, turi atnašauti VIEŠPATIES akivaizdoje
sveiką patiną ar sveiką patelę. [2] Jis uždės ranką savo atnašai ant
galvos ir papjaus gyvulį prie Susitikimo palapinės įėjimo, o Aaro-
no sūnūs — kunigai — išlaistys kraują ant aukuro šonų. [3] Tada iš
bendravimo aukos jis atnašaus kaip atnašą VIEŠPAČIUI ugnimi
vidurius dengiančią riebiąją plėvę ir ant vidurių esančius taukus;
[4] abudu inkstus su taukais, kurie yra ant jų prie paslėpsnių, ir
kepenų lezgį,* kurį jis išims drauge su inkstais. [5] Tada Aarono sū-
nūs pavers tai dūmais ant aukuro drauge su deginamąja auka vir-
šum malkų ant ugnies kaip malonaus kvapo atnašą VIEŠPAČIUI
ugnimi.

[6] Jei jo atnaša yra bendravimo auka VIEŠPAČIUI iš avių kai-
menės, turi atnašauti sveiką patiną ar sveiką patelę. [7] Jei jis duoda

---

2,13 "... tavo sandoros su Dievu druska": dalinimasis druska prie stalo buvo drau-gystės ir sandoros įvaizdis. Žr. Mk 9,49; Kol 4,6; Sk 18,19; 2 Kr 13,5. Čia druska simbolizuoja Sandoros su Dievu santykį — visų aukų pagrindą.

3,1 "... bendravimo auka": hebraiškasis žodis "šelamim" yra įvairiai verčiamas: "dėkojimo...", "draugystės...", "taikos...". Tiksliai žodis "šelamim" turbūt reiškia "įvykdymo [auką]". Žr. Pat 7,14. Bendravimo auka turėjo būdingą bruožą — šventas vaišes, kuriose aukotojas ir jo svečiai valgydavo paauko-to gyvulio mėsą. Žr. Kun 7,11-21.

3,4 "... kepenų lezgį": kai kurie verčia "riebiąją kepenų dangą".

avį kaip savo atnašą, atves ją VIEŠPATIES akivaizdon [8] ir uždės
ranką atnašai ant galvos. Ji bus papjauta priešais Susitikimo pala-
pinę, o Aarono sūnūs išlaistys jos kraują ant visų aukuro šonų. [9] Iš
bendravimo aukos jis kaip auką VIEŠPAČIUI atnašaus ugnimi, jos
taukus: visą riebiąją uodegą,* kuri turi būti atkirsta arti stuburo, vi-
durius dengiančią riebiąją plėvę ir taukus, kurie yra ant vidurių;
[10] abudu inkstus su taukais, kurie yra ant jų prie paslėpsnių, ir
kepenų lezgį, kurį jis išims drauge su inkstais. [11] Tada kunigas pa-
vers visa tai dūmais ant aukuro kaip maisto atnašą VIEŠPAČIUI
ugnimi.

[12] Jei jo atnaša yra ožka, atves ją VIEŠPATIES akivaizdon
[13] ir uždės ranką jai ant galvos. Ji bus papjauta priešais Susitikimo
palapinę, o Aarono sūnūs išlaistys jos kraują ant visų aukuro šonų.
[14] Iš jos jis atnašaus kaip atnašą VIEŠPAČIUI ugnimi, vidurius den-
giančią riebiąją plėvę ir visus taukus, kurie yra ant vidurių; [15] abu-
du inkstus, drauge su taukais, kurie yra ant jų prie paslėpsnių, ir
kepenų lezgį, kurį jis išims drauge su inkstais. [16] Tada kunigas visa
tai pavers dūmais ant aukuro kaip maisto atnašą ugnimi maloniam
kvapui.

Visi taukai priklauso VIEŠPAČIUI. [17] Šis yra amžinas įsakas
visoms jūsų kartoms, kur tik jūs begyventumėte: nevalgysite nei
jokių taukų,* nei jokio kraujo".

4

Aukos už nuodėmę
Už Vyriausiojo kunigo nuodėmę

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2] "Sakyk izraeliečiams:
kai žmogus nusideda* netyčiomis bet kuriam iš VIEŠPATIES įsa-
kymų, darydamas tai, kas uždrausta:

3,9 "... visą riebiąją uodegą": žr. Iš 29,22 paaiškinimą.

3,17 "... jokių taukų": turima mintyje taukus, apie kuriuos kalbama 9-oje ir 14-oje eilutėje. Kitokius švarių gyvulių taukus izraeliečiams buvo leista valgyti.

4,2 "... nusideda": nebūtinai nusižengdamas moraline prasme; nuodėmės sąvoka apėmė visus atvejus apeiginio netyrumo, kurį žmonės užsitraukdavo ne iš piktos valios, bet iš žmogiškos silpnybės, nežinojimo, užsimiršimo, neatsargumo ir pan.

[3] Jei pateptasis kunigas* nusideda taip, kad kaltė krinta ant tau-
tos, jis už nuodėmę, kuria nusidėjo, turi atnašauti sveiką jautuką
iš bandos kaip atnašą už nuodėmę VIEŠPAČIUI. [4] Jis atves jautį
prie Susitikimo palapinės durų priešais VIEŠPATĮ ir uždės ranką
jaučiui ant galvos. Jautis bus papjautas VIEŠPATIES akivaizdoje.
[5] Tada pateptasis kunigas pasems jaučio kraujo ir įneš jį į Susitiki-
mo palapinę. [6] Kunigas, padažęs pirštą kraujyje, pašlakstys juo
septynis kartus VIEŠPATIES akivaizdoje Šventovės užuolaidos
link. [7] Kunigas pavilgys krauju ir ragus kvapiojo smilkalo aukurui,
esančio VIEŠPATIES akivaizdoje Susitikimo palapinėje, o likusį
jaučio kraują išpils prie papėdės deginamųjų aukų aukuro, kuris
yra prie Susitikimo palapinės įėjimo. [8]* Išims visus atnašos už
nuodėmę jaučio taukus: vidurius dengiančią riebiąją plėvę ir visus
taukus, kurie yra ant vidurių; [9] abudu inkstus drauge su taukais,
kurie yra ant jų prie paslėpsnių, ir kepenų lezgį, kurį išims kartu
su inkstais, — [10] lygiai taip, kaip buvo išimta iš bendravimo aukos
jaučio. Kunigas pavers juos dūmais ant deginamųjų aukų aukuro.
[11] O jaučio odą ir visą jo mėsą drauge su galva, kojomis, viduriais
ir išmatomis — [12] visas jaučio liekanas — jis išneš į švarią vietą
už stovyklos, kur išpilami pelenai, ir sudegins ant laužo. Toje vie-
toje, kur išpilami pelenai, bus viskas sudeginta.

Už Izraelio bendruomenės nuodėmę

[13] Jei visa Izraelio bendruomenė suklysta netyčia ir, bendrijai
to net nejaučiant, padaro ką nors, kas pagal VIEŠPATIES įsaky-
mus neturėtų būti daroma, ir užsitraukia kaltę, [14] tuomet, kai nuo-
dėmė, kuria jie užsitraukė kaltę, paaiškėja, bendrija atnašaus jautį
iš bandos, kaip atnašą už nuodėmę, ir atves jį priešais Susitikimo

4,3 "... pateptasis kunigas": jo nusižengimas apeiginiams nuostatams ir įsakymams užtraukė bendrą kaltę žmonėms, kurių vardu jis eidavo Dievo akivaizdon. "Atnaša už nuodėmę", arba "auka nuodėmei atleisti". Auka yra veiksminga tik tam, kuris nusideda "netyčiomis", t.y. be piktos valios įžeidžia Dievo šventumą. Auką turi lydėti nuodėmės išpažinimas (žr. Kun 5,5). Kunigiškasis tikėjimo kraitis neturi permaldavimo aukos už sąmoningai padarytą nuodėmę (žr. Sk 15,30; Žyd 5,2).

4,8-12 Tik šventos ir gyvybinės dalys turi būti atnašaujamos; liekanos, būdamos suterštos atnašautojo nuodėme, turi būti sudegintos toliau nuo stovyklos.

palapinę. [15] Bendrijos seniūnai uždės rankas jaučiui ant galvos
VIEŠPATIES akivaizdoje, ir jautis bus papjautas priešais VIEŠ-
PATĮ. [16] Pateptasis kunigas įneš jaučio kraujo į Susitikimo pala-
pinę. [17] Kunigas, padažęs pirštą kraujyje, pašlakstys juo VIEŠ-
PATIES akivaizdoje septynis kartus užuolaidos link. [18] Tada krauju
pavilgys ragus aukuro, esančio VIEŠPATIES akivaizdoje Susitiki-
mo palapinėje, o likusį kraują išlies prie papėdės deginamųjų aukų
aukuro, kuris yra prie Susitikimo palapinės įėjimo. [19] Visus jo taukus
išims ir pavers juos dūmais ant aukuro. [20] Su šiuo jaučiu pasielgs
lygiai taip, kaip pasielgė su jaučiu {kunigų} atnašos už nuodėmę;
tą patį su juo padarys. Taigi kunigas atliks už juos permaldavimą,
ir jiems bus atleista. [21] O patį jautį jis išgabens už stovyklos ir su-
degins jį, kaip sudegino pirmąjį jautį. Tai yra bendrijos atnaša už
nuodėmę.

Už bendruomenės vadų nuodėmę

[22] Kai nusideda netyčia valdovas, darydamas ką nors iš tų da-
lykų, kurie pagal VIEŠPATIES, jo Dievo, įsakymus, neturėtų būti
daromi, ir pasijunta kaltas, [23] ar jo padarytoji nuodėmė jam prime-
nama, tuomet jis atves sveiką ožį, kaip savo atnašą. [24] Uždės ranką
ožiui ant galvos, ir ožys bus papjautas toje vietoje, kur pjaunamos
deginamosios aukos VIEŠPATIES akivaizdoje. Tai atnaša už
nuodėmę. [25] Tada kunigas paims savo pirštu atnašos už nuodėmę
kraujo ir pavilgys juo deginamųjų aukų aukuro ragus, o jo likusį
kraują išlies prie deginamųjų aukų aukuro papėdės. [26] Visus jo
taukus jis pavers dūmais ant aukuro, kaip daroma su bendravimo
aukos taukais. Taip kunigas padarys permaldavimą valdovo labui
už nuodėmę, ir ji bus atleista.

Už paprasto žmogaus nuodėmę

[27] Jei kas iš paprastų žmonių nusideda netyčiomis, darydamas
ką nors iš tų dalykų, kurie pagal VIEŠPATIES įsakymus neturėtų
būti daromi, ir pasijunta kaltas, [28] ar vėliau jam primenama jo pa-
darytoji nuodėmė, tuomet jis atves sveiką ožką, kaip savo atnašą
už nuodėmę, kurią jis yra padaręs. [29] Jis uždės ranką ant galvos at-
našai už nuodėmę, ir atnaša už nuodėmę bus papjauta deginamųjų
aukų vietoje. [30] Tada kunigas paims savo pirštu jos kraujo ir pavil-

gys juo deginamųjų aukų aukuro ragus, o likusį kraują išlies prie
aukuro papėdės. 31 Jis išims visus jos taukus, kaip išimami taukai
iš bendravimo aukos, ir kunigas pavers juos dūmais ant aukuro,
kad būtų malonus kvapas VIEŠPAČIUI. Taip kunigas atliks per-
maldavimą jo labui, ir jam bus atleista.
32 O jei atnaša, kurią jis atveda kaip atnašą už nuodėmę, yra
avis, jis turi atvesti avelę be trūkumų. 33 Jis uždės ranką ant galvos
atnašai už nuodėmę, ir ji bus papjauta toje vietoje, kur yra pjau-
namos deginamosios aukos. 34 Tada kunigas paims savo pirštu jos
kraujo ir pavilgys juo deginamųjų aukų aukuro ragus, o jo likusį
kraują išlies prie aukuro papėdės. 35 Visi taukai bus išimti, kaip
išimami taukai iš bendravimo aukos avies, ir kunigas pavers juos
dūmais ant aukuro virš atnašų VIEŠPAČIUI ugnimi. Taip kunigas
atliks permaldavimą jo labui už nuodėmę, kurią jis padarė, ir jam
bus atleista".

5

Ypatingi atnašų už nuodėmę atvejai

1 "Jei žmogus nusideda,
būdamas prisaikdintas būti liudytoju ir nors gali paliudyti, nes
matė ar iš kitur sužinojo apie dalyką, bet atsisako kalbėti ir užsi-
traukia kaltę;
2 arba paliesdamas, nors to ir nesuvokdamas, bet ką nešvaraus,
ar tai būtų lavonas nešvaraus žvėries, ar nešvaraus galvijo, ar ne-
švaraus roplio, jis tampa nešvarus ir užsitraukia kaltę;
3 arba kai jis, nors ir nesuvokdamas, paliečia žmogaus nešva-
rumą — bet kokį nešvarumą, dėl kurio tampa nešvarus, bet vėliau
suvokia savo kaltę;
4 arba kai žmogus neapgalvotai ištaria lūpomis priesaiką ge-
ram ar blogam tikslui, — kaip žmonės kad yra įpratę prisiekinėti
neapgalvotai, — ir vėliau suvokia savo kaltę dėl tokios priesaikos.
5 Kai jis suvokia savo kaltę bet kuriuo iš šių atvejų, išpažins
nuodėmę, kuria nusidėjo. 6 Atves VIEŠPAČIUI kaip savo bausmę
už nuodėmę, kuria nusidėjo, patelę iš avių kaimenės — avį ar
ožką — kaip atnašą už nuodėmę. Kunigas atliks permaldavimą jo
labui už jo nuodėmę.
7 Betgi jei jis neišgali atnašauti avies, tai atnašaus kaip baus-

mę už nuodėmę, kuria nusidėjo, du purplelius ar du balandžius —
vieną atnašai už nuodėmę, o kitą deginamajai aukai. [8] Nuneš juos
pas kunigą, o jis aukos pirma tą, kuris yra atnaša už nuodėmę, nu-
sukdamas jam galvą prie kaklo, bet galvos nenukirsdamas. [9] Atnašos
krauju už nuodėmę pašlakstys aukuro šoną, o likusis kraujas bus
ištekintas prie aukuro papėdės. Tai atnaša už nuodėmę. [10] O antrą-
jį paruoš deginamajai aukai, kaip paprastai daroma. Taip kunigas
atliks permaldavimą jo labui už nuodėmę, kuria jis nusidėjo, ir
jam bus atleista.

[11] Betgi jei jis neišgali atnašauti dviejų purplelių ar dviejų ba-
landžių, tai atnašaus už nuodėmę, kuria nusidėjo, efos dešimtadalį
rinktinių miltų atnašai už nuodėmę. Nei aliejaus į juos nemaišys,
nei smilkalų ant jų neužbarstys, nes tai yra atnaša už nuodėmę.
[12] Atneš juos pas kunigą, o kunigas pasems jų saują kaip primini-
mo dalį ir pavers juos dūmais ant aukuro drauge su atnašomis
VIEŠPAČIUI ugnimi. Tai atnaša už nuodėmę. [13] Taip kunigas at-
liks permaldavimą jo labui už bet kurią nuodėmę, kuria nusidėjo,
ir jam bus atleista. Kaip ir javų atnaša, likusi miltų dalis pri-
klausys kunigui".

Atlyginimo aukos

[14]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [15] "Kai žmogus nusi-
žengia ir nusideda netyčiomis, paglemždamas* sau iš VIEŠPA-
ČIUI pašvęstų atnašų, jis atves VIEŠPAČIUI kaip atnašą už
kaltę* iš kaimenės sveiką aviną, kurio vertę nustatys sidabro še-
keliais, pagal šventovės šekelį. Tai yra kaltės atnaša. [16] Atlygins ir
už tai, kuo jis nusidėjo šventovei, pridėdamas prie jos penktadalį
viršaus ir paduodamas kunigui. Kunigas atliks permaldavimą jo
labui su kaltės atnašos avinu, ir jam bus atleista.

5,14-6,7 Šie atnašos už kaltę atvejai liečia nusikaltimus Dievui ir bendruomenei, kurie reikalauja, kad atnašas lydėtų ir atsilyginimas už skriaudą.

5,15 "... paglemždamas...": atnašaudamas ne visą dešimtinę, visas pirmienas ir pan. "... atnaša už kaltę": jai buvo būdinga tam tikra papildoma bausmė kaip atlyginimas už skriaudą. Tačiau kitose vietose, pvz., Kun 14,12-13; Sk 6,12; Ezd 10,19, pavadinimas "atnaša už kaltę" vartojamas svarbesniems "atnašų už nuodėmę" atvejams įvardyti, nors juose apie skriaudą nekalbama.

[17] Kai žmogus, to nežinodamas,* nusideda bet kuriam iš VIEŠ-
PATIES įsakymų, darydamas tai, kas uždrausta, jis užsitraukia kaltę
ir turi priimti už ją bausmę. [18] Jis atves pas kunigą iš kaimenės
sveiką aviną, pagal tavo nustatytą vertę, kaip atnašą už kaltę. Ku-
nigas atliks permaldavimą jo labui už klaidą, kuria jis netyčiomis
suklydo, ir jam bus atleista. [19] Tokia yra atnaša už kaltę; tas žmo-
gus tikrai buvo kaltas VIEŠPAČIUI".
[20] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [21] "Kai žmogus nuside-
da ir nusižengia VIEŠPAČIUI, pasielgdamas apgaulingai su artimu
užstato ar skolos laidavimo reikalu, arba vagyste, arba artimo ap-
gavyste, [22] arba, radęs pamestą daiktą, melu išsigina; arba jei kreivai
prisiekia apie ką nors iš daugelio dalykų, kaip žmonės kad papras-
tai daro ir nusideda, — [23] kai žmogus taip nusidėjo ir, suvokęs sa-
vo kaltę, sugrąžins, ką buvo įsigijęs vagyste ar apgavyste, ar jam pa-
tikėtą užstatą, ar daiktą, kurį jis buvo radęs, [24] ar bet kokį kitą
daiktą, dėl kurio buvo kreivai prisiekęs, jis atlygins už patį daiktą
ir pridės viršaus penktą dalį. Jo savininkui taip atsilygins, kai su-
voks savo kaltę. [25] Tada jis atves pas kunigą kaip atnašą už kaltę
VIEŠPAČIUI iš kaimenės sveiką aviną, pagal tavo nustatytą vertę.
[26] Kunigas atliks permaldavimą jo labui VIEŠPATIES akivaizdoje,
ir jam bus atleista visa, kuo jis buvo užsitraukęs kaltę".

6

Kunigystė ir auka

Kasdienė deginamoji auka

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2] "Duok Aaronui ir jo
sūnums nurodymus. Tokios yra deginamosios aukos apeigos:* pati
deginamoji auka turi pasilikti ant aukuro žaizdro visą naktį lig ry-
to, o ant aukuro turi būti kurstoma ugnis. [3] Kunigas, užsimovęs

---

5,17 "... to nežinodamas...": šiuo atveju manoma, kad vėliau pažeidėjas suvokia savo klaidą — kaltę. Žr. Kun 4,13-14.

6,2 "... apeigos": pažodžiui "mokymas, arba įstatymas, nurodymai". Čia ir tolesnėse pastraipose duodami papildomi nurodymai apie įvairių aukų apeigas.

apatines kelnaites iš drobės, apsivilks savo drobiniu apdaru, susems
pelenus, į kuriuos ugnis pavertė ant aukuro deginamąją auką, ir
supils juos šalia aukuro. 4 Tada nusivilks savo apdarą ir, apsivilkęs
kitais drabužiais, išneš pelenus už stovyklos į švarią vietą. 5 Ugnis
ant aukuro turi būti nuolat kurstoma; ji neturi užgesti. Kas rytą
kunigas uždės ant jos malkų, išdėlios ant jos deginamąją auką ir
pavers dūmais bendravimo atnašų taukus. 6 Ugnis ant aukuro turi
būti nuolat kurstoma; ji neturi užgesti.

Kasdienė javų atnaša

7 Tokios yra javų atnašos apeigos: Aarono sūnūs atnašaus ją
VIEŠPATIES akivaizdoje priešais aukurą. 8 Vienas jų paims iš jos
saują rinktinių miltų bei aliejų iš javų atnašos drauge su visais ant
atnašos esančiais smilkalais ir pavers jos priminimo dalį dūmais
ant aukuro kaip malonų kvapą VIEŠPAČIUI. 9 O kas iš jos lieka,
suvalgys Aaronas ir jo sūnūs. Ji turi būti valgoma kaip nerauginti
papločiai šventoje vietoje: ją turi valgyti Susitikimo palapinės
kieme. 10 Ji neturi būti kepama su raugu. Aš daviau ją kaip jų dalį
iš savo atnašų ugnimi. Ji yra ypač šventa, kaip ir atnaša už nuo-
dėmę ar atnaša už kaltę. 11 Tik vyriškieji Aarono palikuonys ją
valgys, kaip savo teisėtą dalį iš VIEŠPATIES atnašų ugnimi, per
visas kartas. Kas tik jas paliestų, taps pašvęstas".
12* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 13 "Tokia yra atnaša,
kurią Aaronas ir jo sūnūs turi atnašauti VIEŠPAČIUI savo patepi-
mo dieną: dešimtadalį efos rinktinių miltų kaip nuolatinę javų at-
našą, pusę rytą ir pusę vakare. 14 Ji bus paruošta keptuvėje su
aliejumi. Atneši ją gerai aliejuje išmirkytą, — keptas javų atnašos
riekes, — ir atnašausi ją kaip malonų kvapą VIEŠPAČIUI. 15 Taip
ją paruoš ir kunigas, pateptas iš Aarono sūnų būti jo įpėdiniu. Tai
yra amžinas įstatas: atnaša priklauso VIEŠPAČIUI, ji visa turi būti
paversta dūmais. 16 Kiekviena kunigo javų atnaša turi būti visa su-
deginta: ji neturi būti valgoma".

6,12-16 Šie nurodymai apie kasdienę, arba nuolatinę, javų atnašą skiriasi nuo ankščiau duotų nurodymų (žr. Kun 6,7-11 ir Iš 29,39-42), kur kalbama apie javų atnašą. Žodžiai "savo patepimo dieną" rodo, kad ši javų atnaša buvo siejama su kunigo pašventimu.

Atnašos už nuodėmę

[17] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [18] "Taip kalbėk Aaronui
ir jo sūnums. Tokios yra apeigos atnašos už nuodėmę. Atnaša už
nuodėmę bus papjauta VIEŠPATIES akivaizdoje toje vietoje, kur
yra pjaunama atnaša deginamajai aukai. [19] Tas kunigas, kuris at-
našauja ją kaip atnašą už nuodėmę, turi ją valgyti. Ji bus valgoma
šventoje vietoje, Susitikimo palapinės kieme. [20] Kas tik paliestų jos
mėsą, taps pašvęstas, o jeigu ant drabužių užtikštų jos kraujo, ap-
taškytąją dalį turi išplauti šventoje vietoje. [21] Molinis indas, kuriame
ji buvo virta, turi būti sudaužytas, o jeigu ji virta variniame inde,
jis turi būti iššveistas ir vandeniu išskalautas. [22] Ją valgys tik
vyriškiai iš kunigų giminės, nes ji yra ypač šventa. [23] Bet atnašos
už nuodėmę mėsa, kurios kraujo buvo įnešta į Susitikimo palapinę
permaldavimui šventoje vietoje, nebus valgoma. Ji turi būti su-
deginta ugnimi".

7

Atlyginimo atnašos už kaltę

[1] "Tokios yra apeigos atnašos už kaltę: ji yra ypač šventa. [2] At-
naša už kaltę bus papjauta toje vietoje, kur pjaunama deginamo-
sios aukos atnaša. Jos kraujas bus išlietas ant aukuro šonų. [3] Visi
jos taukai turi būti atnašauti: riebioji uodega, vidurius dengianti rie-
bioji plėvė, [4] abudu inkstai su jų taukais prie paslėpsnių ir kepenų
lezgis, kuris turi būti išimtas drauge su inkstais. [5] Kunigas pavers
juos ant aukuro dūmais kaip atnašą VIEŠPAČIUI ugnimi. Tai yra
atnaša už kaltę. [6] Ją valgys tik vyriškiai iš kunigų giminės. Bus
valgoma šventoje vietoje, nes atnaša yra ypač šventa.
[7] Atnaša už kaltę yra panaši į atnašą už nuodėmę. Tie patys
nurodymai galioja abiem: ji turi priklausyti kunigui, kuris atlieka
su ja permaldavimą. [8] Panašiai kunigas, kuris atnašauja už ką nors
deginamąją auką, sau pasiims kailį deginamosios aukos, kurią jis
atnašavo. [9] Be to, bet kokia javų atnaša, kepta krosnyje, ir bet ko-
kia paruošta puode ar keptuvėje, priklausys ją atnašaujančiam ku-
nigui. [10] Tuo tarpu bet kokia kita javų atnaša, įmaišyta su aliejumi
ar sausa, priklausys lygiai visiems Aarono sūnums".

Bendravimo atnašos

11 "Tokios yra apeigos bendravimo aukos, kuri atnašaujama
VIEŠPAČIUI. 12 Jei kas ją aukoja dėkodamas, tai drauge su padėkos
auka turės atnašauti ir neraugintų, aliejumi įmaišytų papločių, ne-
raugintų, aliejumi apteptų bandelių bei aliejuje išminkytų rinktinių
miltų papločių. 13 Šias atnašas, pridėjęs raugintos duonos* papločių,
jis turės atnašauti su savo padėkai skirta bendravimo auka. 14 Iš jų
jis turės atnašauti po vieną paplotį kaip savo auką VIEŠPAČIUI.
Tai priklausys kunigui, išliejančiam bendravimo atnašos kraują. 15 O
jo bendravimo aukos, skirtos dėkojimui, mėsa turės būti valgoma
tą pačią dieną, kai ji aukojama. Nieko iš jos neturi būti palikta lig
ryto.

16 O jei auka, kurią jis atnašauja, yra įžado ar savanoriška au-
ka, nors ji turi būti valgoma tą dieną, kai ji aukojama, tačiau jos
liekanos gali būti valgomos ir rytojaus dieną. 17 Betgi trečią dieną
aukos mėsos liekanos turės būti sudegintos. 18 Todėl, jei trečią die-
ną būtų valgomos bendravimo aukos mėsos liekanos, auka nebus
maloni nei Dievui, nei bus įskaityta tam, kuris ją aukojo. Tokia
mėsa turi būti laikoma atmatomis, ir kas ją valgys, užsitrauks kaltę.

19 Mėsa, palietusi ką nors nešvaraus, nebus valgoma; ji turi
būti sudeginta ugnyje. O kitą mėsą tik kas yra švarus gali valgyti.
20 Betgi kas, būdamas nešvarus, valgytų mėsos iš VIEŠPAČIUI skir-
tos bendravimo aukos, bus pašalintas iš savo giminės. 21 Jei žmo-
gus paliestų bet kokį nešvarų dalyką — žmogišką nešvarumą, ar
nešvarų gyvulį, ar bet kokį nešvarų bjaurų kūrinį — ir valgytų mė-
sos iš VIEŠPAČIUI skirtos bendravimo aukos, jis bus pašalintas iš
savo giminės".

Nurodymai apie taukus ir kraują

22 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 23 "Kalbėk izraelie-
čiams ir sakyk: nevalgysite jokių taukų* nei jaučio, nei avies, nei

---

7,13 "... raugintos duonos": šie papločiai nebuvo deginami ant aukuro (žr. Kun 2,11), bet buvo valgomi per bendravimo aukos vaišes, kurios būdavo po aukos apeigų. Žr. Kun 3,1 paaiškinimą.

7,23 "... taukai": turima omenyje taukus, kurie minimi Kun 3,9-10. 14-15. "... jaučio, ar avies, ar ožkos": gyvuliai, kurie buvo aukojami; kitų švarių gyvulių taukus buvo galima valgyti.

ožkos. [24] Nors taukai gyvulio, nudvėsusio ar žvėrių sudraskyto, ir
gali būti kam nors panaudoti, bet jūs patys jų nevalgysite. [25] Jei
kas nors valgytų taukų gyvulio, iš kurio gali būti atnašauta ugnimi
VIEŠPAČIUI skirta auka, tas asmuo bus pašalintas iš savo giminės.
[26] Nevalgysite jokio kraujo, — ar tai būtų paukščio, ar tai būtų gy-
vulio kraujas, — niekur savo gyvenvietėse. [27] Kas valgytų bet kokį
kraują, bus pašalintas iš savo giminės".

[28] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [29] "Kalbėk izraelie-
čiams ir sakyk: atnašą, skirtą VIEŠPAČIUI iš bendravimo aukos,
turės atnešti VIEŠPAČIUI žmogus, kuris atnašauja bendravimo
auką. [30] Savo rankomis jis atneš VIEŠPAČIUI skirtą atnašą ug-
nimi. Jis pats atneš taukus su krūtine, kad krūtinė būtų pakylėta
kaip pakylėjimo atnaša* VIEŠPATIES akivaizdoje. [31] Kunigas
taukus pavers dūmais ant aukuro, o krūtinė bus Aarono ir jo sūnų
dalis. [32] Ir dešiniąją šlaunį nuo savo bendravimo aukų atiduosite
kunigui kaip dovaną. [33] Tas, kuris iš Aarono sūnų atnašauja ben-
dravimo aukos kraują ir taukus, gaus dešiniąją šlaunį kaip savo dalį.
[34] Nes aš paėmiau pakylėjimo atnašos krūtinę ir dovanos atnašos
petį iš izraeliečių — iš jų bendravimo aukų ir atidaviau juos kuni-
gui Aaronui ir jo sūnums kaip amžiną izraeliečių duoklę. [35] Tai
bus kunigiškoji* dalis iš VIEŠPAČIUI skirtų atnašų ugnimi, duota
Aaronui ir jo sūnums, kai jie buvo įvesti tarnauti VIEŠPAČIUI kaip
kunigai. [36] Kad ji būtų jiems duodama, kaip amžina izraeliečių
duoklė per visas jų kartas, VIEŠPATS įsakė tą dieną, kai jis pa-
tepė juos kunigais".

[37] Tokios yra apeigos deginamosios aukos, javų atnašos, atnašos
už nuodėmę, atnašos už kaltę, pašventimo atnašos ir bendravimo
aukos, kurias VIEŠPATS paskelbė Mozei ant Sinajaus kalno, kai
įsakė izraeliečiams nešti savo atnašas VIEŠPAČIUI Sinajaus dyku-
moje.

7,30-34 "... pakylėta kaip pakylėjimo atnaša": atnašavimo apeigos aprašomos Iš 29,24-28.

7,35 "... kunigiškoji dalis": pažodžiui "pateptoji dalis".

B. KUNIGŲ ŠVENTIMŲ APEIGOS

8

Aarono ir jo sūnų šventimų apeigos

1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Paimk Aaroną, drau-
ge su jo sūnumis, drabužius,* patepimo aliejų, jautį atnašai už nuo-
dėmę, du avinus bei pintinę su nerauginta duona 3 ir surink visą
bendriją prie Susitikimo palapinės įėjimo". 4 Mozė padarė, kaip
VIEŠPATS jam įsakė. Kai visa bendrija buvo surinkta prie įėjimo
į Susitikimo palapinę, 5 Mozė kreipėsi į bendriją: "Štai, ką VIEŠ-
PATS įsakė padaryti".
6 Tada Mozė, paliepęs Aaronui ir jo sūnums prieiti, apiplovė
juos vandeniu. 7 Po to apvilko jį tunika, apjuosė juosta, aprengė
skraiste ir uždėjo jam efodą, suverždamas jį meistriškai išausta efo-
do juosta ir taip pritvirtindamas prie Aarono efodą. 8 Uždėjo jam
krūtinės dėklą, o į krūtinės dėklą įdėjo Urimus ir Tumimus.* 9 Už-
movė jam ant galvos turbaną ir prie turbano, priekyje, prisegė auk-
sinį papuošalą — šventąją diademą, kaip VIEŠPATS buvo Mozei
įsakęs.
10 Tada Mozė, paėmęs patepimo aliejaus, patepė ir pašventino
Padangtę ir visa, kas buvo jos viduje. 11 Pašlakstė juo aukurą sep-
tynis kartus ir pašventindamas patepė aukurą, jo visus reikmenis bei
praustuvą su pastovu. 12 Užpylė Aaronui ant galvos patepimo alie-
jaus jam pašventinti. 13 Mozė, paliepęs privesti Aarono sūnus, ap-
vilko juos tunikomis, apjuosė juostomis ir užmovė jiems kepures,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Šventimų aukos

14 Jam atvedus jautį atnašai už nuodėmę, Aaronas bei jo sū-
nūs uždėjo rankas atnašos už nuodėmę jaučiui ant galvos, 15 ir jautis

---

8,1-9,1 Nors Aarono ir jo sūnų kunigų šventimų apeigos aprašomos pasakojimu, šios šventimų apeigos turėjo tarnauti kaip modelis visiems kunigų šventimams ateityje.

8,2 "... drabužius...{ir t.t.}": žr. aprašymą Iš 28-29 skyriuose.

8,8 "... Urimus ir Tumimus": žr. Iš 28,30 paaiškinimą.

buvo papjautas. Mozė paėmė kraujo ir pirštu pavilgė kiekvieną au-
kuro ragą, tuo apvalydamas aukurą. Tada kraują jis išliejo prie au-
kuro papėdės. Taip jį pašventino, padarydamas už jį permaldavimą.
[16] Mozė paėmė visus vidurius dengiančius taukus, kepenų lezgį, abu
inkstus su jų taukais ir ant aukuro pavertė juos dūmais. [17] Bet patį
jautį, jo odą, mėsą ir išmatas jis sudegino ant laužo už stovyklos,
kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

[18] Tada jis paliepė atvesti aviną deginamajai aukai. Aaronas
bei jo sūnūs uždėjo rankas avinui ant galvos, [19] ir avinas buvo pa-
pjautas. Mozė apšlakstė krauju visus aukuro šonus. [20] Avinas buvo
sukapotas, ir Mozė galvą, dalis ir taukus ant aukuro pavertė dūmais.
[21] Apiplovus vidurius ir kojas vandeniu, Mozė pavertė dūmais ant
aukuro visą aviną. Tai buvo deginamoji auka, malonaus kvapo at-
naša VIEŠPAČIUI ugnimi, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

[22] Tada jis paliepė atvesti antrąjį aviną, šventimų aviną. Aaro-
nas bei jo sūnūs uždėjo rankas avinui ant galvos, [23] ir jis buvo pa-
pjautas. Mozė paėmė jo kraujo ir juo pavilgė Aarono dešinės
ausies lezgelį, jo dešinės rankos nykštį ir dešinės kojos nykštį. [24] Kai
Aarono sūnūs buvo privesti, Mozė pavilgė krauju jų dešinės ausies
lezgelius, dešinės rankos nykščius ir jų dešinės kojos nykščius, o
likusį kraują Mozė iššlakstė ant visų aukuro šonų. [25] Jis paėmė
taukus, — riebiąją uodegą, visus vidurius dengiančius taukus, ke-
penų lezgį, abu inkstus su jų taukais, — ir dešiniąją šlaunį. [26] Iš
neraugintos duonos pintinės, buvusios VIEŠPATIES akivaizdoje, jis
paėmė vieną neraugintos duonos paplotį, vieną duonos su aliejumi
paplotį bei vieną bandelę, ir padėjo juos ant taukų bei dešiniosios
šlaunies. [27] Juos visus jis sudėjo Aaronui ir jo sūnums ant delnų,
liepdamas juos pakylėti kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES aki-
vaizdoje. [28] Tada Mozė paėmė juos iš jų rankų ir pavertė dūmais
ant aukuro kartu su deginamąja auka. Tai buvo šventimų atnaša
maloniam kvapui, atnaša ugnimi VIEŠPAČIUI. [29] Mozė paėmė krū-
tinę ir pakylėjo ją kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES akivaizdo-
je. Ji buvo šventimų avino Mozės dalis, kaip VIEŠPATS buvo Mozei
įsakęs. [30] Tada Mozė, paėmęs patepimo aliejaus ir kraujo, buvusių
ant aukuro, pašlakstė jais Aaroną bei jo drabužius ir taip pat jo sū-
nus bei jų drabužius. Taip jis pašventino Aaroną ir jo drabužius, taip
pat jo sūnus ir jų drabužius.

[31] Galop Mozė tarė Aaronui ir jo sūnums: “Virkite mėsą prie
įėjimo į Susitikimo palapinę ir valgykite ją ten su duona, kuri yra

šventimų atnašų pintinėje, kaip man buvo įsakyta: 'Aaronas ir jo
sūnūs ją valgys'. 32 Mėsos ir duonos liekanas turite sunaikinti ug-
nimi. 33 Be to, jūs neatsitrauksite nuo Susitikimo palapinės įėjimo
septynias dienas, kol jūsų šventimų dienos nebus užbaigtos, nes
jūsų šventimai užtruks septynias dienas. 34* Tai, kas šiandien buvo
padaryta, VIEŠPATS įsakė, kad būtų daroma {septynias dienas}
už permaldavimą jūsų labui. 35 Jūs turite pasilikti prie Susitikimo
palapinės įėjimo dieną ir naktį per septynias dienas, laikydamiesi
VIEŠPATIES nurodymų, kitaip jūs mirsite, nes taip man buvo
įsakyta". 36 Aaronas ir jo sūnūs padarė visa, kad VIEŠPATS buvo
įsakęs per Mozę.

9

Pirmoji Aarono ir jo sūnų auka

1 Aštuntą dieną Mozė pasišaukė Aaroną bei jo sūnus ir Izrae-
lio seniūnus. 2 Aaronui jis tarė: "Paimk jautuką atnašai už nuodėmę
ir aviną deginamajai aukai, sveikus, ir atnašauk juos VIEŠPATIES
akivaizdoje. 3 Kalbėk izraeliečiams, tardamas: 'Paimkite ožį atnašai
už nuodėmę, veršį ir ėriuką, sveikus mitulius deginamajai aukai,
4 jautį ir aviną bendravimo atnašai paaukoti VIEŠPATIES akivaiz-
doje ir aliejumi įmaišytą javų atnašą, nes šiandien jums pasirodys
VIEŠPATS'". 5 Jie tat visa, ką Mozė buvo įsakęs, sugabeno priešais
Susitikimo palapinę. Visa bendrija susirinko ir stovėjo VIEŠPATIES
akivaizdoje. 6 Mozė tarė: "Štai ką VIEŠPATS įsakė jums padaryti,
kad jums pasirodytų VIEŠPATIES šlovė". 7 Tada Mozė paliepė
Aaronui: "Prieik prie aukuro ir paaukok savo atnašą už nuodėmę
ir deginamąją auką, atlik permaldavimą už save ir už žmones, pa-
aukok žmonių atnašas ir atlik permaldavimą už juos, kaip VIEŠ-
PATS įsakė".

8,34 Nurodymo prasmė nėra aiški. Arba ši eilutė tik nurodo priežastį, kodėl Dievas įsakė atlikti šią apeigą, arba ji apima ir Dievo įsakymą, kad ši apeiga būtų atliekama visuose kunigų šventimuose, arba ja įsakoma pakartoti kasdien per septynias dienas visas šventimų apeigas. Bent atnaša už nuodėmę, skirta permaldavimui, buvo aukojama kasdien per septynias dienas. Žr. Iš 29,29-36.

8 Aaronas priėjo prie aukuro ir papjovė jautuką, kuris buvo jo
paties atnaša už nuodėmę. 9 Aarono sūnūs padavė jam kraujo, o
jis, padažęs pirštą kraujyje, pavilgė juo aukuro ragus. O likusį
kraują išliejo prie aukuro papėdės. 10 Bet taukus, inkstus ir atnašos
už nuodėmę kepenų lezgį jis pavertė dūmais ant aukuro, kaip
VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs, 11 o mėsą ir kailį sudegino ant lau-
žo už stovyklos.
12 Tada jis papjovė deginamąją auką. Aarono sūnūs prinešė jam
kraujo, o jis iššlakstė jį ant aukuro šonų. 13 Deginamąją auką jie pri-
nešė jam sukapotą į dalis su aukos galva, ir jis pavertė tai dūmais
ant aukuro. 14 Apiplovęs vidurius ir kojas, jis pavertė ir juos dū-
mais drauge su deginamąja auka ant aukuro.
15 Po to jis aukojo žmonių atnašą. Paėmęs ožį, kuris buvo žmo-
nių atnaša už nuodėmę, jį papjovė ir paaukojo kaip atnašą už
nuodėmę lygiai, kaip pirmąją. 16 Jis atnašavo deginamąją auką,
paaukodamas ją pagal nuostatus. 17 Jis atnašavo javų atnašą ir, pa-
ėmęs iš jų saują, pavertė juos dūmais ant aukuro, neįskaitant ryt-
mečio deginamosios aukos.
18 Jis papjovė jautį ir aviną kaip žmonių bendravimo auką.
Aarono sūnūs prinešė jam kraujo, kurį jis iššlakstė ant visų auku-
ro šonų, 19 jaučio ir avino taukus — riebiąją uodegą, vidurius den-
giančius taukus, abu inkstus su ant jų esančiais taukais ir kepenų
lezgius. 20 Šias riebias dalis jie išdėliojo viršum krūtinių, ir taukai
buvo paversti dūmais ant aukuro. 21 Krūtines ir dešiniąją šlaunį
Aaronas pakylėjo kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES akivaizdo-
je, kaip Mozė buvo įsakęs.

Viešpats apreiškia savo artumą

22 Aaronas pakėlė rankas žmonių link ir juos palaimino. Paau-
kojęs atnašą už nuodėmę, deginamąją auką ir bendravimo atnašą,
jis nulipo žemyn.* 23 Tada Mozė ir Aaronas įėjo į Susitikimo pala-
pinę. Išėję, jie palaimino žmones, ir VIEŠPATIES šlovė pasirodė
visiems žmonėms. 24 Iš VIEŠPATIES artumo išėjo ugnis ir sudegi-
no deginamąją auką bei taukus ant aukuro. Tai matydami, visi
žmonės šaukė iš džiaugsmo ir puolė veidu žemėn.

9,22 "... nulipo žemyn": nuo laiptų prie didžiojo aukuro.

10

Nadabo ir Abihuo nuodėmė

1 O Aarono sūnūs, Nadabas ir Abihuas,* pasiėmė savo smilky-
tuvus, įsidėjo žarijų, užbarstė ant jų smilkalų ir atnašavo VIEŠ-
PATIES akivaizdoje nešventintą ugnį, kokios jis nebuvo jiems įsa-
kęs. 2 Ugnis* išsiveržė iš VIEŠPATIES artumo ir taip juos užgožė,
kad jie numirė VIEŠPATIES akivaizdoje. 3 Tada Mozė tarė Aaronui:
"Apie tai kalbėjo VIEŠPATS, kai pasakė:

'Per esančius prie manęs arti
apreikšiu savo šventumą,*
ir visų žmonių akivaizdoje
būsiu pašlovintas'".
Bet Aaronas tylėjo.

4 Mozė pasišaukė Mišaelį ir Elzafaną, Aarono dėdės Uzielio
sūnus, ir jiems tarė: "Prieikite ir nuneškite savo giminaičius nuo
šventovės priekio kur nors už stovyklos". 5 Jiedu priėjo ir išnešė
juos, apsirengusius tunikomis,* už stovyklos, kaip Mozė jiems bu-
vo įsakęs. 6 O Aaronui ir jo sūnums Eleazarui ir Itamarui tarė:
"Netaršykite sau plaukų,* neplėšykite savo drabužių, kad kartais
nenumirtumėte, ir pyktis neužgožtų visos bendrijos. Jūsų giminės,
visi Izraelio namai, apraudos VIEŠPATIES siųstą gaisrą. 7 Nepa-
sitraukite nuo Susitikimo palapinės įėjimo, kad nenumirtumėte, nes
VIEŠPATIES patepimo aliejus yra ant jūsų". Jie pasielgė, kaip
Mozė buvo įsakęs.

10,1 "... Nadabas ir Abihuas": du vyresni Aarono sūnūs. Žr. Iš 6,23-24.

10,2 "... ugnis": turbūt žaibas.

10,3 "... apreikšiu savo šventumą": Dievo artumas yra taip šventas, kad mirtinai užgožia tuos, kurie artinasi prie jo be priderамo šventumo. Žr. Sk 20,13; Ez 28,22.

10,5 "... juos, apsirengusius tunikomis": jiedu buvo palaidoti taip, kaip buvo apsirengę, neįvynioti į drobulę ir be laidojimo apeigų.

10,6 "... netaršykite sau plaukų...": Aaronas ir jo sūnūs turi susilaikyti nuo gedulo ženklų.

Nurodymai apie kunigų elgesį

8 VIEŠPATS kalbėjo Aaronui, tardamas: 9 "Negerkite vyno ar
svaiginamųjų gėrimų nei tu, nei tavo sūnūs, kai jums reikia eiti į Su-
sitikimo palapinę, kad nenumirtumėte. Tai yra amžinas įstatas vi-
soms jūsų kartoms, 10 nes jūs turite daryti skirtumą tarp to, kas
šventa, ir to, kas prasta, tarp to, kas švaru, ir to, kas nešvaru; 11 jūs
turite mokyti izraeliečius visų įstatų, kuriuos jiems paskelbė VIEŠ-
PATS per Mozę".
12 Mozė kalbėjo Aaronui ir jo likusiems sūnums Eleazarui ir
Itamarui: "Paimkite javų atnašą, paliktą nuo VIEŠPAČIUI skirtų
atnašų ugnimi, ir suvalgykite ją neraugintą prie aukuro, nes ji yra
ypač šventa. 13 Valgysite ją šventoje vietoje, nes tai yra tavo duok-
lė ir tavo sūnų duoklė iš atnašų VIEŠPAČIUI ugnimi, nes taip
man įsakyta. 14 Betgi krūtinę, pakylėjimo atnašą, ir šlaunį, dovanos
atnašą, tu ir tavo sūnūs bei dukterys su tavimi galite valgyti bet
kur švarioje vietoje, nes jie buvo paskirti kaip duoklė tau ir duok-
lė tavo vaikams iš izraeliečių bendravimo aukų. 15 Drauge su de-
ginamosios aukos taukais jie atneš ir šlaunį, dovanos atnašą, ir
krūtinę, pakylėjimo atnašą, pakylėti kaip pakylėjimo atnašą VIEŠ-
PATIES akivaizdoje. Jie priklausys kaip duoklė tau ir tavo vaikams
amžinai, kaip VIEŠPATS įsakė".
16* Tada Mozė pakartotinai pasiteiravo apie atnašos už nuo-
dėmę ožį, o jis jau buvo sudegintas! Jis supyko ant Eleazaro ir Ita-
maro, likusių Aarono sūnų, ir tarė: 17 "Kodėl nesuvalgėte atnašos už
nuodėmę šventoje vietoje? Juk ji yra ypač šventa ir Dievas ją davė
jums, kad nuvalytumėte bendrijos kaltę, atliktumėte permaldavimą
jų labui VIEŠPATIES akivaizdoje! 18 Jos kraujas nebuvo įneštas į
šventovės vidų. Jūs tikrai turėjote ją suvalgyti šventovėje, kaip aš
įsakiau". 19 O Aaronas kalbėjo Mozei: "Žiūrėk, jie atnešė šiandien
savo atnašą už nuodėmę ir deginamąją auką VIEŠPATIES akivaiz-
don, ir kokie dalykai ištiko mane! Jei aš šiandien būčiau valgęs at-
našą už nuodėmę, nejau tai būtų buvę malonu VIEŠPAČIUI?"
20 Mozė, tai girdėdamas, sutiko.

10,16-19 Eleazaras ir Itamaras sudegino visą atnašos už nuodėmę ožį (žr. Kun 9,15), užuot ją valgę šventoje vietoje (žr. Kun 6,19), prisiimant bendruomenės kaltę. Aaronas gina savo sūnus, manydamas, kad jie nebuvo pakankamai šventi valgyti aukos mėsą ir atlikti permaldavimą už žmones. Jie patys dar stipriai išgyveno Dievo pykčio smūgį prieš jų brolius Nadabą ir Abihuą.

C. NUOSTATAI APIE APEIGINĮ ŠVARUMĄ

11

Švarūs ir nešvarūs gyvūnai

Keturkojai

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [2] "Taip kalbėkite izraeliečiams:
Iš visų keturkojų žemėje, šie yra gyvuliai,* kuriuos galite valgyti. [3] Kiekvieną gyvulį, kuris turi skeltus nagus — yra skeltanagis
ir atrajoja — tokį galite valgyti. [4] Tačiau iš tų, kurie arba tik atrajoja arba tik turi skeltus nagus, šių nevalgysite: kupranugario, nes jis, nors ir atrajoja, bet skeltų nagų neturi, — jis yra jums nešvarus;
[5] uolų opšraus,* nes jis, nors ir atrajoja, bet skeltų nagų neturi, — jis yra jums nešvarus; [6] kiškio,* nes jis, nors ir atrajoja, bet skeltų
nagų neturi; [7] ir kiaulės, nes ji, nors ir turi skeltus nagus ir yra skeltanagė, bet neatrajoja, — ji yra jums nešvari. [8] Nei jų mėsos valgysite, nei jų dvėsenos liesite, — jie yra jums nešvarūs.

Vandens gyvūnai

[9] Šiuos galite valgyti iš visų vandens gyvūnų. Kas vandenyse — jūroje, ar upėje — turi pelekus ir žvynus, tokius galite valgyti.
[10] Bet kas neturi pelekų ir žvynų jūroje ar upėje, — tarp visų rėpliojančių gyvūnų vandenyje ir tarp visų kitų gyvūnų, esančių vandenyje, — tokius laikysite pasibjaurėtinais. [11] Laikysite juos pasibjaurėtinais: nevalgysite jų mėsos, bjaurėsitės jų dvėsena. [12] Visa,
kas neturi vandenyse pelekų ir žvynų, yra jums pasibjaurėjimas.

11,2-8 Skirtumai tarp valgomos ir nevalgomos mėsos turbūt rėmėsi tuometinės higienos reikalavimais. Bet čia jie turi įsakmų dorovinių ir religinių nuostatų atspalvį. Nevalgomų mėsų įvairovė rūšiuojama kaip "nešvari", siekiant priminti izraeliečiams, kad turi būti tyra ir šventa, Viešpačiui atsidavusi tauta.

11,5-6 Pasak šiuolaikinės zoologijos, opšrus — hyrax Syriacus — yra laikomas kanopiniu gyvūnu, o kiškis graužiku. Nė vienas, nė kitas nėra atrajojantis gyvūnas. Jie tik atrodo, kad atrajoja kaip daro atrajojantys gyvūnai. Tekstas remiasi šiuo liaudies supratimu.

Paukščiai

[13] Iš paukščių* šiuos laikysite pasibjaurėtinais, — jie nebus valgomi, nes yra pasibjaurėjimas, — erelį, grifą, juodąjį grifą; [14] suopį, visų rūšių sakalus; [15] visas varnų rūšis; [16] strutį, lėlį, žuvėdrą; visų rūšių vanagus; [17] pelėdą, narą, ūbaujančią pelėdą, [18] naminę pelėdą, dykumos pelėdą, einį; [19] gandrą; visas garnių rūšis, lukutį ir šikšnosparnį.*

Skraidantys vabzdžiai

[20] Visi sparnuotieji vabzdžiai, vaikščiojantys keturiomis kojomis, bus jums pasibjaurėtini. [21] Bet iš sparnuotųjų vabzdžių, vaikščiojančių keturiomis kojomis, galite valgyti tuos, kurie turi sudurtas kojas ir gali jomis šokinėti žemėje. [22]* Iš jų galite valgyti įvairių rūšių skėrius, įvairias rijūnų skėrių rūšis, įvairių rūšių svirplius ir įvairių rūšių žiogus. [23] Bet visi kiti sparnuoti, keturias kojas turintys vabzdžiai, bus jums pasibjaurėtini.

Nešvarių gyvūnų palietimas

[24]* Šiais atvejais jūs užsitrauksite nešvarumą: Kas paliestų bet kurio jų dvėseną, bus nešvarus iki vakaro, [25] o kas neštų bet kurio jų dvėsenos dalį, turės išsiplauti savo drabužius, ir bus nešvarus iki vakaro. [26]* Gyvuliai, kurie turi nagus, bet nėra skeltanagiai ar neatrajoja, yra jums nešvarūs. Kas paliestų kurį nors iš jų, bus nešvarus. [27] Taip pat ir gyvuliai, vaikščiojantys letenomis* tarp tų,

---

11,13-19.30 Įvairūs paukščių ir roplių lietuviški vardai daugeliu atvejų remiasi spėliojimu.

11,19 "... šikšnosparnis": iš tikrųjų šikšnosparnis yra žinduolis. Čia jis priskiriamas prie paukščių, nes turi sparnus ir gali skraidyti.

11,22 Hebraiškasis tekstas valgomus į skėrius panašius vabzdžius skirsto į keturias grupes. Skirtumai tarp jų nėra aiškūs. Žr. Mt 3,4.

11,24-28 Draudimas nevalgyti nešvariųjų gyvūnų mėsos paaštrinamas: ne tik jų mėsos negalima valgyti, bet ir bet koks jų dvėsenos palietimas padaro žmogų apeigoms nešvarų, t.y. netinkamą dalyvauti pamaldose.

11,26 Ne visi kanopas turintys gyvuliai yra skeltanagiai. Pavyzdžiui, arklys ir asilas.

11,27 "... vaikščiojantys letenomis": kaip antai, šunys ir katės.

kurie rėplioja keturiomis, yra jums nešvarūs. Kas paliestų bet ku-
rio jų dvėseną, bus nešvarus iki vakaro, [28] o kas neštų jų dvėsenos,
išsiplaus savo drabužius ir bus nešvarus iki vakaro. Jie yra jums
nešvarūs.

[29] Iš gyvūnų, kužančių žemėje, šie bus jums nešvarūs: kurmis,
pelė, įvairios didžiojo driežo rūšys; [30] gekas, sausumos krokodilas,
driežas, smėlynų driežas ir chameleonas. [31] Jums šie yra nešvarūs
tarp kužančių gyvūnų. Kas paliestų kurį iš jų padvėsusį, bus ne-
švarus iki vakaro. [32] Ir ant ko kuris nors iš jų padvėsusis užkristų,
taps nešvarus, ar tai būtų medinis daiktas ar drabužis ar kailis ar
ašutinė, ar bet koks daiktas, naudojamas bet kokiam tikslui. Jis
turi būti pamerktas į vandenį, ir liks nešvarus iki vakaro. Tada jis
taps švarus. [33] Jei bet kas iš jų įkristų į indą iš molio, viskas jo vi-
duje bus nešvaru, ir indą sudaužysite. [34] Bet koks maistas, kurį būtų
galima valgyti, bus nešvarus, jei vanduo iš tokio indo ant jo
užtikštų; bet koks gėrimas, kurio būtų galima atsigerti, bus ne-
švarus, jei jis buvo tokiame inde. [35] Viskas, ant ko bet kokia dvė-
senos dalis užkristų, bus nešvaru. Krosnis ar viryklė turės būti su-
daužyta į šipulius. Jos yra nešvarios, ir jums bus nešvarios. [36] O
šaltinis ar cisterna, turintys vandens, bus švarūs, betgi kas paliečia
dvėseną* šaltinyje ar cisternoje, taps nešvarus. [37] Jei tokia dvėsena
užkristų ant grūdų sėklos, laikomos sėjai, ji yra švari, [38] betgi jei
ant sėklos būtų užpiltas vanduo ir tokia dvėsena užkristų ant jos,
ji bus jums nešvari.

[39] Jei nugaišo gyvulys, kurio mėsą galite valgyti, kas prisiliestų
prie jo gaišenos, bus nešvarus iki vakaro. [40] Kas užvalgytų jo
gaišenos, turės išsiplauti drabužius ir bus nešvarus iki vakaro; ir kas
neštų gaišeną, turės išsiplauti drabužius ir bus nešvarus iki vakaro.

[41] Visi gyvūnai, kužantys žemėje, kelia pasibjaurėjimą. Jie ne-
bus valgomi. [42] Kas tik šliaužia pilvu, ir kas rėplioja visomis ketu-
riomis, ar kas tik turi daug kojų, — jokių žemėje kužančių gyvūnų
nevalgysite, nes jie yra pasibjaurėtini. [43] Neužsitraukite sau pasi-
bjaurėjimo jokiu kužančiu gyvūnu, nesusiterškite jais savęs, ir ne-

---

11,36 "... betgi kas paliečia dvėseną": pavyzdžiui, norint pašalinti negyvą vabzdį iš vandens.

tapkite per juos nešvarūs, [44]* nes aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas. Todėl pašvęskite save ir būkite šventi. Nesuterškite savęs jokiu kužančiu gyvūnu, kuris rėplioja žeme! [45] Kadangi aš esu VIEŠPATS, kuris išvedžiau jus iš Egipto žemės, kad būčiau jūsų Dievas, jūs būsite šventi, nes aš esu šventas!

[46] Tokie yra nuostatai apie gyvulius, paukščius ir visus gyvūnus, plaukiojančius vandenyse bei visus gyvūnus, kužančius žemėje, [47] kad darytumėte skirtumą tarp nešvarių ir švarių, tarp gyvūnų, kuriuos galima valgyti, ir tarp gyvūnų, kurių negalima valgyti".

12

Moters apvalymas po gimdymo

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2]* "Kalbėk izraeliečiams ir sakyk: 'Kai moteris pastoja ir pagimdo berniuką, ji bus nešvari septynias dienas. Ji bus nešvari, kaip būna nešvari savo mėnesinių metu. [3] Aštuntąją dieną berniuko antvarpio oda bus apipjaustyta. [4] O moteris pasiliks dar trisdešimt tris dienas savo apsivalymo kraujyje. Nieko, kas šventa nelies, nei į šventovę neis, kolei nepasibaigs jos apsivalymo dienos. [5] Jei pagimdo mergaitę, ji bus nešvari dvi savaites, kaip būna nešvari mėnesinių metu, ir pasiliks dar šešiasdešimt šešias dienas savo apsivalymo kraujyje.

[6] Pasibaigus jos apsivalymo dienoms, ar tai už sūnų, ar tai už dukterį, ji atneš kunigui prie įėjimo į Susitikimo palapinę mitulį ėriuką deginamajai aukai ir balandį ar purplelį atnašai už nuodėmę. [7] Jis atnašaus VIEŠPATIES akivaizdoje ir atliks permaldavimą jos

---

11,44-45 Šių nurodymų pagrindas nėra tabu, bet Sandoros santykis su Dievu, atskiriantis Izraelį Dievo užmojo tarnybai (žr. Iš 19,3-6). Būdama Dievui pašvęsta tauta, izraeliečiai turi vengti bet kokio netyrumo, kad šventasis Dievas galėtų turėti tarp jų savo Padangtę (žr. Kun 15,31; 18,1-5; 20,22-26; 26,11-12).

12,2-3 Apeiginis moters nešvarumas buvo reiklesnis pirmuoju laikotarpiu, septynių dienų metu po berniuko gimimo ar keturiolikos dienų metu po mergaitės gimimo. Su šiuo laikotarpiu buvo susiejamos taisyklės, išvardytos Kun 15,19-24 tekste.

labui. Tada ji bus švari po savo kraujavimo. Tokios yra apeigos
pagimdžiusiai kūdikį, berniuką ar mergaitę. [8]* O jei ji neturi iš ko
atnašauti avį, teatnašauja du purplelius ar du balandžius, vieną
deginamajai aukai, o kitą atnašai už nuodėmę. Kunigas atliks per-
maldavimą jos labui, ir ji bus švari'".

13

Nurodymai apie odos ligas

[1]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui:
[2]* "Kai žmogui kūno odoje atsiranda sutinimas ar išbėrimas
ar dėmė, besivystanti į raupsų ligą jo kūno odoje, jis turi būti at-
vestas pas kunigą Aaroną ar pas vieną iš jo sūnų kunigų. [3] Kuni-
gas apžiūrės ligą jo kūno odoje: jei plaukai ligos apimtoje vietoje
yra pabalę ir ligos apimtoji vieta atrodo įdubusi, lyginant su kūno
oda, tai yra raupsai. Kunigas, tai nustatęs, pripažins, kad tas žmo-
gus yra apeigoms nešvarus. [4] O jei dėmė kūno odoje yra balta, ne-
atrodo įdubusi, lyginant su oda, ir plaukai ant jos nėra pabalę, ku-
nigas uždarys ligonį septynioms dienoms. [5] Septintą dieną kunigas
jį apžiūrės ir, jei ligos apimtoji vieta išlaikė savo spalvą ir nepa-
platėjo odoje, tada kunigas uždarys jį dar kitoms septynioms
dienoms. [6] Septintą dieną kunigas jį vėl apžiūrės ir, jei ligos apim-
toji vieta yra sumažėjusi ir nėra paplatėjusi odoje, kunigas pripa-
žins, kad žmogus yra švarus. Tai tik išbėrimas. Žmogus išsiplaus
drabužius ir bus švarus. [7] Betgi jei po to, kai jis pasirodė pas ku-
nigą ir buvo pripažintas esąs švarus, išbėrimas plėstųsi, jis turi vėl
pasirodyti kunigui. [8] Kunigas jį apžiūrės ir, jei išbėrimas odoje yra

---

12,8 Praėjus keturiasdešimčiai dienų po Jėzaus gimimo, jo Mergelė Motina atnašavo šią vargdienių auką (žr. Lk 2,22-24). Kadangi deginamoji auka buvo atnašauta dėkojant už kūdikio gimimą, ji liudija jautrią Marijos širdį. Kadangi Jėzaus gimimas buvo nepaprastas, ji nebuvo įpareigota atnašauti aukos už nuodėmę.

13,1-39 Šiame ir 14-ame skyriuje žodis "raupsų liga" bendras pavadinimas, kuris apima įvairias odos ligas, įskaitant į nūdienę raupsų ligą ir dėmes drabužiuose bei pastatuose.

13,2-8 Įvairios odos ligos, nors ir nelaikomos užkrečiamomis, bet padaro ligonį "nešvarų", t.y. netinkamą bendrauti su kitais žmonėmis, ypač pamaldose, kol jis nėra pripažintas apeigoms švarus.

paplatėjęs, kunigas pripažins, kad žmogus yra nešvarus. Išbėrimas
yra raupsai.
9* Kai žmogus gauna raupsų ligą, jis turi būti atvestas pas ku-
nigą. 10 Kunigas jį apžiūrės ir jei ant jo odos rastų baltą ištinimą
su išbalusiais plaukais, o ištinime gyvos mėsos opą, 11 tai jo kūno
odoje yra įsisenėjusi raupsų liga. Kunigas pripažins, kad jis yra ne-
švarus, — jo neuždarys, nes aišku, jis yra nešvarus. 12* Bet jei iš-
bėrimas taip apimtų odą, kad apdengtų visą ligonio odą nuo gal-
vos iki kojų kiek tik kunigo akys gali užmatyti, — 13 kunigas jį
apžiūrės ir, jei išbėrimas yra apdengęs visą kūną, pripažins ligonį
švarų nuo ligos. Jis yra švarus, nes visas pasidarė baltas. 14 Bet jei
kada nors jam pasirodytų gyva mėsa, jis bus nešvarus. 15 Kunigas
apžiūrės gyvą mėsą, ir pripažins jį esant nešvarų. Gyva mėsa yra
nešvari, nes ji yra raupsai. 16 Bet jei gyvoji mėsa vėl tampa balta,
jis ateis pas kunigą. 17 Kunigas jį apžiūrės ir, jei liga yra tapusi
balta, kunigas pripažins ligonį esant švarų. Jis yra švarus.
18 Kai žmogaus kūno odoje iškyla bei išgyja skaudė 19 ir skau-
dės vietoje pasirodo baltas sutinimas ar rausvai balta dėmė, jis turi
pasirodyti kunigui. 20 Kunigas ją apžiūrės ir, jei ji atrodo įdubusi,
lyginant su kita oda, ir plaukai ant jos yra pabalę, kunigas pripažins
jį esant nešvarų. Tai raupsų liga, iškilusi skaudės vietoje. 21 Bet jei
kunigas, apžiūrėdamas jį, nustato, kad plaukai ant dėmės nėra pa-
balę ir ji nėra įdubusi, lyginant su kita oda, bet darosi mažesnė, ku-
nigas uždarys jį septynioms dienoms. 22 O jei ji odoje plečiasi, ta-
da kunigas pripažins jį esant nešvarų. Tai yra liga. 23 Bet jei dėmė
pasilieka toje pačioje vietoje ir nesiplečia, ji yra skaudės randas.
Kunigas pripažins, kad žmogus yra švarus.
24 Arba, ugniai nudeginus žmogaus kūno odą ir gyvai mėsai
nudegimo opoje tapus rausvai balta ar balta, 25 kunigas ją apžiūrės.
Jei plaukai nudegimo opoje yra pabalę ir opa atrodo įdubusi, lygi-
nant su kita oda, tai raupsų liga. Raupsai išsivystė nudegimo opo-
je, ir kunigas pripažins, kad žmogus yra nešvarus. Tai yra raupsų
liga. 26 Bet jei kunigas, opą apžiūrėdamas, nustato, kad jos plaukai
nėra pabalę ir ji nėra įdubusi, lyginant su kita oda, bet yra suma-

---

13,9-17 Įsisenėjusios raupsų ligos atveju, uždarymas tolesniam ištyrimui yra beprasmis.

13,12-13 Pleiskanos rodo, kad ligonis yra išgijęs, — šašuota uoda atkritusi, matyti sveika balta oda.

žėjusi, kunigas uždarys žmogų septynioms dienoms. 27 Septintąją
dieną kunigas jį apžiūrės, jei opa bus paplatėjusi odoje, kunigas pri-
pažins jį nešvarų. Tai yra raupsų liga. 28 Bet jei opa bus pasilikusi
savo vietoje ir neišsiplėtusi odoje, bet sumažėjusi, tai yra sutinimas
nuo nudegimo. Kunigas pripažins jį esant švarų, nes tai yra nude-
gimo randas.

29 Jei vyrui ar moteriai atsirastų žaizda ant galvos ar ant
smakro, 30 kunigas apžiūrės ligą. Jei žaizda atrodo įdubusi, lyginant
su kita oda, ir plaukai yra pageltę ir suplonėję, kunigas pripažins
jį esant nešvarų. Tai yra dedervinė, galvos ar smakro raupsų liga.
31 O kai kunigas, apžiūrėdamas dedervinės žaizdas, nustato, kad
jos neatrodo įdubusios, lyginant su kita oda, tačiau jose nėra juodų
plaukų, kunigas uždarys žmogų su dedervinės žaizdomis septy-
nioms dienoms. 32 Septintą dieną kunigas apžiūrės ligą. Jei jis nu-
stato, kad dedervinė nepaplatėjusi, joje nėra geltonų plaukų ir, ly-
ginant su kita oda, dedervinės žaizdos neįdubusios, 33 žmogus
nusiskus, neskusdamas dedervinės žaizdų. O asmenį, sergantį de-
dervine, kunigas uždarys dar kitoms septynioms dienoms. 34 Sep-
tintą dieną kunigas apžiūrės dedervinę. Jei dedervinė neišsiplėtė
odoje ir žaizdotoji oda, lyginant su kita oda, neatrodo įdubusi, ku-
nigas pripažins jį esant švarų. Žmogus išsiplaus drabužius ir bus
švarus. 35 Tačiau jeigu dedervinė plėstųsi po to, kai žmogus buvo
pripažintas švarus, 36 kunigas jį apžiūrės. Jeigu dedervinė yra pa-
platėjusi, kunigui nėra reikalo tikrinti ar plaukai pageltę, — žmo-
gus yra nešvarus. 37 Bet jeigu, jo akimis žiūrint, dedervinė yra
sustabdyta ir žaizdų vietoje yra ataugę juodi plaukai, dedervinė
yra išgydyta. Kunigas pripažins žmogų esant švarų.

38 Jei vyrui ar moteriai ant kūno odos pasirodytų spuogai —
balti spuogai, 39 kunigas turi juos apžiūrėti. Jei spuogai ant kūno
odos yra balsvi, tai tik odos išbėrimas. Ligonis yra švarus.

40 Kai žmogui nuslenka plaukai nuo galvos, jis yra plikagalvis,
bet švarus. 41 Taip pat jei plaukai jam nuslenka nuo viršugalvio, jis
turi pliką viršugalvį, bet yra švarus. 42 Bet jei ant pliko pakaušio ar
pliko viršugalvio pasirodo rausvai baltos spalvos skaudė, ji yra raup-
sų liga, besivystanti ant jo pliko pakaušio ar jo pliko viršugalvio.
43 Kunigas jį apžiūrės: jei ištinimas ant jo pliko pakaušio ar pliko
viršugalvio yra rausvai baltas, kaip atrodo raupsų liga kūno odoje,
44 tas žmogus serga raupsais, — jis yra nešvarus. Kunigas pripažins
jį esant nešvarų, nes liga yra ant jo galvos".

Nuostatai raupsais sergantiems

[45]* "Kiekvieno raupsų liga sergančio drabužiai turi būti suplyšę
ir galvos plaukai sutaršyti. Jis turės prisidengti burną ir šaukti:
"Nešvarus, nešvarus!" [46] Visą laiką, kol bus raupsuotas, jis bus
nešvarus. Būdamas nešvarus, jis turi gyventi atskirai, — jo gyven-
vietė turi būti už stovyklos".

Drabužių užkrėtimas

[47]* "Kai raupsų liga pasirodo drabužyje, — vilnoniame ar
marškoniame drabužyje, [48] jo lininiuose ar vilnoniuose apmatuose
ar atauduose, — odoje ar odiniuose daiktuose, [49] jei pats drabužis
ar jo apmatai ar ataudai, ar oda, ar odinis daiktas nuo ligos darosi
žalsvas ar rausvas, liga yra raupsai ir turi būti parodyta kunigui.
[50] Apžiūrėjęs, kunigas padės užkrėstą daiktą atskirai septynioms
dienoms. [51] Septintą dieną apžiūrės ligą: jei liga yra paplatėjusi
drabužyje, — apmatuose ar atauduose, — ar odoje, nepaisant kam
oda yra naudojama, tai yra raupsų liga. Drabužis yra nešvarus.
[52] Drabužį — vilnonius ar lininius apmatus ar ataudus — ar bet
kokį odinį daiktą, kuriame rasta liga, jis sudegins, nes tai besi-
plečianti raupsų liga ir turi būti sudeginta ugnyje.
[53] Bet jei kunigas nustato, kad liga drabužyje, — apmatuose ar
atauduose, — ar bet kokiame odiniame daikte neišsiplėtė, [54] kuni-
gas palieps daiktą, kuriame reiškiasi liga, išplauti ir padės jį at-
skirai dar kitoms septynioms dienoms. [55] Po išplovimo, kunigas
apžiūrės daiktą, kuriame reiškiasi liga. Jei ligos dėmė nepakeitė
spalvos, nors liga ir nėra paplatėjusi, jis yra nešvarus. Turi jį sudegin-
ti ugnyje, nepaisant ar ligos dėmė yra vidaus, ar lauko pusėje.
[56] Betgi jei apžiūrėjęs, kunigas nustato, kad ligos dėmė po iš-
plovimo yra išnykusi, tą vietą jis iškirps iš drabužio ar iš odos ar
iš apmatų ar ataudų. [57] Jei ji vėl pasirodo drabužyje, apmatuose ar

---

13,45-46 Tikras raupsuotasis turi elgtis kaip gedintis žmogus ir turi pasitraukti iš visuomenės. Net ir išgijęs, raupsuotasis tapdavo "švarus" tik po to, kai būdavo pripažintas apeigoms švarus.

13,47-59 Raupsų liga drabužiuose ar gaminiuose iš odos atkreipia dėmesį daiktų supelėjimu.

atauduose, ar kokiame nors daikte iš odos, tą daiktą, kuriame vėl reiškiasi liga, sunaikinsi ugnyje.
58 Betgi drabužis, apmatai ar ataudai, ar daiktas iš odos, iš kurio liga po plovimo yra dingusi, tada turi būti antrąkart išplautas, ir bus švarus.

59 Tokie yra nuostatai apie raupsų ligą vilnoniame ar marškoniame drabužyje, apmatuose ar atauduose, ar bet kokiame odiniame daikte, kai reikia juos pripažinti ar jie švarūs ar nešvarūs".

14

Apvalymas nuo užkrečiamų odos ligų

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas:
2 "Tokios yra apeigos, kurias turi atlikti raupsuotasis, kai jis yra pripažįstamas esąs švarus: Jis turi būti atvestas pas kunigą.
3 O kunigas turi išeiti už stovyklos. Jei apžiūrėjęs kunigas nustato, kad raupsuotasis yra iš ligos pagijęs,
4 kunigas įsakys, kad du gyvi švarūs paukščiai, kedro medžio, tamsiai raudonų verpalų* ir izopo būtų atnešta tam, kuris turi būti pripažintas švarus.
5 Kunigas palieps papjauti vieną iš paukščių viršum molinio indo, pripilto šaltinio vandens.
6 Paims gyvąjį paukštį, drauge su kedro medžiu, tamsiai raudonos spalvos verpalais ir izopu, pamirkys juos kraujyje paukščio, papjauto viršum šaltinio vandens*
7 ir pašlakstys krauju septynis kartus žmogų, kuris yra apvalomas nuo raupsų ligos. Tada kunigas pripažins jį esant švarų ir paleis gyvąjį paukštį skristi į laukus.
8 O žmogus, kuris turi būti pripažintas švarus, išsiplaus drabužius, nusiskus visus plaukus, išsimaudys vandenyje, ir bus švarus. Po to jis gali eiti į stovyklą, bet septynias dienas turės gyventi už savo palapinės.
9 Septintą dieną nusiskus visus savo plaukus, galvos, barzdos, antakių, — jis turi nusiskusti visus plaukus. Tada išsiplaus drabužius, išsimaudys vandenyje, ir bus švarus.

14,4 "... tamsiai raudonos spalvos verpalų": turbūt izopo šakelė buvo pririšama prie kedro šakos.

14,6 "... šaltinio vandens": pažodžiui "gyvojo vandens", pasemto iš tekančio vandens ar šaltinio, o ne iš cisternos.

10 Aštuntą dieną jis turi paimti du sveikus ėriukus, vieną sveiką
mitulę avį, o javų atnašai — tris dešimtadalius efos rinktinių miltų
ir vieną logą aliejaus. 11 Apvalymo apeigas atliekantis kunigas pa-
statys žmogų, kuris turi būti apvalytas, drauge su jo atnašomis
VIEŠPATIES akivaizdoje prie Susitikimo palapinės įėjimo. 12 Ku-
nigas paims vieną iš ėriukų, paaukos jį kaip atnašą už nuodėmę
drauge su logu aliejaus ir pakylės juos VIEŠPATIES akivaizdoje
kaip pakylėjimo atnašą. 13 Ėriuką jis papjaus toje vietoje, kur yra
pjaunamos šventoje vietoje atnaša už nuodėmę ir deginamoji auka,
nes atnaša už kaltę, kaip ir atnaša už nuodėmę, priklauso kunigui
ir yra ypač šventa. 14 Tada kunigas paims kaltės atnašos kraujo ir
pavilgys juo žmogaus, kuris turi būti apvalytas, dešinės ausies lez-
gelį, dešinės rankos nykštį ir dešinės kojos nykštį. 15 Kunigas turi
paimti logą aliejaus, užsipilti jo ant kairės rankos delno, 16 padažyti
dešinės rankos pirštą aliejuje, esančiame ant jo kairės rankos del-
no, ir pašlakstyti keletu lašų aliejaus savo pirštu septynis kartus
VIEŠPATIES akivaizdoje. 17 Keletą lašų ant jo delno likusio alie-
jaus kunigas užteps žmogui, kuris turi būti apvalytas, ant dešinės
ausies lezgelio, dešinės rankos nykščio ir ant dešinės kojos nykščio,
viršum kraujo atnašos už kaltę. 18 O likusį aliejų, esantį ant delno,
kunigas išpils ant galvos žmogui, kuris turi būti apvalytas. Tada
kunigas atliks permaldavimą jo labui VIEŠPATIES akivaizdoje:
19 kunigas paaukos atnašą už nuodėmę ir atliks permaldavimą to
žmogaus labui, kuris turi būti apvalytas. Po to bus papjauta degi-
namoji auka, — 20 ant aukuro kunigas paaukuos deginamąją auką
ir javų atnašą. Taip kunigas atliks permaldavimą jo labui. Tada žmo-
gus bus švarus".

Vargšų apvalymo atnašos

21 "Betgi jei žmogus yra vargšas ir tiek neišgali, tepaima vie-
ną ėriuką atnašai už kaltę, — pakylėjimui {VIEŠPATIES akivaiz-
doje}, — atlikti permaldavimą jo labui, efos dešimtadalį rinktinių,
maišytų su aliejumi miltų, javų atnašai ir logą aliejaus. 22 Be to, du
purplelius,* arba du balandžius, — ką jis išgali, — vieną atnašai

---

14,22 "... du purplelius...": dviejų ėriukų pakaitalas, panašiai kaip neturtingos moters po gimdymo atnašoje.

už nuodėmę, o kitą deginamajai aukai. 23 Aštuntą dieną jis atneš juos kunigui, kad būtų apvalytas VIEŠPATIES akivaizdoje prie įėjimo į Susitikimo palapinę. 24 O kunigas paims kaltės atnašos ėriuką bei aliejaus logą ir pakylės juos kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES akivaizdoje. 25 Kunigas papjaus kaltės atnašos ėriuką, paims truputį kaltės atnašos kraujo ir pavilgys juo žmogaus, kuris turi būti apvalytas, dešinės ausies lezgelį, dešinės rankos nykštį ir dešinės kojos nykštį. 26 Kunigas užpils truputį aliejaus ant savo kairiosios rankos delno, 27 o dešinės rankos pirštu kunigas pašlakstys keletu lašų aliejaus, esančio ant jo kairės rankos delno, septynis kartus VIEŠPATIES akivaizdoje. 28 Keletą lašų aliejaus, esančio ant jo delno, kunigas užteps žmogui, kuris turi būti apvalytas, ant dešinės ausies lezgelio, dešinės rankos nykščio ir dešinės kojos nykščio toje vietoje, kur buvo užteptas atnašos už kaltę kraujas. 29 Likusį ant delno aliejų kunigas užteps ant galvos žmogaus, kuris turi būti apvalytas, atlikdamas permaldavimą jo labui VIEŠPATIES akivaizdoje. 30 Tada jis atnašaus vieną iš purplelių ar iš balandžių, — ką žmogus išgali, — 31 vieną atnašai už nuodėmę, o kitą deginamajai aukai, drauge su javų atnaša, ir kunigas atliks permaldavimą jo labui VIEŠPATIES akivaizdoje. 32 Tokios yra apeigos raupsuotajam, kuris neišgali atnašų savo pripažinimui, kad yra švarus".

Pelėsių liga namuose

33 VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas:

34 "Kai įeisite į Kanaano žemę, kurią aš duodu jums nuosavybėn, ir jei aš sukelčiau raupsų ligą viename iš namų jūsų nuosavybės krašte, 35 namų savininkas nueis pas kunigą ir praneš, tardamas: 'Man atrodo, kad kažin kokia liga yra mano namuose'. 36 Kunigas, prieš eidamas ligos apžiūrėti, turi paliepti namus ištuštinti, kad niekas, kas yra namuose netaptų nešvarus. Po to kunigas įeis namų apžiūrėti. 37 Jis turi apžiūrėti ligą. Jei liga reiškiasi namų sienose žalsvos ar rausvos spalvos įdubimais, gilesniais už sienos paviršių, 38 kunigas turi išeiti pro namų duris ir uždaryti namus septynioms dienoms. 39 Septintą dieną kunigas turi sugrįžti. Jei jis nustato, kad liga namų sienose yra išsiplėtusi, 40 kunigas turi paliepti, kad akmenys, kuriuose reiškiasi liga, būtų išlupti ir išnešti už miesto į nešvarią vietą. 41 O namai iš vidaus turi būti kruopščiai išgrandyti, o nuluptas tinkas išmestas už miesto į nešvarią vie-

tą. 42 Tada turi būti atnešti kiti akmenys ir įdėti į anų akmenų vie-
tą; paimtas kitas tinkas ir namai ištinkuoti.

43 Jei liga vėl ima plėstis namuose po to, kai akmenys buvo iš-
lupti ir namai išgrandyti bei iš naujo ištinkuoti, 44 kunigas turi ateiti
ir juos apžiūrėti. Jei liga namuose yra išsiplėtusi, — raupsų liga
plečiasi namuose, — jie yra nešvarūs. 45 Namai turi būti nugriauti,
jų akmenys, rąstai ir visas namų tinkas išnešti į nešvarią vietą už
miesto. 46 Kas tik įeitų į namus, kai jie yra uždaryti, bus nešvarus
iki vakaro; 47 kas tik miegotų tokiuose namuose, turi išsiplauti dra-
bužius; ir kas tik valgytų tokiuose namuose, turi išsiplauti dra-
bužius.

48 Betgi jei kunigas ateina ir nustato, kad liga namuose nėra
išsiplėtusi po to, kai namai buvo ištinkuoti, tada kunigas pripažins,
kad namai yra švarūs, nes liga yra pranykusi. 49 Namams apvalyti
jis turi paimti du paukščius, drauge su kedro medžiu, tamsiai rau-
donos spalvos verpalų bei izopo, 50 ir papjauti vieną paukštį viršum
molinio indo, pripilto šaltinio vandens. 51 Paims kedro medį, izopą
bei tamsiai raudonos spalvos verpalus drauge su gyvuoju paukščiu,
pamirkys papjautojo paukščio kraujyje bei vandenyje ir pašlakstys
namus septynis kartus. 52 Taip jis apvalys namus paukščio krauju,
šaltinio vandeniu, gyvuoju paukščiu, kedro medžiu, izopu ir tam-
siai raudonos spalvos verpalais. 53 O gyvąjį paukštį paleis skristi
už miesto į laukus. Taip jis turi atlikti permaldavimą už namus, ir
jie taps švarūs".

54 Tokie yra nuostatai kiekvienai raupsų ligai, — dedervinėms,
55 raupsams drabužių ir namų, 56 sutinimui ar išbėrimui, ar dėmėms,
— 57 nustatyti, kada jie yra nešvarūs, ir kada jie yra švarūs.

Tokie yra nuostatai raupsų ligoms.

15

Asmeniško apeiginio nešvarumo atvejai
Vyrų

1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: 2 "Kalbėkite
izraeliečiams ir sakykite jiems:
Kai vyras patiria sėklos išsiliejimą iš savo kūno, — sėklos
išsiliejimas daro jį apeigoms nešvarų. 3 Toks yra jo sėklos išsilieji-
mo nešvarumas, kad nedaro skirtumo ar jo varpa nesulaiko sėklos
išsiliejimo, ar jo varpa sulaiko sėklos išsiliejimą, jog vis vien jam
tai yra nešvarumas. 4 Kiekvienas guolis, kuriame atsigultų sėklos iš-
siliejimu sergantis, tampa nešvarus. 5 O kas paliestų jo guolį, turės
išsiskalbti drabužius, išsimaudyti vandenyje, ir bus nešvarus lig
vakaro. 6 Kas atsisėstų ant daikto, ant kurio buvo sėdėjęs sergantis
sėklos išsiliejimu, turės išsiskalbti drabužius, išsimaudyti vandeny-
je ir bus nešvarus lig vakaro. 7 Kas paliestų sergančio sėklos iš-
siliejimu kūną, turės išsiskalbti drabužius, išsimaudyti vandenyje ir
bus nešvarus lig vakaro. 8 Jei sėklos išsiliejimu sergantis spjautų
ant švaraus žmogaus, pastarasis turės išsiskalbti drabužius, išsimau-
dyti vandenyje ir bus nešvarus lig vakaro. 9 Bet koks balnas, ant ku-
rio sėklos išsiliejimu sergantis joja, bus nešvarus. 10 Kas paliestų bet
kokį daiktą, buvusį po juo, bus nešvarus lig vakaro, o kas tokius
daiktus neštų, turės išsiskalbti drabužius, išsimaudyti vandenyje, ir
bus nešvarus lig vakaro. 11 Visi, kuriuos paliestų sėklos išsiliejimu
sergantis, nepaskalavęs vandenyje savo rankų, turės išsiskalbti dra-
bužius, išsimaudyti vandenyje ir bus nešvarūs lig vakaro. 12 Indas
iš molio, kurį paliestų sėklos išsiliejimu sergantis, turi būti su-
daužytas, o indas iš medžio turi būti išskalautas vandeniu.
13 Kai sėklos išsiliejimu sergantis pagyja nuo sėklos išsiliejimo,
jis turi palaukti septynias dienas savo pripažinimo, kad yra švarus,
išsiskalbti drabužius, išsimaudyti vandenyje, ir tada taps švarus.
14 O aštuntą dieną, pasiėmęs du purplelius ar du balandžius, nueis
VIEŠPATIES akivaizdon prie įėjimo į Susitikimo palapinę ir pa-
duos juos kunigui. 15 Kunigas paruoš juos, — vieną atnašai už

15,1-32 Buvo tikima, kad įvairūs vyro sėklos išsiliejimai ir moters kraujoplū-
džiai padarė žmones apeigoms nešvarius, t.y. teršė šventąją Padangtę ir
darė žmones netinkamus dalyvauti liturgijoje. Buvo tikima, kad apeigoms
nešvarūs asmenys suteršdavo visa, ką tik paliesdavo (žr. Kun 11,24-38).

nuodėmę, o kitą deginamajai aukai, — ir kunigas atliks permaldavimą VIEŠPATIES akivaizdoje jo labui dėl jo sėklos išsiliejimo.
16 Kai vyras patiria paprastą sėklos išsiliejimą, visas išsimaudys
vandenyje, ir bus nešvarus lig vakaro. 17 Bet koks audinys ar oda,
ant kurių užkristų sėkla, turi būti išskalbti vandenyje, o vyras bus
nešvarus lig vakaro. 18 Jei vyras guli su moterimi ir patiria sėklos
išsiliejimą, jiedu abu turi išsimaudyti vandenyje ir likti nešvarūs
lig vakaro.

Moterų

19 Kai moteris patiria kraujoplūdį, kuris yra įprastinis išsilie-
jimas iš jos kūno, nešvari ji bus septynias dienas. O kas ją palies,
bus nešvarus lig vakaro. 20 Visa, ant ko ji gultųsi savo mėnesinių
nešvarumo metu, taps nešvaru; ir visa, ant ko ji atsisėstų, taps ne-
švaru. 21 Kas prisiliestų prie jos guolio, turės išsiskalbti drabužius,
išsimaudyti vandenyje, ir bus nešvarus lig vakaro. 22 O kas prisi-
liestų prie daikto, ant kurio ji sėdėjo, turės išsiskalbti drabužius, išsi-
maudyti vandenyje, ir bus nešvarus lig vakaro. 23 Ar tai būtų guolis,
ar koks kitas daiktas, ant kurio ji sėdėjo, prisiliesdamas prie jo, jis
taps nešvarus lig vakaro. 24 Jei vyras sugultų su ja, jos mėnesinių
nešvarumas bus jam perduotas, ir jis bus nešvarus septynias dienas.
Kiekvienas guolis, ant kurio jis atsiguls, taps nešvarus.
25 Jei moteris patiria kraujoplūdį ilgą laiką ne savo mėnesinių
nešvarumo metu ar jei išsiliejimas tęsiasi ilgiau, negu jos mėnesinių
nešvarumas, ji bus nešvari lygiai, kaip ir savo mėnesinių nešvaru-
mo metu. 26 Kiekvienas guolis, ant kurio ji gultųsi savo nešvarumo
dienomis, bus jai kaip ir guolis jos mėnesinių nešvarumo metu.
Kiekvienas daiktas, ant kurio ji sėdėtų, bus nešvarus, kaip ir mė-
nesinių nešvarumo metu. 27 O kas paliestų tuos daiktus, bus ne-
švarus, — turės išsiskalbti drabužius, išsimaudyti vandenyje ir būti
nešvarus lig vakaro. 28 Kai ji iš savo kraujoplūdžio išgyja, ji turi
palaukti septynias dienas. Po to ji bus švari. 29 O aštuntą dieną ji
pasiims du purplelius ar du balandžius ir nuneš juos kunigui prie
įėjimo į Susitikimo palapinę. 30 Kunigas paruoš juos — vieną at-
našai už nuodėmę, o kitą deginamajai aukai — ir atliks permalda-
vimą VIEŠPATIES akivaizdoje jos labui už jos nešvarų kraujoplūdį.
31 Taip atskirsite izraeliečius nuo jų apeiginio nešvarumo, kad
jie nemirtų savo nešvarumo metu, išniekindami tarp jų esančią
mano Padangtę.

[32] Tokie yra nuostatai tiems, kurie patiria išsiliejimą: tam, kuris patiria sėklos išsiliejimą ir tampa nešvarus, [33] tai, kuri negaluoja mėnesinėmis, kiekvienam — vyrui ir moteriai, turinčiam išsiliejimą, ir vyrui, kuris sugula su apeigoms nešvaria moterimi".

16

Susitaikinimo diena

[1] Po dviejų Aarono sūnų mirties, kai jiedu įsibrovė į VIEŠ-
PATIES akivaizdą ir numirė, VIEŠPATS kalbėjo Mozei. [2] VIEŠ-
PATS Mozei tarė:
"Sakyk savo broliui Aaronui neiti kada užsinori į šventovę už
užuolaidos* priešais malonės sostą, esantį ant Skrynios, kad jis
nenumirtų, nes aš pasirodysiu debesyje viršum malonės sosto.*
[3] Štai kaip Aaronas turi eiti į šventovę: su jaučio iš bandos atnaša
už nuodėmę ir su avino deginamąja auka. [4] Jis užsivilks šventąją
lininę tuniką, jo kūną dengs lininės kelnaitės, susijuos lininiu dir-
žu ir užsidės lininį turbaną. Kadangi tai yra šventi drabužiai, todėl
jais apsirengs po to, kai išsimaudys vandenyje. [5] O iš izraeliečių
bendrijos jis paims du ožius: vieną atnašai už nuodėmę ir vieną
aviną deginamajai aukai.
[6] Aaronas atnašaus savo paties jautį kaip atnašą už nuodėmę
ir atliks permaldavimą už save ir savo namus. [7] Paėmęs abu ožius
ir pastatęs juos prie įėjimo į Susitikimo palapinę VIEŠPATIES
akivaizdoje, [8] Aaronas trauks burtus, kad patirtų, katras iš ožių yra
VIEŠPAČIUI ir katras yra Azazeliui.* [9] Ožį, burtu paskirtą "VIEŠ-

16,2 "... šventovė už užuolaidos": svarbiausia šventyklos vieta — Šventų šventoji. Žr. Iš 26,33-34. Čia vyriausiajam kunigui buvo leista įeiti tik kartą per metus — Susitaikymo, arba Permaldavimo, dieną — hebraiškai Jom Kipūr. Žyd 9,3-12 tekste ši metinė apeiga susiejama su vienkartiniu Kristaus Atpirkimo veiksmu, kuriuo jis mums laimėjo amžiną susitaikymą — permaldavimą. "... malonės sostas": žr. Iš 25,17 paaiškinimą.

16,8 "Azazel(is)": iš hebraiškojo "ez ozel", t.y. "ožys, kuris išeina". Turbūt tai yra šėtono vardas, vartojamas tik šiame skyriuje. Kanaaniečiai ir hebrajai tikėjo, kad Azazelis gyvena dykumoje — tyruose, kur Dievas nesireiškia. Senieji vertimai šį vardą vertė "išeinančiu ožiu". Su Azazeliu siejamas ir lietuviškas posakis "atpirkimo ožys".

PAČIUI", Aaronas atves ir atnašaus jį kaip atnašą už nuodėmę,
10 o ožys, burtu paskirtas "Azazeliui", bus paliktas gyvas stovėti VIEŠPATIES akivaizdoje, kad per jį atliktų permaldavimą ir išvarytų jį Azazeliui į dykumą.
11 Aaronas atnašaus savo jautį kaip atnašą už nuodėmę, atlikdamas permaldavimą už save ir savo namus. Jis papjaus savo jautį
kaip atnašą už nuodėmę. 12 Paims smilkytuvą, kupiną žarijų nuo aukuro VIEŠPATIES akivaizdoje, ir rieškučias sutrintų kvapių smil-
kalų, ir įneš už užuolaidos. 13 Smilkalus užbers ant ugnies VIEŠPATIES akivaizdoje, kad smilkalų debesis uždengtų malonės sostą,
esantį ant Sandoros skrynios, kitaip jis numirs.* 14 Paims truputį jaučio kraujo ir pirštu pateps juo malonės sosto rytinį šoną, o priešais malonės sostą pirštu pateps kraują septynis kartus.
15 Tada jis papjaus žmonių atnašos už nuodėmę ožį, įneš jo kraują už užuolaidos ir darys su jo krauju, kaip darė su jaučio krauju, patepdamas jo ant malonės sosto ir priešais malonės sostą.
16 Taip jis atliks permaldavimą už šventovę už izraeliečių apeiginį nešvarumą ir už jų nusikaltimus bei visas jų nuodėmes. Tą pat padarys ir už Susitikimo palapinę, stovinčią tarp jų, viduryje jų
nešvarumų. 17 Nė vieno žmogaus neturi būti Susitikimo palapinėje, kai jis įeina atlikti permaldavimo šventovėje už save, už savo na-
mus ir už visą Izraelio bendriją. 18 Tada jis išeis prie aukuro, esančio VIEŠPATIES akivaizdoje, ir atliks permaldavimą. Paėmęs truputį jaučio kraujo ir ožio kraujo, pateps juo visus aukuro ragus.
19 Savo pirštu patepdamas jį krauju septynis kartus, apvalys jį nuo visų izraeliečių apeiginių nešvarumų ir pašventins.

Atpirkimo ožys

20 Kai bus atlikęs permaldavimą už šventovę, Susitikimo pala-
pinę ir aukurą, jis atves gyvąjį ožį. 21 Tada Aaronas uždės gyvajam ožiui ant galvos abi rankas, išpažins virš jo visas izraeliečių kaltes ir visus jų nusižengimus, — visas jų nuodėmes, sudėdamas jas ožiui ant galvos. Gi ožį per tam tikslui paskirtą žmogų išsiųs į dykumą.
22 Taip ožys išneš ant savęs visas jų kaltes į tyrus.

16,13 "... kitaip jis numirs": dūmai uždengia žmogų nuo Dievo šlovės spindesio.

Kai ožys dykumoje bus paleistas, 23* tada Aaronas įeis į Susitikimo palapinę ir nusivilks lininius drabužius, kuriuos apsivilko įeidamas į šventovę, ir ten juos paliks. 24 Jis nuplaus savo kūną vandeniu šventoje vietoje ir apsivilks savo drabužius. Tada jis išeis ir atnašaus savo deginamąją auką ir žmonių deginamąją auką, atlikdamas permaldavimą už save ir už žmones. 25 Atnašos už nuodėmę taukus pavers dūmais ant aukuro. 26 Žmogus, kuris paleidžia ožį Azazeliui, išsiskalbs drabužius ir nuplaus savo kūną vandeniu. Po to jis gali pareiti į stovyklą. 27 Jautis atnašos už nuodėmę ir ožys atnašos už nuodėmę, kurių kraujas buvo įneštas permaldavimui šventovėje atlikti, bus išnešti už stovyklos. Jų oda, mėsa ir išmatos bus sudegintos ugnyje. 28 Žmogus, kuris juos degina, išsiskalbs drabužius ir nuplaus savo kūną vandeniu. Po to jis gali sugrįžti į stovyklą.

29 Šis bus jums amžinas įstatymas: Septintąjį mėnesį, dešimtąją mėnesio dieną jūs marinsite save,* ir nei čiabuvis, nei ateivis, gyvenantis tarp jūsų, nesiims jokio darbo. 30 Tą dieną bus atliekamas permaldavimas jūsų labui, kad būtumėte apvalyti. Jūs tapsite švarūs nuo visų jūsų nuodėmių VIEŠPATIES akivaizdoje. 31 Tai bus jums visiško šabo poilsis, ir jūs turite marintis — tai yra amžinas įstatymas. 32 Kunigas, kuris buvo pateptas ir pašventintas būti kunigu savo tėvo vietoje, atliks permaldavimą. Vilkėdamas lininiais drabužiais — šventaisiais drabužiais, — 33 jis atliks permaldavimą už šventovę, atliks permaldavimą už Susitikimo palapinę ir aukurą, atliks permaldavimą už kunigus ir visus bendrijos žmones. 34 Šis bus jums amžinas įstatymas: atlikti permaldavimą izraeliečių labui už visas jų nuodėmes kartą per metus".

Ir Mozė padarė, kaip VIEŠPATS buvo jam įsakęs.

16,23 Ši eilutė būtų labiau suprantama, jei būtų skaitoma po 25-osios eilutės Pagal vėlesnes žydų apeigas, vyriausiasis kunigas vėl įeidavo į Švent šventąją smilkytuvo išnešti.

16,29 "... marinsite save": pažodžiui "skaudinsite save". Arkivysk. J. Skvirecko

D. APEIGINIO ŠVENTUMO TEISYNAS

17

Kraujo šventumas

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Kalbėk Aaronui, jo
sūnums ir visai Izraelio tautai ir sakyk jiems: VIEŠPATS davė tokį
įsakymą:
3* 'Jei kas nors iš Izraelio namų pjautų jautį ar avį ar ožką
stovykloje ar už stovyklos, 4 neatvesdamas jų prie Susitikimo pa-
lapinės įėjimo atnašauti juos kaip dovaną VIEŠPAČIUI priešais
VIEŠPATIES padangtę, tas žmogus bus kaltas kraujo kalte. Žmo-
gus išliejo kraują, užtat jis bus pašalintas iš savo tautos. 5 Tai dėl
to, kad izraeliečiai, užuot atnašavę savo aukas laukuose, kaip jie kad
aukoja, atvestų aukas VIEŠPAČIUI pas kunigą prie Susitikimo
palapinės įėjimo ir paaukotų kaip bendravimo aukas VIEŠPAČIUI.
6 Kunigas išpils kraują ant VIEŠPATIES aukuro prie įėjimo į Su-
sitikimo palapinę ir pavers taukus dūmais kaip malonų kvapą
VIEŠPAČIUI, 7 kad izraeliečiai nebeatnašautų savo aukų satyrams,*
kuriuos garbindami jie kekšauja. Šis bus jiems ir jų palikuonims
amžinas įstatymas.
8 Be to, pasakyk jiems: jei kas nors iš Izraelio namų ar iš atei-
vių, gyvenančių tarp jūsų, atnašautų deginamąją atnašą ar kruviną
auką, 9 neatvesdamas gyvulio prie Susitikimo palapinės įėjimo
paaukoti jį VIEŠPAČIUI, tas žmogus bus pašalintas iš savo tautos.

17,3-10 Kraujas, anot izraeliečių mąstysenos, buvo gyvybės šerdis ir ženklas, todėl net gyvulių ir paukščių kraujas buvo laikomas šventas. Žr. Pr 9,4-5. Užtat ir gyvulio skerdimas mėsai turėjo tokį aukos pobūdį, kad buvo reikalaujama gyvulį skersti tik prie šventovės. Negalint šio įstatymo įvykdyti be didelių sunkumų, izraeliečiams išsiblaškius po visą Palestiną, jis buvo sušvelnintas. Žr. Įst 12,20-25.

17,7 "... satyrams": pažodžiui "ožiams demonams". Turima mintyje gyvulių pavidalo būtybes, kurios, buvo tikima, gyveno dykumoje ir griuvėsiuose. Žr. Iz 13,21; 34,14. Azazelis buvo vienas iš tokių būtybių (žr. Kun 16,8). Šiame tekste ir 2 Kr 11,15 šiuo žodžiu paniekinamai vadinami pagonių dievai.

[10] Jei kas nors iš Izraelio namų ar iš ateivių, gyvenančių tarp
jūsų, valgytų bet kokį kraują, aš atgręšiu savo veidą į kraują val-
gantį žmogų ir pašalinsiu tą žmogų iš jo tautos, [11]* nes gyvūno
gyvybė yra kraujyje. Daviau jums kraują, kad ant aukuro atlik-
tumėte permaldavimą už savo gyvybę, — kraujas atlieka permal-
davimą, nes jis yra gyvybė. [12] Todėl aš sakiau izraeliečiams: nė
vienas iš jūsų nevalgys kraujo, net nė vienas iš ateivių, gyvenančių
tarp jūsų, nevalgys kraujo. [13] Jei kas iš izraeliečių ar iš ateivių,
gyvenančių tarp jūsų, sumedžiotų gyvulį ar paukštį, kurį leista val-
gyti, turi išlieti jo kraują ir užkasti jį į žemę.
[14] Juk kiekvienam gyvūnui gyvastis — kraujas yra jo gyvybė.
Todėl aš sakiau izraeliečiams: nevalgysite kraujo jokio gyvūno, nes
gyvybė kiekvieno gyvūno yra jo kraujas; kas valgytų kraują, bus
pašalintas. [15] Kiekvienas žmogus, izraelietis ar ateivis, kuris valgy-
tų, kas nugaišo ar buvo žvėries sudraskyta, turės išsiskalbti drabu-
žius, apsiplauti vandeniu ir būti nešvarus lig vakaro. Tada jis taps
švarus. [16] Bet jeigu jis neišplauna {savo drabužių} ir neapsiplauna
vandeniu, jis turės pakelti savo kaltės padarinius'".

18

Lyties šventumas

[1]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2] "Kalbėk izraeliečiams
ir sakyk jiems: 'Aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas. [3] Nesielgsite, kaip
elgiamasi Egipto žemėje, kur gyvenote, ir nesielgsite, kaip elgiamasi
Kanaano krašte, į kurį jus vedu. Jūs negyvensite pagal jų įstatus.

17,11 "Daviau jums kraują, kad atliktumėte permaldavimą už savo gyvybę": kruvina gyvulio auka buvo ženklus veiksmas, nes aukojamo gyvulio gyvybė buvo laikoma pakaitalu gyvybės aukotojo, kuris aukos veiksmu pripažindavo, kad yra užsitraukęs Dievo bausmę už savo nuodėmes. Ši aukos samprata Žyd 9-10 skyriuose vartojama Jėzaus Kristaus mirčiai paaiškinti. "... viskas pagal įstatymą apvaloma krauju, ir be kraujo praliejimo nėra atleidimo" (Žyd 9,20).

18,1-30 Būdama šventoji tauta, atskirta nuo tautų ypatingam santykiui su Viešpačiu, Izraelis negali pamėgdžioti kitų tautų papročių (24-29 eilutės; žr. Kun 11,44-45). Nors Kunigų knygos įstatai ir įsakai turi ryšį su Sinajaus kalnu, kai kurie tekstai atspindi laikotarpį po Kanaano krašto užkariavimo (25.27 eilutės).

[4] Vykdysite tik mano įsakus ir ištikimai laikysitės mano įstatų: aš
esu VIEŠPATS, jūsų Dievas. [5] Laikysitės mano įstatų ir įsakų, —
žmogus, stengdamasis juos vykdyti, yra gyvas: aš esu VIEŠPATS.
[6]* Nė vienas iš jūsų nesueis su artima giminaite atidengti
nuogumo: aš esu VIEŠPATS. [7] Savo tėvo nuogumo — tai yra savo
motinos nuogumo — neatidengsi, ji yra tavo motina, jos nuogumo
neatidengsi. [8] Neatidengsi savo tėvo žmonos nuogumo; tai yra tavo
tėvo nuogumas. [9] Neatidengsi nuogumo savo sesers, tavo tėvo duk-
ters ar tavo motinos dukters, ar ji būtų gimusi šeimoje ar gimusi
kitur. [10] Neatidengsi nuogumo savo sūnaus dukters ar savo dukters
dukters, nes jų nuogumas yra tavo paties nuogumas. [11] Neatidengsi
nuogumo savo pamotės dukters, gimusios iš tavo tėvo, nes ji yra
tavo sesuo. [12] Neatidengsi nuogumo savo tėvo sesers, nes ji tavo tė-
vo artima giminaitė. [13] Neatidengsi nuogumo savo motinos sesers,
nes ji yra tavo motinos artima giminaitė. [14] Neatidengsi savo dėdės
nuogumo — tai yra nesueisi su jo žmona — ji yra tavo dėdienė.
[15] Neatidengsi nuogumo savo marčios: ji yra tavo sūnaus žmona —
neatidengsi jos nuogumo. [16] Neatidengsi nuogumo savo brolio žmo-
nos,* nes tai yra tavo brolio nuogumas. [17] Neatidengsi nuogumo
moters ir jos dukters; neimsi žmona jos sūnaus dukters ar jos
dukters dukters ir neatidengsi jos nuogumo, nes jos yra tavo arti-
mi giminės. Tai būtų ištvirkavimas. [18] Neimsi savo žmonos sesers
antrine žmona, neatidengsi jos nuogumo, kol jos sesuo tebėra gyva.
[19] Nesueisi su moterimi atidengti jos nuogumo mėnesinių ne-
švarumo metu. [20] Neturėsi lytinių santykių su savo artimo žmona
ir su ja savęs nesuterši. [21] Neleisi, kad kas nors iš tavo palikuonių
būtų paaukotas Molechui* ir neišniekinsi savo Dievo vardo: aš esu
VIEŠPATS! [22] Nesugulsi su vyriškiu tarsi su moterimi: tai yra

---

18,6-18 Dvylikos lytinių draudimų sąrašas (palygink su dvylika prakeikimų Įst 27). Draudimai išreiškiami tartum jie liestų tik izraeliečių visuomenės vyrus. Žinoma, tos pačios giminingumo ir šeimyniškų ryšių normos liečia ir moteris.

18,16 "Neatidengsi nuogumo savo brolio žmonos": šio įsako nepaisė Erodas Antipas, — jį smerkė Jonas Krikštytojas. Žr. Mk 6,18. Levirato, t.y. svainio vedybos, buvo šio įsako išimtis. Žr. Įst 25,5.

18,21 "... paaukotas Molechui": užuomina apie kanaaniečių paprotį aukoti vaikus kruvina auka dievui Molechui. Kūdikiai būdavo nužudomi, o po to sudeginami. Žr. Ez 16,20-22; 20,26.31; 23,37.

pasibjaurėjimas. [23] Neturėsi lytinių santykių su jokiu gyvuliu ir savęs nesuterši su gyvuliu; nei jokia moteris leisis gyvuliui turėti su ja lytinius santykius: tai yra begėdiškas iškrypimas.

[24] Nepasidarykite nešvarūs nė vienu iš šių papročių, nes tokiais papročiais yra susiteršusios tautos, kurias išvarau jūsų akyse. [25] Taip buvo suterštas kraštas, todėl nubaudžiau jį už jo kaltę, ir pats kraštas išvėmė savo gyventojus. [26] Jūs tad turite laikytis mano įstatų ir mano įsakų, ir jūs — nei pilietis, nei ateivis — negalite daryti šių pasibjaurėtinų dalykų, [27] (nes prieš jus gyvenusieji krašto gyventojai darė visus šiuos pasibjaurėtinus dalykus, ir kraštas buvo suterštas). [28] Kitaip kraštas išvems jus už suteršimą, kaip jis išvėmė prieš jus buvusią tautą. [29] Kas padaro vieną iš šių pasibjaurėtinų dalykų, bus pašalintas iš savo tautos. [30] Todėl laikykitės mano įpareigojimo nedaryti nė vieno iš šių pasibjaurėtinų dalykų, ką darė prieš jus buvusieji, ir savęs jais nesuterškite: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas".

19

Įvairios elgesio taisyklės

[1]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2]* "Kalbėk visai izraeliečių bendrijai ir sakyk jiems: 'Būkite šventi, nes aš VIEŠPATS, jūsų Dievas, esu šventas. [3] Kiekvienas gerbs savo motiną ir tėvą, švęs mano šabus: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas. [4] Nesikreipkite į stabus ir nedirbkite sau lietinių dievų: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas.

[5] Kai atnašaujate bendravimo auką VIEŠPAČIUI, ją atnašaukite taip, kad ji būtų maloni jūsų labui. [6] Ji bus suvalgoma tą pačią dieną, kai ją paaukojate, arba rytojaus dieną; o kas liko lig trečios dienos, turi būti sudeginta ugnyje. [7] Jeigu ji iš viso būtų valgoma trečią dieną, ji bus pasibjaurėjimas. Ji nebus maloni. [8] Kas ją valgo, užsitraukia kaltę, nes išniekina tai, kas VIEŠPAČIUI yra šventa. Toks žmogus bus pašalintas iš savo giminės.

19,1-37 Šis skyrius apima glaudų derinį kulto ir etinių pareigų, kurių ištaka yra Dešimt Dievo įsakymų (žr. 9-10, 13-16 eilutes).

19,2 Viso apeiginio Šventumo teisyno vedamoji mintis.

[9] Kai pjaunate savo krašto derlių, nepjausi iki pat savo lauko
pakraščių nei rinksi savo derliaus likusias varpas. [10] Savo vynuogy-
no plikai nenuskinsi ir savo vynuogyne nukritusių vynuogių neran-
kiosi, paliksi jas vargšui ir ateiviui: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas.
[11] Nevogsite, nesielgsite apgaulingai ir vieni kitiems nemeluo-
site. [12] Neprisieksite apgaulingai mano vardu, išniekindami savo
Dievo vardą: aš esu VIEŠPATS.
[13] Neengsi savo artimo, neplėšikausi. Neužlaikysi darbininko at-
lygio pas save lig ryto. [14] Neužgausi nebylio, nepadėsi kliūties ne-
regiui. Bijosi savo Dievo: aš esu VIEŠPATS.
[15] Nesielgsi neteisingai, darydamas sprendimą; nebūsi šališkas
vargšui ir nenusileisi didžiūnui, bet teisi savo artimą teisingai.
[16] Nevaikštinėsi skleisdamas šmeižtus tarp savo giminių; savo arti-
mo gyvasties nestatysi į pavojų: aš esu VIEŠPATS.
[17] Nenešiosi širdyje neapykantos savo artimui. Nors tektų savo
artimą ir pabarti, neužsitrauk per jį nuodėmės. [18] Nekeršysi ir ne-
būsi nusistatęs prieš savo tautiečius, bet mylėsi savo artimą kaip
save patį:* aš esu VIEŠPATS.
[19] Laikysitės mano įstatų. Nekergsi savo galvijų su kita rūšimi;
nesėsi savo dirvoje dviejų sėklų rūšių; nenešiosi drabužio, pasiūto
iš dviejų audeklų.
[20]* Jei kuris nors vyras turėtų lytinius santykius su moterimi,
kuri yra vergė, pažadėta kitam vyrui, bet neišpirkta ar dar ne-
gavusi laisvės, reikalas turės būti ištirtas. Mirtimi jiedu nebus nu-
bausti, nes ji dar nebuvo išlaisvinta. [21] Bet jis turi atvesti prie įėji-
mo į Susitikimo palapinę atnašos už kaltę aviną kaip savo atnašą
už kaltę VIEŠPAČIUI. [22] Kunigas atliks permaldavimą atnašos už
kaltę avinu VIEŠPATIES akivaizdoje jo labui už nuodėmę, kuria jis
nusidėjo. Ir nuodėmė, kuria jis nusidėjo, bus jam atleista.

19,18 "... mylėsi savo artimą kaip save patį": Jėzus cituoja šį įsaką kaip antrą iš dviejų svarbiausių Dievo įsakymų. Žr. Mt 22,39; Mk 12,31. Nors šiame kontekste žodis "artimas" ženklina "tautiečius", Jėzus jo prasmę praplečia, apimdamas visus žmones, net ir priešus. Žr. Lk 10,29-37; Mt 5,43-47.

19,20-22 Šis įsakas, atrodo, nėra savo tikrame kontekste. Turbūt jis iš pradžių buvo skaitomas po Kun 20,12 teksto. "Moteris vergė...": užuomina apie atvejį Iš 21,7-11 tekste.

23 Kai ateisite į kraštą ir pasodinsite ten įvairių vaismedžių, iš
pradžių laikysite jų vaisius esant tarsi neapipjaustytus.* Trejus me-
tus jie bus jums tarsi neapipjaustyti — jie negali būti valgomi.
24 Ketvirtais metais visi jų vaisiai bus pašvęsti VIEŠPAČIUI kaip
padėkos atnaša. 25 Tik penktaisiais metais jų vaisius galite valgyti;
taip jų derlius bus jums gausesnis: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas.
26 Nevalgykite nieko su krauju. Neužsiimkite būrimu ar kerė-
jimu. 27* Nekirpsite plaukų ant savo smilkinių, netaršysite savo
barzdos. 28 Savo kūno nežeisite įsipjovimais mirusiųjų labui, savo
odos netatuiruosite jokiais ženklais: aš esu VIEŠPATS.
29 Neišniekink savo dukters ir nepadaryk jos kekše,* kad kraš-
tas neįpultų į kekšystę* ir neprisipildytų nedorumo. 30 Laikykitės
mano šabų ir gerbkite mano šventovę: aš esu VIEŠPATS.
31 Nesikreipkite į dvasias ir kerėtojus, — jų patarimo neieš-
kokite, kad nebūtumėte jų suteršti: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas.
32 Atsistosi prieš žilagalvį, pagerbsi seną žmogų ir bijosi savo
Dievo: aš esu VIEŠPATS.
33 Jei gyventų su jumis, jūsų krašte, ateivis, jo neskriausi.
34 Ateivis, gyvenantis su jumis, bus jums tarp jūsų kaip vietinis, —
mylėsi jį kaip save patį, nes jūs buvote ateiviai Egipto žemėje: aš
esu VIEŠPATS, jūsų Dievas.
35 Nesielgsite nesąžiningai, matuodami ilgį, svorį ir kiekį.
36 Turėsite teisingas svarstykles, teisingus svarsčius, teisingą efą ir
teisingą hiną: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas, kuris išvedžiau jus iš
Egipto žemės. 37 Laikysitės visų mano įstatų bei visų mano įsakų
ir juos vykdysite: aš esu VIEŠPATS'".

19,23-25 "... laikysite jų vaisius esant tarsi neapipjaustytus": t.y. uždraustus valgyti. Panašiai kaip naujagimis berniukas, taip ir naujai pasodintas vaismedis buvo laikomas nešvarus, kol nebuvo "apipjaustytas", atnašaujant Viešpačiui vaisius, užaugusius ant jo ketvirtaisiais metais.

19,27-28 Tokie buvo kanaaniečių gedulo papročiai. Jie buvo draudžiami izraeliečiams, bet ypač kunigams. Žr. Kun 21,5.

19,29 "...neišniekink savo dukters...nepadaryk jos kekše": neleisk savo dukteriai dalyvauti pagonių stabų garbinime lytinėmis apeigomis. "...kekšystė": lytinės apeigos pagonių stabų garbinime.

20

Bausmės už įvairias nuodėmes

1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Sakysi izraeliečiams:
'Jei kas iš izraeliečių ar Izraelyje gyvenančių ateivių aukotų
kurį nors iš savo vaikų Molechui, jis bus nubaustas mirtimi. Kraš-
to žmonės turi užmušti jį akmenimis. 3 Aš pats atgręšiu savo vei-
dą į tą žmogų ir pašalinsiu jį iš tautos, nes, aukodamas savo vaiką
Molechui, jis suteršė mano šventovę ir išniekino mano vardą. 4 Net
jei krašto žmonės žiūrėtų pro pirštus į tą žmogų, kai jis aukoja sa-
vo vaiką Molechui, ir nenubaustų jo mirtimi, 5 aš pats atgręšiu sa-
vo veidą į tą žmogų ir į jo giminę, pašalinsiu iš tautos jį ir visus,
kurie seka jį, ištvirkaudami su Molechu.
6 Jei kas kreiptųsi į dvasias ir kerėtojus, ištvirkaudamas su
jais, aš atgręšiu į jį savo veidą ir pašalinsiu jį iš tautos. 7 Taigi pa-
šventinkite save ir būkite šventi, nes aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas.
8 Laikykitės mano įstatų ir vykdykite juos. Aš, VIEŠPATS, jus
pašventinu. 9 Kas keiktų savo tėvą ar motiną, bus nubaustas mirti-
mi; kadangi keikė savo tėvą ar motiną, jis užsitraukė kraujo kaltę.
10 Jei vyras svetimauja su ištekėjusia moterimi, nusikalsdamas
svetimavimu su artimo žmona, abu — svetimautojas ir svetimauto-
ja bus nubausti mirtimi. 11 Jei vyras sugultų su savo tėvo žmona,
jis atidengė savo tėvo nuogumą. Abu bus nubausti mirtimi — jie
užsitraukė kraujo kaltę. 12 Jei vyras sugultų su savo marčia, abu
bus nubausti mirtimi. Jiedu nusikalto kraujomaiša — jie užsitraukė
kraujo kaltę. 13 Jei vyras sugultų su vyriškiu tarsi su moterimi, jie-
du abu nusikalto bjauriu iškrypimu — jie užsitraukė kraujo kaltę.
14 Jei vyras vestų moterį ir jos motiną, nusikalstų kraujomaiša. Jie
— jis ir jos — turi būti sudeginti ugnyje, idant nebūtų tarp jūsų
kraujomaišos. 15 Jei vyras turi lytinius santykius su gyvuliu, jis turi
būti sudegintas, o gyvulį užmušite. 16 Jei moteris eina prie gyvulio

---

20,1-27 Bausmės už nusikaltimus prieš teokratinės bendrijos įstatus ir įsakus yra griežtos. Bausmių griežtumo pagrindas yra įsitikinimas, kad Izraelis turi būti šventa tauta, atskira nuo tautų savo gyvenimo būdu ir kultu. Daugumas šio skyriaus medžiagos pakartoja kitus Kunigų knygos skyrius (žr. Kun 18-19). Tai rodo, kad įkvėptasis redaktorius juos sukaupė iš įvairių nepriklausomų tikėjimo kraičio šaltinių.

turėti su juo lytinius santykius, užmuši tą moterį ir tą gyvulį — jie
turi būti nubausti mirtimi, nes užsitraukė kraujo kaltę.

[17] Jei vyras vestų savo seserį — dukterį savo tėvo ar dukterį sa-
vo motinos, pamatytų jos nuogumą ir ji pamatytų jo nuogumą, tai
būtų begėdiškas dalykas. Jiedu bus viešai pašalinti iš savo tautos.
Jis atidengė savo sesers nuogumą ir užsitraukė kaltę. [18] Jei vyras su-
gultų su moterimi jos mėnesinių metu ir atidengtų jos nuogumą, jis
atidengtų jos kraujo šaltinį, o ji atidengtų savo kraujo šaltinį.
Abudu turi būti pašalinti iš jų tautos. [19] Neatidengsi nuogumo sa-
vo motinos sesers ar savo tėvo sesers, nes tai būtų kraujomaiša. Jie-
du užsitraukė kaltę. [20] Jei vyras sugultų su savo dėdės žmona, jis
atidengtų savo dėdės nuogumą. Jiedu užsitraukė kaltę; mirs be-
vaikiai. [21] Jei vyras vestų savo brolio žmoną, bjauriai pasielgtų, nes
atidengė savo brolio nuogumą. Jiedu mirs bevaikiai.

[22] Laikysitės visų mano įstatų bei visų mano įsakų ir vykdysite
juos, kad neišvemtų jūsų žemė, į kurią vedu jus įsikurti gyventi.
[23] Neseksite papročių tautos, kurią išvarau jums iš kelio. Kadangi jie
visus anuos dalykus darė, aš jais bjaurėjausi. [24] Bet jums sakiau: 'Jūs
paveldėsite jų žemę, aš ją duosiu jums kaip nuosavybę — kraštą
tekantį pienu ir medumi'. Aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas, — at-
skyriau jus nuo visų tautų. [25] Todėl jūs darysite skirtumą tarp šva-
raus ir nešvaraus gyvulio, tarp nešvaraus ir švaraus paukščio — jūs
savęs nesuteršite gyvuliu ar paukščiu ar gyvūnais, kuždančiais
žemėje, kuriuos jums atskyriau laikyti esant nešvarius. [26] Man tat
būsite šventi, nes aš, VIEŠPATS, esu šventas ir atskyriau jus nuo
kitų tautų, kad būtumėte mano.

[27] Vyras ar moteris, iššaukiantys dvasias ar užsiimantys kerė-
jimu, bus nubausti mirtimi. Jie turi būti užmušti akmenimis — jų
kraujo kaltė kris ant jų pačių".

21*

Kunigystės šventumas

1* VIEŠPATS tarė Mozei: "Kalbėk kunigams, Aarono sūnums,
ir sakyk jiems:
'Nė vienas tenesuteršia savęs dėl numirėlio iš savo giminių,
2 išskyrus dėl artimiausių giminaičių — dėl motinos, tėvo, sūnaus,
dukters, ir brolio. 3 Leista jam susiteršti ir dėl sesers, kuri tebėra
mergelė ir yra jam artima, nes ji dar nėra ištekėjusi. 4 Bet jis ne-
darys savęs nešvaraus dėl artimųjų, kurių giminaičiu jis yra vedy-
bomis; dėl jų savęs nesuterš.
5* Jie savo viršugalvio plikai neskus, žandenų neapkirps ir sa-
vo kūne jokių įpjovimų nedarys. 6 Savo Dievui jie bus šventi ir Die-
vo vardo neišniekins, nes jie aukoja VIEŠPAČIUI atnašas, savo Die-
vo maistą,* ugnimi. Todėl jie turi būti šventi.
7 Žmona jie neims moters, suterštos kekšyste, ar moters, kuri
buvo vyro atleista. Jie yra šventi savo Dievui. 8 Elgsiesi su jais
kaip su šventais, nes jie atnašauja maistą tavo Dievo, — jie bus ir
tau šventi, nes aš, juos pašventęs VIEŠPATS, esu šventas. 9 Jei ku-
nigo duktė suterštų save kekšyste, ji išniekintų ir savo tėvą. Ji turi
būti sudeginta ugnyje.
10 Kunigas, esantis savo brolių vyriausias, ant kurio galvos bu-
vo išlietas patepimo aliejus ir kuris buvo pašventintas vilkėti šven-
tuosius drabužius, netaršys savo plaukų,* neplėšys savo drabužių.
11 Jis neprieis prie jokio numirėlio; nesuterš savęs net dėl savo tė-
vo ar motinos. 12 Neišeis net iš šventovės, kad nesuterštų savo Die-
vo šventovės, nes, turėdamas ant savęs patepimo aliejų, jis yra pa-
šventintas savo Dievui — man: aš esu VIEŠPATS. 13 Žmona jis

---

21 Šis skyrius apima nurodymus kunigams. Kunigų elgesį sąlygoja jų ypatinga būklė: kunigai yra šventi savo Dievui, t.y. atskirti ypatingai Dievo tarnybai.

21,1-3 Kadangi gedulo apeigos liečia mirusiojo kūną, buvo tikima, jog jos daro žmogų apeigoms nešvarų (žr. Kun 10,6; Ez 24,15-18).

21,5 Tokie kanaaniečių gedulo papročiai buvo uždrausti visiems izraeliečiams, o ypač kunigams. Žr. Kun 19,27-28.

21,6 "... savo Dievo maistą": senovinė aukos samprata — atnašos yra Dievo maistas.

21,10 "... netaršys savo plaukų...": žr. Kun 10,6 paaiškinimą.

gali imti tik moterį, kuri yra mergelė. [14] Našlės ar vyro atleistos
moters ar suterštos kekšyste — kekšės žmona jis negali imti. Jis
turi imti žmona mergelę iš savo giminės, [15] kad nesuterštų savo pa-
likuonių savo giminėje, nes aš, VIEŠPATS, jį pašventinu'".
[16] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [17] "Kalbėk Aaronui ir
sakyk: 'Joks vyras iš tavo palikuonių per visas jų kartas, turintis ko-
kį trūkumą, nebus tinkamas atnašauti savo Dievo maistą. [18] Iš viso
nė vienas, turintis kokį trūkumą, nebus tinkamas: joks aklas vyras
ar raišas, joks vyras sužalotu veidu ar per ilga galūne, [19] joks vyras
nulaužta koja ar nulaužta ranka, [20] ar kuprotas, ar neūžauga, ar su
trūkumu akyje, ar sergantis niežais, ar turintis šašus, ar sutraiš-
kytomis sėklidėmis. [21] Joks kunigo Aarono palikuonis, turintis trū-
kumą, nebus tinkamas atnašauti VIEŠPATIES aukų ugnimi. Turė-
damas trūkumą, jis nesiartins atnašauti savo Dievo maisto. [22] Savo
Dievo maistą — ypač šventą ir šventąją dalį jis gali valgyti. [23] Bet
kadangi turi trūkumą, už užuolaidos neįeis ir prie aukuro nesiar-
tins, kad nesuterštų mano šventų vietų, nes aš, VIEŠPATS, jas pa-
šventinu'".
[24] Taip kalbėjo Mozė Aaronui, jo sūnums ir visiems izraelie-
čiams.

22

Aukų šventumas

[1]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2] "Pamokyk Aaroną ir
jo sūnus, kad būtų rūpestingi su šventomis izraeliečių aukomis,
kurias jie man pašvenčia, idant neišniekintų mano švento vardo.
Aš esu VIEŠPATS. [3] Sakyk jiems: 'Per visas jūsų kartas, jei kuris
nors iš jūsų palikuonių, būdamas nešvarumo būklėje, prisiartintų
prie šventųjų aukų, kurias izraeliečiai pašvenčia VIEŠPAČIUI, tas
žmogus bus pašalintas iš mano artumo. Aš esu VIEŠPATS. [4] Niekas
iš Aarono palikuonių, sergantis raupsų liga ar sėklos išsiliejimu, ne-
gali valgyti šventųjų aukų, kol netampa švarus. Be to, jei kas pa-
liestų ką nors nešvaraus, tapusio nešvariu per numirėlį, ar žmogų,

---

22,1-9 Kunigai negali valgyti šventųjų aukų, t.y. pašventintosios aukos dalies, kuri jiems priklausė, būdami apeiginio nešvarumo būklėje. Žr. Kun 11-15.

turėjusį sėklos išsiliejimą, [5] ir jei kas paliestų kokį nors ropojantį
gyvūną, ir taip taptų nešvarus, ar kokį nors žmogų, nuo kurio pa-
lietimo taptų nešvarus, — nepaisant koks bebūtų jo nešvarumas, —
[6] toks asmuo bus nešvarus lig vakaro ir šventųjų aukų, nenuplovęs
savo kūno vandeniu, nevalgys. [7] Saulei nusileidus, jis bus švarus.
Po to galės valgyti šventųjų aukų, nes jos yra jo maistas. [8] Jis neval-
gys nugaišusio ar žvėries sudraskyto gyvulio mėsos, kad per ją ne-
taptų nešvarus. Aš esu VIEŠPATS. [9] Jie turi laikytis mano įpa-
reigojimų, kad neužsitrauktų kaltės ir nenumirtų šventovėje už jos
išniekinimą. Aš, VIEŠPATS, juos pašventinu.

[10*] Joks pašalietis nevalgys šventųjų aukų; joks kunigo įnamis
ar samdinys nevalgys šventųjų aukų. [11] Bet vergas, kuris yra pirkta
kunigo nuosavybė, gali jas valgyti; ir gimusieji jo namuose gali val-
gyti jo maistą. [12] Jei kunigo duktė ištekėtų už pašaliečio, ji neval-
gys šventųjų aukų atnašos. [13] Bet jei kunigo duktė taptų našle ar
būtų vyro atleista ir be palikuonių, ir sugrįžtų į tėvo namus, ji gali
jas valgyti kaip savo jaunystėje. Joks pašalietis jų nevalgys.

[14] Jei kas suvalgytų šventąją auką per neapsižiūrėjimą, jis tu-
rės atsilyginti kunigui už šventąją auką, pridėdamas penktadalį jos
vertės. [15] Kunigai turi prižiūrėti, kad izraeliečiai neišniekintų šven-
tųjų aukų, kurias jie atnašauja VIEŠPAČIUI, [16] ir, valgydami savo
šventąsias aukas, neužsitrauktų kaltės, kuri reikalauja atnašos už
kaltę, nes aš, VIEŠPATS, juos pašventinu'".

Netinkamos atnašos aukoms

[17*] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [18] "Kalbėk Aaronui, jo
sūnums bei visiems izraeliečiams ir sakyk jiems: 'Kai žmogus iš
Izraelio namų ar iš ateivių, gyvenančių Izraelyje, aukoja atnašą, —
ar tai būtų iš įžado ar kaip savanorišką atnašą, — aukojamą
VIEŠPAČIUI kaip deginamąją auką, [19] kad ji būtų tinkama jūsų
labui, turi būti sveikas patinėlis iš galvijų ar avių, ar ožkų kaimenės.
[20] Nesveikos atnašos neaukosite, nes ji nebus tinkama jūsų labui.

[21] Kai žmogus, vykdydamas įžadą ar kaip savanorišką atnašą,
atnašauja bendravimo auką VIEŠPAČIUI iš galvijų bandos ar avių

22,10-16 Joks pašalietis, t.y. tik tiesioginė kunigo šeimyna, įskaitant vergus, galėjo valgyti šventąsias aukas.

22,17-25 Nurodymai apie malonias Dievui, t.y. priimtinas atnašas.

kaimenės, kad ji būtų maloni, gyvulys turi būti tobulas, — jis neturės jokių trūkumų. [22] Aklo ar sužaloto, suluošinto ar turinčio pūliuojančią skaudę, niežus ar šašus — tokio gyvulio VIEŠPAČIUI neatnašausite, nė vieno iš jų nedėsite ant aukuro kaip atnašos ugnimi VIEŠPAČIUI. [23] Jautį ar avį, turinčius per ilgas ar per trumpas galūnes, galite atnašauti kaip savanorišką atnašą, tačiau jie nebus malonūs įžadui įvykdyti. [24] Neatnašausite VIEŠPAČIUI jokio gyvulio, kurio sėklidės yra sužeistos ar sutraiškytos ar perplėštos ar išpjautos. Tokio papročio jūs savo krašte neturėsite, [25] nei tokius gyvulius iš svetimtaučio rankos priimsite aukoti kaip maistą savo Dievui, nes jie yra sužaloti — nesveiki. Jūsų labui nebus tinkami'".

[26] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [27] "Gimus veršiukui, ėriukui ar ožiukui, jie pasiliks septynias dienas prie savo motinos. Tik nuo aštuntos dienos jie bus malonūs VIEŠPAČIUI kaip atnaša ugnimi. [28] Betgi nepjausite iš galvijų bandos ar iš avių kaimenės gyvulio su jo jaunikliu tą pačią dieną. [29] Kai aukojate padėkos atnašą VIEŠPAČIUI, aukosite ją taip, kad ji būtų tinkama jūsų labui. [30] Ji bus suvalgyta tą pačią dieną; nieko iš jos nepaliksite lig kitos dienos ryto. Aš esu VIEŠPATS.

[31] Taip jūs laikysitės mano įsakymų ir vykdysite juos. Aš esu VIEŠPATS. [32] Mano švento vardo neišniekinkite, kad būčiau šventas tarp izraeliečių. Aš esu VIEŠPATS. Aš jus pašventinu — [33] aš, kuris išvedžiau jus iš Egipto žemės, kad būčiau jūsų Dievas. Aš esu VIEŠPATS".

*23**

Metinių švenčių apeigos
Šabo diena

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2] "Kalbėk izraeliečiams ir sakyk jiems: 'Šios yra VIEŠPATIES iškilmės, švenčių dienos, kurias paskelbsite kaip šventąsias sueigas, mano nustatytas iškilmes.

[3] Šešias dienas bus dirbama, bet septintą dieną yra visiško poilsio šabas — šventoji sueiga. Nedirbsite jokio darbo: tai šabas VIEŠPAČIUI visose jūsų gyvenvietėse.

23 Šis skyrius apima šventąjį Sandoros tautos kalendorių. Žr. Iš 23,14-17; 34,18-24; Įst 16,1-17

Perėjimo ir Neraugintos duonos iškilmės

[4] Šios tat yra VIEŠPATIES nustatytos iškilmės, šventosios
sueigos, kurias švęsite joms paskirtu metu. [5] Pirmąjį mėnesį, ke-
turioliktą mėnesio dieną, temstant, bus Perėjimo atnaša VIEŠ-
PAČIUI, [6] o to paties mėnesio penkioliktą dieną yra Neraugintos
duonos iškilmės VIEŠPAČIUI. Septynias dienas valgysite nerau-
gintą duoną. [7] Pirmąją dieną turėsite šventą sueigą ir nedirbsite sa-
vo užsiėmimų darbo. [8] Per septynias dienas atnašausite VIEŠ-
PATIES atnašas ugnimi; septintąją dieną bus šventa sueiga;
nedirbsite savo užsiėmimo darbų'".

Pirmienų pėdo šventimas

[9] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [10] "Kalbėk izraeliečiams
ir sakyk jiems: 'Kai jūs ateisite į kraštą, kurį aš jums duodu, ir
nuimsite jo derlių, atnešite jūsų pjūties pirmienų pėdą kunigui.
[11] Jis pakylės pėdą VIEŠPATIES akivaizdoje, kad būtumėte jam
mieli. Dieną po šabo kunigas jį pakylės. [12] Tą dieną, kai pakylėjate
pėdą, atnašausite VIEŠPAČIUI sveiką mitulį avinėlį kaip degi-
namąją auką. [13] O javų atnaša prie jo bus du dešimtadaliai efos
rinktinių miltų su įmaišytu aliejumi — malonaus kvapo atnaša ug-
nimi VIEŠPAČIUI; jos išliejamoji atnaša bus vynas — vienas ket-
virtis hino. [14] Iki tos dienos, kol jūs nebūsite atnešę savo Dievo at-
našos, nevalgysite nei duonos,* nei pagruzdintų ar šviežių grūdų.
Tai yra amžinas įstatas jūsų kartoms visose jūsų gyvenvietėse'".

Savaičių iškilmės

[15] "O nuo dienos po šabo, — nuo dienos, kurią atnešėte savo
pakylėjimo atnašos pėdą, — atskaičiuokite septynias savaites. Jos
turi būti pilnos: [16] turite skaičiuoti lig dienos po septintojo šabo —
penkiasdešimt dienų.* Tada atnešite VIEŠPAČIUI naujo derliaus
grūdų atnašą.* [17] Atnešite iš savo gyvenviečių kaip pakylėjimo at-

---

23,14 "... nevalgysite nei duonos...": keptos iš naujojo derliaus miltų. Atnaša Dievui derlius turėjo būti pašventintas žmonių naudojimui.

23,16 "... penkiasdešimt dienų": iš čia "Septynių savaičių", arba "Savaičių šventė" (žr. Sk 28,26; Įst 16,10; Tob 2,11). Lietuviškai: Sekminės. "... nau-

našą du duonos kepalus, kiekvienas iš dviejų dešimtadalių efos.
Jie turi būti iš rinktinių miltų, kepti su raugu, kaip pirmienos
VIEŠPAČIUI. 18 Drauge su duona atnašausi septynis sveikus mi-
tulius avinėlius, vieną jautį iš bandos ir du avinus. Jie bus degi-
namoji auka VIEŠPAČIUI, drauge su javų atnaša ir liejamosiomis
atnašomis, malonaus kvapo atnaša ugnimi VIEŠPAČIUI. 19 Pa-
aukosite taip pat ir vieną ožį atnašai už nuodėmę bei du mitulius
avinėlius kaip bendravimo auką. 20 Kunigas pakylės juos — tuos
du avinėlius — drauge su pirmienų duona kaip pakylėjimo atnašą
VIEŠPATIES akivaizdoje. Jie bus šventi VIEŠPAČIUI ir priklau-
sys kunigui. Tą pačią dieną paskelbsite iškilmę, švęsite sueigą ir
nedirbsite savo užsiėmimų darbo. Tai yra amžinas įstatas visose
jūsų gyvenvietėse visoms jūsų kartoms.
22 Kai pjaunate savo krašto derlių, nepjausi iki pat savo lauko
pakraščių ir nerinksi savo derliaus lauke likusių varpų. Paliksi jas
vargšui ir ateiviui: aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas".

Naujųjų metų diena

23 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 24 "Taip kalbėk izrae-
liečiams: 'Septintą mėnesį, pirmąją mėnesio dieną, švęsite visiško
poilsio dieną su šventa sueiga, pažymėtą rago skardėjimu. 25 Nedirb-
site savo užsiėmimų darbo, aukosite VIEŠPATIES atnašą ugnimi'".

Susitaikymo diena

26 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 27 "Bet šio mėnesio
dešimtą dieną yra Permaldavimo diena. Ji bus jums šventa sueiga:
marinsitės ir aukosite VIEŠPATIES atnašą ugnimi. 28 Tą dieną ne-
dirbsite jokio darbo, nes ji yra Permaldavimo diena, kurioje yra
atliekamas permaldavimas jūsų labui VIEŠPATIES, jūsų Dievo, aki-
vaizdoje. 29 Iš tikrųjų, kas tos dienos metu nesimarintų, bus paša-

---

jojo derliaus grūdų atnašą": šviežių grūdų miltų. Sekminės buvo padėkos šventė, nuėmus javų derlių. Pjūtis prasidėdavo po Perėjimo — Velykų šventės. Vėliau Sekminės tapo švente Įstatymo davimui ant Sinajaus kalno paminėti.

lintas iš savo tautos. 30 O kas tos dienos metu dirbtų kokį darbą,
aš ištrinsiu jį iš tautos tarpo. 31 Nedirbkite jokio darbo; tai amži-
nas įstatas visoms jūsų kartoms visose jūsų gyvenvietėse. 32 Ji bus
jums visiško poilsio šabas, ir jūs turite marintis. Devintosios mė-
nesio dienos vakare, nuo vakaro lig vakaro, švęsite šį jūsų šabą".

Palapinių iškilmės

33 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 34 "Taip kalbėk izrae-
liečiams: 'Šio septintojo mėnesio penkioliktą dieną yra VIEŠPA-
ČIUI skirtos Palapinių iškilmės,* kurios tęsis septynias dienas.
35 Pirmoji diena bus šventoji sueiga; nedirbsite savo užsiėmimų
darbo. 36 Per septynias dienas aukosite VIEŠPATIES atnašas ugni-
mi. Aštuntą dieną švęsite šventą sueigą ir aukosite VIEŠPATIES at-
našas ugnimi. Tai yra iškilmingas susirinkimas; nedirbsite savo
užsiėmimų darbo.

37 Šios yra VIEŠPATIES nustatytos iškilmės, kurias švęsite
kaip šventųjų sueigų metą aukoti VIEŠPAČIUI atnašas ugnimi, —
deginamąsias aukas ir javų atnašas, aukas ir liejamąsias atnašas,
kiekvieną jai nustatytą dieną, — 38 neskaitant VIEŠPATIES šabų,
neskaitant jūsų dovanų, neskaitant visų jūsų atnašų už įžadus ir
neskaitant visų jūsų savanoriškų atnašų, kurias jūs duodate VIEŠ-
PAČIUI.

39 Bet septintojo mėnesio penkioliktą dieną, kai būsite nuėmę
visą krašto derlių, švęsite VIEŠPATIES iškilmes, kurios tęsis sep-
tynias dienas. Pirmoji ir aštuntoji diena bus visiško poilsio dienos.
40 Pirmąją dieną paimsite hadaro* medžio vaisių, palmės šakų, la-
puočių šakelių bei paupio gluosnių ir linksminsitės VIEŠPATIES,

---

23,34 "... Palapinių iškilmės": džiaugsminga vynuogių ir vaisių nurinkimo šventė. Žr. Įst 16,13-15. Per septynias dienas izraeliečiai gyvendavo lapinėse pastogėse, pastatytose ant namų stogų ar gatvėse, minėdami savo protėvių ir promočių klajones dykumoje.

23,40 "... hadar(o) medžio vaisių": spėjama, kad tai buvo citrono medžio šakos, naudojamos "būdelėms", arba pastogėms, kuriose žmonės gyvendavo šventės metu, pastatyti. Žr. Neh 8,15.

jūsų Dievo, akivaizdoje septynias dienas. 41 Švęsite ją septintą mė-
nesį kasmet kaip VIEŠPATIES iškilmes septynias dienas, švęsite
ją septintą mėnesį kaip amžiną įstatą per visas jūsų kartas. 42 Sep-
tynias dienas gyvensite palapinėse; visi izraeliečiai turės gyventi
palapinėse tam, 43 idant jūsų kartos patirtų, kad aš, vesdamas izra-
eliečius iš Egipto žemės, apgyvendinau juos palapinėse. Aš esu
VIEŠPATS, jūsų Dievas'".
44 Taip Mozė paskelbė izraeliečiams VIEŠPATIES nustatytas
iškilmes.

24

Šventovės lempų priežiūra

1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Paliepk izraelie-
čiams atnešti tau gryno aliejaus iš traiškytų alyvų žvakidei, kad
lempos būtų žibinamos nuolat. 3 Aaronas pastatys ją Susitikimo
palapinėje, šiapus Sandoros užuolaidos, kad žibėtų nuolat nuo
vakaro lig ryto VIEŠPATIES akivaizdoje. Tai bus amžinas įstatas
jūsų kartoms. 4 Jis nuolat patvarkys lempas ant žvakidės iš gryno
{aukso} VIEŠPATIES akivaizdoje".

Artumo duona

5 "Paimsi rinktinių miltų ir iškepsi iš jų dvylika kepalų —
kiekvieną iš dviejų dešimtadalių efos. 6 Sudėsi juos dviem eilėmis,
po šešis kiekvienoje eilėje, ant stalo iš gryno {aukso} VIEŠPATIES
akivaizdoje. 7 Kiekvieną eilę užbarstysi grynais smilkalais, kad jie
būtų ženkli atnaša duonai kaip atnašai ugnimi VIEŠPAČIUI. 8 Nuo-
lat, kas šabo dieną, sudės juos Aaronas iš naujo VIEŠPATIES aki-
vaizdoje kaip Izraelio tautos įsipareigojimą — amžiną sandorą.
9 Duona priklausys Aaronui ir jo palikuonims; suvalgys ją šventoje
vietoje, nes ji yra jam ypač šventa dalis, amžinas atlygis, iš atnašų
ugnimi VIEŠPAČIUI".

24,1-9 Įvairūs įstatai kunigams. Aliejus šventovės Žvakidei (žr. Iš 27,20-21); Artumo duona (žr. Iš 25,23-30).

Bausmė už piktžodžiavimą

[10]* Tarp izraeliečių buvo vyras, kurio motina buvo izraelietė,
o tėvas buvo egiptietis. Kartą stovykloje kilo muštynės tarp izrae-
lietės sūnaus ir vieno izraeliečio. [11] Kadangi izraelietės sūnus vie-
šai piktžodžiavo {Dievo} Vardui ir keikėsi, žmonės jį atvedė pas
Mozę. (Jo motina buvo Dibrio duktė, iš Dano giminės, ir buvo va-
dinama Šelomita.) [12] Jis buvo uždarytas į kalėjimą, kol nebus jiems
duotas VIEŠPATIES nuosprendis.

[13] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [14] "Išvesk už stovyklos
piktžodžiautoją, teuždeda rankas jam ant galvos visi girdėjusieji ir
teužmuša jį visa bendrija akmenimis. [15]* O izraeliečiams kalbėk ir
pasakyk: 'Kas keiktų Dievą, turės atsakyti už savo nuodėmę. [16] Kas
piktžodžiautų VIEŠPATIES vardui, bus nubaustas mirtimi. Visa
bendrija užmuš piktžodžiautoją akmenimis. Ateivis ar krašto gyven-
tojas, piktžodžiaujantis {Dievo} Vardui, turi būti užmuštas.

[17] Kas užmuštų žmogų, bus nubaustas mirtimi.

[18] Kas užmuštų gyvulį, turės atlyginti už jį nuostolį: gyvybę
už gyvybę.

[19] Kas sužalotų artimą, kaip jis padarė, taip jam bus padaryta:
[20]* galūnė už galūnę, akis už akį, dantis už dantį. Žaizda, kokią jis
padarė artimui, tokia žaizda bus jam padaryta. [22] Kas užmuštų gy-
vulį, turės atlyginti nuostolį, bet kas užmuštų žmogų, turės būti
nubaustas mirtimi. [23] Turėsite vieną tą patį įstatymą ateiviui ir
izraeliečiui, nes aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas".

[24] Taip kalbėjo Mozė izraeliečiams. Jie tad išvedė piktžodžiau-
toją už stovyklos ir užmušė akmenimis. Izraeliečiai padarė taip,
kaip Dievas buvo Mozei įsakęs.

24,10-14 Šis įvykis yra tarsi rėmai tolesniems įstatams ir įsakams. "{Dievo} Vardas": pagarbus šventojo Jahvės, t.y. Viešpaties vardo, pakaitalas (žr. Iš 3,14). Anot izraeliečių mąstysenos, piktžodžiavimas suteršia bendriją. Užmušimas akmenimis — bendrijinis bausmės įvykdymas buvo priemonė apvalyti bendriją nuo pikto.

24,15-22 Nepriklausoma įstatų grupuotė.

24,20 Lex talionis, arba keršto įstatymas, — "galūnė už galūnę, akis už akį, dantis už dantį, — juo buvo stengiamasi apriboti kerštą ir pritaikyti nusikaltimui atitinkamą bausmę. Žr. Iš 21,22-25.

25

Šabo metai

1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei ant Sinajaus kalno, tardamas:
2 "Kalbėk izraeliečiams ir sakyk jiems: 'Kai ateisite į kraštą, kurį
aš jums duodu, tas kraštas turės švęsti šabą* VIEŠPAČIUI.
3 Šešerius metus sėsi savo lauką ir šešerius metus genėsi savo vy-
nuogyną ir nuimsi jų derlių, 4 bet septintais metais turės būti že-
mei visiško poilsio šabas — šabas VIEŠPAČIUI: savo lauko tu ne-
sėsi ir savo vynuogyno negenėsi. 5 Tada nepjausi jokių savaime
išaugusių javų, nenuimsi vynuogių nuo neapgenėto vynmedžio —
septintieji bus žemei visiško poilsio metai. 6 Bet jūs galite valgyti,
ką žemė išaugina savo šabo metu — tu, tavo vergai ir vergės, tavo
samdiniai ir įnamiai. 7 Ir tavo galvijams bei laukiniams krašto gy-
vuliams, ką žemė savaime išaugina, bus maistu".

Jubiliejaus metai

8* "Atskaičiuosi septynias metų savaites, septynis kartus sep-
tynerius metus taip, kad septynerių metų savaitės sudarytų keturias-
dešimt devynerius metus. 9 Tada, septintojo mėnesio dešimtą dieną,
skardžiai pūsi ragą — Permaldavimo dieną jūsų rago gaudesys
teaidi visame jūsų krašte. 10 Švęsite penkiasdešimtuosius metus ir

25,1-55 Šabo metų ir jubiliejaus metų nuostatais buvo stengiamasi užkirsti kelią ekonominiam išnaudojimui, pabrėžiant, kad žemės nuosavybė priklauso ne žmonėms, bet Dievui.

25,2-7 "... kraštas turės švęsti šabą...": žemė turės pūdymuoti. Žr. Iš 23,10-11. Nors šio papročio pagrindas buvo sveika nuovoka, kad žemė turi pailsėti, šiame tekste jis reiškia, kad Viešpats yra krašto savininkas ir duoda jį izraeliečiams tik valdyti. Šiuolaikine mąstysena, šiame tekste susiduriame su religiniu ekologijos pradu. Šabo metų derlius turėjo likti laukuose, nes juo naudotis galėjo visi (žr. 12-ąją eilutę). Iš 23,10-13 tekste minimi tik vargšai ir laukiniai gyvuliai.

25,8-24 Po septynerių šabo metų, t.y. penkiasdešimtaisias metais, yra jubiliejaus metai, hebraiškai vadinami "jobel", arba "avino [ragas]", nes jubiliejaus metai būdavo pradedami rago pūtimu. Taigi mūsų žodis "jubiliejus" yra hebraiškos kilmės. Jubiliejaus metų įstatymas turėjo nepaprastą visuomeninę ir ekonominę reikšmę, nes išreiškė rūpinimąsi šeima ir žeme.

paskelbsite laisvę krašte visiems jo gyventojams. Tai bus jums ju-
biliejaus metai: sugrįšite kiekvienas jūsų prie savo nuosavybės ir
kiekvienas jūsų į savo šeimą. 11 Tie penkiasdešimtieji bus jums ju-
biliejaus metai: nesėsite, nepjausite jokių savaime išaugusių javų,
nenuimsite vynuogių nuo neapgenėtų vynmedžių, 12 nes jie yra
jubiliejaus metai. Jums bus jie šventi: galite valgyti tik tai, ką
išaugina pati dirva.

13 Taigi šiais jubiliejaus metais sugrįšite kiekvienas iš jūsų į sa-
vo nuosavybę. 14 Parduodami nuosavybę artimui ar pirkdami ką iš
artimo, nedarykite vienas kitam skriaudos. 15 Pirkdamas iš savo ar-
timo, mokėsi tik už metus nuo praėjusio jubiliejaus; parduodamas
tau artimas prašys iš tavęs tik už likusius derliaus metus. 16 Juo dau-
giau tokių metų, tuo didesnę kainą mokėsi; kuo mažiau tokių metų,
tuo mažesnė kaina, nes iš tikrųjų jis parduoda tau tik derlių skaičių.
17 Nedarykite vienas kitam skriaudos, bet bijosi savo Dievo, nes aš
VIEŠPATS, esu jūsų Dievas.

18 Laikykitės mano įstatų ir vykdykite mano įsakus, kad galėtu-
mėte krašte saugiai gyventi. 19 Žemė duos savo vaisių, — būsite
sotūs ir gyvensite jame be rūpesčio. 20 O jeigu klaustumėte: 'Ką val-
gysime septintaisiais metais, jei nesėsime ir nenuimsime savo der-
liaus?' 21 Aš suteiksiu jums tokią palaimą šeštaisiais metais, kad
jie duos derliaus trejiems metams. 22 Sėjos metu aštuntaisiais me-
tais valgysite iš senojo derliaus. Net iki devintųjų metų iš senojo
derliaus valgysite, kol bus nuimtas derlius".

Nuosavybės atpirkimas

23 "Žemė nebus parduodama visam laikui, nes žemė yra mano,
o jūs esate ateiviai, tapę mano įnamiais. 24 Todėl krašte, kurį jūs val-
dote, turite leisti atpirkti žemę.

25* Jei kas nors iš tavo giminių patektų į skurdą ir parduotų sa-
vo nuosavybės dalį, tada jo artimiausias giminaitis turi ateiti ir at-
pirkti, ką giminaitis buvo pardavęs. 26 O jei žmogus neturėtų arti-
miausio giminaičio jo žemei atpirkti, bet vėliau pats prasigyventų

25,25-55 Nuostatai apie nuosavybę ir jos atpirkimą. "Artimiausias giminaitis", hebraiškai "Go'el", t.y. atpirkėjas, yra giminaitis, turintis pareigą rūpintis šeimos narių teisėmis. Žr. Sk 35,12; Rut 4.

ir turėtų iš ko tai padaryti, [27] jis turi apskaičiuoti metus nuo jos par-
davimo, sugrąžinti skirtumą žmogui, kuriam ji buvo parduota, ir
susigrąžinti savo nuosavybę. [28] Tačiau jei neturi iš ko ją atgauti,
kas buvo parduota liks pirkėjo rankose iki jubiliejaus metų. Ju-
biliejaus metais nuosavybė turi būti perduota, ir jis sugrįš į savo
nuosavybę.
[29] Jei kas nors parduotų namus mieste su mūro sienomis, jie
gali būti atpirkti, kol nėra pasibaigę metai nuo jų pardavimo, —
atpirkimo teisė galios vienerius metus. [30] Jei jie nebūtų atpirkti iki
pilnų metų pabaigos, namai mieste su mūro sienomis priklausys
visam laikui pirkėjui ir jo palikuonims — jubiliejaus metais jie
nebus perduoti. [31] Bet namai kaimuose, kurių nesupa mūro sienos,
bus laikomi kaip atviri laukai. Jie gali būti atpirkti; jie turi būti
perduoti jubiliejaus metais.
[32] Levitų miestuose levitai turės amžinai atpirkimo teisę na-
mų, esančių jų miestuose. [33] Kiekvieneri levitų namai jų mies-
tuose, buvę parduoti ir neatpirkti, bus perduoti savininkui jubilie-
jaus metais, nes namai levitų miestuose yra jų paveldima nuosavybė
tarp izraeliečių. [34] Bet dirvos aplink jų miestus negali būti parduo-
damos, nes jos yra jų amžina nuosavybė".

Paskolos vargšams

[35] "Jei kas nors iš tavo giminių patektų į skurdą ir taptų tavo
išlaikytiniu, turėsi jį paremti. Tegyvena jis su tavimi kaip ateivis ar
įnamis. [36] Nereikalauk iš jo iš anksto palūkanų už paskolą ir neiš-
naudok, bet bijok savo Dievo. Leisk jam gyventi savo namuose kaip
broliui. [37] Neskolinsi jam pinigų už palūkanas, neimsi iš jo bran-
giau už maistą. [38] Aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas, kuris išvedžiau
jus iš Egipto žemės duoti jums Kanaano žemę ir būti jūsų Dievas".

Vergų išlaisvinimas

[39] "Jei kas nors iš tavo išlaikytinių taip nuskurstų, kad jis tau
parsiduotų, nepadaryk jo savo vergu. [40] Tebūna jis pas tave kaip
samdinys ar įnamis. Jis dirbs pas tave tik iki jubiliejaus metų.
[41] Tada jis paliks tave — jis ir jo vaikai — ir sugrįš į savo šeimą
ir atgaus savo protėvių nuosavybę, [42] nes jie mano tarnai, kuriuos
aš išvedžiau iš Egipto žemės. Jie nebus parduodami kaip yra par-

duodami vergai. 43 Nejosi jam šiurkščiai ant sprando, bet bijosi sa-
vo Dievo. 44 Vergą ar vergę gali laikyti, tik jei vergus nusipirksi iš
kaimyninių tautų. 45 Galite jų nusipirkti ir iš ateivių, gyvenančių
su jumis, bei iš jų palikuonių, gimusių ir užaugusių jūsų krašte.
Tokie vergai bus jūsų nuosavybė. 46 Galite juos palikti savo vai-
kams kaip paveldimą nuosavybę, padarydami juos amžinais vergais.
Su jais galite elgtis kaip su vergais. Bet savo tautiečiams izraelie-
čiams nė vienas nejos šiurkščiai ant sprando.

47 Jei ateivis ar įnamis, gyvenantis su tavimi, praturtėtų, o kuris
nors iš tavo tautiečių, būdamas skurde, taptų jo išlaikytiniu ir par-
siduotų su tavimi gyvenančiam ateiviui ar ateivio šeimos palikuo-
niui, 48 jis net po to, kai bus save pardavęs, turės atpirkimo teisę.
Jį gali atpirkti ir bet kuris nors iš jo brolių, 49 arba gali jį atpirkti
jo dėdė ar jo dėdės sūnus, arba gali jį atpirkti bet kuris artimas gi-
minaitis iš jo klano, o jei jis praturtėtų, gali pats save atpirkti.
50 Su savo pirkėju apskaičiuos metų skaičių nuo metų, kai jis
ateiviui parsidavė iki jubiliejaus metų. Pirkimo kaina bus padalyta
iš metų skaičiaus: laikas, kurį jis praleido pas savininką, bus įkai-
notas pagal samdinio laiką. 51 Kuo daugiau bus metų iki jubilie-
jaus, tuo didesnę pirkimo kainą jis turės grąžinti kaip atpirkimą;
52 ir kuo mažiau metų bus likę iki jubiliejaus metų, tuo daugiau jis
turės savo sąskaitoje: už savo atpirkimą jis mokės pagal apskai-
čiuotą metų skaičių. 53 Ateivis elgsis su juo kaip su metams pa-
samdytu tarnu, ir jam ant sprando tavo akyse šiurkščiai nejos. 54 O
jeigu nebūtų buvęs atpirktas nė vienu iš šių būdų, jubiliejaus me-
tais jis ir jo vaikai bus išlaisvinti, 55 nes izraeliečiai yra mano tarnai,
kuriuos išvedžiau iš Egipto žemės. Aš, VIEŠPATS, jūsų Dievas".

26

Atlygis už klusnumą

1* "Nedirbsite sau stabų. Nesistatysite statulų ar šventųjų stulpų, nei statysitės savo krašte akmenų su įraižytais {stabais}, kad juos garbintumėte, nes aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas. 2 Švęskite mano šabus ir laikykite pagarboje mano šventovę: aš esu VIEŠPATS.

3* Jei elgsitės pagal mano įstatus, laikysitės mano įsakymų ir vykdysite juos ištikimai, 4 duosiu jums lietaus savo metu, kad žemė išaugintų savo derlių ir laukų medžiai atneštų vaisių. 5 Javus kulsite lig vynuogių rinkimo meto, o vynuogių rinkimas pasivys sėją. Valgysite savo duonos iki soties ir savo krašte galėsite saugiai gyventi. 6 Sukursiu krašte ramybę, gulsitės miegoti, ir nebus kas jus gąsdintų; leisiu kraštui atsikvėpti nuo plėšriųjų žvėrių. Per jūsų kraštą nežygiuos kalavijas. 7 Savo priešus priversite bėgti, ir jie kris nuo jūsų kalavijo. 8 Jūsiškių penketas privers bėgti šimtą, o jūsiškių šimtinė privers bėgti dešimt tūkstančių. Jūsų priešai kris nuo jūsų kalavijo. 9 Žvelgsiu į jus maloniai, padarysiu jus vaisingus ir padauginsiu; palaikysiu su jumis savo sandorą. 10 Jūs dar tebevalgysite seniai nuimtą pereitųjų metų derlių ir turėsite išmesti senąjį, kad padarytumėte vietos naujajam. 11* Tarp jūsų turėsiu savo Padangtę ir jūsų neatmesiu. 12 Visada būsiu arti jūsų: aš būsiu jūsų Dievas, ir jūs būsite mano tauta. 13 Aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas, kuris išvedžiau jus iš Egipto žemės, kad jiems daugiau nevergautumėte, sutraukiau jūsų jungą ir padariau, kad eitumėte iškelta galva".

26,1-46 Du keliai. Apeiginis Šventumo teisynas, suprastas kaip Dievo kalba žmonėms per Mozę, baigiasi Dievo įspėjimais ir pažadais. Panašiai baigiasi ir kiti Penkiaknygės teisynai. Žr. Iš 23,20-33; Įst 28.

26,3-45 Kadangi Dievo sandora buvo sudaryta su visa Izraelio tauta, pažadai ir įspėjimai duodami pirmiausia visai bendrijai. Atlygis ir bausmė turi šiapusinį pobūdį, nes bendrija kaip tokia yra čia, žemėje, o ne anapus, amžinybėje.

26,11-13 Pagrindinė apeiginio Šventumo teisyno tema: šventasis Dievas apsigyveno nuodėmingoje tautoje.

Bausmė už neklusnumą

[14] "Bet jei manęs jūs neklausysite ir šių visų mano įsakymų ne-
vykdysite, — [15] jei mano įstatus taip atmesite ir į mano įsakus taip
paniekinsite, kad nevykdysite visų mano įsakymų ir sulaužysite
mano sandorą, — [16] tada aš savo ruožtu šitaip su jumis pasielgsiu:
ūmai jus aplankysiu baisia klaikuma — džiova ir karštlige, kurios
aptraukia akis ir silpnina gyvastį. Veltui sėsite sėklą, nes jūsų prie-
šai suris derlių. [17] Atsigręšiu veidu į jus, būsite priešų parblokšti
— jus pavergs žmonės, kurie jūsų nekenčia. Jūs bėgsite, nors niekas
jūsų ir nesivytų. [18] Ir jei, to nepaisydami, manęs neklausysite, pa-
didinsiu bausmę už jūsų nuodėmes septyngubai [19] ir palaušiu jūsų
išdidžią jėgą. Geležimi paversiu dangaus skliautą viršum jūsų, va-
riu jūsų žemę. [20] Niekais nueis jūsų pastangos, nes žemė neduos
derliaus, medžiai laukuose neduos savo vaisių.

[21] Taigi jei jūs vis dar spirsitės prieš mane ir manęs neklau-
sysite, aš ir toliau varginsiu jus septyngubai už jūsų nuodėmes.
[22] Paleisiu laukinius žvėris prieš jus — jie grobs jūsų vaikus, naikins
jūsų gyvulius ir mažins jūsų skaičių, kol jūsų keliai netaps tušti.

[23] Jei, nepaisydami šių bausmių, nesugrįšite pas mane, bet vis
dar spirsitės, [24] ir aš toliau spirsiuos prieš jus: smogsiu aš pats
jums septyngubai už jūsų nuodėmes. [25] Pasiųsiu prieš jus kalaviją
atkeršyti už sulaužytą sandorą. Nors subėgtumėte į savo miestus,
pasiųsiu jums marą, ir jūs būsite atiduoti priešams į rankas. [26] Kai
atimsiu iš jūsų duonos išteklius, tada dešimčiai moterų užteks vie-
nintelės krosnies jūsų duonai iškepti. Atsvertą duoną jums išdalys
— nors ir valgysite, bet sotūs nebūsite.

[27] Jei to nepaisydami manęs neklausysite, bet vis spirsitės
prieš mane, [28] spirsiuos aš prieš jus įpykęs: nubausiu savo ruožtu
jus septyngubai už jūsų nuodėmes. [29]* Valgysite kūnus savo sūnų,
valgysite kūnus ir savo dukterų. [30] Sunaikinsiu jūsų aukštumų vie-
tas ir nugriausiu jūsų smilkalų aukurus; suversiu jūsų lavonus ant
jūsų stabų lavonų. Jus atmesiu. [31] Jūsų miestus paversiu griuvė-
siais, jūsų šventoves išgriausiu ir maloniu jūsų {aukų} kvapu nesi-

---

26,29 "Valgysite kūnus savo sūnų...": nuožmus badas apgultuose miestuose dažnai priversdavo jų gyventojus valgyti mirusiųjų kūnus. Žr. Įst 28,53; Jer 19,9; Ez 5,10; 2 Kar 6,28-29.

mėgausiu. [32] Kraštą taip nusiaubsiu, kad jūsų priešai, atėję kurtis,
jį matydami, bus apstulbinti. [33] Išblaškysiu jus po tautas ir išsi-
trauksiu prieš jus kalaviją. Jūsų kraštas bus nuniokotas ir jūsų mies-
tai pavirs griuvėsiais.
[34] Kraštas, gulėdamas nuniokotas ir jums esant priešų šalyje,
patirs savo šabo metų malonumą. Tada kraštas pailsės ir patirs sa-
vo šabo metų malonumą. [35] Per visą laiką, kol jis gulės nunioko-
tas, kraštas švęs poilsį, kurio jis nešventė per jūsų šabų metus, kai
jūs jame gyvenote. [36] O kas iš jūsų išliks, tų širdis pripildysiu
bailumo jų priešų kraštuose. Net vėjo nešamo lapo šlamesys privers
juos bėgti. Jie kris, bėgdami tarsi nuo kalavijo, nors niekas jų ir
nesivys. [37] Niekam nesivejant, jie kniubs vieni ant kitų, tarsi nuo
kalavijo. Stoti į kovą su priešais jėgų neturėsite! [38] Žūsite sveti-
mose tautose, jūsų priešų kraštas jus surys. [39] O kas iš jūsų išliks,
tie už savo kaltes bus prislėgti priešų krašte, jie bus prislėgti ir už
savo protėvių kaltes. [40] Jie tad išpažins savo kaltę ir savo protėvių
kaltę, kad nusižengė man išdavyste, dargi, kad nesiliovė spirtis prieš
mane. [41] Kai aš savo ruožtu eisiu prieš juos ir išvarysiu į priešų
kraštą, tada pagaliau jų neapipjaustyta širdis* pati nusižemins, ir jie
atliks bausmę už savo kaltę. [42] Tada aš atsiminsiu savo sandorą su
Jokūbu, atsiminsiu savo sandorą su Izaoku, atsiminsiu savo san-
dorą su Abraomu, atsiminsiu ir kraštą. [43] Jų paliktas kraštas, gulė-
damas nuniokotas, patirs savo šabo metų malonumą, jiems atliekant
bausmę už savo kaltę, nes jie išdrįso atmesti mano įsakus ir pa-
niekino mano įstatus. [44] Tačiau, nepaisant viso to, net kai jie bus
priešų šalyje, jų neatmesiu ir nepaniekinsiu, kad juos visiškai su-
naikinčiau, sulaužydamas su jais sudarytą sandorą, nes aš esu
VIEŠPATS, jų Dievas. [45] Bet aš atsiminsiu jų labui sandorą su jų
protėviais, kuriuos aš išvedžiau iš Egipto žemės tautų akyse, kad
būčiau jų Dievas: aš esu VIEŠPATS".
[46]* Tokie yra įstatai, įsakai ir nurodymai, kuriuos VIEŠPATS
padarė tarp savęs ir izraeliečių per Mozę ant Sinajaus kalno.

26,41 "... neapipjaustyta širdis...": širdis neatvira Dievo valiai ir gerumui. Žr. Jer 4,4.

26,46 Atrodo, kad iš pradžių Kunigų knyga baigėsi šia eilute. Tolesnis skyrius yra įkvėpto redaktoriaus priedas.

E. ATNAŠŲ IŠPIRKIMAS

27

Nurodymai apie atnašas Viešpačiui
Įžado atnašų išpirkimas

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Kalbėk izraeliečiams
ir sakyk jiems: 'Jei kas padaro ypatingą įžadą VIEŠPAČIUI paau-
koti tolygią vertę už žmogų ir nori įvykdyti savo įžadą: 3 vyras
tarp dvidešimties ir šešiasdedešimties metų bus įvertintas penkias-
dešimčia sidabrinių šekelių pagal šventovės šekelį. 4 Jei tai būtų
moteris, jos tolygi vertė yra trisdešimt šekelių. 5 Jei amžius būtų
nuo penkių lig dvidešimties metų, tolygi vertė yra dvidešimt šeke-
lių už berniuką ir dešimt šekelių už mergaitę. 6 Jei amžius būtų nuo
vieno mėnesio lig penkerių metų, tolygi vertė už berniuką yra
penki sidabriniai šekeliai, o už mergaitę tolygi vertė yra trys si-
dabriniai šekeliai. 7 Jei tas asmuo yra šešiasdešimties metų ar vyres-
nis, tada tolygi vertė už vyriškį bus penkiolika šekelių, o už mote-
riškę dešimt šekelių. 8 Bet jei kas neišgali tolygios vertės sumokėti,
jie bus nuvesti pas kunigą, ir kunigas nustatys. Kunigas nustatys
pagal tai, ką kiekvienas, darantis įžadą, išgali.

9 Jei atnaša, pažadėta VIEŠPAČIUI, yra gyvulys, kuris turi būti
paaukotas, kiekvienas toks gyvulys, pažadėtas VIEŠPAČIUI, bus
laikomas šventas. 10 Jis negali būti iškeistas ar pakeistas, — nei ge-
resnis į menkesnį, nei menkesnis į geresnį; jei gyvulys būtų pa-
keistas kitu, tuomet abu — pažadėtas gyvulys ir jo pakaitalas taps
šventi. 11 Jei atnaša, pažadėta VIEŠPAČIUI, yra nešvarus gyvulys,
kurio negalima paaukoti kaip atnašą VIEŠPAČIUI, gyvulys bus
nuvestas pas kunigą. 12 Kunigas nustatys gyvulio vertę,* pagal jo ge-
ras ir blogas savybes. Kokią kainą kunigas nustatys, tokia ji bus.
13 Bet jei aukotojas norės gyvulį išpirkti, jis turi pridėti vieną
penktadalį prie nustatytosios kainos.

27,12 "... nustatys jo vertę...": kunigas įvertins kainą, kuria gyvulys gali būti kam nors kitam parduotas. Savininkas turi mokėti 20% mokestį kaip pabaudą už išpirkimą Dievui paaukoto gyvulio. Tokie pat įstatai galioja išperkant namus bei laukus. Pinigai už parduotą atnašą ar už atnašos išpirkimą priklausė šventovei.

14 Jei kas pašvenčia savo namus VIEŠPAČIUI, kunigas nustatys
namų vertę, pagal jų geras ir blogas savybes. Kokią kainą kunigas
nustatys, tokia ji bus. 15 O jei žmogus, pašventęs namus VIEŠPA-
ČIUI, norės juos išpirkti, turės pridėti vieną penktadalį prie nus-
tatytos vertės, ir namai vėl jam priklausys.
16 Jei kas pašvenčia VIEŠPAČIUI savo paveldėtos žemės lauką,
jo vertė bus nustatyta pagal kiekį sėklos, reikalingos jam apsėti:
penkiasdešimt sidabrinių šekelių už vieną miežių sėklos homerą.
17 O jei kas pašvenčia lauką jubiliejaus metų pradžioje, jo vertė
lieka ta pati, 18 bet jei laukas yra pašvenčiamas po jubiliejaus
metų, kunigas apskaičiuos jo vertę pagal metų skaičių, likusių lig
jubiliejaus metų, ir jo kaina bus sumažinta. 19 O jei žmogus, pa-
šventęs lauką VIEŠPAČIUI, norės jį išpirkti, tada turės būti pridė-
tas vienas penktadalis prie jo nustatytos sumos, ir laukas jam pereis.
20 Betgi jei laukas nebūtų išpirktas, arba būtų parduotas kam ki-
tam, tuomet lauko niekad nebebus galima išpirkti. 21 Atėjus ju-
biliejaus metams, laukas taps laisvas. Jis bus šventas VIEŠPAČIUI
kaip įžado laukas; taps kunigo nuosavybe. 22 Jei žmogus pašvenčia
VIEŠPAČIUI lauką, kuris buvo pirktas ir nepriklauso prie paveldė-
tos žemės nuosavybės, 23 kunigas apskaičiuos jo kainą pagal metų
skaičių lig jubiliejaus metų. Nustatytoji kaina turi būti sumokėta tą
pačią dieną kaip šventa dovana VIEŠPAČIUI. 24 Jubiliejaus metais
žemė sugrįš tam, iš kurio buvo nupirkta, kurio nuosavybė yra žemė.
25 Visi vertės apskaičiavimai turi būti pagal šventovės šekelį: dvi-
dešimt gerų sudaro šekelį".

Atnašos, kurių negalima išpirkti

26 "Tačiau gyvulių pirmagimis, kadangi pirmagimis yra VIEŠ-
PATIES, todėl niekas negali jo pašvęsti — ar tai būtų jautis ar avis
— tai priklauso VIEŠPAČIUI. 27 Jei pirmagimis yra iš nešvariųjų
gyvulių,* jis turi būti išpirktas pagal įkainotą vertę, pridedant vieną
penktadalį. O jei nėra išperkamas, jis bus parduotas už nustatytą
kainą.

27,27 "... iš nešvariųjų gyvulių...": pavyzdžiui, asilo pirmagimis, kuris buvo laikomas netinkamas aukai. Anot Iš 13,13; 34,20, asilo pirmagimis galėjo būti išpirktas, paaukojant jo vietoje avį, arba turėjo būti nužudytas, nusukant sprandą.

28 Jokia žmogaus nuosavybė, kurią jis įžadu besąlygiškai pa-
švenčia VIEŠPAČIUI, — ar tai būtų žmogus, ar gyvulys, ar pavel-
dėtos nuosavybės laukas, — negali būti nei parduota, nei išpirkta.
Kas įžadu besąlygiškai pašvęsta, tas yra ypač šventa VIEŠPAČIUI.
29 Joks žmogus, besąlygiškai įžadu pašvęstas VIEŠPAČIUI, negali
būti išpirktas, bet turi būti užmuštas.*

30 Visos žemės dešimtinės, ar tai būtų javų iš dirvos, ar medžių
vaisių, priklauso VIEŠPAČIUI. Jos yra šventos VIEŠPAČIUI. 31 Jei
kas norėtų išpirkti kurią nors iš savo dešimtinių, turi pridėti prie
jos vieną penktadalį. 32 Visos dešimtinės jaučių bandos ir avių kai-
menės — visų galvijų, praeinančių pro piemens lazdą,* kas de-
šimtasis bus pašvęstas VIEŠPAČIUI. 33 Teneparenka nei gero, nei
menko, tenepakeičia jo kitu. Jei kas jį kitu pakeistų, tada vienas ir
kitas gyvulys bus laikomi pašvęstais, — negalės būti išpirkti".

34 Tie yra izraeliečiams įsakymai, kuriuos VIEŠPATS davė
Mozei ant Sinajaus kalno.

27,29 "... žmogus, besąlygiškai įžadu pašvęstas VIEŠPAČIUI, ... turi būti už-
muštas": anot kai kurių aiškintojų, turima mintyje stabus garbinančius kanaaniečius, kurie buvo skirti sunaikinti Dievo liepimu; anot kitų, šis drastiškas įstatas buvo įvestas, siekiant atkalbėti žmones nuo neapgalvotų įžadų aukoti Dievui savo vergus ar išlaikytinius. Žr. Iš 22,19; Įst 13,13-19.

27,32 "...praeinančių pro piemens lazdą": taip skerdžius suskaitydavo galvijus.

SKAIČIŲ KNYGA

Skaičių knyga yra ketvirtoji Penkiaknygės dalis. Hebrajų kalba ji vadinama vardu "BeMidbar", t.y. "Dykumoje". Lietuviškojo Skaičių knygos vardo ištaka yra graikiškoji Septuaginta, pavadinusi ją "Aritmoi" (Skaičiai) ir lotyniškoji Vulgata, sekdama Septuagintą, vadinusi "Numeri" (Skaičiai). Graikiškasis vertimas šią knygą pavadino Skaičių knyga dėl to, kad joje du sykius pasakojama apie izraeliečių surašymą dykumoje: vieną kelionės per dykumą pradžioje (Sk 1-4), o kitą baigiantis klajonėms dykumoje (Sk 26).

Skaičių knyga tęsia Išėjimo knygoje pradėtą pasakojimą apie izraeliečių kelionę, trumpai aprašydama jų trisdešimt aštuonerių metų išgyvenimus, nuo pajudėjimo iš Sinajaus kalno aplinkos iki atėjimo prie Pažado žemės. 1-25 skyriai pasakoja apie pirmąją Išėjimo metų izraeliečių kartą, išmirusią dykumoje, nes murmėjo prieš Dievą ir atsisakė užimti Pažado žemę. Tik Mozė ir Jozuė su Kalebu, du ištikimi žvalgai, liko gyvi. Kita knygos dalis, 26-36 skyriai, pradedama nauju žmonių surašymu, pasakoja apie naują izraeliečių kartą, kurią Dievas vedė, Mozei vadovaujant, link Pažado žemės. Gausūs teisiniai nuostatai pertraukia pasakojimą, padarydami knygą teisėtvarkos ir istorijos junginiu.

Hebraiškasis knygos vardas "Dykumoje" ženklina keturiasdešimties metų laikotarpį, kurio metu Dievas sukūrė sau Sandoros tautą (žr. Sk 33,38; Am 5,25). Atrodo, kad daugiausia laiko izraeliečiai praleido Kadeš-Barneos oazėje (žr. Sk 10,11 ir 20,1). Pasakojimas atspindi ir vėlesnius izraeliečių išgyvenimus, ypač monarchijos ir tremties Babilone laikotarpiais.

Skaičių knygos pasakojimai dykumos laikotarpio neidealizuoja. Izraeliečiai nuolat dejavo, jausdami skirtumą tarp palyginti saugios vergijos Egipte ir pavojingos laisvės dykumoje. Tautos vadovai pešėsi, keldami klausimą, kas kalba Dievo vardu; žmones kankino tikėjimo krizė, nes Dievo artumą temdė dykumos pavojai ir graužė ateities nežinia. Nepaisant tautos vadovų peštynių ir žmonių baimės, pasakojimai sklidini įsitikinimo, kad Dievas yra ištikimas ir įvykdys Izraelio protė-

viams duotus pažadus. Dykumoje Sandoros tauta buvo brandinama, kad patirtų savo vispusišką priklausomybę nuo Dievo, išvadavusio juos iš vergijos, ir pasiruoštų galynėtis su sunkumais Pažado žemėje.

Naujajame Testamente Jėzus ir apaštalai kildina iš Skaičių knygos istorijos naudingų pamokų: varinis žaltys (žr. Jn 3,14-16), Koraho maištavimas ir jo padariniai (žr. 1 Kor 10,10), Balaamo pranašavimai (žr. 2 Pt 2,15-16), vanduo iš uolos (žr. 1 Kor 10,4).

Skaičių knygos metmenys

A.	Pasiruošimas keliauti nuo Sinajaus kalno	1,1-10,10
B.	Nuo Sinajaus lig Moabo lygumų	10,11-22,1
C.	Moabo lygumose	22,2-36,13

SKAIČIŲ KNYGA

A. PASIRUOŠIMAS KELIAUTI NUO SINAJAUS KALNO

1

Žmonių surašymas

1 Antraisiais metais po jų išėjimo iš Egipto žemės, antrojo mė-
nesio pirmąją dieną, VIEŠPATS kalbėjo Mozei Susitikimo palapi-
nėje, Sinajaus dykumoje, tardamas: 2 "Surašykite visą izraeliečių
bendriją pagal klanus ir protėvių namus,* įrašydami visus vyrus
vardais. 3 Tu ir Aaronas surašysite pagal jų gretas visus dvide-
šimties metų ir vyresnius Izraelio vyrus, tinkamus karinei tarnybai.
4 Gausite iš kiekvienos giminės po žmogų, jo protėvių namų galvą,
jums padėti. 5 Vardai vyrų, kurie jums padės, yra šie:
iš Reubeno, Šedeuro sūnus Elizuras;
6 iš Simeono, Zurišadajaus sūnus Šelumielis;
7 iš Judo, Aminadabo sūnus Nahšonas;
8 iš Issacharo, Zuaro sūnus Netanelis;
9 iš Zebuluno, Helono sūnus Eliabas;
10 iš Juozapo sūnų:
iš Efraimo, Amihudo sūnus Elišama;
iš Manaso, Pedazuro sūnus Gamalielis;

1,1-54 Dievas įsako Mozei suskaičiuoti visus izraeliečius, išskyrus Levio gimi-
nę. Dvylikos giminių lygą vienijo Sandoros Padangtė — religinis centras.

1,2 Visas Izraelis buvo padalytas į gimines, kiekviena giminė į klanus, o klanai į
protėvių namus.

[11] iš Benjamino, Gideonio sūnus Abidanas;
[12] iš Dano, Amišadajaus sūnus Ahiezeris;
[13] iš Ašero, Ochrano sūnus Pagielis;
[14] iš Gado, Deuelio sūnus Eljasafas;
[15] iš Naftalio, Enano sūnus Ahira".
[16] Jie buvo bendrijos išrinkti, savo protėvių giminių vadai, —
jie buvo Izraelio pajėgų gretų* galvos.
[17] Tad Mozė ir Aaronas pasiėmė tuos išvardytus vyrus [18] ir
antrojo mėnesio pirmąją dieną surinko visą bendriją. Tada {izraelie-
čiai} buvo surašyti pagal savo protėvių namų klanus, įrašant dvi-
dešimties metų ir vyresnius vyrus vardais. [19] Kaip VIEŠPATS buvo
Mozei įsakęs, taip jis surašė juos Sinajaus dykumoje.

Dvylikos giminių surašymas

[20] Reubeno, Izraelio pirmagimio, palikuonių, pagal jų klanų kil-
mę ir protėvių namus, — visų vyriškių nuo dvidešimties metų ir
vyresnių, tinkamų karinei tarnybai, įrašytų vardais į sąrašą, [21] — su-
rašytų į Reubeno giminės sąrašą, buvo keturiasdešimt šeši tūks-
tančiai penki šimtai.
[22] Simeono palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių na-
mus, — visų vyriškių nuo dvidešimties metų ir vyresnių, tinkamų
karinei tarnybai, įrašytų vardais į sąrašą, [23] — surašytų iš Simeono
giminės, buvo penkiasdešimt penki tūkstančiai trys šimtai.
[24] Gado palikuonių, pagal jų kilmę ir protėvių namus įrašytų į
sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, visų tinkamų ka-
rinei tarnybai, [25] — surašytų iš Gado giminės, buvo keturiasdešimt
penki tūkstančiai šeši šimtai penkiasdešimt.
[26] Judo palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus, įra-
šytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, visų tin-
kamų karinei tarnybai, [27] — surašytų iš Judo giminės, buvo septy-
niasdešimt keturi tūkstančiai šeši šimtai.

1,16 "... Izraelio pajėgų gretų...": pažodžiui "Izraelio tūkstančiai". Šitoks izra-
eliečių padalijimas, ir dar smulkiau — "šimtai, penkios dešimtys ir dešimtys"
— tarnavo bendruomenės teisėtvarkai ir gynybai. Žr. Iš 16,21; 2 Sam 18,1.

28 Issacharo palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių na-
mus įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, —
visų tinkamų karinei tarnybai, 29 — surašytų iš Issacharo giminės,
buvo keturiasdešimt keturi tūkstančiai keturi šimtai.

30 Zebuluno palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus
įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, visų
tinkamų karinei tarnybai, 31 — surašytų iš Zebuluno giminės, buvo
penkiasdešimt septyni tūkstančiai keturi šimtai.

32 Juozapo palikuonių, — būtent Efraimo palikuonių, — pagal
jų klanų kilmę ir protėvių namus įrašytų į sąrašą vardais, nuo dvi-
dešimties metų ir vyresnių, — visų tinkamų karinei tarnybai, —
33 surašytų iš Efraimo giminės, buvo keturiasdešimt tūkstančių pen-
ki šimtai.

34 Manaso palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus
įrašytų į sąrašą vardais, nuo dvidešimties metų ir vyresnių, — visų
tinkamų karinei tarnybai, 35 — surašytų iš Manaso giminės, buvo
trisdešimt du tūkstančiai ir du šimtai.

36 Benjamino palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių na-
mus įrašytų į sąrašą vardais, nuo dvidešimties metų ir vyresnių, —
visų tinkamų karinei tarnybai, 37 — surašytų iš Benjamino giminės,
buvo trisdešimt penki tūkstančiai keturi šimtai.

38 Dano palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus
įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, — visų
tinkamų karinei tarnybai, 39 — surašytų iš Dano giminės, buvo
šešiasdešimt du tūkstančiai ir septyni šimtai.

40 Ašero palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus
įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, — visų
tinkamų karinei tarnybai, 41 — surašytų iš Ašero giminės, buvo ke-
turiasdešimt vienas tūkstantis ir penki šimtai.

42 Naftalio palikuonių, pagal jų klanų kilmę ir protėvių namus
įrašytų į sąrašą vardais nuo dvidešimties metų ir vyresnių, — visų
tinkamų karinei tarnybai, 43 — surašytų iš Naftalio giminės, buvo
penkiasdešimt trys tūkstančiai keturi šimtai.

44 Tai yra surašytieji, kuriuos surašė Mozė ir Aaronas, drauge
su Izraelio vadais, kurių buvo dvylika, po vieną iš kiekvienų protė-
vių namų. 45 Tat skaičius visų izraeliečių, įrašytų pagal protėvių
namus nuo dvidešimties metų ir vyresnių, — visų tinkamų karinei
tarnybai, 46 — jų iš viso, — buvo šeši šimtai trys tūkstančiai

penki šimtai penkiasdešimt. [47] Tačiau levitai kartu su kitais nebuvo
surašyti pagal jų protėvių giminę.*
[48] VIEŠPATS buvo Mozei kalbėjęs, tardamas: [49] "Kartu su ki-
tomis nesurašysi tik Levio giminės, jų surašymo kartu su kitomis
giminėmis nedarysi. [50] Levitus įpareigosi rūpintis Sandoros Padang-
te, visais jos reikmenimis ir viskuo, kas tik jai priklauso. Jie turi
nešti Padangtę ir visus jos reikmenis, — ją turės prižiūrėti ir ap-
link ją palapines statytis. [51] Kai Padangtė turės leistis į kelionę,
levitai ją išardys; o kai Padangtė turės būti pastatyta, levitai ją
statys. Kas iš pašaliečių prie jos artintųsi, bus nubaustas mirtimi.
[52] Kiti izraeliečiai statys palapines gretomis, kiekvienas savo
dalinyje prie savo ženklo. [53] Bet levitai statysis palapines aplink San-
doros Padangtę, kad {Dievo} pyktis neištiktų izraeliečių bendrijos.
Levitai eis Sandoros Padangtės sargybą". [54] Visa tai izraeliečiai
įvykdė taip, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

2

Giminių išdėstymas stovykloje

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [2] "Izraeliečiai
statys savo palapines kiekvienas savo dalinyje, prie savo protėvių
namų ženklo. Jie statys palapines aplinkui Susitikimo palapinę, at-
stu nuo jos. [3]* Rytų šone, į saulėtekio pusę, bus Judo stovyklos
ženklas ir greta prie gretos. Judo žmonių vadas bus Aminadabo
sūnus Nahšonas. [4] Jo vyrų, pagal surašymą, septyniasdešimt keturi
tūkstančiai šeši šimtai.
[5] Šalia jo statys palapines Issacharo giminė. Issacharo žmonių
vadas bus Zuaro sūnus Netanelis. [6] Jo vyrų pagal surašymą pen-
kiasdešimt keturi tūkstančiai keturi šimtai.
[7] Tuomet Zebuluno giminė. Zebuluno žmonių vadas bus He-
lono sūnus Eliabas. [8] Jo vyrų pagal surašymą penkiasdešimt sep-
tyni tūkstančiai keturi šimtai.

1,47 Levitai šiame surašyme nedalyvavo, nes jie buvo karinio pobūdžio. Levitai buvo surašyti atskirai. Žr. Sk 3,14-16.39.

2,3-31 Panašus giminių išsidėstymas aplink pagrindinę šventovę idealioje izraeliečių ateities valstybėje yra ir Ezekielio knygoje. Žr. Ez 48.

9 Skaičius visų, įrašytų į sąrašą Judo stovykloje pagal jų gretas,
buvo šimtas aštuoniasdešimt šeši tūkstančiai keturi šimtai. Jie pa-
kils į kelionę pirmieji.
10 Pietų pusėje bus Reubeno stovyklos ženklas ir greta prie gre-
tos. Reubeno giminės vadas bus Šedeuro sūnus Elizuras. 11 Jo vyrų
pagal surašymą buvo keturiasdešimt šeši tūkstančiai penki šimtai.
12 Šalia jo statys palapines Simeono giminė. Simeono žmonių
vadas bus Zurišadajaus sūnus Šelumielis. 13 Jo vyrų pagal surašymą
buvo penkiasdešimt devyni tūkstančiai trys šimtai.
14 Tuomet Gado giminė. Gado giminės vadas bus Reuelio sū-
nus Eljasafas. 15 Jo vyrų pagal surašymą buvo keturiasdešimt penki
tūkstančiai šeši šimtai penkiasdešimt.
16 Skaičius visų, įrašytų į sąrašą Reubeno stovykloje pagal jų
gretas, šimtas penkiadešimt vienas tūkstantis keturi šimtai penkias-
dešimt. Jie pakils į kelionę antrieji.
17 Tada Susitikimo palapinė drauge su levitų stovykla pakils į
kelionę viduryje tarp kitų stovyklų. Kaip jie gyveno palapinėse, taip
jie ir keliaus, kiekvienas savo vietoje, prie savo ženklų.
18 Vakarų pusėje bus Efraimo stovyklos ženklas ir greta prie
gretos. Efraimo žmonių vadas bus Amihudo sūnus Elišama. 19 Jo
vyrų pagal surašymą buvo keturiasdešimt tūkstančių penki šimtai.
20 Šalia jo statys palapines Manaso giminė. Manaso žmonių
vadas bus Pedazuro sūnus Gamalielis. 21 Jo vyrų pagal surašymą bu-
vo trisdešimt du tūkstančiai du šimtai.
22 Tuomet Benjamino giminė. Benjamino giminės vadas bus
Gideonio sūnus Abidanas. 23 Jo vyrų pagal surašymą buvo trisdešimt
penki tūkstančiai ir keturi šimtai.
24 Skaičius visų, įrašytų į sąrašą Efraimo stovykloje pagal jų
gretas, šimtas aštuoni tūkstančiai ir vienas šimtas. Jie pakils į ke-
lionę tretieji.
25 Šiaurės pusėje bus Dano stovykla, greta prie gretos. Dano
žmonių vadas bus Amišadajaus sūnus Ahiezeris. 26 Jo vyrų pagal
surašymą buvo šešiasdešimt du tūkstančiai septyni šimtai.
27 Šalia jo statys palapines Ašero giminė. Ašero žmonių vadas
bus Ochrano sūnus Pagielis. 28 Jo vyrų pagal surašymą buvo
keturiasdešimt vienas tūkstantis penki šimtai.
29 Tuomet Naftalio giminė. Naftalo žmonių vadas bus Enano
sūnus Ahira. 30 Jo vyrų pagal surašymą penkiasdešimt trys tūks-
tančiai keturi šimtai.

31 Skaičius visų, įrašytų į sąrašą Dano stovykloje, šimtas penkiasdešimt septyni tūkstančiai šeši šimtai. Jie pakils į kelionę paskutiniai, greta po gretos.

32 Toks buvo izraeliečių surašymas pagal jų protėvių namus. Skaičius visų, įrašytų pagal jų gretas stovyklose, buvo šeši šimtai
trys tūkstančiai penki šimtai penkiasdešimt. 33 Tačiau levitai nebu-
vo įrašyti į sąrašą tarp kitų izraeliečių, kaip VIEŠPATS ir buvo Mozei įsakęs.

34 Izraeliečiai darė visa lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs. Statydami palapines ir keliaudami, jie buvo su savo gretomis, kiekvienas pagal savo klaną ir protėvių namus.

3

Levio giminė

1* Šie buvo Aarono ir Mozės palikuonys tuo metu, kai VIEŠ-
PATS kalbėjo su Moze ant Sinajaus kalno. 2 Aarono sūnų vardai
yra šie: pirmagimis Nadabas ir Abihu, Eleazaras ir Itamaras. 3 To-
kie tat yra vardai Aarono sūnų, pateptų būti kunigais, kuriuos jis
pašventino eiti kunigo tarnybą. 4 Bet Nadabas ir Abihu mirė VIEŠ-
PATIES akivaizdoje Sinajaus dykumoje, kai jie atnašavo nešventintą ugnį VIEŠPATIES akivaizdoje. Vaikų jiedu neturėjo. Taigi Eleazaras ir Itamaras ėjo kunigo tarnybą per visą jų tėvo Aarono gyvenimą.

5* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 6 "Privesk Levio gimi-
nę arčiau ir pristatyk juos padėti kunigui Aaronui. 7 Jie, tarnauda-
mi prie Padangtės, atliks pareigas už jį ir visą bendriją priešais Susitikimo palapinę, tarnaudami prie Padangtės. 8 Jie, tarnaudami prie
Padangtės, turės prižiūrėti visus Susitikimo palapinės reikmenis ir
atlikti izraeliečių pareigas. 9 Pavesi levitus Aaronui ir jo palikuo-
nims: jie iš izraeliečių yra besąlygiškai jam pavesti. 10 O Aaroną ir

---

3,1-51 Levitai atskiriami ypatingai Dievo tarnybai.

3,5-10 Mozė ir Aaronas priklausė Levio giminei. Platesnėje levitų grupuotėje daromas skirtumas tarp "Aarono ir jo palikuonių" ir kitų levitų. Aarono palikuonys atlieka pagrindinę šventovės tarnybą, o kiti levitai pavedami Aarono grupei kaip kunigiški padėjėjai.

jo palikuonis paskirsi eiti kunigystės pareigas. Kiekvienas pašalietis, drįstantis brautis, bus nubaustas mirtimi".
11* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 12 "Žiūrėk, iš izraeliečių vietoje motinų gimdas atvėrusių pirmagimių aš paimu levitus. Levitai bus mano, 13 nes man priklauso visi pirmagimiai. Kai išmarinau visus pirmagimius Egipto žemėje, padariau sau šventus Izraelyje visus pirmagimius — ir žmonių, ir gyvulių pirmagimius. Jie yra mano. Aš esu VIEŠPATS".

Levitų surašymas

14 VIEŠPATS kalbėjo Mozei Sinajaus dykumoje, tardamas:
15 "Padaryk levitų sąrašą pagal protėvių namus ir klanus. Įrašyk į sąrašą visus vyriškius, vieno mėnesio amžiaus ir vyresnius". 16 Mozė tad padarė jų sąrašą, kaip jam buvo paliepta pagal VIEŠPATIES žodį.
17 Levio sūnų vardai buvo šie: Geršonas, Kohatas ir Meraris.
18 Šie yra vardai Geršono sūnų pagal jų klanus: Libnis ir Šimėjas.
19 Kohato sūnūs pagal jų klanus: Amramas, Izharas, Hebronas ir Uzielis. 20 Merario sūnūs pagal jų klanus: Mahlis ir Mušis.
Levitų klanai pagal jų protėvių namus yra šie: 21 Geršonui priklausė Libnio klanas ir Šimėjo klanas. Tie tat buvo Geršono klanai. 22 Įrašytųjų į jų sąrašą, įskaitant visus vyriškius, vieno mėnesio amžiaus ir vyresnius, buvo septyni tūkstančiai penki šimtai.
23 Geršono klanai turėjo statytis palapines už Padangtės, į vakarus.
24 Jų protėvių namų galva buvo Laelio sūnus Eljasafas. 25* Susitikimo palapinėje Geršono žmonėms buvo pavesta rūpintis viskuo, kas tik priklausė Padangtės tarnybai, Palapine ir jos priedanga, užuolaida ant Susitikimo palapinės įėjimo; 26 kiemo dangomis, užuolaida ant įėjimo į kiemą, supantį Padangtę bei aukurą, ir dangų virvėmis.

3,11-13 Užuot pasišventę viso gyvenimo tarnybai šventovėje, pirmagimiai yra išperkami "auka" — VIEŠPATS jų vietoje pasiima levitus. Žr. Sk 8,15-19.

3,25-26 Geršono klanai turėjo du vežimus šiems dalykams pervežti į naują vietą. Žr. Sk 7,7. Padangtę aprašo Iš 26,1-6; Susitikimo palapinę — Iš 26,7-13, jos priedangą — Iš 26,14, užuolaidą prie įėjimo — Iš 26,36; kiemo dangas — Iš 27,9-15; užuolaidą prie įėjimo į kiemą — Iš 27,16; Padangtės virves — Iš 35,18.

27 Kohatui priklausė Amramo klanas, Izharo klanas, Hebrono
klanas ir Uzielio klanas. Tie tat buvo Kohato klanai. 28 Skaičiuojant
visus vyriškius, vieno mėnesio amžiaus ir vyresnius, jų buvo aštuoni
tūkstančiai trys šimtai, esančių šventovės tarnyboje. 29 Kohato klanai
turėjo statytis palapines ties pietiniu Padangtės šonu. 30 Kohato
klanų protėvių namų galva buvo Uzielio sūnus Elizafanas. 31* Jiems
buvo pavesta rūpintis viskuo, kas susiję su Skrynia, stalu, žvakide,
aukurais bei šventovės reikmenimis, kurie vartojami apeigose, ir
uždanga. 32 Vyriausias levitų galva buvo Aarono sūnus Eleazaras.
Jam buvo pavesta prižiūrėti tarnaujančiuosius šventovėje.

33 Merariui priklausė Mahlio klanas ir Mušio klanas. Tie tat bu-
vo Merario klanai. 34 Įrašytų į jų sąrašą, įskaitant visus vyriškius,
vieno mėnesio amžiaus ir vyresnius, buvo šeši tūkstančiai du šim-
tai. 35 Merario klanų protėvių namų galva buvo Abihailo sūnus
Zurielis. Jie turėjo statytis palapines ties šiauriniu Padangtės šonu.
36* Merario sūnums buvo pavesta rūpintis viskuo, kas susiję su Pa-
dangtės lentomis, kartimis, stulpais, pastovais ir visais jų reik-
menimis; 37 taip pat ir {Padangtę} supančio kiemo stulpais, drauge
su jų pastovais, kuoleliais ir virvėmis.

38 Į rytus ties Padangte, tai yra Susitikimo palapinės priekyje, į
saulėtekio pusę, buvo pastatytos palapinės Mozės ir Aarono bei jo
sūnų. Jie atlikinėjo šventovės tarnybą kaip pareigą izraeliečių
labui. Kiekvienas pašalietis, išdrįsęs įsibrauti, turėjo būti nubaustas
mirtimi. 39 Visų į sąrašą įtrauktų levitų, kuriuos Mozė ir Aaronas,
vykdydami VIEŠPATIES įsakymą, įtraukė pagal jų klanus, — visų
vyriškių, vieno mėnesio amžiaus ir vyresnių, buvo dvidešimt du
tūkstančiai.

3,31 Kohato žmonės turėjo nešti šventuosius daiktus ant pečių. Žr. Sk 7,9. Skrynią aprašo Iš 25,10-22; stalą — Iš 25,23-30; žvakidę — Iš 25,31-40; aukurus — Iš 27,1-8; 30,1-10.

3,36-37 Merario žmonės turėjo keturis vežimus šiems sunkiems daiktams perkelti į naują vietą. Žr. Sk 7,8. Padangtės lentas ir kt. aprašo Iš 26,15-30; kiemo stulpus, pastovus ir kt. — Iš 27,9-19.

Levitai užima pirmagimių sūnų vietą

[40] Tada VIEŠPATS Mozei tarė: "Įtrauk į sąrašą visus pirma-
gimius izraeliečių vyriškius, vieno mėnesio amžiaus ir vyresnius,
ir suskaityk jų vardus. [41] Tada paimsi levitus man, — aš esu VIEŠ-
PATS, — vietoje visų izraeliečių pirmagimių, taip pat ir levitų gal-
vijus vietoje visų izraeliečių galvijų pirmagimių". [42] Mozė tad
įtraukė į sąrašą visus izraeliečių pirmagimius, kaip VIEŠPATS bu-
vo jam įsakęs. [43] Visų į sąrašą įtrauktų pirmagimių vyriškių, vieno
mėnesio amžiaus ir vyresnių, pagal jų vardų skaičių buvo dvide-
šimt du tūkstančiai du šimtai septyniasdešimt trys.
[44] Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [45] "Paimk levitus
vietoje visų izraeliečių pirmagimių ir levitų galvijus vietoje jų gal-
vijų. Levitai priklausys man. Aš esu VIEŠPATS. [46] O už du šimtus
septyniasdešimt tris izraeliečių pirmagimius, viršijančius levitų
skaičių, kaip išpirkimo kainą [47] už kiekvieną paimsi penkis šeke-
lius pagal šventovės šekelį, skaičiuodamas dvidešimt gerų viename
šekelyje. [48] Atiduok Aaronui ir jo sūnums pinigus, kuriais viršijan-
tys {levitų} skaičių buvo išpirkti". [49] Mozė tad paėmė išpirkimo pi-
nigus iš tų, kurie viršijo levitų išpirktuosius; [50] jis paėmė iš
izraeliečių pirmagimių pinigus, vieną tūkstantį tris šimtus šešiasde-
šimt šekelių, skaičiuojant pagal šventovės šekelį. [51] Tada Mozė pa-
davė išpirkimo pinigus Aaronui ir jo sūnums pagal VIEŠPATIES
žodį, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

4

Kohato klano pareigos

[1]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [2] "Surašy-
kite Kohato žmonės atskirai nuo kitų levitų pagal jų protėvių na-
mus ir klanus, [3] nuo trisdešimties metų ir vyresnius lig penkias-
dešimties metų,* — visus, kurie privalo eiti tarnybą, atlikdami

4,1-49 Naujas levitų surašymas. Šiuo surašymu buvo siekiama nustatyti skaičių subrendusių ir kunigiškoms pareigoms tinkamų levitų.

4,3 "... nuo trisdešimties metų...": vėliau levitai pradėdavo eiti tarnybą šventovėje, būdami dvidešimt penkerių metų (žr. Sk 8,24) ar net tik dvidešimties metų (žr. 1 Kr 23,24.27; 2 Kr 31,17; Ezd 3,8; bet žr. 1 Kr 23,3).

darbus Susitikimo palapinėje. [4] Kohato žmonių tarnyba yra susijusi
su Susitikimo palapine ir švenčiausiais daiktais.

[5] Perkeliant stovyklą, Aaronas ir jo sūnūs įeis, nuims atskirian-
čiąją uždangą* ir apdengs ja Sandoros skrynią. [6] Viršum jos užklos
apdangalą iš delfinų odos, užties skaisčiai mėlyną audinį ir sukiš jos
kartis. [7] Ant Artumo duonos stalo užties mėlyną skarą; sudės ant
jo lėkštes, indus smilkalams, dubenis ir ąsočius geriamosioms at-
našoms; ant jo bus ir įprastinė duona. [8] Tada jie užties ant jų tam-
siai raudonos spalvos audinį, apdengs ją apdangalu iš delfinų odos
ir sukiš jo kartis. [9] Paėmę mėlyną audinį, apdengs žvakidę su jos
lempomis, žnyplėmis, padėklais ir visais aliejaus indais, kuriais ji
yra aprūpinta; [10] įvyniojję ją drauge su visais jos reikmenimis į del-
finų odos apdangalą, užkels ją ant neštuvų. [11] Auksinį aukurą* ap-
dengs mėlynu audiniu, užklos apdangalu iš delfinų odos ir sukiš jo
kartis. [12] Paėmę visus šventovės tarnyboje vartojamus reikmenis,
suvynios juos į mėlyną audinį, apdengs delfinų odos apdangalu ir
padės ant neštuvų. [13] Nuvalę pelenus nuo aukuro,* apdengs jį vio-
letiniu audiniu. [14] Ant jo sudės visus aukuro reikmenis, vartojamus
jo tarnyboje: keptuves, šakes,* kaušus ir dubenis* — visus aukuro
reikmenis; apdengs jį delfinų odos apdangalu ir sukiš jo kartis.
[15] Tik Aaronui ir jo sūnums pabaigus vynioti šventovę bei visus
šventovės reikmenis ir stovyklai kylant į kelionę, teateis Kohato
žmonės jų nešti, kad neprisiliestų prie šventųjų daiktų ir nenu-
mirtų. Tie yra Susitikimo palapinės daiktai, kuriuos turi Kohato
žmonės nešti.

[16] Eleazarui, kunigo Aarono sūnui, bus pavesta rūpintis alieju-
mi šviesai, kvapiuoju smilkalu, įprastine grūdų atnaša ir patepimo
aliejumi — priežiūra visos Padangtės ir visko, kas yra joje, švento-
ve ir jos reikmenimis".

[17] Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [18] "Ne-
leiskite, kad Kohato klanų giminė būtų išnaikinta iš levitų tarpo.

4,5 "...atskiriančiąją uždangą..." : užuolaida tarp dviejų šventovės dalių — šventų šventojo kambario ir šventojo kambario. Žr. 26,31-33.

4,11 "...auksinį aukurą...": aukuras smilkalams. Žr. Iš 30,1-6.

4,13 "...nuvalę pelenus nuo aukuro": bronzinis deginamųjų aukų aukuras. Žr. Iš 27,1-8.

4,14 "...šakes...": šakės buvo naudojamos aukai ant aukuro apversti. "...dubenis": dubenys buvo naudojami aukų kraujui supilti. Žr. Zch 9,15.

19 Šitaip turite elgtis su jais, kad jie išliktų gyvi ir nenumirtų, kai
jie artinasi prie švenčiausių daiktų: Aaronas ir jo sūnūs turi įeiti ir
paskirti kiekvienam jo pareigą ir naštą. 20 Bet patys Kohato
žmonės, kad nenumirtų, negali eiti į vidų pažiūrėti į šventuosius
daiktus bent akimirkai".

Geršono klanų pareigos

21 Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 22 "Taip pat su-
rašyk ir Geršono žmones, pagal jų protėvių namus ir klanus.
23 Įtrauksi į sąrašą visus, nuo trisdešimties metų ir vyresnius lig pen-
kiasdešimties metų amžiaus, kurie privalo eiti tarnybą, atlikdami Su-
sitikimo palapinės darbus. 24 Geršono klanų tarnyba apima darbą ir
naštų pernešimą. 25 Jie neš Padangtės dangas, Susitikimo palapinę su
jos uždanga ir delfino odos priedangą, esančią ant jos, Susitikimo
palapinės įėjimo užuolaidą, 26 kiemo dangas, kiemo, supančio Pa-
dangtę ir aukurą, vartų užuolaidą, jų virves ir visus reikmenis kiemo
tarnybai. Jie atliks visa, kas reikia su jais padaryti. 27 Visos Ger-
šono žmonių pareigos, — visas jų naštų pernešimas ir visa jų tarny-
ba, — bus atliktos Aaronui ir jo sūnums įsakius. Jiems pavesi rūpin-
tis naštų pernešimu. 28 Tokia yra Geršono klanų tarnyba Susitikimo
palapinei. Jie atliks savo pareigas kunigo Aarono sūnaus Itamaro
prižiūrimi".

Merario klanų pareigos

29 "Merario žmones įtrauksi į sąrašą pagal jų klanus ir pro-
tėvių namus 30 nuo trisdešimties metų ir vyresnius lig penkias-
dešimties metų — visus, kurie privalo eiti tarnybą, atlikdami Susi-
tikimo palapinės darbus. 31 Jiems yra pavesta pernešti tokie
Susitikimo reikmenys: Padangtės lentos, skersiniai, stulpai ir pasto-
vai; 32 {Padangtę} supančio kiemo stulpai su jų pastovais, kuolais
bei virvėmis, ir visi reikmenys jų tarnybai. Surašykite vardus
nešančių naštas, už kurias kiekvienas yra atsakingas. 33 Tokia yra
Merario klanų tarnyba, visa jų tarnyba susijusi su Susitikimo
palapine, Itamaro, kunigo Aarono sūnaus, priežiūroje".

Levitų surašymas

34 Taigi Mozė ir Aaronas bei bendrijos galvos įtraukė į sąrašą
Kohato žmones pagal jų klanus ir protėvių namus 35 nuo trisde-
šimties metų ir vyresnius ligi penkiasdešimties metų — visus tuos,
kurie privalėjo eiti tarnybą, susijusią su Susitikimo palapine.
36 Įtrauktųjų į sąrašą skaičius buvo du tūkstančiai septyni šimtai
penkiasdešimt. 37 Tiek buvo sąraše įrašytų iš Kohato klanų, ėjusių
tarnybą Susitikimo palapinėje. Mozė ir Aaronas įtraukė juos į
sąrašą, vykdydami Mozei duotą VIEŠPATIES įsakymą.
38 Įtrauktųjų į sąrašą iš Geršono klanų pagal jų klanus ir pro-
tėvių namus 39 nuo trisdešimties metų ir vyresnių lig penkiasde-
šimties — visų tų, kurie privalėjo eiti tarnybą, susijusią su Susi-
tikimo palapine, 40 sąraše įrašytų pagal jų klanus ir protėvių namus,
buvo du tūkstančiai šeši šimtai trisdešimt. 41 Tiek buvo įtrauktųjų
į sąrašą ir Geršono klanų, ėjusių tarnybą Susitikimo palapinėje.
Mozė ir Aaronas įtraukė juos į sąrašą, vykdydami VIEŠPATIES
įsakymą.
42 Įtrauktųjų į sąrašą iš Merario klanų pagal jų klanus ir pro-
tėvių namus 43 nuo trisdešimties metų ir vyresnių lig penkias-
dešimties — visų tų, kurie privalėjo eiti tarnybą Susitikimo pala-
pinėje, 44 sąraše įrašytų pagal jų klanus, buvo trys tūkstančiai du
šimtai. 45 Tiek buvo įrašytųjų į sąrašą iš Merario klanų, kuriuos
Mozė ir Aaronas įrašė į sąrašą, vykdydami Mozei duotą VIEŠ-
PATIES įsakymą.
46 Visų į sąrašą įtrauktųjų, kuriuos Mozė ir Aaronas bei Izra-
elio galvos surašė pagal jų klanus ir protėvių namus 47 nuo trisde-
šimties metų ir vyresnius lig penkiasdešimties metų, — visų tų,
privalėjusių atlikti tarnybos ir pernešimo darbus, susijusius su Su-
sitikimo palapine, 48 įrašytų į sąrašą buvo aštuoni tūkstančiai pen-
ki šimtai aštuoniasdešimt. 49 VIEŠPATIES įsakymu per Mozę bu-
vo padarytas jų surašymas, ir kiekvienam buvo nurodyta, kokį
darbą turi atlikti ir kokią naštą nešti. Taip jie buvo surašyti į sąrašą,
kaip VIEŠPATS įsakė Mozei.

5

Stovyklos ir žmonių švara

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2]* "Įsakyk izraelie-
čiams išvaryti iš stovyklos kiekvieną raupsuotąjį ar kenčiantį sėk-
los išsiliejimą ir kiekvieną, tapusį nešvarų numirėlio palietimu.
[3] Išvarykite tiek vyrus, tiek moteris. Išvarykite juos už stovyklos, kad
neišniekintų stovyklos tų, tarp kurių aš gyvenu". [4] Izraeliečiai taip
ir padarė, išvarydami juos už stovyklos. Kaip VIEŠPATS buvo
Mozei kalbėjęs, taip izraeliečiai padarė.
[5]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [6] "Kalbėk izraelie-
čiams: kai vyras ar moteris kuo nors nusikalsta artimui, užgaudamas
VIEŠPATĮ, tas žmogus užsitraukia kaltę. [7] Jie turės išpažinti savo
padarytą nuodėmę. Tas žmogus sugrąžins nuskriaustajam visą
sumą, pridėdamas prie jos viršaus vieną penktadalį. [8] Jei nuskriaus-
tasis neturėtų artimiausio giminaičio,* kuriam galima būtų atsily-
ginti už skriaudą, tuomet atlyginimas už skriaudą eis VIEŠPATIES
kunigui, išskyrus permaldavimo aviną, kuriuo kunigas atlieka per-
maldavimą už kaltąjį. [9] Panašiai kiekviena dovana iš šventųjų aukų,
kurias izraeliečiai atneša kunigui, jam ir priklausys. [10] Žmogaus
šventosios aukos priklauso jam pačiam, o ką žmogus duoda kuni-
gui, priklauso kunigui".
[11] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [12] "Kalbėk izraeliečiams
ir sakyk jiems: jei kieno nors žmona nueina klaidingu keliu ir
tampa jam neištikima, — [13] jei kitas vyras turėjo lytinius santykius
su ja, nežinant jos vyrui, — tačiau ji lieka nesusekta, nors ir yra
susiteršusi, o liudytojų prieš ją nėra, nes svetimaujant nebuvo pa-

5,2 Išsamiau apie nuostatus dėl raupsuotųjų žr. Kun 13-14; apie sergančius sėklos išsiliejimu žr. Kun 15; apie apeiginį nešvarumą, palietus numirėlį žr. Sk 19,11-22; Sk 21,1-4.

5,5-10 Pagrindinis įstatymas apie neteisėtą nuosavybės pasisavinimą yra randamas Kun 5,14-26 tekste. O čia kalbama apie skriaudą asmeniui, kuris mirė, nepalikdamas paveldėtojų. Šiuo atveju atsilyginimas už skriaudą turi būti atiduotas kunigui.

5,8 "...artimiausias giminaitis...": pažodžiui "atpirkėjas", hebraiškai "go'el". Taip buvo vadinamas turintis pareigą "atpirkti", t.y. apsaugoti šeimos nuosavybę, išlaikant ją šeimoje. Žr. Kun 25,25; Rut 4,1-6.

gauta, 14 bet jį apimtų pavydo dvasia ir imtų pavyduliauti savo
žmonai, kuri save suteršė, arba jei jį apimtų pavydo dvasia ir imtų
pavyduliauti savo žmonai, nors ji ir nėra savęs suteršusi, 15 tada
toks vyras atves savo žmoną pas kunigą. Jis atneš kaip atnašą už ją
vieną dešimtadalį efos miežių miltų. Nepils ant jų aliejaus, nebers
ant jų smilkalų, nes tai yra pavydo grūdų atnaša — atminimo grūdų
atnaša, kuri primena kaltę.
16 Tada kunigas paves ją į priekį ir pastatys VIEŠPATIES aki-
vaizdoje. 17 Kunigas įpils švento vandens* į molinį indą ir, paėmęs
nuo Padangtės aslos truputį dulkių, užbers jas ant vandens. 18 Pa-
statęs moterį VIEŠPATIES akivaizdoje, kunigas sutaršys moters
plaukus ir paduos jai į rankas atminimo grūdų atnašą,* kuri yra
pavydo grūdų atnaša. O savo paties rankoje kunigas laikys kartybės
vandenį, nešantį prakeikimą. 19 Tada kunigas ją prisaikdins, tarda-
mas: 'Jei joks svetimas vyras su tavimi negulėjo, jei tu nenuklydai
į susiteršimą, būdama savo vyro žmona, būk apsaugota nuo šio
kartybės vandens, nešančio prakeikimą. 20 Bet jei tu nuklydai, bū-
dama savo vyro žmona, jei suteršei save, ir kitas žmogus, o ne ta-
vo vyras, turėjo lytinius santykius su tavimi', — 21 čia teprisaikdi-
na kunigas moterį prakeikimo priesaika* ir tesako moteriai, —
'tepadaro tave VIEŠPATS prakeikimo ir priesaikos pavyzdžiu tarp
žmonių, kai VIEŠPATS padarys, kad sunyktų tavo šlaunys ir iš-
sipūstų tavo pilvas. 22 Tepatenka tad šis vanduo, nešantis prakeikimą,
į tavo vidurius ir tepadaro, kad tavo pilvas išsipūstų ir šlaunys su-
nyktų!' O moteris sakys: 'Amen, amen!'*
23 Tada kunigas surašys šiuos prakeikimus ritinyje ir nuplaus
juos kartybės vandeniu. 24 Pagirdys moterį kartybės vandeniu,
nešančiu prakeikimą, kad prakeikimą nešantis vanduo patektų į ją
ir sukeltų kartų skausmą. 25 Kunigas paims pavydo grūdų atnašą,

---

5,17 "...švento vandens...": vanduo iš praustuvo, kuris stovėjo Padangtės kieme.

5,18 "...atminimo grūdų atnašą...": šia atnaša moteris šaukiasi VIEŠPATIES ir paveda savo reikalą jo sprendimui.

5,21 Moters vardas bus vartojamas prakeikime ir priesaikoje, linkint panašaus likimo kitam asmeniui ar sau pačiam. Žr. Iz 65,15; Jer 29,22.

5,22 "Amen, amen!": hebraiškas žodis, vartojamas reiškiant pritarimą pareiškimui, prakeikimui, palaiminimui, maldai ir pan. Pažodžiui jis reiškia "tikrai, iš tikrųjų". Krikščionių liturgija vartoja šį žodį po maldų ir palaiminimų "Tebūna taip!" prasme.

pakylės grūdų atnašą VIEŠPATIES akivaizdoje ir nuneš ją ant au-
kuro. 26 Pasėmęs iš grūdų atnašos grūdų saują, kaip atminimo dalį,
kunigas pavers juos dūmais. Galop moterį pagirdys vandeniu. 27 Po
to, kai jis bus pagirdęs ją vandeniu, jei ji buvo iš tikro save suter-
šusi ir buvo neištikima savo vyrui, prakeikimą nešantis vanduo
pereis per ją ir sukels kartų skausmą, — jos pilvas išsipūs ir jos
šlaunys sunyks. Moteris taps prakeikimu tarp savųjų. 28 Bet jei mo-
teris nėra savęs suteršusi ir yra nekalta, tada ji bus atspari ir galės
gimdyti vaikus.

29 Tokios yra apeigos pavydo atvejais, kai moteris, būdama sa-
vo vyro žmona, nuklysta ir save suteršia 30 arba, kai pavydo dvasia
apima vyrą, ir jis ima pavyduliauti savo žmonai. Tada moteris bus
pastatyta VIEŠPATIES akivaizdoje, ir kunigas pritaikys jai visas šias
apeigas. 31 Vyras bus laisvas nuo kaltės,* bet moteris užsitrauks
kaltę".

6

Nuostatai naziritams

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Kalbėk izraeliečiams,
sakyk jiems: kai kas nors, vyras ar moteris, padaro ypatingą įžadą,
— nazirito* įžadą, — pasišvęsti VIEŠPAČIUI, 3* toks žmogus turi
susilaikyti nuo vyno ir kitų svaigalų, susilaikyti nuo acto iš vyno ar
bet kokių kitų svaigalų, negerti jokios vynuogių sunkos ir nevalgyti

---

5,31 "... laisvas nuo kaltės...": laikoma, kad vyras buvo įpareigotas ieškoti nuosprendžio pavydo reikalu.

6,1-9 "... nazir{itas}": iš hebraiško žodžio "nazir", reiškiančio "atskirtą kaip šventą, pašvęstą, pažadėtą" vyrą ar moterį Sandoros bendrijai. Nazirito įžadas galėjo būti ribotam laikui arba visam gyvenimui. Save Dievui šiuo įžadu paskyrę asmenys privalėjo susilaikyti nuo bet kokių vynmedžio produktų, nekirpti plaukų ir neskusti barzdos, neliesti jokio numirėlio. Naziritai buvo laikomi, kaip ir pranašai, Dievo vyrais. Žr. Am 2,11-12. Visam gyvenimui save paskyrusių Dievui žydų visuomenėje buvo Samsonas (Ts 13,4-5.7; 16,17), Samuelis (1 Sam 1,11) ir Jonas Krikštytojas (Lk 1,15). Atrodo, kad Kristaus laikais paprotys daryti laikiną nazirito įžadą ribotam laikui buvo pernelyg plačiai paplitęs net tarp pirmųjų krikščionių. Žr. Apd 18,18; 21,23-24.26.

6,3-5 Susilaikymas nuo vynmedžio produktų dramatizuoja izraeliečių atsiribojimą nuo kanaaniečių kultūros. Žr. Pr 9,21.

nei šviežių, nei džiovintų vynuogių. [4] Per visą laiką, kol jis yra
naziritas, jis nevalgys nieko, kas gaunama iš vynmedžio, nevalgys
net sėklų bei žievelių.
[5] Per visas jo nazirito įžado dienas skustuvas nepalies jo galvos;
kol nepasibaigs laikas, kuriam jis įžadu pasišventė VIEŠPAČIUI,
jis bus pašvęstas, augins ilgus plaukus ir pins juos į kasas.
[6] Per visas dienas, kuriomis pasišventė VIEŠPAČIUI, jis neįeis
į vietą, kur yra numirėlis. [7] Net jeigu numirtų jo tėvas ar motina,
brolis ar sesuo, jis negali savęs suteršti, nes jo pasišventimas yra jam
ant galvos. [8] Per visą laiką, kol jis yra naziritas, jis yra pašvęstas
VIEŠPAČIUI.
[9] Jeigu kas nors labai staiga šalia jo numirtų, suteršdamas pa-
švęstą galvą, jis nusiskus galvą tą dieną, kurią taps švarus, — sep-
tintą dieną jis nusiskus galvą. [10] Aštuntą dieną jis atneš du purplelius
ar du jaunus balandžius kunigui prie įėjimo į Susitikimo palapinę.
[11] Kunigas paaukos vieną kaip atnašą už nuodėmę, o kitą kaip de-
ginamąją auką ir atliks permaldavimą už jį, nes jis užsitraukė kaltę
per numirėlį. Tą pačią dieną jis vėl pašvęs savo galvą, [12] vėl paskirs
VIEŠPAČIUI savo nazirito dienas ir atves metinį avinėlį kaip at-
našą už nuodėmę. Ankstesnis laikas nebus įskaitytas, nes pašvęsto-
ji galva buvo suteršta.
[13] Tokios yra nazirito apeigos: tą dieną, kai jo pašventimo
laikas pasibaigia, jis turi būti atvestas prie Susitikimo palapinės
įėjimo. [14] Kaip savo dovaną VIEŠPAČIUI jis atves vieną metinį
sveiką avinėlį kaip deginamąją auką, vieną sveiką mitulę kaip at-
našą už nuodėmę, vieną sveiką aviną kaip bendravimo auką, [15] at-
neš pintinę neraugintos duonos kepalų iš rinktinių miltų įmaišytų
aliejumi, neraugintų, aliejumi apteptų plokštainių drauge su grūdų
ir geriamosiomis atnašomis. [16] Visa kunigas atnašaus VIEŠPATIES
akivaizdoje, paaukos jo atnašą už nuodėmę bei deginamąją auką,
[17] atnašaus aviną kaip bendravimo auką VIEŠPAČIUI drauge su
neraugintos duonos pintine; kunigas taip pat paaukos ir grūdų bei
geriamąsias atnašas. [18] Tada naziritas nusiskus pašvęstą galvą prie
įėjimo į Susitikimo palapinę ir, nunešęs plaukus nuo pašvęstos
galvos, padės juos ant ugnies po bendravimo auka.
[19] Po to, kai jis nusiskus savo pašvęstą galvą, kunigas paims
išvirtą avino petį, vieną neraugintą kepalą iš pintinės, vieną ne-
raugintą plokštainį ir sudės juos naziritui ant delnų. [20] Tada kunigas
juos pakylės kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPATIES akivaizdoje. Jie

bus kunigui šventa dalis drauge su pakylėjimo atnašos krūtine ir
dovanos atnašos šlaunimi. Po to naziritas gali gerti vyną.
21 Tokios tat yra įžadą darančio nazirito pareigos. Jo atnaša
VIEŠPAČIUI turi būti pagal nazirito įžadą, neskaitant to, ką dar jis
išgali duoti. Pagal tai, kokį įžadą jis bus padaręs, taip jis turi ir
elgtis, vykdydamas savo pašventimo nuostatus".

Kunigiškasis palaiminimas

22 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 23 "Kalbėk Aaronui ir
jo sūnums ir sakyk jiems: 'Taip laiminsite izraeliečius. Sakykite
jiems:

24 VIEŠPATS telaimina ir tesaugo tave!
25 VIEŠPATS teleidžia šviesti tau savo veidą*
ir tebūna tau maloningas!
26 VIEŠPATS tepažvelgia į tave maloniai
ir tesuteikia ramybę!'*

27 Taip jie sujungs mano vardą su izraeliečiais, ir aš juos pa-
laiminsiu".

*7**

Vadų atnašos ir levitų pašventimas

1 Tą dieną, kai Mozė pabaigė statyti Padangtę, patepė ir pa-
šventė ją su visu jos apstatymu, patepė ir pašventė aukurą su vi-
sais jo reikmenimis, 2 įteikė atnašas Izraelio vadai, būtent: galvos
jų protėvių namų, giminių vadai ir vadovavusieji surašytiesiems.
3 Atnašos, kurias jie atgabeno į VIEŠPATIES akivaizdą, buvo šeši
dengti vežimai ir dvylika jaučių: po vežimą nuo dviejų vadų ir po
jautį nuo kiekvieno. Juos įteikė prie Padangtės.

6,25 "VIEŠPATS teleidžia šviesti tau savo veidą": hebraiškas posakis, reiškiantis: "VIEŠPATS tesišypso tau..."

6,26 "... ramybė...": hebraiškai "šalom". Šis žodis apima visokeriopą — medžiaginę ir dvasinę gerovę bei laimę.

7,1-89 Atnašos nuo giminių galvų Padangtės tarnybai ir aukurui pašvęsti.

4 Tada VIEŠPATS tarė Mozei: 5 "Priimk juos iš jų Susitikimo
palapinės tarnybai ir atiduok juos levitams pagal jų tarnybą". 6 Mozė
tat priėmė vežimus bei jaučius ir perdavė juos levitams. 7 Du ve-
žimus ir keturis jaučius davė Geršono žmonėms, pagal jų tarnybą;
8 o keturis vežimus ir aštuonis jaučius davė Merario žmonėms, pa-
gal jų tarnybą, Itamaro, kunigo Aarono sūnaus, priežiūroje. 9 O Ko-
hato žmonėms nedavė jokio vežimo, nes jiems buvo pavesta rūpin-
tis šventaisiais daiktais, kurie turėjo būti nešami ant pečių.

10 Vadai davė atnašas ir aukurui pašvęsti tą dieną, kai jis buvo
pateptas. Vadams prie aukuro įteikiant savo atnašas, 11 VIEŠPATS
tarė Mozei: "Tepaduoda jie savo atnašas aukurui pašvęsti kasdien
po vieną".

12* Pirmą dieną savo atnašą įteikė Aminadabo sūnus Nahšonas
iš Judo giminės. 13 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis šim-
tą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt še-
kelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmaišytų
aliejumi, grūdų atnašai; 14 auksinė lėkštė, sverianti dešimt šekelių,
pilna smilkalų; 15 jautukas, avinas ir metinis avinėlis deginamajai
aukai; 16 ožys atnašai už nuodėmę; 17 ir du jaučiai, penki avinai,
penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai. Tai bu-
vo Aminadabo sūnaus Nahšono atnaša.

18 Antrą dieną Netanelio sūnus Zuaras, Issacharo vadas, įteikė
atnašą. Jis įteikė kaip savo atnašą sidabrinį dubenį, sveriantį šimtą
trisdešimt šekelių, 19 sidabrinę taurę, sveriančią septyniasdešimt
šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilnus rinktinių miltų, įmai-
šytų aliejumi, grūdų atnašai; 20 auksinę lėkštę, sveriančią dešimt
šekelių, pilną smilkalų; 21 jautuką, aviną ir metinį avinėlį kaip de-
ginamąją auką; 22 ožį kaip atnašą už nuodėmę; 23 ir du jaučius,
penkis avinus, penkis ožius bei penkis metinius avinėlius kaip ben-
dravimo auką. Tai buvo Netanelio sūnaus Zuaro atnaša.

24 Trečią dieną {įteikė atnašą} Helono sūnus Eliabas, Zebu-
luno giminės vadas. 25 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis
šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt
šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmai-

7,12-88 Pasikartojantis pasakojimas apie tokias pat atnašas, įteiktas dvylikos gi-
minių vadų, ir jų suvestinė yra būdingi oficialaus surašymo bruožai.

šytų aliejumi, grūdų atnašai; 26 auksinė lėkštė, sverianti dešimt šeke-
lių, pilna smilkalų; 27 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degina-
majai aukai; 28 ožys atnašai už nuodėmę; 29 ir du jaučiai, penki
avinai, penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Helono sūnaus Eliabo atnaša.

30 Ketvirtą dieną{įteikė atnašą} Šedeuro sūnus Elizuras, Reu-
beno giminės vadas. 31 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis
šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt
šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmai-
šytų aliejumi, grūdų atnašai; 32 auksinė lėkštė, sverianti dešimt še-
kelių, pilna smilkalų; 33 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degina-
majai aukai; 34 ožys atnašai už nuodėmę; 35 ir du jaučiai, penki
avinai, penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Šedeuro sūnaus Elizuro atnaša.

36 Penktą dieną {įteikė atnašą} Zurišadajaus sūnus Šelumielis,
Simeono giminės vadas. 37 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sve-
riantis šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septynias-
dešimt šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų,
įmaišytų aliejumi, grūdų atnašai; 38 auksinė lėkštė, sverianti dešimt
šekelių, pilna smilkalų; 39 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degi-
namajai aukai; 40 ožys atnašai už nuodėmę; 41 ir du jaučiai, penki
avinai, penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Zurišadajaus sūnaus Šelumielio atnaša.

42 Šeštą dieną {įteikė atnašą} Deuelio sūnus Eljasafas, Gado gi-
minės vadas. 43 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis šimtą
trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt šeke-
lių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmaišytų
aliejumi, grūdų atnašai; 44 auksinė lėkštė, sverianti dešimt šekelių,
pilna smilkalų; 45 jautukas, avinas ir metinis avinėlis deginamajai
aukai; 46 ožys atnašai už nuodėmę; 47 ir du jaučiai, penki avinai,
penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai. Tai bu-
vo Deuelio sūnaus Eljasafo atnaša.

48 Septintą dieną {įteikė atnašą} Amihudo sūnus Elišamas, Ef-
raimo giminės vadas. 49 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis
šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt
šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmai-
šytų aliejumi, grūdų atnašai; 50 auksinė lėkštė, sverianti dešimt šeke-
lių, pilna smilkalų; 51 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degina-
majai aukai; 52 ožys atnašai už nuodėmę; 53 ir du jaučiai, penki

avinai, penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Amihudo sūnaus Elišamo atnaša.

54 Aštuntą dieną {įteikė atnašą} Pedazuro sūnus Gamalielis,
Manaso giminės vadas. 55 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis
šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt
šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmai-
šytų aliejumi, grūdų atnašai; 56 auksinė lėkštė, sverianti dešimt še-
kelių, pilna smilkalų; 57 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degina-
majai aukai; 58 ožys atnašai už nuodėmę; 59 ir du jaučiai, penki
avinai, penki ožiai ir penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Pedazuro sūnaus Gamalielio atnaša.

60 Devintą dieną {įteikė atnašą} Gideonio sūnus Abidanas,
Benjamino giminės vadas. 61 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sve-
riantis šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septynias-
dešimt šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų,
įmaišytų aliejumi, grūdų atnašai; 62 auksinė lėkštė, sverianti dešimt
šekelių, pilna smilkalų; 63 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degi-
namajai aukai; 64 ožys atnašai už nuodėmę; 65 ir du jaučiai, penki
avinai, penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Gideonio sūnaus Abidano atnaša.

66 Dešimtą dieną {įteikė atnašą} Amišadajaus sūnus Ahiezeris,
Dano giminės vadas. 67 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis
šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt
šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmai-
šytų aliejumi, grūdų atnašai; 68 auksinė lėkštė, sverianti dešimt še-
kelių, pilna smilkalų; 69 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degi-
namajai aukai; 70 ožys atnašai už nuodėmę; 71 ir du jaučiai, penki
avinai, penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.
Tai buvo Amišadajaus sūnaus Ahiezerio atnaša.

72 Vienuoliktą dieną {įteikė atnašą} Ochrano sūnus Pagielis,
Ašero žmonių vadas. 73 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis
šimtą trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt
šekelių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmai-
šytų aliejumi, grūdų atnašai; 74 auksinė lėkštė, sverianti dešimt šeke-
lių, pilna smilkalų; 75 jautukas, avinas ir metinis avinėlis degina-
majai aukai; 76 ožys atnašai už nuodėmę; 77 ir du jaučiai, penki
avinai, penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai.

78 Dvyliktą dieną {įteikė atnašą} Enano sūnus Ahira, Naftalio
žmonių vadas. 79 Jo atnaša buvo sidabrinis dubuo, sveriantis šimtą

trisdešimt šekelių, sidabrinė taurė, sverianti septyniasdešimt šeke-
lių, pagal šventovės šekelį, — abu pilni rinktinių miltų, įmaišytų
aliejumi, grūdų atnašai; 80 auksinė lėkštė, sverianti dešimt šekelių,
pilna smilkalų; 81 jautukas, avinas ir metinis avinėlis deginamajai
aukai; 82 ožys atnašai už nuodėmę; 83 ir du jaučiai, penki avinai,
penki ožiai bei penki metiniai avinėliai bendravimo aukai. Tai bu-
vo Enano sūnaus Ahiros atnaša.

84 Tokia buvo pašventimo atnaša aukurui iš Izraelio vadų tą
dieną, kai jis buvo pateptas: dvylika sidabrinių dubenų, dvylika si-
dabrinių taurių, 85 kiekvienas dubuo sveriantis šimtą trisdešimt še-
kelių, o kiekviena taurė — septyniasdešimt, — visų indų sidabro
buvo du tūkstančiai keturi šimtai šekelių, pagal šventovės šekelį;
86 dvylika auksinių lėkščių, pilnų smilkalų, kiekviena sverianti de-
šimt šekelių, pagal šventovės šekelį, — visų lėkščių aukso buvo
šimtas dvidešimt šekelių; 87 visų galvijų deginamajai aukai dvylika
jaučių, dvylika avinų, dvylika metinių avinėlių, drauge su jų grūdų
atnaša, ir dvylika ožių atnašai už nuodėmę; 88 ir visų galvijų bend-
ravimo aukai dvidešimt keturi jaučiai, šešiasdešimt avinų, šešias-
dešimt ožių ir šešiasdešimt metinių avinėlių. Tai buvo pašventimo
atnaša aukurui po to, kai jis buvo pateptas.

89 Kada tik Mozė įeidavo į Susitikimo palapinę kalbėtis su
VIEŠPAČIU, jis girdėdavo jam kalbantį balsą nuo malonės sosto,
kuris buvo ant Sandoros skrynios tarp dviejų kerubų. Taip jis
kalbėjo jam.

8

Apie auksinę žvakidę

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 “Kalbėk Aaronui ir
sakyk jam: ‘Kai dėsi lempas, teapšviečia septynios lempos vietą
žvakidės priekyje’”. 3 Aaronas taip ir padarė. Jis įdėjo lempas, kad
apšviestų vietą žvakidės priekyje, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs. 4 O žvakidė buvo šitaip padirbta: ji buvo plakto aukso dirbinys,
nukalta nuo pat koto lig vainiklapio pagal pavyzdį, kurį VIEŠPATS
parodė Mozei. Taip jis padirbo žvakidę.

Levitų pašventimas Viešpačiui

5 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 6 "Paimk levitus iš
izraeliečių ir apvalyk* juos. 7 Štai ką turėsi daryti, kad juos ap-
valytum. Apšlakstyk juos apvalymo vandeniu,* tepereina visą savo
kūną skustuvu, teišsiplauna drabužius ir teapvalo save. 8 Tada jie
tepaima jautuką ir rinktinių miltų, įmaišytų aliejumi, jo grūdų at-
našą, o tu paimsi kitą jautuką atnašai už nuodėmę. 9 Atvesi levitus
priešais Susitikimo palapinę ir sušauksi visą izraeliečių bendriją.
10 Tau atvedus levitus priešais VIEŠPATĮ, izraeliečiai uždės savo
rankas ant levitų, 11 o Aaronas paaukos levitus kaip pakylėjimo at-
našą nuo izraeliečių, kad jie atliktų VIEŠPATIES tarnybą. 12 Dabar
levitai uždės rankas jaučiams ant galvų, o jis paaukos vieną kaip
atnašą už nuodėmę ir kitą kaip deginamąją auką permaldavimui už
levitus padaryti. 13 Atvedęs levitus priešais Aaroną ir jo sūnus,
paaukosi juos kaip pakylėjimo atnašą VIEŠPAČIUI.
14 Tokiu būdu atskirsi levitus nuo kitų izraeliečių, kad jie būtų
mano. 15 Po to levitai gali įeiti atlikti tarnybą Susitikimo palapinė-
je. Tu juos apvalei ir paaukojai kaip pakylėjimo atnašą, 16 nes jie iš
izraeliečių yra pašvęsti man besąlygiškai. Aš juos pasiėmiau vieto-
je visų, kurie atveria gimdą, visų izraeliečių pirmagimių, 17 nes
visi izraeliečių pirmagimiai — pirmagimiai žmonių ir gyvulių yra
mano. Aš juos sau pašvenčiau nuo tos dienos, kurią ištikau pirma-
gimius Egipto žemėje. 18 Aš pasiėmiau levitus vietoje visų izraelie-
čių primagimių. 19 Be to, aš daviau levitus iš izraeliečių kaip dovaną
Aaronui ir jo sūnums, kad tarnautų už izraeliečius prie Susitikimo
palapinės ir atliktų permaldavimą už izraeliečius, idant neištiktų
izraeliečių kokia rykštė už ėjimą per arti prie šventovės".
20 Mozė ir Aaronas bei visa izraeliečių bendrija taip ir pasiel-
gė su levitais. Izraeliečiai elgėsi su levitais lygiai, kaip VIEŠPATS

8,6 "... apvalyk juos": Penkiaknygės kalba tik kunigai buvo "pašvenčiami", t.y. padaromi šventi, arba atskiriami Viešpačiui, ypatingomis apeigomis, kurios aprašomos Iš 29 ir Kun 8 skyriuose. Levitai buvo tik "apvalomi", t.y. padaromi apeigoms švarūs, jų ypatingai tarnybai.

8,7 "... apvalymo vandeniu": pažodžiui "nuodėmės vandeniu", t.y. vandeniu nuodėmei atleisti.

buvo įsakęs. 21 Levitai apvalė save nuo nuodėmės* ir išsiplovė
drabužius. Tada Aaronas paaukojo juos kaip pakylėjimo atnašą
VIEŠPATIES akivaizdoje; Aaronas už juos atliko permaldavimą
jiems apvalyti. 22 Po to levitai įėjo į Susitikimo palapinę eiti savo
tarnybos Aarono ir jo sūnų priežiūroje. Kaip VIEŠPATS buvo Mo-
zei apie levitus įsakęs, taip jie ir padarė.

23 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 24 "Tokia yra levitams
taisyklė: nuo dvidešimt penkerių metų ir vyresni jie pradės atlikti
pareigas Susitikimo palapinės tarnyboje; 25 sulaukę penkiasdešimties
metų, pasitrauks iš tarnybos pareigų ir daugiau nebetarnaus. 26 Jie
gali padėti savo broliams Susitikimo palapinėje einant jų pareigas,
bet tarnybos nebeatliks. Taip elgsiesi su levitais, skirstydamas jiems
pareigas".

9

Antroji Išėjimo šventė

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei Sinajaus dykumoje antrųjų metų
pirmą mėnesį po jų išėjimo iš Egipto, tardamas: 2 "Teatnašauja
izraeliečiai Išėjimo auką nustatytu laiku. 3 Šio mėnesio keturiolik-
tą dieną, temstant, atnašausite ją nustatytu laiku, atnašausite ją pa-
gal visus jos įstatus ir apeigas". 4 Mozė tad paliepė izraeliečiams at-
našauti Išėjimo auką, 5 ir jie atnašavo Išėjimo auką pirmojo mėnesio
keturioliktą dieną, temstant, Sinajaus dykumoje. Izraeliečiai padarė
visa lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

6 Atsitiko, kad buvo žmonių, kurie buvo tapę nešvarūs numi-
rėlio palietimu, ir negalėjo tą dieną atnašauti Išėjimo aukos. Tą pa-
čią dieną jie atskubėjo pas Mozę ir Aaroną 7 ir sakė jiems: "Nors
mes ir esame nešvarūs numirėlio palietimu, kodėl gi mums turi būti
neleidžiama aukoti nustatytu laiku VIEŠPATIES atnašą drauge su
kitais izraeliečiais?" 8 Mozė jiems atsakė: "Palaukite, leiskite man
išgirsti, ką jums VIEŠPATS įsakys".

9 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 10 "Kalbėk izraeliečiams,
sakydamas: 'Jei kas nors iš jūsų ar iš jūsų palikuonių taptų nešvarus,
paliesdamas numirėlį, ar būtų tolimoje kelionėje, vis dėlto galės at-

---

8,21 "... apvalė save nuo nuodėmės": buvo apšlakstyti "apvalymo vandeniu".
Žr. 7-ąją eilutę.

našauti Išėjimo auką VIEŠPAČIUI. [11] Jie atnašaus ją antrojo mėne-
sio keturioliktą dieną, dienai temstant; suvalgys ją su nerauginta
duona ir karčiomis žolėmis. [12] Nieko iš jos nepaliks lig ryto, nesu-
laužys jokio jos kaulo. Jie atnašaus ją pagal Išėjimo aukos įstatą.
[13] Bet jei kas, būdamas švarus ir ne kelionėje, tačiau susilaikytų at-
našauti Išėjimo auką, bus išskirtas iš tautos, nes neatnašavo VIEŠ-
PAČIUI aukos nustatytu laiku. Tas žmogus turės pakelti savo
nuodėmės pasekmes. [14] Jei ateivis,* gyvenantis tarp jūsų, norėtų at-
našauti Išėjimo auką VIEŠPAČIUI, jis tai turi daryti pagal Išėjimo
aukos įstatą ir jos apeigas. Abiem — ateiviui ir krašto piliečiui bus
tas pats įstatas".

Debesis viršum Padangtės ir Dievo artumas

[15] Tą dieną, kai buvo pastatyta Padangtė, debesis* apdengė Pa-
dangtę, Sandoros palapinę. O nuo vakaro lig ryto jis buvo viršum
Padangtės tarsi ugnis. [16] Taip būdavo nuolat: dienos metu ją deng-
davo debesis, o naktį pasidarydavo tarsi ugnis. [17] Kada tik debesis
pakildavo nuo Padangtės, izraeliečiai leisdavosi kelionėn, ir toje vie-
toje, kur debesis sustodavo, ten izraeliečiai statydavosi stovyklą.
[18] VIEŠPAČIUI įsakius, izraeliečiai iškeliaudavo ir, VIEŠPAČIUI
įsakius, jie statydavosi stovyklą. Kol tik debesis laikydavosi viršum
Padangtės, tol jie pasilikdavo stovykloje. [19] Net jeigu debesis pasi-
likdavo viršum Padangtės ir daug dienų, izraeliečiai paklusdavo
VIEŠPAČIUI ir toliau nekeliaudavo. [20] Tačiau kartais debesis pasi-
likdavo viršum Padangtės tik keletą dienų, jie pasilikdavo stovyklo-
je. VIEŠPATIES įsakymu jie statydavosi palapines ir VIEŠPATIES
įsakymu jie iškeliaudavo. [21] Kartais debesis likdavosi tik nuo vakaro
lig ryto, — kai debesis pasikeldavo ryto metą, jie leisdavosi kelio-
nėn. Dieną ar naktį, kada debesis pakildavo, jie iškeliaudavo. [22] Ar
porą dienų, ar mėnesį, ar ilgesnį laiką debesis lūkuriuodavo viršum
Padangtės, izraeliečiai pasilikdavo stovykloje ir neiškeliaudavo, bet
kai tik jis pakildavo, jie leisdavosi į kelionę. [23] VIEŠPAČIUI įsakius,
jie statydavosi stovyklą ir, VIEŠPAČIUI įsakius, jie leisdavosi į ke-
lionę. Jie laikėsi VIEŠPATIES įsakymo, paklusdami VIEŠPAČIUI
per Mozę.

9,14 "... ateivis": pagal šį tekstą laikoma, kad jis jau yra apipjaustytas, kaip reikalaujama Iš 12,48 tekste.

9,15 "... debesis": debesis jau buvo minėtas išeinant iš Egipto. Žr. Iš 13,21-22.

10

Sidabriniai trimitai

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Pasidirbk du trimi-
tus; padirbsi juos iš ploto sidabro. Panaudosi juos bendrijai sušauk-
ti ir stovyklų gretoms kelionei parengti. 3 Sugaudus abiem trimitams,
visa bendrija rinksis pas tave prie Susitikimo palapinės įėjimo. 4 O
tik vienam sugaudus, vadai — Izraelio giminių galvos rinksis pas
tave. 5 Kai sutrimituosite pirmąjį pavojų, pakils į kelionę stovyklų
gretos rytų pusėje; 6 kai sutrimituosite antrąjį pavojų, pakils į ke-
lionę stovyklų gretos pietų pusėje. Pavojus turi būti skelbiamas, ka-
da tik jie turi leistis į kelionę. 7 O kai bendrija turi būti sušaukta,
trimituosite, bet pavojaus neskelbsite. 8 Aarono sūnūs, kunigai, pūs
trimitus. Tai bus jums amžinas įstatas visoms jūsų kartoms. 9 Kai
žygiuosite į karą savo krašte prieš jus engiantį priešą, trimitais
skelbsite pavojų, kad būtumėte prisiminti VIEŠPATIES, jūsų Dievo,
akivaizdoje ir būtumėte išgelbėti nuo priešų. 10 Taip pat ir džiuge-
sio dienomis* — jūsų nustatytomis šventėmis, jaunaties dienomis
— pūsite trimitus prie savo deginamųjų atnašų ir bendravimo
aukų. Jie tarnaus kaip priminimas jūsų labui pas VIEŠPATĮ, jūsų
Dievą. Aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas".

10,10 "... džiugesio dienomis": ypatingos šventės, pavyzdžiui, pergalės šventė ir metinės iškilmės — Išėjimo, Savaičių ir Palapinių šventės, kurias aprašo Kun 23; Sk 28-29.

B. NUO SINAJAUS IKI MOABO LYGUMŲ

Izraeliečiai leidžiasi į kelionę

11 Antraisiais metais, antrą mėnesį, dvidešimtą mėnesio dieną,
debesis pakilo nuo Sandoros padangtės, 12 ir izraeliečiai, tarpais
sustodami, pasijudino į kelionę iš Sinajaus dykumos. Debesis apsi-
stojo Parano dykumoje.
13 Pirmąkart jie pasijudino į kelionę, vykdydami VIEŠPATIES
įsakymą, duotą per Mozę. 14 Judo stovykla su savo ženklu ir greta
po gretos pasijudino pirmoji. Nahšonas, Aminadabo sūnus, vedė jos
gretas. 15 Netanelis, Zuaro sūnus, vedė Issacharo giminės gretas;
16 o Eliabas, Helono sūnus, vedė Zebuluno giminės gretas.
17 Tada, išardžius Padangtę, leidosi į kelionę Geršono ir Merario
žmonės, Padangtės nešėjai. 18 Po to pasijudino Reubeno stovykla su
savo ženklu ir greta po gretos. Elizuras, Šedeuro sūnus, vedė jos
gretas. 19 Šelumielis, Zurišadajaus sūnus, vedė Simeono giminės gre-
tas, 20 o Eljasafas, Reuelio sūnus, vedė Gado giminės gretas.
21 Tada Kohato žmonės, šventųjų daiktų nešėjai, leidosi į ke-
lionę. Dar jiems neatkeliavus, Padangtė buvo vėl pastatyta. 22 Po to
pasijudino Efraimo stovykla su savo ženklu ir greta po gretos. Elišа-
ma, Amihudo sūnus, vedė jos gretas. 23 Gamalielis, Pedazuro sū-
nus, vedė Manaso giminės gretas, 24 o Abidanas, Gideonio sūnus,
vedė Benjamino giminės gretas.
25 Galop, kaip visų stovyklų užnugaris, pasijudino su savo žen-
klu ir greta po gretos Dano stovykla. Ahiezeris, Amišadajaus sūnus,
vedė jos gretas. 26 Pagielis, Ochrano sūnus, vedė Ašero giminės
gretas, 27 o Ahira, Enano sūnus, vedė Naftalio giminės gretas.
28 Tokia buvo izraeliečių žygio tvarka, greta po gretos, kai jie
leidosi į kelionę.

Vedlys Hobabas

29 Mozė tarė Hobabui, midjaniečio Reuelio, savo uošvio,
sūnui: "Mes keliaujame link vietos, apie kurią VIEŠPATS yra
pasakęs: 'Jums aš ją duosiu'. Eikš su mumis! Mes būsime tau dos-
nūs, nes VIEŠPATS pažadėjo būti dosnus Izraeliui". 30* Bet jis at-

---

10,30-32 Hobabas norėjo būti primygtinai prašomas, prieš sutikdamas būti vedliu. Iš Ts 1,16 teksto sprendžiant, atrodo, kad jis patenkino Mozės prašymą.

sakė jam: "Ne, aš neisiu. Verčiau grįšiu į savo gimtąjį kraštą pas
savo gimines". 31 Mozė tarė: "Prašyčiau mūsų nepalikti, nes tu ži-
nai, kur dykumoje mes turėtume statyti stovyklą. Mums būsi mūsų
akys! 32 Be to, jeigu eisi su mumis, ką gero VIEŠPATS mums daro,
tą patį mes tau darysime".

33 Jie tad nužygiavo nuo VIEŠPATIES kalno* trejeto dienų ke-
lionės nuotolį. Sandoros skrynia keliavo jų priekyje tų trejeto dienų
kelionės metu, ieškodama jiems vietos sustoti poilsio. 34 Jiems iške-
liavus, dienos metu VIEŠPATIES debesis buvo viršum jų.

35 Kada tik Sandoros skrynia buvo pakeliama kelionei, Mozė
sakydavo:

"Pakilk, VIEŠPATIE!
Tebūna išblaškyti tavo priešai,
tebėga nuo tavo veido, kurie tavęs neapkenčia!"

36 O kada tik ji buvo padedama poilsio, jis sakydavo:

"Sugrįžk, VIEŠPATIE,
prie nesuskaitomų Izraelio tūkstančių!"

11

Sustojimai dykumoje

1 Atsitiko, kad žmonės pradėjo karčiai murmėti prieš VIEŠPATĮ
dėl savo nelaimių. VIEŠPATS tai išgirdo ir užsidegė pykčiu. Tada
VIEŠPATIES ugnis* suliepsnojo prieš juos, sunaikindama stovyklos
pakraščius. 2 Žmonės šaukėsi į Mozę. Mozė meldėsi į VIEŠPATĮ,
ir ugnis užgeso. 3 Ta vieta buvo pavadinta Tabera,* nes ten VIEŠPA-
TIES ugnis buvo užsidegusi prieš juos.

4 Tarp jų buvę valkatos buvo apimti godaus alkio. Ir izraelie-
čiai vėl pradėjo verkti ir sakyti: "Kas mums duos mėsos paval-

10,33 "... VIEŠPATIES kalnas": Sinajus, arba Horebas, kitur visad vadinamas "Dievo kalnu".

11,1 "... VIEŠPATIES ugnis": turbūt natūralus gamtos reiškinys — žaibas, suprastas kaip Dievo šventumo apraiška.

11,3 "... Tabera": hebraiškas vietovardis "Degimas".

gyti? [5] Atsimename žuvis, kurias Egipte dykai valgydavome,
agurkus, melionus, porus, svogūnus ir česnakus. [6] Mūsų stemplės
susitraukė! Nėra visiškai nieko! Vien tik maną temato mūsų akys".
[7] Mana buvo panaši į koriandro sėklą* ir jos spalva buvo tar-
si bdelio sakų* spalva. [8] Žmonės vaikščiodavo po apylinkę, ją rink-
davo, maldavo girnomis ar trindavo grūstuve, virdavo puode ir dary-
davo iš jos plokštainius. Jos skonis buvo panašus į plokštainių su
aliejumi. [9] Naktį, krintant rasai, su ja nukrisdavo ir mana.
[10] Mozė girdėjo žmones verkiant, šeimą po šeimos, visus prie
savo palapinių angos. VIEŠPATS užsidegė pykčiu, o Mozė ka-
mavosi. [11] "Kodėl taip blogai elgiesi su savo tarnu? — Mozė klausė
VIEŠPATĮ, — Kodėl neradau malonės tavo akyse, kad užkrovei ant
manęs visų šių žmonių naštą? [12] Argi aš pradėjau šią visą tautą?
Nejau aš juos pagimdžiau, kad tu turėtum man sakyti: 'Nešk juos
savo rankose, kaip žindyvė kad nešioja nenutrauktą kūdikį', į kraš-
tą, kurį prisiekdamas pažadėjai jų protėviams? [13] Iš kurgi aš imsiu
mėsos visiems šiems žmonėms? Juk jie pas mane eina, verkia ir
sako: 'Duok mums mėsos pavalgyti!' [14] Aš vienas nepajėgiu nešti
visų šių žmonių, nes jie yra man per sunkūs. [15] Jei tu taip su mani-
mi elgsiesi, verčiau užmušk mane, maldauju tave, — jei radau ma-
lonę tavo akyse, — kad daugiau nebematyčiau savo nelaimės".

Septyniasdešimt seniūnų

[16] Tada VIEŠPATS tarė Mozei: "Parink man septyniasdešimt
Izraelio seniūnų — vyrų, kuriuos tu laikai žmonių seniūnais ir pa-
reigūnais, atvesk juos prie Susitikimo palapinės. Teužima jie ten sa-
vo vietą drauge su tavimi. [17] Aš nužengsiu ir su tavimi ten kalbė-
siu, paimsiu iš tavo dvasios, ir jos suteiksiu jiems. Jie neš žmonių
naštą su tavimi, kad tau nebereikėtų ją visą vienam nešti. [18] O
žmonėms sakyk: 'Pašvęskite save rytojui ir jūs turėsite mėsos val-
gyti, nes verkšlenote, VIEŠPAČIUI girdint, sakydami: 'Kas duos
mums mėsos pavalgyti? Egipte tikrai mums buvo geriau!' Todėl

11,7 "... koriandro sėkla": žr. Iš 16,31 paaiškinimą. "... bdelio sakų spalva": permatomų, gintaro spalvos gumos medžio sakų spalva. Daugumas šiuolaikinių egzegetų bdelį laiko commiphora africana grupės krūmu, auganči pietinėje Arabijoje. Žr. Pr 2,12.

VIEŠPATS duos jums mėsos valgyti. 19 Valgysite ne tik vieną die-
ną ar dvi dienas, ar penkias dienas, ar dešimt dienų, ar dvidešimt
dienų, 20 bet per visą mėnesį, kol nebenorėsite net pauostyti ir kol
jums neįgris, nes atmetėte VIEŠPATĮ, esantį tarp jūsų, ir verk-
šlenote prieš jį sakydami: 'Ai, kam mes išėjome iš Egipto!'" 21 Bet
Mozė tarė: "Tauta, kuri yra su manimi, turi šešis šimtus tūkstančių
pėsčių vyrų ir tu sakai: 'Aš duosiu jiems pakankamai mėsos valgyti
visą mėnesį'. 22 Argi yra tiek avių kaimenių ir galvijų bandų jiems
paskersti? Argi yra jūroje gana žuvų jiems pagauti?" 23 VIEŠPATS
Mozei atsakė: "Nejau VIEŠPATIES ranka yra tokia trumpa? Tu tuo-
jau pamatysi, ar mano žodis įvyks tau ar ne".

Seniūnų dvasia

24 Mozė tat išėjo ir perdavė žmonėms VIEŠPATIES žodžius. Jis
parinko septyniasdešimt seniūnų iš žmonių ir pastatė juos prie
Padangtės. 25 Tada VIEŠPATS nužengė debesyje, kalbėjo su juo,
paėmė dalį jo dvasios, ir suteikė ją septyniasdešimčiai seniūnų.
Dvasiai ant jų nusileidus ilsėtis, jie ėmė pranašauti.* Bet jie po to
daugiau nebepranašavo.

26 Du vyrai, vienas vadinamas Eldadu ir kitas vadinamas Me-
dadu, buvo pasilikę stovykloje, tačiau dvasia nusileido į juos ilsėtis.
Jie buvo tarp įrašytųjų į sąrašą, bet nebuvo nuėję prie Padangtės,
užtat jie pranašavo stovykloje. 27 Kai vienas vaikinas, atbėgęs pas
Mozę, pranešė: "Eldadas ir Medadas pranašauja stovykloje", 28 Jo-
zuė, Nuno sūnus, Mozės padėjėjas ir vienas jo rinktinių vyrų, tarė:
"Mano viešpatie Moze, uždrausk jiems!" 29 Bet Mozė jam atsakė:
"Ar tu dėl manęs pavydi? Tebūna visi VIEŠPATIES žmonės pra-
našai, tesuteikia VIEŠPATS savo dvasią visiems!" 30 Tuomet Mozė
ir Izraelio seniūnai sugrįžo į stovyklą.

11,25 "... jie ėmė pranašauti": ne apie ateitį, bet kalbėti dvasios pagavime. Panašios mistinio išgyvenimo apraiškos užtinkamos ankstyvojoje hebrajų pranašystėje (žr. 1 Sam 10,10-13; 19,20-24) ir pirmaisiais krikščionių Bendrijos dešimtmečiais (žr. Apd 2,6-11.17; 19,6; 1 Kor 12-14).

Putpelės

[31]* Tuo tarpu pakilo VIEŠPATIES siųstas vėjas, atpūtė nuo
jūros putpelių ir nubloškė jas šalia stovyklos, maždaug dienos ke-
lionės nuotoliu vienoje pusėje ir dienos kelionės nuotoliu kitoje
pusėje, visur aplinkui stovyklą, maždaug poros uolekčių sluoksniu
ant žemės. [32] Žmonės tad buvo ant kojų visą tą dieną bei naktį ir
rytojaus dieną, rinkdami putpeles. Net tas, kuris mažiausiai surinko,
turėjo dešimt homerų. Tada jie išskleidė jas* visur aplink stovyklą.
[33] Bet mėsai tebesant jiems tarp dantų, net dar jos nesukramčius,
VIEŠPATIES pyktis įsiliepsnojo prieš žmones, ir VIEŠPATS ištiko
juos labai skaudžia rykšte. [34] Užtat ta vieta buvo pavadinta Kibrot-
haTaava,* nes ten buvo palaidoti žmonės, kurie buvo pasidavę go-
dumui.
[35] Nuo Kibrot-haTaavos žmonės nukeliavo į Hazerotus.

12

Mirjama ir Aaronas priekaištauja Mozei

Jiems esant Hazerotuose, [1] Mirjama ir Aaronas kalbėjo prieš
Mozę dėl jo kušitės moters, kurią jis buvo vedęs, {nes jis iš tikrųjų
buvo vedęs kušitę moterį}.* [2] Jie sakė: “Argi VIEŠPATS tik per
Mozę kalbėjo? Argi jis ir per mus nekalbėjo?”* VIEŠPATS tai iš-
girdo. [3] O Mozė labai kuklus žmogus, kuklesnis už bet ką kitą ant

---

11,31 Norėdamas duoti savo alkanai tautai maisto, Dievas panaudojo gamtos reiškinį — metinę putpelių migraciją per Sinajaus pusiasalį. Pavasarį dideli šių paukščių būriai skrenda per Aqabos įlanką į vakarus, o rudenį skrenda atgal link rytų nuo Viduržemio jūros. Tekste minima jūra turbūt buvo Viduržemio jūra.

11,32 “... jie išskleidė jas”: norėdami apsaugoti nuo gedimo, išskleidė putpelių mėsą džiovinti saulėje.

11,34 “... Kibrot-haTaava”: hebraiškas vietovardis “Godumo kapai”.

12,1 “... dėl jo kušitės moters”: matyt, turima omenyje Ziporą, kuri buvo midjanietė. Žr. Iš 2,21. Galbūt žodis “kušitė”, vartojamas šiame tekste, turi tik “neapkenčiamos svetimtautės” atspalvį.

12,2 Tikroji Mirjamos ginčo su broliu Moze priežastis buvo jos pavydas. Ji pavydėjo Mozei jo aukštesnės vietos. Kušitė Mozės žmona buvo tik ginčo pretekstas. Aaronas tik pasyviai sekė sesers sukilimą prieš Mozę. Užtat viena Mirjama tebuvo nubausta.

žemės veido. [4] Ūmai VIEŠPATS pašaukė Mozę, Aaroną ir Mir-
jamą: "Ateikite visi trys prie Susitikimo palapinės". Jiems atėjus,
[5] VIEŠPATS nužengė debesies stulpe, sustojo prie Padangtės įėjimo
ir sušuko: "Aaronai ir Mirjama!" O kai jiedu prisiartino, [6] jis tarė:

"Prašyčiau klausytis mano žodžių!
Jei tarp jūsų būtų pranašas,
aš apsireikšiu jam regėjime,
aš kalbėsiu jam sapne.
7 Bet taip nėra su mano tarnu Moze:
jam patikėti visi mano namai.
8 Su juo aš kalbu veidas į veidą —
aiškiai, ne mįslėmis.
Jis mato VIEŠPATIES išvaizdą.

Kodėl tad nebijote kalbėti prieš mano tarną Mozę?" [9] Vis dar
pykčio prieš juos apimtas, VIEŠPATS nuėjo.

Mirjamos raupsai

[10] Debesiui nuo Padangtės pasitraukus, Mirjama stovėjo balta
kaip sniegas — raupsuota.* Kai Aaronas atsisuko į Mirjamą ir pa-
matė, kad ji yra susirgusi raupsais, [11] Aaronas tarė Mozei: "Ai, mano
viešpatie,* prašyčiau nebausti mūsų už nuodėmę, kurią mes taip
kvailai padarėme! [12] Neleisk jai tapti tarsi negyvu gemalu, iš-
einančiu iš motinos įsčių su pusiau sunaikintu kūnu". [13] Mozė tad
šaukėsi į VIEŠPATĮ, tardamas: "O, Dieve, maldauju, išgydyk ją!"
[14] Bet VIEŠPATS atsakė Mozei: "Jei jos tėvas būtų spjovęs jai į
veidą, argi ji nebūtų turėjusi gėdytis septynias dienas? Tebūna ji
uždaryta už stovyklos septynias dienas. Tik tada ji galės būti su-
grąžinta atgal". [15] Taigi Mirjama buvo uždaryta už stovyklos sep-
tynias dienas. Žmonės nesileido į kelionę, kol Mirjama nebuvo su-
grąžinta atgal. [16] Po to žmonės iškeliavo iš Hazerotų ir pasistatė
stovyklą Parano dykumoje.

12,10 "... balta kaip sniegas — raupsuota": ištikta "baltųjų raupsų" — odos ligos, kuri nėra sunki ir ilgai nevargina. Žr. Kun 13,3-6.
12,11 "Ai, mano viešpatie...": Aaronas kreipiasi į Mozę.

13

Žvalgai siunčiami į Kanaaną

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Siųsk vyrus išžval-
gyti Kanaano kraštą, kurį aš duodu izraeliečiams. Pasiųsk po vieną
vyrą iš kiekvieno jų protėvių giminės; kiekvienas jų turi būti gimi-
nės vadas. 3 VIEŠPATIES įsakymu, Mozė tad išsiuntė juos iš Para-
no dykumos. Visi jie buvo vadovaujantys vyrai tarp izraeliečių. 4 Šie
buvo jų vardai:

iš Reubeno giminės Zakuro sūnus Šamua;
5 iš Simeono giminės Horio sūnus Šaafatas;
6 iš Judo giminės Jefūnės sūnus Kalebas;
7 iš Issacharo giminės Juozapo sūnus Igalas;
8 iš Efraimo giminės Nuno sūnus Hošea;
9 iš Benjamino giminės Rafūos sūnus Paltis;
10 iš Zebuluno giminės Sodio sūnus Gadielis;
11 iš Juozapo giminės, tai yra ir Manaso giminės,
Susio sūnus Gadis;
12 iš Dano giminės Gemalio sūnus Amielis;
13 iš Ašero giminės Michaelio sūnus Seturas;
14 iš Naftalio giminės Vofsio sūnus Nahbis;
15 iš Gado giminės Machio sūnus Geulis.

16 Tie buvo vardai vyrų, kuriuos Mozė siuntė išžvalgyti kraštą.
O Hošeą, Nuno sūnų, Mozė pavadino Jozue.*

17 Siųsdamas juos išžvalgyti Kanaano kraštą, Mozė jiems tarė:
"Kilkite aukštyn į Negebą ir palipkite į krašto aukštumas. 18 Apžiū-
rėkite kraštą, į ką jis yra panašus. Ar jame gyvenantys žmonės yra
stiprūs ar silpni, ar jų yra mažai ar daug? 19 Ar kraštas, kuriame jie
gyvena, yra geras ar blogas? Ar miestai, kuriuose jie gyvena, ne-
turi sienų ar yra įtvirtinti? 20 Ar žemė yra derlinga ar skurdi, ar yra
joje medžių ar ne? Būkite drąsūs, parneškite šį tą iš krašto vaisių".
Tuomet buvo ankstyvųjų vynuogių laikas.

13,16 "... Jozue": hebraiškai "Jehošua", vėliau sutrumpinta į "Ješua", yra hebraiškai tariamas Jėzaus vardas. Hošea ir Jehošua — du variantai to paties vardo, kuris reiškia "VIEŠPATS išgano". Žr. Mt 1,21.

[21] Jie tat pakilo ir išžvalgė kraštą nuo Zino dykumos* lig Rehobo prie Lebo-Hamato.* [22] Jie pakilo į Negebą ir nuėjo į Hebroną, kur gyveno Ahimanas, Šešajus ir Talmajus — anakimai.* (Hebronas buvo įkurtas septyneriais metais anksčiau negu Zoanas Egipte.) [23] Pasiekę Eškolo* slėnį, nusikirto iš ten vynmedžio šaką su viena vynuogių keke, kurią ant karties nešė du vyrai. Jie nešėsi ir granatmedžio obuolių bei figų. [24] Ta vieta buvo pavadinta Eškolo slėniu pagal kekę, kurią iš ten izraeliečiai nusikirto.

Žvalgai grįžta iš Kanaano

[25] Praslinkus keturiasdešimčiai dienų, jie sugrįžo iš krašto žvalgybos. [26] Atėję tiesiai pas Mozę ir Aaroną bei visą izraeliečių bendriją į Kadešą Parano dykumoje, jie padarė pranešimą jiems bei visai bendrijai ir parodė jiems krašto vaisius. [27] Jie papasakojo Mozei: "Mes nuėjome į kraštą, į kurį mus siuntei. Tikrai jis pienu ir medumi teka. Štai jo vaisiai. [28] Tačiau žmonės, gyvenantys krašte, yra stiprūs, miestai įtvirtinti ir didžiuliai. Be to, mes matėme ten ir Anako palikuonis. [29] Amalekitai gyvena Negebo krašte; hetitai, jebusitai ir amoriečiai gyvena krašto aukštumose; o kanaaniečiai gyvena prie jūros ir palei Jordaną".

[30] Kalebas nutildė žmones, murmėjusius prieš Mozę, ir tarė: "Kilkime tučtuojau ir užimkime jį, nes mes tikrai galime juos nugalėti". [31] Tada vyrai, kurie buvo ėję su juo, sakė: "Mes nepajėgsime tų žmonių pulti, nes jie yra už mus stipresni". [32] Taigi jie apmelavo izraeliečiams kraštą, kurį jie buvo išžvalgę, sakydami:

13,21 "... Zin{o} dykuma": Sinajaus pusiasalio dalis į šiaurę nuo Parano ir pietvakarius nuo Negyvosios jūros, skirtinga nuo "Sin{o} dykumos, esančios Egipto pasienyje (žr. Iš 16,1; 17,1; Sk 33,11). "Lebo-Hamatas": miestas prie Riblos (žr. Jer 39,5-6) prie pietinės Hamato, nepriklausomos karalystės pietinėje Sirijoje, sienos. Dovydo pergalės išplėtė izraeliečių karalystę lig pat Hamato (žr. 2 Sam 8,9-12), ir Lebo-Hamatas buvo šiaurinė Izraelio riba (žr. Sk 34,7-9; Ez 47,15; 48,1).

13,22.28 "... anakimai": pirmykščiai pietinės Palestinos gyventojai, supanašėję su kanaaniečių kultūra dar prieš izraeliečių invaziją. Izraeliečiai juos laikė milžinais arba dėl jų aukšto ūgio, arba dėl masyvių pastatų iš akmens.

13,23 "... Eškol{as}": hebraiškas vietovardis, kuris reiškia "{Vynuogių} Kekė".

"Kraštas, per kurį mes perėjome ir išžvalgėme, yra kraštas, kuris
suryja savo gyventojus. Visi žmonės, kuriuos jame matėme, yra
didelio ūgio. 33 Tenai mes matėme tikrus milžinus* (anakimai kyla
iš milžinų); o mes jautėmės kaip žiogai. Taip mes jiems ir atro-
dėme".

14

Izraeliečiai kelia maištą

1 Visa bendrija ėmė aimanuoti nesavu balsu, — žmonės nesi-
liovė verkti visą tą naktį. 2 Visi izraeliečiai murmėjo prieš Mozę ir
Aaroną. "Verčiau mes būtume mirę Egipto žemėje!, — sakė jiems
visa bendrija, — arba verčiau mes mirtume šioje dykumoje! 3 Kodėl
VIEŠPATS veda mus į tą kraštą žūti nuo kalavijo? Mūsų žmonos
ir mūsų mažyliai taps grobiu! Argi nebūtų mums geriau eiti atgal
į Egiptą?" 4 Jie sakė vieni kitiems: "Pasiskirkime vadą ir grįžkime
į Egiptą".

5 Tuomet Mozė ir Aaronas puolė kniūpsti prieš visą susirinku-
sią izraeliečių bendriją. 6 O Jozue, Nuno sūnus, ir Kalebas, Jefūnės
sūnus, buvę tarp išžvalgiusiųjų kraštą, perplėšė savo drabužius 7 ir
kreipėsi į izraeliečių bendriją: "Kraštas, kurį mes perėjome ir iš-
žvalgėme, yra nepaprastai gera šalis. 8 Jei VIEŠPATS bus mums ma-
lonus, jis mus įves į tą kraštą ir duos mums žemę, tekančią pienu
ir medumi. 9 Tik prieš VIEŠPATĮ nemaištaukite! Todėl nebijokite to
krašto žmonių, nes jie mums yra tik duona!* Jų apsauga paliko*
juos, o VIEŠPATS yra su mumis. Nebijokite jų!" 10 Visai bendrijai
ėmus grasinti užmušti juos akmenimis, VIEŠPATIES šlovė pasiro-
dė visiems izraeliečiams prie Susitikimo palapinės.

Mozė meldžiasi už tautą

11 VIEŠPATS Mozei tarė: "Kaip ilgai ši tauta niekins mane?
Kaip ilgai, nepaisydama visų ženklų, kuriuos jiems padariau, atsi-
sakys pasitikėti manimi? 12 Ištiksiu tad juos maru ir išsižadėsiu jų.
Padarysiu iš tavęs tautą gausesnę ir galingesnę negu jie".

13,33 "... milžinus": hebraiškai "nefilim". Žr. Pr 6,4.

14,9 "... jie mums yra tik duona!": tai yra "mes galime lengvai juos praryti". Atsakymas į pesimistinį pranešimą apie Kanaaną — kraštą, "kuris praryja žmones" (žr. Sk 13,32). "... apsauga paliko": jų dievai nuo jų pasitraukė.

[13] Bet Mozė VIEŠPAČIUI tarė: "Kai egiptiečiai, iš kurių tarpo
išvedei šią tautą savo galybe, apie tai išgirs, [14] jie papasakos apie
tai šio krašto gyventojams. Jie girdėjo, kad tu, VIEŠPATIE, esi šio-
je tautoje, nes tu, VIEŠPATIE, esi matomas veidu į veidą, kai tavo
debesis ilsisi viršum jų, kai tu eini pirma jų debesies stulpe dieną
ir ugnies stulpe naktį. [15] Jei tad išžudytum visus šiuos žmones iki
vieno, tuomet tautos, girdėjusios apie tave, sakytų: [16] 'Dėl to, kad
VIEŠPATS nepajėgė įvesti šią tautą į kraštą, kurį buvo prisiekęs
jiems duoti, jis išžudė juos dykumoje'. [17] Todėl maldauju, tebūna
mano Viešpaties galybė taip didinga, kaip pareiškei, tardamas:

[18] 'VIEŠPATS yra lėtas pykčiui,
gausus ištikimos meilės,
atleidžiantis kaltę ir nusižengimą,
bet nepaliekantis kaltųjų be bausmės,
baudžiantis vaikus už tėvų kaltę
lig trečios ir ketvirtos kartos'.

[19] Atleisk, maldauju, šios tautos kaltę, dėl savo ištikimos meilės
didybės, kaip atleidai šiai tautai nuo Egipto iki čia".

[20] Tada VIEŠPATS tarė: "Aš atleidžiu, kaip tu prašai. [21] Kaip
aš gyvas, ir kaip visa žemė yra pilna VIEŠPATIES šlovės, [22] nė
vienas iš tų žmonių, kurie matė mano šlovę ir ženklus, padarytus
Egipte bei dykumoje, ir vis dėlto mane bandė šiuos dešimt kartų ir
neklausė mano balso, [23] nematys krašto, kurį aš prisiekiau duoti jų
protėviams. Nė vienas iš tų, kurie mane paniekino, jo nematys. [24] Bet
savo tarną Kalebą, kadangi jis buvo įkvėptas kitokios dvasios ir
liko man ištikimas, aš įvesiu į kraštą, į kurį jis buvo nuėjęs, ir jo
palikuonys jį paveldės. [25] Dabar amalekitai ir kanaaniečiai gyvena
slėniuose.* Pakilkite tad rytoj ir leiskitės į kelionę per dykumą Nen-
drių jūros keliu".

[26] VIEŠPATS dar kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: [27] "Kaip
ilgai ši nedora bendrija murmės prieš mane? Aš atkreipiau dėmesį
į izraeliečių murmėjimus, kuriais jie murma prieš mane. [28]* Sakyk
jiems: 'Kaip aš gyvas, — sako VIEŠPATS, — aš padarysiu jums,

14,25 "... slėniuose": lygumos Negebe, Viduržemio jūros pajūryje ir Jordano upės įdauba bei slėnys šiaurinės Palestinos kalnuose. Žr. Sk 14,45.

14,28-29 Dievas nubaudė murmančius izraeliečius, įvykdydamas jų pačių norus. Žr. 2-ąją eilutę. Jų tikėjimo ir pasitikėjimo Dievu stoka yra minima Naujajame Testamente kaip įspėjimas krikščionims. Žr. 1 Kor 10,10; Žyd 3,12-18.

ką girdėjau jus sakant. [29] Jūsų lavonai supus šioje dykumoje. Iš jūsų
visų, kurie buvote įskaityti surašyme, — nuo dvidešimties metų ir
vyresnių, murmėjusių prieš mane, — [30] nė vienas iš jūsų neįeis į
kraštą, kuriame prisiekiau jus apgyvendinti, išskyrus Kalebą, Jefū-
nės sūnų, ir Jozuę, Nuno sūnų. [31] Tačiau jūsų mažylius, kurie, jūs
sakėte, bus pagrobti, aš įvesiu, — jie pažins kraštą, kurį jūs panie-
kinote. [32] O jūsų lavonai supus šioje dykumoje. [33] Jūsų vaikai klajos
po dykumą keturiasdešimt metų ir kentės dėl jūsų neištikimumo,
kol jūs visi lig vieno neatsigulsite negyvi dykumoje. [34] Keturias-
dešimt dienų praleidote žvalgydami kraštą, keturiasdešimt metų
kentėsite už savo kaltę: metus už kiekvieną dieną. Taip jūs pažin-
site mano apmaudą'. [35] Aš, VIEŠPATS, kalbu! Tikrai taip padary-
siu visai šiai nedorai bendrijai, susimokiusiai prieš mane. Šioje dy-
kumoje visi lig vieno ras galą, ten jie išmirs".

[36] Taigi vyrai, kuriuos Mozė buvo pasiuntęs išžvalgyti krašto ir
kurie, apmeluodami kraštą, padarė, kad visa bendrija murmėtų prieš
jį, — [37] tie vyrai, kurie paskleidė melus apie kraštą, mirė nuo maro
VIEŠPATIES akivaizdoje. [38] Vien Nuno sūnus Jozuė ir Jefūnės sū-
nus Kalebas išliko gyvi iš tų, kurie ėjo išžvalgyti krašto.

Nesėkmingas bandymas įsiveržti į Kanaaną

[39] Kai Mozė pakartojo šiuos žodžius visiems izraeliečiams,
žmonės buvo širdgėlos apimti. [40] Atsikėlę anksti rytą, jie leidosi link
krašto kalnagūbrių, sakydami: "Mes čia! Esame pasiruošę eiti į
vietą, apie kurią VIEŠPATS kalbėjo, nes mes iš tikrųjų nusidėjome".
[41] Bet Mozė sakė: "Kodėl jūs norite vėl nusižengti VIEŠPATIES
įsakymui? Žygis nebus sėkmingas. [42] Neikite, nes VIEŠPATS nėra
su jumis. Jei eisite, būsite priešų sumušti. [43] Juk amalekitai ir kanaa-
niečiai pastos ten jums kelią, — krisite nuo kalavijo. Kadangi atsi-
gręžėte nuo VIEŠPATIES, VIEŠPATS su jumis nebus". [44] Bet jie,
savimi pasitikėdami, žygiavo į krašto aukštumų gūbrius, nors
VIEŠPATIES Sandoros skrynia ir Mozė nebuvo pasijudinę iš sto-
vyklos. [45] Kalnų aukštumose gyvenusieji amalekitai ir kanaaniečiai
nusileido iš aukštumų ir sumušė, vydamiesi juos net lig Hormos.*

14,45 "... Hormos": vieno karaliuko miestas Kanaane — pietinėje Judėjoje (žr. Joz 12,14), vietinių vadinamas "Zefat{u}", t.y. "Sargybos bokštu". Vardas "Horma" reiškia "Pasmerktas {miestas}" ir vardo prasmė paaiškinama Sk 21,3 ir Ts 1,17 tekstuose.

15

Papildomi nuostatai apie aukas

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2* "Kalbėk izraeliečiams ir sakyk jiems: 'Kai įeisite į kraštą, kurį aš jums duodu gyventi, 3 ir duosite atnašą VIEŠPAČIUI ugnimi iš jaučių bandos ar iš avių kaimenės, — deginamąją ar kitokią auką, vykdydami įžadą, ar kaip savanorišką atnašą, ar jūsų nustatytų švenčių metu, norėdami pateikti malonų kvapą VIEŠPAČIUI, 4 tuomet duodantis tokią atnašą VIEŠPAČIUI turės duoti taip pat ir grūdų atnašą — vieną efos dešimtadalį rinktinių miltų, įmaišytų ketvirtadaliu hino aliejaus. 5 Be to, su deginamąja ar kitokia auka atnašausi ketvirtadalį hino vyno kaip liejamąją atnašą su kiekviena avimi. 6 Avino atveju atnašausi grūdų atnašą: du dešimtadalius efos rinktinių miltų, įmaišytų trečdaliu hino aliejaus, 7 ir trečdalį hino vyno kaip liejamąją atnašą malonaus kvapo VIEŠPAČIUI. 8 Jei atnašautum jautį kaip deginamąją auką ar kaip kitokią auką, vykdydamas įžadą ar kaip bendravimo auką VIEŠPAČIUI, 9 tuomet duosi su jaučiu grūdų atnašą — tris dešimtadalius efos rinktinių miltų, įmaišytų puse hino aliejaus, 10 duosi taip pat kaip liejamąją atnašą pusę hino vyno, atnašas ugnimi, dėl malonaus kvapo VIEŠPAČIUI.

11 Taip bus daroma su kiekvienu jaučiu, su kiekvienu avinu, su kiekvienu avinėliu ar ožiu. 12 Koks skaičius šių atnašų, toks turi būti ir skaičius grūdų bei liejamųjų atnašų.

13 Kiekvienas namiškis izraelietis, aukodamas atnašas ugnimi malonaus kvapo VIEŠPAČIUI, taip jas aukos. 14 Jei ateivis, gyvenantis su jumis ar su jūsų palikuonimis, norėtų paaukoti atnašą ugnimi, malonaus kvapo VIEŠPAČIUI, kaip jūs darote, taip jis tedaro. 15 Visai bendruomenei bus vienas įstatas, jums ir apsigyvenusiam ateiviui, amžinas įstatas per jūsų kartas. VIEŠPATIES akivaizdoje jūs ir ateivis būsite vienodi. 16 Jūs ir ateivis, gyvenantis su jumis, turės tas pačias apeigas ir tą patį įstatą'".

15,2-16 Šie nuostatai apie aukas yra papildomi nuostatai. Žr. Kun 1-3. Kadangi izraeliečiai maitinosi ne tik mėsa, bet ir duona, aliejumi ir vynu, jie tad aukojo Viešpačiui, šalia kruvinos galvijų aukos, miltus, aliejų ir vyną.

17 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 18 "Kalbėk izraeliečiams
ir sakyk jiems: 'Įėję į kraštą, į kurį aš jus vedu, 19 kada tik valgy-
site krašto duoną, atidėkite atnašą VIEŠPAČIUI. 20 Iš pirmienų
tešlos* duosite kepalą kaip atnašą, atidėsite jį kaip atnašą, lygiai
kaip atidedate atnašą nuo klojimo aslos. 21 Per visas kartas duosite
VIEŠPAČIUI dalį savo tešlos pirmienų' ".

Atnašos už nuodėmę

22* "Jei netyčiomis neįvykdysite kurio nors iš įsakymų, VIEŠ-
PATIES paskelbtų per Mozę, — 23 visa, ką VIEŠPATS įsakė jums
per Mozę nuo tos dienos, kai VIEŠPATS davė įsakymą, ir vėliau
per visas jūsų kartas, — 24 jei tai būtų padaryta netyčiomis per
bendrijos neapsižiūrėjimą, tuomet visa bendrija atnašaus jautuką
deginamajai aukai dėl malonaus kvapo VIEŠPAČIUI drauge su
grūdų atnaša bei jos liejamąja atnaša pagal įsaką ir ožį atnašai už
nuodėmę. 25 Kunigas atliks permaldavimą už visą izraeliečių ben-
driją, ir jiems bus atleista, nes tai buvo neapsižiūrėjimas, ir už sa-
vo klaidą jie atnašavo auką — atnašą ugnimi VIEŠPAČIUI bei at-
našą už nuodėmę VIEŠPATIES akivaizdoje. 26 Ne tik izraeliečių
bendrijai, bet taip pat ir ateiviams į jūsų tarpą, bus atleista, nes
neapsižiūrėjimo kaltė palietė visus žmones.

27 Jei pavienis nusidėtų per neapsižiūrėjimą, jis atnašaus vie-
nerių metų ožką atnašai už nuodėmę. 28 Kunigas atliks permaldavi-
mą VIEŠPATIES akivaizdoje už padariusįjį klaidą, nes jis padarė
ją per neapsižiūrėjimą. Atlikus už jį permaldavimą, bus jam atleista.
29 Tiek vietiniam izraeliečiui, tiek tarp jų gyvenančiam ateiviui, tas
pačias apeigas turėsite bet kam iš jų, nusidėjusiam per neapsi-
žiūrėjimą.

15,20 "...pirmienų tešlos": žodis "tešla" tėra vartojamas tik Ez 44,30 ir Neh 10,33.

15,22-29 Nors moralinė kaltė ir neužsitraukiama sulaužant per neapsižiūrėjimą Dievo įsakymus, įstatymo šventumas gali reikalauti atsiprašyti ir už Dievo įsakymų sulaužymą per neapsižiūrėjimą.

30 Bet jei kas elgdamasis savavališkai, vietinis ar ateivis, už-
gautų VIEŠPATĮ, toks žmogus bus pašalintas iš tautos. 31 Dėl to, kad
paniekino VIEŠPATIES žodį ir sulaužė jo įsakymą, toks žmogus
turi būti pašalintas. Kaltinti jis gali tik pats save".

Bausmė už šabo laužymą

32 Izraeliečiai, būdami dykumoje, užtiko žmogų, renkantį mal-
kas šabo dieną. 33 Užtikusieji renkantį malkas atvedė jį pas Mozę,
Aaroną ir visą bendriją. 34* Jis buvo uždarytas į kalėjimą, nes ne-
buvo aišku, ką su juo reikėtų daryti. 35 Tada VIEŠPATS tarė Mozei:
"Tas žmogus turi būti nubaustas mirtimi. Visa bendrija turi už-
mušti jį akmenimis už stovyklos". 36 Visa bendrija išvedė jį už sto-
vyklos ir užmušė akmenimis, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Kutai prie drabužių

37 VIEŠPATS tarė Mozei: 38 "Kalbėk izraeliečiams ir paliepk
jiems pasidaryti kutus* ant drabužių kampų per visas kartas. Te-
prisiriša mėlyną virvelę prie kuto kiekviename kampe. 39 Jūs tad
turėsite kutą, kad, žvelgdami į jį, atsimintumėte visus mano įsaky-
mus ir juos vykdytumėte, nenuklysdami paskui savo širdies ir akių
užgaidas. 40 Taigi jūs atsiminsite ir vykdysite visus mano įsakymus,
būsite šventi savo Dievui. 41 Aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas, kuris
išvedžiau iš Egipto žemės, kad būčiau jūsų Dievas. Aš esu VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas!"

15,34 "... nebuvo aišku, ką su juo reikėtų daryti": izraeliečiai jau žinojo, kad sąmoningas šabo įsakymo sulaužymas buvo baudžiamas mirties bausme; jie dar nežinojo kaip mirties bausmė turi būti įvykdyta.

15,38 "... kutus...": Kristaus laikais šiuos kutus visi žydai nešiojo, įskaitant ir patį Jėzų, mūsų Viešpatį (žr. Mt 9,20-21; Mk 6,56). Fariziejai savo drabužių kutus pasididindavo, norėdami pasididžiuoti savo ištikimybe Mozės įstatymui (žr. Mt 23,5).

16

Koraho, Datano ir Abiramo maištas

1* Korahas, Levio sūnaus Kohato, Kohato sūnaus Izharo sūnus,
drauge su Datanu ir Abiramu, Eliabo sūnumis,* bei Onu, Peleto
sūnumi, Reubeno palikuonimis, pasiėmė 2 du šimtus penkiasdešimt
izraeliečių — bendrijos vadų, tarybos narių, žymių vyrų, ir sukilo
prieš Mozę. 3 Jie susibūrė prieš Mozę ir Aaroną, sakydami: "Per toli
nuėjote! Juk visa bendruomenė — visi iki vieno yra šventi ir
VIEŠPATS yra tarp jų. Kodėl tad keliate save aukščiau už VIEŠ-
PATIES bendriją?" 4 Mozė, tai išgirdęs, puolė kniūpsčias. 5 Tada jis
kalbėjo Korahui ir visai jo draugei: "Rytoj rytą VIEŠPATS paro-
dys, kas jam priklauso, kas yra šventas ir kam bus leista prie jo
artintis! Ką jis bus išsirinkęs, tam jis ir leis prie savęs artintis.
6 Štai ką jūs turite daryti. Tu, Korahai, ir visa tavo draugė paimkite
smilkytuvus, 7 įdėkite rytoj į juos ugnies ir užberkite ant jos smil-
kalų VIEŠPATIES akivaizdoje. Vyras, kurį VIEŠPATS bus iš-
sirinkęs, tas bus šventas. Levitai, jūs per toli nuėjote!" 8 Tada Mozė
tarė Korahui: "Jūs, levitai, klausykitės manęs! 9 Argi jums per maža,
kad Izraelio Dievas atskyrė jus iš Izraelio bendrijos, leisdamas jums
artintis prie savęs, atlikti tarnybą VIEŠPATIES Padangtėje ir būti
pasiruošusius padėti bendrijai ir jai tarnauti? 10 Argi dėl to, kad jis
leido tave ir visus tavo brolius levitus su tavimi artintis prie savęs,
jūs reikalaujate taip pat ir kunigystės? 11 Iš tikrųjų, prieš VIEŠPATĮ
tu ir tavo draugė susibūrėte! O Aaronas, kas jis, kad prieš jį mur-
mate?"

16,1-35 Atrodo, kad įvyko du maištai: vienam vadovavo Korahas ir jo draugė (žr. Sk 27,3), o kitam — Datanas ir Abiramas (žr. Įst 11,6). Žr. Ps 106. Šiame skaitinyje abu įvykiai sujungiami į vieną pasakojimą. Reubeno giminės — Datano ir Abiramo maištas buvo vien tik prieš Mozę kaip tautos vadovą ir turėjo politinį pobūdį. Šie maištininkai žuvo žemės drebėjimo metu. O Koraho maištas turėjo religinį pobūdį ir buvo prieš Mozę ir Aaroną — religinius Sandoros bendrijos vadovus. Maždaug 250 maištininkų prieš Mozę ir Aaroną įsijungė į Koraho draugę. Jie buvo nubausti ugnimi. Apie Dotano ir Abiramo maištą pasakoja 12-15 ir 25-34 eilutės, o apie Koraho — likusios šio skyriaus eilutės ir 17-asis skyrius.

16,1 "... Eliabo sūnumis": pasak Sk 26,5.8-9, Eliabas buvo Reubeno sūnaus Pallu sūnus.

12 Mozė pasiuntė pašaukti Eliabo sūnus Dataną ir Abiramą,
bet jie atsakė: “Mes neisime!* 13 Argi dar neužtenka, kad išvedei
mus iš krašto, tekančio pienu ir medumi, užmušti dykumoje, dar
nori ir viešpatauti ant mūsų? 14 Aišku kaip dieną, kad tu neįvedei
mūsų į kraštą, tekantį pienu ir medumi, ir nedavei mums laukų ir
vynuogynų paveldo. Nejau norėtum šiems vyrams akis išlupti?*
Mes neisime!”
15 Mozė labai supyko ir tarė VIEŠPAČIUI: “Nežiūrėk į jų at-
našą. Jokio asilo iš jų nepaėmiau, nė vieno jų nenuskriaudžiau”. 16 O
Korahui Mozė tarė: “Rytoj tu ir visa tavo draugė būkite VIEŠ-
PATIES akivaizdoje, — ir tu, ir jie, ir Aaronas. 17 Paimkite kiekvie-
nas savo smilkytuvą, įberkite į jį smilkalų ir kiekvienas teatna-
šauja savo smilkytuvą VIEŠPATIES akivaizdoje, du šimtus
penkiasdešimt smilkytuvų. Taip pat ir tu, ir Aaronas, kiekvienas su
savo smilkytuvu”. 18 Taigi kiekvienas vyras pasiėmė savo smilkytu-
vą, įdėjo į juos ugnies, užbėrė ant jos smilkalų ir atsistojo prie Su-
sitikimo palapinės įėjimo drauge su Moze ir Aaronu. 19 Tada, Ko-
rahui surinkus prieš juos prie Susitikimo palapinės įėjimo visą
bendriją, VIEŠPATIES šlovė pasirodė visai bendrijai.
20 Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: 21 “Pa-
sitraukite nuo šios bendrijos, kad galėčiau vien akimirka juos
sunaikinti”. 22 Parpuolę kniūpsti, jie tarė: “O Dieve, visos žmonijos
alsavimo šaltini! Argi vienam žmogui nusidėjus, tu ant visos ben-
drijos pyksi?”
23 O VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 24 “Kalbėk bendrijai
ir sakyk: ‘Pasitraukite nuo Koraho, Datano ir Abiramo buveinių’”.
25* Mozė tad pakilo ir nuėjo pas Dataną ir Abiramą, Izraelio
seniūnai sekė paskui jį. 26 Jis kreipėsi į bendriją, tardamas: “Eikite
šalin nuo palapinių šių nedorų vyrų, nelieskite nieko, kas jiems
priklauso, kad nebūtumėte sunaikinti už visas jų nuodėmes”. 27 Jie
pasitraukė nuo Koraho, Datano ir Abiramo buveinių. O Datanas ir

16,12 “Mes neisime!”: Datanas ir Abiramas atsisako ateiti į Mozės teismą.

16,14 “Nejau norėtum šiems vyrams akis išlupti?”: apakinti žmones, kad nematytų, kokia yra padėtis.

16,25 Kadangi Datanas ir Abiramas atsisakė ateiti pas Mozę (žr. 12-14 eilutes), Mozė drauge su seniūnais kaip liudytojais buvo priverstas ateiti prie jų palapinės.

Abiramas buvo išėję ir stovėjo prie savo palapinių įėjimo drauge
su savo žmonomis, vaikais ir mažyliais. [28] Mozė tarė: "Šitaip jūs
sužinosite, kad VIEŠPATS siuntė mane atlikti visus šiuos darbus.
Tai nebuvo mano sumanymas. [29] Jei šie vyrai mirs kaip žmonės
kad miršta, jei jų likimas bus kaip bendras likimas visų žmonių, ta-
da VIEŠPATS nėra manęs siuntęs. [30] Bet jei VIEŠPATS padarys ką
nors negirdėto, jei žemė atvers savo burną ir praris juos su viskuo,
kas jiems priklauso, ir jie gyvi nužengs į Šeolą, tada jūs žinosite,
kad šie vyrai VIEŠPATIES neklausė".

[31] Vos jam ištarus šiuos visus žodžius, žemė atsivėrė po jų
kojomis. [32] Žemė atvėrė savo burną ir prarijo juos drauge su jų
šeimomis — visus, kurie priklausė Korahui, ir jų nuosavybę. [33] Jie
tad su viskuo, kas jiems priklausė, nugrimzdo gyvi į Šeolą. Žemė
apdengė juos, ir jie pražuvo iš bendrijos. [34] Visi izraeliečiai, stovėję
aplink, jiems klykiant, išbėgiojo, nes manė: "Žemė ir mus praris!"

Koraho bausmė

[35] VIEŠPATIES ugnis prasiveržė ir sunaikino anuos du šimtus
penkiasdešimt vyrų, atnašavusių smilkalus.

17

[1] Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [2] "Paliepk kunigo
Aarono sūnui Eleazarui išrinkti smilkytuvus iš žarijų ir išžarstyk
ugnį toli į visas puses. [3] Juk šių nusidėjėlių smilkytuvai tapo šven-
ti jų mirties kaina. Tebūna jie perkalti į skardas aukurui apdengti,
nes, kartą panaudoti VIEŠPAČIUI atnašauti, jie tapo šventi.* Te-
būna jie tad izraeliečiams įspėjimo ženklas. [4] Kunigas Eleazaras
surinko atnašos metu sudegusiųjų varinius smilkytuvus ir perkalė
juos į skardas aukurui apdengti, [5] kaip VIEŠPATS buvo paliepęs per
Mozę. Tai turėjo būti priminimas izraeliečiams, kad joks pašalietis,
— kas nėra iš Aarono palikuonių, — nesiartintų atnašauti smilka-
lų VIEŠPATIES akivaizdoje ir nenukentėtų kaip Korahas ir jo
draugė.

17,3 Buvo tikima, kad kas tik prisiliečia prie švento daikto, tampa pašventintas, — dalyvauja šventojo daikto šventume. Žr. Sk 19,20.

[6] Tačiau rytojaus dieną visa izraeliečių bendrija murmėjo prieš
Mozę ir Aaroną, sakydami: "Jūs užmušėte VIEŠPATIES žmones".
[7] Bendrijai prieš juos susibūrus, Mozė ir Aaronas pasuko link Susi-
tikimo palapinės. Žiūri, ją dengia debesis ir pasirodo VIEŠPATIES
šlovė. [8] Mozei ir Aaronui priėjus prie Susitikimo palapinės priekio,
[9] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [10] "Pasitraukite iš šios ben-
drijos, kad galėčiau juos tuojau pat sunaikinti". Jiedu parpuolė
kniūpsčia. [11] Mozė tarė Aaronui: "Paimk savo smilkytuvą, įdėk į jį
ugnies nuo aukuro, užberk ant jos smilkalų, skubėk su juo pas
bendriją ir atlik už juos permaldavimą. VIEŠPATIES pyktis atėjo,
maras jau siaučia". [12] Aaronas paėmė smilkytuvą, kaip Mozė buvo
jam paliepęs, nubėgo į susibūrusiųjų vidurį, kur jau siautė maras.
Užbėręs smilkalų, jis atliko permaldavimą už žmones [13] ir atsisto-
jo tarp gyvųjų ir mirusiųjų. Maras buvo sutramdytas. [14] Mirusiųjų
maru buvo keturiolika tūkstančių septyni šimtai, neskaitant tų, kurie
mirė su Korahu. [15] Kai maras buvo sutramdytas, Aaronas sugrįžo
pas Mozę prie Susitikimo palapinės įėjimo.

Aarono lazda

[16] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [17] "Kalbėk izraeliečiams
ir gauk iš jų dvylika lazdų,* iš visų jų protėvių namų vadų, po
vieną kiekvieniems protėvių namams. Įrašyk kiekvieno vyro vardą
ant jo lazdos. [18] Aarono vardą įrašyk ant Levio lazdos,* nes ir Levio
protėvių namų galva turės lazdą. [19] Padėsi jas Susitikimo palapinė-
je priešais Sandoros įsakymus, kur aš susitinku su tavimi. [20] Lazda
vyro, kurį išsirinkau, išskleis pumpurus. Taip sustabdysiu izraelie-

---

17,17 Lazda buvo ne tik ramstis žmogui, bet ir valdžios simbolis. Žr. Pr 49,10; Sk 24,17; Jer 48,17. Vadinasi, giminės galvos lazda buvo laikoma jo giminės emblema. Kai kur hebrajų žodis "lazda" taip pat paženklina ir "giminę". Turbūt dėl to čia įkvėptasis autorius vartoja "protėvių namai", vietoj įprasto žodžio "giminė".

17,18 "... Levio lazdos": neaišku ar ji laikoma viena iš dvylikos lazdų, minimų 17-oje eilutėje, ar ji buvo trylikta lazda. Levio giminė retkarčiais yra laikoma viena iš dvylikos giminių (žr. Įst 27,12), bet dažniausiai dvylikos giminių skaičius yra sudaromas, skaičiuojant atskirai dviejų Juozapo sūnų — Efraimo ir Manaso gimines. Atrodo, kad ir šiame tekste Levio giminė yra laikoma atskira nuo dvylikos giminių.

čių murmėjimus, kuriais jie nuolat murma prieš jus". 21 Mozė tai
persakė izraeliečiams. Jų vadai davė jam po lazdą kiekvienam pro-
tėvių namų vadui, iš viso dvylika lazdų. Tarp jų buvo ir Aarono laz-
da. 22 Mozė padėjo lazdas priešais VIEŠPATĮ Sandoros įsakymų
palapinėje.

23 Kai rytojaus dieną Mozė įėjo į Sandoros įsakymų palapinę,
žiūri, Levio namų Aarono lazda buvo išsprogusi, — išskleidusi ne
tik pumpurus, bet ir pražydusi, net su prinokusiais migdolais. 24 Ta-
da Mozė išnešė visas lazdas iš VIEŠPATIES akivaizdos visiems
izraeliečiams. Jie apžiūrėjo ir kiekvienas vyras pasiėmė savo lazdą.
25 O VIEŠPATS tarė Mozei: "Aarono lazdą vėl padėk priešais San-
doros įsakymus, jog būtų laikoma kaip pamoka maištininkams, kad
nurimtų jų murmėjimai prieš mane ir nenumirtų". 26 Tai Mozė ir
padarė. Lygiai kaip VIEŠPATS įsakė Mozei, taip jis padarė.

27 O izraeliečiai sakė Mozei: "Žiūrėk, mes žūstame! Esame
žuvę, mes visi esame žuvę! 28 Kas vos prieiti drįsta prie VIEŠPA-
TIES Padangtės, miršta. Argi turėsime mes visi žūti?"

18

Kunigų ir levitų pareigos

1* VIEŠPATS tarė Aaronui: "Tu ir tavo sūnūs, drauge su tavo
protėvių namais, būsite atsakingi už bet kokią kaltę, susijusią su
šventove, bet atsakomybė už kaltes, susijusias su kunigyste, kris ant
tavęs ir tavo sūnų. 2 Priimsi tad savo brolius iš Levio, savo protėvių,
giminės, kad būtų su tavimi* ir tau tarnautų, o tu ir tavo sūnūs tar-
nausite Sandoros įsakymų Palapinės priekyje. 3 Jie tetarnauja jums
ir tesirūpina visa Palapine, tačiau tenesiartina nei prie šventovės
reikmenų, nei prie aukuro, kad jūs ir jie nenumirtumėte. 4 Jie yra
pajungti tau, kad atliktų darbus Susitikimo palapinėje, eitų visą
Palapinės tarnybą. Bet joks pašalietis* tenesibrauna į jūsų tarpą.

18,1-7 Šis įstatymas, draudęs pašaliečiui liesti šventuosius reikmenis, yra at-sakymas į izraeliečių baiminimąsi. Žr. Sk 17,28.

18,2 "... būtų su tavimi": hebrajų kalba šis žodis daro užuominą į populiarią Levio vardo etimologiją. Žr. Pr 29,34.

18,4 "... pašalietis": čia ženklina žmogų, kuris nėra levitas, o 7-oje eilutėje — žmogų, kuris nėra kunigas.

5 Tik jūs atliksite darbus, susijusius su šventove ir aukuru, kad pyk-
tis niekad daugiau neištiktų izraeliečių.
6 Žiūrėk, aš nūn paimu tavo brolius levitus iš izraeliečių tarpo.
Jie yra dovana jums, pašvęsti VIEŠPAČIUI eiti Susitikimo pala-
pinės tarnybą. 7 Tuo tarpu tu ir tavo sūnūs su tavimi stropiai eis
visas aukuro ir vietos už užuolaidos kunigiškas pareigas. Aš duodu
jūsų kunigystės tarnybą kaip dovaną. Bet koks pašalietis, kuris brau-
nasi, turi būti nubaustas mirtimi".

Kunigų dalis

8* VIEŠPATS kalbėjo Aaronui: "Žiūrėk, aš tau pavedžiau visas
man duodamas atnašas, visas šventas izraeliečių dovanas. Amžinu
įstatu daviau jas tau ir tavo sūnums kaip kunigiškąją dalį. 9 Turėsi
teisę į dalį ypač šventų aukų — atnašų ugnimi: kiekviena jų atnaša,
kurią jie man teikia kaip švenčiausią atnašą, ar tai būtų grūdų at-
naša, ar atnaša už nuodėmę, ar atnaša už kaltę, priklausys tau ir
tavo sūnums. 10 Valgysi jas kaip ypač šventas atnašas: vien vyrai
jas valgys, tau jos bus šventos. 11 Tau priklausys taip pat ir tai, kas
atidedama į šalį iš visų izraeliečių pakylėjimo atnašų aukų.* Am-
žinu įstatu tai daviau tau, tavo sūnums ir tavo dukterims. Kas yra
švarus tavo namuose, gali jas valgyti. 12 Kas geriausia iš šviežio alie-
jaus, kas geriausia iš naujo vyno ir grūdų — rinktinį derlių, kurį
jie atnašauja VIEŠPAČIUI, tau daviau. 13 Visos krašto pirmienos,
kurias jie atneša VIEŠPAČIUI, bus tavo. Kas yra švarus tavo na-
muose, gali jas valgyti. 14 Visa, kas yra Izraelyje po sunaikinimo iš-
tarme,* bus tavo. 15 Kas pirmas atveria gimdą tarp visų gyvūnų, —
ar tarp žmonių ar tarp gyvulių, — kuris yra atnašaujamas VIEŠ-
PAČIUI, bus tavo. Tačiau privalai leisti išpirkti žmonių pirmagimį;

18,8-19 Atnašos skirstomos į dvi rūšis: švenčiausios, arba ypač šventos atnašos, kurias galėjo valgyti tik kunigiškųjų šeimų vyriškiai (8-10 eilutės), ir kitos atnašos, kurias galėjo valgyti net kunigiškųjų šeimų moterys (11-19 eilutės).

18,11 "... pakylėjimo atnašų aukų": pakylėjimo atnašos apėmė gyvulio krūtinę ir dešinę koją (žr. 18-ąją eilutę), bendravimo aukoje — petį (žr. Kun 7,30-34) ir nazirito aukos dalis (žr. Sk 6,19-20).

18,14 "... po sunaikinimo ištarme": hebrajų kalba "herem" ir reiškia "atskirtas nuo buitinių sąlygų ir pašvęstas Viešpačiui". Žr. Kun 27,21.28.

leisi išpirkti ir nešvaraus gyvulio pirmagimį. [16] Vienam mėnesiui
praslinkus, nustatysi jų išpirkimo kainą: penkis sidabrinius šeke-
lius, pagal šventovės šekelį, — tai yra dvidešimt gerų. [17] Bet pir-
magimis karvės ar pirmagimis avies, ar pirmagimis ožkos negali
būti išpirktas. Jie yra pašvęsti. Jų kraują turi išlieti ant aukuro, o jų
taukus paversi dūmais kaip malonaus kvapo atnašą ugnimi VIEŠ-
PAČIUI, [18] bet jų mėsa priklausys tau, lygiai kaip yra tavo pakylėji-
mo atnašos krūtinė ir dešinioji koja. [19] Visas šventąsias atnašas,
kurias izraeliečiai atideda VIEŠPAČIUI, daviau tau, ir tavo sūnums,
ir tavo dukterims, esantiems su tavimi, kaip amžiną duoklę. Tai yra
amžina nepažeidžiama sandora* VIEŠPATIES akivaizdoje tau ir
tavo palikuonims".

Dešimtinės duoklė levitams

[20]* Tada VIEŠPATS tarė Aaronui: "Neturėsi žemės paveldo jų
krašte, tarp jų nebus tau dalies. Aš būsiu tavo dalis ir paveldas
Izraelyje.
[21] Levitams daviau visas dešimtines Izraelyje kaip jų dalį už
tarnybą, kurią jie atlieka, tarnybą Susitikimo palapinėje. [22] Taigi
izraeliečiai daugiau nebesiartins prie Susitikimo palapinės, kad
neužsitrauktų kaltės ir nenumirtų. [23] Tik levitai atliks Susitikimo
palapinės tarnybą ir bus atsakingi už savo pačių kaltes. Tai bus
amžinas įstatas izraeliečiams per visas kartas. Bet tarp izraeliečių
jie neturės žemės paveldo, [24] nes daviau levitams kaip jų dalį
izraeliečių dešimtinę, kurią izraeliečiai atideda kaip atnašą VIEŠ-
PAČIUI. Užtat apie juos ir pasakiau: 'Jie neturės žemės paveldo
Izraelyje'".

18,19 "... nepažeidžiama sandora": pažodžiui "druskos sandora". Žr. 2 Kr 13,3. Galbūt dėl to, kad druska neleidžia maistui gesti (žr. Mt 5,13); be to, ši frazė primena paprotį naudoti druską sutarčiai patvirtinti. Žr. Kun 2,13 paaiškinimą.

18,20 Kunigams ir levitams buvo uždrausta turėti žemės paveldą, kurį turėjo kiti izraeliečiai. Todėl dalijant Kanaano kraštą jiems žemės paveldo nebuvo skirta. Tačiau jiems buvo duoti kai kurie miestai. Žr. Sk 35,1-8.

Levitų dešimtinė

25 Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei: 26 "Kalbėk levitams ir
sakyk jiems: 'Kai paimate iš izraeliečių dešimtinę, mano jums duotą
iš jų kaip jūsų dalį, jūs turite atidėti iš jos atnašą VIEŠPAČIUI —
dešimtinę nuo dešimtinės. 27 Ji bus įskaityta jums kaip jūsų dovana,
tarsi švieži grūdai nuo klojimo aslos ar naujas vynas iš vyninės.
28 Taigi ir jūs atidėsite atnašą VIEŠPAČIUI iš visų dešimtinių,
kurias paimate iš izraeliečių; iš jų duosite VIEŠPATIES atnašą ku-
nigui Aaronui. 29 Atidėsite visas atnašas, kurios priklauso VIEŠ-
PAČIUI, nuo visko, kas jums yra dovanota. Iš jų visų atidėsite, kas
geriausia — šventąją dalį'. 30 Be to, pasakyk jiems: 'Kai būsite ati-
dėję geriausią dešimtinės dalį, tuomet likusi dešimtinė bus levitams
kaip klojimo aslos ar vyninės derlius. 31 Tu ir tavo namai galite jį
valgyti bet kokioje vietoje, nes tai yra atlygis už jūsų tarnybą Susi-
tikimo palapinėje. 32 Dėl to kaltės neužsitrauksite, jei atnašavote iš
jų, kas geriausia. Neišniekinkite izraeliečių šventųjų dovanų, kad
nenumirtumėte'".

19

Žalos telyčios pelenai

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir Aaronui, tardamas: 2 "Šie yra
VIEŠPATIES duoti įstatai apeigoms. Paliepk izraeliečiams atvesti
žalą telyčią, sveiką ir be trūkumų, dar nebuvusią pajungtą po jun-
gu. 3 Perduosite ją kunigui Eleazarui. Ji bus išvesta už stovyklos*
ir jo akivaizdoje papjauta. 4 Kunigas Eleazaras, padažęs pirštą jos
kraujyje, pašlakstys juo septynis kartus link Susitikimo palapinės
priekio.* 5 Tada, jam matant, telyčia bus sudeginta, — jos oda, mė-
sa, kraujas, drauge su jos atmatomis. 6 Kunigas paims kedro malkų,

19,3 "... už stovyklos": keli Bendrijos Tėvai įžvelgė šiame tekste pranašystę apie Kristaus auką už Jeruzalės sienų. Žr. Jn 19,20; Žyd 13,13. O apvalymo vandenyje — Krikšto vandens ženklą.

19,4 "... link Susitikimo palapinės priekio": kadangi Palapinės priekis buvo rytų pusėje (žr. Iš 26,15-30), telyčia buvo papjauta į rytus nuo stovyklos. Vėliau, įėjus į Kanaaną, Pažado žemę, tai buvo daroma ant Alyvų kalno, į rytus nuo Šventyklos.

izopo, tamsiai raudonos spalvos verpalų ir įmes juos į ugnį, kurioje dega telyčia. [7] Po to kunigas išskalbs savo drabužius ir apsiplaus vandeniu. Tada jis gali grįžti į stovyklą, bet kunigas bus nešvarus iki vakaro. [8] Panašiai, sudeginusis telyčią išsiskalbs drabužius vandenyje ir apiplaus savo kūną vandeniu. Jis bus nešvarus iki vakaro. [9] Tada kas nors, kas yra švarus, susems telyčios pelenus ir supils juos švarioje vietoje už stovyklos. Jie bus laikomi vandeniui izraeliečių bendrijai apvalyti. Tai yra atnaša už nuodėmę. [10] Tas, kuris susemia telyčios pelenus, išsiskalbs drabužius ir bus nešvarus iki vakaro.

Tai bus amžinas įstatas tiek izraeliečiams, tiek tarp jų gyvenantiems ateiviams".

Pelenų panaudojimas

[11] "Kas paliečia lavoną bet kokio žmogaus, bus nešvarus septynias dienas. [12] Jis apvalys save vandeniu trečią dieną bei septintą dieną, ir bus švarus. Betgi jei jis neapvalo savęs trečią dieną ir septintą dieną, jis netaps švarus. [13] Kas paliečia lavoną, numirėlio kūną, ir neapvalo savęs, išniekina VIEŠPATIES Padangtę. Toks žmogus bus pašalintas iš Izraelio. Kadangi nebuvo apšlakstytas apvalymo vandeniu, jis yra nešvarus: jo nešvarumas pasilieka ant jo.

[14] Tokios yra apeigos, kai kas nors numiršta palapinėje: visi, kurie įeina į palapinę, ir visi, kurie yra palapinėje, bus nešvarūs septynias dienas. [15] Panašiai, kiekvienas atviras indas, ar neuždengtas antvožu, bus nešvarus. [16] Kas atvirame lauke prisiliestų prie žmogaus, nužudyto kalaviju, ar mirusio savo mirtimi, ar prie žmogaus kaulų, ar kapo, bus nešvarus septynias dienas. [17]* Nešvariajam žmogui turi būti paimta sudegintos apvalymo atnašos pelenų ir įpilta tekančio vandens į indą, [18] tuomet švarus asmuo paims izopą, padažys jį vandenyje ir pašlakstys juo palapinę, visą apstatymą, ten esančius žmones ir kiekvieną prisilietusįjį prie kaulų, nužudyto žmogaus lavono ar prie kapo. [19] Švarusis asmuo pašlakstys ne-

---

19,17-19 "Ir jeigu ... telyčios pelenai, kuriais apšlakstomi suteptieji, pašventina ir suteikia kūno švarumą, tai nepalyginti labiau Kristaus kraujas ... nuvalys mūsų sąžinę nuo mirties darbų" (Žyd 9,13-14).

švarųjį asmenį trečią dieną ir septintą dieną. Taip apvalytas septintą dieną jis išsiskalbs drabužius, apsiplaus vandeniu ir vakare bus vėl švarus. 20* Jei kas nors, tapęs nešvarus, savęs neapvalo, tas asmuo bus atskirtas nuo bendrijos, nes jis išniekino VIEŠPATIES šventovę. Kadangi apvalymo vandeniu nebuvo apšlakstytas: jis yra nešvarus.

21 Tai bus jiems amžinas įstatas. Be to, kuris pašlakstė apvalymo vandeniu, išsiskalbs drabužius, o kas paliečia apvalymo vandenį, bus nešvarus iki vakaro. 22 Ką tik nešvarusis asmuo paliečia, taps nešvarus, ir kas jį paliečia, bus nešvarus iki vakaro".

20

Mirjamos mirtis

1 Pirmą mėnesį* izraeliečiai — visa bendrija — atėjo į Zino dykumą. Žmonės apsistojo Kadeše. Ten numirė Mirjama ir ten buvo palaidota.

Vandens stoka Kadeše

2 Bendrija neturėjo vandens. Todėl jie susibūrė prieš Mozę ir
Aaroną. 3 Žmonės ginčijosi su Moze, sakydami: "Verčiau mes būtume žuvę, kai mūsų giminės žuvo VIEŠPATIES akivaizdoje!
4 Kodėl atvedėte VIEŠPATIES bendriją į šią dykumą mums ir
mūsų galvijams numirti? 5 Kodėl išvedėte mus iš Egipto, kad atvestumėte mus į šią baisią vietą, kur nėra nei grūdų, nei figų, nei vynmedžių, nei granatmedžių? Nėra net vandens atsigerti!"

6 Mozė ir Aaronas, nuėję nuo bendrijos prie įėjimo į Susitikimo palapinę, parpuolė kniūpsti. Jiems pasirodė VIEŠPATIES šlo-
vė. 7 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 8 "Paimk lazdą, surink

---

19,20 Apeiginis nešvarumas suprantamas kaip užkrečiama liga. Ir šventumas "užkrečia". Žr. Sk 17,3 paaiškinimą.

20,1 "Pirmą mėnesį...": mes lauktume užuominos apie tikslesnę įvykio datą — dieną ir metus (po išėjimo Iš Egipto). Panašiai datuojami įvykiai ir kitose vietose: Sk 1,1; 10,11; 33,38; Įst 1,3. Turbūt izraeliečiai į Kadešą atkeliavo trečiaisiais metais po išėjimo iš Egipto. Žr. Įst 1,46. "Zin{o} dykuma": tyrai su keliomis vešliomis oazėmis į pietvakarius nuo Negyvosios jūros. Žr. Sk 13,21 paaiškinimą.

bendriją, tu ir tavo brolis Aaronas, ir, jiems matant, įsakykite uolai
duoti vandens. Taip jūs duosite jiems vandens iš uolos ir pagirdysite
bendriją ir jų galvijus".
9 Mozė tad paėmė lazdą, buvusią VIEŠPATIES akivaizdoje,
kaip jis buvo jam įsakęs. 10 Mozė ir Aaronas surinko bendriją ties
uola ir jiems tarė: "Klausykitės, jūs maištininkai! Argi gausime jums
vandens iš šios uolos?" 11 Tada Mozė pakėlė ranką ir sudavė du kar-
tus* lazda į uolą. Pasipylė vandens srautas, atsigėrė bendrija ir jų
galvijai. 12* Bet VIEŠPATS tarė Mozei ir Aaronui: "Kadangi judu
netikėjote, kad aš galiu patvirtinti savo šventumą izraeliečių akyse,
todėl judu neįvesite šios bendrijos į kraštą, kurį aš jiems daviau".
13 Tai buvo vanduo Meribos, kur izraeliečiai barėsi su VIEŠPAČIU,
ir per kurį VIEŠPATS patvirtino savo šventumą.

Edomas neleidžia eiti per jų kraštą

14 Mozė išsiuntė iš Kadešo pasiuntinius pas Edomo karalių:
"Taip sako tavo brolis Izraelis:* 'Tu žinai apie visas nelaimes, ku-
rios mus ištiko. 15 Mūsų protėviai nuėjo į Egiptą, mes gyvenome
Egipte ilgą laiką ir egiptiečiai engė mus bei mūsų protėvius. 16 Mes
šaukėmės į VIEŠPATĮ, jis išgirdo mūsų balsą, pasiuntė angelą ir
išvedė mus iš Egipto. Žiūrėk, nūn mes esame Kadeše, mieste prie
tavo žemės pakraščio. 17 Prašom mums leisti pereiti per tavo kraštą.
Mes neisime per laukus ar vynuogynus ir negersime vandens iš
šulinių. Mes seksime Karaliaus vieškelį,* nesukdami nei į dešinę,
nei į kairę, kol nepereisime per tavo žemę'".

20,11 "... du kartus": turbūt dėl to, kad netikėjo, jog stebuklas gali įvykti po pirmojo sudavimo. Žr. 12-ąją eilutę.

20,12-13 Mozės ir Aarono nuodėmė buvo abejojimas Dievo gailestingumu nuolat maištaujančiai tautai. "... galiu patvirtinti savo šventumą": šventą Dievo galybę ir šlovę. Užuomina į oazės vardą Kadeš{ą}, reiškiantį "pašventintą, šventą {vietą}". "Meriba" yra hebraiškas vietovardis, kuris reiškia "Barnio {vietą}". Žr. Iš 17,7.

20,14 "... tavo brolis Izraelis": edomiečiai buvo Esavo, Jokūbo brolio, palikuonys. Jų kraštas, į pietryčius nuo Negyvosios jūros, buvo vadinamas dar ir Seir{u}. Žr. Pr 25,24-34; 36,1.8-7.

20,17 "... Karaliaus vieškelį": svarbus kelias nuo šiaurės į pietus aukštumose palei Negyvąją jūrą. Senovėje jis buvo karavanų ir armijų kelias. Vėliau romėnai jį pagerino. Ir nūdien dar galima jį atpažinti.

[18] Bet Edomas jam atsakė: "Neisi per čia! Jei bandysi, prieš
tave žygiuosiu su kalaviju". [19] "Mes laikysimės vieškelio, — sakė
jam izraeliečiai, — jei gertume tavo vandens, mes ir mūsų galvijai,
tuomet mes už jį atsilyginsime. Tai tik mažmožis. Mes prašome tik
leisti pereiti pėsčiomis". [20] Bet jis atsakė: "Neisi!" Ir Edomas išėjo
prieš juos su didele ir gerai ginkluota kariuomene. [21] Taigi, Edomui
atsisakius leisti izraeliečiams pereiti per savo žemę, Izraelis nuo jo
pasitraukė.

Aarono mirtis

[22] Pakilę į kelionę iš Kadešo, izraeliečiai atkeliavo prie Horo
kalno. [23] Prie Horo kalno, ant Edomo krašto ribos, VIEŠPATS tarė
Mozei ir Aaronui: [24] "Jau laikas Aaronui eiti pas savo protėvius. Jis
neįeis į kraštą, kurį daviau izraeliečiams, nes judu abu maištavote
prieš mane prie Meribos vandens. [25] Paimk tad Aaroną ir jo sūnų
Eleazarą, užvesk juos ant Horo kalno, [26] nuvilk nuo Aarono
drabužius ir apvilk jais jo sūnų Eleazarą. Ten Aaronas bus paim-
tas pas savo protėvius, — ten jis mirs". [27] Mozė padarė, kaip
VIEŠPATS buvo jam įsakęs. Jie užkopė visos bendrijos akyse ant
Horo kalno. [28] Mozė nuvilko nuo Aarono drabužius ir apvilko jais
jo sūnų Eleazarą. Aaronas mirė ten ant kalno viršūnės, o Mozė ir
Eleazaras nulipo nuo kalno. [29] Visa bendrija, matydama, kad
Aaronas buvo miręs, visi Izraelio namai raudojo Aarono trisdešimt
dienų.

21

Pergalė prieš Aradą

[1]* Kai kanaanietis Arado karalius, gyvenusis Negebe, išgirdo,
kad Izraelis ateina per Atarimus, jis išėjo kovoti prieš Izraelį ir
paėmė kai kuriuos jų į nelaisvę. [2] Tada Izraelis padarė šį įžadą
VIEŠPAČIUI: "Jei atiduosi šią tautą į mūsų rankas, mes visiškai

---

21,1-3 Pasakojimas apie šį įvykį, atrodo, čia buvo vėliau įterptas, nes Sk 21,4, nuosekliai galvojant, turėtų eiti po Sk 20,29. Turbūt pasakojama apie tą patį įvykį, kuris yra minimas Ts 1,16-17 tekste.

sunaikinsime jų miestus". 3 VIEŠPATS išklausė Izraelio maldą ir ati-
davė kanaaniečius. Izraeliečiai visiškai sunaikino juos ir jų miestus.
Todėl ta vieta buvo pavadinta Horma.*

Varinis žaltys

4 Nuo Horo kalno jie leidosi į kelionę Nendrių jūros keliu, no-
rėdami apeiti Edomo kraštą. Bet pakeliui žmonės neteko kantry-
bės. 5 Jie kalbėjo prieš Dievą ir Mozę: "Kodėl išvedei mus iš
Egipto numirti dykumoje? Juk čia nėra nei maisto, nei vandens,
— mes bjaurimės tuo niekam tikusiu maistu".* 6 Tada VIEŠPATS
pasiuntė ugningus* žalčius tarp žmonių. Jie gėlė žmones, dėl to
daug izraeliečių mirė. 7 Žmonės ėjo pas Mozę ir sakė: "Nusidė-
jome, nes kalbėjome prieš VIEŠPATĮ ir prieš tave. Užtark pas
VIEŠPATĮ, kad atimtų iš mūsų žalčius". Mozė tad meldėsi už
žmones. 8 VIEŠPATS tarė Mozei: "Pasidirbk ugningą žaltį ir
uždėk jį ant stulpo. Kiekvienas, kuris yra įgeltas, pažvelgęs į jį, liks
gyvas".* 9* Mozė tada padirbo varinį žaltį ir uždėjo jį ant ženklo.
Kada tik žaltys ką nors įgeldavo, tas žmogus pažvelgdavo į varinį
žaltį ir likdavo gyvas.

Izraeliečiai apeina Moabą

10 Izraeliečiai keliavo toliau ir pasistatė stovyklą prie Obotų.
11 Iškeliavę iš Obotų, jie pasistatė stovyklą prie Ije-Abarimų,* dy-
kumoje į rytus nuo Moabo. 12 Pakilę iš ten, jie statėsi palapines

---

21,3 "... Horma": vietovardis giminingas hebraiškam žodžiui "herem", kuris reiškia "skirta{sunaikinti}". Žr. Sk 14,45; 18,14 paaiškinimus.

21,5 "... niekam tikusiu maistu": matyt, turima mintyje mana.

21,6 "... ugningus žalčius": hebraiškai "seraf {žalčius}". Taip buvo vadinama viena nuodingų gyvačių rūšis. Hebrajų kalba "seraf" reiškia "ugningą", — šių gyvačių įgėlimas degindavo.

21,8 "... pažvelgęs į jį, liks gyvas": "Kaip Mozė dykumoje iškėlė žaltį, taip turi būti iškeltas ir Žmogaus Sūnus, kad kiekvienas, kuris jį tiki, turėtų amžinąjį gyvenimą" (Jn 3,14).

21,9 Karalius Hezekijas, naikindamas stabų garbinimą, "sudaužė varinį žaltį, kurį buvo padirbęs Mozė" (2 Kar 18,41).

21,11 "... Ije-Abarim{ai}": vietovardis, kuris turbūt reiškia "Griuvėsius Abarimų {kalnuose}". Žr. Sk 27,12 paaiškinimą.

Zaredo tarpeklyje. 13 Iš ten jie nukeliavo ir pasistatė stovyklą ana-
pus Arnono, — tai yra dykumoje, kuri driekiasi nuo amoriečių že-
mės, — nes Arnonas yra riba tarp Moabo ir amoriečių. 14 Todėl ir
sakoma VIEŠPATIES Karų knygoje:*

"Vahebą Sufoje* ir tarpeklius,
Arnoną 15 ir tarpeklių šlaitus,
besidriekiančius link Aro buveinės
ir besišliejančius palei Moabo ribą".

16 Iš ten jie keliavo link Beero,* tai yra to šulinio, apie kurį
VIEŠPATS kalbėjo Mozei: "Sušauk žmones, duosiu aš jiems van-
dens".

17 Tada izraeliečiai giedojo šią giesmę:
"Prasiveržk, šuliny! — giedokite jam! —
18 Šulinys, kurį iškasė vadai,
kurį prakasė tautos didžiūnai
skeptru, savo lazdomis".

Iš Midbaro nukeliavo į Mataną, 19 iš Matanos į Nahalielį, iš Na-
halielio į Bamotus, 20 o iš Bamotų į slėnį, kuris yra Moabo šalyje
prie Pisgos viršūnės, žvelgiančios žemyn į Ješimoną.*

Pergalė prieš Sihoną

21 Tada Izraelis išsiuntė pasiuntinius pas amoriečių Sihoną,
tardamas: 22 "Leisk man pereiti per tavo kraštą. Mes nepasuksime į
laukus ar vynuogynus ir negersime vandens iš tavo šulinių. Eisime
Karaliaus vieškeliu, kol pereisime tavo žemę". 23 Sihonas nesutiko
leisti Izraeliui pereiti per savo žemę, bet, subūręs visas savo pajė-
gas, išėjo į dykumą prieš Izraelį ir, atžygiavęs į Jahazą, kovojo
prieš Izraelį. 24 Izraelis jį sumušė aštriu kalaviju ir užėmė jo kraštą
nuo Arnono iki Jaboko — iki pat amoniečių krašto, nes amoniečių

21,14 "... VIEŠPATIES Karų knygoje": senas izraeliečių giesmių ir dainų rinkinys, nepasiekęs mūsų laikų. "Vahebą Sufoje...": vietovardžiai, minimi tik šiame tekste. Archeologijai šios vietos iki šiol nėra žinomos.

21,16 "... Beer{as}": vietovardis vardu "Šulinys".

21, 20 "... į Ješimon{ą}": arba "į tyrus". Kai kuriose vietose šis žodis ženklina vietą — Judėjos dykumą prie vakarinio Negyvosios jūros kranto (žr. 1 Sam 23,19.24; 26,1.3), bet šiame tekste ir Sk 23,28, atrodo, ženklinami pietinės Jordano slėnio dalies tyrai su Bet-Ješimono gyvenviete.

riba buvo įtvirtinta. [25] Izraelis tat paėmė visus tuos miestus. Izra-
elis apsigyveno visuose amoriečių miestuose, Hešbone ir visose jam
pavaldžiose gyvenvietėse.

[26] Hešbonas gi buvo sostinė amoriečių karaliaus Sihono, kuris
buvo kariavęs prieš ankstyvesnį Moabo karalių ir paėmęs visą jo
kraštą iki pat Arnono. [27] Todėl dainiai sako:

"Ateikite į Hešboną, tebūna jis atstatytas;
tebūna Sihono sostinė tvirtai atkurta.
[28] Nes ugnis išėjo iš Hešbono,
liepsna iš Sihono miesto.
Ji sunaikino Moabo Arą
ir prarijo Arnono aukštumas.
[29] Vargas tau, Moabai!
Esi žuvusi, Chemošo* tauta!
Jis leido jo sūnums tapti bėgliais,
jo dukterims būti paimtoms į nelaisvę
pas amoriečių karalių Sihoną.
[30] Žuvo tad jų palikuonys
nuo Hešbono iki Dibono;
niokojome, kol ugnis pasiekė Medebą".

[31] Taip Izraelis apsigyveno amoriečių krašte. [32] Tada Mozė iš-
siuntė iššvalgyti Jazerį. Užėmę jo gyvenvietes, jie išvarė ten gyvenu-
sius amoriečius.

Pergalė prieš Ogą

[33] Tada jie pasuko ir nuėjo keliu į Bašaną. Bašano karalius
Ogas, jis ir visi jo žmonės, išėjo prieš izraeliečius į mūšį prie Edrei-
jo. [34] Bet VIEŠPATS tarė Mozei: "Nebijok jo, nes aš duodu tau į
rankas jį, visą jo tautą, ir visą jo kraštą. Padarysi jam, ką padarei
Sihonui, Hešbone gyvenusiam amoriečių karaliui". [35] Jie tad užmušė
jį, jo sūnus ir visus jo žmones — visus iki vieno, o jo kraštą pa-
ėmė į savo nuosavybę.

21,29 "... Chemoš{as}": pagrindinis Moabo dievas. Žr. 1 Kar 11,7.33; 2 Kar 23,13; Jer 48,7.13.

22

1 Tada izraeliečiai leidosi į kelionę ir pasistatė stovyklą Moabo
lygumose,* kitoje pusėje Jordano, priešais Jerichą.

C. MOABO LYGUMOSE

Moabo karalius šaukiasi Balaamo

2 O Ziporo sūnus Balakas matė visa, ką Izraelis padarė amo-
riečiams. 3 Moabas nerimo iš baimės dėl tos tautos, nes izraeliečiai
buvo labai gausūs. Moabas drebėjo bijodamas izraeliečių. 4 Moabas
sakė Midjano seniūnams: "Juk ši gauja nuės švariai visa, kas yra
aplink mus, kaip kad jautis nuėda lauko žolę".
Balakas, Ziporo sūnus, tuo metu buvo Moabo karalius. 5 Jis
išsiuntė pasiuntinius pas Beoro sūnų Balaamą į Petorą, kuris yra
giminaičių krašte prie {Eufrato} upės, pakviesti jį, tardamas: "Žiū-
rėk, išėjo iš Egipto tauta, ji apdengė visą žemės veidą ir įsikūrė
šalia manęs! 6 Maldauju tave, ateik ir prakeik tą tautą,* nes ji yra
stipresnė už mane. Galbūt aš pajėgsiu ją nugalėti ir išvaryti iš šio
krašto, nes žinau, ką tu palaimini, tikrai yra palaimintas, ir ką
prakeiki, tikrai yra prakeiktas".
7 Tad Moabo seniūnai ir Midjano seniūnai išvyko su užmo-
kesčiu rankose už būrimą. Atvykę pas Balaamą, perdavė jam Bal-
ako žodžius. 8 Jis tarė jiems: "Pasilikite čia šią naktį, duosiu at-
sakymą jums, kaip VIEŠPATS man palieps". Moabo didžiūnai tad
apsistojo pas Balaamą. 9 Dievas, atėjęs pas Balaamą, tarė: "Kas yra
tie vyrai, kurie apsistojo pas tave?" 10 Balaamas Dievui atsakė: "Mo-
abo karalius Balakas, Ziporo sūnus, atsiuntė man tokį žodį: 11 'Žiū-
rėk, iš Egipto atėjo tauta ir apdengė visą žemės veidą. Tad ateik ir
prakeik juos. Galbūt aš pajėgsiu ją nugalėti ir išvaryti'". 12 Dievas

---

22,1 "... Moabo lygumose...": žemumos į pietryčius nuo Negyvosios jūros, tarp Jordano upės ir Nebo kalno papėdės. Čia izraeliečiai buvojo prieš pereidami Jordaną. Žr. Joz 1-4. Jerichas buvo į vakarus nuo Jordano.

22,6 "... prakeik tą tautą": Balakas tikėjo, kad prakeikimas taps tikrove, jeigu Balaamas mes jį Izraeliui.. Balaamas buvo žynys kerėtojas. Žr. Joz 13,22.

tarė Balaamui: “Su jais neisi, tos tautos neprakeiksi, nes ji yra pa-
laiminta”. 13 Atsikėlęs kitą rytą, Balaamas todėl ir pasakė Balako
didžiūnams: “Grįžkite į savo kraštą, nes VIEŠPATS atsisakė leisti
man eiti su jumis”. 14 Moabo didžiūnai pakilo ir, sugrįžę pas Bala-
ką, jam pasakė: “Balaamas atsisakė eiti su mumis”.

Balakas antrąkart šaukiasi Balaamo

15 Balakas vėl pasiuntė didžiūnus, didesnį skaičių ir garbinges-
nius negu buvo pirmieji. 16 Atvykę pas Balaamą, jie tarė: “Taip
kalbėjo Ziporo sūnus Balakas: ‘Prašyčiau neatsisakyti pas mane
ateiti. 17 Aš tave didžiai pagerbsiu, ką tik man sakysi, aš darysiu.
Ateik, maldauju, prakeik man tą tautą’”. 18 Bet Balako pareigūnams
Balaamas atsakė: “Nors Balakas atiduotų man savo sidabro ir auk-
so pilnus namus, aš negalėčiau padaryti nieko, — mažiau ar dau-
giau, — kas yra priešinga VIEŠPATIES, mano Dievo, įsakymui.
19 Nūn, prašyčiau ir jus pasilikti čia per naktį, kad galėčiau sužinoti,
ką daugiau VIEŠPATS man pasakys”. 20 Tą naktį Dievas atėjo pas
Balaamą ir jam tarė: “Jei tie vyrai atėjo tavęs pasišaukti, kelkis ir
eik su jais, bet daryk tik tai, ką aš tau sakysiu daryti”. 21 Balaamas
ryto metą atsikėlė ir, pasibalnojęs savo asilą, iškeliavo su Moabo
didžiūnais.

Kalbanti asilė

22 Betgi jo kelionė sukėlė Dievo pyktį,* ir VIEŠPATIES ange-
las atsistojo ant kelio jam sutrukdyti. O jis, dviejų tarnų lydimas, jo-
jo ant savo asilės. 23 Asilė, pamačiusi ant kelio stovintį angelą, su
ištrauktu iš makšties kalaviju rankoje, pasisuko iš kelio ir nuėjo į
laukus. Balaamas turėjo ją mušti, kad ji grįžtų į kelią. 24 Tada VIEŠ-
PATIES angelas atsistojo skersai siauro tako tarp vynuogynų, su

---

22,22 “... kelionė sukėlė Dievo pyktį”: ne vien dėl to, kad Balaamas keliavo pas Balaką, — kelionei jis turėjo Dievo leidimą (žr. 20-ąją eilutę), — bet turbūt dėl to, kad buvo godumo gundomas prakeikti Izraelį, nepaisant Dievo įsakymo. Naujasis Testamentas mini Balaamą: “Palikę tiesos kelią, jie nuklydo ir pasuko keliu Bosoro sūnaus Balaamo, kuris pamilo nedorybės atpildą” (2 Pt 2,15); “... Vargas jiems {klaidintojams}! ... Jie pasuko Kaino keliu, parsidavė Balaamo paklydimui ... {iš gobšumo}” (Jud 11).

siena iš abiejų pusių. 25 Asilė, pamačiusi VIEŠPATIES angelą, šlie-
josi prie sienos ir nudrėskė į sieną Balaamui koją. O jis vėl ją mušė.
26 Tada VIEŠPATIES angelas paėjėjo pirmyn ir atsistojo tokioje
siauroje vietoje, kur nebebuvo įmanoma pasisukti nei į dešinę, nei
į kairę. 27 Asilė, pamačiusi VIEŠPATIES angelą, sukrito po Balaa-
mu. Balaamas įniršo ir mušė asilę savo lazda. 28 Tada VIEŠPATS
atvėrė asilės burną, ir ji tarė Balaamui: "Ką tau padariau, kad tu
mane mušei tuos tris kartus?" 29 Balaamas asilei atsakė: "Dėl to, kad
tu mane ant juoko padėjai! O kad turėčiau rankoje kalaviją! Tuojau
pat tave užmuščiau!" 30 Bet asilė Balaamui tarė: "Žiūrėk, ar aš ne-
su tavo asilė, ant kurios jodinėjai visą savo gyvenimą lig šios
dienos? Argi esu taip pasielgusi su tavimi kada nors anksčiau?"
"Ne", — jis atsakė.

31 Tada VIEŠPATS atvėrė Balaamui akis. Ir jis pamatė VIEŠ-
PATIES angelą, stovintį ant kelio, su ištrauktu iš makšties kalaviju
rankoje. Jis nusilenkė ir parpuolė kniūpsčias. 32 VIEŠPATIES ange-
las jam tarė: "Kodėl mušei savo asilę tuos tris kartus? Žiūrėk, aš
atėjau sutrukdyti, nes tavo kelionė man nepatinka. 33 Asilė, mane
matydama, metėsi į šalį nuo manęs šiuos tris kartus. Jei ji nebūtų
metusis į šalį, tu esi tas, kurį būčiau užmušęs, o ją gyvą palikęs.
34 Tada Balaamas tarė VIEŠPATIES angelui: "Nusidėjau, nes neži-
nojau, kad tu stovėjai ant kelio man pasipriešinti. Todėl dabar, jei
tau tai nepatinka, aš grįšiu namo". 35 VIEŠPATIES angelas tarė
Balaamui: "Eik su tais vyrais. Bet kalbėk tik tai, ką aš pasakysiu
tau kalbėti". Balaamas tada keliavo toliau su Balako didžiūnais.

36 Balakas išgirdęs, kad atvyko Balaamas, išėjo jo pasitikti prie
Ir-Moabo, esančio prie Arnono ribos, pačiame šalies pakraštyje.
37 Balakas tarė Balaamui: "Argi aš nesiunčiau pasiuntinių tavęs pa-
kviesti? Kodėl tada neatėjai pas mane? Argi iš tikrųjų {manai, kad
aš} nepajėgsiu tavęs pagerbti?" 38 Balaamas atsakė Balakui: "Žiūrėk,
dabar aš atėjau pas tave, bet ar aš tikrai turiu galią ką nors kalbėti?
Aš galiu tarti tik žodį, kurį Dievas deda man į burną".

39 Tada Balaamas keliavo drauge su Balaku ir atvyko į Kirjat-
Huzotus. 40 Čia Balakas, paaukojęs jaučių ir avių, patiekė jų Balaa-
mui ir su juo buvusiems didžiūnams.

Pirmasis pranašavimas

41 Kitą dieną Balakas paėmė Balaamą ir užvedė jį ant Bamot-
Baalo. Iš ten jis galėjo matyti dalį {Izraelio} tautos.

23

1 Balaamas tarė Balakui: "Pastatyk man čia septynis aukurus
ir parūpink man septynis jaučius bei septynis avinus". 2 Balakas
padarė kaip Balaamas buvo paliepęs. Balakas ir Balaamas paauko-
jo ant kiekvieno aukuro po jautį ir aviną. 3 Tada Balaamas tarė Ba-
lakui: "Stovėk čia prie savo deginamosios aukos, kol aš sugrįšiu. Gal
ateis VIEŠPATS manęs pasitikti. Ką jis man apreikš, tau pasaky-
siu". Ir jis palypėjo ant plikos kalvos.
4 Dievas pasitiko Balaamą. "Paruošiau anuos septynis aukurus
ir paaukojau ant kiekvieno aukuro po jautį ir aviną", — pasakė jam
Balaamas. 5 VIEŠPATS, įdėjęs žodį į Balaamo burną, tarė: "Grįžk
pas Balaką ir taip jam kalbėk". 6 Jis tad sugrįžo pas Balaką, žiūri,
tas tebestovi prie savo deginamosios aukos drauge su visais Moabo
didžiūnais. 7 Tada Balaamas ištarė savo pranašavimą, sakydamas:

"Balakas atvedė mane iš Aramo,*
Moabo karalius iš Rytų kalnų:*
Ateik, prakeik man Jokūbą;
ateik, pasmerk Izraelį!'
8 Kaip aš galiu prakeikti,
ko Dievas neprakeikė?
Kaip aš galiu pasmerkti tuos,
kurių VIEŠPATS nepasmerkė?
9 Netgi nuo uolų viršūnės aš juos matau,
nuo kalvų juos stebiu.
Tikėk manimi, čia yra tauta, atskirai gyvenanti,*
— ji atokiai laikosi nuo kitų tautų!
10 Kas gali suskaityti Jokūbo dulkes*
ir žinoti vėjo nešamų Izraelio dulkelių skaičių?
Tebūna man leista mirti teisiųjų mirtimi,
tebūna, kad mano galas būtų panašus į jo!"

23,7 "... iš Aramo": senovėje Sirija buvo vadinama Aramu. "... Rytų kalnų": žemos kalnų virtinės Sirijos dykumoje arti Eufrato upės Balaamo miesto Petoro. Žr. Sk 22,5.

23,9 "... tauta, atskirai gyvenanti": Izraelis, kaip Dievo tauta, užėmė ypatingą vietą tarp tautų savo atokia laikysena.

23,10 "... Jokūbo dulkes ... vėjo nešamų Izraelio dulkelių": izraeliečiai bus taip gausūs, kaip dulkės dykumos smėlio audroje.

11 Tada Balakas tarė Balaamui: "Ką tu man padarei? Žiūrėk, aš
atvedžiau tave prakeikti mano priešus, o tu juos laiminte palai-
minai!" 12 "Argi ne tai, ką VIEŠPATS deda man į burną, aš turiu
ištikimai pakartoti?"

Antrasis pranašavimas

13 Balakas jam tarė: "Prašyčiau eiti su manimi į kitą vietą,* iš
kur galėsi juos matyti. Matysi tik jų dalį, visų jų nematysi. Tada iš
ten man juos prakeik". 14 Tada užvedė jį į Zofimų lauką ant Pisgos
viršūnės ir, pastatęs septynis aukurus, paaukojo ant kiekvieno au-
kuro po jautį ir aviną. 15 Balaamas tarė Balakui: "Stovėk čia prie
savo deginamosios aukos, kol aš štai tenai sutiksiu VIEŠPATĮ".
16 VIEŠPATS sutiko Balaamą ir, įdėjęs žodį jam į burną, tarė:
"Grįžk pas Balaką ir taip jam kalbėk". 17 Balaamas sugrįžęs pas jį,
žiūri, jis tebestovi prie savo deginamosios aukos, drauge su Moabo
didžiūnais. "Ką pasakė VIEŠPATS?", — užklausė Balakas. 18 Tada
Balaamas ištarė savo pranašavimą, sakydamas:

"Atsistok, Balake, ir klausykis;
palenk ausį mano liudijimui, Ziporo sūnau:
19 Dievas nėra žmogus, kad meluotų,
ar marus, kad keistų savo mintį.
Taigi argi jis neįvykdys,
ką pažadėjo?
Argi jis nepadarys,
ką pasakė?
20 Žiūrėk, aš gavau įsakymą palaiminti:
kai jis palaimina,
aš negaliu to pakeisti.
21 Negresia pavojus* Jokūbui,
nematyti nelaimės* Izraelyje.
VIEŠPATS, jų Dievas, yra su jais, —
su jais yra jų Karaliaus pergalė.

23,13 "... į kitą vietą": Balakas manė, kad Balaamas, matydamas Izraelį iš kitos vietos, galės kitaip apie jį pranašauti.

23,21 "... pavojus ... nelaimės": Balaamas pareiškia, kad jis negali pranašauti nieko blogo Izraeliui.

22 Dievas, vedantis juos iš Egipto,
jiems yra tarsi laukinio jaučio ragai.*
23 Žiūrėk! Tikrai nėra kerų prieš Jokūbą,
nėra burtų prieš Izraelį.
Nūnai bus sakoma apie Jokūbą ir Izraelį:
'Žiūrėk, ką padarė Dievas!'
24 Čia yra tauta, besikelianti tarsi liūtė,
pašokstanti tarsi liūtas!
Nesigula, kol nesuėda grobio,
ir neišgeria užmuštųjų kraujo".
25 "Jei negali jų prakeikti, — Balakas tarė Balaamui, — tai bent
nelaimink jų!" 26 Bet Balaamas atsakė Balakui: "Argi aš tau ne-
sakiau: 'Ką VIEŠPATS sako, tai aš turiu sakyti'?"

Trečiasis pranašavimas

27 Balakas tada Balaamui tarė: "Prašyčiau eiti, nuvesiu tave dar
į kitą vietą. Galbūt Dievui patiks, kad prakeiktumei man juos iš
ten". 28 Balakas užvedė Balaamą ant Peoro viršūnės, žvelgiančios že-
myn į Ješimoną. 29 Balaamas tarė Balakui: "Pastatyk čia septynis
aukurus ir parūpink man septynis jaučius ir septynis avinus". 30 Ba-
lakas padarė, kaip Balaamas buvo paliepęs ir paaukojo ant kiek-
vieno aukuro po jautį ir aviną.

24

1 O Balaamas, matydamas, kad VIEŠPAČIUI buvo malonu lai-
minti Izraelį, nebėjo, kaip anksčiau, ieškoti ženklų, bet atgręžė vei-
dą link dykumos. 2 Balaamas, pakėlęs akis, matė Izraelį, gyvenantį
stovykloje, giminė prie giminės. Tada, Dievo dvasios apimtas, 3 jis
ištarė pranašavimą, sakydamas:

23,22 "... Dievas ... tarsi laukinio jaučio ragai": užuomina apie Izraelį, ne apie Dievą.

"Beoro sūnaus Balaamo žodis, —
žodis žmogaus, turinčio teisingą akį,
4 žodis girdinčio Dievo žodžius,
matančio regėjimą iš Visagalio,
parpuolusio kniūpsčia, bet neuždengtomis akimis.
5 Kokios puikios tavo palapinės, Jokūbai,
tavo buveinės, Izraeli!
6 Tarsi toli besitęsiantys palmių miškeliai,
tarsi sodai prie upės,
tarsi VIEŠPATIES pasodintas alavijas,
tarsi kedrai prie vandens!
7 Vanduo liesis iš jo kibirų,
sėklą jis sės drėgnuose laukuose;
jo karalius bus iškilesnis už Agagą,
bus išaukštinta jo karalystė.
8 Dievas, vedantis jį iš Egipto,
jam yra tarsi laukinio jaučio ragai.
Jis suris sau priešingas tautas,
sutrupindamas jų kaulus,
perverdamas juos savo strėlėmis.
9 Pritūpęs jis guli tarsi liūtas
ir liūtė.
Kas išdrįs jį prikelti?
Palaimintas, kas tave laimina,
prakeiktas, kas tave keikia".

10 Tada Balakas, įniršęs ant Balaamo, suplojo delnais* ir tarė
Balaamui: "Aš pašaukiau tave prakeikti mano priešus, o štai tu
juos palaiminai jau tris kartus. 11 Pradink iš čia! Eik namo! Sakiau:
'Gausiai tau atlyginsiu', tačiau VIEŠPATS neleido tau jokio atlygio
duoti". 12 Balaamas atsakė Balakui: "Argi neįspėjau tavo pasiuntinių,
siųstų pas mane: 13 'Nors Balakas man duotų ir savo namus, pilnus
sidabro bei aukso, aš negalėčiau savo ruožtu, eidamas prieš VIEŠ-
PATIES žodį, padaryti nei gero, nei blogo. Ką VIEŠPATS sako, tai
turiu pakartoti'?"

24,10 "... suplojo delnais": ženklas, kuriuo jis pareiškė, kad nejaučia jokios atsakomybės atsilyginti.

Ketvirtasis pranašavimas

14 "O dabar, kai aš grįžtu pas savo tautą, leisk man įspėti tave,
ką ši tauta padarys tavo tautai ateinančiomis dienomis". 15 Tad jis
ištarė savo pranašavimą:

"Žodis Beoro sūnaus Balaamo,
žodis žmogaus, turinčio teisingą akį,
16 žodis, girdinčio Dievo žodžius,
gaunančio žinojimą iš Aukščiausiojo,
matančio regėjimą iš Visagalio,
parpuolusio kniūpsčia, bet su atviromis akimis.
17 Matau jį, bet ne dabartyje,
stebiu, bet ne iš arti:
žvaigždė* patekės iš Jokūbo,
skeptras* pakils iš Izraelio,
kuris nualins Moabo pasienio sritis
ir visų Seto vaikų* žemę.
18 Edomas taps pavaldus,
Seiras — jo priešų nuosavybe,
o Izraelis bus pergalingas.
19 Iš Jokūbo kils valdovas
ir sunaikins išlikusius Ire".

20 Išvydęs Amaleką, ištarė savo pranašavimą, sakydamas:
"Amalekas — tautų pirmasis,*
bet jo likimas — amžina pražūtis".

24,17 "... žvaigždė ... skeptras": daugelis Bendrijos Tėvų laikė "žvaigždę iš Jokūbo" ir "skeptrą iš Izraelio" mesijine pranašyste, nors Naujasis Testamentas apie tai ir neužsimena. Taigi Bendrijos Tėvų mokymu, pats Kristus yra žvaigždė, lygiai kaip jis yra ir skeptras iš Izraelio. Žr. Iz 11,1. Tačiau abejotina, kad šis tekstas būtų susijęs su "išminčių žvaigžde" (žr. Mt 2,1-12). "Seto vaikai": minimi istorijos liudijimuose kaip klajokliai prie Palestinos ribos.

24,20 "... pirmasis": pažodžiui "pradžioje". Amalekitai buvo pirmieji Palestinos gyventojai. Pabrėžiama kontrastas tarp "pirmasis" ir "amžina pražūtis".

21 Išvydęs kenitus,* ištarė savo pranašavimą, sakydamas:
"Nors tavo buveinė ir yra saugi
ir tavo lizdas sukrautas uoloje,
22 betgi Kainas bus išnaikintas.
Kaip ilgai būsi Asšuro nelaisvėje?"

23* Vėl jis ištarė savo pranašavimą, tardamas:
"Deja! Kas liks gyvas, kai šitai padarys Dievas?
24 Atplauks laivai iš Kitimų
ir pavergs Asšūrą ir Eberą.
Jis taip pat žus amžinai".

25 Tada Balaamas pakilo ir sugrįžo į savo vietą. Ir Balakas nuėjo savo keliu.

25

Izraelis prie Peoro

1 Izraeliui gyvenant Šitimuose,* žmonės pradėjo žeminti save,
kekšaudami su Moabo moterimis.* 2 O jos kviesdavosi žmones
prie aukų savo dievui. Žmonės dalydavosi valgiu ir garbindavo tą
dievą. 3 Izraeliui prijunkus prie Peoro Baalo, VIEŠPATS įniršo ant
Izraelio. 4 VIEŠPATS Mozei tarė: "Paimk visus tautos vadus ir pamauk juos ant baslio viešai* VIEŠPATIES akivaizdoje, kad VIEŠPATIES pykčio įniršis būtų nugręžtas nuo Izraelio". 5 Mozė tarė
Izraelio teisėjams: "Kiekvienas jūsų turi užmušti visus iš savo
žmonių, kurie prijunko prie Peoro Baalo".

24,21 Kenitai gyveno pietinės Palestinos ir Sinajaus pusiasalio kalnų tvirtovėse ir buvo nagingi jų teritorijoje randamų metalų apdirbimo meistrai. Jų vardas — kenitai ir Kainas, pagal liaudies etimologiją, turi ryšį su hebrajų kalbos žodžiu "kalvis".

24,23-24 Šio trumpo pranašavimo vertimas remiasi atkurtu tekstu. Žr. vertimus kitomis kalbomis.

25,1 "... Šitimuose": tikras vietovės vardas buvo Abel-Šitimai. Ši vietovė buvo kalnų papėdėje Moabo lygumų šiaurės rytų kampe. Žr. Sk 33,49. "... kekšaudami su Moabo moterimis": turbūt dalyvaudami lytiniame Peoro Baalo garbinime.

25,4 "... viešai VIEŠPATIES akivaizdoje": bausmė už Sandoros sulaužymą.

6 Kaip tik tuo metu vienas izraelietis atėjo ir įsivedė į savo
šeimą midjanietę moterį,* matant Mozei ir visai izraeliečių ben-
drijai, beverkiančiai* prie įėjimo į Susitikimo palapinę. 7 Tai pa-
matęs, kunigo Aarono sūnaus Eleazaro sūnus Finehas atsikėlė ir
nuėjo nuo bendrijos. Pasiėmęs į ranką ietį, 8 jis nusekė izraelietį į
palapinę ir perdūrė per pilvą abu — izraelietį ir moterį. Maras tarp
izraeliečių tad buvo sutramdytas. 9 O vis dėlto maru mirė dvide-
šimt keturi tūkstančiai.

10 Tada VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 11 "Kunigo Aarono
sūnaus Eleazaro sūnus Finehas, nukreipė mano pyktį nuo izrae-
liečių, parodydamas tarp jų tokį atsidavimą man,* kad aš savo
įšėlimu nebesunaikinau izraeliečių. 12 To dėlei pasakyk: 'Aš sutei-
kiu jam draugystės sandorą. 13 Ji bus jam, ir jo palikuonims po jo,
amžinos kunigystės sandora, nes jis, atlikdamas permaldavimą už
izraeliečius, elgėsi atsiduodamas savo Dievui'".

14* Vardas užmušto izraeliečio, — užmuštojo drauge su mid-
janiete,* — buvo Salaus sūnus Zimris, Simeono giminei priklausan-
čių protėvių namų galva. 15 O vardas užmuštosios midjanietės buvo
Kozbė, duktė Zuro, kuris buvo galva klano, vienų protėvių namų
Midjane.

16* VIEŠPATS Mozei tarė: 17 "Neduok midjaniečiams ramybės
ir nugalėk juos, 18 nes jie nedavė jums ramybės apgaule, kuria jie
apgavo jus per Peorą ir per Midjano vado dukterį Kozbę, savo
seserį. Ji buvo užmušta tą dieną, kai dėl Peoro jus ištiko maras".

Antrasis surašymas

19 Po maro.

25,6 "... midjanietę moterį": tuo metu midjaniečiai buvo sudarę sąjungą su moabiečiais prieš Izraelį. Žr. Sk 22,4.7. Balaamas buvo paskatinęs abi puses — midjaniečius (žr. Sk 31,16) ir moabiečius (Apr 2,14) vilioti izraeliečius prie savęs lytinėmis Peoro Baalo apeigomis. "... bendrijai, beverkiančiai" dėl maro, kuris juos jau buvo ištikęs (žr. 8-ąją eilutę).

25,11 "... parodydamas tarp jų tokį atsidavimą man": ryždamasis keršyti padariusiems Peoro Baalą Viešpaties varžovu.

25,14-15 Aukšta nužudytosios poros kilmė minima, norint pabrėžti Finehaso drąsą. Finehaso uolumas yra tapęs priežodžiu Šv. Rašte. Žr. Ps 106,30; Sir 45,23; 1 Mak 2,26.54.

25,16-18 Apie šio įsakymo įvykdymą pasakojama Sk 31,1-18 skaitinyje.

26

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei ir kunigo Aarono sūnui Eleazarui:
2 "Surašykite visą izraeliečių bendriją nuo dvidešimties metų ir vy-
resnius, pagal jų protėvių namus, — visus tinkamus karinei tarny-
bai Izraelyje". 3 Mozė ir kunigas Eleazaras taip paaiškino jiems
Moabo lygumose prie Jordano, priešais Jerichą, tardami: 4 "{Sura-
šykite žmones} nuo dvidešimties metų ir vyresnius", kaip VIEŠ-
PATS buvo Mozei įsakęs.

Izraeliečiai, išėję iš Egipto žemės, buvo:

5 Reubenas, Izraelio pirmagimis. Reubeno palikuonys: iš Hano-
cho — hanochaičių klanas; iš Paluo — paluaičių klanas; 6 iš
Hezrono — hezronaičių klanas; iš Karmio — karmaičių klanas.
7 Tie yra Reubeno klanai. Įtrauktųjų į sąrašą skaičius buvo ketu-
riasdešimt trys tūkstančiai septyni šimtai trisdešimt. 8 O Paluo pa-
likuonis: Eliabas. 9 Eliabo palikuonys Nemuelis, Datanas ir Abira-
mas. Tai yra tie patys Datanas ir Abiramas, išrinkti iš bendrijos,
kurie sukilo prieš Mozę ir Aaroną Koraho draugėje, kai šie maiš-
tavo prieš VIEŠPATĮ. 10 Tada žemė, atvėrusi savo burną, prarijo
juos drauge su Korahu, kai toji draugė žuvo, ir ugnis sunaikino du
šimtus penkiasdešimt vyrų. Jie buvo įspėjimo ženklas. 11 Tačiau
Korako palikuonys neišmirė.

12 Simeono palikuonys pagal jų klanus: iš Nemuelio,* — nemu-
elaičių klanas; iš Jamino — jaminaičių klanas; iš Jachino — jachi-
naičių klanas; 13 iš Zeraho — zerahaičių klanas; iš Šaūlo — šaū-
laičių klanas. 14 Tie yra Simeono klanai. {Įtrauktųjų į sąrašą buvo}
dvidešimt du tūkstančiai du šimtai.

15 Gado palikuonys pagal jų klanus: iš Zefono — zefonaičių
klanas; iš Hagio — hagaičių klanas; iš Šunio — šunaičių klanas;
16 iš Oznio — oznaičių klanas; iš Erio — eraičių klanas; 17 iš Ar-
odo — arodaičių klanas; iš Arelio — arelaičių klanas. 18 Tie yra
Gado klanai. Įtrauktųjų į sąrašą skaičius buvo keturiasdešimt tūks-
tančių penki šimtai.

26,12 "... Nemuelio": apie asmenį, Nemuelio vardu, rašo Pr 46,19; 1 Kr 4,24. Bet Iš 6,15 tekste tas pats asmuo vadinamas Jemueliu. Tikrai nežinoma, katras vardas yra teisingas.

19 Judo sūnūs Eras ir Onanas; Eras ir Onanas numirė Kanaano
krašte. 20 Judo palikuonys pagal jų klanus buvo šie: iš Šela — šela-
naičių klanas; iš Perezo — perezaičių klanas; iš Zeraho — zera-
haičių klanas. 21 O Perezo palikuonys buvo šie: iš Hezrono —
hezronaičių klanas; iš Hamulo — hamulaičių klanas. 22 Tie buvo
Judo klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo septyniasdešimt šeši tūkstan-
čiai penki šimtai.

23 Issacharo palikuonys pagal jų klanus tokie: iš Tola — tolaičių
klanas; iš Puva — puvaičių klanas; 24 iš Jašubo — jašubaičių
klanas; iš Šimrono — šimronaičių klanas. 25 Tie yra Issacharo
klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo šešiasdešimt keturi tūkstančiai trys
šimtai.

26 Zebuluno palikuonys pagal jų klanus šie: iš Seredo —
seredaičių klanas; iš Elono — elonaičių klanas; iš Jahlėelio —
jahlėelaičių klanas. 27 Tie yra zebulunaičių klanai. Įtrauktųjų į
sąrašą buvo šešiasdešimt tūkstančių penki šimtai.

28 Juozapo sūnūs pagal jų klanus Manasas ir Efraimas. 29 Ma-
naso palikuonys šie: iš Machiro — machiraičių klanas. O Machiras
buvo Gileado tėvas; iš Gileado — gileadaičių klanas. 30 Tie yra
Gileado palikuonys: iš Iezerio — iezeraičių klanas; iš Heleko —
helekaičių klanas; 31 ir {iš} Asrielio — asrielaičių klanas; ir {iš}
Šechemo — šechemaičių klanas; 32 ir {iš} Šemida — šemidaičių
klanas; ir {iš} Hefero — heferaičių klanas. 33 O Hefero sūnus Zelo-
fedas sūnų neturėjo, vien tik dukteris. Dukterų vardai tokie: Mahla,
Noa, Hogla, Milcha ir Tirza. 34 Tie yra Manaso klanai. Įtrauktųjų į
sąrašą buvo penkiasdešimt du tūkstančiai septyni šimtai.

35 Tie yra Efraimo palikuonys pagal jų klanus: iš Šutelaho —
šutelahaičių klanas; iš Bechero — becheraičių klanas; iš Tahano —
tahanaičių klanas. 36 O tie yra šutelahaičių palikuonys: iš Erano —
eranaičių klanas. 37 Tie yra Efraimo klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo
trisdešimt du tūkstančiai penki šimtai. Jie yra Juozapo palikuonys
pagal jų klanus.

38 Benjamino palikuonys pagal jų klanus: iš Bela — belaičių
klanas; iš Ašbelio — ašbelaičių klanas; iš Ahiramo — ahiramaičių
klanas; 39 iš Šefufamo — šefufamaičių klanas; iš Hufamo — hufa-
maičių klanas. 40 O Bela sūnūs buvo Ardas ir Naamanas: iš Ardo
— ardaičių klanas; iš Naamano — naamanaičių klanas. 41 Tie yra
Benjamino palikuonys pagal jų klanus. Įtrauktųjų į sąrašą buvo ke-
turiasdešimt penki tūkstančiai šeši šimtai.

[42] Tie yra Dano palikuonys pagal jų klanus: iš Šuhamo — šu-
hamaičių klanas. Tie yra Dano palikuonys pagal jų klanus. [43] Visi
šuhamaičių klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo šešiasdešimt keturi
tūkstančiai keturi šimtai.

[44] Ašero palikuonys pagal jų klanus šie: iš Imnos — imnaičių
klanas; iš Išvio — išviaičių klanas; iš Beria — beriaičių klanas. [45] O
iš Beria palikuonių: iš Hebero — heberaičių klanas; iš Malchielio
— malchielaičių klanas. [46] Ašero dukters vardas buvo Seraha.
[47] Tie yra Ašero klanai. Įtrauktųjų į sąrašą buvo penkiasdešimt trys
tūkstančiai keturi šimtai.

[48] Naftalio palikuonys pagal jų klanus šie: iš Jahzėelio — jah-
zėelaičių klanas; iš Gunio — guniaičių klanas; [49] iš Jezero — jeze-
raičių klanas; iš Šilemo — šilemaičių klanas. [50] Tie yra Naftalio
klanai, klanas po klano. Įtrauktųjų į sąrašą buvo keturiasdešimt pen-
ki tūkstančiai keturi šimtai.

[51] Įtrauktųjų į sąrašą izraeliečių skaičius buvo šeši šimtai ir
vienas tūkstantis septyni šimtai trisdešimt.

[52]* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [53] "Tai jiems pagal
vardų skaičių kraštas bus padalytas paveldui. [54] Didelei giminei pa-
didinsi paveldą, mažai giminei sumažinsi paveldą. Kiekvienai gi-
minei paveldas bus duotas pagal į sąrašą įtrauktųjų skaičių. [55] Be
to, kraštas turi būti padalytas metant burtus, — jie gaus paveldą
pagal savo protėvių giminių vardus. [56] Jų paveldas bus paskirstytas
burtų keliu ir didelei, ir mažai {giminei}".

Levitų surašymas

[57] Levitai, įtraukti į sąrašą pagal jų klanus, buvo šie: iš Geršono
— geršonaičių klanas; iš Kohato — kohataičių klanas; iš Merario
— meraraičių klanas. [58] Tie yra Levio klanai: libnaičių klanas, he-
bronaičių klanas, mahlaičių klanas, mušaičių klanas, korahaičių
klanas. Kohatui gimė Amramas. [59] Amramo žmonos vardas buvo Jo-
chebeda, Levio duktė, gimusi Leviui Egipte. Ji pagimdė Amramui
Aaroną, Mozę ir jų seserį Mirjamą. [60] Aaronui gimė Nadabas, Abi-

---

26,52-56 Kanaano padalijimas tarp giminių, klanų ir šeimų buvo sąlygojamas iš dalies giminės, klano ir šeimos dydžio, iš dalies burtų keliu. Burtų metimu turbūt buvo nustatyta kiekvienos giminės paveldo vieta ir kiekvieno klano paveldo dalis, o paveldo vietos dydis priklausė nuo grupės pajėgumo. Izraeliečiai burtų metimą laikė Dievo valios pareiškimu. Žr. Apd 1,23-26.

hu, Eleazaras ir Itamaras. [61] Tačiau Nadabas ir Abihu mirė, at-
našaudami nešventą ugnį VIEŠPATIES akivaizdoje. [62] Įtrauktųjų į
sąrašą skaičius buvo dvidešimt trys tūkstančiai, įskaitant visus vieno
mėnesio amžiaus ir vyresnius vyriškius. Jie nebuvo įtraukti į sąrašą
tarp izraeliečių, nes jiems nebuvo paskirtos dalies tarp izraeliečių.
[63] Taigi tie buvo Mozės ir kunigo Eleazaro įrašyti į sąrašą iz-
raeliečius surašant, Moabo lygumose prie Jordano, priešais Jerichą.
[64] Tarp jų nebuvo nė vieno iš tų, kuriuos Mozė ir Aaronas buvo
įtraukę į sąrašą, surašydami izraeliečius Sinajaus dykumoje, [65] nes
VIEŠPATS apie juos buvo pasakęs: "Jie mirs dykumoje!" Nė vie-
nas jų nebuvo išlikęs, išskyrus Jefūnės sūnų Kalbą ir Nuno sūnų
Jozuę.

27

Zelofedo dukterų paveldas

[1] Tada išėjo į priekį Zelofedo dukterys. Zelofedas buvo sūnus
Hefero, sūnaus Gileado, sūnaus Machiro, sūnaus Manaso; jis pri-
klausė Manaso, Juozapo sūnaus, klanams. Dukterų vardai buvo
Mahla, Noa, Hogla, Milka ir Tirza. [2] Jos atsistojo priešais Mozę,
kunigą Eleazarą, vadus bei visą bendriją prie įėjimo į Susitikimo
palapinę ir sakė: [3] "Mūsų tėvas mirė dykumoje. Jis nebuvo tarp susi-
būrusiųjų prieš VIEŠPATĮ* Koraho draugėje, bet numirė už savo
paties nuodėmę. O sūnų jis nepaliko. [4] Kodėl mūsų tėvo vardas
turėtų dingti iš jo klano dėl to, kad jis neturi sūnaus? Duokite mums
nuosavybę tarp mūsų tėvo brolių".
[5]* Mozė pateikė jų atvejį VIEŠPAČIUI. [6] VIEŠPATS kalbėjo
jam, tardamas: [7] "Zelofedo dukterys teisingai kalba: tu tikrai turi
duoti joms paveldimą nuosavybę tarp jų tėvo brolių. Pervesk joms
jų tėvo paveldą. [8] Be to, ir izraeliečiams kalbėk ir sakyk: 'Jei mirš-
ta vyras, neturėdamas sūnaus, tada jo paveldą pervesite jo dukte-

---

27,3 "... nebuvo tarp susibūrusiųjų prieš VIEŠPATĮ": jei jis būtų tai padaręs, jis ir jo palikuonys būtų buvę teisėtai atskirti nuo paveldo Pažado žemėje.

27,5-11 Šio įstato tikslas, kaip ir kitų panašių, buvo išlaikyti žemės nuosavybę toje giminėje, kuriai žemė priklausė nuo krašto padalijimo. Žr. Sk 36,2-10 (žemės paveldėtojos turi ištekėti už vyro iš tos pačios giminės); Įst 25,5-10 (svainio vedybos); Kun 25,10 (žemės nuosavybė sugrąžinama pirmykščiam savininkui jubiliejaus metais).

riai. 9 Jei jis neturi dukters, tada atiduosite jo paveldą broliams. 10 Jei
jis neturi brolių, tada atiduosite jo paveldą jo tėvo broliams. 11 O
jei jo tėvas neturi brolių, tada atiduosite jo paveldą artimiausiam jo
klano giminaičiui, ir jis paveldės jį. Tai bus izraeliečiams įstatas ir
įsakas, kaip VIEŠPATS įsakė Mozei'".

Jozuė paskiriamas Mozės įpėdiniu

12 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: "Užkopk į šį Abarimų
virtinės kalną* ir pamatyk kraštą, kurį duodu izraeliečiams. 13 Kai
būsi jį pamatęs, ir tu būsi paimtas pas savo giminę, kaip buvo paim-
tas tavo brolis, 14 nes judu maištavote prieš mano žodį Zino dyku-
moje, kai bendrija kivirčijosi {su manimi}. Judu nepatvirtinote
mano šventumo jų akyse prie vandens". {Tai yra Meribat-Kadešo
vanduo Zino dykumoje.} 15 Mozė kalbėjo VIEŠPAČIUI, tardamas:
16 "Tepaskiria VIEŠPATS, visos žmonijos dvasių Dievas,* bendrijai
vesti žmogų, 17 kuris pirma jų eitų ir įeitų, išvestų juos ir įvestų,
kad VIEŠPATIES bendrija nebūtų kaip avys be piemens". 18 VIEŠ-
PATS Mozei atsakė: "Paimk Nuno sūnų Jozuę, dvasios vyrą,* ir
uždėk ant jo savo ranką. 19 Pastatyk jį priešais kunigą Eleazarą bei
visą bendriją ir įgaliok jį visų akyse. 20 Suteik jam savo prakilnu-
mo, kad paklustų visa izraeliečių bendrija. 21 Jis remsis kunigu
Eleazaru, kuris Urimais* ieškos nuosprendžio jo labui VIEŠPA-
TIES akivaizdoje. Jo įsakymu jie išeis ir jo įsakymu jie įeis, jis ir
drauge su juo visi izraeliečiai — visa bendrija".

22 Mozė darė, kaip VIEŠPATS jam įsakė. Paėmęs Jozuę, pa-
liepė jam stotis priešais kunigą Eleazarą ir visą bendriją. 23 Tada
uždėjo ant jo rankas ir įgaliojo jį, kaip VIEŠPATS buvo per Mozę
kalbėjęs.

27,12 "... Abarimų virtinės kalną": kalnynas rytiniame Negyvosios jūros šone.

27,16 "... visos žmonijos dvasių Dievas": arba dėl to, kad Dievas žino visų žmonių būdą bei savybes ir todėl geriausiai žino, ką paskirti (žr. Apd 1,24), arba dėl to, kad Dievas yra gyvenimo ir mirties Valdovas ir todėl gali pašaukti Mozę iš šio pasaulio kada nori. Žr. Sk 16,22.

27,18 "... dvasios vyrą": pažodžiui "vyras, kuriame yra dvasia", t.y. žmogus, turintis vado savybes — drąsą, išmintį, stiprią valią. Žr. Pr 41,38; Įst 34,9.

27,21 "... Urim{ais}": tam tikri šventi daiktai, kuriuos izraeliečių kunigai naudodavo Dievo valiai sužinoti, turbūt gaunant teigiamą ar neigiamą atsakymą į klausimą. Tikras šių daiktų vardas buvo Urim{ai} ir Tumim{ai} — Šviesos ir Tobulybės. Žr. Iš 28,30; Kun 8,8; Įst 33,8; Ezd 2,63; Neh 7,65. Jozuei tiesioginis apreiškimas iš Dievo nebuvo suteiktas.

28

Nuolatinės aukos

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Įsakyk izraeliečiams
ir sakyk jiems: 'Mano atnašą — maistą mano atnašoms ugnimi,
man malonų kvapą, rūpinkitės atnašauti nustatytu laiku'".

Ryto ir vakaro auka

3 "Sakysi jiems: 'Ši yra auka ugnimi, kurią turite aukoti VIEŠ-
PAČIUI: kasdien du sveikus metinius avinėlius, kaip nuolatinę de-
ginamąją auką.* 4 Vieną avinėlį atnašausite rytą, o kitą avinėlį
sambrėškio metu, 5 kiekvieną su dešimtadaliu efos rinktinių miltų
javų atnašai, įmaišytų su ketvirtadaliu hino grūstų alyvų aliejaus.*
6 Tai yra nuolatinė deginamoji auka, nustatyta prie Sinajaus kalno
maloniam kvapui atnaša ugnimi VIEŠPAČIUI. 7 Jo liejamoji auka
bus ketvirtis hino kiekvienam avinėliui; šventovėje* išpilsite
stipraus gėrimo liejamąją atnašą VIEŠPAČIUI. 8 O kitą avinėlį at-
našausite sambrėškio metu su tokia pat javų atnaša ir tokia pat lie-
jamąja atnaša kaip rytą; atnašausite ją kaip atnašą ugnimi dėl ma-
lonaus kvapo VIEŠPAČIUI'".

Šabo auka

9 "Šabo dieną: du sveikus metinius avinėlius ir du dešimtada-
lius efos rinktinių miltų javų atnašai, įmaišytų aliejumi, ir jos lie-
jamąją atnašą. 10 Tokia yra deginamoji auka kas šabas, neskaitant
nuolatinės deginamosios aukos ir jos liejamosios atnašos".

28,3 "... nuolatinę deginamąją auką": "'tamid' deginamoji auka" — žodis, vartojamas kasdienei deginamajai aukai paženklinti.

28,5 "... grūstų alyvų aliejaus": šis aliejus, padarytas grūstuve, buvo grynesnis ir brangesnis už išspaustąjį alyvų spaudykloje.

28,7 "... šventovėje": anot Sir 50,15, liejamoji atnaša buvo išpilama prie aukuro papėdės.

Jaunaties šventės auka

[11] "Savo mėnesių pradžioje* atnašausite deginamąją auką VIEŠ-
PAČIUI: du jautukus, vieną aviną ir septynis sveikus metinius avi-
nėlius; [12] tris dešimtadalius efos rinktinių miltų, įmaišytų aliejumi,
grūdų atnašai prie kiekvieno jaučio, du dešimtadalius rinktinių
miltų, įmaišytų aliejumi, grūdų atnašai prie avino; [13] ir dešimtadalį
rinktinių miltų, įmaišytų aliejumi, grūdų atnašai prie kiekvieno avi-
nėlio — deginamąją auką malonaus kvapo, atnašą ugnimi VIEŠ-
PAČIUI. [14] O jų liejamosios atnašos bus pusė hino vyno prie
jaučio, trečdalis hino prie avino ir ketvirtadalis hino prie avinėlio.
Tokia yra mėnesinė deginamoji auka kiekvienai metų jaunačiai.
[15] Be to, bus paaukotas ir ožys kaip atnaša už nuodėmę VIEŠ-
PAČIUI, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos ir jos liejamo-
sios atnašos".

Perėjimo iškilmių auka

[16] "Pirmojo mėnesio keturioliktą dieną bus Perėjimo auka
VIEŠPAČIUI, [17] o penkioliktą to mėnesio dieną iškilmės. Septynias
dienas bus valgoma nerauginta duona. [18] Pirmąją dieną bus šventa
sueiga: nedirbsite jokio savo užsiėmimų darbo. [19] Atnašausite auką
ugnimi — deginamąją auką VIEŠPAČIUI: du jautukus, vieną avi-
ną ir septynis metinius avinėlius. Žiūrėk, kad jie būtų sveiki. [20] Jų
grūdų atnaša bus iš rinktinių miltų, įmaišytų aliejumi: tris dešim-
tadalius efos atnašausite su jaučiu ir du dešimtadalius su avinu;
[21] o su kiekvienu iš septynių avinėlių atnašausite dešimtadalį. [22] Be
to, vieną ožį atnašai už nuodėmę atlikti permaldavimą jūsų labui.
[23] Atnašausite tai, neskaitant ryto deginamosios aukos, kuri priklau-
so nuolatinei deginamajai aukai. [24] Atnašausite tą patį kasdien per
septynias dienas — maistą atnašos ugnimi dėl malonaus kvapo
VIEŠPAČIUI. Tai bus atnašaujama, neskaitant nuolatinės degi-
namosios aukos ir jos liejamosios atnašos. [25] O septintą dieną tu-
rėsite šventą sueigą: nedirbsite jokio savo užsiėmimų darbo".

28,11 "... savo mėnesių pradžioje": pažodžiui "Jaunatis {švenčiant}", t.y. vakarui prasidėjus, kai pasirodydavo naujo mėnulio ragelis.

Savaičių iškilmės auka

[26] "Pirmienų dieną,* kai atnašausite šviežių javų atnašą VIEŠ-
PAČIUI savo Savaičių iškilmės metu, bus jums šventa sueiga: ne-
dirbsite jokio savo užsiėmimų darbo. [27] Atnašausite deginamąją
malonaus kvapo auką VIEŠPAČIUI: du jautukus, vieną aviną, sep-
tynis metinius avinėlius. [28] Jų grūdų atnaša bus iš rinktinių miltų,
įmaišytų aliejumi, trys dešimtadaliai efos su kiekvienu jaučiu, du
dešimtadaliai su avinu [29] ir dešimtadalis prie kiekvieno septynių
avinėlių. [30] Be to, ožys atlikti permaldavimą jūsų labui. [31] Atna-
šausite juos, — žiūrėk, kad jie būtų sveiki, — ir jų liejamąją at-
našą, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos su jos liejamąja
auka".

29

Naujųjų metų auka

[1] "Septinto mėnesio pirmąją mėnesio dieną* turėsite šventą
sueigą: nedirbsite jokio savo užsiėmimų darbo. Ji turi jums būti ra-
go gausmo diena. [2] Atnašausite deginamąją auką dėl malonaus
kvapo VIEŠPAČIUI: jautuką, aviną, septynis sveikus metinius avi-
nėlius. [3] Jų grūdų atnaša bus rinktiniai miltai, įmaišyti aliejumi, —
trys dešimtadaliai efos prie jaučio, du dešimtadaliai prie avino [4] ir
dešimtadalis prie kiekvieno septynių avinėlių. [5] Be to, ožį atnašai
už nuodėmę atlikti permaldavimą jūsų labui. [6] Tai turi būti at-
našauta, neskaitant jaunaties deginamosios aukos ir jos grūdų at-
našos, nuolatinės deginamosios aukos ir jos atnašos, kiekviena su
savo liejamąja atnaša pagal įsaką, kaip malonaus kvapo atnaša ug-
nimi VIEŠPAČIUI".

28,26 "Pirmienų dieną...": savitas šios šventės — iškilmių vardas. Paprastai ji vadinama "Savaičių švente". Ji buvo švenčiama kaip padėkos diena už kviečių derlių po septynių savaičių nuo miežiapjūties (Perėjimo šventės). Kristaus laikais ji buvo vadinama graikišku žodžiu "Pentekoste", t.y. "Penkiasdešimtoji (diena)" po Perėjimo šventės. Žr. Kun 23,16 paaiškinimą.

29,1 "Septinto mėnesio pirmąją mėnesio dieną...": (maždaug rugsėjis — spalis.) Nūdien žydai tą dieną švenčia Naujuosius metus. Senesniame žydų kalendoriuje metai prasidėjo Nisano mėnesio (kovas — balandis) pirmąją dieną. Žr. Iš 12,2.

Susitaikinimo dienos auka

7 "Šio septinto mėnesio dešimtąją dieną* turėsite šventą sueigą
ir marinsitės.* Nedirbsite jokio darbo. 8 Atnašausite VIEŠPAČIUI
malonaus kvapo deginamąją auką: jautuką, aviną, septynis meti-
nius avinėlius. Jie turi būti sveiki. 9 Jų grūdų atnaša bus rinktiniai
miltai, įmaišyti aliejumi, — trys dešimtadaliai efos prie jaučio, du
dešimtadaliai prie avino, 10 dešimtadalis prie kiekvieno septynių avi-
nėlių. 11 Be to, ožį atnašai už nuodėmę, neskaitant permaldavimo
už nuodėmę atnašos* ir nuolatinės deginamosios aukos bei jos
grūdų atnašos ir jų liejamųjų atnašų".

Palapinių iškilmių auka

12* "Septinto mėnesio penkioliktą dieną bus jums šventa sueiga:
nedirbsite jokio savo užsiėmimų darbo. Septynias dienas švęsite iš-
kilmes VIEŠPAČIUI. 13 Atnašausite deginamąją auką dėl malonaus
kvapo VIEŠPAČIUI: trylika jautukų,* du avinus, keturiolika metinių
avinėlių. Jie turi būti sveiki. 14 Prie jų grūdų atnaša bus rinktiniai
miltai, įmaišyti aliejumi, — trys dešimtadaliai efos prie kiekvieno
trylikos jaučių, du dešimtadaliai prie kiekvieno dviejų avinų, 15 ir
dešimtadalis prie kiekvieno keturiolikos avinėlių. 16 Be to, ožį at-
našai už nuodėmę, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos, jos
grūdų atnašos ir jos liejamosios atnašos.

17 Antrą dieną: dvylika jautukų, du avinus, keturiolika sveikų
metinių avinėlių 18 su grūdų atnaša ir liejamosiomis atnašomis prie
jaučių, prie avinų ir prie avinėlių, kaip įsakyta pagal jų skaičių.
19 Be to, ožį atnašai už nuodėmę, neskaitant nuolatinės deginamo-
sios aukos bei jos grūdų atnašos ir jų liejamųjų atnašų.

29,7 "... septinto mėnesio dešimtąją dieną": Susitaikinimo, arba Permaldavimo, diena. "... marinsitės", t.y. pasninkausite.

29,11 "... permaldavimo už nuodėmę atnašos": pagal Kun 16,11-12 tekstą, permaldavimo už nuodėmę atnaša buvo jautukas.

29,12 Palapinių iškilmių šventimas siejosi ir su vynuogių nurinkimu ir buvo visų labai mėgstama šventė. Tai liudija apeigų įvairovė. Žr. Kun 23,34 paaiškinimą.

29,13 "... trylika jautukų": paaukotų jautukų skaičius prieš oktavos dieną buvo septyniasdešimt ir buvo taip mažėjančia skale išdėstytas, kad septintą dieną buvo paaukojama septyni jautukai. "Septyni" buvo šventas skaičius, nes atspindi Kūrimo pasakojimą. Žr. Pr 1,1-2,4a.

[20] Trečią dieną: vienuolika jaučių, du avinus, keturiolika sveikų
metinių avinėlių [21] su grūdų atnaša ir liejamosiomis atnašomis prie
jaučių, prie avinų ir prie avinėlių, kaip įsakyta pagal jų skaičių.
[22] Be to, ožį atnašai už nuodėmę, neskaitant deginamosios aukos, jos
grūdų atnašos ir jos liejamosios atnašos.

[23] Ketvirtą dieną: dešimt jaučių, du avinus, keturiolika sveikų
metinių avinėlių [24] su grūdų atnaša ir liejamosiomis atnašomis prie
jaučių, prie avinų ir avinėlių, kaip įsakyta pagal jų skaičių. [25] Be to,
ožį atnašai už nuodėmę, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos,
jos grūdų atnašos ir jos liejamosios atnašos.

[26] Penktą dieną: devynis jaučius, du avinus, keturiolika sveikų
metinių avinėlių [27] su grūdų atnaša ir liejamosiomis atnašomis prie
jaučių, avinų ir avinėlių, kaip įsakyta pagal jų skaičių. [28] Be to, ožį
atnašai už nuodėmę, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos, jos
grūdų atnašos ir jos liejamosios atnašos.

[29] Šeštą dieną: aštuonis jaučius, du avinus, keturiolika sveikų
metinių avinėlių [30] su grūdų atnaša ir liejamosiomis atnašomis prie
jaučių, prie avinų ir prie avinėlių, kaip įsakyta pagal jų skaičių.
[31] Be to, ožį atnašai už nuodėmę, neskaitant nuolatinės deginamo-
sios aukos, jos grūdų atnašos ir jos liejamosios atnašos.

[32] Septintą dieną: septynis jaučius, du avinus, keturiolika sveikų
metinių avinėlių [33] su grūdų atnaša ir liejamosiomis atnašomis prie
jaučių, prie avinų ir prie avinėlių, kaip įsakyta pagal jų skaičių.
[34] Be to, ožį atnašai už nuodėmę, neskaitant nuolatinės deginamo-
sios aukos, jos grūdų atnašos ir jos liejamosios atnašos.

[35] Aštuntą dieną jums bus iškilminga sueiga;* nedirbsite jokio
užsiėmimų darbo. [36] Atnašausite deginamąją auką, malonaus kvapo
atnašą ugnimi VIEŠPAČIUI: jautį, aviną, septynis sveikus metinius
avinėlius [37] su grūdų atnaša ir liejamosiomis atnašomis prie jaučio,
prie avino ir prie avinėlių, kaip įsakyta pagal jų skaičių. [38] Be to,
ožį atnašai už nuodėmę, neskaitant nuolatinės deginamosios aukos,
jos grūdų atnašos ir jos liejamosios atnašos.

[39] Visa tai atnašausite VIEŠPAČIUI savo iškilmingose šventėse,
neskaitant jūsų įžadų ir savanoriškų atnašų ar jos būtų deginamo-
sios aukos, ar grūdų, liejamosios bei bendravimo atnašos".

29,35 "... iškilminga sueiga": hebraiškas žodis "azeret" yra žodis vartojamas paženklinti trijų didžiųjų iškilmių — Perėjimo, Savaičių ir Palapinių — baigiamajai sueigai. Žr. Kun 23,36; Įst 16,8; 2 Kr 7,9; Neh 8,18.

30

[1] Mozė persakė izraeliečiams visa lygiai taip, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsakęs.

Įstatai apie įžadus

[2] Tada Mozė kalbėjo izraeliečių giminių galvoms, tardamas: "Tai yra ką VIEŠPATS įsakė: [3] 'Kai žmogus padaro įžadą* VIEŠPAČIUI ar priesaika įsipareigoja įvykdyti pažadą,* savo žodžio nelaužys. Jis įvykdys visa, kas išėjo iš jo burnos.

[4] Kai moteris padaro įžadą VIEŠPAČIUI ar įsipareigoja pažadu, būdama jaunutė dar savo tėvo namuose, [5] ir jos tėvas nugirsta apie jos įžadą ar pažadą, kuriuo ji įsipareigojo, bet jai nieko nesako, tuomet visi jos įžadai ir bet koks pažadas, kuriuo ji įsipareigojo, galioja. [6] Betgi jei tėvas jai pareiškia savo nepritarimą tą dieną, kai jis apie tai išgirdo, tuomet joks jos įžadas ir joks pažadas, kuriuo ji įsipareigojo, negalios. VIEŠPATS jai atleis, nes jos tėvas buvo jai pareiškęs savo nepritarimą.

[7] Jei ji ištekėtų, galiojant jos įžadams ar bet kokiam neapgalvotam jos burnos žodžiui, kuriuo ji įsipareigojo, [8] ir jos vyras apie tai nugirstų, bet nieko jai nesakytų tą dieną, kai apie tai išgirdo, tuomet jos įžadai galioja ir visi jos pažadai, kuriais jį įsipareigojo, galioja. [9] Bet jei tą dieną, kai jos vyras apie tai išgirdo, jis pareiškia jai savo nepritarimą, kartu jis panaikins jos įžadą, kuriuo ji buvo saistoma, ar neapgalvotą pažadą, kuriuo ji buvo įsipareigojusi. [10] Tačiau našlės ar išsiskyrusios moters kiekvienas įžadas, kuriuo ji yra įsipareigojusi, bus galiojantis.

[11] Jei moteris padarytų įžadą, būdama savo vyro namuose,* ar įsipareigotų prisiekdama pažadu, [12] ir jos vyras, apie tai išgirdęs nieko jai nesakytų ir nepritarimo nepareikštų, tuomet visi jos įžadai galios, ir bet koks pažadas, kuriuo ji įsipareigojo, galios. [13] Betgi jei vyras panaikina juos tą dieną, kai apie juos sužino, tuomet

30,3 "... įžadą ... pažadą": įžadu padaryti ką nors gera — paaukoti atnašą; pažadu atsisakyti leistino malonumo. Žr. 14-ąją eilutę.
30,11 "... savo vyro namuose": po vedybų. Žr. priešingą atvejį 7-9 eilutėse.

visi iš jos lūpų išėję įžadai ar padaryti pažadai negalios. Jos vyras
juos panaikino; VIEŠPATS jai atleis. 14 Bet kokį jos įžadą ar bet
kokį įsipareigojimą priesaika save marinti vyras gali patvirtinti ar
panaikinti. 15 Betgi jei jos vyras dieną kitą jai nieko nesako, jis pa-
tvirtina visus jos įžadus ar visus jos pažadus, kuriais ji yra įsi-
pareigojusi: jis patvirtino juos, nes nesakė jai nieko tą dieną, kai
apie tai sužinojo. 16 O jei jis panaikins juos* po tos dienos, kurią
apie juos sužinojo, jis užsitrauks kaltę'".

17 Tie yra įstatai, kuriuos VIEŠPATS įsakė per Mozę apie vyrą
ir jo žmoną, apie tėvą ir jo dukterį, kuri tebėra jaunutė ir tebe-
gyvena tėvo namuose.

31

Pergalė prieš midjaniečius ir grobio padalijimas

1* VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Atkeršyk midja-
niečiams už izraeliečius; po to tu būsi paimtas pas savo giminę".
3 Mozė todėl kalbėjo žmonėms: "Tebūna iš jūsų išrinkti ir apgin-
kluoti vyrai žygiui, težygiuoja jie prieš midjaniečius išlieti VIEŠ-
PATIES kerštą Midjane. 4 Pasiųskite į žygį po tūkstantį vyrų iš kiek-
vienos Izraelio giminės". 5 Taigi iš Izraelio tūkstančių buvo pašaukti
į karo tarnybą po tūkstantį iš kiekvienos giminės — dvylika tūks-
tančių, ginkluotų mūšiui. 6 Mozė išsiuntė juos į žygį, po tūkstantį
iš kiekvienos giminės, drauge su kunigo Eleazaro sūnumi Finehas,
kuris nešėsi su savimi šventovės reikmenis ir trimitus pavojaus žen-
klui duoti. 7 Jie išžygiavo į mūšį prieš Midjaną, kaip VIEŠPATS
buvo Mozei įsakęs, ir išžudė visus vyriškius. 8* Be užmuštųjų mūšy-
je, jie nužudė ir Midjano karalius: Evį, Rekemą, Zurą, Hurą ir Re-
bą — penkis Midjano karalius. Jie užmušė kalaviju ir Beoro sūnų
Balaamą. 9 Midjano moteris drauge su jų mažyliais izraeliečiai

---

30,16 "... jei jis panaikins juos ... užsitrauks kaltę": kliudydamas juos įvykdyti, užsitrauks kaltę. Kadangi iš pradžių jis leido įžadus vykdyti, jis nebegali jų panaikinti.

31,1-54 Pasakojimas apie Izraelio santykius su Midjanu, nutrauktas Sk 25,18, vėl tęsiamas.

31,8 Šie penki Midjano karaliai Joz 13,21 tekste yra vadinami "Midjano didžiūnais, Sihono vasalais".

paėmė į nelaisvę. Jie pasiėmė kaip grobį ir visus jų galvijus,
kaimenes bei visą jų turtą. [10] Visus miestus, kur jie buvo įsikūrę, ir
jų stovyklas jie sudegino. [11] Tada, pasiėmę visą karo grobį ir lai-
mikį — žmones ir gyvulius, [12] jie atgabeno belaisvius, karo grobį
ir laimikį pas Mozę, kunigą Eleazarą ir izraeliečių bendriją į sto-
vyklą Moabo lygumose prie Jordano arti Jericho.

[13] Mozė, kunigas Eleazaras ir visi bendrijos vadai išėjo jų pa-
sitikti už stovyklos. [14] Mozė įniršo ant kariuomenės vadų, tūkstan-
tininkų ir šimtininkų, sugrįžusių iš karo žygio. [15] "Palikote gyvas
visas šias moteris? — tarė jiems, — [16] juk šios moterys, Balaamo
patariamos, paskatino izraeliečius taip nusižengti VIEŠPAČIUI Pe-
oro reikalu, kad VIEŠPATIES bendriją ištiko maras. [17]* Užtat dabar
nužudykite visus mažus berniukus, nužudykite ir visas moteris,
pažinusias vyrą, [18] o jaunas mergaites, nepažinusias vyro, palikite
sau gyvas. [19] Be to, turite prabūti septynias dienas už stovyklos, o
kas iš jūsų užmušė žmogų ar palietė lavoną, turite apsivalyti trečią
ir septintą dieną. [20] Turite apvalyti taip pat ir kiekvieną drabužį,
kiekvieną odinį daiktą, kas tik išausta iš ožkos vilnų ir kiekvieną
medinį daiktą".

[21] Kunigas Eleazaras sugrįžusiems iš mūšio kareiviams tarė:
"Toks yra apeiginis įstatas, kurį VIEŠPATS davė per Mozę: [22] 'Auk-
sas, sidabras, varis, geležis, alavas ir švinas — [23] visa, kas gali atsi-
spirti prieš ugnį, — turi būti apvalyti ugnimi ir bus apvalyta. Ne-
paisant to, jie turi būti apvalyti ir apvalymo vandeniu.* O kas negali
atsispirti ugniai, turi būti nuplauti vandeniu. [24] Išskalbsite savo
drabužius septintą dieną ir būsite švarūs. Po to galėsite įeiti į
stovyklą".

[25] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [26] "Tu, kunigas Ele-
azaras ir bendrijos protėvių namų galvos surašykite paimtą grobį —
ir žmones, ir galvijus. [27] Tada grobį padalykite lygiai* į dvi dalis

---

31,17 Užuominų apie midjaniečius yra ir iš vėlesnių laikų: žr. Ts 6-8; 1 Kar 11,18; Iz 60,6. Čia aprašomas išpuolis buvo prieš midjaniečius, gyvenusius tuo metu arti izraeliečių stovyklos.

31,23 "... apvalymo vandeniu": vandeniu, maišytu su žalos telyčios pelenais, kuris aprašomas Sk 19,1-22.

31,27 "...grobį padalyk lygiai": apie panašų grobio padalijimą rašo 1 Sam 30,24. Duoklė nuo nedalyvusiųjų mūšyje grobio dalies yra dešimteriopai didesnė, negu duoklė nuo kareivių dalies.

kareiviams, žygiavusiems į mūšį, ir visais bendrijai. [28] Iš žygiavusių
į mūšį kareivių dalies atidėk kaip duoklę VIEŠPAČIUI po vieną iš
kiekvieno penketo šimtų asmenų, jaučių, asilų, avių ar ožkų.
[29] Paimk tai iš jų pusės ir atiduok kunigui Eleazarui kaip atnašą
VIEŠPAČIUI. [30] O iš izraeliečių pusės paimsi vieną iš kiekvieno
penkiasdešimties asmenų, jaučių, asilų, avių ar ožkų, — visų
gyvulių, — ir atiduosi juos levitams, atliekantiems tarnybą VIEŠ-
PATIES Padangtėje".

[31] Mozė ir Eleazaras tad padarė, kaip VIEŠPATS buvo Mozei
įsakęs. [32] Grobio kiekis, neskaitant kareivių pasigrobto karo laimikio,
iš viso buvo šeši šimtai septyniasdešimt penki tūkstančiai avių,
[33] septyniasdešimt du tūkstančiai jaučių, [34] šešiasdešimt vienas
tūkstantis asilų, [35] trisdešimt du tūkstančiai asmenų, — būtent
moterų, kurios dar nebuvo pažinusios vyro.

[36] Taigi pusės — dalies, tekusios ėjusiems į karo žygį, skaičius
buvo trys šimtai trisdešimt septyni tūkstančiai avių ir ožkų, [37] o
VIEŠPATIES avių ir ožkų duoklė buvo šeši šimtai septyniasdešimt
penkios. [38] Jaučių buvo trisdešimt šeši tūkstančiai, iš kurių septy-
niasdešimt du buvo duoklė VIEŠPAČIUI. [39] Asilų buvo trisdešimt
tūkstančių penki šimtai, iš kurių šešiasdešimt vienas buvo duoklė
VIEŠPAČIUI. [40] Asmenų buvo šešiolika tūkstančių, iš kurių tris-
dešimt du asmenys buvo duoklė VIEŠPAČIUI. [41] Mozė duoklę —
atnašą VIEŠPAČIUI atidavė kunigui Eleazarui, kaip VIEŠPATS
buvo Mozei įsakęs.

[42] O izraeliečių pusė — Mozės atidėtoji nuo ėjusių į karo žygį
vyrų — [43] ta bendrijos pusė buvo trys šimtai trisdešimt septyni
tūkstančiai avių ir ožkų, [44] trisdešimt šeši tūkstančiai jaučių, [45] tris-
dešimt tūkstančių penki šimtai asilų [46] ir šešiolika tūkstančių as-
menų. [47] Nuo izraeliečių pusės Mozė paėmė po vieną iš kiekvieno
penkiasdešimties asmenų bei gyvulių ir atidavė juos levitams, atlie-
kantiems tarnybą VIEŠPATIES Padangtėje, kaip VIEŠPATS buvo
Mozei įsakęs.

[48] Tada atėjo pas Mozę vadai, vedę kariuomenės tūkstančius,
tūkstantininkai ir šimtininkai. [49] "Mes, tavo tarnai, — jie tarė Mozei,
— suskaičiavome mums pavestus kareivius, nė vieno iš mūsiškių
netrūksta. [50] Todėl mes atnešėme VIEŠPATIES atnašą, ką kiekvie-
nas mūsų aptiko, — auksinius daiktus,* antrankovius ir apyrankes,

31,50 Kai kurių šių auksinių daiktų išvaizda ir paskirtis nėra žinoma.

antspaudo žiedus, auskarus ir karolius, — kad būtų atliktas
permaldavimas už mus VIEŠPATIES akivaizdoje". [51] Mozė ir ku-
nigas Eleazaras priėmė iš jų auksą, visokeriopus dirbinius. [52] Vi-
sas jų paaukotas atnašos auksas buvo šešiolika tūkstančių septyni
šimtai penkiasdešimt šekelių. [53] O žygyje dalyvavusieji kareiviai
karo laimikį pasilaikė sau. [54] Mozė ir kunigas Eleazaras priėmė
auksą iš pareigūnų, {vedusių} tūkstančius ir šimtus, ir įnešė jį į
Susitikimo palapinę kaip priminimą izraeliečių labui VIEŠPATIES
akivaizdoje.

32

Gado ir Reubeno prašymas

[1] Reubeno giminės žmonės ir Gado giminės žmonės turėjo
labai dideles galvijų bandas. Pamatę, kad Jazero kraštas bei Gilea-
do kraštas* buvo tinkami galvijams, [2] gadaičiai ir reubenaičiai
atėjo pas Mozę, kunigą Eleazarą ir bendrijos vadus, sakydami:
[3]* "Atarotai, Dibonas, Jazeris, Nimra, Hešbonas, Eleale, Sebamas,
Nebo ir Beonas, — [4] žemė, kurią VIEŠPATS užkariavo Izraelio ben-
drijai, — yra galvijų kraštas. O jūsų tarnai turi galvijų. [5] Jei ra-
dome malonę tavo akyse, — jie tęsė, — tebūna šis kraštas duotas
mums, tavo tarnams, kaip nuosavybė. Neversk mūsų keltis per Jor-
daną".
[6] Mozė atsakė gadaičiams ir reubenaičiams: "Argi jūsų broliai
eis į karą, o jūs čia sėdėsite? [7] Kodėl jūs norite pakirsti izraeliečių
drąsą eiti į kraštą, kurį jiems VIEŠPATS yra davęs? [8] Jūsų tėvai tai
padarė, kai siunčiau juos iš Kadeš-Barneos krašto išžvalgyti. [9] Nu-
kilę iki Eškolo slėnio ir pamatę tą kraštą, jie pakirto izraeliečių
drąsą eiti į kraštą, kurį VIEŠPATS buvo jiems davęs. [10] Tą dieną
pyktis apėmė VIEŠPATĮ ir jis prisiekė, tardamas: [11] 'Nė vienas iš
žmonių, kurie išėjo iš Egipto, nuo dvidešimties metų ir vyresnių,

32,1 "... Gileado kraštas": vakarinė plynaukštės dalis į rytus nuo Jordano upės. Kartais Gileadu vadinama visa sritis tarp Arnono slėnio iki Jarmuko upės, o kartais tik šiaurinė ar pietinė dalis "Jazerio kraštas": sritis į rytus nuo pietinio Gileado.

32,3 Vietovės, minimos šioje eilutėje, lygiai kaip vietovės 34-38 eilutėse, priklausė Sihono karalystei, kuri apėmė visą teritoriją tarp Arnono slėnio ir Jaboko upės.

nematys krašto, kurį prisiekiau duoti Abraomui, Izaokui ir Jokūbui,
nes jie ištikimai manęs nesekė, — [12] nė vienas, išskyrus kenizaitį*
Jefūnės sūnų Kalebą ir Nuno sūnų Jozuę, nes jiedu ištikimai sekė
VIEŠPATĮ'. [13] Pyktis ant Izraelio apėmė VIEŠPATĮ, ir jis vedžiojo
juos po dykumą keturiasdešimt metų, kol pradingo visa karta, kuri
buvo padariusi pikta VIEŠPATIES akyse. [14] Vadinasi, dabar jūs,
nusidėjėlių išperos, pakeitėte savo tėvus, didindami VIEŠPATIES
pykčio ant Izraelio įniršį! [15] Jei jūs atsisakote jį sekti, jis vėl paliks
juos dykumoje, — jūs sunaikinsite šią visą tautą".

[16] O jie, priėję arčiau, tarė: "Pastatysime čia aptvarus savo kai-
menėms ir miestus mūsų mažyliams, [17] bet patys imsimės ginklų,
žygiuodami pirma izraeliečių, kol nuvesime juos į jų vietą. Tuo
tarpu mūsų mažyliai gali pasilikti įtvirtintuose miestuose, ap-
saugoti nuo vietos gyventojų. [18] Negrįšime į savo namus, kol visi
izraeliečiai nebus užėmę savo paveldo. [19] Dalies su jais kitoje pusė-
je anapus Jordano neturėsime, nes savo paveldą jau turime rytinėje
Jordano pusėje".

[20] Mozė jiems atsakė: "Jei darote, kaip sakote, — jei imatės
ginklų, žygiuodami į karą kaip VIEŠPATIES priekinė sauga,* [21] ir
visi, tinkami karinei tarnybai, pereinate Jordaną VIEŠPAČIUI
reikalaujant, kolei jis nenuvarys sau iš kelio priešų [22] ir kolei kraš-
tas netaps pavaldus VIEŠPATIES akivaizdoje, — tada galite sugrįžti
ir būsite nenusikaltę VIEŠPAČIUI ir Izraeliui. O šis kraštas bus
jūsų nuosavybė VIEŠPATIES akivaizdoje. [23] Bet jei taip nedarysite,
tikėkite manimi, būsite nusidėję VIEŠPAČIUI. Galite tad būti tikri,
kad jūsų nuodėmė jus pasivys. [24] Tad statykite savo miestus ma-
žyliams ir aptvarus savo kaimenėms, bet vykdykite, ką esate
pažadėję".

[25] Tada gadaičiai ir reubenaičiai Mozei tarė: "Tavo tarnai elg-
sis kaip tu, mūsų viešpats, įsakai. [26] Mūsų mažyliai, mūsų žmonos,
mūsų kaimenės ir visi kiti mūsų galvijai pasiliks Gileado miestuose,

---

32,12 "... kenizaitį": Kenizo klano narys, kuris, pagal Pr 36,11.15.42, priklausė Edomui. Vadinasi, nors Kalebas ir buvo iš Judo giminės (žr. Sk 13,6; 34,19), jis turėjo savo gyslose ir edomiečių kraujo. Žr. taip pat ir Joz 14,6.14

32,20-24 "... VIEŠPATIES priekinė sauga": Kadangi Sandoros skrynia buvo nešama žygio metu į mūšį kartu su izraeliečių kariuomene, priekinė sauga žygiuodavo pirma Sandoros skrynios, t.y. būdavo priekinė VIEŠPATIES sauga.

27 tuo tarpu tavo tarnai, kiekvienas ginkluotas karui, persikels ir
kovos už VIEŠPATĮ, kaip tu, mūsų viešpatie, įsakai".
28 Mozė davė dėl jų įsakymą kunigui Eleazarui, Nuno sūnui
Jozuei ir izraeliečių protėvių namų galvoms. 29 Mozė jiems tarė: "Jei
gadaičiai ir reubenaičiai, visi ginkluoti karui VIEŠPATIES akivaiz-
doje, persikels su jumis per Jordaną ir kraštas pasidarys jums
pavaldus, tuomet atiduosite jiems Gileado kraštą kaip nuosavybę.
30 Bet jei ginkluoti jie nepersikels su jumis, jie turės nuosavybę
tarp jūsų Kanaano krašte". 31 Gadaičiai ir reubenaičiai atsakė: "Ką
VIEŠPATS yra pasakęs apie tavo tarnus, tą mes darysime. 32 Mes
kelsimės {per upę} ginkluoti prieš VIEŠPATĮ į Kanaano kraštą,
bet nuosavybė mūsų paveldo bus mums šioje Jordano pusėje".
33 Mozė tad davė jiems, — Gado, Reubeno giminės ir pusei
Juozapo sūnaus Manaso giminės,* — amoriečių karaliaus Sihono
karalystę ir Bašano karaliaus Ogo karalystę, kraštą ir jo miestus, su
aplinkinių miestų valdomis. 34 Gadaičiai atstatė Diboną, Atarotus,
Aroerį, 35 Atrot-Šofaną, Jazerį, Jogbehą, 36 Bet-Nimrą ir Bet-Haraną,
įtvirtino miestus ir aptvarus avims. 37 O reubenaičiai atstatė Heš-
boną, Elealę, Kirjataimus, 38 Nebo, Baal-Meoną, pakeisdami kai
kurių vardus,* ir Sibmą. Atstatytiems miestams jie davė savo pačių
vardus. 39 Manaso sūnaus Machiro palikuonys patraukė į Gileadą
ir, išvarydami ten gyvenusius amoriečius, jį užėmė. 40 Mozė tad
atidavė Gileadą Manaso sūnui Machirui, ir jis ten įsikūrė. 41 O Ma-
naso sūnus Jairas patraukė, užėmė jų kaimus ir pavadino juos
Havot-Jairu. 42 O Nobahas kovojo prieš Kenatą, užėmė jį bei jo
kaimus ir pavadino Nobahu — savo vardu.

32,33 Lig šiol buvo pasakojama tik apie Gado ir Reubeno gimines ir apie buvusias Sihono karalystės valdas, todėl ši staigi užuomina apie pusę Manaso giminės ir jos valdas Bašane, buvusiąją Ogo karalystę, atrodo, yra vėlesnis įkvėpto redaktoriaus intarpas.

32,38 "... pakeisdami kai kurių vardus": įkvėpto redaktoriaus intarpas, įspėjant skaitytoją apie naujus, izraeliečių duotus vietovių vardus.

33

Sustojimo vietos keliaujant per dykumą

1* Šios yra izraeliečių sustojimo vietos, per kurias, vedami Mo-
zės ir Aarono, jie išėjo greta po gretos iš Egipto žemės. 2 VIEŠ-
PAČIUI įsakius, Mozė surašė vietas, per kurias jie ėjo, sustojimo
vietą po sustojimo vietos. Šios tat yra jų sustojimo vietos, pagal vie-
tas, kuriomis jie ėjo.

3* Jie iškeliavo iš Raamseso pirmąjį mėnesį,
penkioliktą pirmojo mėnesio dieną.
Dieną po Perėjimo aukos izraeliečiai išėjo
drąsiai, visam Egiptui matant.
4 Egiptiečiai tuo tarpu laidojo
VIEŠPATIES ištiktus savo pirmagimius.
VIEŠPATS net jų dievus nuteisė!

Nuo Egipto lig Sinajaus kalno

5 Izraeliečiai iškeliavo iš Raamseso ir pasistatė stovyklą prie
Sukotų. 6 Iškeliavę iš Sukotų, pasistatė stovyklą prie Etamo, kuris
yra dykumos pakraštyje. 7 Iškeliavę iš Etamo, jie pasuko atgal į Pi-
-Hahirotus, priešais Baal-Zefoną, ir pasistatė stovyklą priešais
Migdolą. 8 Iškeliavę iš Pi-Hahirotų, perėjo per jūrą į dykumą, tris
dienas keliavo per Etamo dykumą ir pasistatė stovyklą prie Maros.
9 Iškeliavę iš Maros, atėjo į Elimus. Elimuose buvo dvylika van-
dens šaltinių ir septyniasdešimt palmių. Ten jie pasistatė stovyklą.
10 Iškeliavę iš Elimų, pasistatė stovyklą prie Nendrių jūros. 11 Paki-

---

33,1-49 Šis stovyklų — sustojimo vietų sąrašas buvo Mozės sudarytas (žr. 2-ąją eilutę), tačiau apima keletą vėlesnių intarpų. Be to, palyginus jį su išsamesniais kelionės aprašymais, duotais kitose vietose, matyti, kad jis nėra išsamus. Jis apima tik keturiasdešimt sustojimo vietų — stovyklų, neskaitant Raamseso, — vietos, iš kurios izraeliečiai išėjo, — ir Moabo lygumų, — vietos, į kurią izraeliečiai atėjo. Šis skaičius atitinka keturiasdešimti metų, praleistų kelionėje per dykumą, ir turbūt yra schematiškas. Keleto šio sąrašo vardų nėra kituose kelionės per dykumą pasakojimuose.

33,3-4 Šios dvi eilutės turbūt yra paimtos iš senos giesmės, giedotos švenčiant Išėjimą iš Egipto.

lę nuo Nendrių jūros, sustojo Sino dykumoje. [12] Pakilę iš Sino
dykumos, pasistatė stovyklą prie Dofkos. [13] Iškeliavę iš Dofkos, pa-
sistatė stovyklą Aluše. [14] Iškeliavę iš Alušo, pasistatė stovyklą prie
Refidimų. Ten vandens žmonėms gerti nebuvo. [15] Iškeliavę iš Re-
fidimų, pasistatė stovyklą Sinajaus dykumoje.

Nuo Sinajaus kalno lig Kadeš-Barneos

[16] Pakilę iš Sinajaus dykumos, jie pasistatė stovyklą prie Kibrot-
haTaavos. [17] Iškeliavę iš Kibrot-haTaavos, pasistatė stovyklą prie
Hazerotų. [18] Iškeliavę iš Hazerotų, pasistatė stovyklą prie Ritmos.
[19] Iškeliavę iš Ritmos, pasistatė stovyklą prie Rimon-Perezo. [20] Iš-
keliavę iš Rimon-Perezo, pasistatė stovyklą prie Libnos. [21] Iškeliavę
iš Libnos, pasistatė stovyklą prie Risos. [22] Iškeliavę iš Risos, pasi-
statė stovyklą prie Kehelatos. [23] Iškeliavę iš Kehelatos, pasistatė
stovyklą prie Šefero kalno. [24] Pakilę nuo Šefero kalno, pasistatė
stovyklą prie Harados. [25] Iškeliavę iš Harados, pasistatė stovyklą prie
Makhelotų. [26] Iškeliavę iš Makhelotų, pasistatė stovyklą prie Ta-
hatos. [27] Iškeliavę iš Tahatos, pasistatė palapines prie Teraho.
[28] Iškeliavę iš Teraho, pasistatė stovyklą prie Mitkos. [29] Iškeliavę iš
Mitkos, pasistatė stovyklą prie Hašmonos. [30] Iškeliavę iš Haš-
monos, pasistatė stovyklą prie Moserotų.* [31] Iškeliavę iš Moserotų,
pasistatė stovyklą prie Bene-Jaakano. [32] Iškeliavę iš Bene-Jaakano,
pasistatė stovyklą prie Hor-haGidgago. [33] Iškeliavę iš Hor-haGidga-
go, pasistatė stovyklą prie Jotbatos. [34] Iškeliavę iš Jotbatos, pasistatė
stovyklą prie Abronos. [35] Iškeliavę iš Abronos, pasistatė stovyklą
prie Ezion-Geberio. [36] Iškeliavę iš Ezion-Geberio, pasistatė stovyk-
lą Zino dykumoje, tai yra Kadeše.

33,30-36 Moserotų oazė yra minima Įst 10,6 (vienaskaitoje "Mosera"), kaip vieta, kur mirė Aaronas. Vadinasi, ji buvo arti Horo kalno. Žr. Sk 20,22-29.

Nuo Kadeš-Barneos lig Moabo lygumų

37 Iškeliavę iš Kadešo, pasistatė stovyklą prie Horo kalno —
prie pat Edomo krašto ribos. 38 VIEŠPAČIUI įsakius, kunigas
Aaronas užkopė ant Horo kalno ir ten numirė, — keturiasdešim-
tais metais po izraeliečių išėjimo iš Egipto žemės, — penkto mė-
nesio pirmąją dieną. 39 Aaronas buvo šimto dvidešimties metų, kai
jis mirė ant Horo kalno.

40 Kanaanietis Arado karalius, gyvenantis Negebe, Kanaano
krašte, sužinojo apie izraeliečių atėjimą.

41 Pakilę nuo Horo kalno, jie pasistatė stovyklą prie Zalmonos.
42 Iškeliavę iš Zalmonos, pasistatė stovyklą prie Punono. 43 Iškeliavę
iš Punono, pasistatė stovyklą prie Obotų. 44 Iškeliavę iš Obotų, pa-
sistatė stovyklą prie Ije-Abarimų Moabo žemėje. 45 Iškeliavę iš Ije-
Abarimų, pasistatė stovyklą prie Dibon-Gado. 46 Iškeliavę iš Dibon-
Gado, pasistatė stovyklą prie Almon-Diblataimo. 47 Iškeliavę iš
Almon-Diblataimo, pasistatė stovyklą Abarimų kalnuose, priešais
Nebo kalną. 48 Pakilę nuo Abarimų kalnų, pasistatė stovyklą Mo-
abo lygumose palei Jordaną prie Jericho. 49 Jie statėsi stovyklą Mo-
abo lygumose palei Jordaną nuo Bet-Ješimotų lig pat Abel-Šitimų.

Kanaano užkariavimas ir padalijimas

50 Moabo lygumose palei Jordaną prie Jericho VIEŠPATS
kalbėjo Mozei, tardamas: 51 "Kalbėk izraeliečiams ir sakyk jiems:
'Kai persikelsite per Jordaną į Kanaano kraštą, 52 išvarysite visus
krašto gyventojus, sunaikinsite visas jų statulas, sunaikinsite visus
lietinius atvaizdus, išgriausite visas jų šventas vietas aukštumose.
53 Užimsite kraštą ir jame įsikursite, nes aš jums daviau tą kraštą
paveldėti. 54 Padalysite kraštą burtų keliu savo klanams, — dideliam
duosite didesnį paveldą, o mažesniam duosite mažesnį paveldą;
paveldas priklausys tam asmeniui, kuriam lems burtų metimas;
gausite savo dalis pagal savo protėvių gimines.

55 Bet jei neišvarysite krašto gyventojų, tuomet tie, kuriems
leisite pasilikti, bus spygliai jūsų akyse ir dygliai jūsų šonuose. Jie
kamuos jus krašte, kuriame jūs gyvenate. 56 Įvyks taip, kad pasi-
elgsiu su jumis, kaip buvau užsimojęs su jais pasielgti'".

34

Giminių žemės paveldo ribos Kanaane

1 VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: 2 "Duok izraeliečiams
šį įsakymą. Sakyk jiems: 'Kai būsite įėję į Kanaano kraštą, — tai
yra žemė, kuri teks jums kaip paveldas, visas Kanaano kraštas, —
3 jūsų pietinė dalis drieksis nuo Zino dykumos palei Edomo šoną.
Taigi jūsų pietinė riba rytuose prasidės prie Mirties jūros* galo.
4 Tuomet jūsų riba pasuks į pietus nuo Akrabimų perėjos, eis per
Ziną ir nusidrieks į pietus nuo Kadeš-Barneos, pasiekdama Hazar-
-Adarą, nueis į Azmoną. 5 Nuo Azmono riba pasisuks link Egipto
upės ir baigsis prie Jūros.*
6 Vakarų siena jums bus Didžioji jūra* ir jos krantai. Tai bus
jūsų vakarinė riba.
7 Ši bus jūsų šiaurinė riba: nuo Didžiosios jūros nubrėžkite
liniją lig Horo kalno;* 8 nuo Horo kalno nubrėžkite liniją lig
Lebo-Hamato. Riba tepasiekia Zedadą. 9 Tada riba nusidrieks iki
Zifrono ir baigsis prie Hazar-Enano. Tai bus jūsų šiaurinė riba.
10 Pažymėsite savo rytinę ribą nuo Hazar-Enano lig Šefamo.
11 Nuo Šefamo riba nusileis į Riblą, rytiniame Aino šone; iš ten vėl
nusileis ir atsimuš į rytinį Kinereto jūros šlaitą; 12 iš čia riba nusileis
link Jordano ir baigsis prie Mirties jūros.
Tai bus jūsų kraštas, nustatytas tomis ribomis'".
13 Mozė nurodė izraeliečiams, tardamas: "Tai kraštas, kurį jūs
gausite burtų keliu kaip savo paveldą. VIEŠPATS įsakė, kad jis būtų
duotas devynioms giminėms ir pusei giminės. 14 Nes Reubeno gi-
minė, pagal jos protėvių namus, ir Gado giminė, pagal jų protėvių
namus, jau yra pasiėmusios savo paveldą. Taip pat ir pusė Manaso
giminės. 15 Anos dvi giminės ir ana pusė giminės jau pasiėmė savo
paveldą anapus Jordano, priešais Jerichą, rytų šone".

34,3 "... Mirties jūros": nūdien įprasta ją vadinti Negyvąja jūra.

34,5 "... prie Jūros": prie Viduržemio jūros.

34,6 "... Didžioji jūra": Viduržemio jūra.

34,7-8 "... Horo kalno": skirtingas nuo kalno, ant kurio mirė Aaronas. Žr. Sk 20,22; 33,37-41

Vadai, atsakingi už krašto padalijimą

[16] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [17] "Šie yra vardai vyrų,
kurie padalys jums kraštą paveldui: kunigas Eleazaras ir Nuno sū-
nus Jozuė. [18] Be to, paimsite po vieną vadą iš kiekvienos giminės
kraštą paveldui padalyti. [19] Vardai vyrų yra šie:
iš Judo giminės Jefūnės sūnus Kalebas;
[20] iš Simeono giminės Amihudo sūnus Samuelis;
[21] iš Benjamino giminės Chislono sūnus Elidadas;
[22] iš Dano giminės vadas Joglio sūnus Bukis;
[23] iš Juozapo sūnų:
iš Manaso giminės vadas Efodo sūnus Hanielis;
[24] iš Efraimo giminės vadas Šiftano sūnus Kemuelis;
[25] iš Zebuluno giminės vadas Parnacho sūnus Eli-Zafanas;
[26] iš Issacharo giminės vadas Azano sūnus Paltielis;
[27] iš Ašero giminės vadas Šelomio sūnus Ahihudas;
[28] iš Naftalio giminės vadas Amihudo sūnus Pedahelis".
[29] Tai buvo tie, kuriems VIEŠPATS įsakė padalyti paveldą izrae-
liečiams Kanaano krašte.

35

Miestai levitams

[1] VIEŠPATS kalbėjo Mozei Moabo lygumose prie Jordano, ar-
ti Jericho, tardamas: [2] "Įsakyk izraeliečiams duoti iš jiems paskirto
nuosavybės paveldo miestus levitams gyventi; duoti levitams ir ga-
nyklų aplinkui jų miestus. [3] Miestai bus jiems gyventi, o miestų
ganyklos bus jų gyvuliams — galvijams ir visiems kitiems gyvu-
liams. [4] Miestų ganyklos, kurias duosite levitams, tęsis nuo miesto
sienos per tūkstantį uolekčių visur aplinkui. [5] Atmatuosite du tūks-
tančius uolekčių už miesto palei rytinį šoną, du tūkstančius uolek-
čių palei pietinį šoną, du tūkstančius uolekčių palei vakarinį šoną
ir du tūkstančius uolekčių palei šiaurinį šoną su miestu viduryje.
Tai priklausys jiems kaip ganyklos jų miestams.

[6] Tarp miestų, kuriuos paskirsite levitams, turės būti šeši
prieglaudos miestai, į kuriuos leisite pabėgti žudikui. Be šių, duo-
site keturiasdešimt du miestus. [7] Taigi skaičius miestų, kuriuos tu-
rite duoti levitams, bus keturiasdešimt aštuoni miestai su jų ganyk-

lomis. [8]* Skirdami miestus iš izraeliečių nuosavybės, imkite iš
didesnių giminių daugiau ir iš mažesnių giminių mažiau. Kiekvie-
na tad duos levitams iš savo miestų pagal savo gautą paveldą".

Prieglaudos miestai

[9] VIEŠPATS kalbėjo Mozei, tardamas: [10] "Kalbėk izraelie-
čiams ir sakyk jiems: 'Kai būsite perėję Jordaną į Kanaano kraštą,
[11] tuomet atrinkite miestus — prieglaudos miestus sau, kad žudikas,
užmušęs žmogų netyčiomis, galėtų į ten pabėgti. [12] Tie miestai bus
jums prieglauda nuo keršytojo už kraują,* kad žudikas nemirtų,
kol nebus teistas bendrijos akivaizdoje. [13] Miestai, kuriuos paskir-
site prieglaudos miestais, turi būti šeši: [14] prieglaudos miestais
paskirsite tris miestus anapus Jordano ir tris miestus Kanaano
krašte. [15] Tie šeši miestai bus prieglauda ne tik izraeliečiams, bet ir
ateiviams, kurie nuolat ar laikinai tarp jų gyvena, kad bet kas, už-
mušęs žmogų netyčia, į ten galėtų pabėgti'".

Žmogžudystė ir netyčinis nužudymas

[16]* "Bet jei kas nors taip smogia kitam geležiniu daiktu, kad
tas žmogus miršta, jis yra žmogžudys. Žmogžudys turi būti
nubaustas mirtimi. [17] Arba jei kas nors smogia kitam akmeniniu
įrankiu, galinčiu būti mirties priežastimi, ir tas žmogus miršta, jis
yra žmogžudys. Žmogžudys turi būti nubaustas mirtimi. [18] Arba jei
kas nors smogia kitam mediniu ginklu, galinčiu būti mirties priežas-
timi, ir tas žmogus miršta, jis yra žmogžudys. Žmogžudys turi būti
nubaustas mirtimi. [19] Jį sutikęs, keršytojas už kraują nubaus žmog-
žudį mirtimi. [20] Panašiai, jei kas parstumia kitą iš pykčio, ar jei

35,8 Vargu ar buvo laikomasi šio įsako, kai iš tikrųjų miestai buvo skiriami levitams. Žr. Joz 21.

35,12 "... keršytojo už kraują": iš artimųjų užmuštojo giminių asmuo (žr. 2 Sam 14,7), kuris turėjo teisę ir pareigą atimti žmogžudžio gyvybę. Žr. Įst 19,6.12; Joz 20,3.5.9.

35,16-25 Čia, kaip ir Įst 19,1-13 tekste, yra nauji pradinių nuostatų pritaikymai. Žr. Iš 21,12-27.

kas, patykojęs, sviedžia ką nors į kitą, ir ištinka mirtis, 21 ar jei kas,
būdamas nesantaikoje, smogia kitam ranka, ir ištinka mirtis, už-
gavėjas turi būti nubaustas mirtimi. Jis yra žmogžudys. Jį sutikęs,
keršytojas už kraują nubaus mirtimi.

22 Bet jei kas kitą pastumia staiga, nebūdamas nesantaikoje, ar
jei kas netykodamas sviedžia kokį daiktą, 23 ar jei kas, mesdamas
akmenį, galintį būti mirties priežastimi, netyčiomis pataiko į žmogų,
ir ištinka mirtis, — nors jis nebuvo jo priešas ir nenorėjo jo už-
gauti, — 24 tuomet bendrija turės išspręsti bylą tarp užmušėjo ir
keršytojo už kraują pagal šiuos įsakus. 25 Bendrija turi išgelbėti už-
mušėją iš keršytojo už kraują rankų ir turi sugrąžinti jį į prieglau-
dos miestą, į kurį jis buvo nubėgęs. Užmušėjas turi jame gyventi iki
vyriausiojo kunigo, patepto aliejumi, mirties. 26 Bet jei užmušėjas
išeitų savo noru bet kada iš prieglaudos miesto, į kurį buvo nubėgęs,
27 o keršytojas už kraują, atradęs jį už prieglaudos miesto ribų, už-
muštų, jam nebūtų kraujo kaltės. 28 Užmušėjas turi išbūti prieglau-
dos mieste lig vyriausiojo kunigo mirties. Tik po vyriausiojo kuni-
go mirties užmušėjas gali grįžti namo.

29 Tokie bus jums įstatai ir įsakai per visas jūsų kartas ir vi-
sose jūsų gyvenvietėse.

30 Jei kas užmuša žmogų, užmušėjas gali būti nubaustas mirti-
mi tik liudytojų parodymu. Vieno liudytojo parodymo neužtenka
nubausti žmogų mirtimi. 31 Be to, neimsite išpirkimo už gyvybę
žmogžudžio, nuteisto mirties bausme. Žmogžudys turi būti nubaus-
tas mirtimi. 32 Neimsite išpirkimo nei už nubėgusįjį į prieglaudos
miestą, duodantį galimybę bėgliui sugrįžti gyventi kur nors krašte
prieš vyriausiojo kunigo mirtį. 33 Nesuterškite krašto, kuriame gy-
venate. Kadangi kraujo išliejimas suteršia kraštą, permaldavimą už
kraštą dėl jame išlieto kraujo galima atlikti tik krauju to, kuris
išliejo kraują. 34 Neišniekinkite krašto, kuriame jūs gyvenate, kur ir
aš pats esu, nes aš, VIEŠPATS, esu tarp izraeliečių".

36

Dukterų paveldas

[1] Tada protėvių šeimų galvos klano, kilusio iš Gileado, sūnaus
Machiro sūnaus Manaso, — vieno iš Juozapo giminės klanų, —
išėjo į priekį ir kreipėsi į Mozę ir vadus bei izraeliečių protėvių šei-
mų galvas. [2] Jie sakė: "Tau, mūsų viešpatie, VIEŠPATS įsakė pa-
dalyti kraštą izraeliečių paveldui burtų keliu. Mūsų viešpačiui bu-
vo VIEŠPATIES įsakyta atiduoti mūsų brolio Zelofedo paveldą jo
dukterims. [3] Bet jei jos išteka į kitą izraeliečių giminę, tuomet jų
paveldas bus paimtas iš mūsų protėvių ir pridėtas prie paveldo gi-
minės, į kurią jos išteka. Taigi jis bus atimtas iš paveldo dalies,
kuri mums priklauso. [4]* Atėjus izraeliečių jubiliejaus metams, jų
paveldas bus pridėtas prie paveldo giminės, į kurią jos bus ište-
kėjusios. Taigi jų paveldas bus atimtas iš mūsų protėvių giminės
paveldo".

[5]* Tada Mozė įsakė izraeliečiams pagal VIEŠPATIES žodį,
tardamas: "Teisingai kalba Juozapo giminės palikuonys. [6] Štai ką
VIEŠPATS įsako dėl Zelofedo dukterų: 'Teteka jos už to, kas joms
patinka, bet su sąlyga, kad jos išteka į savo tėvo giminės klaną.
[7] Joks izraeliečių paveldas nebus perkeltas iš vienos giminės į kitą,
nes visi izraeliečiai turi išlaikyti savo protėvių giminių paveldą.
[8] Todėl kiekviena duktė, su paveldu bet kurioje izraeliečių giminė-
je, turi tekėti už vyro iš savo tėvo giminės klano, kad izraeliečiai
neprarastų savo protėvių paveldo. [9] Taigi joks paveldas nebus per-
keltas iš vienos giminės į kitą, nes kiekviena izraeliečių giminė
turi išlaikyti savo paveldą'".

[10] Zelofedo dukterys padarė, kaip VIEŠPATS buvo Mozei įsa-
kęs. [11] Mahla, Tirza, Hogla ir Noa, Zelofedo dukterys, ištekėjo už
savo tėvo brolių sūnų. [12] Jos ištekėjo į klanus Juozapo sūnaus Ma-
naso palikuonių, ir jų paveldas pasiliko jų tėvo klano giminėje.

[13] Tie yra įsakymai ir įsakai, kuriuos VIEŠPATS davė izraelie-
čiams per Mozę Moabo lygumose prie Jordano arti Jericho.

36,4 Prieš jubiliejaus metus įvairios aplinkybės, — pavyzdžiui, skyrybos, — galėjo sugrąžinti tokią nuosavybę pirmykščiams savininkams iš giminės, bet jubiliejaus metais ji tapo neatšaukiamai naujųjų savininkų nuosavybe.

36,5-9 Įstatymas, duotas Sk 27,5-11 tekste, papildomas.

PAKARTOTO ĮSTATYMO KNYGA

Penktoji ir paskutinė Penkiaknygės knyga yra vadinama Pakartotu Įstatymu. Knygos pavadinimo kilmė yra Septuagintos vertėjų jai duotas vardas: "Deutero nomos", t.y. "Antrasis {t.y. Pakartotas} Įstatymas". Jos turinys nėra naujas įstatymas, bet dalinis pakartojimas, papildymas ir paaiškinimas įstatymo, paskelbto ant Sinajaus kalno. Taigi iš naujo patvirtinama Sandora tarp Dievo ir Izraelio tautos. Teisinis Išėjimo knygos kraitis — Dešimt Dievo įsakymų ir Sandoros teisynas — ne tik pakartojami, bet ir peraiškinami, siekiant paskelbti Sandoros pažadus ir įpareigojimus kiekvienam izraeliečiui pakitusių gyvenimo sąlygų ir istorijos vyksmo kontekste. Istorinės knygos dalys yra kitų keturių Penkiaknygės knygų pasakojimo suvestinė.

Hebraiškasis Pakartoto Įstatymo knygos vardas yra "Elle-haDebarim", t.y. "Šie {yra} žodžiai..." Skaičių knyga baigiasi pasakojimu apie izraeliečius, sustojusius Moabo lygumose, pasiruošusius žygiui į Pažado žemę — Kanaaną — iš rytų. Pakartoto Įstatymo knyga tariasi esanti Mozės atsisveikinimo kalba, pasakyta izraeliečiams prieš jiems įeinant į Pažado žemę. Mozė atpasakoja nuostabiuosius įvykius, kuriais Dievas įsijungė į jų gyvenimą ir istoriją, iškilmingai įspėja apie naujo sėslaus gyvenimo pagundas Pažado žemėje ir maldauja juos būti ištikimus Sandoros Dievui. Iš tikrųjų Pakartoto Įstatymo knyga apima ne vieną, bet tris Mozės kalbas. Pirmoji yra 1,6-4,40 skyriuose, antroji — 5-28 skyriuose, trečioji — 29-30 skyriuose. Likusieji 31-34 skyriai tęsia Skaičių knygos pasakojimą.

Būdinga Pakartoto Įstatymo savybė yra pamokslinis stilius. Ji stengiasi paskatinti žmones taisyti gyvenimą; ji grasina Sandoros tautai, primindama jos garbingą praeitį ir istorinę užduotį tarnauti Dievo išganymo užmojui; ji pažada gausų atlygį. Pakartoto Įstatymo knygai yra būdinga pabrėžti, kad Sandoros Viešpaties garbinimas turi būti sutelktas vienoje vietoje, o vietinės šventovės turi būti panaikintos (žr. Įst 12). Kai Pakartoto Įstatymo knyga buvo paskelbta VII a. prieš Kristų, Šventykla Jeruzalėje buvo religinis Sandoros bendrijos centras. Atrodo, kad Pakartoto Įstatymo knyga buvo Šventyklą remontuojant atrastoji "įstatymo knyga" (2 Kar 22,11), skatinusi Jošijo religinę reformą 621 m. prieš Kristų (žr. 2 Kar 22-23). Taigi Pakartoto Įstatymo knyga, įkvėpta praėjus keletui šimtmečių po izraeliečių įėjimo į Pažado žemę Kanaaną, yra tarsi Mozės, didžiojo vado ir įstatymų leidėjo, mirties išvakarėse, testamentas Sandoros tautai.

Jėzaus Kristaus amžiuje Pakartoto Įstatymo knyga ir Psalmynas turėjo ypatingą svarbą ir reikšmę žydų liturgijoje ir gyvenime. Pats Išganytojas citavo Pakartoto Įstatymo mokymą, nugalėdamas trigubą šėtono pagundą dykumoje (žr. Mt 4; Įst 6,13.16; 8,3; 10,20) ir aiškindamas pirmąjį ir svarbiausiąjį įsakymą (žr. Mt 22,35-39; Įst 6,4).

Pakartoto Įstatymo knygos metmenys:

A.	Istorinė apžvalga ir paskatinimas	1,1-4,43
B.	Dievas ir jo Sandora	4,44-11,32
C.	Pakartoto Įstatymo teisynas	12,1-26,19
D.	Paskutiniai Mozės žodžiai	27,1-34,12

PAKARTOTO ĮSTATYMO KNYGA

A. ISTORINĖ APŽVALGA IR PASKATINIMAS

1

Pirmoji Mozės kalba

[1]* Šie yra žodžiai, kuriais Mozė kreipėsi į visą Izraelį anapus
Jordano dykumoje, Araboje priešais Sufą, tarp Parano ir Tofelo,
Labano, Hazerotų ir Di-Zahabo. [2] Nuo Horebo į Kadeš-Barneą per
Seiro kalnus yra vienuolikos dienų kelionė. [3] Keturiasdešimtais metais, vienuolikto mėnesio pirmąją dieną, Mozė kalbėjo izraeliečiams, kaip VIEŠPATS jam buvo įsakęs jiems kalbėti. [4] Tai buvo
po to, kai jis buvo nugalėjęs amoriečių karalių Sihoną, valdžiusį
Hešbone, ir Bašano karalių Ogą, valdžiusį Aštarote ir Edreije.
[5] Anapus Jordano, Moabo krašte, ėmėsi aiškinti šį Mokymą. Jis
tarė:

[6] "VIEŠPATS, mūsų Dievas, kalbėjo mums prie Horebo, tardamas: 'Jau gana ilgai prabuvote prie šio kalno. [7] Leiskitės vėl į kelionę ir eikite į amoriečių* ir visų jų kaimynų aukštumų kraštą, — Araboje,* kalnuose, Šefeloje,* Negebe* ir pajūryje, — į kanaaniečių* kraštą ir Libaną iki pat Didžiosios upės, Eufrato upės.

1,1 Šias visas kalbas Mozė pasakė Moabo krašte, anapus Jordano (žr. 5-ąją eilutę), kuris vadinamas ir Moabo lygumomis (žr. Sk 36,13).

1,7 "... amoriečių ... kraštą ... kanaaniečių kraštą": amoriečiai ir kanaaniečiai sudarė daugumą Palestinos gyventojų prieš izraeliečių invaziją. "Araba": Jordano upės slėnis ir įdauba pietuose nuo Negyvosios jūros; "Šefela": vakarinių Judėjos aukštumų virtinės kalvos; "Negebas": tyrai pietinėje Palestinoje.

8 Žiūrėk! Tą kraštą aš jums atidaviau. Įeikite ir užimkite kraštą,
kurį VIEŠPATS prisiekė duoti jūsų protėviams — Abraomui,
Izaokui ir Jokūbui, — jiems ir jų palikuonims po jų'".

Seniūnų paskyrimas

9 "Tada jums sakiau: 'Vienas aš neįstengiu jūsų panešti.*
10 VIEŠPATS taip jus padaugino, kad esate gausūs kaip žvaigždės
dangaus skliaute. 11 Tepadaugina jus VIEŠPATS, mūsų protėvių
Dievas, tūkstantį kartų ir telaimina jus, kaip jis yra jums pažadėjęs!
12 Bet, kaip aš vienui vienas galiu nešti jūsų bėdas, jūsų naštą ir jūsų
vaidus. 13 Išrinkite išmintingus, sumanius bei patyrusius vyrus iš
kiekvienos savo giminės, ir juos paskirsiu jums seniūnais'. 14 Jūs
man atsakėte: 'Ką siūlai padaryti — yra gerai sumanyta'. 15 Paė-
miau tad jūsų giminių galvas, išmintingus ir patyrusius vyrus, ir
padariau juos jūsų vadais — tūkstantininkais, šimtininkais, pen-
kiasdešimtininkais, dešimtininkais ir seniūnais jūsų giminėms. 16 Be
to, įsakiau jūsų teisėjams: 'Išklausykite savųjų skundus ir teisumu
abu teiskite — vieną ir kitą, nesvarbu ar jis būtų izraelietis, ar
ateivis. 17 Teisdami, negalite būti šališki: išklausykite menkuolį ly-
giai taip, kaip ir didžiūną. Nesibaiminkite dėl žmonių, nes teismas
yra Dievo. O jei koks reikalas būtų jums per sunkus, man per-
duokite, aš jį išspręsiu'. 18 Taip tad anuomet jums nurodžiau apie
visa, ką jūs privalote daryti".

Dvylika žvalgų

19 "Tada, kaip VIEŠPATS, mūsų Dievas, buvo mums įsakęs, mes
leidomės į kelionę nuo Horebo ir keliavome per tą visą plačią ir
siaubingą dykumą, kaip patys matėte, keliu į amoriečių aukštumų
kraštą. Atėjus į Kadeš-Barneą, 20 aš jums sakiau: 'Atėjote prie
amoriečių aukštumų krašto, kurį VIEŠPATS, mūsų Dievas, duoda
mums. 21 Žiūrėk, VIEŠPATS, tavo Dievas, tau atidavė šį kraštą. Eik
ir užimk jį, kaip VIEŠPATS, tavo protėvių Dievas, yra tau pažadėjęs.
Nebijok ir neprarask drąsos!'

1,9 "... neįstengiu jūsų panešti": žr. 31-ąją eilutę.

22 Tada atėjote jūs visi prie manęs ir sakėte: 'Pirma pasiųskime
vyrus, kad išžvalgytų mums tą kraštą ir parneštų mums žodį apie
kelią, kuriuo turėtume eiti, ir apie miestus, kuriuos pasieksime'.
23 Sutikdamas su jūsų pasiūlymu, parinkau iš jūsų dvylika, po vieną
iš kiekvienos giminės. 24 Jie leidosi į kelionę ir nukilo į aukštumų
kraštą. Pasiekę Eškolo slėnį, jie išžvalgė jį 25 ir, paėmę šį tą iš
krašto derliaus, parnešė mums. Jie parnešė mums ir žinią, sakyda-
mi: 'Kraštas, kurį VIEŠPATS, mūsų Dievas, mums duoda, yra geras'.
26 Tačiau eiti jūs atsisakėte. Jūs maištavote prieš VIEŠPATIES,
savo Dievo, įsakymą. 27 Savo palapinėse* murmėdami, sakėte:
'VIEŠPATS, mūsų nekenčia, išvedė mus iš Egipto žemės atiduoti
mus į amoriečių rankas ir mus sunaikinti. 28 Į kokią vietą mes
einame? Mūsų broliai atėmė mums drąsą, sakydami: žmonės yra
stipresni ir aukštesni negu mes, o miestai dideli ir su sienomis lig
padangių! Be to, ten net Anakimų* palikuonis matėme!' 29 Aš sa-
kiau jums: 'Nenusigąskite ir jų nebijokite. 30 VIEŠPATS, jūsų Dievas,
eina pirma jūsų, jis pats kovos už jus, kaip jūs matėte jį darant dėl
jūsų Egipte 31 ir dykumoje. Ten matei, kaip VIEŠPATS, tavo Die-
vas, nešė tave, kaip žmogus neša savo sūnų visą kelią, kuriuo ke-
liavote, kol atėjote iki šios vietos. 32 Tačiau, viso to nepaisydami,
jūs netikite VIEŠPAČIU, savo Dievu, 33 kuris eina jūsų kelionėje pir-
ma jūsų, — išžvalgyti jums vietą, kur statyti palapines, — naktį
ugnyje ir dieną debesyje, rodydamas jums kelią, kuriuo turite eiti'".

1,27 "... savo palapinėse": tarp savųjų.
1,28 "... Anakimų palikuonis": anakimai buvo legendų milžinai. Žr. Sk 13,22.33.

Viešpats nubaudžia izraeliečius

34 "Kai VIEŠPATS išgirdo jūsų garsų šauksmą, jis supyko ir
prisiekė: 35 'Nė vienas iš šių žmonių, nė vienas iš šios nedoros
kartos, nepamatys gerojo krašto, kurį prisiekiau duoti jūsų protė-
viams, 36 nė vienas, išskyrus Jefūnės sūnų Kalebą.* Jis matys jį, jam
ir jo palikuonims duosiu kraštą, į kurį jis įkėlė koją, nes jis liko
besąlygiškai ištikimas VIEŠPAČIUI'. 37 Jūsų dėlei VIEŠPATS
supyko net ant manęs, tardamas: 'Nei tu į tenai neįeisi. 38 Nuno sū-
nus Jozuė, tavo padėjėjas, į tenai įeis. Padrąsink jį, nes jis turės
duoti Izraeliui jo paveldą. 39 Be to, jūsų mažyliai, apie kuriuos
sakėte, kad bus pagrobti, jūsų vaikai, kurie nūdien dar nežino skir-
tumo tarp gera ir pikta, į tenai įeis. Jį jiems duosiu, jį jie paveldės.
40 O jūs apsigręžkite ir keliaukite į dykumą Nendrių jūros keliu'".

Nesėkmingas bandymas įsiveržti į Kanaaną

41 "Atsakydami man tarėte: 'Mes esame kalti VIEŠPAČIUI!
Esame pasiruošę eiti ir taip kovoti, kaip VIEŠPATS, mūsų Dievas,
mums įsakė'. Taigi jūs visi apsijuosėte ginklais ir manėte, kad bus
lengva nukilti į aukštumų kraštą. 42 Bet VIEŠPATS man tarė:
'Įspėk juos! Neikite ir nekovokite, kad nebūtumėte savo priešų su-
triuškinti, nes aš nesu su jumis'. 43 Nors aš jums ir kalbėjau, bet jūs
manęs neklausėte. Jūs maištavote prieš VIEŠPATIES įsakymą ir
įžūliai pasitikėdami nukilote į aukštumų kraštą. 44 Tada amoriečiai,
gyvenę tame aukštumų krašte, išėjo prieš jus ir, kaip bitės, vijosi
jus. Jie nugalėjo jus prie Hormos Seire. 45 Kai sugrįžote ir verkėte
VIEŠPATIES akivaizdoje, VIEŠPATS nei klausėsi jūsų balso, nei
atkreipė į jus dėmesį. 46 Užtat turėjote prabūti Kadeše tokį ilgą
laiką".

1,36 "... išskyrus ... Kalebą": ir Jozuei buvo leista įeiti į Pažado žemę, bet čia apie jį neužsimenama, nes jis yra minimas 38-oje eilutėje kaip Mozės įpėdinis.

2

Nuo Kadeš-Barneos iki Arnono upės

1 “Kai apsigręžėme ir leidomės į kelionę Nendrių jūros keliu,
kaip VIEŠPATS buvo pasakęs, mes ėjome ilgą laiką palei Seiro
kalnus. 2 Galop VIEŠPATS man tarė: 3 ‘Gana jums eiti palei šį aukš-
tumų kraštą. Sukitės dabar į šiaurę. 4 Duok žmonėms tokį įsakymą:
nūn jūs turėsite pereiti per kraštą savo giminių, Esavo palikuonių,
gyvenančių Seire. Nors jie jūsų ir bijos, bet būkite atsargūs, 5 ne-
kovokite su jais, nes iš jų žemės jums neduosiu nė vienos pėdos.
Seiro kalną atidaviau Esavui kaip paveldą. 6 Už pinigus pirksite iš
jų maistą pavalgyti; už pinigus pirksite iš jų net vandenį atsigerti.
7 Iš tikrųjų VIEŠPATS laimino tave visame, ką tik darei; jis žino
apie tavo ėjimą per šią plačią dykumą. Per šiuos keturiasdešimt
metų VIEŠPATS, tavo Dievas, buvo su tavimi ir tau nieko netrūko’”.

Palei Moabo ribas

8 “Ėjome tad tolyn nuo savo giminių, Esavo palikuonių, gyve-
nančių Seire, pasukome nuo kelio per Arabą, Elatą ir Ezion-Geberį.
Mums pasukus eiti Moabo dykumos kryptimi, 9 VIEŠPATS man
tarė: ‘Neužpulk Moabo, nekovok su juo, nes iš jo žemės neduosiu
tau paveldo. Arą atidaviau Loto palikuonims kaip paveldą’.
— 10 {Emimai, galinga ir gausi tauta, — aukšti kaip anakimai,
— ten seniau gyveno. 11 Panašiai kaip anakimai, jie paprastai buvo
laikomi refaimais, nors moabiečiai juos vadina Emimais. 12 Be to,
Seire seniau buvo gyvenę horitai, bet Esavo palikuonys juos išvarė,
sunaikindami juos ir apsigyvendami jų vietoje, kaip Izraelis padarė
krašte, kurį VIEŠPATS jiems davė kaip paveldą.} —
13 ‘Pasiruoškite pereiti Zeredo upokšnį’.

Taigi mes perėjome Zeredo upokšnį. 14 Laiko tarpas, kurį pra-
leidome kelionėje nuo Kadeš-Barneos iki perėjome Zeredo upokš-
nį, buvo trisdešimt aštuoneri metai. Tuo tarpu visa karta kareivių
išmirė stovykloje, kaip VIEŠPATS buvo apie juos prisiekęs. 15 Iš
tikrųjų paties VIEŠPATIES ranka buvo prieš juos nukreipta išrauti
juos iš stovyklos, ir rovė, kol visi pradingo”.

Palei Amono ribas

[16] "Vos tik visiems kareiviams išmirus, [17] VIEŠPATS man
kalbėjo, tardamas: [18] 'Šiandien pereisi Moabo sieną prie Aro. [19] Kai
prieisi amoniečių pasienį, neužpulk jų ir nekovok su jais, nes ne-
duosiu tau amoniečių krašto kaip paveldo. Atidaviau jį Loto pa-
likuonims kaip paveldą'.
— [20] {Jis taip pat paprastai laikomas refaimų kraštu. Seniau
jame gyveno refaimai, — nors juos amoniečiai vadina zamzumi-
mais, — [21] stipri ir gausi tauta, tokio pat ūgio, kaip anakimai. Bet
VIEŠPATS nušlavė juos nuo kelio amoniečiams, kurie juos išvarė
ir apsigyveno jų vietoje. [22] Tą pat jis padarė ir Esavo palikuonims,
gyvenantiems Seire, taip nušluodamas horitus jiems nuo kelio, kad
jie galėjo užimti jų kraštą ir gyventi jų vietoje net lig šios dienos.
[23] O avimus, gyvenusius kaimuose Gazos kaimynystėje, sunaikino
iš Kaftoro* atsikėlę kaftorimai, apsigyvendami jų vietoje.} —
[24] 'Pirmyn! Pereikite Arnono slėnį! Žiūrėk, atidaviau tau į
rankas amorietį Hešbono karalių Sihoną ir jo kraštą. Pradėk užimti
paveldą, leiskis į mūšį su juo! [25] Šią dieną pradedu judinti visas tau-
tas po dangumi jūsų siaubu ir baime, — jos, jūsų vardą girdėdamos,
drebės, dėl jūsų kentės sielvartą'".

Užkariaujama Sihono karalystė

[26] "Tad aš pasiunčiau iš Kedemotų dykumos pasiuntinius pas
Hešbono karalių Sihoną su šitokiu taikos pasiūlymu: [27] 'Leisk man
pereiti per tavo kraštą vieškeliu.* Aš eisiu tik vieškeliu, nesukdamas
nei į dešinę, nei į kairę. [28] Maistą pavalgyti man parduosi už pini-
gus, vandenį atsigerti man parūpinsi už pinigus. Tik leisk man per-
eiti pėsčiomis, — [29] kaip Esavo palikuonys, gyvenantys Seire, ir
moabiečiai, gyvenantys Are, man padarė, — kol galėsiu persikelti
per Jordaną į kraštą, kurį VIEŠPATS, mūsų Dievas, mums duoda'.
[30] Tačiau Hešbono karalius Sihonas nenorėjo leisti mus pereiti, nes

2,23 "... iš Kaftoro...": iš Kretos. Žr. Am 9,7. Kaftorimai buvo viena iš Jūros tautų, kurios ieškojo naujų žemių Egipto pajūryje ir pietinėje Palestinoje apie 1200 m. prieš Kristų.

2,27 "... vieškeliu": garsiuoju senovės Karalių vieškeliu iš Vakarų į Rytus.

VIEŠPATS, tavo Dievas, buvo sukietinęs jo dvasią ir padaręs jo širdį
atkaklią, kad atiduotų jį tau į rankas, ką jis jau ir yra padaręs.
31 VIEŠPATS man tarė: ‘Žiūrėk, aš pradėjau duoti tau Sihoną
ir jo kraštą. Nūn pradėk užimti jo kraštą savo paveldui’. 32 Užtat,
kai išėjo prieš mus Sihonas — jis ir visi jo žmonės mūšiui prie Ja-
hazo, 33 VIEŠPATS, mūsų Dievas, atidavė jį mums. Nugalėjome jį,
drauge su jo sūnumis ir visais jo žmonėmis. 34 Tuo metu, paėmę
visus jo miestus, kiekviename mieste paskyrėme sunaikinti* vyrus,
moteris ir vaikus, nepalikdami nė vieno gyvo. 35 Vien galvijus pasi-
grobėme ir grobį iš paimtųjų miestų pasiėmėme. 36 Nuo Aroerio,
esančio ant Arnono slėnio kranto, — įskaitant miestą, esantį pa-
čiame slėnyje, — iki pat Gileado nebuvo mums miesto, kurio mūrai
būtų buvę mums per aukšti. VIEŠPATS, mūsų Dievas, mums visa
atidavė! 37 Tačiau į amoniečių kraštą nesiveržei, vengdamas viso
Jaboko slėnio aukštupio ir aukštumų krašto miestų, kaip VIEŠPATS,
mūsų Dievas, buvo įsakęs”.

3

Užkariaujama Ogo karalystė

1 “Mums pasukus eiti vieškeliu link Bašano, Bašano karalius
Ogas, jis ir visi jo žmonės, išėjo į mūšį prieš mus prie Edreijo.
2 VIEŠPATS man tarė: ‘Nebijok jo, nes atidaviau jį tau į rankas,
drauge su jo žmonėmis ir jo kraštu. Pasielk su juo, kaip pasielgei
su amoriečių karaliumi Sihonu, viešpatavusiu Hešbone’. 3 Taigi
VIEŠPATS atidavė į mūsų rankas ir Bašano karalių Ogą, drauge su
visais jo žmonėmis. Mes jį nugalėjome, nepalikdami jam nė vieno
gyvo. 4 Tuo metu užėmėme visus jo miestus, — neliko nė vieno
miesto, kurio nebūtume užėmę, — šešiasdešimt miestų, visą Ar-
gobo sritį — Ogo karalystę Bašane. 5 Tie visi miestai buvo tvirtovės
su aukštais mūrais, dvigubais vartais ir buomais; neskaitant didelio
skaičiaus miestų be mūrų. 6 Juos paskyrėme sunaikinti, kaip bu-
vome pasielgę su Hešbono karaliumi Sihonu, sunaikindami kiek-
viename mieste vyrus, moteris ir vaikus. 7 Bet galvijus ir miestų
grobį pasilikome sau kaip karo laimikį.

2,34 “... paskyrėme sunaikinti”: žr. Sk 18,14; 21,3.

8 Taigi tuo metu mes paėmėme iš tų dviejų amoriečių karalių
anapus Jordano žemę nuo Arnono slėnio iki Hermono kalno, —
9 sidoniečiai vadina Hermoną Sirionu, o amoriečiai vadina jį Seniru,
— 10 visus plokštikalnio miestus, visą Gileadą ir visą Bašaną iki
pat Salekos ir Edreijo, Ogo karalystės miestų Bašane". 11 {Vien
karalius Ogas tebuvo išlikęs gyvas iš refaimų. Nūnai jo lova, —
geležinė lova,* — tebėra amoniečių Raboje. Matuojant įprastu uolekčiu, ji yra devynių uolekčių ilgio ir keturių uolekčių pločio.}

Užkariautų kraštų padalijimas

12 "Iš krašto, kurį tuo metu paėmėme kaip paveldą, paskyriau
reubenaičiams ir gadaičiams žemę į šiaurę nuo Aroerio, palei
Arnono slėnį, ir pusę Gileado aukštumų krašto su jo miestais. 13 O
likusią Gileado dalį ir visą Bašaną, Ogo karalystę, paskyriau Manaso giminės pusei. {Visa Argobo sritis: ta visa Bašano dalis kadaise buvo vadinama refaimų kraštu. 14 Manaso sūnus Jairas gavo
visą Argobo sritį, — tai yra Bašaną, — iki pat gešuraičių bei maakataičių ribos ir pavadino ją savo paties vardu — Havot-Jairu, kaip
ji tebevadinama ir nūdien.} 15 Machirui paskyriau Gileadą. 16 Reubenaičiams ir gadaičiams paskyriau žemę nuo Gileado iki Arnono slėnio, — riba eis slėnio viduriu, — ir iki Jaboko upės, kuri yra
amoniečių riba; 17 {paskyriau} taip pat ir Arabą su Jordanu ir jo krantais nuo Kinereto iki Arabos jūros, Druskos jūros, su Pisgos kalno papėdėmis rytų pusėje.
18 Tuo metu įsakiau jums,* tardamas: 'Nors VIEŠPATS, jūsų Dievas, ir davė jums paveldėti šį kraštą, visos jūsų ginkluotos gretos turės persikelti kaip priekinė izraeliečių — jūsų giminių —
sauga. 19 Vien jūsų žmonos, jūsų vaikai ir jūsų galvijai, — aš žinau, kad jūs turite daug galvijų, — bus palikti miestuose, kuriuos
jums paskyriau, 20 kolei VIEŠPATS nesuteiks ramybės jūsų giminėms, kaip ir jums, kolei ir jie nebus paveldėję krašto, kurį VIEŠPATS jiems duoda anapus Jordano. Tada galėsite kiekvienas
sugrįžti į nuosavybę, kurią kiekvienam paskyriau'. 21 Tuo metu ir

3,11 "... geležinė lova": užuomina apie karaliaus Ogo sarkofagą — akmeninį karstą (?).

3,18 "... įsakiau jums": Reubeno, Gado ir pusei Manaso giminės. Žr. Sk 32.

Jozuei įsakiau, tardamas: 'Savo akimis matei visa, ką padarė VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, tiems dviem karaliams. Taip Dievas padarys vi-
soms karalystėms, kurias ten anapus tu pereisi. 22 Nebijok jų, nes
jis — VIEŠPATS, jūsų Dievas, kovoja už jus'.
23 Tuo metu aš maldavau VIEŠPATĮ, tardamas: 24 "O, Viešpatie
DIEVE! Tu leidai savo tarnui pamatyti tik pirmuosius savo didybės
ir galingos rankos darbus! Joks dievas danguje ar žemėje negali
prilygti tau darbais ir galingais veiksmais! 25 Leisk man, maldauju,
pereiti anapus Jordano ir pamatyti puikųjį kraštą, tą gerąjį aukštu-
mų kraštą ir Libaną'. 26 Bet VIEŠPATS dėl jūsų buvo ant manęs
supykęs ir manęs neišklausė. VIEŠPATS man tarė: 'Gana! Niekad
man apie tai daugiau nekalbėk! 27 Užkopk ant Pisgos viršūnės ir
pakelk akis į vakarus, į šiaurę, į pietus ir į rytus. Gerai pasižval-
gyk, nes per šį Jordaną tu nepereisi. 28 Duok Jozuei nurodymus,
padrąsink jį ir pastiprink, nes jis turės pereiti, vesdamas šią tautą,
ir padalyti jiems kraštą, į kurį tu gali tik pasižiūrėti'.
29 Tuomet mes buvome apsistoję slėnyje priešais Bet-Peorą".

4

Ištikimybė išeina į gera

1* "Dabar tad, Izraeli, klausyk įstatų ir įsakų, kurių aš jus
mokau laikytis, kad išliktumėte gyvi įeiti ir paveldėti kraštą, kurį
VIEŠPATS, jūsų protėvių Dievas, duoda jums. 2 Nepridėkite nieko
prie to, ką įsakau jums, ir neatimkite nieko iš jo, bet laikykitės
VIEŠPATIES, jūsų Dievo, įsakymų, kuriuos jums nustatau. 3 Jūs
matėte savo akimis, ką VIEŠPATS padarė prie Baal-Peoro. VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, sunaikino iš tavo tarpo kiekvieną, sekusį Peoro
Baalą, 4 o tuo tarpu jūs, kurie ištikimai laikėtės VIEŠPATIES, savo
Dievo, esate visi gyvi šiandien.
5 Žiūrėkite, lygiai kaip man yra VIEŠPATS įsakęs, aš mokau
dabar jus laikytis įstatų ir įsakų krašte, į kurį esate pasiruošę įeiti
ir jį paveldėti. 6 Laikykitės jų, juos vykdydami, nes tai parodys tau-

4,1-8 Peoro atsitikimas (žr. Sk 25,1-9) moko, kad paklusnumas Dievo įstatymui sąlygoja gyvenimą Kanaane ir liudija Dievo duotą išmintį.

toms jūsų išmintį ir protingumą. Girdėdami apie visus šiuos įsta-
tus, jie sakys: 'Iš tikrųjų išmintingi ir protingi yra žmonės šios
didelės tautos!' 7 Kokia kita didelė tauta turi taip arti savęs esantį
dievą, kaip yra VIEŠPATS, mūsų Dievas, kada tik mes jo šaukia-
mės? 8 Ir kokia kita didelė tauta turi įstatus ir įsakus taip teisius,
kaip šis mokymas, kurį aš jums duodu?"

Apreiškimas prie Horebo

9* "Tačiau būk atidus ir saugokis nuoširdžiai, kad neužmirš-
tum dalykų, kuriuos matei savo akimis, ir kad neleistum jiems
išslysti iš savo širdies per visas gyvenimo dienas. Mokyk jų savo
vaikus ir vaikų vaikus. 10* Tą dieną prie Horebo tu stovėjai VIEŠ-
PATIES, tavo Dievo, akivaizdoje, kai VIEŠPATS man tarė: 'Surink
pas mane žmones, kad paskelbčiau jiems savo žodžius, idant jie
išmoktų manęs bijoti* visas savo gyvenimo dienas žemėje ir
mokytų savo vaikus'. 11 Jūs atėjote ir stovėjote prie kalno papėdės.
Kalnas liepsnojo ugnimi iki pat dangaus; jį gaubė tirštas tamsus
debesis. 12 Tada VIEŠPATS kalbėjo jums iš ugnies. Girdėjote jo
žodžių garsą, bet jo išvaizdos nesuvokėte — vien balsą. 13 Jis pa-
skelbė jums savo Sandorą, kurios įsakė laikytis — tai yra Dešimt
įsakymų, ir parašė juos ant dviejų akmeninių lentelių. 14 Ir man
tuo metu jis įsakė išmokyti jus įstatų ir įsakų laikytis krašte, į kurį
esate pasiruošę įeiti ir jį paveldėti".

Stabų garbinimo pavojus

15 "Kadangi jūs nematėte išvaizdos, kai VIEŠPATS kalbėjo
jums iš ugnies prie Horebo, būkite atidūs ir saugokitės nuoširdžiai,
16 kad nesielgtumėte nedorai, dirbdamiesi sau bet kokios išvaizdos
stabą, — ar į vyro ar moters panašumą, 17 ar į panašumą bet kokio

---

4,9-14 Apreiškimas prie Sinajaus-Horebo kalno (žr. Iš 19-20) turi būti nuolatinis priminimas "bijoti", t.y. garbinti Viešpatį. Izraeliečiai privalo ne tik "atsiminti" įvykius, kuriais Dievas susikūrė sau tautą dykumoje, bet ir mokyti savo vaikus juos atsiminti. "Atsiminimu" kiekviena nauja karta ir pavienis žmogus tampa izraeliečiu, Dievo susikurtos tautos nariu.

gyvulio, esančio žemėje, ar į panašumą bet kokio paukščio, skrai-
dančio padangėse, [18] ar į panašumą bet kokio gyvūno, šliau-
žiojančio žeme, ar į panašumą bet kokios žuvies, esančios van-
denyse po žeme; [19] ar kad kartais, pakėlęs akis į dangų ir,
stebėdamas saulę, mėnulį, žvaigždes ir dangaus galybę, nebūtum
sugundytas juos garbinti ir jiems tarnauti. Juos VIEŠPATS, tavo
Dievas, davė visoms tautoms, esančioms visur po dangumi. [20] Bet jus
VIEŠPATS paėmė ir išvedė iš Egipto, tos geležies lydyklos,* kad
būtumėte jo brangiausia tauta, kaip šiandien ir esate.

[21] VIEŠPATS supyko ant manęs dėl jūsų ir prisiekė, kad aš
nepereisiu per Jordaną ir neįeisiu į tą puikųjį kraštą, kurį VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, duoda tau kaip paveldą. [22] Aš, neperėjęs Jordano,
turiu mirti šiame krašte, bet jūs pereisite paveldėti tą puikųjį
kraštą. [23] Todėl būkite atidūs ir neužmirškite Sandoros, kurią
VIEŠPATS, jūsų Dievas, yra su jumis sudaręs, nesidirbkite sau bet
kokios išvaizdos stabo, ką VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tau uždrau-
dęs, [24] nes VIEŠPATS, tavo Dievas, yra sudeginanti ugnis, pavydus
Dievas".

Dievas yra ištikimas savo Sandorai

[25] "Kai būsite pagimdę vaikus bei vaikų vaikus ir būsite seniai
įsikūrę tame krašte,* jei tada jūs nedorai elgsitės, pasidirbdami sau
bet kokios išvaizdos stabą, darydami tai, kas pikta VIEŠPATIES, ta-
vo Dievo, akyse, ir jį pykindami, [26] šią dieną aš šaukiu dangų ir
žemę liudyti, kad jūs veikiai pražūsite iš krašto, kurį jūs, perėję Jor-
daną, paveldėsite. Jame jūs ilgai negyvensite, nes būsite visiškai iš-
naikinti. [27] VIEŠPATS išblaškys jus tautose, išliks iš jūsų tik sau-
jelė tautose, pas kurias VIEŠPATS jus išvarys. [28] Tarnausite ten
žmonių rankomis padirbtiems dievams, medžio ir akmens dirbi-
niams, kurie nemato, negirdi, nevalgo, neužuodžia.

4,20 Egiptas vadinamas "geležies lydykla", arba krosnis geležiai lydyti, nes Dievas ten leido izraeliečiams kentėti kelyje į dvasinį subrendimą. Žr. 1 Kar 8,51; Jer 11,4; Iz 48,10.

4,25 "... seniai įsikūrę tame krašte": Izraelis praras savo jaunystės dvasią ir džiaugsmą tarnauti Viešpačiui, savo Dievui, būdamas savimi patenkintas.

[29] Tačiau ieškosi ten VIEŠPATIES, savo Dievo, ir jį rasi, jei ieškosi visa širdimi ir visa siela. [30] Su savo nerimu, kai ateityje visa tai bus tave ištikę, tu sugrįši pas VIEŠPATĮ, savo Dievą, ir jo klausysi. [31] Kadangi VIEŠPATS, tavo Dievas, yra gailestingas Dievas, jis tavęs nepaliks ir nesunaikins, neužmirš Sandoros, kuria jis prisiekė tavo protėviams".

Dievo gerumo įrodymai

[32] "Nūnai prašyčiau pasiklausti apie praeities amžius, seniai prieš tave praėjusius, nuo tos dienos, kai Dievas sukūrė žmones žemėje, pasiteirauti nuo vieno dangaus krašto iki kito, ar įvyko kada nors toks didingas įvykis, kaip šis, ar kada nors kas nors panašaus buvo girdėta? [33] Ar girdėjo kokia nors tauta balsą Dievo, kalbančio iš ugnies, kaip tu kad girdėjai, ir yra išlikusi gyva? [34] Ar koks nors dievas kada nors bandė eiti ir paimti sau tautą iš kitos tautos rykštėmis,* ženklais ir stebuklais, karu, galingai pakelta ranka ir siaubą keliančiais darbais, kaip VIEŠPATS, jūsų Dievas, kad padarė tau matant dėl jūsų Egipte? [35] Tau tai buvo parodyta, kad žinotumei, jog VIEŠPATS yra Dievas, — šalia jo nėra kito. [36] Tave pamokyti iš dangaus jis leido tau išgirsti savo balsą. Žemėje jis leido tau pamatyti savo didžią ugnį, kai iš tos ugnies girdėjai jo žodžius. [37]* Kadangi mylėjo tavo protėvius, po jų jis išrinko jų palikuonis. Jis pats vedė tave iš Egipto savo didžia jėga, [38] kad išvarytų tau iš kelio už tave didesnes ir galingesnes tautas ir įvestų tave į jų kraštą, duodamas jį tau kaip paveldą, kaip šiandien ir yra. [39] Žinok tat šiandien ir dėkis į širdį, kad VIEŠPATS yra Dievas ir aukštai, danguje, ir čia, žemėje, — nėra kito. [40] Laikykis jo įstatų ir įsakymų, kuriuos duodu tau šiandien tavo labui ir tavo palikuonims po tavęs, idant ilgai gyventumei žemėje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau visam laikui".

4,34 "... rykštėmis": Dievo galybės veiksmais, sukėlusiais Egipto nelaimes. Žr. Įst 7,19; 29,2.

4,37 Penkiaknygės tikėjimo kraityje pasirodo naujas bruožas: Dievas išsirinko Izraelį dėl to, kad jį mylėjo. Žr. Oz 11,1. Todėl ir Izraelio klusnumas Dievui turi remtis meile (žr. Įst 6,4-6).

Prieglobsčio miestai

[41] Tada Mozė atskyrė rytinėje Jordano pusėje tris miestus, [42] į
kuriuos galėtų pabėgti žmogžudys, kuris netyčia užmuštų kitą
žmogų, niekad nebuvusį su juo nesantaikoje; jis galėtų nubėgti į
šiuos miestus ir išlikti gyvas: [43] Bezerį, dykumoje ant plokštikalnio,
priklausantį reubenaičiams; Ramotus, Gileade, priklausančius gadaičiams; ir Golaną, Bašane, priklausantį manasaičiams.

B. DIEVAS IR JO SANDORA

Įvadas

[44] Šis yra įstatymas, kurį Mozė pateikė izraeliečiams. [45] Šie
yra įstatai ir įsakai, kuriuos po to, kai jie išėjo iš Egipto, Mozė
paskelbė izraeliečiams, [46] anapus Jordano, slėnyje prieš Bet-Peorą,
krašte amoriečių karaliaus Sihono, viešpatavusio Hešbone, kurį
Mozė ir izraeliečiai, išėję iš Egipto, nugalėjo. [47] Jie buvo užėmę jo
kraštą ir Bašano karaliaus Ogo kraštą, dviejų amoriečių karalių
žemes rytinėje Jordano pusėje: [48] nuo Aroerio, kuris yra ant Arnono
slėnio kranto, iki pat Siono kalno,* — tai yra Hermono, — drauge su visa Araba, rytinėje Jordano pusėje, iki pat Arabos jūros, prie Pisgos šlaitų papėdės.

4,48 "... Sion{as}": kitas Hermono kalno vardas. Žr. Įst 3,9.

5

Sandora prie Horebo

[1] Mozė sušaukė visą Izraelį ir jiems tarė: “Klausykis, Izraeli,
įstatų ir įsakų, kuriuos aš paskelbiu jums šiandien! Mokykitės jų ir
laikykitės jų ištikimai!
[2] VIEŠPATS, mūsų Dievas, sudarė Sandorą su mumis prie Ho-
rebo. [3] Ne su mūsų protėviais sudarė VIEŠPATS šią Sandorą, bet su
mumis, su kiekvienu mūsų, kurie čia šiandien esame. [4] Veidu į vei-
dą VIEŠPATS kalbėjo su jumis prie kalno iš ugnies. [5] Aš stovėjau tuo
metu tarp VIEŠPATIES ir jūsų, kad perduočiau jums VIEŠPATIES
žodžius, nes jūs bijojote ugnies ir į kalną nekopėte. Jis tarė:
[6]* ‘Aš esu VIEŠPATS, tavo Dievas, kuris išvedžiau tave iš Egip-
to žemės, iš vergijos namų. [7] Neturėsi kitų dievų, tiktai mane.
[8] Nedirbsi sau drožinio nei jokio paveikslo, panašaus į tai, kas
yra aukštai danguje, ir kas yra čia žemėje, ir kas yra vandenyse po
žeme. [9]* Jiems nesilenksi ir jų negarbinsi, nes aš VIEŠPATS, tavo
Dievas, esu pavydus Dievas, skiriantis bausmę už tėvų kaltę vai-
kams — trečiajai ir ketvirtajai kartai tų, kurie mane atmeta, [10] bet
rodantis ištikimą meilę iki tūkstantosios kartos tiems, kurie mane
myli ir laikosi mano įsakymų.
[11] Nenaudosi piktam VIEŠPATIES, tavo Dievo vardo, nes
VIEŠPATS nepaliks nenubausto to, kuris naudoja piktam jo vardą.
[12] Laikysies šabo dienos ir švęsi ją, kaip VIEŠPATS, tavo
Dievas, tau yra įsakęs. [13] Šešias dienas triūsi ir dirbsi visus savo
darbus, [14] bet septintoji diena yra VIEŠPATIES, tavo Dievo, šabas:
nedirbsi jokio darbo — nei tu, nei tavo sūnus ar duktė, nei tavo ver-
gas ar vergė, nei tavo jautis ar asilas, nei tavo galvijai, nei ateivis,
gyvenąs tavo gyvenvietėse, idant tavo vergas ir vergė galėtų ilsėtis,
kaip tu. [15] Atsimink, kad tu esi buvęs vergas Egipto žemėje, kad iš-
vedė tave iš ten VIEŠPATS, tavo Dievas, galingai pakelta ranka.
Todėl VIEŠPATS, tavo Dievas, ir įsakė tau švęsti šabo dieną.

5,6-21 Ši Dekalogo — Dešimties įsakymų versija mažai kuo skiriasi nuo Dekalogo Iš 20,2-17 tekste.

5,9-10 Dievas nebaudžia žmogaus už kitų nuodėmes, bet, dėl visuomenės solidarumo, vienos kartos geri ir blogi darbai gali sąlygoti net vėlesnes kartas. Pastebėtina, kad Dievo gailestingumas įgalina gerųjų darbų padarinius kur

16 Gerbk savo tėvą ir motiną, kaip VIEŠPATS, tavo Dievas, yra
tau įsakęs, kad ilgai gyventumei ir tau sektųsi žemėje, kurią VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, tau skiria.
17 Nežudysi.
18 Nesvetimausi.
19 Nevogsi.
20 Neliudysi melagingai prieš savo artimą.
21 Negeisi savo artimo žmonos.
Netrokši savo artimo namų, ar jo lauko, ar jo vergo bei vergės,
ar jo jaučio bei asilo, ar bet ko, kas priklauso tavo artimui'".

Mozė — Tarpininkas

22 "Šiuos žodžius — šiuos ir nieko daugiau — VIEŠPATS ga-
lingu balsu tarė visai jūsų bendrijai prie kalno iš ugnies ir tamsaus
debesies. Jis užrašė juos ant dviejų akmeninių lentelių, kurias jis
davė man. 23 Girdėdami tą balsą iš tamsumos, kalnui skendint ug-
nyje, jūs atėjote pas mane, — visi jūsų giminių vadai ir visi jūsų
seniūnai, — 24 ir sakėte: 'Žiūrėk, VIEŠPATS, mūsų Dievas ką tik
mums parodė savo šlovę ir didybę, ir mes girdėjome jo balsą iš
ugnies. Šiandien mes patyrėme, kad žmogus gali išlikti gyvas, nors
jam Dievas yra kalbėjęs. 25 Kodėl tad turėtume dabar mirti? Juk
suris mus ši baisi ugnis! Mes turėsime mirti, jei ilgiau klausysimės
VIEŠPATIES, mūsų Dievo, balso. 26 Nes koks marusis kada nors
girdėjo gyvojo Dievo balsą iš ugnies, kaip mes kad girdėjome, ir
išliko gyvas? 27 Verčiau tu prieik arčiau ir išgirsk visa, ką VIEŠ-
PATS, mūsų Dievas, sakys. Tada pasakyk mums visa, ką VIEŠ-
PATS, mūsų Dievas, bus tau sakęs, o mes klausysimės ir vykdysime'.
28 VIEŠPATS girdėjo jūsų žodžius, kai jūs kalbėjote man, ir
VIEŠPATS man tarė: 'Girdėjau šių žmonių tau pasakytus žodžius.
Visa, ką jie pasakė, yra gerai pasakyta. 29 O, kad jie turėtų visad
tokią širdį manęs bijoti ir laikytis visų mano įsakymų, tada jiems
ir jų vaikams sektųsi amžinai! 30 Eik ir sakyk jiems: 'Grįžkite į sa-
vo palapines'. 31 Bet tu pasilik čia su manimi, tau paskelbsiu visus
įsakymus,* — įstatus ir įsakus,* — kad tu jų išmokytum, idant jie
vykdytų juos krašte, kurį duodu jiems paveldėti'".

---

kas labiau sąlygoti ateities kartas: tūkstantį kartų! Blogųjų darbų padariniai tesąlygoja trejetą ar ketvertą kartų.

5,31 "... visus įsakymus": pažodžiui "Įsakymą" didžiąja raide ir vienaskaita. Hebraiškas žodis yra "Mizva". "... įstatus ir įsakus": žr. Įst 12-16; palygink su Iš 20,23-23,19.

Dievo meilė yra Įstatymo esmė

32 “Todėl būkite atidūs elgtis, kaip VIEŠPATS yra jums įsakęs.
Nenukrypkite nei į dešinę, nei į kairę. 33 Tiksliai sekite visą kelią,
kurį VIEŠPATS, jūsų Dievas, jums įsakė, idant klestėtumėte ir
jums sektųsi, kad ilgai gyventumėte krašte, kurį paveldėsite”.

6

1 “Šis yra tas įsakymas — tie įstatai ir įsakai, kurių VIEŠ-
PATS, jūsų Dievas, įsakė man jus mokyti, kad vykdytumėte juos
krašte, kurio einate paveldėti, 2 idant tu, tavo vaikai ir tavo vaikų
vaikai bijotų VIEŠPATIES, savo Dievo, visas tavo dienas ir laikytųsi
visų jo įstatų ir jo įsakymų, kuriuos tau įsakau, ir ilgai išsilai-
kytumei. 3 Klausykis tad, Izraeli, laikykis jų ištikimai, kad tau gerai
sektųsi ir didžiai daugintumeisi krašte, tekančiame pienu ir medu-
mi, kaip VIEŠPATS, tavo protėvių Dievas, yra tau pažadėjęs”.

Didysis įsakymas

4* Klausykis, Izraeli!
VIEŠPATS yra mūsų Dievas, vien tik VIEŠPATS.
5 Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi,
visa siela* ir visomis jėgomis.

6,4-6 Šis tekstas apima visą esminį Mozės įstatymo dėsnį, Pakartoto Įstatymo knygos pagrindinę temą. Kadangi Viešpats yra tik vienas ir vienintelis Dievas, turime jį mylėti visa — nepadalyta — širdimi. Kristus cituoja šiuos žodžius kaip “didžiausią ir pirmąjį įsakymą”, apimantį visą Dievo mokymą. Žr. Mt 22,37; Mk 12,28-31; Lk 10,25-28; Rom 13,8-10. “... visa {savo} siela”: hebraiškai “nafšeha”, t.y. visu savo gyvenimu. Sielos sąvoka atėjo į mūsų Senojo Testamento vertimus per graikus.

6 Paimk į širdį šiuos žodžius, kuriuos tau šiandien įsakau. 7 Įdiek
juos savo vaikams. Kartok juos, kai esi namie ir kai keliauji, kai
guliesi ir kai keliesi. 8 Prisirišk* juos kaip ženklą ant rankos. Tebū-
na jie kaip žymė tau ant kaktos. 9 Užrašyk juos ant durų staktų sa-
vo namuose ir ant vartų".

Neužmiršk Viešpaties!

10 "Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus įvedęs tave į kraštą, kurį
jis prisiekė duoti tavo protėviams — Abraomui, Izaokui ir Jokūbui,
— kraštą su turtingais ir dideliais miestais, kurių tu nestatei, 11 su
namais, pilnais visokiausių gėrybių, kurių tu nesukrovei, su iš-
kirstomis cisternomis, kurių tu nekirtai, su vynuogynais bei alyv-
medžių miškeliais, kurių tu nesodinai; kai būsi sočiai pavalgęs,
12 rūpinkis neužmiršti VIEŠPATIES, išvedusio tave iš Egipto že-
mės, iš vergijos namų. 13 Bijosi tik VIEŠPATIES, savo Dievo, jam
tarnausi* ir tik jo vardu prisieksi. 14 Neisite paskui kitus dievus,
paskui savo kaimynystės tautų dievus, 15 — nes VIEŠPATS, tavo
Dievas, esantis su tavimi, yra pavydus Dievas, — kad neužsidegtų
ant tavęs įniršis VIEŠPATIES, tavo Dievo, ir nenušluotų tavęs nuo
žemės veido.
16 Negundykite VIEŠPATIES, savo Dievo, kaip gundėte prie
Masos. 17 Stenkitės ištikimai laikytis VIEŠPATIES, savo Dievo, tau
duotų įsakymų, jo taisyklių ir įstatų. 18 Daryk, kas teisu ir gera
VIEŠPATIES akyse, idant tau sektųsi, kad įeitumei ir paveldėtumei
puikųjį kraštą, kurį VIEŠPATS prisiekė tavo protėviams tau duoti,
19 nuvydamas tau iš kelio visus tavo priešus, kaip VIEŠPATS yra tau
pažadėjęs".

6,8 "Prisirišik juos... kaip ženklą": turbūt šie nurodymai turėjo perkeltinę prasmę. Žr. Iš 13,9.16. Tačiau žydai suprato juos paraidžiui ir rišdavosi ant riešų ir kaktos "dėžutes", įdėdami į jas pergamento juosteles su tikėjimo išpažinimo įrašu.

6,13 "... jam tarnausi": čia "tarnauti Dievui" reiškia Dievą garbinti. Šia prasme Kristus šį tekstą cituoja, sudrausdamas šėtoną. Žr. Mt 4,10.

Vaikai turi būti mokomi

[20] "Kai tavo vaikai ateityje klaus, tardami: 'Ką reiškia tos tai-
syklės, tie įsakai ir įstatai, kuriuos VIEŠPATS, mūsų Dievas, jums
įsakė?' [21] Tada savo vaikams atsakysi: 'Mes buvome faraono vergai
Egipte, bet VIEŠPATS galinga ranka išvedė iš Egipto. [22] Mūsų akyse
VIEŠPATS padarė ženklų ir nuostabių ir baisių darbų prieš faraoną
ir jo dvarą Egipte. [23] Iš ten mus išvedė, idant mus įvestų, duotų
mums kraštą, pažadėtą priesaika mūsų protėviams. [24] Tada VIEŠ-
PATS mums įsakė vykdyti visus šiuos įstatus, bijoti VIEŠPATIES
amžinam mūsų labui, idant išliktumėme gyvi, kaip šiandien ir yra.
[25] Jei mes stengsimės ištikimai vykdyti šį visą įsakymą VIEŠ-
PATIES, mūsų Dievo akivaizdoje, kaip jis mums yra įsakęs, mes
būsime teisūs".

7

Pagonių sunaikinimas

[1] "Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tave įvedęs į kraštą, kurio
paveldėti eini, ir bus tau išvaręs daug tautų: hetitus, girgašitus,
amoriečius, kanaaniečius, perizitus, hivitus, ir jebusitus, septynias
tautas, daug galingesnes už tave, — [2] kai VIEŠPATS, tavo Dievas,
bus juos tau atidavęs, ir tu juos nugalėsi, turi juos skirti sunaikinti.
Nesudaryk su jais sandoros ir jų nepasigailėk. [3] Nesimaišyk su jais
vedybomis, duodamas savo dukteris jų sūnums ar imdamas jų duk-
teris savo sūnums, [4] nes tai nugręš tavo vaikus nuo manęs tarnauti
kitiems dievams. Tuomet VIEŠPATIES įniršis suliepsnos ant tavęs,
jis nedelsdamas tave sunaikins.

[5] Jūs turite su jais šitaip pasielgti: sugriaukite jų altorius, su-
daužykite jų šventuosius akmenis,* nukirskite jų stulpus* ir sude-
ginkite jų stabus ugnyje, [6] nes tu esi VIEŠPAČIUI, savo Dievui,
pašvęsta tauta. VIEŠPATS, tavo Dievas, išsirinko iš visų žemės tau-
tų tave būti jo branginama tauta.

7,5 "... šventuosius akmenis...stulpus": žr. Iš 34,13 paaiškinimą.

[7] Ne dėl to, kad būtumėte buvę gausesni už bet kokią kitą tautą,
VIEŠPATS pamilo jus ir išsirinko, nes jūs buvote skaičiumi ma-
žiausi iš visų tautų. [8] Nes VIEŠPATS mylėjo jus ir laikėsi priesaikos,
kurią jis buvo davęs tavo protėviams, VIEŠPATS išvedė jus galinga
ranka ir atpirko tave iš vergijos namų, iš faraono, Egipto karaliaus,
rankos. [9] Todėl žinok, kad VIEŠPATS, tavo Dievas, yra Dievas —
ištikimas Dievas, kuris ištikimai laikosi sandoros su jį mylinčiais ir
vykdančiais jo įsakymus lig tūkstantosios kartos, [10]* bet kuris nedel-
sia atlyginti sunaikinimu to asmens, kuris jį atmeta. Su tokiu jis
nedelsia, bet jam tuojau pat atlygina. [11] Laikykis tad uoliai įsakymo
— įstatų ir įsakų, kuriuos šiandien įsakau tau vykdyti".

Klusnumas neš palaimą

[12] "Jei laikysitės šių įsakų, juos ištikimai vykdydami, VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, ištikimai laikysis su tavimi Sandoros, kurią
prisiekė tavo protėviams. [13] Mylės tave, laimins tave ir padaugins
tave. Laimins tavo įsčių vaisių ir tavo žemės derlių, tavo grūdus,
naują vyną ir aliejų, tavo galvijų prieauglį ir avių jaunikius krašte,
kurį tavo protėviams jis prisiekė tau duoti. [14] Tu būsi palaimintas
labiau negu visos kitos tautos: nebus nei bevaisio vyro, nei be-
vaisės moters tarp jūsų ar tarp jūsų galvijų. [15] VIEŠPATS atitolins
nuo tavęs visas ligas. Jokiomis piktomis Egipto negaliomis, apie
kurias tu žinai, jis tavęs nevargins, bet kirs jomis visiems, kurie
tavęs nekenčia. [16] Nerodydamas gailesčio, sunaikinsi visas tautas,
kurias VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda. Kitiems dievams netar-
nausi, nes tai būtų tau žabangos.
[17] Jei sakytumei širdyje: 'Anos tautos yra gausesnės už mane,
kaip aš galiu jas išvaryti?' — [18] jų nebijok! Tik atsimink, ką
VIEŠPATS, tavo Dievas, padarė faraonui ir visam Egiptui, [19] di-
džiąsias rykštes, kurias matei savo akimis, ženklus bei nuostabius

---

7,10 Polinkis pabrėžti asmeninę atsakomybę (žr. Iš 34,7; Įst 24,16). Ez 18.

darbus ir galingai pakeltą ranką, kuria VIEŠPATS, tavo Dievas, tave
išvedė. VIEŠPATS, tavo Dievas, padarys tą patį ir visoms tautoms,
kurių baiminiesi. 20 Be to, VIEŠPATS, tavo Dievas, siųs jiems marą,
kolei net išlikusieji ir bėgliai bus sunaikinti. 21 Tenebūna tau jų
baisu, nes VIEŠPATS, tavo Dievas, esantis su tavimi, yra didis ir
baisus Dievas. 22 VIEŠPATS, tavo Dievas, išvarys tau tas tautas pa-
mažu. Jų pribaigti iš karto tu negali, kad kartais nepadaugėtų lau-
kinių žvėrių tavo nelaimei. 23 Bet VIEŠPATS, tavo Dievas, juos tau
atiduos ir glumins siaubu, kol jie bus išnaikinti. 24 Jų karalius jis
paduos tau į rankas, išdildysi jų vardus po dangumi; niekas nepa-
jėgs tau priešintis, kol juos sunaikinsi. 25 Sumesi į ugnį jų stabus.
Negeisi ant jų esančio sidabro ar aukso ir sau nepaimsi, kad juo
nebūtumei įviliotas į žabangas, nes tai yra bjaurus dalykas VIEŠ-
PAČIUI, tavo Dievui. 26 Neįnešk jokio bjauraus daikto į savo na-
mus, nes ir tu, kaip jis, būsi atidėtas sunaikinimui. Turi juo šlykš-
tėtis ir bjaurėtis, nes tai yra atidėta sunaikinimui".

8

Dievo rūpestis savo tauta

1* "Šio viso įsakymo, kurį aš šiandien tau duodu, turite ištiki-
mai laikytis, kad klestėtumėt ir daugėtumėt bei pajėgtumėte įeiti
ir paveldėti kraštą, kurį VIEŠPATS pažadėjo priesaika jūsų protė-
viams. 2 Atsimink tą ilgą kelią, kuriuo tave vedė VIEŠPATS, tavo
Dievas, per tuos keturiasdešimt metų dykumoje, idant padarytų
tave nuolankų, bandydamas sužinoti, kas buvo tavo širdyje, ar tu
laikysiesi jo įsakymų ar ne. 3 Jis darė tave nuolankų, leisdamas tau
paalkti, po to, maitindamas tave mana, kurios nei jūs, nei jūsų pro-
tėviai nežinojote, idant tave pamokytų, kad žmogus yra gyvas ne
viena duona,* bet kad žmogus gyvena kiekvienu žodžiu, išeinančiu

8,1-20 Pagunda didžiuotis ir pasitikėti tik savimi. Mozė įspėja žydus, kad sėkmė Kanaane juos gundys užmiršti dykumos pamoką, jog viskas priklauso nuo pasitikėjimo Dievo gerumu ir gailestingumu.

8,3 "... žmogus yra gyvas ne viena duona": Jėzus Kristus cituoja tuos žodžius (žr. Mt 4,4; Lk 4,4). Dievas rūpinasi tais, kurie jį myli net tada, kai jokios gamtinės priemonės nepadeda.

iš VIEŠPATIES burnos. 4 Per tuos keturiasdešimt metų drabužiai
ant tavo nugaros nesusinešiojo ir tavo kojos nesutino. 5 Žinok tad
savo širdyje, kad VIEŠPATS, tavo Dievas, baudžia tave, kaip žmo-
gus kad baudžia savo sūnų. 6 Todėl laikykis VIEŠPATIES, savo
Dievo, įsakymų, eidamas jo keliais ir jo bijodamas, 7 nes VIEŠPATS,
tavo Dievas, veda tave į puikų kraštą — kraštą upelių, šaltinių ir
vandens, trykštančio slėniuose ir kalvose; 8 kraštą kviečių ir
miežių, vynmedžių, figmedžių ir granatmedžių, kraštą alyvmedžių
ir medaus; 9 kraštą, kur galėsi valgyti duonos nestokodamas, kur
jums nieko netrūks; kraštą su geležies uolomis ir iš kurio kalvų
galėsi kasti varį. 10 Kai būsi ligi soties privalgęs, šlovink VIEŠPATĮ,
savo Dievą, už puikųjį kraštą, kurį jis tau yra davęs.

11 Rūpinkis, kad neužmirštum VIEŠPATIES, savo Dievo, laiky-
damasis jo įsakymų, įsakų ir įstatų, kuriuos aš tau šiandien įsakau.
12 Kai tu būsi sočiai pavalgęs, būsi pasistatęs gerus namus ir juose
gyvensi; 13 kai tavo galvijų bandos ir avių kaimenės bus padaugėju-
sios, tavo sidabras ir auksas bus pagausėję, ir visa, kas tau priklau-
so, bus suklestėję, 14 tuomet saugokis, kad tavo širdis neišpuiktų,
užmiršdama VIEŠPATĮ, savo Dievą, išvedusį tave iš Egipto žemės,
iš vergijos namų, 15 vedusį tave per plačią ir baisią dykumą su jos
ugningais žalčiais ir skorpionais, — išdegusią ir be jokio vandens
žemę, — davusį tau vandens iš titnago uolos 16 ir maitinusį tave
mana, tavo protėviams nežinomu maistu, idant padarytų tave nuo-
lankų ir išbandytų tik tavo ateities labui. 17 Nesakyk sau širdyje:
'Mano paties galybė ir mano paties rankos jėga sukrovė man šiuos
turtus'. 18 Atsimink tad, kad VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tas, kuris
tau duoda galybę būti turtingam, idant patvirtintų savo Sandorą,
kuria jis prisiekė tavo protėviams, kaip jis ir šiandien daro. 19 Bet
jei tu, užmiršęs VIEŠPATĮ, savo Dievą, eisi paskui kitus dievus
jiems tarnauti ir jų garbinti, aš šiandien įspėju jus, kad jūs tikrai
pražūsite. 20 Jūs žūsite kaip tautos, kurias VIEŠPATS naikina jūsų
akivaizdoje, nes jūs neklausėte VIEŠPATIES, savo Dievo, balso".

9

Viešpats, ne Izraelis, yra pergalingas

1* “Klausyk, Izraeli! Šiandien tu pereini Jordaną, kad įeitum ir paveldėtum tautas, gausesnes ir galingesnes už save, didelius miestus, įtvirtintus mūrais iki padangių,
2 — stiprią ir aukštaūgę tautą, — anakimų palikuonis, kuriuos pažįsti. Girdėjai, kas apie juos sakoma: ‘Kas gali priešintis anakimams?’
3 Žinok tad šiandien, kad VIEŠPATS, tavo Dievas, pereina pirm tavęs kaip naikinanti ugnis, — juos jis nugalės. Jis paklupdys juos tavo akivaizdoje, idant galėtumei juos paveldėti ir greitai sunaikinti, kaip VIEŠPATS yra tau pažadėjęs.
4* Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus nuvijęs juos tau iš kelio, nesakyk sau širdyje: ‘Dėl mano teisumo VIEŠPATS įvedė mane paveldėti šį kraštą’, nes iš tikrųjų dėl tų tautų nedorumo VIEŠPATS išvaro juos tavo akivaizdoje.
5 Ne dėl tavo teisumo ar tavo širdies sąžiningumo įeini paveldėti jų kraštą, bet dėl jų nedorumo VIEŠPATS išvaro juos tavo akivaizdoje, idant įvykdytų pažadą, kurį VIEŠPATS davė prisiekdamas tavo protėviams — Abraomui, Izaokui ir Jokūbui.
6 Žinok tad, kad VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau šį kraštą paveldėti ne dėl tavo teisumo, nes esi kietasprandė tauta”.

Auksinis veršis

7 “Atsimink ir neužmiršk, kaip įpykinai VIEŠPATĮ, savo Dievą, dykumoje. Nuo tos dienos, kai išėjai iš Egipto žemės, iki atėjote į šią vietą, maištavote prieš VIEŠPATĮ.

9,1-10,11 Dievas nedavė Izraelio tautai krašto kaip atlyginimo už jos dorybes ar nuopelnus, nes dykumoje izraeliečiai parodė, kad jie yra maištingi žmonės.

9,4-6 Pergalė šventajame kare bus suteikta izraeliečiams, nes Kanaano pagonių religijos buvo pastūmėjusios žmones į dorovinį sugedimą. Be to, pergalė izraeliečių šventajame kare bus suteikta ir dėl to, kad Viešpats yra ištikimas savo pažadui, duotam Izraelio protėviams.

8 Net prie Horebo taip įpykinote VIEŠPATĮ, kad VIEŠPATS
buvo taip įniršęs, jog buvo pasiruošęs jus sunaikinti. 9 Užkopęs ant
kalno paimti akmeninių lentelių, lentelių Sandoros, kurią VIEŠ-
PATS sudarė su jumis, išbuvau ant kalno keturiasdešimt dienų ir ke-
turiasdešimt naktų, nevalgydamas duonos ir negerdamas vandens.
10 VIEŠPATS davė man dvi akmenines lenteles, parašytas Dievo
pirštu, su tais pačiais žodžiais, kuriuos jis buvo pasakęs jums iš
ugnies prie kalno sueigos dieną. 11 Praėjus keturiasdešimčiai dienų
ir keturiasdešimčiai naktų, VIEŠPATS man davė dvi akmenines
lenteles — Sandoros lenteles. 12 Tada VIEŠPATS man tarė: ‘Skubėk,
tuojau lipk nuo čia žemyn, nes tavo žmonės, kuriuos išvedei iš
Egipto, nedorai elgiasi. Jie veikiai suskubo pasukti iš kelio, kuriuo
eiti buvau jiems įsakęs, ir pasidarė sau nulydytą stabą’. 13 Be to,
VIEŠPATS pridėjo: ‘Nūn matau, kad ši tauta yra tikrai kietasprandė
tauta. 14 Dabar tad palik mane vieną, kad galėčiau juos sunaikinti,
ištrindamas jų vardą po dangumi. Iš tavęs padarysiu galingesnę ir
gausesnę už juos tautą’.

15 Apsisukau ir leidausi žemyn nuo kalno. Kalnas liepsnojo ug-
nyje. Abiem rankom laikiau dvi Sandoros lenteles. 16 Tada pamačiau,
kad jūs iš tikrųjų nusidėjote VIEŠPAČIUI, savo Dievui, nusilydy-
dami sau veršio paveikslą. Jūs buvote veikiai suskubę pasukti iš ke-
lio, kuriuo eiti buvo VIEŠPATS jums įsakęs. 17 Paėmęs abi lenteles,
sviedžiau jas abiem rankom nuo savęs ir jas sudaužiau jūsų akyse.
18 Tada gulėjau kniūpsčias prieš VIEŠPATĮ keturiasdešimt dienų ir
keturiasdešimt naktų, kaip anksčiau, nevalgydamas duonos ir
negerdamas vandens, dėl sunkios jūsų nuodėmės, kuria buvote nu-
sidėję, darydami kas yra nedora VIEŠPATIES akyse ir jį pykdy-
dami. 19 Man buvo baisu dėl VIEŠPATIES ant jūsų degančio pykčio,
jį skatinusio jus sunaikinti. Bet VIEŠPATS išklausė manęs ir šį
kartą. 20 Be to, VIEŠPATS buvo taip supykęs ant Aarono, kad buvo
pasiruošęs jį sunaikinti, bet aš užtariau ir jį tuo pačiu metu. 21 Ta-
da, paėmęs jūsų muodėmės darbą — tą veršį, sudeginau jį ugnyje,
sutrupinau į šipulius ir, sutrynęs į smulkiausias dulkes, išbarsčiau
jo dulkes į upelį, tekantį nuo kalno.

22 Ir prie Taberos, ir prie Masos, ir prie Kibrot-haTaavos pyk-
dėte VIEŠPATĮ. 23 O kai VIEŠPATS siuntė jus iš Kadeš-Barneos,
sakydamas: ‘Nukilkite ir paveldėkite kraštą, kurį esu jums davęs’,
jūs maištavote prieš VIEŠPATIES, savo Dievo, įsakymą, juo nepa-

sitikėdami ir jam nepaklusdami. [24] Jūs esate maištavę prieš VIEŠ-
PATĮ nuo tos dienos, kai jis jus pažino.
[25]* Anas keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų todėl aš
gulėjau kniūpsčias prieš VIEŠPATĮ, — aš gulėjau kniūpsčias, nes
VIEŠPATS ketino jus sunaikinti. [26] Meldžiausi į VIEŠPATĮ ir sa-
kiau: 'Viešpatie DIEVE, nesunaikink savo nuosavos tautos, kurią at-
pirkai savo didybe ir išvedei iš Egipto galinga ranka. [27] Prisimink
savo tarnus — Abraomą, Izaoką ir Jokūbą ir nepaisyk, kad ši tau-
ta yra kietasprandė, nedora ir nuodėminga. [28] Kitaip žmonės kraš-
te, iš kurio mus išvedei, sakys: 'Dėl to, kad VIEŠPATS buvo be-
jėgis įvesti juos į pažadėtą kraštą ir dėl to, kad jų nekentė, jis išvedė
juos, kad išmirtų dykumoje'. [29] Juk jie galų gale yra tavo nuosava
tauta, kurią išvedei savo didinga jėga ir pakelta ranka'".

10

Naujos Įstatymo lentelės

[1] "Tada VIEŠPATS man tarė: 'Nusitašyk iš akmens dvi lente-
les, tokias, kaip buvo pirmosios, ir užkopk pas mane ant kalno;
padirbk ir medinę skrynią. [2] Aš įrašysiu ant lentelių žodžius, bu-
vusius ant pirmųjų lentelių, kurias sudaužei, ir tu įdėsi jas į skry-
nią'. [3] Padirbau tad skrynią iš akacijos medžio, nusitašiau dvi ak-
menines lenteles, tokias, kaip buvo pirmosios, ir užlipau ant kalno
su dviem lentelėmis rankoje. [4] Tada jis parašė ant lentelių, kaip
anksčiau buvo parašęs, tuos pačius žodžius — Dešimt įsakymų, ku-
riuos VIEŠPATS buvo paskelbęs jums iš ugnies ant kalno sueigos
dieną; ir padavė jas man. [5] Apsisukęs nulipau nuo kalno ir įdėjau
lenteles į skrynią, kurią buvau padirbęs. Ir ten jos tebėra, kaip
VIEŠPATS man įsakė.
[6] Izraeliečiai keliavo nuo Beerotų Bene-Jaakano į Moserą. Ten
mirė Aaronas, ten jis buvo ir palaidotas; jo sūnus Eleazaras tapo
kunigu jo vietoje. [7] Iš čia jie keliavo į Gudgodą, o nuo Gudgodos į

9,25-29 Iš 32,11-14 parafrazė. Pakartoto Įstatymo knygoje Mozė yra vaizduojamas kaip idealus pranašas (žr. Įst 34,10-12), kuris užtaria žmones ir kenčia jų labui (žr. Įst 1,37; palygink Iz 53).

Jotbatą — kraštą su tekančiais upeliais. [8] Tuo metu VIEŠPATS atskyrė Levio giminę VIEŠPATIES Sandoros skryniai nešti, būti VIEŠPATIES akivaizdoje bei jam tarnauti ir laiminti jo vardu, kaip ir daroma šiandien. [9] Todėl Levis neturi dalies ar paveldo su savo broliais. Pats VIEŠPATS yra jo paveldas, kaip VIEŠPATS, tavo Dievas, apie juos kalbėjo.

[10] Išbuvau ant kalno keturiasdešimt dienų ir keturiasdešimt naktų. Dar kartą VIEŠPATS išklausė manęs ir sutiko tavęs nesunaikinti. [11] VIEŠPATS man tarė: 'Stokis! Leiskis kelionėn priekyje žmonių, kad jie įeitų ir paveldėtų kraštą, kurį jų protėviams prisiekiau jiems duoti'".

Viešpaties didybė

[12] "O dabar, Izraeli, taigi ko reikalauja iš tavęs VIEŠPATS, tavo Dievas? Vien bijoti VIEŠPATIES, tavo Dievo, eiti visais jo keliais, mylėti jį, tarnauti VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, visa savo širdimi ir visa siela [13] ir laikytis visų VIEŠPATIES, tavo Dievo, įsakymų bei jo įstatų, kuriuos įsakau tau šiandien tavo paties labui. [14] Žiūrėk! VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, priklauso dangus bei dangaus aukštybės,* žemė ir visa, kas joje yra, [15] tačiau vien tavo protėvius VIEŠPATS pamilo ir išrinko jus, jų palikuonis, iš visų tautų, kaip ir yra šiandien. [16] Apipjaustykite, tad, savo surambėjusias širdis* ir nebebūkite daugiau kietasprandžiai. [17]* Juk VIEŠPATS, jūsų Dievas, yra dievų Dievas ir viešpačių Viešpats — didingas, galingas ir bai-

---

10,14 "... dangus bei dangaus aukštybės": pažodžiui "dangūs ir dangų dangūs". Hebraiškai "dangus" vadinamas "šamaim", t.y. "ten vandenys". Anot Senojo Testamento mąstysenos, esama trijų dangų: dangaus skliautas, vandenys virš dangaus skliauto ir dangaus aukštybės — Dievybės sostas. Kadangi virš dangaus skliauto buvo vandenys — lietus, sniegas, kruša..., tie dangūs ir buvo vadinami "šam maim" — "(ir)ten vandenys".

10,16 "Apipjaustykite ... surambėjusias širdis": žr. Įst 30,6; Jer 4,4; Rom 2,29. "Neapipjaustyta širdis (žr. Kun 26,41; Jer 9,25; Ez 44,7.9) yra uždara širdis, kuri nepriima malonės nei patarimo, lygiai kaip "neapipjaustytos ausys" (žr. Jer 6,10) yra uždaros garsui ir "neapipjaustytos lūpos" (žr. Iš 6,12.30) neatsiveria kalbant.

10,17-18 Dievo teisumas reiškiasi ginant vargšus ir bejėgius. Našlaitis, našlė, levitas ir ateivis yra dažni bejėgių pavyzdžiai Senajame Testamente.

sus Dievas, nesantis šališkas ir neimantis kyšio, [18] ginantis naš-
laičio ir našlės bylą, mylintis ateivį, parūpinantis jiems maistą ir
drabužį. [19] Mylėsite tad ir jūs ateivį, nes jūs patys buvote ateiviai
Egipto žemėje. [20] Bijosi VIEŠPATIES, savo Dievo, tik jį garbinsi,
jam atsiduosi ir jo vardu prisieksi. [21] Jis yra tavo gyrius. Jis yra ta-
vo Dievas, padaręs šiuos nuostabius ir baisius darbus, kuriuos ma-
tei savo akimis. [22] Tavo protėviai buvo septyniasdešimt asmenų, kai
jie nuėjo į Egiptą, o dabar VIEŠPATS, tavo Dievas, yra padaręs tave
taip gausų kaip dangaus žvaigždes".

11

Nuostabieji Viešpaties darbai

[1]* "Mylėk tad VIEŠPATĮ, savo Dievą, ir laikykis įpareigojimo
— jo įstatų, įsakų ir įsakymų visad. [2] Atsiminkite šiandien, kad ne
jūsų vaikai, kurie nei patyrė, nei matė VIEŠPATIES, jūsų Dievo,
pamokos, bet esate jūs patys, kurie turite pripažinti jo didybę, ga-
lingai pakeltą jo ranką, [3] jo ženklus ir darbus, padarytus Egipte
faraonui, Egipto karaliui, ir visai jo žemei; [4] ką jis padarė egip-
tiečių kariuomenei — jų žirgams ir vežimams, kai jie vijosi iš
paskos, VIEŠPATS užliejo juos Nendrių jūros vandenimis ir visiškai
sunaikino; [5] ką jis padarė jums dykumoje, kol jūs atėjote į šią vie-
tą; [6] ir ką jis padarė Datanui ir Abiramui, Reubeno sūnaus Eliabo
sūnums, kai viso Izraelio akyse žemė atvėrė savo burną ir prarijo
juos, drauge su jų šeimomis, jų palapinėmis bei visa, kas gyva tarp
jų, [7] — nes jūs savo akimis matėte visus šiuos nuostabius darbus.
[8] Laikykitės tad visų įsakymų, kuriuos šiandien jums duodu,
kad būtumėte stiprūs, įeitumėte ir paveldėtumėte kraštą, kurį ky-
late paveldėti, [9] kad ilgai gyventumėte krašte, kurį VIEŠPATS pri-
siekė duoti jūsų protėviams ir jų palikuonims, krašte, tekančiame
pienu ir medumi".

10,19 Ši eilutė apima užuominą apie antrą didįjį įstatymą: "Mylėsi artimą..." Žr. Kun 19,17-18; Iš 22,21; 23,9; Kun 19,34.

11,1-26 Tik ištikimybė Sandorai su Viešpačiu užtikrina gyvenimą Kanaane — Pažado žemėje.

Lietaus dovana

10 "Kraštas, kurį kylate paveldėti, nėra kaip Egipto žemė, iš
kurios atėjote. Ten javai, kuriuos sėjai, turėjo būti palaistomi tavo
paties triūsu tartum darže. 11 O kraštas, kurį kylate paveldėti, yra
kalvų ir slėnių šalis, laistoma iš dangaus lietumi. 12 Tai šalis, kuria
VIEŠPATS, tavo Dievas, pasirūpina, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas,
prižiūri visad — nuo metų pradžios lig metų galo.
13 Jei tad jūs tikrai paklusite jo įsakymams, kuriuos jums duo-
du šiandien, mylėdami VIEŠPATĮ, jūsų Dievą, ir tarnaudami jam
visa širdimi ir visa siela, 14 tada jis duos lietaus tavo žemei savo
laiku — ankstyvąjį ir vėlyvąjį lietų,* jūs nuimsite savo derlių grūdų,
vyno ir aliejaus; 15 jis duos žolės laukuose jūsų galvijams, ir jūs
būsite pavalgę iki soties. 16 Bet saugokitės, kad jūsų širdis nesu-
siviliotų tarnauti kitiems dievams ir juos garbinti, 17 nes tuomet
VIEŠPATS įniršt ant jūsų ir uždarys dangaus skliautą, kad nebekristų
lietus ir žemė nebeduotų derliaus. Tada jūs veikiai pražūsite pui-
kiajame krašte, kurį VIEŠPATS jums duoda".

Atlyginimas už ištikimybę

18 "Įsidėkite šiuos mano žodžius į savo širdis ir sielas, prisi-
riškite juos kaip ženklą prie rankos ir pritvirtinkite juos kaip žymę
sau ant kaktos. 19 Mokykite jų savo vaikus, kalbėdami apie juos, kai
esi namie ir kai keliauji, kai guliesi, ir kai keliesi. 20 Užrašyk juos
ant savo namų durų staktų ir ant savo vartų, 21 kad jūsų dienos ir
dienos jūsų vaikų būtų padaugintos krašte, kurį VIEŠPATS prisiekė
jūsų protėviams duoti, kolei dangaus skliautas yra virš žemės.
22 Jei tad jūs ištikimai laikysitės šio viso įsakymo, kurį jums
duodu, mylėdami VIEŠPATĮ, savo Dievą, eidami visais jo keliais ir
jo laikydamiesi, 23 tuomet VIEŠPATS išvarys visas šias tautas prieš
jus, ir paveldėsite didesnes ir galingesnes tautas už save. 24 Kiek-
viena vieta, į kurią įkelsite koją, jums priklausys; jūsų žemė driek-

11,14 "... ankstyvąjį ir vėlyvąjį lietų": ankstyvasis lietus, arba "jore", prasideda spalio ar lapkričio mėnesį ir tęsiasi protarpiais per visą žiemą; vėlyvasis lietus yra stiprūs lietaus būriai kovo ir balandžio mėnesiais. Palestinoje sėjama rudenį, o pjaunama pavasarį!

11,24 "... Vakarų jūra...": Viduržemio jūra.

sis nuo dykumos ligi Libano ir nuo Upės — Eufrato upės lig Vakarų
jūros.* 25 Niekas nepajėgs jums priešintis: jūsų baimę ir klaiką
VIEŠPATS, jūsų Dievas, sukels visame krašte, į kurį jūs įkelsite ko-
ją, kaip jis pažadėjo".

Palaiminimas ar prakeikimas

26 "Žiūrėkite! Šiandien padedu prieš jus palaiminimą ir pra-
keikimą. 27 Palaiminimą, jei paklusite VIEŠPATIES, jūsų Dievo,
įsakymams, kuriuos šiandien jums duodu, 28 ir prakeikimą, jei
nepaklusite VIEŠPATIES, jūsų Dievo, įsakymams, bet trauksitės iš
kelio, kurį šiandien jums duodu, eidami paskui kitus dievus, kurių
nepažinojote.

29 Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tave įvedęs į kraštą, kurį tu
įeini paveldėti, ištarsi palaiminimą* ant Gerizimo kalno,* o pra-
keikimą ant Ebalo kalno.* 30 Kaip žinai, jie yra anapus Jordano, už
vakarų kelio, esančio krašte kanaaniečių, gyvenančių Araboje,
priešais Gilgalą, prie Morės ąžuolų.

31 Juk pereisite Jordaną, kad įeitumėte paveldėti kraštą, kurį
VIEŠPATS, jūsų Dievas, duoda jums, ir kai jį paveldėsite bei jame
gyvensite, 32 turite ištikimai laikytis visų įstatų ir įsakų, kuriuos
išdėsčiau jums šiandien".

11,29 "... ištarsi palaiminimą...prakeikimą": visos apeigos aprašomos 27-ajame ir 28-ajame skyriuje. "Gerizim{as} ir Ebal{is} — gretimi kalnai Samarijoje su giliu, juos skiriančiu slėniu. Jų viršūnės sudaro puikią progą pasižvalgyti po visą Kanaaną.

C. PAKARTOTO ĮSTATYMO TEISYNAS

12

Viena šventovė

1 "Šie yra įstatai ir įsakai, kurių turite ištikimai laikytis krašte,
kurį VIEŠPATS, tavo protėvių Dievas, yra davęs tau paveldėti, kol
tik būsite gyvi žemėje.
2* Sugriaukite iš pamatų visas vietas, kur tautos, kurias jūs iš-
varote, ant kalvų ir po kiekvienu lapuotu medžiu garbino savo die-
vus. 3 Išardykite jų aukurus, sudaužykite šventuosius akmenis, su-
deginkite stulpus, nukirskite stabus jų dievų, išdildykite jų vardą
iš tokių vietų. 4 Taip, kaip jie, VIEŠPATIES, savo Dievo, negarbin-
site. 5 Jūs žvelgsite į vietą, kurią VIEŠPATS, jūsų Dievas, išrinks iš
visų jūsų giminių kaip buveinę savo vardui padėti. Jūs ten eisite,
6 nešdami savo deginamąsias atnašas ir aukas, savo dešimtines ir
asmeniškas aukas, savo įžadų ir savanoriškas atnašas ir savo gal-
vijų bandų bei avių kaimenių pirmienas. 7 Ten tad, VIEŠPATIES,
savo Dievo, akivaizdoje, valgysite jūs, drauge su savo šeimomis,
džiaugdamiesi visais atliktais darbais, kuriais VIEŠPATS, jūsų
Dievas, bus jus palaiminęs.
8 Nesielgsite, kaip mes elgiamės čia šiandien, kiekvienas mūsų
darydamas, kas jam atrodo gera, 9 nes dar nesate atėję į ramybės
vietą — į paveldą, kurį VIEŠPATS, jūsų Dievas, jums duoda. 10 Kai
būsite perėję Jordaną ir apsigyvenę krašte, kurį VIEŠPATS, jūsų
Dievas, skiria jums, ir kai jis bus suteikęs jums ramybę nuo jūsų
aplinkinių priešų, kad galėtumėte saugiai gyventi, 11 tada nešite visa,
ką jums įsakau, į tą vietą, kurią VIEŠPATS, jūsų Dievas, išrinks kaip
buveinę savo vardui: savo deginamąsias atnašas ir kitas aukas, savo
dešimtines ir savo dovanas, visas savo rinktines įžadų atnašas, kurias
pažadate VIEŠPAČIUI. 12 VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje
džiaugsitės jūs, drauge su savo sūnumis ir dukterimis, vergais bei

---

12,2-31 Dievo garbinimo sutelkimas į vieną centrą — šventovę, siekiant jį apsaugoti nuo kanaaniečių religinės įtakos. Kanaaniečių religijos ištaka buvo žemdirbių kultūros polėkis apvaldyti gamtos jėgas magija. Izraeliečių religijos ištaka buvo istorinis izraeliečių susitikimas su Dievu.

vergėmis ir levitais, gyvenančiais jūsų miestuose, nes jie patys ne-
turi, kaip jūs, dalies ar paveldo.

[13] Žiūrėk, kad neatnašautum savo deginamųjų aukų, kur tik ta-
vo akims patinka. [14] Vien toje vietoje, kurią VIEŠPATS išrinks vie-
noje iš tavo giminių — ten atnašausi savo deginamąsias aukas ir ten
atliksi visa, ką tau įsakau.

[15] Tačiau kur tik nori gali skersti ir valgyti mėsą bet kurioje iš
savo gyvenviečių, pagal palaiminimą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas,
yra tau davęs. Ir nešvarūs, ir švarūs gali ją valgyti, lygiai kaip ga-
zelės ar stirnos mėsą. [16] Bet kraujo nevalgysite; jį išliesite ant žemės
kaip vandenį. [17] Nevalgysi savo gyvenvietėse nei dešimtinių savo
grūdų, vyno ir aliejaus, nei pirmienų savo galvijų bandos ir avių
kaimenės, nei įžadų dovanų, kurias pažadi, savanoriškų atnašų ir as-
meniškų aukų. [18] Jas turi valgyti VIEŠPATIES, tavo Dievo, akivaiz-
doje, toje vietoje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, išsirinks, tu,
drauge su sūnumis ir dukterimis, vergais bei vergėmis ir levitais,
gyvenančiais tavo gyvenvietėse, džiaugdamiesi VIEŠPATIES, tavo
Dievo, akivaizdoje visais savo rankų laimėjimais. [19] Žiūrėk, kad ne-
užmirštum levito, kol tik gyvensi savo krašte.

[20] Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus išplėtęs tavo žemę, kaip
yra tau pažadėjęs, ir tu sakysi: ‘Valgysiu mėsos’,* todėl kad jauti
norą valgyti mėsos, gali valgyti mėsą kada tik nori. [21] Jei vieta, ku-
rią VIEŠPATS, tavo Dievas, išrinks pasidėti savo vardą, bus tau per
toli, ir tu pjausi, kaip aš tau esu įsakęs, ar galviją iš bandos ar avį
iš kaimenės, kuriuos tau VIEŠPATS yra davęs, kada tik nori, gali
valgyti mėsą. [22] Iš tikrųjų kaip gazelė ar stirna yra valgoma, lygiai
taip ją galite valgyti. Ir nešvarūs, ir švarūs gali ją valgyti, lygiai kaip
gazelės ar stirnos mėsą. [23] Bet pasirūpink, kad nevalgytum kraujo,
nes kraujas yra gyvybė; gyvybės su mėsa nevalgysi. [24] Jo nevalgysite,
išpilsite jį ant žemės kaip vandenį. [25] Susilaikykite nuo jo, kad tau
ir tavo vaikams po tavęs būtų gera, nes darai, kas teisu VIEŠPATIES
akyse.

[26] Bet tau privalomas šventąsias atnašas ir įžadų dovanas nu-
neši į vietą, kurią VIEŠPATS išrinks. [27] Atnašausi savo deginamąsias
aukas, mėsą ir kraują, ant VIEŠPATIES, savo Dievo, aukuro; kitų

12,20 "‘Valgysiu mėsos’...": ypatingomis progomis. Mėsa Izraelyje nebuvo val-
goma kasdien net turtingose šeimose.

tavo aukų kraujas iš tikrųjų bus išlietas prie VIEŠPATIES, tavo
Dievo, aukuro, bet mėsą gali valgyti.
28 Rūpinkis paklusti visiems šiems žodžiams, kuriuos tau įsakau
šiandien, idant gerai sektųsi tau ir tavo vaikams po tavęs amžinai,
nes darysi, kas gera ir teisu VIEŠPATIES, tavo Dievo, akyse".

Pagonių apeigos

29 "Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus pakirtęs prieš tave tautas,
kurias tu eini išvaryti, kai tu būsi jas išvaręs ir gyvensi jų krašte,
30 saugokis, kad nebūtumei suviliotas sekti jas po to, kai jos buvo
sunaikintos tavo akivaizdoje! Nesiteirauk apie jų dievus, sakydamas:
'Kaip garbino tos tautos savo dievus? Ir aš noriu sekti tas
apeigas'. 31 Taip VIEŠPATIES, savo Dievo, negarbink, nes visa, kas
pasibjaurėtina, ko VIEŠPATS nekenčia, jie darė savo dievams. Net
savo sūnus ir dukteris jie degino ugnyje, atnašaudami savo dievams!"

13

1 "Žiūrėk, kad uoliai vykdytumėte visa, ką jums įsakau. Nieko
prie to nepridėsi ir nieko nuo to neatimsi".

Bausmės už stabų garbinimą

2 "Jei pasirodytų tarp jūsų pranašas ar svajotojas,* duotų tau
kokį ženklą ar padarytų stebuklą 3 ir sakytų: 'Sekime kitus dievus',
— kurių jūs nebuvote pažinę, — 'ir jiems tarnaukime', nors tau
paskelbtasis ženklas ar stebuklas ir įvyktų, 4 neklausyk to pranašo
ar to svajotojo* žodžių, nes VIEŠPATS, jūsų Dievas, bando jus,
kad sužinotų, ar jūs iš tikrųjų mylite VIEŠPATĮ, savo Dievą, visa
savo širdimi ir siela. 5 VIEŠPATĮ, savo Dievą, seksite, tik jo vieno

---

13,2.4.6 "... svajotojas": netikras pranašas, kuris dėjosi gaunąs iš Dievo apreiškimų per sapnus (žr. Jer 23,25-31; Zch 10,2). Sapnai galėjo būti ir tikros pranašystės priemonė (žr. Sk 12,6; Jl 3,1) ir tikri apreiškimai (žr. Pr 20,3.6; 31,10,24; 37,5.9; Mt 1,20; 2,12-13.18; ir kt.).

bijosite, tik jo įsakymų laikysitės, tik jo balsui paklusite, tik jam
vienam tarnausite ir tik prie jo ištikimai glausitės. 6 Bet anas pra-
našas ar anas svajotojas* bus nubaustas mirtimi, nes skelbė išda-
vystę VIEŠPATIES, jūsų Dievo, išvedusio tave iš Egipto žemės ir
atpirkusio tave iš vergijos namų, — skelbė norėdamas nuvesti tave
nuo kelio, kuriuo eiti tau įsakė VIEŠPATS, tavo Dievas. Taip tu
pašalinsi pikta iš jūsų.
7 Jei tave gundytų kas nors, net jei tai būtų tavo brolis ar sū-
nus tavo motinos, net jei tai būtų tavo paties sūnus ar duktė, ar
žmona, kurią myli, ar artimiausias bičiulis, sakydamas: 'Eime —
garbinkime kitus dievus', kurių nei tu, nei tavo protėviai nesate paži-
noję, 8 kurį nors iš aplinkinių tautų dievų, ar tai būtų arti ar toli nuo
jūsų, bet kur nuo vieno žemės galo lig kito, 9 nesutik su tokiu as-
meniu ir jo neklausyk. Jam nei gailesčio, nei užuojautos, neparodyk
ir jo kaltės nenuslėpk. 10 Užmuškite jį. Tebūna tavo ranka pirmoji
pakelta prieš jį, baudžiant jį mirtimi, o po tavęs visų kitų žmonių
rankos. 11 Užmušk jį akmenimis, nes jis stengia nuvilioti tave nuo
VIEŠPATIES, tavo Dievo, kuris išvedė tave iš Egipto žemės, iš
vergijos namų. 12 Tada visas Izraelis išgirs ir bijos; daugiau tokia
nedorybė nebus daroma tarp jūsų.
13 Jei kuriame iš miestų, VIEŠPATIES, tavo Dievo, tau duotų
gyventi, išgirsi, 14 kad išėjo iš tavęs keletas niekšų ir suvedžiojo
miesto gyventojus, sakydami: 'Eime ir garbinkime kitus dievus',
kurių jūs nepažinojote, 15 tu nuodugniai išsiteirausi, ištirsi, apklau-
sinėsi. Jei tiesa, kad toks pasibjaurėtinas dalykas buvo jūsų pada-
rytas, 16 tu išžudysi to miesto gyventojus kalaviju, visiškai su-
naikindamas miestą ir visa, kas jame, — net galvijus išžudysi ka-
laviju. 17 Sukrauk visą grobį miesto aikštėje ir sudegink ugnyje
miestą ir visą jo grobį kaip pilnutinę deginamąją auką VIEŠ-
PAČIUI, savo Dievui. Jis liks amžina griuvėsių krūva; niekad ne-
turi būti atstatytas. 18 Teneprilimpa prie tavo rankos niekas, kas yra
skirta sunaikinti, idant VIEŠPATS, nusigręžęs nuo degančio įniršio,
tavęs pasigailėtų ir pasigailėjęs tave padaugintų, kaip prisiekė tavo
protėviams 19 su sąlyga, kad klausysies VIEŠPATIES, savo Dievo,
balso, vykdydamas visus jo įsakymus, kuriuos aš tau duodu šian-
dien, darydamas tai, kas yra teisu VIEŠPATIES, tavo Dievo,
akyse".

14

Pagonių gedulo apeigos

[1] “Jūs esate VIEŠPATIES, savo Dievo, vaikai. Neraižykite
savęs ir neskuskite sau plaukų viršum kaktos dėl mirusiojo, [2] nes
esi tauta, pašvęsta VIEŠPAČIUI, savo Dievui. Tave VIEŠPATS
išsirinko iš visų kitų tautų žemėje būti jo nuosava tauta”.

Švarūs ir nešvarūs gyvūnai

[3] “Nevalgysi, kas pasibjaurėtina. [4] Šie yra gyvuliai, kuriuos
galite valgyti: jautis, avis, ožka, [5] stirna, gazelė, danielielis, laukinė
ožka, kalnų ožys, antilopė ir kalnų avys. [6] Iš gyvulių galite valgyti
kiekvieną gyvulį, kuris turi nagą, skeltą į dvi dalis, ir atrajoja. [7] Ta-
čiau iš tų, kurie, nors atrajoja, ar yra skeltanagiai, nevalgysite —
kupranugario, kiškio ir opšraus, nes jie, nors ir atrajoja, bet skeltų
nagų neturi. Jie yra jums nešvarūs. [8] Ir kiaulė yra jums nešvarus
gyvulys, nes ji, nors ir turi skeltus nagus, bet neatrajoja. Nei šių
gyvulių mėsos valgysite, nei jų dvėsenos liesite.

[9] Iš visų vandens gyvūnų šiuos galite valgyti: kas turi pelėkus
ir žvynus, tokius jūs galite valgyti. [10] Kas pelėkų ir žvynų neturi,
jūs negalite valgyti. Tie gyvūnai yra jums nešvarūs.

[11] Galite valgyti visus švarius paukščius. [12] Bet šie yra, kurių
nevalgysite: erelis, grifas ir juodasis grifas, [13] suopis, visų rūšių sa-
kalai, [14] visos varnų rūšys, [15] strutis, lėlis, žuvėdra, visų rūšių va-
nagai, [16] pelėda ir ūbaujanti pelėda, baltoji pelėda, [17] pelikanas, ei-
nis ir kormoranas, [18] gandras ir visų rūšių garniai; lukutis ir
šikšnosparnis. [19]* Visi sparnuotieji vabzdžiai yra jums nešvarūs,
— jie nebus valgomi. [20] Galite valgyti visus švarius sparnuotus
gyvūnus.

14,19-20 Nešvarūs sparnuotieji vabzdžiai yra tie vabzdžiai, kurie rėplioja žeme; švarūs sparnuotieji gyvūnai yra tie, kurie eina žeme šokinėdami, pavyzdžiui, žiogai.

21 Kas yra nugaišęs, to nevalgysite. Gaišeną valgyti gali duoti ateiviui, gyvenančiam tavo mieste, ar parduoti ją svetimšaliui, nes tu esi tauta, pašvęsta VIEŠPAČIUI, savo Dievui.

Nevirsi ožiuko jo motinos piene".*

Dešimtinės duoklė

22 "Kasmet atskirsi dešimtą dalį viso savo pasėlių derliaus, už-
derėjusio dirvoje. 23 Valgysi dešimtinę savo grūdų, vyno bei alie-
jaus ir savo bandų bei kaimenių pirmagimius VIEŠPATIES, savo
Dievo, akivaizdoje toje vietoje, kurią jis išsirinks kaip savo vardo
buveinę, kad išmoktumei visad bijoti VIEŠPATIES, savo Dievo.
24 Bet jei, VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, tave gausiai palaiminus,*
nuotoliui esant taip dideliam, kad tu dešimtinės nepajėgi nugaben-
ti, nes vieta, kurią VIEŠPATS išsirinks padėti savo vardą, per toli
nuo tavęs, 25 tada gali dešimtinę pakeisti į pinigus. Su pinigais sau-
giai rankoje, nueik į vietą, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, bus išsi-
rinkęs. 26 Panaudosi pinigus nupirkti, ką norėsi — jaučių, avių, vyno,
stipraus gėralo ir ko tik trokši. Ten, VIEŠPATIES, savo Dievo, aki-
vaizdoje valgysi tu ir tavo namiškiai, drauge džiaugdamiesi. 27 Ir le-
vito, gyvenančio tavo mieste, nepalik tuščiomis, nes jis neturi nei
dalies, nei paveldo kaip tu.

28 Kas treti metai atneši visą tų metų savo derliaus dešimtinę
ir atiduosi ją į miesto svirną. 29 Levitas, kadangi jis neturi nei dalies,
nei paveldo su tavimi, taip pat ir ateivis, ir našlaitis, ir našlė, esan-
tys tavo mieste, galės ateiti ir pavalgyti iki soties, idant VIEŠPATS,
tavo Dievas, laimintų tave ir kiekvieną tavo darbą, prie kurio pride-
di ranką".

14,21 "Nevirsi ožiuko jo motinos piene": žr. Iš 23,19 paaiškinimą.

14,24 "... VIEŠPAČIUI ... tave gausiai palaiminus": gausaus derliaus atveju, izraeliečiui ūkininkui buvo sunku nugabenti dešimtinę į Jeruzalę — į Šventyklą iš tolimesnių krašto vietų.

15

Šabo metai

[1] "Kas septinti metai* švęsi skolų atleidimą. [2] Šitokia yra atlei-
dimo esmė: kiekvienas skolintojas atleis skolą, kurią jis buvo
paskolinęs savo artimui, — nebereikalaus jos iš savo artimo ar gi-
minaičio, nes buvo paskelbtas VIEŠPATIES atleidimas. [3] Iš svetim-
taučio gali jos reikalauti, bet turi atleisti visa, ką tavo giminaitis
yra tau skolingas.

[4] Tarp jūsų elgetų neturi būti, nes VIEŠPATS tikrai laimins tave
krašte, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau paveldėti kaip nuo-
savybę, [5] jei tik paklausysi VIEŠPATIES, savo Dievo, balso, uoliai
vykdydamas visą įsakymą, kurį tau skelbiu šiandien. [6] Kai VIEŠ-
PATS bus tave palaiminęs, kaip jis pažadėjo, tu skolinsi daugeliui
tautų, bet nesiskolinsi, tu valdysi daug tautų, bet jos tavęs nevaldys.

[7] Tačiau jei būtų tarp jūsų elgeta, vienas iš giminaičių, bet ku-
riame tavo miestų krašte, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau,
nebūk kietaširdis ar šykštus savo beturčiui artimui. [8] Verčiau ištiesk
ranką ir noriai jam skolink, ko tik jis stokoja. [9] Saugokis, kad nepuo-
selėtum širdyje klastingos minties, sakydamas: 'Septintieji metai,
skolų atleidimo metai, artinasi', ir, rūsčiai į savo nuskurdusį artimą
pasižiūrėjęs, nieko jam neduotum. Prieš tave jis šauksis į VIEŠPATĮ,
ir tu užsitrauksi kaltę. [10] Duok tad jam dosniai ir neapgailestauk
širdimi tai darydamas, nes VIEŠPATS, tavo Dievas, už tai laimins
visus tavo darbus ir visus tavo siekius. [11] Kadangi krašte beturčių
niekad netrūks,* todėl įsakau tau: 'Ištiesk ranką vargšui ir beturčiui
artimui savo krašte".

15,1 "Kas septinti metai": šabo metai. Žr. Įst 15,9; 31,10; palygink Jer 34,14 su Įst 15,12.

15,11 "... krašte beturčių niekad netrūks": palygink Jėzaus žodžius: "Vargšų jūs visuomet turite su savimi..." (Mt 26,11).

Izraelieči vergai

[12] "Jei tavo bendruomenės narys, hebrajus ar hebrajė, parsi-
duoda tau, jis turi tau tarnauti šešerius metus, bet septintais metais
turi jį paleisti laisvą. [13] Paleisdamas vergą laisvą, neišsiųsk jo tuš-
čiomis rankomis. [14] Aprūpink jį dosniai iš savo avių kaimenės, iš
kluono, iš vynuogių spaustuvo, duodamas jam iš dosnumo, kuriuo
VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tave palaiminęs. [15] Atsimink, kad tu bu-
vai vergas Egipto žemėje ir VIEŠPATS, tavo Dievas, tave atpirko.
Užtat aš ir duodu tau šiandien šį įsakymą. [16] Bet jei jis tau sakytų:
'Aš neisiu iš tavo namų', dėl to, kad myli tave ir tavo šeimyną, nes
jam gera pas tave, [17] tada, paėmęs ylą, perdursi jo ausies lezgį,*
priglaustą prie durų, ir jis bus tavo vergas amžinai. Panašiai pasi-
elgsi ir su savo verge.
[18] Nesijausk nuskriaustas, kai paleidi jį laisvą, nes tarnyba, ku-
rią jis yra tau atlikęs per tuos šešerius metus, yra verta dvigubos
samdinių algos. Be to, VIEŠPATS, tavo Dievas, laimins visame, ką
tu darai".

Pirmagimiai

[19] "Visus pirmagimius iš tavo galvijų bandos ar avių kaimenės
pašvęsi VIEŠPAČIUI, savo Dievui: savo pirmagimiu jaučiu ne-
dirbsi, avių kaimenės pirmagimio nekirpsi. [20] Suvalgysite jį, — tu,
drauge su savo šeimyna, — VIEŠPATIES, tavo Dievo, akivaizdoje
kasmet vietoje, kurią VIEŠPATS išsirinks. [21] Bet jei jis turėtų trū-
kumą, kokį nors žymų trūkumą, — būtų raišas ar aklas, — jo
VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, neaukosite. [22] Galite jį valgyti savo gy-
venvietėse, nešvarūs ir švarūs gali jį valgyti, lygiai kaip valgoma
gazelė ir stirna. [23] Vien jo kraujo negali valgyti, bet išliesi jį kaip
vandenį ant žemės".

15,17 "... jo ausies lezgį": žr. Iš 21,6 ir paaiškinimą.

16

Perėjimo iškilmės

1 "Švęsk Abibo mėnesį,* atnašaudamas Perėjimo auką VIEŠ-
PAČIUI, tavo Dievui, nes Abibo mėnesį, naktį, VIEŠPATS, tavo
Dievas, išvedė tave iš Egipto. 2 Atnašausi Perėjimo auką VIEŠPA-
ČIUI, savo Dievui, iš galvijų bandos ir avių kaimenės toje vietoje,
kurią VIEŠPATS išrinks kaip buveinę savo vardui. 3 Nieko raugintо
su ja nevalgysi. Septynias dienas valgysi su ja neraugintą duoną —
vargo duoną, idant atsimintumei per visas gyvenimo dienas savo
išėjimą iš Egipto žemės, nes iš Egipto žemės išėjai labai skubiai.
4 Per septynias dienas joks raugas tenesirodo pas tave visoje tavo
žemėje; tenebūna palikta lig ryto nieko iš mėsos, kurią aukojai pir-
mosios dienos vakarą.

5 Perėjimo aukos negali atnašauti nė viename iš tavo miestų,
kuriuos VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda. 6 Tik vietoje, kurią jis
išrinks kaip buveinę savo vardui, tik ten atnašausi Perėjimo auką
vakare, saulei leidžiantis, tuo dienos metu, kai išėjai iš Egipto. 7 Vir-
si ir valgysi toje vietoje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, išrinks; kitą
rytą gali leistis kelionėn atgal į savo palapines. 8 Šešias dienas val-
gęs neraugintą duoną, septintą dieną švęsi iškilmingą sueigą VIEŠ-
PAČIUI, savo Dievui. Tą dieną nedirbsi jokio darbo".

Savaičių iškilmės

9 "Atskaitysi septynias savaites, pradėdamas skaičiuoti nuo to
laiko, kai pjautuvas pirmąkart paliečia nepjautus javus. 10 Tada tu
švęsi Savaičių iškilmes* VIEŠPATIES, savo Dievo, garbei atnašau-
damas geros valios auką pagal derlių, kuriuo VIEŠPATS, tavo
Dievas, bus tave palaiminęs. 11 Džiūgausi VIEŠPATIES, savo Dievo,

---

16,1 "... Abib(o) mėnesį": "abib" reiškia "grūdų varpą", arba "prinokusius grū-
dus". "Abib(as)" yra vardas mėnesio, kurio metu vykdavo miežiapjūtė; jis
atitinka mūsų kovą — balandį. Vėliau "Abibo mėnuo" gavo babilonišką
"Nisan(o)" vardą.

16,10 "Savaičių iškilmės...": vėliau ši šventė buvo vadinama Pentekostės vardu.
"Pentekostė" yra graikų kalbos žodis ir reiškia "Penkiasdešimtoji", t.y. 50-
oji diena po Perėjimo šventės.

akivaizdoje tu ir tavo sūnūs bei dukterys, tavo vergai ir vergės, le-
vitai, gyvenantys tavo miestuose, bei ateiviai, našlaičiai ir našlės,
esantys su tavimi, toje vietoje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, iš-
sirinks kaip buveinę savo vardui. 12 Atsimink, kad tu buvai vergas
Egipte, ir ištikimai laikykis šių įstatų".

Palapinių iškilmės

13* "Nuvalęs klojimo ir vynuogių spaudyklos derlių, švęsi sep-
tynias dienas Palapinių iškilmes. 14 Džiūgausi šventės dienomis tu
ir tavo sūnūs bei dukterys, tavo vergai bei vergės, ir levitai, ateiviai,
našlaičiai bei našlės, gyvenantys tavo miestuose. 15 Septynias dienas
švęsi šias iškilmes VIEŠPATIES, savo Dievo, garbei toje vietoje,
kurią VIEŠPATS išrinks. Kadangi VIEŠPATS, tavo Dievas, laimins
visą tavo derlių ir visus tavo laimėjimus, tu tikrai džiūgausi.
16 Tris kartus per metus — Neraugintos duonos iškilmėse, Sa-
vaičių iškilmėse ir Palapinių iškilmėse — visi tavo vyriškiai
pasirodys VIEŠPATIES, tavo Dievo, akivaizdoje toje vietoje, kurią
VIEŠPATS išrinks. Tenepasirodo niekas VIEŠPATIES akivaizdoje
tuščiomis rankomis. 17 Kiekvienas atnašaus kiek išgali, pagal
VIEŠPATIES, tavo Dievo, palaiminimą, kurį jis bus tau suteikęs".

Teisėjai

18 "Paskirsi teisėjus ir pareigūnus visur giminėse, visose savo
gyvenvietėse, kurias VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda. Jie teis
žmones teisiu teismu. 19 Teisingumo neiškraipyk, šališkumo ne-
rodyk, kyšio neimk, nes kyšis aptemdo išmintingųjų akis ir iškraipo
teisiųjų bylą. 20 Tik to, kas teisu, teisingai tesieksi, idant tarptumei
ir paveldėtumei kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda".

Pagunda perimti pagonių religinius papročius

21* "Nestatysi sau jokio šventojo stulpo — medžio šalia auku-
ro, kurį padirbsi VIEŠPAČIUI, savo Dievui, 22 nei statysiesi švento-
jo akmens, — jų VIEŠPATS, tavo Dievas, nekenčia".

16,13 Žr. Kun 23,34 paaiškinimą.
16,21-7,7 Atrodo, kad šis skaitinys yra ne savo vietoje, nes pertraukia nuoseklią įstatų seką teisėjams. Žr. Įst 16,18-20 ir 17,8-13. Turbūt jo vieta yra tarp Įst 12,29 ir 14,2.
16,21-22 "... šventojo stulpo...šventojo akmens": žr. Iš 34,13 paaiškinimą.

17

[1] "Neaukosi VIEŠPAČIUI, savo Dievui, nesveiko jaučio, ar ne-
sveikos avies, — su bet kokiu trūkumu, — nes tai yra pasibjaurė-
tina VIEŠPAČIUI, tavo Dievui.
[2] Jei pas tave, vienoje iš gyvenviečių, kurias tau duoda VIEŠ-
PATS, būtų rasta vyras ar moteris, kurie daro pikta VIEŠPATIES,
tavo Dievo, akyse ir nusižengia jo Sandorai, [3] eidami tarnauti ki-
tiems dievams ir garbindami juos, — ar tai būtų saulė, ar mėnulis,
ar kuri nors iš dangaus galybių, — ką aš esu uždraudęs, [4] ir jei
apie tai tau būtų pranešta ar tu pats sužinotumei, tada turi reikalą
rūpestingai ištirti. Jei tiesa, kad toks pasibjaurėtinas dalykas yra
įvykęs Izraelyje, [5] tada išvesi už savo miesto vartų* vyrą, ar mo-
terį, padariusius tokį nedorą dalyką, ir užmušite tą vyrą, ar tą
moterį, akmenimis. [6] Žmogus gali būti nubaustas mirtimi tik dvie-
jų ar trijų liudytojų liudijimu; niekas neturi būti nubaustas mir-
timi, prieš jį liudijant tik vienam liudytojui. [7] Vykdant mirties
bausmę, tebūna liudytojų rankos pakeltos pirmosios prieš jį, o po
to turi įsijungti visi žmonės. Taip pašalinsi pikta iš jūsų".

Teisėjai iš Levio giminės

[8] "Jei išspręsti bylą yra tau per sunku, ar tai būtų ginčas dėl
žmogžudystės, ar įstatyminės teisės, ar dėl asmens užpuolimo, —
bet kokia ginčą kelianti byla tavo vartuose, — tada skubėk nueiti į
vietą, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, išrinks. [9] Atėjęs, pasitarsi su
kunigais iš Levio giminės ir teisėju, kuris tomis dienomis yra at-
sakingas. Bylos nuosprendį jie tau paskelbs. [10] Vykdyk tiksliai nuo-
sprendį, kurį tau jie paskelbs iš vietos, kurią VIEŠPATS išrinks,
ištikimai laikydamasis visko, ką jie tau nurodė. [11] Turi elgtis pagal

17,5 "... už savo miesto vartų": šalia vartų nešvarioje vietoje — šiukšlyne (?). Žr. Kun 24,14; Sk 15,36; Apd 7,58; Žyd 13,12.

visus tau duotus nurodymus ir tau paskelbtą nuosprendį; nenukrypk
nuo jų tau paskelbto nuosprendžio nei į dešinę, nei į kairę. 12 Jei
kas įžūliai savimi pasitikėdamas drįstų nepaklusti kunigui,* paskir-
tam ten tarnauti VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, ar teisėjui,* tas žmo-
gus mirs. Taip pašalinsi pikta iš Izraelio. 13 Visi žmonės, tai girdė-
dami, bijos ir savimi pasitikėdami įžūliai daugiau nesielgs".

Karalius

14 "Kai būsi atėjęs į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duo-
da tau, ir būsi jį paveldėjęs bei jame įsikūręs, ir nuspręsi: 'Pasida-
rysiu sau karalių, kaip kad daro visur aplinkinės tautos', 15 iš tik-
rųjų gali pasidaryti sau karaliumi tą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas,
išrinks. Tik žiūrėk, kad sau karaliumi pasidarytum vieną iš savo
giminaičių; kokio nors svetimtaučio — žmogaus, kuris nėra tavo
giminaitis, karaliumi negali pasidaryti. 16 Tačiau jis nelaikys di-
delio skaičiaus arklių* ir nesiųs savo žmonių į Egiptą, kad dau-
giau arklių įsigytų, nes VIEŠPATS yra jums pasakęs: 'Tuo keliu
niekad atgal negrįžkite'. 17 Jis neims nei ves daugiau ir daugiau
žmonų, kad jo širdis nenutoltų; nei kaups sau sidabro ir aukso dau-
giau negu reikia. 18 Kai bus pasodintas į savo karalystės sostą, jis
turės įsakyti, kad šio įstatymo nuorašas būtų jam padarytas ant ri-
tinio Levio giminės kunigų akivaizdoje. 19 Tepasilieka jis su juo,
teskaito jį visas savo gyvenimo dienas, idant, ištikimai laikydama-
sis šio įstatymo žodžių ir šių įstatų, išmoktų bijoti VIEŠPATIES,
savo Dievo. 20 Teneišpuiksta jo širdis prieš kitus brolius, tenenu-
krypsta nei į dešinę, nei į kairę, idant jis ir jo palikuonys ilgai
karaliautų Izraelyje".

17,12 "... kunigui": vyriausiasis kunigas; "... teisėjui": pasaulietis. Vyriausiasis kunigas buvo galva teismo, kuris spręsdavo bylas, susijusias su religiniais reikalais, o teisėjas spręsdavo daugiau kasdienos sankirčius. Žr. 2 Kr 19,8-11.

17,16 "... arklių": karo vežimams. Apie šį Viešpaties įspėjimą užsimena ir Įst 28,68, nors jis Penkiaknygėje niekur kitur nėra minimas. Iš kitų šaltinių žinoma, kad Egiptas parduodavo arklius savo kaimynų karo vežimams. Šiame tekste įžvelgiamas pavojus, kad koks nors karalius gali padaryti Izraelį Egipto vasalu.

18

Kunigai

[1] "Visa kunigiškoji Levio giminė neturės dalies ar paveldo Iz-
raelyje. Jie gyvens tik iš VIEŠPATIES atnašų ugnimi kaip jų
dalies, [2] bet jie neturės jokios dalies tarp savo broliškų giminių.
VIEŠPATS yra jų paveldas, kaip jis jiems pažadėjo.
[3] Tokia tat yra kunigų teisė iš žmonių, atnašaujančių jautį ar
avį: kunigui jie duos petį, abu žandikaulius ir pilvą. [4] Pirmienas sa-
vo grūdų, vyno bei aliejaus ir pirmąsias savo avių vilnas duosi
jam, [5] nes VIEŠPATS, tavo Dievas, išrinko Levį — jį ir jo sūnus —
būti ir tarnauti VIEŠPATIES vardu visam laikui.
[6] Jei levitas norėtų eiti iš bet kurios tavo gyvenviečių, kur tik
jis begyventų Izraelyje, į vietą, kurią VIEŠPATS išrinks, jis gali tai
padaryti, kada jam patinka. [7] Ten jis gali tarnauti VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, vardu, kaip ir visi jo broliai levitai, ten esantys ir tarnau-
jantys VIEŠPATIES akivaizdoje. [8] Jie gaus tokias pat dalis valgyti
kaip kiti, nepaisant jų asmeniškų dovanų ar palikimo".

Pranašai

[9] "Kai būsi įėjęs į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duo-
da, nesimokysi pamėgdžioti tų tautų bjaurių darbų. [10]* Tenebūna
rasta tarp jūsų nė vieno, kuris aukoja savo sūnų ar dukterį ugnimi,
ar kuris užsiima būrimu, ar yra žynys, ar burtininkas, ar raganius,
[11] ar kerėtojas, ar kuris tariasi su vaiduokliais bei dvasiomis, ar ku-
ris teiraujasi mirusiųjų. [12] Juk kas tik tokius dalykus daro, tas yra
pasibjaurėtinas VIEŠPAČIUI; už tokius bjaurius darbus VIEŠPATS
pašalina tautas tau iš kelio. [13] Tu tad turi būti nuoširdžiai ištikimas
VIEŠPAČIUI, savo Dievui. [14] Nors tos tautos, kurias tu eini išvary-

---

18,10-11 "... aukoja savo sūnų ar dukterį ugnimi": žr. Kun 18,21 paaiškinimą. Tokios kruvinos žmonių aukos čia rikiuojamos su kitais pagonių prietarais, nes buvo tikima, kad jos turi magišką jėgą apsaugoti nuo nelaimės. Žr 2 Kar 3,27. Minimi kiti trys prietarai: ateities pramatymas (t.y. būrimu, žyniavimu...), juodoji magija (t.y. kerėjimu, raganiavimu...) ir nekromantija (t.y. pasitarimu su dvasiomis ir vėlėmis).

ti, iš tikrųjų klauso žynių ir užsiimančiųjų būrimu, VIEŠPATS, ta-
vo Dievas, tau to daryti neleis.
15 VIEŠPATS, tavo Dievas, išugdys tau pranašą, kaip mane,* iš
tavo giminių. Jo turėsite klausyti. 16 Kaip VIEŠPATIES, savo Dievo,
prašei sueigos dieną prie Horebo, sakydamas: 'Neleisk man ilgiau
klausytis VIEŠPATIES, mano Dievo, balso ar vėl kada nors regėti
šią baisią ugnį, kad nenumirčiau'. 17 Tada VIEŠPATS man atsakė:
'Taip kalbėdami, jie gerai daro. 18 Išugdysiu jiems pranašą, kaip tave,
iš jų giminių ir įdėsiu savo žodžius į pranašo burną. Jis pasakys
jiems visa, ką aš jam būsiu įsakęs. 19 Jei kas nors neklausys žodžių,
kuriuos pranašas kalbės mano vardu, aš pats pašauksiu jį už tai at-
sakyti. 20 O pranašas, drįstantis tarti mano vardu pranašavimą, ku-
rio aš jam neįsakiau tarti, ar pranašas, kalbantis kitų dievų vardu,
— tas pranašas turi mirti'. 21 Jeigu savęs klaustumei: 'Kaip galime
žinoti, kad tas pranašavimas nėra buvęs VIEŠPATIES ištartas?'
22 Jeigu pranašas kalba VIEŠPATIES vardu, bet pranašavimas
neišsipildo ar nepasitvirtina, to pranašavimo VIEŠPATS nėra ištaręs.
Pranašas yra kalbėjęs įžūliai savimi pasitikėdamas, todėl dėl jo
nenuogąstauk".

19

Prieglobsčio miestai

1 "Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus sunaikinęs tautas, kurių
kraštą VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duoda, ir tu būsi jį paveldėjęs
bei įsikūręs jų miestuose ir jų namuose, 2 tu atskirsi tris miestus*
krašte, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau paveldėti. 3 Ap-

18,15 "... pranašą, kaip mane,...": iš konteksto aišku, kad Mozė kalba apie visus tikruosius pranašus, kuriuos Dievas siųs savo tautai po jo mirties. Kadangi Kristus yra Didysis Pranašas, kuris visapusiškai įvykdė pranašo užduotį, šis tekstas buvo ir žydų (žr. Jn 6,14; 7,40) ir Apaštalų laikomas ypatingu mesijiniu pranašavimu (žr. Apd 3,22; 7,37).

19,2 "... atskirsi tris miestus": izraeliečiai buvo įpareigoti atskirti bent šešis prieglobsčio miestus: tris į rytus nuo Jordano ir tris Kanaano krašte. Žr. Sk 35,9-34. Kadangi anie trys miestai į rytus nuo Jordano jau buvo atskirti (žr. Įst 4,41-43), čia minimi tik trys miestai į vakarus nuo Jordano. Apie šio įsakymo įvykdymą pasakojama Joz 20-ajame skyriuje.

skaičiuosi nuotolius ir padalysi į tris sritis kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau kaip paveldą, idant kiekvienas žmogžudys galėtų į vieną iš jų nubėgti.

4 Šitoks yra atvejis žmogžudžio, kuris gali ten nubėgti ir savo gyvybę išgelbėti: kai kas nors netyčiomis yra užmušęs savo artimą, su kuriuo niekad nėra buvęs priešas.
5 Sakykime, nueina kas nors su artimu į mišką malkų pasikirsti ir jam, pakėlus kirvį medžiui kirsti, kirvis nuslysta nuo koto, mirtinai užgaudamas jo artimą. Toks žmogus gali bėgti į vieną iš tų miestų ir išgelbėti savo gyvybę.

6 Kitaip, jei nuotolis būtų per didelis, keršytojas už kraują,* vydamasis pykčio įkarštyje, galėtų pasivyti užmušėją ir jį užmušti, nors mirties bausmės jis nebuvo užsitraukęs, nes niekad nebuvo buvęs savo artimo priešas.
7 Todėl aš tau ir įsakau atskirti tris miestus.

8 Kai VIEŠPATS, tavo Dievas, bus išplėtęs tavo žemę, kaip jis yra prisiekęs tavo protėviams, — kai atiduos tau visą kraštą, kurį jis pažadėjo tavo protėviams duoti jums,
9 jei tu ištikimai laikysies šio viso įsakymo, kurį tau šiandien duodu, mylėdamas VIEŠPATĮ, savo Dievą, ir visad eidamas jo keliais, — tada pridėsi dar kitus tris miestus prie šių trijų.
10 Taip nebus išlietas nekalto žmogaus kraujas, užtraukdamas tau kraujo kaltę krašte, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau kaip paveldą.

11 Tačiau jei kas nors, būdamas nesantaikoje su artimu, patykojęs užpultų jį ir, atėmęs jo gyvybę, nubėgtų į vieną šių miestų,
12 tada žmogžudžio miesto seniūnai jį iš ten parsigabens ir perduos jį keršytojui už kraują nubausti mirties bausme.
13 Nerodysi jam jokio gailesčio, bet pašalinsi nekalto kraujo kaltę iš Izraelio, idant tu klestėtumei".

Ežiaženklių perkėlimas

14 "Nepajudinsi savo artimo ežiaženklio, pastatyto pirmųjų kartų ant tavo paveldo, kuris bus skirtas krašte, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda paveldėti".

19,6 "... keršytojas už kraują": žr. Sk 35,12 paaiškinimą.

Liudytojai

[15] "Vieno liudytojo nepakanka nuteisti žmogų už bet kokį nu-
sikaltimą ar už bet kokią skriaudą. Koks bebūtų nusižengimas, ap-
kaltinimas gali būti įrodytas tik dviejų ar trijų liudytojų liudijimu.
[16] Jei nedoras liudytojas išeina prieš žmogų ir apkaltina jį neiš-
tikimybe įstatymui, [17] tada abi šalys turės pasirodyti prieš VIEŠ-
PATĮ, akivaizdoje kunigų ir teisėjų, turinčių tomis dienomis atsa-
komybę. [18] Teisėjai tada reikalą nuodugniai ištirs. Jei liudytojas yra
neteisingas liudytojas, melagingai liudijęs prieš savo artimą, [19] tada
turite su juo lygiai taip pasielgti, kaip jis buvo norėjęs elgtis su ar-
timu. Taip pašalinsi pikta iš jūsų tarpo. [20] Kiti, apie tai išgirdę, bi-
jos, ir toks nusikaltimas niekad daugiau nebus daromas tarp jūsų.
[21] Nerodysi jokio gailesčio: gyvybė už gyvybę, dantis už dantį, ran-
ka už ranką, koja už koją!"

20

Drąsa mūšyje

[1]* "Kai eidamas į karo žygį prieš savo priešus, pamatysi žirgus
ir vežimus — didesnę kariuomenę negu tavo, jų nebijok, nes
VIEŠPATS, tavo Dievas, kuris išvedė tave iš Egipto žemės, yra su
tavimi. [2] Prieš prasidedant mūšiui, kunigas išeis į priekį ir pasakys
kareiviams kalbą. [3] Jiems sakys: 'Klausykis, Izraeli! Šiandien jūs
einate į mūšį su savo priešais. Nebūkite nusiminę! Jų nebijokite, nuo
jų nedrebėkite ir nepasiduokite klaikui, [4] nes pats VIEŠPATS, jūsų
Dievas, žygiuoja su jumis į mūšį kovoti už jus prieš jūsų priešus ir
duoti jums pergalę'. [5] Tada pareigūnai kreipsis į kareivius, sakyda-
mi: 'Ar yra kas nors, kuris pasistatė naujus namus, bet dar nešven-
tė įkurtuvių? Teeina jis namo, kad kartais nežūtų mūšyje, ir kitas
nešvęstų jo įkurtuvių. [6] Ar yra kas nors, kuris įsiveisė vynuogyną,
bet dar nesidžiaugė jo vaisiais? Teeina jis namo, kad kartais nežūtų
mūšyje ir kitas nesidžiaugtų jo vaisiais. [7] Ar yra kas nors, kuris yra
susižadėjęs su moterimi, bet dar nėra jos vedęs? Teeina jis namo,

20,1-20 Šventojo karo nuostatai. Šventojo karo sąvoka turi savo šaknis senovės dykumos gyventojų papročiuose. Prielaida: šventasis karas nėra žmonių užmojis, bet Dievo veikla, kurioje pats Viešpats dalyvauja. Žr. Ts 5.

kad kartais nežūtų mūšyje, ir kitas jos nevestų'. 8* Pareigūnai, to-
liau kalbėdami kareiviams, sakys: 'Ar yra kas nors išsigandęs ir nu-
siminęs? Teeina jis namo, kad per jį brolių drąsa neišblėstų'.
9 Pareigūnams pabaigus kalbėti kareiviams, kariuomenės didžiūnai
ims vadovauti gretoms".

Priešų miestai

10* "Prisiartinęs prie miesto jį užpulti, pasiūlyk jam taikos są-
lygas. 11 Jeigu jis tavo taikos sąlygas priima ir tau pasiduoda, tada
visi jame esantys žmonės turės tau lažą eiti. 12 O jeigu jis tau tai-
kiai nepasiduoda, bet su tavimi kariauja, tada tu jį apgulsi. 13 VIEŠ-
PAČIUI, tavo Dievui, atidavus jį tau į rankas, išžudysi jame visus
vyriškius kalaviju. 14 Tačiau kaip grobį gali pasiimti sau moteris,
vaikus, galvijus bei visa kita, kas yra mieste, — visą karo laimikį,
— ir gali maitintis iš savo priešų paimto karo laimikio, kurį VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, bus tau davęs. 15* Taip elgsiesi su visais mies-
tais, kurie yra labai toli nuo tavęs, — su tais miestais, kurie nepri-
klauso arti esančioms tautoms. 16 Tačiau šių tautų miestuose, kuriuos
VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau kaip paveldą, nepaliksi gyvo nė
vieno, kas kvėpuoja. 17 Sunaikinsi juos — hetitus ir amoriečius,
kanaaniečius ir perizitus, hivitus ir jebusitus, kaip VIEŠPATS, tavo
Dievas, yra tau įsakęs, 18 kad jie neišmokytų tavęs visų tų pasibjau-
rėtinų dalykų, kuriuos jie daro savo dievams, ir nenusidėtumėte
VIEŠPAČIUI, savo Dievui.

19* Kai būsi apgulęs miestą ilgą laiką, kariausi prieš jį, norė-
damas jį paimti, nesunaikink jo medžių, pakeldamas prieš juos kir-
vį. Jų vaisius gali valgyti, bet neturi jų kirsti. Argi laukų medžiai
yra žmonės, kad ir jie turėtų būti įtraukti į tavo apgulą? 20 Tik me-
džius, kuriuos tu žinai nesant vaismedžius, gali naikinti ir kirsti su
tavimi kariaujančio miesto apgulos pylimų statybai, kol miestas kris".

20,8 Šventajame kare dalyvauja rinktiniai kariai. Kariuomenės dydis nėra svarbus, todėl baimingieji turi būti pašalinti (žr. Ts 7,2-3).

20,10-15 Kare su miestais už Palestinos ribų galima imti karo grobį. Žr. Sk 31.

20,15-18 Miestai Palestinoje turi būti visiškai sunaikinti, t.y. paskirti "herem" įstatymui — visiškai sunaikinti, kad vietos gyventojai nesudarkytų Izraelio tikėjimo (žr. Įst 9,1-6). Kadangi visiškai sunaikinti skirtas miestas yra auka Viešpačiui, negalima iš jo izraeliečiams imti jokio grobio.

20,19-20 Ribojama gamtos turtų besaikis niokojimas. Medžiai yra Dievo dovana; miestas yra tik žmonių statyba.

21

Atgaila už nežinomą užmušėją

[1]* "Jei žemėje, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau pa-
veldėti, būtų rastas užmuštas žmogus, gulintis atvirame lauke, ir
nebūtų žinoma, kas jį užmušė, [2] tavo seniūnai ir teisėjai nuėję iš-
matuos atstumą tarp miestų, esančių arti lavono. [3] Tada arčiausiai
lavono esančio miesto seniūnai paims iš bandos telyčią, kuri dar
nėra buvusi darbui pajungta ir jungo niekad netraukė. [4] To miesto
seniūnai nuves telyčią į slėnį su nuolat tekančiu upeliu, prie vietos,
kuri nėra suarta ar apsėta, ir ten, slėnyje, nusuks telyčiai sprandą.*
[5] Ateis kunigai, Levio sūnūs, nes VIEŠPATS, tavo Dievas, juos
išrinko jam tarnauti ir laiminti VIEŠPATIES vardu. Jų žodžiu bus
išspręsti visi ginčai ir visi užpuoliai. [6] Tada visi arčiausiai lavono
esančio miesto seniūnai, nusiplovę rankas* virš telyčios, kuriai
sprandas slėnyje buvo nusuktas, [7] pareikš: 'Mūsų rankos šio krau-
jo* neišliejo, nei mūsų akys tai matė. [8] Atleisk, VIEŠPATIE, savo
tautai Izraeliui, kurį tu atpirkai. Tenepasilieka nekalto kraujo kaltė
Izraelyje, tavo tautoje!' Ir kraujo kaltė bus jiems atleista. [9] Taip tu
pašalinsi iš jūsų nekalto kraujo kaltę, nes darysi, kas yra teisu
VIEŠPATIES akyse".

Vedybos su nelaisvėn paimta moterimi

[10] "Kai eisi kariauti su savo priešais, ir VIEŠPATS, tavo Die-
vas, atiduos juos tau į rankas, — paimsi juos į nelaisvę, [11] tarkime,
pamatysi tarp belaisvių gražią moterį, kurios tu geistum, ir norė-

---

21,1-9 Pagal savo turinį, šio skaitinio vieta yra tuojau po Įst 19,21 teksto. Užmuštasis nebūtinai buvo žmogaus nužudytas. Jis galėjo būti ir laukinio žvėries užmuštas. Bet užmuštojo kraujas šaukiasi Dievo iš žemės, kur jis buvo išlietas. Žr. Pr 4,10. Įsakoma atlikti permaldavimo apeigas, nugręžti Dievo pyktį nuo bendruomenės.

21,4 "... slėnyje, nusuks telyčiai sprandą": jos kraują turėjo nunešti vanduo, paženklinant nekaltai išlieto kraujo pašalinimą iš žemės. Tai nebuvo auka Dievui, bet simboliškas veiksmas. Kunigai dalyvavo kaip bendrijos liudytojai.

21,6 "... nusiplovę rankas": simboliškas veiksmas, kuriuo pareiškiama nekaltumas nekaltai išlieto kraujo byloje. Žr. Mt 27,24.

21,7 "... šio kraujo": telyčios kraujas — užmuštojo kraujo įvaizdis.

tum ją imti sau žmona. [12]* Parsivesi tad ją į namus, ji apsikarpys
plaukus, apsipjaustys nagus [13] ir nusivilks belaisvės apdarą. Ji praleis
visą mėnesį tavo namuose, apraudodama savo tėvą ir motiną. Po to
gali sueiti su ja ir būti jos vyru, o ji bus tavo žmona. [14] Tačiau
jeigu vėliau nebūsi ja patenkintas, turėsi duoti jai laisvę. Už pini-
gus jos parduoti negalėsi. Neturi elgtis su ja kaip su verge, nes tu
ją išnaudojai".

Pirmagimių teisės

[15] "Jei vyras turėtų dvi žmonas, vieną mylimą ir kitą nemėg-
stamą, ir jos abi — mylimoji ir nemėgstamoji — pagimdytų jam
sūnus, bet pirmagimis yra nemėgstamosios sūnus, [16] tada tą dieną,
kai jis dalija savo nuosavybę sūnums, jis negalės laikyti savo pir-
magimiu mylimosios žmonos sūnaus vietoje nemėgstamosios
žmonos sūnaus, kuris yra pirmagimis. [17] Jis turi pripažinti pirma-
gimiu sūnų tos, kurios jis nemėgsta, duodamas jam dvigubą dalį
visko, ką jis turi, nes šis yra pirmasis jo vyriškumo vaisius ir pir-
magimio teisė jam priklauso".

Nepataisomas sūnus

[18] "Jei žmogus turėtų neklaužadą ir maištingą sūnų, neklausantį
tėvo ir motinos balso, nepaklūstantį jiems, nors jie ir baustų jį,
[19] tada jo tėvas ir motina pačiups jį ir nuves pas miesto seniūnus
prie tos vietos vartų.* [20] Jie pareikš miesto seniūnams: 'Šis mūsų
sūnus yra neklaužada ir maištingas. Mūsų jis neklauso. Jis yra be-
sotis ir girtuoklis'. [21] Tada visi miesto vyrai užmuš jį akmenimis.
Taip pašalinsi pikta iš jūsų; visas Izraelis, apie tai girdėdamas, bi-
jos".

21,12-13 "... apsikarpys plaukus...": simboliški veiksmai, kurie arba išreiškė moters apsivalymą nuo pagoniškų papročių, arba ženklino jos buvusiojo vyro apraudojimą.

21,19 "... prie tos vietos vartų": vartai būdavo miesto sienose; juose vykdavo teismai. Žr. Įst 22,15; 25,9; Rut 4,1-2.11; Iz 29,21; Am 5,10.12.15.

Nusikaltėlio kūnas

22 "Jei žmogus bus padaręs nusikaltimą, vertą mirties bausmės,
ir, bausmę įvykdžius, pakabinsi jo lavoną ant medžio,* 23 jo kūnas
neturi ant medžio likti visą naktį. Palaidosi jį tą pačią dieną, nes
Dievo prakeikimas yra tam, kuris kabo ant medžio.* Tu neturi
teršti žemės, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau paveldėti".

22

Įvairūs nuosprendžiai

1 "Pamatęs klaidžiojantį savo artimo jautį ar avį, nepraeik pro
juos, — tu turi juos nuvesti atgal pas savo artimą. 2 Jei tas artimas
negyvena arti tavęs ar tu nežinai, kas yra gyvulio savininkas, parvesi
jį pas save į namus. Jis bus pas tave, kol jo savininkas atsišauks, ta-
da jį sugrąžinsi jam. 3 Tą patį darysi su artimo asilu; taip pat darysi
su artimo drabužiu; tą patį darysi su kiekvienu kitu daiktu, kurį ta-
vo artimas pamestų, o tu rastum. Tu negali praeiti pro šalį nepagel-
bėdamas.

4 Matydamas parkritusį ant kelio savo artimo asilą ar jautį, ne-
praeisi pro šalį, bet turi jam padėti parkritusį ant kojų pakelti.

5 Moteris nevilkės vyriško apdaro, nei vyras nesirengs mote-
riškais drabužiais, nes, kas taip daro, kelia pasibjaurėjimą VIEŠ-
PAČIUI, tavo Dievui.

6 Jei, einant keliu, pasitaikytų užtikti paukščio lizdą bet kur me-
dyje ar ant žemės su jaunikliais ar kiaušiniais, su tupinčia motina
ant jauniklių ar kiaušinių, motinos drauge su jaunikliais nepaimsi.
7 Leisk motinai nuskristi, paimdamas sau tik jauniklius, idant tau
gerai sektųsi ir ilgai gyventumei.

21,22 "... pakabinsi ... ant medžio": kai kurių manymu, "pamausi ant baslio". Pakabinimas ant medžio ar pamovimas ant baslio nebuvo priemonės mirties bausmei įvykdyti. Mirties bausmė buvo įvykdoma užmušant akmenimis. Tik po to lavonas būdavo viešai rodomas kaip įspėjimas kitiems. Žr. Joz 8,29; 10,26-27; 1 Sam 31,10; 2 Sam 4,12; 21,9. Taip buvo elgiamasi tik su nusikaltėliais, laikomais prakeiktais.

21,23 "... prakeikimas yra tam, kuris kabo ant medžio": apaštalas Paulius cituoja šiuos žodžius laiške Galatams (žr. Gal 3,13), susiedamas juos su nukryžiuotoju Išganytoju, kuris "mus atpirko iš įstatymo prakeikimo, tapdamas už mus prakeikimu".

[8] Statydamas naujus namus, padirbsi savo stogui turėklus, idant neužsitrauktumei kraujo kaltės ant savo namų, jei kas nuo jo žėmėn nupultų.

[9] Nesėsi savo vynuogyno dviem skirtingomis sėklomis. Jei taip darytum, jo visas derlius — sėkla, kurią pasėjai, ir vynuogyno derlius negali būti naudojamas.*

[10] Nearsi su poron įkinkytais jaučiu ir asilu.

[11] Nesirengsi drabužiais, pasiūtais iš drauge suaustų vilnų ir linų.

[12] Pasidarysi kutus* ant keturių kampų apsiausto, kuriuo save apsisupi".

Geras jaunos žmonos vardas

[13] "Tarkime, vyras veda žmoną ir, suėjęs su ja, ima jos neap-
kęsti, [14] prasimano jai kaltinimų ir, šmeiždamas ją, sako: "Aš ve-
džiau šią moterį, bet suėjęs su ja, neradau įrodymo, kad ji būtų
mergelė'. [15] Šiuo atveju, merginos tėvas ir motina pateiks merginos
mergystės ženklus* seniūnams miesto vartuose. [16] Merginos tėvas
pareikš seniūnams: 'Aš daviau savo dukterį žmona šiam vyrui, bet
jis neapkenčia jos. [17] Prasimanė net kaltinimų, jai sakydamas: 'Aš
neradau įrodymo, kad tavo duktė būtų mergelė'. Betgi štai yra mano
dukters mergystės ženklai'. Tada jiedu išskleis drabužį miesto
seniūnų akivaizdoje. [18] To miesto seniūnai tą vyrą paims ir jį nu-
plaks.* [19] Be to, jie nubaus jį šimto sidabrinių šekelių bauda ir ati-
duos juos merginos tėvui, nes tas vyras apšmeižė mergelę Izraely-
je. O ji pasiliks jo žmona; jis niekad neturės teisės su ja išsiskirti.

[20] Tačiau jei šis kaltinimas yra tiesa, — jei buvo rasta, kad
mergina nebuvo mergelė, [21] — tada mergina bus išvesta prie jos
tėvo namų įėjimo, ir jos miesto vyrai užmuš ją akmenimis, nes ji
padarė gėdingą dalyką Izraelyje, sanguliaudama savo tėvo namuose.
Taip tu pašalinsi pikta iš jūsų".

22,9 "... negali būti naudojamas": yra "prarastas", t.y. turi būti atiduotas Šventyklos labui. Žr. Kun 19,19; Joz 6,19.

22,12 "... kutus": žr. Sk 15,38 paaiškinimą.

22,15 "... mergystės ženklus": vestuvinis drabužis, arba paklodė, sutepta pirmųjų lytinių santykių krauju.

22,18 "... nuplaks": žr. Įst 25,1-3.

Svetimavimas ir sanguliavimas

22 "Jei vyras yra pagautas gulintis su kito žmona, jiedu abu —
vyras ir moteris, su kuria jis sugulė — turi mirti. Taip pašalinsi pik-
ta iš Izraelio.
23 Jei mieste vyras užklumpa merginą, kuri yra susižadėjusi,*
ir sueina su ja, 24 išvesi juodu abu už miesto vartų ir užmuši ak-
menimis: merginą už tai, kad mieste nesišaukė pagalbos, o vyrą už
tai, kad išprievartavo savo artimo žmoną. Taip tu pašalinsi pikta iš
jūsų.
25 Bet jei laukuose vyras užklumpa merginą, kuri yra susi-
žadėjusi, užpuola ir sugula su ja, tada tik su ja sugulęs vyras turi
mirti, 26 o merginai nieko nedarysi. Mergina neužsitraukė mirties
bausmės, nes šis atvejis yra tartum atvejis žmogaus, kuris užpuola
ir nužudo artimą. 27 Kadangi jis užklupo ją laukuose, nors su-
sižadėjusioji mergina šaukėsi pagalbos, bet nebuvo kas ją išgelbėtų.
28 Jei vyras užklumpa merginą, kuri nėra susižadėjusi, užpuola
bei sugula su ja, ir jiedu yra pagauti, 29 su ja sugulęs vyras duos
merginos tėvui penkiasdešimt sidabrinių šekelių, o ji taps jo žmona.
Kadangi ją išprievartavo, jis niekad neturės teisės su ja išsiskirti.

23

1 "Joks vyras neves savo tėvo žmonos,* neišniekins savo tėvo
lovos".

Dalyvavimas bendrijos pamaldose

2 "Nė vienas, kurio sėklidės yra sutraiškytos, ar varpa nupjau-
ta, nebus priimtas į VIEŠPATIES sueigą.
3 Gimusieji iš neteisėto lytinio santykiavimo nebus priimti į
VIEŠPATIES sueigą. Net iki dešimtosios kartos, nė vienas jų pa-
likuonių nebus priimtas į VIEŠPATIES sueigą.

22,23 "... merginą, kuri yra susižadėjusi": susižadėti buvo tolygu susituokti, — mergina buvo ištekėjusi, bet dar neparvesta į vyro šeimą. Taigi pora dar nebuvo pradėjusi viso vedusiųjų santykiavimo.

23,1 "... tėvo žmonos": savo pamotės. Apie tėvo lovos išniekinimą žr. Įst 27,20.

4 Joks amonietis ar moabietis nebus priimtas į VIEŠPATIES
sueigą. Net iki dešimtosios kartos, nė vienas jų palikuonių nebus
priimtas į VIEŠPATIES sueigą 5 dėl to, kad nepasitiko jūsų su duona
ir vandeniu jūsų kelionėje iš Egipto ir dėl to, kad jie samdė prieš
tave Beoro sūnų Balaamą iš Peoro Mesopotamijoje tau prakeikti. —
6 Bet VIEŠPATS, tavo Dievas, atsisakė Balaamo klausyti. VIEŠPATS,
tavo Dievas, pavertė tą prakeikimą tau palaiminimu, nes VIEŠPATS,
tavo Dievas, tave mylėjo. — 7 Nesirūpinsi jų gerove ar labu, kol tik
būsi gyvas — niekad.
8 Nesibjaurėsi edomiečiais, nes jie yra tavo giminės. Nesibjau-
rėsi egiptiečiais, nes buvai ateivis jų žemėje. 9 Jiems gimę trečio-
sios kartos vaikai gali būti priimti į VIEŠPATIES sueigą".

Švara stovykloje

10 "Kai žygyje prieš savo priešus įsirengi stovyklą, susilaikyk
nuo visko, kas nepadoru. 11 Jei kas nors iš jūsų taps nešvarus
nakčia dėl sėklos išsiliejimo, jis turi išeiti iš stovyklos. 12 Artėjant
vakarui, jis apsiplaus vandeniu ir, saulei leidžiantis, gali pareiti į
stovyklą.
13 Už stovyklos turėsi nurodytą vietą, kur galėsi laukan eiti.
14 Prie savo aprangos turėsi ir kastuvėlį. Nusilengvinęs už stovyk-
los, iškasi juo duobę ir apdengsi savo išmatas. 15 Kadangi VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, žygiuoja drauge tavo stovykloje tavęs išgelbėti ir
tau atiduoti tavo priešus, todėl tavo stovykla turi būti šventa. Tene-
mato jis nieko nepadoraus tarp jūsų ir tenenusigręžia nuo tavęs".

Įvairūs įsakai

16 "Vergo, išsigelbėjusio pas tave nuo savininko, neatiduosi jo
savininkui. 17 Jis gyvens su tavimi bet kurioje vietoje, kurią jis iš-
sirinks tarp jūsų kuriame nors mieste,* kur tik jam patiks. Tu ne-
turi jo skriausti.

23,17 "... kuriame nors mieste": atrodo, kad turima mintyje vergą, atbėgusį iš kito krašto.

18* Jokia Izraelio duktė nebus šventovės kekšė; joks Izraelio sū-
nus nebus šventovės kekšininkas. 19 Neneši kekšės užmokesčio ar
kekšininko atlygio* į VIEŠPATIES, savo Dievo, Namus kaip atnašos
už įžadą, nes jiedu abu yra pasibjaurėjimas VIEŠPAČIUI, tavo
Dievui.
20 Neimsi palūkanų už paskolas savo tautiečiui, palūkanų už
pinigus, palūkanų už maistą ar už bet ką kita, kas yra paskolinta.
21 Gali reikalauti palūkanų už paskolas iš svetimtaučio, bet už pa-
skolas savo tautiečiui neturi reikalauti palūkanų, idant VIEŠPATS,
tavo Dievas, laimintų visus tavo siekius krašte, kurio paveldėti
įeini.
22 Kai padarai įžadą VIEŠPAČIUI, savo Dievui, nedelsk jį
įvykdyti, nes VIEŠPATS, tavo Dievas, tikrai iš tavęs jo pareikalaus,
ir tu užsitrauksi kaltę. 23 Bet, susilaikydamas nuo įžadų, kaltės ne-
užsitrauksi. 24 Kas kartą išėjo iš tavo lūpų, tą turi ištikimai padary-
ti, lygiai kaip laisvai esi savo burna pažadėjęs VIEŠPAČIUI, savo
Dievui. 25 Kai įeini į savo kaimyno vynuogyną, gali valgyti vynuogių
iki soties, bet į savo indą nieko nesidėsi. 26 Kai įeini į savo kaimyno
nepjautų javų lauką, gali ranka skintis varpų, bet pjautuvu savo
kaimyno javų nesipjausi".

24

Skyrybos

1 "Tarkime, vyras paima žmoną ir sueina su ja. Bet ji neranda
malonės jo akyse, nes jis randa kažin kokį jos nepadorumą,* parašo
skyrybų pažymėjimą, paduoda jai į ranką ir išsiunčia ją iš savo
namų. 2 O ji, palikusi jo namus, tampa kito vyro žmona. 3 Tarkime,

---

23,18-19 Pagonys tikėjo, kad jie galėjo sueiti į ypatingą santykį su savo dievais ir deivėmis, turėdami lytinius santykius su pagonių kunigais ir kunigėmis, kurie tuo tikslu ir kekšiaudavo savo šventose vietose. Užmokestis kekšei ir atlygis kekšininkui buvo laikomi įžadų atnašomis pagonių šventovei. Tokios apeigos buvo laikomos pasibjaurėjimu Izraelyje ir buvo griežtai draudžiamos. "... kekšininko atlygio": pažodžiui "šuns algos", t.y. pinigai, kuriais pagonių kunigui buvo atlyginama už jo nepadorų patarnavimą.

24,1 "... kažin kokį jos nepadorumą": pernelyg neapibrėžtas išsireiškimas; turbūt juo paženklinamas nepadorus moters elgesys. Kristaus laikais ginčuose dėl skyrybų priežasties rabinų nuomonės skyrėsi. Žr. Mt 19,3.

ir antrasis vyras jos nepakenčia, parašo jai skyrybų pažymėjimą ir
išsiunčia iš savo namų; arba antrasis ją vedęs vyras miršta. [4] Pir-
masis vyras, kuris buvo ją išsiuntęs, negali jos vėl imti sau žmona
po to, kai ji yra buvusi netinkama. Nes tai būtų pasibjaurėtina
VIEŠPAČIUI, ir tu užtrauktumei kaltę ant krašto, kurį VIEŠPATS,
tavo Dievas, duoda tau kaip nuosavybę.
[5] Kai vyras yra neseniai vedęs, jis nei į kariuomenę eis, nei
jam bus pavesta bet kokios pareigos. Atleistas vieneriems metams,
jis liks namie nešti džiaugsmą žmonai, kurią yra vedęs".

Įvairūs įstatai

[6]* "Niekas neturi imti užstatu rankinės girnos ar viršutinės
girnapusės, nes tai būtų gyvybės ėmimas užstatu.
[7] Jei rastųsi žmogus, kuris pagrobė kitą izraelietį, padarydamas
vergu ar parduodamas izraelietį, tas pagrobėjas turi mirti. Taip pa-
šalinsi pikta iš jūsų.
[8] Raupsų ligos atvejais labai rūpestingai daryk visa, ką jums
nurodys kunigai iš Levio giminės. Darykite lygiai taip, kaip aš jiems
įsakiau. [9] Atsimink, ką VIEŠPATS, tavo Dievas, padarė Mirjamai ke-
lionėje, kai išėjote iš Egipto.
[10]* Kai duodi savo artimui bet kokią paskolą, užstato paimti į
jo namus neisi. [11] Lauke palauksi, kol žmogus, kuriam tu duodi
paskolą, išneš tau užstatą. [12] O jei tas žmogus yra nuskurdęs, ne-
miegosi su jo apdaru, duotu tau užstatu. [13] Tu turi sugrąžinti jam
užstatą saulei leidžiantis, kad tavo artimas, galėdamas miegoti su
apdaru, tave laimintų. Tai bus tavo geras darbas VIEŠPATIES, tavo
Dievo, akivaizdoje.
[14] Nesulaikysi nuskurdusiam ir neturtingam darbininkui algos,
ar jis būtų kitas izraelietis ar ateivis, gyvenantis tavo krašte vieno-
je iš tavo gyvenviečių. [15] Mokėsi jam algą prieš saulėlydį, nes jis yra
nuskurdęs ir jo pragyvenimas nuo jos priklauso. Kitaip jis šauksis į
VIEŠPATĮ prieš tave, ir tu užsitrauktum kaltę.

24,6 Kadangi izraeliečiai maldavo grūdus mažais kiekiais kasdienos reikalams, atimti iš skolininko girnas buvo tolygu pasmerkti jį mirčiai badu.

24,10-11 Skolininkas turėjo teisę parinkti užstatą, kurio skolintojas reikalavo, norėdamas užsitikrinti, kad paskola bus grąžinta.

[16] Tėvai nebus baudžiami mirtimi už jų vaikus, nei vaikai bus
baudžiami už jų tėvus. Tik už savo paties nusikaltimą gali būti žmogus nubaustas mirtimi.

[17] Nepažeisi ateivio ar našlaičio teisių; neimsi iš našlės dra-
bužio užstatu. [18] Atsimink, kad buvai vergas Egipte, ir VIEŠPATS,
tavo Dievas, iš ten tave atpirko. Todėl aš ir įsakau tau tai daryti.

[19] Kai, pjaudamas javus savo lauke, užmiršti pėdą lauke, ne-
grįši jo paimti. Jis bus ateiviui, našlaičiui ir našlei — idant VIEŠ-
PATS, tavo Dievas, laimintų visus tavo siekius. [20] Kai nupurtai savo
alyvmedžius, neisi antrąkart per jų šakas. Tai bus ateiviui, našlaičiui ir našlei.

[21] Kai nurenki vynuoges savo vynuogyne, nerinksi kas yra likę.
Tai bus ateiviui, našlaičiui ir našlei. [22] Atsimink, kad tu buvai ateivis
Egipto žemėje; todėl aš įsakau tau tai daryti".

25

[1] "Tarkime, du vyrai turi ginčą ir eina į teismą. Teisėjai padaro
nuosprendį, pareikšdami vieną esant teisų, o kitą kaltą. [2] Jei kalta-
sis yra užsitarnavęs būti nuplaktas, teisėjas palieps jį paguldyti ir
nuplakti jo akivaizdoje kaltę atitinkančiu kirčių skaičiumi. [3] Ketu-
riasdešimt kirčių* galima jam duoti, bet ne daugiau; kitaip, davus daugiau kirčių negu tiek, tavo artimas bus pažemintas tavo akyse.

[4]* Jaučiui, kuliančiam javus, antsnukio neuždėsi".

Svainio vedybos

[5] "Kai broliai gyvena drauge* ir vienas jų miršta, nepalikdamas sūnaus, mirusiojo žmona neištekės šalia šeimos už svetimo vyro. Jos vyro brolis sueis su ja, — jis paims ją sau žmona ir atliks jai svai-

25,3 "Keturiasdešimt kirčių...": palyginus su bausmėmis kaimyniniuose kraštuose, ši izraeliečių bausmė buvo švelni. Vėliau žydai ir šį skaičių sumažino iki "keturiasdešimt be vieno", t.y. iki trisdešimt devynių. Žr. 2 Kor 11,24.

25,4 Apaštalas Paulius, remdamasis šiuo tekstu, moko, kad darbininkas turi teisę pragyventi iš savo darbo. Žr. Kor 9,9; 1 Tit 5,18.

25,5 "Kai broliai gyvena drauge...": kai to paties klano giminės, nors vedę, bet turi bendrą nuosavybę. Tik šiuo atveju turėjo būti laikomasi svainio įstatymo, nes vienas iš jo tikslų buvo išsaugoti klanui mirusiojo nuosavybę.

nio pareigą. [6] O pirmagimis, kurį ji pagimdys, paveldės mirusiojo
brolio vardą, kad jo vardas nebūtų ištrintas iš Izraelio. [7] Tačiau jei
tas vyras nenorės vesti savo brolio našlės, tada jo brolio našlė ateis
pas seniūnus vartuose ir tars: 'Mano vyro brolis atsisako įamžinti
savo brolio vardą Izraelyje. Jis neatlieka man svainio pareigos'. [8] Ta-
da to miesto seniūnai jį pasišauks ir įspės. Jei jis užsispiria, sa-
kydamas: 'Aš nenoriu jos vesti', [9]* tada jo brolio žmona prieis prie
jo seniūnų akivaizdoje, numaus jam nuo kojos sandalą ir, spjovusi
jam į veidą, tars: 'Šitaip elgiamasi su vyru, kuris nestato savo bro-
liui namų'. [10] Visur Izraelyje jo šeima bus žinoma kaip 'namai to,
kuriam buvo numautas sandalas'".

Įvairūs įsakai

[11] "Jei susimuštų du vyrai, ir vieno jų žmona įsikištų gelbėti sa-
vo vyrą nuo priešininko rankos, ištiesdama ranką ir griebdama jam
už gėdos, [12] nukirsi jai ranką. Nerodyk jokio gailesčio.
[13] Nelaikysi savo maiše dviejų skirtingų svarsčių — didesnių ir
mažesnių. [14] Nelaikysi savo namuose dviejų skirtingų saikų —
didesnių ir mažesnių. [15] Turėsi tik pilną ir teisų svarstį; turėsi tik
pilną ir teisų saiką, kad ilgai gyventumei žemėje, kurią VIEŠPATS,
tavo Dievas, tau duoda. [16] Nes tais, kurie tokius dalykus daro, nesą-
žiningai elgdamiesi, bjaurisi VIEŠPATS, tavo Dievas.
[17]* Atsimink, ką tau darė Amalekas, kai keliavai iš Egipto,
[18] kaip jis užpuldinėjo tave pakeliui, kai buvai išalkęs, ir, nebijoda-
mas Dievo, žudė visus atsilikusius. [19] Todėl, kai VIEŠPATS, tavo
Dievas, bus davęs tau poilsį nuo visų tavo priešų visame krašte, ku-
rį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda tau turėti kaip paveldą, ištrinsi
Amaleko atminimą po dangumi. Neužmiršk!"

Našlės vedybos su savo svainiu yra vadinamos levirato vedybomis. "Levir" yra lotyniškas žodis ir reiškia svainis, arba "vyro brolis".

25,9-10 Bausmė vyrui, kuris atsisako laikytis šeimos solidarumo įstatymo, yra gėda visuomenėje. Našlė spjauna jam į veidą! Sandalai buvo pati pigiausia žmogaus nuosavybė (žr. Am 2,6; 8,6), todėl ir posakis "žmogus be sandalų" ženklino visišką skurdžių. Žr. Rut 7,7-8.

25,17-19 Šie Amaleko užpuldinėjimai neminimi niekur kitur Senajame Testamente, tačiau juos turbūt reikia sieti su mūšiu prieš Amaleką, apie kurį rašo Iš 17,8 tekstas. Karo žygį prieš Amaleką įvykdė karalius Saulius. Žr. 1 Sam 15.

26

Padėka už pjūtį

1 “Kai būsi įėjęs į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda
tau turėti kaip paveldą ir, užėmęs jį, įsikursi jame, 2 paimsi pir-
mienas iš įvairių žemės vaisių, kuriuos nuimsi pjūties metu iš kraš-
to, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, duoda, ir, sudėjęs juos į pintinę,
eisi į vietą, kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, išrinks savo vardui kaip
buveinę, 3 nueisi pas kunigą, turintį valdžią tomis dienomis, ir jam
tarsi: ‘Šiandien aš pareiškiu VIEŠPAČIUI, tavo Dievui, kad įėjau į
kraštą, kurį VIEŠPATS prisiekė mūsų protėviams duoti mums’. 4 Ku-
nigui paėmus iš tavo rankos pintinę ir padėjus ją priešais VIEŠ-
PATIES, tavo Dievo, aukurą, 5 tu pareikši VIEŠPATIES, savo Dievo,
akivaizdoje: ‘Mano protėvis buvo klajoklis aramietis,* kuris nuėjo
į Egiptą su maža šeimyna, gyveno ten kaip ateivis ir išaugo ten į
didžią tautą, stiprią ir gausingą. 6 Egiptiečiai elgėsi su mumis žiau-
riai ir engė mus, užkraudami mums eiti sunkų lažą. 7 Mes šaukėmės
į VIEŠPATĮ, savo protėvių Dievą; VIEŠPATS išgirdo mūsų balsą ir
pažvelgė į mūsų kančią, vargus ir priespaudą. 8 VIEŠPATS išvedė
mus iš Egipto galinga kumštimi ir pakelta ranka — su siaubą ke-
liančia galybe, su ženklais ir nuostabiais darbais. 9 Jis įvedė mus į
šią vietą ir davė mums šį kraštą — kraštą, tekantį pienu ir medu-
mi. 10 Todėl aš dabar aukoju pirmienas dirvų, kurias tu, VIEŠPATIE,
man esi davęs’. Paliksi pintinę VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdo-
je ir sukniubsi prieš VIEŠPATĮ, savo Dievą. 11 Tada tu džiaugsies,
drauge su levitu ir ateiviu, gyvenančiu su tavimi, visu geru, kurį
VIEŠPATS, tavo Dievas, yra davęs tau ir tavo namams”.

26,5 “... aramietis”: arba užuomina apie izraeliečių protėvių kilmę iš Aram-Naharajimų (žr. Pr 24,10; 25,20; 28,5; 31,20.24), arba tik “klajoklio” prasme, panašiai kaip vėliau imta vartoti žodį “arabas”. Žr. Jer 3,2.

Malda atnašaujant dešimtinę

12 "Kai trečiaisiais metais, kurie yra dešimtinės metai, būsi
visiškai atidėjęs į šalį visą savo derliaus dešimtinę, ir būsi atidavęs
ją levitui, ateiviui, našlaičiui ir našlei,* kad jie galėtų pavalgyti iki
soties tavo gyvenvietėse, 13 tada tarsi VIEŠPATIES, savo Dievo, aki-
vaizdoje: 'Paėmiau iš namų, kas šventa, ir atidaviau levitui, ateiviui,
našlaičiui ir našlei, pagal visą įsakymą, kurį esi man davęs. Nė
vieno tavo įsakymų nei peržengiau, nei užmiršau: 14* nevalgiau
nieko iš dešimtinės, liūdėdamas; nepaėmiau jos iš namų, būdamas
nešvarus; nepaaukojau nieko iš jos mirusiesiems. Klausiau VIEŠ-
PATIES, savo Dievo, balso, vykdydamas visa, kaip tu man įsakei.
15 Pažvelk žemyn iš savo šventosios buveinės, iš dangaus, ir pa-
laimink savo tautą Izraelį bei žemę, kurią esi mums davęs, kaip
prisiekei mūsų protėviams, — kraštą, tekantį pienu ir medumi'".

Sandora

16 VIEŠPATS, tavo Dievas, įsako tau šią dieną vykdyti šiuos
įstatus ir šiuos įsakus, vykdyti juos ištikimai visa širdimi ir visa
siela. 17 Šiandien tu patvirtinai, kad VIEŠPATS yra tavo Dievas, jog
eisi jo keliais, laikysies jo įstatų, įsakymų bei įsakų ir klausysi jo
balso. 18 Šiandien ir VIEŠPATS patvirtino, kaip jis yra tau pažadėjęs,
kad tu esi jo branginama tauta, kuri laikysis visų jo įsakymų;
19 kad jis išaukštins tave viršum visų savo sukurtų tautų gyriui, gar-
sui bei garbei; ir kad tu būsi šventa tauta VIEŠPAČIUI, savo Die-
vui, kaip jis yra tau pažadėjęs".

26,12 "... ir būsi atidavęs ją levitui ... našlei": pagal nurodymus, duotus Įst 14,28-29.

26,14 Užuominos apie pagonių religinius papročius.

D. PASKUTINIAI MOZĖS ŽODŽIAI

27

Apeigos

1 Tada Mozė,* drauge su Izraelio seniūnais, įsakė žmonėms, tar-
damas: "Laikykitės visų įsakymų, kuriuos šiandien jums duodu. 2 Tą
dieną, kai tik būsite perėję Jordaną į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo
Dievas, tau duoda, sustatysi didelius akmenis, aptinkuosi juos tinku
3 ir parašysi ant jų visus šio Mokymo žodžius. Kai pereisite {Jor-
daną}, kad įeitumėte į kraštą, kurį VIEŠPATS, tavo Dievas, tau duo-
da, — kraštą, tekantį pienu ir medumi, — kaip VIEŠPATS, tavo
protėvių Dievas, tau pažadėjo, 4 — taigi, kai būsite perėję Jordaną,
sustatysite tuos akmenis, kaip jums šiandien įsakau, ant Ebalo
kalno* ir aptinkuosi juos tinku. 5 Ten pastatysi ir aukurą VIEŠ-
PAČIUI, savo Dievui, aukurą iš akmenų. Netašyk jų geležiniu
įrankiu. 6 Iš netašytų akmenų turi pastatyti VIEŠPATIES, savo Die-
vo, aukurą. Tada atnašauk ant jo deginamąsias aukas VIEŠPAČIUI,
savo Dievui, 7 paaukok bendravimo atnašas ir ten jas valgyk, džiaug-
damasis* VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje. 8 O visus šio
Mokymo žodžius labai aiškiai parašysi ant anų akmenų".*

9 Mozė, drauge su levitais kunigais, kalbėjo visam Izraeliui, tar-
damas: "Tylėk ir klausykis, Izraeli! Šią dieną tapai VIEŠPATIES,
tavo Dievo, tauta. 10 Todėl klausyk VIEŠPATIES, savo Dievo, balso
ir laikykis jo įsakymų ir įstatų, kuriuos tau šiandien duodu".

11* Tą pačią dieną Mozė davė žmonėms šį įsakymą: 12 "Kai
būsite perėję Jordaną, šios giminės — Simeonas, Levis, Judas, Is-
sacharas, Juozapas ir Benjaminas — stovės ant Gerizimo kalno iš-

---

27,1 "...Mozė...": apie Mozę kalbama trečiuoju asmeniu. Šis skyrius yra perne-lyg nepriklausomas ir pertraukia Mozės kalbas (žr. Įst 5-26 ir Įst 28).

27,4 "...ant Ebalo kalno...": Ebalo kalnas yra į šiaurę, o Gerizimo į pietus nuo Šechemo miesto (žr. 12-13 eilutes).

27,7 "...valgyk, džiaugdamasis...": užuomina apie vaišes, kurios lydėdavo ben-dravimo aukas.

27,8 "... anų akmenų...": žr. 3-4 eilutes; skirtingų nuo aukuro akmenų.

27,11-13 Šios eilutės yra susijusios su senomis apeigomis Šecheme, kurios bu-vo įvestos, pasak Joz 8,30-35, paties Mozės. Giminių sąrašas atspindi žilą Izraelio senovę, nes Levio giminė yra rikiuojama tarp kitų giminių (žr. Pr

tarti tautai palaiminimą. 13 O prakeikimui ištarti stovės ant Ebalo
kalno šios giminės: Reubenas, Gadas, Ašeras, Zebulunas, Danas ir
Naftalis".

Dvylika prakeikimų

14 "Tada levitai paskelbs garsiai visiems izraeliečiams:
15* 'Prakeiktas žmogus, kuris meistro rankų darbu daro stabą
ar lieja paveikslą, pasibjaurėjimą VIEŠPAČIUI, ir jį slapta pasta-
to!' O visi žmonės atsakys: 'Amen!'*
16 'Prakeiktas, kas užgauna savo tėvą ir motiną!' O visi žmonės
atsakys: 'Amen!'
17 'Prakeiktas, kas perkelia savo kaimyno ežiaženklį!' O visi
žmonės atsakys: 'Amen!'
18 'Prakeiktas, kas suklaidina aklą žmogų kelyje!' O visi žmonės
atsakys: 'Amen!'
19 'Prakeiktas, kas pažeidžia ateivio, našlaičio ir našlės teises!'
O visi atsakys: 'Amen!'
20 'Prakeiktas, kas sugula su savo tėvo žmona, nes jis nukelia
savo tėvo antklodę!' O visi žmonės atsakys: 'Amen!'
21 'Prakeiktas, kas sueina su bet kokiu gyvuliu!' O visi žmonės
atsakys: 'Amen!'
22 'Prakeiktas, kas sugula su savo seseria, dukteria savo tėvo ar
dukteria savo motinos!' O visi žmonės atsakys: 'Amen!'
23 'Prakeiktas, kas sugula su savo uošve!' O visi žmonės at-
sakys: 'Amen!'
24 'Prakeiktas, kas slapta užmuša savo artimą!' O visi žmonės
atsakys: 'Amen!'
25 'Prakeiktas, kas apsiima už kyšį pralieti nekaltą kraują!' O
visi žmonės atsakys: 'Amen!'
26 'Prakeiktas, kas nesilaikys šio Mokymo žodžių ir jų ne-
vykdys!' O visi žmonės atsakys: 'Amen!'

49,5-7) ir Juozapo namų padalijimas į Manaso ir Efraimo gimines dar nėra įvykęs (žr. Pr 49,22-26).

27,15-26 Palaiminimo apeigos (žr. 12-ąją eilutę; taip pat Įst 28,3-6) šiame trumpame apraše nėra minimos. Aprašoma tik prakeikimo apeigos (žr. 13-ąją eilutę). Levitai perskaito prakeikimą, o bendrija atsako "Amen!" — t.y. "Sutinku!". Dvylika prakeikimų derinasi su dvylika giminių. Žmonės iškilmingai prisiima Sandoros įpareigojimus (žr. Jer 11,3). Dvylika prakeikimų yra labai seni įstatymai. "Amen!": žr. Sk 5,22 paaiškinimą.

28

Klusnumas neša palaimą

1* "Bet jei ištikimai klausysi VIEŠPATIES, savo Dievo, balso,
uoliai vykdydamas visus jo įsakymus, kuriuos šiandien tau duodu,
VIEŠPATS, tavo Dievas, išaukštins tave virš visų žemės tautų. 2 Jei
klausysi VIEŠPATIES, savo Dievo, balso, ateis tau ir užlies tave
visi šie palaiminimai:

3 Palaimintas būsi mieste, palaimintas būsi ir kaime!

4 Palaimintas bus tavo įsčių vaisius, tavo žemės derlius bei tavo gyvulių vaisius, prieauglis bandoje ir kaimenėje.

5 Palaiminta bus tavo pintinė ir tavo gelda!

6 Palaimintas būsi pareidamas ir palaimintas būsi išeidamas!"*

Pergalė ir gerovė

7 "Priešus, puolančius tave, VIEŠPATS sutriuškins tavo akyse.
Tave jie puls vienu keliu, bet nuo tavęs bėgs septyniais keliais.*
8 VIEŠPATS įsakys palaimai būti su tavimi, tavo klėtyse ir visur, ką
tu imiesi daryti, — jis laimins tave krašte, kurį VIEŠPATS, tavo
Dievas, tau duoda. 9 Tave VIEŠPATS padarys savo šventa tauta, kaip
jis yra tau prisiekęs, jei laikysiesi VIEŠPATIES, tavo Dievo įsa-
kymų ir eisi jo keliais. 10 Matys visos žemės tautos, kad tu esi va-
dinamas VIEŠPATIES vardu,* ir tavęs jos bijos. 11 VIEŠPATS ap-
rūpins tave gausia gerove, įsčių vaisiumi, gyvulių prieaugliu ir
žemės derliumi krašte, kurį VIEŠPATS prisiekė tavo protėviams
duoti tau. 12 Tau VIEŠPATS atidarys savo turtingą iždą, dangų, kad
parūpintų lietaus savo laiku tavo kraštui, ir laimins visus tavo

---

28,1-69 Šis skyrius būtų prasmingesnis, jei jis būtų skaitomas po Įst 26-ojo skyriaus.

28,6 "...palaimintas būsi pareidamas ir ... išeidamas": kiekvieno veiksmo pradžia ir galas; arba, aplamai, visų veiksmų pradžia ir galas.

28,7.25 "...vienu keliu... septyniais": kariuomenė atžygiuos į mūšį glaustomis gretomis, bet mūšyje bus išblaškyta.

28,10 "...vadinamas VIEŠPATIES vardu...": posakis, išreiškiantis nuosavybę ir globą. Žr. 2 Sam 12,28; 1 Kar 8,43; Iz 4,1; 63,19; Jer 7,10-11; 14,9, 15,16; 25,29; Am 9,12.

rankų darbus. Tu skolinsi daugeliui tautų, bet tu pats nesiskolinsi.
13 VIEŠPATS tave padarys galva, o ne uodega,* tu būsi visuomet
viršuje ir niekad apačioje, jei tik klausysi ir ištikimai laikysies
VIEŠPATIES, savo Dievo, įsakymų, kuriuos tau šiandien duodu.
14 Nenukrypk nei į dešinę, nei į kairę nė nuo vieno įsakymų, ku-
riuos jums šiandien duodu, apie kitus dievus ir tarnavimą jiems".

Prakeikimai už neklusnumą

15 "Bet jei neklausysi VIEŠPATIES, tavo Dievo, balso ištikimai
vykdyti visus jo įsakymus ir įstatus, kuriuos tau šiandien duodu,
tada ateis ir užlies tave visi šie prakeikimai:
16 Prakeiktas būsi mieste, prakeiktas būsi ir kaime!
17 Prakeikta bus tavo pintinė ir tavo gelda!
18 Prakeiktas bus tavo įsčių vaisius, tavo žemės derlius, prie-
auglis bandoje ir kaimenėje.
19 Prakeiktas būsi pareidamas, prakeiktas būsi išeidamas!"

Liga ir pralaimėjimas

20 "VIEŠPATS užleis tave nelaime, sąmyšiu ir nesekme visur,
ką bandysi daryti, taip, kad būsi veikiai sunaikintas už savo nedo-
rus darbus, nes tu mane palikai. 21 VIEŠPATS spaus tave maru,
kolei nepadarys tau galo krašte, kurio paveldėti įeini. 22 VIEŠPATS
ištiks tave džiova, karštlige, uždegimu, kaitra ir sausra, kūlėmis ir
miltlige, — sekios jie tave įkandin, kolei nežūsi. 23 Dangaus skliau-
tas virš tavo galvos bus varis, o žemė po tavo kojomis — geležis.
24 VIEŠPATS permainys tavo krašto lietų į dulkes, tik smiltys tekris
ant tavęs iš dangaus skliauto, kolei nebūsi sunaikintas.
25 VIEŠPATS privers tave bėgti nuo savo priešų; išžygiuosi
prieš juos vienu keliu, bet bėgsi nuo jų septyniais keliais.* Tapsi pa-
sibaisėjimu visoms žemės karalystėms. 26 Jūsų lavonai bus maistas
padangių paukščiams ir žemės žvėrims. Nebus kas juos nubaidytų.
27 VIEŠPATS ištiks tave Egipto skaudėmis, augliais, skorbutu ir
niežais, nuo kurių neišsigydysi. 28 VIEŠPATS ištiks tave beprotybe,

---

28,13 "...galva, o ne uodega...": garbinga vado būklė. Žr. Iz 9,14; 19,15.

aklumu ir išgąsčiu. 29 Net vidudienį eisi apgraibomis kaip aklas
tamsoje, bet savo kelio nesurasi. Nuolat būsi engiamas ir apiplėšia-
mas, nebus kam tau pagelbėti. 30 Jei susižadėsi su moterimi, kitas
vyras su ja suguls; jei pasistatysi namus, juose negyvensi; jei įsi-
veisi vynuogyną, jo vaisiais nesidžiaugsi. 31 Tavo jautis tau matant
bus papjautas, bet tu jo nevalgysi; tavo asilas bus pavogtas tau ma-
tant, bet nebus tau sugrąžintas; tavo avys bus atiduotos tavo prie-
šams, nebus kas tau pagelbėtų. 32 Tavo sūnūs ir dukterys bus ati-
duodami svetimai tautai, tau matant; pražiūrėsi akis visą dieną jų
ieškodamas, bet būsi bejėgis ką nors padaryti. 33 Derlių tavo žemės
ir viso tavo triūso valgys tauta, kurios nepažįsti; būsi engiamas ir
prislėgtas be perstojo, 34 kolei reginiai tavo akyse išves tave iš pro-
to. 35* VIEŠPATS ištiks tave keliuose ir šlaunyse, nuo kojų padų li-
gi viršugalvio, piktybinėmis skaudėmis, nuo kurių negalėsi būti iš-
gydytas".

Tremtis

36 "VIEŠPATS išvarys tave ir karalių, kurį sau pasiskirsi, pas
tautą, kurios nei tu, nei tavo protėviai nepažinojote, tenai tarnausi
svetimiems dievams, padarytiems iš medžio ir akmens. 37 Tapsi
siaubo reginiu, patarle ir priežodžiu visoms tautoms, pas kurias tave
VIEŠPATS nuves".

Bevaisis triūsas

38 "Nors daug sėklos nuneši į savo lauką, bet derliaus mažai
tenuimsi, nes skėriai jį suris. 39 Nors įsiveisi vynuogynus ir juos
įdirbsi, bet vynuogių nenurinksi ir vyno negersi, nes kirmėlės jas
nuės. 40 Nors turėsi alyvmedžių visoje savo žemėje, bet aliejumi
neišsitepsi, nes tavo alyvos nukris neprinokusios. 41 Nors pagimdysi
sūnų ir dukterų, bet su tavimi jie nepasiliks, nes turės išeiti į
nelaisvę. 42 Visi tavo medžiai ir tavo žemės derlius bus vabzdžių
grobis. 43 Ateivis, gyvenantis su tavimi, kils aukščiau ir aukščiau už
tave, o tuo tarpu tu slinksi vis žemyn ir žemyn. 44 Jis tau skolins,
bet tu jam neskolinsi; jis bus galva, o tu uodega.

28,35 Ši eilutė būtų prasmingesnė, ją susiejus su 27-ąja eilute.

45 Visi šie prakeikimai ištiks tave, vydamiesi įkandin ir pri-
blokšdami, kolei būsi sunaikintas, nes neklausei VIEŠPATIES, savo
Dievo, balso laikytis įsakymų ir įstatų, kuriuos jis tau yra davęs.
46 Amžinai jie bus ženklas ir nuostabus reiškinys* tau ir tavo pa-
likuonims.

47 Kadangi nenorėjai tarnauti VIEŠPAČIUI, savo Dievui, su
džiaugsmu ir dėkinga širdimi už visokeriopą perteklių, 48 todėl tar-
nausi alkanas ir ištroškęs, nuogas ir nieko neturintis, savo priešams,
kuriuos VIEŠPATS siųs tau. Ant sprando tau jis dės geležinį jungą,
kolei tave sunaikins".

Apie būsimą karą ir tremtį

49 "VIEŠPATS atves prieš tave tautą iš toli, nuo žemės pa-
kraščių, skrendančią kaip erelis, — tautą, kurios kalbos tu nesu-
pranti, 50 žiaurią tautą, nerodančią pagarbos senam ar gailesčio
jaunam. 51 Ji ris tavo galvijų prieauglį ir tavo žemės derlių, kolei
nebūsi sunaikintas, nepalikdama tau nei grūdų, nei vyno, nei alie-
jaus, nei tavo prieauglio bandoje ar kaimenėje, kolei nepražudys ji
tavęs. 52 Ji apguls tave visuose tavo miestuose, kolei aukštieji įtvir-
tinimo mūrai, kuriais pasitiki, bus išgriauti visame tavo krašte. Ji
apguls tave visuose tavo miestuose visame krašte, kurį VIEŠPATS,
tavo Dievas, yra tau davęs. 53 Beviltiškai skursdamas dėl priešo apgu-
los, valgysi savo įsčių vaisių — kūną savo sūnų ir dukterų, kuriuos
VIEŠPATS, tavo Dievas, yra tau davęs. 54 Net labai švelnus lepūnas
iš jūsų vyrų pavydės savo paties broliui, savo mylimai žmonai ir
savo likusiems vaikams 55 bet kokio gabalo savo vaikų mėsos, kurią
jis pats valgys, kai nebus jam likę nieko kito beviltiškai skurstant
visuose tavo miestuose dėl tavo priešo apgulos. 56 Labai švelni ir
lepi jūsų moteris, tokia švelni ir tokia lepi, kad nėra pratusi kojos
padu paliesti žemę, pavydės savo mylimam vyrui, savo sūnui bei
dukteriai 57 net nuovalų, kurios išeina gimdant, ir pagimdyto
kūdikio, nes ji pati juos valgys slapta, neturėdama nieko kito
beviltiškai skursdama tavo miestuose dėl tavo priešo apgulos.

28,46 "...ženklas ir nuostabus reiškinys...": nelaimę pranašaujantis ir pa-
traukiantis dėmesį pavyzdys. Žr. Įst 29,21-28.

[58] Jei nesilaikysi ištikimai visų šio Mokymo žodžių, užrašytų
šioje knygoje, bijodamas šio šlovingo ir nuostabaus VIEŠPATIES,
savo Dievo, vardo, [59] tada VIEŠPATS ištiks ir tave, ir tavo palikuo-
nis sunkiomis ir ilgalaikėmis rykštėmis, skaudžiomis ir ilgalaikėmis
ligomis. [60] Jis ištiks tave visomis Egipto ligomis,* kurių tu taip
labai bijojai, ir jos tavęs nepaleis. [61] Ir įvairiomis kitomis ligomis
bei rykštėmis, nors jos nėra minimos šioje knygoje, VIEŠPATS
ištiks tave, kolei nebūsi sunaikintas. [62] Būsite palikti nedaugelis, nors
kadaise buvote taip gausūs, kaip žvaigždės danguje, nes neklausei
VIEŠPATIES, savo Dievo, balso. [63] Kaip VIEŠPATS kadaise džiau-
gėsi, darydamas jums gera ir jus daugindamas, taip dabar jis džiaug-
sis, siųsdamas jums pražūtį ir jus naikindamas. Jūs būsite išrauti iš
žemės, kurią dabar eini paveldėti.

[64] VIEŠPATS išblaškys tave tautose nuo vieno žemės galo lig
kito; tenai tarnausi svetimiems dievams, — iš akmens ir medžio,
— kurių nei tu, nei tavo protėviai nepažinojote. [65] Tačiau net tose
tautose nerasi ramybės; nebus tenai vietos tavo kojų padams. Tenai
VIEŠPATS duos tau sugrudusią širdį, pražiūrėtas akis* ir vilties
netekusią dvasią. [66] Tavo gyvastį nuolat slėgs nežinia, patirsi baimę
naktį ir dieną, be tikrumo, kad išliksi. [67] Ryto metą sakysi: 'Ai, kad
jau būtų vakaras!', o vakare sakysi: 'Ai, kad jau būtų rytas!' iš bai-
mės, kurią jaus tavo širdis, ir dėl to, ką matys tavo akys. [68] VIEŠ-
PATS pasiųs tave laivais* atgal į Egiptą keliu, apie kurį tau sakiau,
kad niekad jo nebematysi. Tenai norėsite parsiduoti savo priešams
vergais ir vergėmis, bet nebus kas pirktų".

[69] Šie yra žodžiai Sandoros, kurią VIEŠPATS įsakė Mozei su-
daryti su izraeliečiais Moabo krašte, prie Sandoros, kurią jis buvo
sudaręs su jais prie Horebo.

28,60 "...ištiks tave visomis Egipto ligomis...": ligomis, kurias Viešpats buvo pažadėjęs pašalinti. Žr. Įst 7,15.

28,65 "...pražiūrėtas akis...": pavargusias ir nusivylusias.

28,68 "...laivais...": finikiečių vergų pirklių laivais (žr. Ez 27,13; Jl 4,6; Am 1,9; Iz 23,3).

29

Mozė primena Dievo gerumą

[1] Mozė sušaukė visą Izraelį ir jiems tarė: "Jūs matėte visa, ką VIEŠPATS padarė jūsų akyse Egipto žemėje faraonui, visiems jo dvariškiams ir visam jo kraštui, [2] didžiulius bandymus, kuriuos savo akimis matėte, ir anuos nuostabius ženklus bei nepaprastus darbus. [3] Tačiau net iki šios dienos VIEŠPATS jums dar nėra davęs širdies įsiminti, akių matyti, ausų girdėti.*
[4] 'Keturiasdešimt metų vedžiau jus per dykumą. Drabužiai ant jūsų nugaros nesusidėvėjo ir sandalai ant jūsų kojų nenusinešiojo.
[5] Nevalgėte duonos, negėrėte vyno ar stipraus gėralo, idant žinotumėte, kad aš esu VIEŠPATS, jūsų Dievas!'
[6] Atėjus jums į šią vietą, Hešbono karalius Sihonas ir Bašano karalius Ogas išėjo prieš mus kariauti, bet mes juos nugalėjome.
[7] Mes užėmėme jų kraštą ir atidavėme jį kaip paveldą reubenaičiams, gadaičiams ir pusei Manaso giminės. [8] Todėl laikykitės ištikimai visų šios Sandoros žodžių, idant jums sektųsi visur, ką darote".

Sandora saisto visą Izraelį

[9] "Šiandien jūs visi stovite čia VIEŠPATIES, savo Dievo, akivaizdoje, — jūsų giminių vadai, jūsų seniūnai ir pareigūnai, visi Izraelio vyrai, [10] jūsų vaikai ir žmonos, net ateiviai, esantys su tavimi tavo stovykloje, nuo tau kertančių malkas iki tau nešančių vandenį, — [11] kad įeitumei į VIEŠPATIES, savo Dievo, Sandorą po prakeikimo priesaika,* kurią VIEŠPATS, tavo Dievas, šiandien sudaro su tavimi, [12] idant šiandien padarytų tave savo tauta ir būtų tavo Dievas, kaip jis tau pažadėjo ir kaip prisiekė tavo protėviams — Abraomui, Izaokui ir Jokūbui. [13] Ne vien jūsų labui darau šią Sandorą ir tariu šią prakeikimo priesaiką, [14] ne vien labui šiandien čia stovinčių su mumis VIEŠPATIES, mūsų Dievo, akivaizdoje, bet ir labui šiandien nesančių čia tarp mūsų".*

29,3 "...akių matyti, ausų girdėti...": su vidine, dvasine įžvalga. Žr. Mt 13,43.
29,11 "...po prakeikimo priesaika...": Sandorą sąlygoja bausmės, minimos šioje knygoje. Žr. 20-ąją eilutę.
29,14 "...nesančių čia tarp mūsų...": Sandora apima ir palikuonis.

Įspėjimas apie stabų garbinimą

15 "Gerai žinote, kaip mes gyvenome Egipto žemėje ir kaip mes
perėjome per tautas, kurias esate perėję. 16 Esate matę jų bjaurius
daiktus ir pas juos esančius stabus, iš medžio ir akmens, iš sidabro
ir aukso. 17 Galbūt yra tarp jūsų koks vyras ar moteris, ar koks
klanas, ar kokia giminė, kurių širdis net šiandien gręžiasi nuo
VIEŠPATIES, mūsų Dievo, eiti ir garbinti anų tautų dievus. Galbūt
pas jus yra šaknis, želdinanti nuodingas piktžoles ir metėles. 18 Jei
toks žmogus, išklausęs šio prakeikimo priesaikos žodžių, laikytų
save esant atsparų, širdyje galvodamas: 'Esu saugus, nors ir seku savo širdies norus', jis užtrauktų nelaimę ir drėgnai dirvai, ir sausai
žemei.* 19 VIEŠPATS jam niekuomet neatleis, nes VIEŠPATIES
įniršis ir pavydumas prieš jį suliepsnos. Visi prakeikimai, užrašyti
šioje knygoje, ant jo nužengs, ir VIEŠPATS ištrins jo vardą po
dangumi.

20 VIEŠPATS išskirs juos iš visų Izraelio giminių nelaimei,
pagal visus Sandoros prakeikimus, užrašytus šioje Mokymo knygoje. 21 Stebėsis sekančios kartos — po jūsų gimę vaikai bei svetimtaučiai, atėję iš tolimo krašto, ir matys to krašto nelaimes ir ligas,
kuriomis VIEŠPATS jį bus ištikęs. 22 Visa jo žemė išdeginta siera
ir druska, neapsėta, niekas neauga, nedygsta joje jokia žolė, sunaikinta kaip Sodoma ir Gomora, Adma ir Zeboimai, kuriuos VIEŠPATS sunaikino savo pykčio įniršyje. 23 Stebėsis visos tautos: 'Kodėl
VIEŠPATS taip padarė šiam kraštui? Už ką šis baisus įniršis?'
24 Jiems bus atsakyta: 'Kadangi jie paliko VIEŠPATIES, savo protėvių Dievo, Sandorą, kurią jis sudarė su jais, kai išvedė juos iš
Egipto žemės, 25 ir nuėjo tarnauti svetimiems dievams ir juos
garbino, — dievus, kurių jie nebuvo iki tol pažinę, dievus, kurių jis
nebuvo jiems paskyręs.* 26 Todėl tat užsidegė ant to krašto VIEŠ-

---

29,18 "...užtrauktų nelaimę ir drėgnai dirvai, ir sausai žemei": atrodo, jog tai yra patarlė, pabrėžianti, kad toks neištikimas izraelietis/ė privers Dievą nubausti gerus ir nedorus, išrauti gerus padrėkintoje dirvoje augančius augalus, drauge su niekam tikusiomis piktžolėmis, augančiomis sausoje žemėje.

29,25 "...dievus, kurių jis nebuvo jiems paskyręs": žr. Įst 4,19-20.

PATIES įniršis, ištikdamas jį visais prakeikimais, užrašytais šioje
knygoje. 27 VIEŠPATS išrovė juos iš jų žemės savo degančiu įniršiu
ir baisiu pykčiu, nubloškė juos į kitą kraštą, kur jie ir dabar
tebėra'.
28 Dar paslėpti dalykai* priklauso VIEŠPAČIUI, mūsų Dievui,
bet dalykai apreikšti* yra amžinai mums ir mūsų vaikams, kad
laikytumėmės visų šio Mokymo žodžių".

30

Dievo gailestingumas

1 "Kai visi šie žodžiai — palaiminimai ir prakeikimai, kuriuos
tau susakiau, bus įvykę, jei paimsi juos į širdį, būdamas bet ko-
kiose tautose, į kurias VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tave nubloškęs,
2 jei sugrįši pas VIEŠPATĮ, savo Dievą, ir tu bei tavo vaikai
klausysite jo balso visa širdimi ir visa siela, kaip aš įsakau tau
šiandien, 3 tada VIEŠPATS, tavo Dievas, sugrąžins tave iš tremties
ir, tavęs pasigailėdamas, vėl surinks tave iš visų tautų, kuriose
VIEŠPATS, tavo Dievas, bus tave išsklaidęs. 4 Nors tu būtumei
nublokštas į tolimiausią pasaulio kampą, iš ten VIEŠPATS, tavo
Dievas, surinks tave, iš ten atgal jis tave parves. 5 VIEŠPATS, tavo
Dievas, parves tave atgal į kraštą, kurį paveldėjo tavo protėviai, ir
tu jį paveldėsi; jis padarys tave sėkmingesnį, gausesnį už protėvius.
6 Be to, VIEŠPATS, tavo Dievas, apipjaustys tavo širdį* ir tavo
palikuonių širdį, kad mylėtumei VIEŠPATĮ, savo Dievą, visa širdi-
mi ir visa siela, ir išliktumei gyvas. 7 O visais anais prakeikimais
VIEŠPATS, tavo Dievas, ištiks tavo priešus ir tuos, kurie tavęs
neapkenčia ir tave persekiojo. 8 Tada tu vėl klausysi VIEŠPATIES
balso, vykdydamas visus jo įsakymus, kuriuos šiandien tau duodu.
9 VIEŠPATS, tavo Dievas, tave apsčiai praturtins kiekvienu tavo
rankų darbu, tavo gyvulių prieaugliu ir tavo žemės derliumi. Tave

---

29,28 "Dar paslėpti dalykai...": ateities įvykiai; "...dalykai apreikšti...": Dievo Mokymas — Įstatymas ir bausmės už jo nepaisymą. Ateitį reikia palikti Dievui; žmogaus užduotis — gyventi pagal Mokymą — Sandoros Dievo Įstatymą.

30,6 "...apipjaustys tavo širdį...": žr. Įst 10,16 paaiškinimą.

praturtindamas, VIEŠPATS vėl džiaugsis, kaip jis džiaugėsi,
praturtindamas tavo protėvius, [10] nes, jau sugrįžęs pas VIEŠPATĮ,
savo Dievą, visa širdimi ir visa siela, tu klausysi VIEŠPATIES, sa-
vo Dievo, balso, vykdydamas jo įsakymus ir įstatus, surašytus šioje
Mokymo knygoje".

Dievo įsakymas yra aiškus

[11]* "Tikrai šis įsakymas, kurį šiandien tau duodu, nėra tau nei
per sunkus, nei per tolimas. [12] Jis nėra danguje, kad turėtumei sakyti:
'Kas iš mūsų gali užlipti į dangų jį mums parnešti ir perduoti, kad
galėtume jo laikytis?' [13] Jis nėra nei anapus jūros, kad turėtumei
sakyti: 'Kas iš mūsų gali persikelti anapus jūros jį mums parnešti
ir perduoti, kad galėtume jo laikytis?' [14] Ne! Tas žodis yra tau
labai arti, — jis yra tavo burnoje* ir tavo širdyje,* kad vykdytumei".

Du keliai

[15] "Žiūrėk! Šiandien padėjau prieš tave gyvenimą ir gerovę,
mirtį ir pražūtį. [16] Jei laikysies VIEŠPATIES, tavo Dievo, įsakymų,
kuriuos šiandien duodu tau, mylėsi VIEŠPATĮ, savo Dievą, eisi jo
keliais, laikysies jo įsakymų, įstatų ir įsakų, tada klestėsi ir tapsi
gausus, o VIEŠPATS, tavo Dievas, tave laimins krašte, kurio eini
paveldėti. [17] Tačiau jei tavo širdis nusigręš, neklausysi ir būsi išves-
tas iš kelio garbinti svetimų dievų ir jiems tarnauti, [18] šiandien tau
pasakau, kad tikrai žūsite. Ilgai neišliksite žemėje, kurios, pereidami
Jordaną, einate paveldėti. [19] Šiandien šaukiu dangų ir žemę liudyti
prieš tave: padėjau prieš tave gyvenimą ir mirtį, palaiminimus ir
prakeikimus. Rinkis gyvenimą, kad tu ir tavo palikuonys būtumėte
gyvi, [20] mylėdami VIEŠPATĮ, savo Dievą, jo balso klausydami ir jam
atsiduodami. Nes tai reiškia tau gyvenimą — ilgą gyvenimą tau
žemėje, kurią VIEŠPATS prisiekė duoti tavo protėviams — Abrao-
mui, Izaokui ir Jokūbui".

30,11-14 Dievas savo valią apreiškė taip aiškiai, kad jo įsakymo nežinojimas žmogaus nepateisina. Apaštalas Paulius pritaiko šiuos žodžius laiške romiečiams (žr. Rom 10,6-10).

30,14 "...žodis...tavo burnoje ir tavo širdyje...": kad galėtumei apie jį be vargo kalbėti (žr. Įst 6,7; 11,19); kad galėtumei jį lengvai atsiminti (žr. Įst 6,6; 11,18).

31

Jozuė paskiriamas vesti tautą

1* Mozė nuėjo ir kalbėjo visus šiuos žodžius visam Izraeliui.
2 Jis tarė jiems: "Šiandien man jau šimtas dvidešimt metų. Nebe-
galiu be vargo kilnotis iš vietos į vietą. Be to, VIEŠPATS yra man
pasakęs: 'Per šį Jordaną tu nepereisi'. 3 Pats VIEŠPATS, tavo Die-
vas, pereis pirma tavęs. Jis pats nušluos visas anas tautas tau iš ke-
lio, kad galėtumei užimti jų vietą. Pirma tavęs pereis ir Jozuė, kaip
VIEŠPATS pažadėjo. 4 VIEŠPATS pasielgs su jomis, kaip jis pa-
sielgė su Sihonu ir Ogu, amoriečių karaliais, bei su jų kraštu, kai
juos sunaikino. 5 VIEŠPATS jas atiduos jums, o jūs pasielgsite su
jomis taip, kaip esu jums įsakęs. 6 Būkite stiprūs ir ryžtingi! Jų nebi-
jokite ir jų neišsigąskite, nes pats VIEŠPATS, tavo Dievas, eina su
tavimi: jis tavęs vieno nepaliks ir nuo tavęs nepasitrauks".
7 Tada Mozė pasišaukė Jozuę ir viso Izraelio akyse jam tarė:
"Būk stiprus ir ryžtingas, nes eisi su šia tauta į kraštą, kurį jiems
duoti VIEŠPATS yra prisiekęs jų tėvams. Tu turėsi jiems jį pada-
lyti. 8 Pats VIEŠPATS eina pirma tavęs. Jis bus su tavimi, tavęs
vieno nepaliks ir tavęs neapleis. Nebijok ir neišsigąsk!"

Įstatymo skaitymas

9* Tada Mozė parašė šį Mokymą ir patikėjo jį Levio sūnums
kunigams, kurie nešė VIEŠPATIES Sandoros skrynią, ir visiems
Izraelio seniūnams. 10 Mozė įsakė jiems, tardamas: "Kas septinti me-
tai, paskirtu laiku atleidimo metais,* Palapinių iškilmėje, 11 visam
Izraeliui atėjus pasirodyti VIEŠPATIES, tavo Dievo, akivaizdoje į
tą vietą, kurią jis išsirinks, skaitysi šį Mokymą garsiai visam Izra-
eliui. 12 Surink žmones — vyrus, moteris, vaikus ir ateivius, gyve-

---

31,1-29 Paskutiniai Mozės gyvenimo įvykiai.

31,9-13 Įsteigiamas Sandoros atnaujinimas, kuris turėjo būti švenčiamas pamaldomis kas septinti metai. Pareiškiama įsitikinimas, kad visas Pakartotas įstatymas — Mokymas apie Dievo valią, arba Deuteronominis teisynas, buvo Mozės parašytas. Kas septinti metai šis Mokymas apie Dievo valią turėjo būti skaitomas centrinėje šventovėje Palapinių iškilmės metu.

31,10 "...atleidimo metais...": žr. Įst 15,1-23 ir paaiškinimus.

nančius tavo miestuose, kad išgirstų ir išmoktų VIEŠPATIES, jūsų
Dievo, bijoti ir ištikimai laikytis kiekvieno šio Mokymo žodžio.
13 Jų vaikai, kurie dar jo nežino, irgi išgirs ir mokysis bijoti
VIEŠPATIES, jūsų Dievo, kolei jūs gyvensite krašte, kurio paveldėti
keliatės per Jordaną".

Dievas įsako Mozei

14 VIEŠPATS tarė Mozei: "Žiūrėk, artinasi tavo mirties diena.
Pasišauk Jozuę ir ateikite abu į Susitikimo palapinę, idant jį įpa-
reigočiau". Mozė ir Jozuė nuėjo ir atsistojo Susitikimo palapinėje,
15 o VIEŠPATS pasirodė Palapinėje debesies stulpe. Debesies stul-
pas stovėjo prie Palapinės įėjimo.

16* VIEŠPATS tarė Mozei: "Netrukus tu užmigsi su savo pro-
tėviais. Tada ši tauta nueis ir ištvirkaus pati su svetimais dievais
krašte, į kurį eina ir, sulaužydama mano su ja sudarytą Sandorą,
paliks mane. 17 Mano įniršis užsidegs tą dieną ant jų, paliksiu juos
ir paslėpsiu savo veidą nuo jų. Jie bus lengvai sunaikinami, ištiks
juos daug baisių nelaimių. Tą dieną jie sakys: 'Argi ne dėl to, kad
mūsų Dievo nėra su mumis, ištiko mus šios nelaimės?' 18 Tą dieną
tikrai paslėpsiu savo veidą už visas nedorybes, kurias jie padarė,
kreipdamiesi į svetimus dievus. 19 Todėl nūn užsirašykite šią gies-
mę, mokykite jos izraeliečius, dėdami ją į jų burnas, idant ši gies-
mė būtų mano liudijimas prieš izraeliečius. 20 Juk kai aš juos įve-
siu į žemę, tekančią pienu ir medumi, kurią pažadėjau prisiekdamas
jų protėviams, kai jie turės ko valgyti iki soties ir tuks, jie kreipsis
į svetimus dievus, niekindami mane ir laužydami mano Sandorą.
21 Kai juos ištiks daug baisių nelaimių, ši giesmė bus liudijimas
prieš juos, nes ji niekad nepradings iš jų palikuonių burnos. Juk aš
žinau, ką jie yra linkę daryti net dabar, prieš man juos įvedant į
kraštą, kurį prisiekdamas pažadėjau". 22 Tą pačią dieną Mozė užsi-
rašė šią giesmę ir mokė jos izraeliečius.

23 Tada VIEŠPATS įpareigojo Nuno sūnų Jozuę ir tarė: "Būk
stiprus ir ryžtingas, nes tu įvesi izraeliečius į kraštą, kurį aš jiems
pažadėjau. Aš būsiu su tavimi".

31,16-22 Mozei įsakoma užsirašyti giesmę, kuri būtų pateikiama žmonėms kaip liudijimas, kai jie kreipsis į svetimus dievus, pagalbos ieškodami. Giesmė yra 32-ajame skyriuje.

Įstatymas padedamas šalia Sandoros skrynios

[24] Pabaigęs rašyti visus šio Mokymo žodžius knygoje, [25] Mozė
įsakė levitams, nešusiems VIEŠPATIES Sandoros skrynią, tardamas:
[26] "Imkite šią Mokymo knygą* ir padėkite ją šalia VIEŠPATIES,
savo Dievo, Sandoros skrynios. Tebūna ji ten kaip liudytojas prieš
tave. [27] Gerai žinau, koks esi maištingas ir kietasprandis. Net dabar,
man dar gyvam tarp jūsų tebesant, maištavote prieš VIEŠPATĮ. O
kas bus man mirus! [28] Surinkite prie manęs visus savo giminių
seniūnus ir pareigūnus, kad jiems klausantis perskaitęčiau šiuos
žodžius ir pašaukčiau dangų ir žemę prieš juos liudyti. [29] Gerai
žinau, kad jūs, man mirus, iš tikrųjų nedorai elgsitės, nukrypsite nuo
kelio, kuriuo eiti esu jums įsakęs. Ištiks jus nelaimė ateityje, nes
darote kas nedora VIEŠPATIES akyse, pykdote jį savo darbais".

Mozės giesmė

[30] Tada Mozė išsakė šios giesmės žodžius, girdint visai Izraelio bendrijai, iki pat galo:

32

1* "Klausykitės, dangūs, leiskite man kalbėti,
tegirdi žemė mano burnos žodžius!
2 Tekrinta mano mokymas kaip lietus,
telaša mano kalba kaip rasa,
tarsi švelnus lietus ant gležnos vejos,
tarsi rasos lašeliai ant žolės.
3 Juk VIEŠPATIES vardą skelbiu:
duokite garbę mūsų Dievui!

31,26 "...šią Mokymo knygą...": t.y. Pakartoto Įstatymo knygą.

32,1-43 Mozės giesmėje, didžiųjų pranašų stiliumi, dažnai kalba pats Dievas. Visa giesmė yra poetiškas pamokslas, kurio tema yra Dievo gerumas Izraeliui (1-14 eilutės) ir Izraelio nedėkingumas bei stabų garbinimas — pagonių dievų garbinimas (15-29 eilutės). Pagonys nubaus Izraelį už jo nuodėmes, bet ir pagonių išdidumas bus nubaustas; Viešpaties šlovė bus apginta (30-43 eilutės).

4 Tai Uola! Jo darbai tobuli,
visi jo keliai iš tikrųjų teisingi.
Ištikimas Dievas, be apgaulės,
teisus ir patikimas!
5 Tačiau neverti jo vaikai, —
ta sukta, nedora karta, —
pasielgė su juo apgaulingai.
6 Nejau taip atsilygini VIEŠPAČIUI,
paika ir neišmintinga tauta?
Argi ne jis tavo tėvas, kuris tave sukūrė,
tave padarė ir įkurdino?
7 Prisimink senovės dienas,
apsvarstyk praeities amžių metus;
klauski savo tėvą, jis tau paaiškins,
savo senolius, jie tau pasakys.
8 Kai Aukščiausias skyrė tautoms jų paveldą,
kai dalijo Adomo palikuonis,
tada jis nustatė tautų ribas
pagal Dievo sūnų* skaičių,
9 bet VIEŠPATIES dalis yra jo tauta,
Jokūbas yra jo paveldas.
10 Jis rado jį dykumoje —
tyruose vaitojančios dykumos.
Apglėbė jį, rūpinosi juo,
saugojo jį kaip savo akies lėliukę.
11 Kaip erelis skatina savo jauniklius,
plazdendamas virš lizdo,
taip jis išskleidė savo sparnus ir, paėmęs jį,
nešė pirmyn ant savo sparnų.
12 Vienas VIEŠPATS jį tevedė,
su juo nebuvo jokio svetimo dievo.

32,8 "...pagal Dievo sūnų skaičių": Dievo sūnūs — angelai. Žr. Job 1,6; 2,1; 38,7; Ps 89,7-8. Pasak šio teksto, tautos turi savo angelus sargus. Žr. Dan 10,20-21; 12,1.

13 Jis užvedė jį ant krašto aukštumų*
ir maitino jo laukų derliumi,
duodamas jam čiulpti medaus iš jo uolų
ir alyvmedžių aliejaus iš jo akmenuotos žemės;
14 varškės iš jo bandų, pieno iš jo kaimenių
su taukais ėriukų ir avinų;
Bašano* jaučių ir ožių,
drauge su rinktiniais kviečiais;
putojantis jo vynuogių kraujas buvo tau gėrimas.
15 {Jokūbas valgė iki soties};
Ješurūnas nutuko* ir spardėsi.
— Nutukai, tapai apkūnus ir išpurtęs! —
Jis paliko Dievą, kuris jį padarė,
ir tyčiojosi iš savo išganančios Uolos.
16 Jie pykino jį su svetimais dievais,
erzino bjauriais dalykais.
17 Jie atnašavo auką demonams, kurie nedievas,
dievams, kurių jie niekad nebuvo pažinoję,
naujiems, tik neseniai atėjusiems,
kurių jūsų protėviai niekad nebuvo bijoję.
18 Nepaisei Uolos, kuri tave pradėjo,
užmiršai Dievą, kuris tave pagimdė.
19 VIEŠPATS tai matė ir buvo įpykintas,
jis atmetė savo sūnus ir dukteris.
20 Jis tarė:
'Paslėpsiu nuo jų savo veidą,
žiūrėsiu koks bus jų galas,
nes jie yra nedora karta, neištikimi vaikai.
21 Jie mane įerzino tuo, kas nedievas,
įpykino su savo stabais.
Aš erzinsiu juos tuo, kas netauta,
pykinsiu juos kvaila tauta.

32,13 "...krašto aukštumų...": Kanaano aukštumos.
32,14 "...Bašano...": Bašanas — derlingų ganyklų sritis į rytus nuo Jordano, garsi savo galvijais. Žr. Ps 22,13; Ez 39,18; Am 4,1.
32,15 "...Ješurūnas nutuko...": "Ješurūnas" yra malonybinis Izraelio vardas; jis reiškia "Mylimasis". Žr. Įst 33,5.26; Iz 44,2.

22 Taip, mano įniršis sukėlė ugnį,
ji degs iki pat Šeolo gelmių,
ris žemę bei jos derlių
ir padegs kalnų pamatus.
23 Krausiu jiems nelaimes ant nelaimių,
naudosiu jiems visas savo strėles.
24 Alins badas, niokos karštligė
ir nuožmus maras.
Paleisiu tarp jų žvėris su iltimis
ir nuodingus dulkių šliužus.
25 Gatvėje kalavijas neš mirtį,
o viduje klaikas jaunuoliui ir jaunuolei,
žindukliui ir senai žilai galvai.
26 Maniau juos visiškai sunaikinti
ir ištrinti tarp žmonių jų atminimą,
27 bet bijojau priešo patyčių.
nes jų priešininkai gali nesuprasti
ir sakyti: 'Mūsų ranka nugalėjo!
Visa tai ne VIEŠPATS padarė!'

28* Nes jie yra tauta, stokojanti proto,
neturinti supratimo.
29 Jei išmintingi būtų,
jie apie tai pagalvotų
ir suprastų, koks bus jų galas:
30 Kaip būtų galėjęs vienas vytis tūkstantį,
ar du būtų galėję priversti bėgti dešimt tūkstančių,
jeigu jų Uola nebūtų jų pardavusi,
VIEŠPATS nebūtų jų atidavęs?'
31 Iš tikro jų uola neprilygsta mūsų Uolai;
net patys mūsų priešai tai liudija.
32 Ai! Jų vynmedis* kyla iš Sodomos vynmedžio,
iš Gomoros vynuogynų;

32,28-35 Užuomina apie pagonių tautas, ne apie Izraelį. Tautų sugedimas.
32,32 "Jų vynmedis...": t.y. Izraelio priešų vynmedis lyginamas su patarle tapusiais Sodomos ir Gomoros vaisiais: gražūs iš išorės, bet supuvęs vidus.

jų vynuogės yra nuodingos,
o kekės karčios.
33 Jų vynas yra slibinų nuodai,
nuožmūs gyvačių apdavai.

34 Argi tai* ne pas mane paslėpta,
užantspauduota mano iždiiose?
35 Man priklauso kerštas,*
atlyginsiu tą dieną, kai jų koja paslys.
Tikrai, jų nelaimės diena arti,
atskuba jų pražūtis.

36 VIEŠPATS tikrai apgins savo tautą,
pasigailės savo tarnų,
kai matys nusilpus jų galybę,
nelikus nei vergo, nei laisvo.
37 Tada jis tars:
'Kur jų dievai — uola,
kurioje jie ieškojo prieglaudos?
38 Kur dievai, valgę jų atnašų taukus
ir gėrę jų liejamųjų aukų vyną?
Tepakyla jie ir tepadeda jums!
Tebūna jums prieglauda!
39 Nūn įsidėmėkite, kad aš, aš vienas esu Tas,
kito Dievo su manimi nėra.
Aš daliju mirtį ir gyvastį,*
sužeidžiu ir išgydau:
niekas nepajėgia išgelbėti iš mano rankos.
40 Taip, aš keliu ranką į dangų ir prisiekiu,
kaip aš esu amžinai gyvas:

32,34 "...tai...": tautų sugedimas.
32,35 "...kerštas...": teismas engėjui ir engiamųjų apgynimas.
32,39 "...aš daliju mirtį ir gyvastį": Dievas yra visagalis visur, pagal poeto tikėjimą. Žr. Iš 4,11; Iz 45,5-7.

41 kai išgaląsiu savo tviskantį kalaviją,
ir mano ranka ims vykdyti teisingumą,
atkeršysiu savo priešams,
atlyginsiu tiems, kurie manęs nekenčia.
42 Nugirdysiu krauju savo strėles,
o mano kalavijas maitinsis mėsa, —
krauju užmuštųjų ir belaisvių,
ilgaplaukių priešo vadų'.

43 Džiūgaukite, tautos, dėl jo tautos,
nes jis atkeršys už savo tarnų kraują,
išlies kerštą savo priešams,
atlygins tiems, kurie jo nekenčia,
ir nuvalys savo tautos žemę".

44 Mozė atėjo, drauge su Nuno sūnumi Jozue, ir, žmonėms
girdint, išsakė visus šios giesmės žodžius. 45 Pabaigęs sakyti visus
šiuos žodžius visam Izraeliui, 46 Mozė jiems tarė: "Dėkite į širdį vi-
sus žodžius, kuriuos šiandien duodu kaip liudijimą prieš jus. Liep-
kite savo vaikams ištikimai laikytis visų šio Mokymo žodžių, 47 nes
tai nėra jums tušti žodžiai, bet pati jūsų gyvastis. Per juos ilgai
gyvensite žemėje, kurios paveldėti jūs pereinate Jordaną".

Mozė pamato Kanaaną

48* Tą pačią dieną VIEŠPATS kalbėjo Mozei: 49 "Užkopk į šį
Abarimų virtinės Nebo kalną, esantį Moabo krašte, priešais Jerichą,
ir pasižiūrėk į Kanaano kraštą, kurį duodu izraeliečiams kaip
paveldą. 50 Ant kalno, į kurį kopsi, mirsi ir tenai būsi paimtas pas
savo giminę, kaip tavo brolis Aaronas kad mirė ant Horo kalno ir
buvo paimtas pas savo giminę, 51 už tai, kad judu nebuvote man
ištikimi tarp izraeliečių prie Meribat-Kadešo vandenų Zino dyku-
moje, nepalaikėte mano šventumo izraeliečių tautoje. 52 Nors kraštą
pamatysi iš tolo, tačiau neįeisi į jį — į tą kraštą, kurį duodu izrae-
liečiams, neįeisi".

32,48-52 Mozės vizija ant Nebo kalno. Žr. Sk 20,10-13; 27,12-14.

33

Mozė palaimina gimines

1 Šis yra palaiminimas, kuriuo Dievo vyras Mozė, prieš savo
mirtį, palaimino izraeliečius. 2* Jis tarė:
"VIEŠPATS atėjo nuo Sinajaus,
užtekėjo jiems nuo Seiro;
jis pasirodė nuo Parano kalno,
dėl jų atkeliavo nuo Rebibot-Kadešo,
žaibams tvyksint iš jo dešinės.
3 Iš tikrųjų jis myli savo tautą!
Tavo šventieji visi tavo rankoje,* —
žygiavo jie paskui tave,
sekdami tavo nurodymus.
4 Kai Mozė įpareigojo mus Mokymu,
kaip paveldu Jokūbo bendrijai,
5 tada {VIEŠPATS} tapo karaliumi Ješurūne,*
tautos galvoms į draugę surinkus Izraelio gimines.

6*Teišlieka gyvas Reubenas ir teneišmiršta,
nors skaičiumi jis yra mažas".

7 Apie Judą jis sakė:
"VIEŠPATIE, išgirsk Judo balsą
ir parvesk jį pas savo tautą.*
Sustiprink jam rankas
ir padėk jam prieš priešus".

33,1-25.26-29 Atrodo, kad šios eilutės yra dalys atskiros giesmės, kurioje aprašoma Kanaano užkariavimas, Dievo apsireiškimui — teofanijai — aprašyti naudojamu stiliumi. Kanaano užkariavimas. Pirmoji šios giesmės dalis (2-5 eilutės) šiame skyriuje tarnauja giminių palaiminimų įvadu; antroji dalis (26-29 eilutės) yra giminių palaiminimų užsklanda.

33,3 "...Tavo šventieji visi tavo rankoje": izraeliečiai buvo Viešpaties globojami.

33,5.26 "...Ješurūn{as}...": žr. Įst 32,15 paaiškinimą.

33,6 Visi kiti palaiminimai turi įžangą. Turbūt ir palaiminimas Reubenui prasidėjo: "Apie Reubeną jis sakė". Šiame palaiminimų sąraše trūksta palaiminimo Simeono giminei.

33,7 "...parvesk jį pas savo tautą...": užuomina apie Judo giminės atskirumą Kanaano užkariavimo metu (žr.Ts 1,17-19); anot kitų aiškintojų, užuomina apie pasidalijusį Izraelį į dvi karalystes — Šiaurinę ir Pietinę.

8 O apie Levį jis sakė:
"Tebūna tavo Tumimai ir Urimai*
tavo ištikimajam vyrui,
išmėgintam prie Masos,
su kuriuo grūmeisi prie Meribos vandenų.
9* Apie savo tėvą ir motiną jis sakė:
'Jų nepažįstu!'
Į savo gimines nekreipė dėmesio,
savo vaikus atsisakė pažinti,
nes laikėsi tik tavo žodžio
ir nenutolo nuo tavo Sandoros.
10 Jokūbą jie moko tavo įsakų
ir Izraelį tavo įstatymo;
smilkalus jie deda tavo akivaizdoje
ir deginamąsias aukas ant tavo aukuro.
11 Laimink, VIEŠPATIE, jo nuosavybę,
ir maloniai priimk jo rankų tarnybą.
Taip smok į strėnas jo priešams,
jo nekenčiantiems,
kad jie daugiau nebeatsikeltų".

12 Apie Benjaminą jis sakė:
"VIEŠPATIES numylėtinis saugiai ilsisi,
— Aukščiausiasis globoja jį visą dieną, —
mylimasis ilsisi ant jo pečių".

13 O apie Juozapą jis sakė:
"Tebūna VIEŠPATIES palaimintas jo kraštas
rinktine rasos dovana iš dangaus
ir iš bedugnės, glūdinčios po žeme;
14 rinktiniais saulės vaisiais
ir vešlia mėnesių naša;
15 geriausiu senųjų kalnų derliumi
ir amžinųjų kalvų dosnumu;

33,8 "...Tumimai ir Urimai...": žr. Iš 28,30 paaiškinimą.
33,9 Turbūt tai yra užuomina apie levitų elgesį, naikinant auksinio veršio garbintojus dykumoje. Žr. Iš 32,27-29.

16 rinktinėmis žemės dovanomis
bei jos pilnuma
ir malone Artumo krūme.*
Teateina visa tai ant Juozapo galvos,
ant viršugalvio, pašvęstojo tarp brolių.
17 Kaip pirmagimis jautis savo didybėje,
jis turi ragus, tarsi ragus laukinio jaučio;
subado jais tautas,
net tas prie žemės pakraščių.
Tokie yra Efraimo miriadai,
tokie yra Manaso tūkstančiai".
18 O apie Zebuluną jis sakė:
"Džiaukis, Zebulunai, savo kelionėse,
o tu, Issacharai, savo palapinėse!
19 Į kalną jie kviečia tautas,
ten jie atnašauja teisias aukas,
nes jie ragauja jūrų pertekliaus*
ir smėlyje slypinčių gėrybių".*

20 O apie Gadą jis sakė:
"Tebūna palaimintas, kuris plečia Gadą!
Gadas guli kaip liūtas,
nuplėšia aukai ranką ir galvą.
21 Pirmienas sau pasirinko,
nes ten buvo vadui paskirta dalis;
Jis atėjo tautos priekyje,
įvykdė VIEŠPATIES teisumą
ir jo įsakus Izraeliui".

22* O apie Daną jis sakė:
"Danas yra liūtukas,
šokantis iš Bašano".

33,16 "...Artumo krūme...": užuomina apie Viešpaties apsireiškimą Mozei degančiame krūme prie Sinajaus kalno. Žr. Iš 3.

33,19 "...ragauja jūrų pertekliaus...": užuomina apie turtus, gautus iš prekybos laivais ar žvejybos. "...smėlyje slypinčių gėrybių" — dažomosios medžiagos, gaunamos iš jūros gyvūnų kiautų šiaurinės Palestinos pajūryje.

33,22 Miškuotos Bašano kalvos buvo pagarsėjusios liūtais. Pats Danas nesikūrė Bašane.

23 O apie Naftalį jis sakė:
"O, Naftali, esi sotus palaimos
ir pilnas VIEŠPATIES palaiminimo,
paveldėk jūrą* ir pietus!"

24* O apie Ašerą jis sakė:
"Tebūna Ašeras laimingiausias tarp sūnų,
tebūna jis brolių mėgstamas,
temirko aliejuje savo kojas!
25 Tebūna tavo durų skląsčiai iš geležies ir vario,
— būk saugus visas savo dienas!"

26 "O, Ješurūnai, nėra kito kaip Dievas,
atskriejantis dangumi tau padėti,
savo didybėje per padanges!
27 Dievas prieglobstis nuo seno,
žemėje yra jo amžinos rankos.
Išvarė priešą tau nuo kelio
ir tarė: 'Sunaikink!'
28 Užtat Izraelis saugiai gyvena, —
rami yra Jokūbo buveinė,
grūdų ir vyno krašte,
po rasa lynojančiu dangumi.
29 Laimingas tu, Izraeli!
Kas yra panašus į tave, —
tautą, išgelbėtą VIEŠPATIES,
tave globojančio skydo,
tavo pergalingojo kalavijo!
Tavo priešai gūždamiesi ateis pas tave,
o tu sutrypsi jiems nugarą".

33,23 "...paveldėk jūrą...": Genezareto ežerą, esantį prie šios giminės teritorijos ribų.
33,24 Ašero giminės žemė garsėjo savo alyvmedžių sodais.

34

Mozės mirtis

1* Tada Mozė užkopė nuo Moabo lygumų į Nebo kalną, Pis-
gos viršūnę, esančią priešais Jerichą, ir VIEŠPATS parodė jam visą
kraštą: Gileadą iki pat Dano, 2 visą Naftalį, Efraimo ir Manaso
kraštą, visą Judo kraštą iki pat Vakarų jūros,* 3 Negebą ir Lygumą,
— Jericho slėnį, Palmių miestą, — iki pat Zoaro. 4 VIEŠPATS jam
sakė: "Tai yra kraštas, kurį prisiekiau Abraomui, Izaokui ir Jokūbui,
tardamas: 'Aš duosiu jį tavo palikuonims'. Leidau tau jį pamatyti sa-
vo akimis, bet į tenai tu nenueisi".
5 Taigi VIEŠPATIES tarnas Mozė numirė ten, Moabo krašte,
pagal VIEŠPATIES žodį. 6 Jis buvo palaidotas slėnyje, Moabo
krašte, priešais Bet-Peorą, bet jo kapo vietos niekas nežino iki šios
dienos. 7 Mozė mirė, turėdamas šimtą dvidešimt metų; akys dar
nebuvo jam aptemusios, jo jėgos dar nebuvo išsekusios. 8 Izraelie-
čiai verkė Mozės Moabo lygumose trisdešimt dienų.
Mozės gedulo metas pasibaigė. 9 Nuno sūnus Jozuė buvo ku-
pinas išminties dvasios, nes Mozė buvo uždėjęs ant jo savo rankas,
o izraeliečiai jo klausė, kaip buvo Mozė įsakęs.
10* Niekad nuo tada Izraelyje nebekilo pranašas, panašus į
Mozę, kurį VIEŠPATS pažino veidu į veidą. 11 Jam lygaus nebuvo
dėl ženklų ir nuostabių darbų, kurių atlikti VIEŠPATS jį siuntė
Egipto žemėje prieš faraoną, prieš visus jo dvariškius bei visą jo
žemę, 12 dėl jo galingos rankos ir visų pagarbią baimę keliančių dar-
bų, atliktų viso Izraelio akyse.

34,1-12 Pasakojimu apie Mozės mirtį užbaigiama Penkiaknygė.

34,2 "...iki pat Vakarų jūros...": iki pat Viduržemio jūros.

34,10-12 Šios trys eilutės yra visos Penkiaknygės pabaiga. Norima pabrėžti, kad nėra lygybės tarp Mozės ir pranašų, nes Mozė buvo ypatingas pranašas — Sinajaus Sandoros Tarpininkas. Žr. Įst 18,15-18.